

WOORDENBOEK VAN DE LIMBURGSE DIALECTEN

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT NIJMEGEN
Vakgroep Algemene Taalwetenschap en Dialectologie
Postbus 9103
NL - 6500 HD Nijmegen

WOORDENBOEK VAN DE LIMBURGSE DIALECTEN

Opgezet door prof. dr. A. Weijnen, voortgezet door prof. dr. J. Goossens
en prof. dr. A. Hagen

I. AGRARISCHE TERMINOLOGIE

Aflevering 6: Boerderij, bedrijfsgebouwen

DR. J. KRUIJSEN – DRS. J. KOKKELMANS

1995
VAN GORCUM – ASSEN

© 1995 Van Gorcum & Comp. B.V., Postbus 43, 9400 AA Assen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaand schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j^o het Besluit van 20 juni 1974, St.b. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Woordenboek

Woordenboek van de Limburgse dialecten / opgezet door A. Weijnen; voortgezet door J. Goossen en A. Hagen.

I, Agrarische terminologie. – Assen: Van Gorcum

Afl. 6: Boerderij, bedrijfsgebouwen / J. Kruijsen, J. Kokkelmans. – ill.

Met lit. opg., reg.

NUGI 941

Trefw.: Limburgse dialecten; woordenboeken.

ISBN 90-232-3009-4

Dit werk is tot stand gekomen met steun van de Katholieke Universiteit Nijmegen en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) te 's-Gravenhage.

TEN GELEIDE

Met deze zesde aflevering van Deel I van het WLD begint een nieuwe afdeling, die over het *boerenhuis, het erf en de landerijen*. We geven hier nogmaals de globale indeling van Deel I, *Agrarische Terminologie*, van het WLD (zie ook WLD, Inleiding, blz. 6):

(a) *Akker- en weidebouw*, de afleveringen 1-5 beslaand, over de bewerking van de grond (afl. 1 en 2), over de weidebouw (afl. 3), over de verbouw van graangewassen (afl. 4) en tenslotte over de verbouw van de andere akkergewassen en over de (on)kruiden (afl. 5);

(b) *Boerenhuis, erf en landerijen*, met de afleveringen 6-8, omvattende de terminologie van het bedrijf in het algemeen en de stallen en schuren (afl. 6), van woonhuis, erf en moestuin (afl. 7) en van het akker- en weiland (afl. 8);

(c) *Veeteelt*, met afleveringen over het paard (afl. 9) en paardetuig en voermanstermen (afl. 10), verder die over het rund, het kleinvee en het pluimvee.

De onderhavige aflevering 6 bevat de terminologie van het boerenbedrijf in het algemeen (paragraaf 1) en die van de bedrijfsgebouwen van de boerderij in het bijzonder: de stallen (paragraaf 2), de schuren en bergruimten (paragraaf 3) en het poortgebouw van de gesloten (Zuid-)Limburgse hoeve (paragraaf 4).

De ontstaansgeschiedenis van deze aflevering is er een van lange adem geweest. Eind jaren zeventig heeft de toenmalige student-assistent bij het WLD, Jo Kokkelmans, het materiaal voor het grootste deel van de nu voorliggende paragrafen 2, 3 en 4 van deze aflevering bijeengebracht, omgespeld en tot een voorlopige ordening gebracht, onder leiding van drs. Pieter Goossens. In oktober 1978 studeerde Kokkelmans bij prof.dr. A. Weijnen cum laude af met de doctoraalscriptie: „De voorstal en de zolder boven de dorsvloer in de Limburgse dialecten, als onderdelen van de terminologie van het Limburgse Boerenhuis” (zie de Speciale bibliografie). Het tweede deel van de scriptie bevat de lijst van zijn verzameld materiaal: 148 lemmatitels, met bronvermelding van de benutte enquêtes en opsomming van de woordtypen. Het dialectmateriaal besloeg ongeveer 10 kaartenbakken met fiches. Het lag beslist in de bedoeling van Weijnen en Goossens om dit materiaal op korte termijn om te werken tot een volwaardige aflevering van het WLD. Maar om uiteenlopende redenen is die publikatie van jaar tot jaar uitgesteld. Na het overlijden van Pieter Goossens in 1989 is er sprake van geweest de aflevering versneld het licht te doen zien en is de eindredactie ervan toevertrouwd aan Jo Kokkelmans. Vanwege diens verblijf in het buitenland en om andere redenen bleef echter de laatste hand die er nog aan het manuscript gelegd moest worden, alsmaar uit. In 1993 heeft de projectleiding aan Joep Kruijssen gevraagd de eindredactie van Jo Kokkelmans over te nemen en de publikatie te bespoedigen.

De versie van Kokkelmans, waarin de hand van Pieter Goossens nog vaak herkenbaar is aan de precisie van de fonetische variantenspellingsen, is hier en daar aangevuld met lemmata die naar het oordeel van de eindredacteur niet mochten ontbreken en waarbij hij assistentie kreeg van zijn mederedacteurs Cromptvoets en Van de Wijngaard (Cromptvoets ontwierp de lemmata KIPPENZOLDER, POLDER en KIPPENLADDER; Van de Wijngaard de lemmata: KIPPENREK, HOENDERREK; MESTPLANK ONDER DE

ZITSTOKKEN; VOEDERBAK VOOR DE KIPPEN en DRINKBAK VOOR DE KIPPEN en in de paragraaf „Varkensstal”: BUITENDEURTJE VAN HET VARKENSHOK, VARKENSTROG LOSSE VOERBAK IN DE VARKENSWEI, VARKENSWEI en ZEUGEKOOI en het lemm: TIENDSCHUUR.). Daarnaast is de tekst vaak grondig aangepast aan de stijl van de laatste afleveringen van WLD deel I en zijn vele lemmata als lexicografisch niet interessant uit de te publiceren tekst weggenomen. De aflevering vangt aan met een algemeen inleidende paragraaf over het boerenbedrijf, over typen boerderijen, waar over hieronder meer, en over de boer zelf, zijn familie en personeel, van de hand van de eindredacteur, die ook de kaarten ontwierp.

Er is, met andere woorden, reden te over om zeer velen erkentelijk te zijn voor hun aandeel in de totstandkoming van deze aflevering; desalnietemin is de ondertekenaar van dit Ten Geleide verantwoordelijk voor ook de mogelijke feilen van deze publicatie.

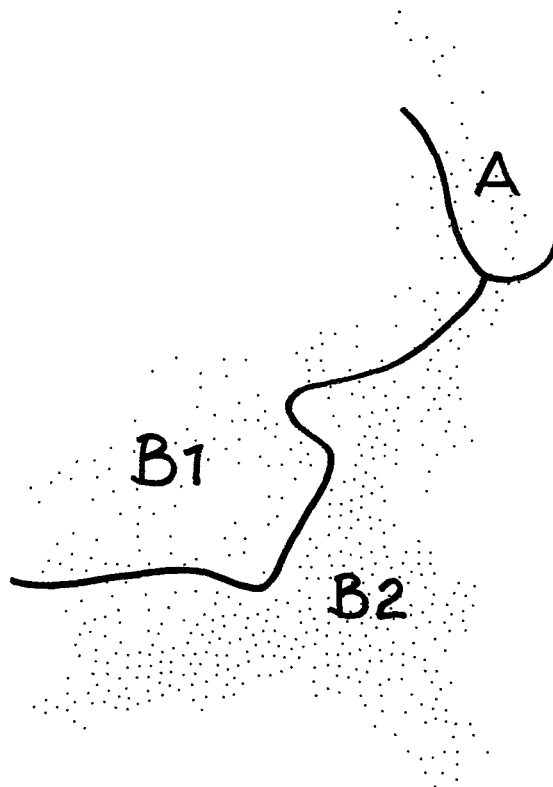
DE LIMBURGSE BOERDERIJ

Het ligt niet in de aard van dit Ten Geleide een historische studie te bevatten van de ontwikkeling van de boerderijbouw in de twee provincies Limburg. Historisch boerderijonderzoek is een zelfstandige loot aan de boom van de geschiedbeoefening, met eigen methodes van onderzoek en een indrukwekkende eigen geschiedenis, van Galée tot Van Olst. De voor de twee provincies Limburg meest belangwekkende werken zijn opgenomen in de speciale bibliografie. Wat hier volgt is niet meer dan een typologie van de boerderijbouw zoals die uit de dialectenquêtes die voor deze aflevering zijn gebruikt, naar voren komt en een korte historische schets van het ontstaan van de hoofdvormen in de beide Limburgen.

Een boerderij, en zeker een oude, is een uniek bouwwerk, opgetrokken naar de behoeften van het moment van de stichting en doorgaans veelvuldig aangepast aan de nieuwe behoeften van de veranderende omstandigheden van het bedrijf. Hoezeer die omstandigheden in de loop van de tijd kunnen veranderen is nog aangestipt in het Ten Geleide van de voorgaande aflevering, I.5.

Naar het uiterlijk, de groepering van de bouwdelen, te oordelen zijn er in de Limburgen 5 (eigenlijk 6) soorten boerderijen te onderscheiden, die in de volkskundige kaart 4 van deze aflevering naar hun ruimtelijke verspreiding zijn ondergebracht. Die vijf soorten zijn (a) de langwerpige hoeve, gerekt rechthoekig van vorm; (b) de L-vormige hoeve waarbij zich aan één van de uiteinden van de rechthoek een uitbouw bevindt; (c) de T-vormige hoeve, waarbij men de uitbouw in het midden van de lange zijde van de rechthoek vindt; (d) de U-vormige hoeve, waarbij de beide uiteinden van de rechthoek van een uitbouw zijn voorzien en, tenslotte, (e) de gesloten hoeve, waar de bouwdelen de binnenplaats aan alle vier de zijden omsluiten. Voor de volledigheid moet aan deze serie nog een 6de type worden toegevoegd, en wel de open, tweeledige bouwwijze die men in Voeren vindt en die een uitloper is van de Ardeense boerenbouwtrant (vergelijk Trefois, 120-121). Deze typologie gaat echter alleen op de uiterlijke verschijningsvorm af; constructorisch en historisch is de ontwikkelingsgang van de boerderijbouw in de zuidoostelijke Nederlanden iets complexer. Wel zijn er elementen van bovengenoemde typen in de ontwikkeling van Limburgse boerderijen terug te vinden en kunnen we voor de afzonderlijke stadia in de ontwikkeling dan ook vaak verwijzen naar de illustraties die bij de huidige boerderijtypen (paragraaf 1.2) zijn opgenomen.

Afb. a. Hoeventypen in
Limburg
(naar Trefois 1978, 120-121)
A. driebeukig hallehuis of
dwarshuis
B1. langgeveltype
(stalwoning met vrijstaande
schuur; met overblijfselen
van de hallehuisbouw)
B2. gesloten hoeve (naast
langgeveltype)

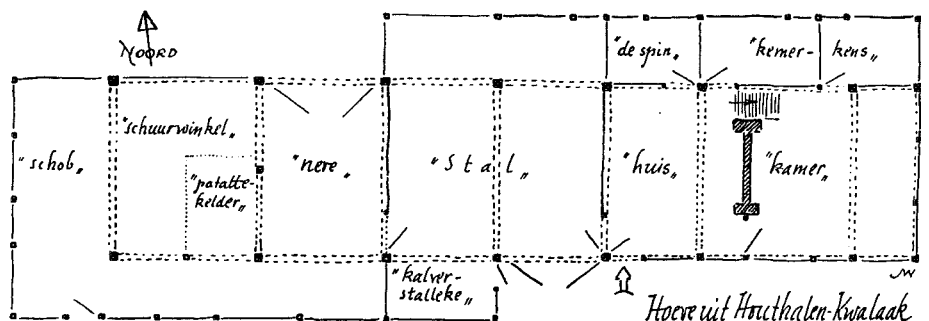

Trefois (1978, 120-121; hier gedeeltelijk overgenomen als afb. a) onderscheidt op het gebied van de twee Limburgen drie hoeventypen: het *driebeukig hallehuis* in het noorden van Nederlands Limburg: vanaf Venlo langs de Maas naar het noorden, waar het verspreidingsgebied uitmond in een groot centraal gebied dat de Betuwe, Utrecht, Gelderland behalve het uiterste oosten en een groot stuk van Drenthe omvat. In de Belgische Kempen, het land van Weert en het land van Venray komt het *langgeveltype* voor; dit hoeventype zet zich door in de Antwerpse Kempen en in Noord-Brabant. De streek ten zuiden van Venlo, het gebied van de Maasvallei, het land van Thorn en de rest van Nederlands Limburg ten oosten van de Maas kent, evenals geheel Haspengouw in Belgisch Limburg, de *gesloten hoeve* naast het langgeveltype; het verspreidingsgebied strekt zich verder naar het Oosten, het Rijnland, en naar het zuiden, Waals Haspengouw, uit.

Hoewel van alle bouwtypen in de Nederlanden de uiteindelijke oorsprong de prehistorische eencellige nokbalkdragende hut is (zie vooral Hekker 1942-46), is er al snel een splitsing in de ontwikkeling ontstaan. In het noorden en noordoosten kreeg het huis een lengtedeling, waarbij het dak door gebinten gedragen wordt en alles zich uit één ruimte ontwikkelt (*hallehuis*), terwijl in het zuiden het huis een breedtedeling kent, waarbij het dak op de muren rust en de oorspronkelijk verschillende losse ruimten later onder één dak verenigd zijn (*dwarshuis*). Het hallehuis heeft de eencellige basisstructuur behouden; de benodigde extra ruimte is gewonnen door toepas-

sing van het ankergebint, waardoor men een grote zolderberging voor oogstopslag verkrijgt. Het type is vooral herkenbaar aan de „langsdeel”, met grote inrijpoorten in de achtergevel. In het dwarshuis daarentegen zijn de bouwdelen (woning, stal en dorsvloer met schuur) naast elkaar geplaatst; de inrijdeuren bevinden zich in de zijgevel. De scheidingslijn hallehuis - dwarshuis is geen scherpe en kent nogal wat overgangstypes; ze komt overeen met het onderscheid van Trefois tussen driebeukig hallehuis aan de ene, noordoostelijke, en langgeveltype en gesloten hoeve aan de andere centrale en zuidelijke kant van de twee provincies. Men onderscheidt de twee typen ook wel naar de oorsprong (niet naar de huidige bewoners, reden waarom sommigen auteurs niets voor deze benaming voelen) als het Saksisch tegenover het Frankisch type.

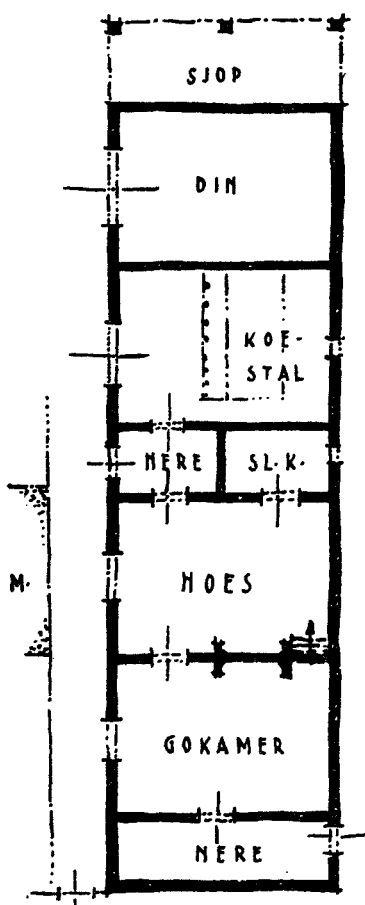
Aan de oorsprong van het zuidelijke Frankische huis vindt men losse bouwdelen: een los driebeukig woonhuis, aparte stallen en aparte schuren, zoals Weyns (1967, 29 en

Afb. b. Limburgse kleine boerderij uit Houthalen (L 414)
(plattegrond naar Weyns 1960, 55 en aanzicht naar huidige toestand in Bokrijk)

40) voor de Kempen nog duidelijk laat zien. Eerst worden woonhuis en stal aangevoegd; later wordt ook de dorsvloer achter de stal aangebouwd, zodat één langgestrekte bouw wordt verkregen (zie bijvoorbeeld de door Weyns, 1960, 55, weergegeven plattegrond van een kleine boerderij te Houthalen (L 414), thans te Bokrijk, hier afb. b). Een dergelijke constructie is efficiënt voor de bedrijfsvoering en klimatologisch verantwoord: de lange zijde ligt op de zon en de korte westelijke kopgevel naar de „kwade windrichting” (Weyns, 1967, 25). Dit type ligt ook aan de bron van de verdere ontwikkelingen in geheel Belgisch Limburg en in Nederlands Zuid- en Oost-Limburg. Hekker (1942-46, 40) haalt hiertoe een door Uilkema in 1933 opgetekende en intussen verdwenen keuterij in Arensghout (een gehucht tussen Haasdal, Q 98a, en Hulsberg, Q 109) aan, die precies deze indeling vertoont (hier afb. c).

ARENSGENHOUT

Afb. c. Keuterij in Arensghout (bij Q 109)
(naar Hekker 1942-46, 40)

Het woongedeelte (twee „neren”, over de functie waarvan Hekker en Uilkema van mening verschilden, de „gokamer”, of goede kamer die alleen bij hoge uitzondering werd gebruikt en een soort opslagfunctie had, het „hoes” of de woonkeuken en een

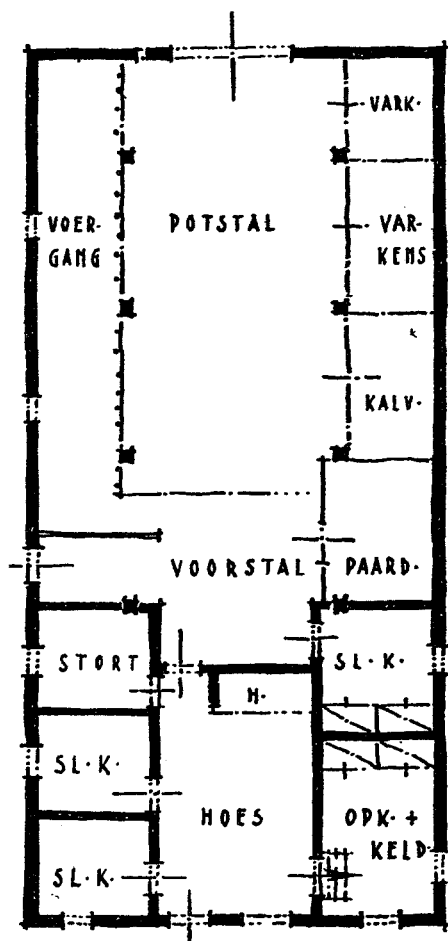
van bedstee tot slaapkamer ontwikkelde ruimte), de koestal (met voorstal en poor waardoor de mest van de potstal naar buiten werd gereden) en de din of dorsvloer (ook met een poort in de zijgevel), waarachter nog een afdak, de sjop, als gereed-schapsberging; zo heeft Hekker, naar Uilkema, de plattegrond van het oudst bekende hoeve-type in Nederlands Limburg, in Arensghout, weergegeven.

Uit dit oude langevelhuis ontwikkelt zich in Zuid- en Oost-Limburg via enkele tussenstappen de gesloten hoeve, die, zeker in Nederland, als de Limburgse hoeve bij uitstek wordt beschouwd. Een eerste overgangstype is de L-vormige hoeve zoals weergegeven in afbeelding 3 van de aflevering: de boerderij in Schimmert (Q 98, vlak ten noorden van Arensghout). De dorsvloer is hier vergroot met een aparte stapelruimte, de „wisj” en deze is haaks op de stal, nu gesplitst in een koe- en een varkensstal, gezet. In een ander overgangstype, dat is weergegeven in afbeelding 5 van de aflevering, de hoefijzervormige bouw van een boerderij in Haasdal (Q 98a), zijn er twee stapelplaatsen naast de dorsvloer, staan er paarden waar voorheen de koeier stonden en zijn de stallen aan de kop van het huis gezet. In het midden is, zoals steeds, de mestvaalt te vinden. Vanuit dit type is de sluiting van de bouwdelen rond de mestvaalt tot een echt naar de vier zijden gesloten type, zoals in de hoeve van Mesch (Q 198a, in het uiterste zuiden van Nederlands Limburg) op afbeelding 6 van de aflevering nog maar een kleine stap. De naar hun uiterlijk zo verschillende langevelhoeve, L-vormige, hoefijzervormige en gesloten hoeve blijken dus in hun historische ontwikkeling in elkaars verlengde te liggen. Uit kadastronderzoek zijn de genoemde vormen dan ook werkelijk als op elkaar volgende stadia van dezelfde hoeve gereconstrueerd (Hekker 1942-46, 46 (naar Uilkema) en 63; en Weyns 1967, 37). De gesloten hoeve heeft dus niets van doen met de Romeinse villa, zoals nog wel hardnekkig wordt beweerd, waarvan de bouwdelen ook rond een atrium gegroepeerd waren en waarvan men wel exemplaren in Limburg heeft gevonden en ze is ook beslist geen voortzetting ervan, maar een eigen ontwikkeling, zoals Hekker (1942-46, 30-32) en anderen onomstotelijk hebben vastgesteld.

Hoewel de uiterlijke verschijningsvorm van de Noordlimburgse boerderij niet zoveel verschilt van de zuidelijker typen –ook hier treft men de langgerekte hoeve aan en ook de aan vier zijden gesloten hoeve–, toch is de geschiedenis van de Saksische hoeve in Noord-Limburg een geheel andere.

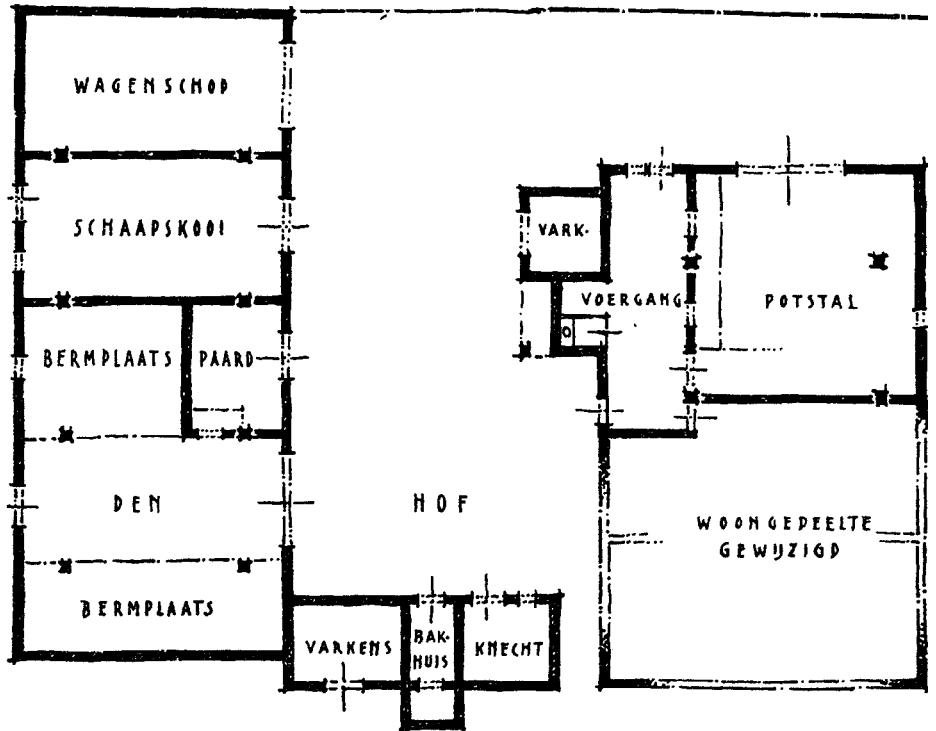
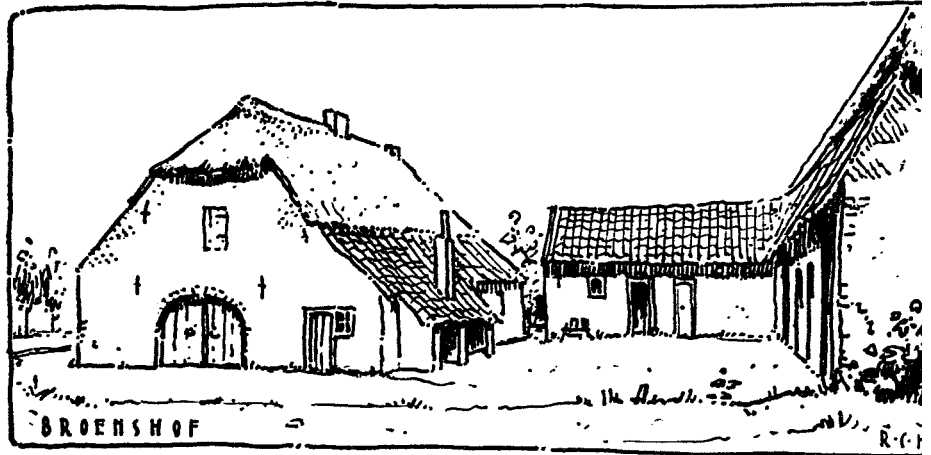
Gallée heeft in de vorige eeuw bij Gennep (L 164) een hoeve uit 1743 opgetekend die door Hekker (1942-46, 57; hier afb. d) in zijn overzicht is opgenomen. Opvallend is al dat de ingang tot het woonhuis aan de voorkant, in de kopgevel, is geplaatst. Links en rechts van het centrale „hoes”, zoals Hekker de woonkeuken ook in Gennep laat heten, bevinden zich afzonderlijke ruimten. Naast de schouw ligt de doorgang naar de stal en dan pas goed blijkt de geheel andere opzet van de constructie dan in het zuiden. Hier komt men in één grote halvormige ruimte, met drie losstaande gebinten waarop het dak rust. De potstal bevindt zich in de middenbeuk; in de zijbeuken zijn andere bedrijfsonderdelen te vinden, de voergang en de stallen voor het andere vee. Hier is het Saksische concept onmiskenbaar; deze ruimte-indeling is nauw met het typisch Saksische „loshoes” verwant. In Midden-Limburg vindt men ook wel dergelijke plattegronden, maar daar heeft toch de Frankische invloed ingegrepen in het Saksische concept. Een goed voorbeeld van een dergelijke Frankische beïnvloeding is te vinden in de langwerpige hoeve van afbeelding 2 uit de aflevering afkomstig uit Strateris bij Nederweert (L 288), waar in de plattegrond nog wel één van de zijbeuken te herkennen is, maar waar de deuren in de zijgevel zijn geplaatst.

Afb. d. Oude hoeve in Gennep (L 164)
(naar Hekker 1942-46, 57)

Ook deze „Gennepse” grondvorm is aan de eisen van de tijd en aan de nood aan ruimte aangepast. Een constructorisch interessante vorm is de T-vormige (naar het dak geoordeeld; gezien de doorlopende zijmuur zou men ook van een L-vorm kunnen spreken) hoeve uit Merselo (L 209) van afbeelding 4 (SHBO 210-1). Hier zijn met name in de doorsnede de zware brandmuur en de gebinten van de stal te zien. Met name vanwege verbeteringen aan de potstal, waarbij de andere dieren, paarden en varkens, in een apart gebouw werden ondergebracht, dat later werd verbonden met de dorsvloer en de bergschuur, ontstond een hoevevorm met twee evenwijdig lopende bouwdelen, zoals die nu nog in Noord-Limburg is te vinden. Er kwam dan weer een verbinding tussen de twee bouwdelen tot stand, bijvoorbeeld door tussen het oorspronkelijk losstaande bakhuis en de schuur de varkensstallen te bouwen. Een dergelijke U-vormige bouw is te vinden in de hoeve die Hekker (1943-46, 62, hier afb. e) heeft opgetekend in Kreijel, ook bij Nederweert (L 288).

De noordelijke gesloten vorm ontstaat door het afsluiten van de nog open erf door een muur en een poort erin. Hoezeer die noordelijke, Saksische, gesloten hoeve verschilt van de zuidelijke, Frankische, is fraai te zien op de twee foto's bij afbeelding 6 van de aflevering (uit de gids van Van der Veen, 1985, 223 en 229).

Afb. e. De Broenshof te Kreijel bij Nederweert (L 288)
(naar Hekker 1942-46, 62 en 64)

Losse bouwelementen, zoals het bakhuis en de put zijn in vele vormen te vinden; de eerstgenoemde komt in deze aflevering ter sprake, de tweede, de put, in de aflevering over het erf. Ook de gebruikte bouwmaterialen verschillen van streek tot streek; ruwweg komt baksteen voor in het noorden, en vakwerk met gevlochten en met leem bestreken wanden in het zuiden, waar ook veel natuursteen wordt toegepast. Informatie hierover vindt men vooral in de aflevering over de huizenbouw (deel II, afl. 9).

MATERIAAL EN METHODE VAN BEWERKING

De hoofdbron van het dialectmateriaal dat in deze aflevering is bijeengebracht is vragenlijst „N 5A” van de Nijmeegse Centrale voor Dialect- en Naamkunde uit februari 1964, precies 30 jaar voordat deze regels worden geschreven. De betreffende vraag uit deze bron staat steeds vooraan in de regel bronvermeldingen, direct na de lemmatitel. Naast de gebruikelijke bronnen zoals opgenomen in WLD, *Inleiding* dient hier nog vermeld te worden:

OB2: Vragenlijst 2 van het Openluchtmuseum Bokrijk, opgesteld door Dr. J. Weyns, conservator van het museum, in verband met het onderzoek naar het bakhuis in de Kempen (december 1956).

SPECIALE BIBLIOGRAFIE

- Franquinet, E. (1931), *Boerderij-typen in Limburg* [No. 2 van de uitgaven der provinciale schoonheidscommissie voor Limburg], Maastricht.
- Goedseels, V. & L. Vanhaute (1978), *Hoeven op het land gebouwd*, Leuven.
- Goossens, J. (1957), Limburgse Landbouwwoordenschat 1: De Dorsvloer, in: *Het Belang van Limburg* 27.01.1957.
- Goossens, J. (1958a), Limburgse Landbouwwoordenschat 4: Het Karhuis, in: *Het Belang van Limburg* 26.01.1958.
- Goossens, J. (1958b), De dorsvloer en zijn benamingen in Belgisch-Limburg, in: *Ons Heem* 12, 149-150.
- Goossens, J. (1959), Relictgebieden. Een barrièrestrook in de Limburgse Kempen, in: *Leuvense Bijdragen* 48, 48-73.
- Goossens, J. (1963a), *Semantische vraagstukken uit de taal van het landbouwbedrijf in Belgisch Limburg*, Antwerpen.
- Goossens, J. (1963b), Kroonvormige dialectgebieden, in: *Handelingen van de Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis* 17, 253-268.
- Goossens, J. (1971), Bijdrage tot de woordstratigrafie van de Limburgia Romana, in: *Neerlands Volksleven* 21, 28-38.
- Goossens, J. (1973), Wesche, in: *Niederdeutsches Jahrbuch* 96, 82-85.
- Goossens, J. (1988), *Sprachatlas des nördlichen Rheinlands und des südöstlichen Niederlands. "Fränkischer Sprachatlas" (FSA) erste Lieferung*, Marburg.
- Grootaers, L. (1942), De aangeblazen *h* in het oosten van ons land, in: *Verslagen en Mededeelingen van de Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde over 1942*, 217-225.
- Hekker, R.C. (1942-46), De ontwikkeling van het boerenhuis in Limburg, in: *Publications de la société historique et archéologique dans le Limbourg à Maastricht* 78-82, 25-83.
- Hekker, R.C. (1957), De ontwikkeling van de boerderijvormen in Nederland, in: S.J. Fockema Andreae (red.), *1000 Jaar bouwen in Nederland*, deel II, Amsterdam, 197-327.
- Hekker, R.C. & J.M.G. van der Poel (1967), *De Nederlandse Boerderij in het begin der 19de eeuw. Een documentatie-onderzoek van het Kabinet van Landbouw*, Arnhem.
- Kokkelmans, J. (1978), *De voorstal en de zolder boven de dorsvloer in de Limburgse dialecten, als onderdelen van de terminologie van het Limburgse Boerenhuis* (onuitgegeven doctoraalscriptie Nederlandse taalkunde bij Prof.dr. A. Weijnen, KUN), Nijmegen.

- Kruijssen, J. (1990), Uit het Woordenboek van de Limburgse Dialecten: *Koewachter*, een verloren cowboy in Limburg, in: *Veldeke* 65, 56-60.
- Olst, E.L. van (1991), *Uilkema, een historisch boerderij-onderzoek. Boerderij-onderzoek in Nederland 1914-1934*, I en II, Arnhem.
- Pée, W. (1980), Gebruiken en woorden die teloorgaan: *koeien hoeden en koewachter*, in J. Kruijssen (red.), *Liber Amicorum Weijnen*, Assen, 109-118.
- Trefois, C.V. (1978), *Ontwikkelingsgeschiedenis van onze landelijke architectuur*, Sint-Niklaas.
- Veen, L. van der (1985), *Boerderijen in Nederland. Op reis langs monumenten van ons platteland*, Amsterdam.
- Weyns, J. (1960), Het Kempisch Boerenhuis, in: *Kultuurhistorische Verkenningen in de Kempen* 1, Oisterwijk, 43-103.
- Weyns, J. (1963), *Bakhuis en broodbakken in Vlaanderen*, St.-Martens-Latem.
- Weyns, J. (1967), *Vlaamse hoeven. Vorm en sfeer*, Lier.
- Weyns, J. (1967²), *Omstandige gids van het Openluchtmuseum te Bokrijk*, Beringen.
- Weyns, J. (red.) (1971), Iets over boerderijen, speciaal nummer van *Ons Heem* 25.
- Wijk, P.A.M. van (red.) (1985), *Boerderijen bekijken. Historisch boerderij-onderzoek in Nederland*, Arnhem.

KAARTEN EN AFBEELDINGEN

Zoals in de voorgaande afleveringen van deel I zijn de taalkaarten met behulp van apparatuur van het Universitair Centrum voor Informatievoorziening van de K.U. Nijmegen drukbaar gemaakt door drs. J. van Schijndel.

Voor de afbeeldingen bij dit Ten Geleide en bij paragraaf 1.2, plattegronden en aanzichten van boerderijtypen, is ruimschoots geput uit Hekker 1942-46, en verder uit het fotomateriaal dat door de afdeling documentatie van het Openluchtmuseum Domein Bokrijk en door de afdeling documentatie van de Stichting Historisch Boerderij-Onderzoek (SHBO) van het Openluchtmuseum in Arnhem ter beschikking is gesteld. De heren Rombouts en Lambrechts uit Bokrijk en Peeters en Groeneveld uit Arnhem en ook mevrouw Smeets uit Borgloon ben ik voor hun hulpvaardigheid bijzonder erkentelijk.

Het schematisch materiaal is afkomstig van de illustraties bij de Nijmeegse vragenlijsten en is voor publikatie geschikt gemaakt door de Audiovisuele Dienst van het Directoraat A-Faculteiten van de K.U. Nijmegen.

Verder is illustratiemateriaal geput uit Trefois 1978, Van der Veen 1985 en Weyns 1967. De precieze bronvermeldingen zijn steeds bij de illustraties zelf vermeld.

FINANCIËLE STEUN EN BEGELEIDING

Dit werk is tot stand gekomen met steun van de Katholieke Universiteit Nijmegen en van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) te 's-Gravenhage. De wetenschappelijke projectleiding was in handen van prof.dr. J. Goossens en prof.dr. A. Hagen.

Joep Kruijssen

AGRARISCHE TERMINOLOGIE IN VERBAND MET BOEREN-
HUIS, ERF EN LANDERIJEN

Boerderij, bedrijfsgebouwen

INHOUDSOPGAVE

<i>I.</i>	<i>Het boerenbedrijf, algemeen</i>	1	2.1.3	stalpoort, staldeur	28
<i>1.1.</i>	<i>Boerenhoeve</i>	1	2.1.4	brandmuur tussen woonhuis en stal (kaart 12)	29
1.1.1	boerderij, algemeen (kaart 1)	1	2.1.5	binnendeur tussen woonhuis en stal	30
1.1.2	grote boerderij	2	2.1.6	binnendeur tussen stal en schuur	30
1.1.3	kleine boerderij	3			
1.1.4	gepachte hoeve, pachtgoed (kaart 2)	4	2.2.	<i>Koestal</i>	31
1.1.5	pachten	5	2.2.1	koestal	31
1.1.6	pacht, vruchtgebruik (kaart 3)	5	2.2.2	potstal (kaart 13; afb. 7)	31
1.1.7	grond waarop de boerderij staat	6	2.2.3	kalverstal	33
1.1.8	boeren	7	2.2.4	kalverhokje, kalverbak	34
<i>1.2.</i>	<i>Boerderijtypen (kaart 4; afb. 1)</i>	7	2.2.5	voorstal, voedergang (kaart 14; afb. 8)	34
1.2.	langwerpige hoeve (afb. 2)	7	2.2.6	voergang in een dubbele stal (afb. 9)	36
1.2.2	L-vormige hoeve (afb. 3)	9	2.2.7	voorstaldeer	36
1.2.3	T-vormige hoeve (afb. 4)	10	2.2.8	kook- en eetruimte in de stal, zomerwoning (kaart 15)	37
1.2.4	dwardsstuk van de T-vormige hoeve	11	2.2.9	stookhuis, plaats voor de veevoerkookketel (kaart 16)	38
1.2.5	U-vormige hoeve (afb. 5)	13	2.2.10	veevoerkookketel (kaart 17)	40
1.2.6	gesloten boerderijtype (afb. 6)	14	2.2.11	varkensketel	41
<i>1.3.</i>	<i>Boer en personeel</i>	14	2.2.12	lage kachel voor de ketel met was of veevoer (kaart 18)	41
1.3.1	boer (kaart 5)	14	2.2.13	bewaarplaats van bieten en groenvoer in de stal	42
1.3.2	heerboer	17	2.2.14	voer- en drinkgoot	43
1.3.3	boerin	17	2.2.15	vaste voer- en drinkbak (kaart 19)	43
1.3.4	boerendochter	17	2.2.16	verstelbare voerluiken	44
1.3.5	boerenzoon	17	2.2.17	losse voerbak voor runderen	45
1.3.6	boertje, kleine boer (kaart 6)	17	2.2.18	drinkbak voor de koeien	45
1.3.7	pachtboer	18	2.2.19	ruif voor de koeien	46
1.3.8	pachtersvrouw (kaart 7)	19	2.2.20	koedrempel, kribbeboom (kaart 20)	46
1.3.9	aanwerven van personeel	19	2.2.21	stalpalen (kaart 21)	47
1.3.10	(hard) werken op de boerderij (kaart 8)	20	2.2.22	hekwerk van stalpalen	49
1.3.11	meid, dienstmeid (kaart 9)	21	2.2.23	koeienstand (kaart 22; afb. 10)	49
1.3.12	knecht, algemeen	22	2.2.24	gang naast de koeienstand	51
1.3.13	paardsknecht, eerste knecht	23	2.2.25	schutting naast de koeienstand	51
1.3.14	koewachter, veeknecht (kaart 10)	24	2.2.26	mestgang	52
1.3.15	jongste knecht, manusje van alles	25	2.2.27	mestgoot (kaart 23)	52
1.3.16	schaapherder (kaart 11)	25	2.2.28	rooster in de mestgoot	53
1.3.17	herderin	26	2.2.29	giergoot	54
<i>2.</i>	<i>De stallen</i>	26	2.2.30	mesthoop in de potstal	54
<i>2.1.</i>	<i>Algemeen</i>	26	2.2.31	gierkuil in de potstal	55
2.1.1	bedrijfsgedeelte van het boerenhuis	26	2.2.32	mestdeur	55
2.1.2	stal	27	<i>2.3. Paardestal</i>		55
			2.3.1	paardestal (kaart 24)	55

I.6

2.3.2	paardერი (kaart 25)	57	3.1.9	tiendschuur (kaart 42)	91
2.3.3	paardekrib	58			
2.3.4	latierboom	58	3.2.	<i>Dorsvloer</i>	91
2.3.5	voergang in de paardestal	59			
2.3.6	haverkist, hakselkist	59	3.2.1	dorsvloer (kaart 43; afb. 14)	91
2.3.7	getuigkast	60	3.2.2	dorsvloer buitenshuis	92
2.3.8	getuigrek	60	3.2.3	zolder boven de dorsvloer (kaart 44)	94
2.3.9	paardestalzolder	61	3.2.4	balken van de zolder boven de dorsvloer	95
2.3.10	slaapplaats van de knecht bij het vee	61	3.2.5	gesteelde plank om een lemen dorsvloer aan te kloppen	96
2.4.	<i>Varkensstal e.a.</i>	62			
2.4.1	varkensstal, varkenshok (kaart 26)	62	3.3.	<i>Tasruimten</i>	96
2.4.2	buitendeurtje van het varkenshok	63	3.3.1	tasmuurtje (kaart 45)	96
2.4.3	varkenstrog (kaart 27)	64	3.3.2	tasruimte naast de dorsvloer (kaart 46)	98
2.4.4	verstelbaar luik boven de varkenstrog	65	3.3.3	balken onder de verhoogde tasruimte	100
2.4.5	losse voerbak in de varkenswei	65	3.3.4	schuurkelder, aardappelkelder	100
2.4.6	varkenswei (kaart 28)	65	3.3.5	oogststapel in de schuur (kaart 47)	101
2.4.7	zeugenkooi	66	3.3.6	kafbewaarplaats (kaart 48)	103
2.4.8	hok voor de beer	67	3.3.7	ruimte waar men stro hakselt en bewaart	104
2.4.9	kooi voor mestvarkens	67	3.3.8	ruimte tussen opeenvolgende gebinten (kaart 49; afb. 15)	104
2.4.10	biggenkooi	68			
2.4.11	geitestal	68	3.4.	<i>Zolders</i>	106
2.4.12	schapestal, schaapskooi (kaart 29)	69	3.4.1	hooizolder, koestalzolder, schelf (kaart 50; afb. 16)	106
2.4.13	schaapsruif	69	3.4.2	onderste balken van de schelf	109
2.5.	<i>Kippenhok</i>	69	3.4.3	bovenste balken van de schelf	119
2.5.1	kippenhok (kaart 30; afb. 11)	69	3.4.4	schelftakkenbossen, schelfhorden	110
2.5.2	kippenzolder, polder (kaart 31)	72	3.4.5	hooiwenster	110
2.5.3	kippenladder, kippenleertje (kaart 32)	73	3.4.6	zoldergat, opening in de koestalzolder	111
2.5.4	kippenrek, hoenderrek (kaart 33)	74	3.4.7	duivenhok (kaart 51; afb. 17)	111
2.5.5	mestplank onder de zitstokken	76	3.4.8	duivenslag (kaart 52)	114
2.5.6	legnest (kaart 34)	77	4.	<i>De poort en het poortgebouw</i>	115
2.5.7	kippenuitgang (kaart 35)	78	4.1.	<i>De poort</i>	115
2.5.8	kippenren	79	4.1.1	poort (kaart 53; afb. 18)	115
2.5.9	voederbak voor de kippen	80	4.1.2	beschermstenen of -palen	117
2.5.10	drinkbak voor de kippen	80	4.1.3	steunsels in de bovenhoeken van een poort	117
2.5.11	eendenhok	80	4.1.4	draaipin van een zware deur of poort (kaart 54)	117
2.5.12	ganzenhok	80	4.1.5	dubbele toegangspoort van een gesloten erf	118
3.	<i>De schuren en bergruimten</i>	80	4.1.6	niet gehalveerde poortvleugel (kaart 55)	119
3.1.	<i>Algemeen, de gebouwen</i>	80	4.1.7	gehalveerde poortvleugel	120
3.1.1	schuur (afb. 12)	80	4.1.8	bovendeur	120
3.1.2	schuurpoort (kaart 36)	82	4.1.9	onderdeur	121
3.1.3	bakhuis (afb. 13)	84	4.1.10	deurtje in een poortvleugel	121
3.1.4	bakoven (kaart 37)	84			
3.1.5	stookgat van de oven (kaart 38)	85			
3.1.6	ijzeren deurtje voor het ovengat (kaart 39)	86			
3.1.7	ovenkelder (kaart 40)	87			
3.1.8	schop, afdak voor landbouwgereedschappen (kaart 41)	88			

4.1.11	raampje in een poort	122	4.2.2	ruimte voor een teruggebouwde poort	129
4.1.12	kattegat	122	4.2.3	verhoogd dakgedeelte boven een poort	129
4.1.13	vertikale paal in een poort (kaart 56)	123	4.2.4	dakwieling boven een schuurpoort	131
4.1.14	versiering op de verticale paal in een schuurpoort (afb. 19)	124	4.2.5	oversteek boven teruggebouwde schuurpoorten	131
4.1.15	horizontale sluitbalk van een poort (kaart 57)	124	4.2.6	ruimte onder de oversteek boven teruggebouwde schuurpoorten	131
4.1.16	horizontale draaibare sluitbalk van een poort (afb. 20)	125	4.2.7	overdekte doorgang achter de dubbele toegangspoort	131
4.1.17	draaibare sluitbalk aan de bovenzijde van een poortvleugel (afb. 21)	125	4.2.8	afdakje boven de poort	132
4.1.18	sluitstang boven aan een poortvleugel	127	4.2.9	overstekend dakgedeelte op de binnenplaats (kaart 59)	132
4.1.19	sluitpin onder aan een poortvleugel	127	4.2.10	gat in een klein dakschild	133
4.1.20	wigvormig sluithout	127	4.2.11	rond gat boven in de schuurgevel (kaart 60)	133
4.1.21	grendel (kaart 58)	128	4.2.12	liggend dakvenster	135
4.2.	<i>Dak en ramen boven de poort</i> (afb. 22)	129	4.2.13	venster onder een dakwieling	135
4.2.1	terugwijkende dakrand boven een poort	129	4.2.14	cirkelvormig raam	135
			4.2.15	half-cirkelvormig raam	136
				<i>ALFABETISCH REGISTER van woordtypen en lemmatitels</i>	137

I.6

Kaarten

1	boerderij, algemeen	2	33	kippenrek, hoenderrek	76
2	gepachte hoeve, pachtgoed	4	34	legnest	77
3	pacht, vruchtgebruik	6	35	kippenuitgang (<i>gecombineerde</i>	
4	boerderijtypen (<i>volkskundige kaart</i>)	9		<i>woord- en klankkaart</i>)	78
5	boer (<i>semasiologische kaart</i>)	16	36	schuurpoort	83
6	boertje, kleine boer	18	37	bakoven (<i>gecombineerde woord- en</i>	
7	pachtersvrouw	19		<i>klankkaart</i>)	85
8	werken op de boerderij	20	38	stookgat van de oven	86
9	meid, dienstmeid en specificaties	22	39	ijzeren deurtje voor het ovengat	87
10	koewachter, veeknecht	24	40	ovenkelder	88
11	schaapherder	26	41	schop, afdak voor landbouw-	
12	brandmuur tussen woonhuis en stal	29		gereedschappen	89
13	potstal	32	42	tiendschuur (<i>historische kaart</i>)	90
14	voorstal, voedergang	35	43	dorsvloer	93
15	kook- en eetruimte vooraan in de stal, zomerwoning	38	44	zolder boven de dorsvloer	94
16	stookhuis, plaats voor de veevoerketel	39	45	tasmuurtje	97
17	veevoerkookketel	40	46	tasruimte naast de dorsvloer	99
18	lage kachel voor de ketel met was of veevoer	42	47	oogststapel in de schuur	102
19	vaste voer- en drinkbak, krib	44	48	kafbewaarplaats	103
20	koedrempel	46	49	ruimte tussen opeenvolgende gebinten	105
21	stalpalen	48	50	hooizolder, koestalzolder, schelf	106
22	koeienstand	49	51	duivenhok	112
23	mestgoot	53	52	duivenslag	114
24	paardestal	56	53	poort (<i>klankkaart</i>)	115
25	paarderuif	57	54	draaipin van een zware deur of poort	118
26	varkensstal, varkenshok	62	55	niet gehalveerde poortvleugel	119
27	varkenstrog	64	56	vertikale paal in een poort	123
28	varkenswei	66	57	horizontale sluitbalk van een poort	125
29	schapestal, schaapskooi	68	58	grendel	128
30	kippenhok (tweede element)	70	59	overstekend dakgedeelte op de binnenplaats	132
31	polder (<i>semasiologische kaart</i>)	72	60	rond gat boven in de schuurgevel (<i>gecombi-</i>	
32	kippenladder	73		<i>nerde woord- en klankkaart</i>)	134

Afbeeldingen

a	hoevetypen in Limburg	VII	12	schuren	81
b	kleine boerderij in Houthalen	VIII	13	bakhuis	84
c	keuterij in Arensgehout	IX	14	dorsvloer	92
d	oude hoeve in Gennep	XI	15	tasruimten	105
e	Broenshof te Kreijel	XII	16	hooizolder, koestalzolder	107
			17	duivenhok en duivenslag in het poortgebouw	113
1	boerderijtypen, verschijningsvormen	8			
2	langwerpige hoeve	10	18	poort	116
3	L-vormige hoeve	11	19	versiering op de verticale paal in de poort	124
4	T-vormige hoeve	12			
5	U-vormige hoeve	13	20	horizontale draaibare sluitbalk van een poort	126
6	gesloten hoeve	15			
7	potstal	33	21	draaibare sluitbalk aan de bovenzijde van een poortvleugel	126
8	voorstal, voedergang	34			
9	voergang in een dubbele stal	36	22	dakvormen boven een poort	130
10	koeienstand	50			
11	kippenhok, met kippenladder en kippenrek	71			

1. Het boerenbedrijf, algemeen

1.1. Boerenhoeve

1.1.1 BOERDERIJ, ALGEMEEN (kaart 1)

(A 10, 2a; A 11, 4; L 1, a-m; L 12, 1; L 22, 1; L 38, 20 en 22; S 4; Wi 4; monogr.; add. uit N 5A, 95; L 37, 11a)

[Het gehele complex, alle opstallen te samen genomen.

De oorspronkelijke betekenis van **hof** is „binnenhof, omheinde ruimte”; hier is sprake van ellips uit *hofstede*, „hoeve”.

Onder **bedrijf** is de specifieke betekenis van „boerenbedrijf” te verstaan; het algemene *gedoen* heeft ook diezelfde specifieke betekenis.

De betekenis van **labeur** en **labeuring** is hier het gehele complex van het boerenbedrijf, vaak met de bijbetekenis van „waar zwaar werk wordt gedaan”; vergelijk de lemma's **BOEREN** (1.1.8) en **WERKEN OP DE BOERDERIJ** (1.3.10).

Vele benamingen die voor de boerderij in het algemeen zijn opgegeven, zoals **winning** en **hof**, komen ook terug onder de specifieke boerderijnamen, zoals **EIGEN HOEVE** en **PACHTHOEVE**. De geografische uitgebreidheden van deze termen verschillen van begrip tot begrip. Zie de betrokken lemmata van deze paragraaf.

Staa is oorspronkelijk de benaming van een bepaalde boerderij bij het veer in Wanssum; de benaming correspondeert aan *stade*, een afleiding van *staan*.

Bij **schans** wordt aangetekend: „hoeve met water rondom”; bij **kraam**: speciale betekenis: „boerderij”.

Munkhof correspondeert met *monnikhof*, te verstaan als „abdijhoeve”.

Kaart 1 is een verzamelkaart; ook de *hof*-, *geleg*-, *plaats*- en *winning*-opgaven van het lemma **GROTE BOERDERIJ** (1.1.2) zijn erin ondergebracht.]

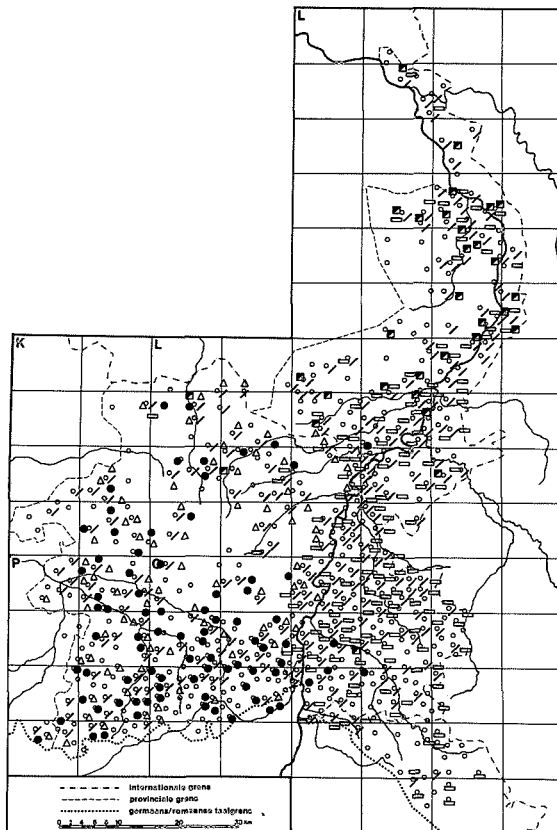
boerderij: *burðarēi* K 278, 315, 318, 353, 358, L 159a, 165, 209, 210, 212a, 214, 215a, 282, 286, 312, 313, 314, 315, 352, 354, 355, 370, 386, 413, 414, P 46, 50, 52, 55, 56, 57, 58, 117, 118, 119, 121, 174, 176, 183, 188, 192, 195, Q 1, 2, 3, 4, 5, 7, 11, 71, 72, 77, 78, 86, 88, 90, 91, 93, 95, 96a, 102, 104a, 105, 155, 155a, 171, 172, 178, 187, 188, 193, 195, 199, 204a, 207; *burðarāi* K 357, P 51, Q 80, 83, 89, 156, 158, 168; *bürðarēi* K 315, 316, L 191, 192, 192a, 209, 210, 211, 213, 214a, 215, 216, 217, P 193, Q 10, 12, 74, 113, 208, 211; *burðarij* L 163, 164, 210, 213, 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a, 269, 269b, 270, 271, 296, 297, 298, 299, 300, 312, 316, 318, 318b, 323, 325, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 368, 370, 373, 374, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 381a, 381b, 382, 385, 387, 419, 420, 422, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431,

432, 432a, 433, 434a, Q 8, 11, 14, 15, 16, 16*, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 27, 29, 30 (zelden), 31, 32, 32a, 33, 34, 35, 36, 38, 97, 98, 99, 101, 103, 111, 112, 112a, 113, 113a, 117a, 121, 192, 196, 198, 200, 201, 203, 247, 247a; *burðarēi* Q 116; *bürðarē* K 353, 358, L 313, P 44, 46, 175, 176, 179, 218; *burðarē* P 222; *burðarøa* P 48; *bundarēi* K 314, 318; *budarēi* K 278, Q 202, 208; *budarij* L 295, 300; *bürarēi* P 214, Q 118, 278; *burarij* Q 259; *bördarēi* L 245, 246, 246b, 248, 290, 291, 360, 371; *bördarij* L 249, 250, 266, 267, 268, 288, 288a, 289, 289*, 289a, 289b, 292, 293, 316, 317, 319, 320, 320b, 321, 322, 326, 326*, 356, 362, 364, 366, 367, 368, 371, 415, 416, 417, 418, 422; *börarēi* P 211; *bo̅arðarai* P 45; *bördarē* L 367; *bördarij* L 372; *børi* Q 157; **hof**: *hōf* K 278, L 212a, 292, 296; *hof* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246, 246a, 250, 378, 387, 417, Q 113, 113a, 116, 117a, 117b, 118, 119, 121, 196, 202, 203, 208, 211, 279, 284; *hōf* Q 252; *hōf* L 290, 292a, 293, 295, 318b, 320, 321, 322a, 360, 371a, 372, 374, 387, Q 12, 15, 18, 32, 32a, 95, 96a, 97, 98, 99, 99*, 101, 102, 103, 104a, 105, 187a, 208; *ōf* Q 7; *hōf* L 381a; *hōʃ* Q 113, 192, 201, 222; *hōij* L 374, 376; *hōij* L 422; *hōf* L 270 (zelden), 271, 295, 298, 299, 300, 322, 323, 325, 327, 329, 330, 331, 332, 333, 374, 377, 378, 379, 380, 381, 381b, 385, 425, 426, 429, 430, 431, 432, 433, 434a, Q 15, 19, 20, 21, 22, 27, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 100, 101, 101a, 110, 111, 111*, 118, 121, 196, 198, 199, 200, 201, 207, 211, 256, 263, 283; *ōf* Q 16; **boerenhof**: *burānhof* L 164, 213, 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a, Q 113, 118, 255, 284; *burānhōf* Q 95; *burānhōf* Q 111, 201; **bouwhof**: L 159a; **bouwing**: L 314; **hoeve**: *huvə* L 164, 329, 434a; *huf* K 278, 315, L 286, 312, 355; *hūf* K 353, 358, L 210; *hūʃ* L 266, 289, 326, 328, Q 3, 198; *ūʃ* L 420; *hōuf* Q 222, 284; *hōf* Q 201, 247; (**het**) **goed**: *gōt* L 330, 378, 381a, 381b, 428, Q 19, 30, 96, 96a, 98, 100, 102, 110, 111*, 112a, 121b, 192, 202; *gōt* Q 113c; **herengood**: *hērəgōut* Q 34; **boerengood**: *būrəgōt* L 373, 378, 426, 431, Q 32a, 111, 116, 117b; **goedje**: *gōitjə* Q 20; *gōitjə* Q 110; **boerengoodje**: *burəgōitjə* Q 34; **geleg**: *gələx* L 316, 319, 352, 355, 368, 369, 413, 415, Q 72, 96a; *gələx* K 361, L 358, 360, 364, 416, 420, Q 5, 18; *gələx* K 318, 358, P 51, 121; *gələʃx* Q 78; *gəliax* K 360, L 318, 414, P 47, 176, 195, Q 1, 2, 165; *gəliʃx* Q 71; *gələix* L 317, 360, 372, Q 7, 179; **boerengeleg**: *burəgəliax* K 360, Q 1; *burəgələx* Q 9; **aangelag**: *āngələx* L 317; **plaats**: *plāts* L 265, 268, 269, 269a, 271, 292, 293, 295, 318b, 322, 322a, 355, 387; *plats* L 159a, 209, 210, 214, 214a, 215, 215a, 217, 245b, 246a, 248, 266, 291; *plets* L 312; **boerenplaats**: *bōrəplāts* L 289, 289a, Q 101; *burəplāts* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a, 268; *burəplets* L 191; **erf**: *erʃ* L 164, Q 83, 196, 208, 209, 249, 251; *erʃ* Q 200,

I.6

Kaart 1. BOERDERIJ, ALGEMEEN

- ∕ boerderij
- = hof en sst.
- △ geleg en sst.
- plaats en sst.
- winning en sst.

247, 247a, 253, 278, 284; **boerenerf**: *buræner²f* Q 208, 278; *bōræner²f* L 291; **winning**: *weneŋ* K 278, 318, 357, 358, 361a, L 312, 355, P 50, 51, 52, 56, 57, 117, 120, 172, 175, 176, 188, 193, 211, 218, 219, Q 71, 102, 154, 155a, 188, Q 1, 88, 162, 171, 178, 193; *weneŋ* P 46, 120, 192, 197, Q 2, 71, 78, 79, 80, 83, 86, 88, 155, 156, 158, 159, 167, 168a, 170, 173, 177, 179, 183; *weleŋ* P 175, 211, 218, 219; *wōneŋ* L 413; *wōneŋ* L 360; **boerenwinning**: *buræweneŋ* K 360; *buræweneŋ* Q 9; **koewinning**: *kōweneŋ* Q 192 (weidebedrijf); **labeur**: *labōr* K 358, P 174, 188, 218, Q 1, 88, 156, 180; *labyər* P 222, Q 72; **labeuring**: *labōreŋ* K 318, L 360, 372, 420, 430, 432, Q 9, 11, 12, 18, 28, 94b, 95, 95a, 97, 98, 101, 111, 112b, 192, 193, 196; *labyəreŋ* P 222; **(het) anderhalf**: *āndərħoŋf* Q 192 (sc. paard; grootte-aanduiding); **boerenbedrijf**: *buræbædrīf* L 381, Q 20; **veebedrijf**: *viæbædrīf* Q 192; **weidebedrijf**: *wēibædrīf* Q 192; **bedrijf**: *bædrīf* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a, Q 20, 34, 95; **bedrijfje**: *bædrīfkæ* L 288, 299; **gedoen**: *gædun* K 316, 353, P 50, 52, Q 3, 168; *gædūn* Q 71; *gædū²n* K 357, P 119, Q 1; *gædūj* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a, 282, 286; **doening**:

dōneŋ L 292, 372; **ding**: *deŋk* Q 100 (met on gunstige bijbetekenis), 192; **boerending**: *buræ deŋk* Q 211, 255; **hantering**: Q 192; **stalling**: C 7; **huizing**: *huzey* L 364, Q 15; *huzey* Q 7; **huis blok**: *husbløk* L 366; **boerenhuis**: *burænhus* C 32, 111; *buræhuzdər* (mv.) L 289; **huis**: *hūs* C 193; **huis en stallen**: *hus en štel* Q 31; **stalle en huizen**: *stela en hūzæ* L 372; **gebouwen**: *gæ byj* Q 203; **staai**: *stāi* L 214; **schans**: P 51 *šxāns* Q 1; **kraam**: *kræm* Q 192; **munkhof**: *mōnkhof* P 193.

1.1.2 GROTE BOERDERIJ

(A 10, 2c en 3a; L 22, 1a; L 35, 59; monogr. add. uit L 38, 22)

[Als grootte-aanduiding geven de informante doorgaans „minstens 10 hectare” op; som noemt men ook de maximum-grootte erbij, bij voorbeeld: „van 20 tot 40 ha”. Het aantal paar den is vaak ook criterium om van een „groot bedrijf” te spreken, bijvoorbeeld „boerenhof me paarden” (L 213).

In het Leuvens materiaal, lijst 35, vraag 59 i gevraagd naar *geleg* of *geleeg*, met de beteni

„boerderij met grote landerijen”.

Naast specifieke termen vindt men tussen de opgaven ook enige omschrijvingen, vooral met behulp van het bijvoeglijk naamwoord *groot*.

Voor de fonetische documentatie van het type **boerderij**, zie het lemma **BOERDERIJ, ALGEMEEN** (1.1.1).]

boerderij: [*boerderij*] L 165, 209, 213, 246c, 266, 286, 289*, 289a, 289b, 291, 377, 381, P 195, Q 4, 14, 71, 101 (middelgroot), 112, 156, 192, 193; **grote boerderij**: *grōtā* [*boerderij*] K 278, L 209, 265, 315, 415, 418; *grūtā* ~ L 288a, P 50, Q 204a; *gruətā* ~ L 282; **dikke boerderij**: P 176; **ferme boerderij**: Q 1; **hof**: *hof* L 209, 214, 215a; *hōf* Q 200; *hof* L 250, 292, 320b, 326, 326*, Q 117a, 192, 196, 202, 209, 278; *hōf* L 288a, 293, 319, 332, 370, 371, 420, Q 10, 15, 18, 21, 32, 36, 95, 96, 96a, 97, 98, 99, 101; *ōf* Q 7; *hōʔf* L 328; *hōf* L 269, 292, 330, 376, 381, 386, 429, 432a, 434, Q 14, 15, 19, 20, 21, 30, 34, 36, 37, 100, 101a, 103, 111, 111*, 112a; *hōʔf* Q 247, 247a; **grote hof**: L 378; *gruətā hōf* L 362; *grūtā hōf* L 381a; *grūtān ōf* Q 7; **boerenhof**: *burānhof* L 213, 269; *burānhōf* L 271, 294, 329; *burānhōuf* L 269a; **hofstede**: *hofsīē* L 269; **hoeve**: *huf* K 278, 318, P 176; *hūf* K 315, 357, L 289; *ūf* L 372; *hūʔf* Q 193; *hōvā* P 51; **goed**: *gōt* L 265c, 318, 328, Q 98, 119, 284; **groot goed**: *grot gōt* L 381a; *grūt* ~ Q 96a; **geleg**: *galex* K 278, 316, 318, 357, L 316, 317, 352, 355, 358, 362, 368, 420, P 45, Q 83, 86, 89, 180; *gālēx* L 360, 363, 366, 368, 371, 415, 416, Q 3, 7, 10, 88, 179; *gālēx* K 318, 359, 360, L 282, 286, 312, 355, 356, 360, 364, 372, 415, P 45, 46, 50, 54, 57, 115, 116, 117, 121, 176, 180, 214, 219, Q 5, 9, 88, 91, 156, 162; *gālēʔx* P 52, 58, 188, 212, Q 71, 78; *gālīax* K 357, 360, 420, P 56, 57, 117, 119, 120, 121, 177, 183, 197, Q 1, 2; *gālīʔx* L 414, P 193, 195, Q 71, 156; *gālēix* L 314, 317, 368, 413, 422, Q 179; *gālēf* K 315; *gālēi* L 317; **groot geleg**: *gruət galex* L 362; *grōut gālīʔx* P 195; **boerengeleg**: *burāgalex* L 355; **plaats**: *plāts* L 209, 210, 214, 215a; **grote plaats**: *grōutā plāts* L 317; **boerenplaats**: *burāplāts* L 250; **paardsplaats**: *pērtsplāts* L 368 (i.t.t. *ossenplaatsje*); **boerderij van vijf paarden**: [*boerderij*] van *vēʔf pjāt* P 176; **winning**: *wenēj* K 315, 318, 357, 358, L 317, 352, 354, 355, 356, 370, P 46, 50, 57, 117, 121, 176, 180, 183, 193, 197, 218, Q 1, 91, 154, 155a, 178, 179, 188; *wenēj* P 50, 52, 58, 119, 195, Q 2, 3, 4, 71 (groter dan *boerderij*), 72, 74, 75, 77, 79, 83, 86, 88, 90, 155, 156 (id.), 158, 162, 167, 168, 173, 175, 177, 180, 183, 193; *wenēj* Q 5; **grote doening**: P 121; **groot boerending**: *grūt būrādenk* L 432a; **ferm gedoe**: *ferʔm gəduj* L 286; **groot boerengedoe**: Q 88; **groot bedrijf**: *grōʔt bədrijf* L 248; **halving**: *hālfej* Q 96a (middelgroot tot groot bedrijf); **halvert**: L 271 (minstens 50 ha).

1.1.3 KLEINE BOERDERIJ

(A 10, 2c; A 30A, 3a, 3b en 3d; L 22, 1b; monogr.; add. uit L 38, 22)

[Bij **keuterij**, e.d. in het noorden van de Nederlandse provincie wordt uitdrukkelijk opgemerkt dat de keuterboer gewoonlijk ook in dagloon-dienst is en géén paard bezit; zijn grond beslaat niet meer dan drie tot vijf hectaren.

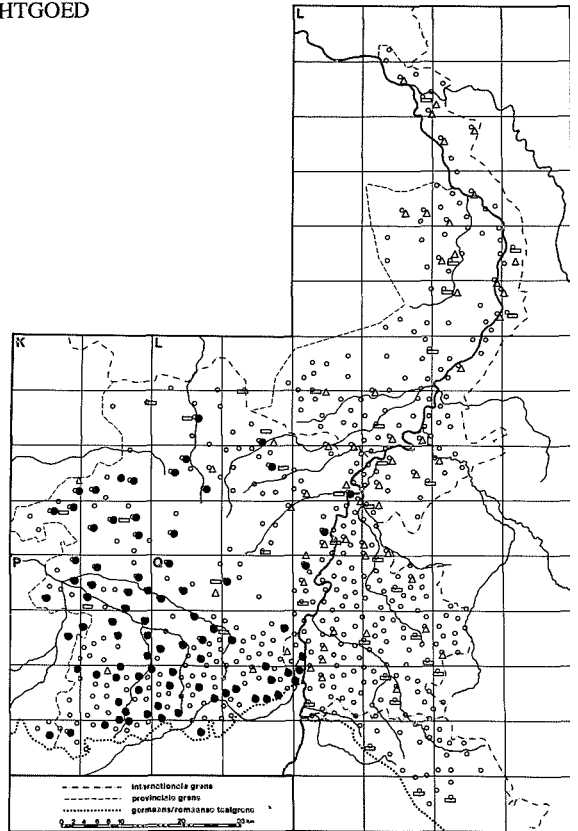
Ook hier vindt men, naast specifieke terminologie met name met het element *keuter*, ook veel omschrijvende benamingen met *klein* en diminutiva.

Voor de fonetische documentatie van het type **boerderij**, zie het lemma **BOERDERIJ, ALGEMEEN** (1.1.1).]

boerderij: [*boerderij*] L 269, 328, 355, 386, P 117, Q 18, 75, 86, 102, 117a; **kleine boerderij**: *klejn* [*boerderij*] K 278, L 288a, 415, 418; *klēn* ~ P 50; *klej* ~ Q 202, 204a; **boerderijtje**: *burdārejkā* K 318, 357, 358, L 209, 282, 286, 291, 413, P 52, 57, Q 5, 95, 193; *burdārejkā* L 245b; *burdārijkā* L 211, 246, 269, 269a, 294, 295, 300, 328, 329, 330, 374, 377, 378*, 379, 380, 381, 381b, 428, 429, 433, 434, Q 14, 15, 19, 20, 21, 30, 31, 32, 32a, 36, 37, 99, 99*, 101, 192, 196, 201; *burdārikā* Q 112; *bōrdārejkā* L 248, 265c; *bōrdārijkā* L 266, 267, 288a, 289, 289*, 289a, 289b, 292, 293, 318, 318a, 318b, 324, 326, 356, 368; *bōrdārikā* L 367; **klein boerderijtje**: L 265, 315; *klē burdārejkā* P 176; *klej burdārejkā* L 191; **keuterij**: *kōtārej* L 159a, 192a, 210, 214a, 250; *kōtārej* L 164, 165, 246; *kōtārij* L 191, 192, 268, 269, 270, 298, 376, 377, 381b; *kōtārej* L 213, 214, 245b; *kōtārij* L 211, 215a, 248; **keuterijtje**: *kōtārejkā* L 209; *kōtārijkā* L 246c, Q 21; **keuter**: *kōtār* L 246b, 381, 381b; **keut**: *kōt* L 209; *kōt* L 191, 215a; **keuterboerderij**: *kōtārburdārij* L 269a, 297, 298, 329, 330, 374, 381, 381b; *kōtārbōrdārij* L 292; *kōtālburdārej* Q 95; **keuterboerderijtje**: *kōtārburdārikā* L 290; *kōtār*– L 377, 378*; *kōtāl*– L 271, Q 37; **keuterbedrijf**: *kōtārbədrijf* L 265, 377, 381, 434; *kōtāl*– L 292, Q 37, 203; **keutersbedrijf**: *kōtārsbədrijf* L 381b; **keuterbedrijfje**: *kōtārsbədrijfje* L 266; *kōtāl*– Q 97; **kleine hof**: *klejnā hōf* L 378; *klejnān ōf* Q 7; **hofje**: *hōʔkā* L 376, Q 15, 21, 96, 99, 101 (zelden), 113a, 187a, 196; *hōʔkā* Q 193; *ōʔkā* Q 7; *hōʔkā* Q 192; *hōʔkā* L 371, Q 32, 36; *hōʔʔkā* Q 118; *hūʔʔkā* L 328; *h*–*ēʔkā* Q 3; **boerenhofje**: *bōrānhōʔkā* Q 101; **pachtgoed**: *pax>gōt* Q 88; **klein goed**: *klej gut* P 195; *klej gōt* L 381a; **goedje**: *gūtjā* Q 1; *gōtjā* Q 32, 32a, 111*, 112a, 119, 201; *gōʔtjā* L 381a; *gōtšā* Q 96a, 97, 98, 99, 99*, 100, 105; **koegodje**: *kōgōtšā* Q 99 (alleen weidegrond); **koe-erf**: *kōerʔf* Q 99, 100, 101 (id.); **geleg**: *gālīʔx* L 318 (kleiner dan *goed*); **klein geleg**: *klej galiāx* P 195; **plaats**: *plāts* L 293; **plaatsje**: *pletškā* L 214; *plētskā* L 319; **klein plaatsje**: *klejn plētskā*

Kaart 2. GEPACHTE HOEVE, PACHTGOED

- winning en sst.
- = pachtgoed
- △ pachthof, -hoeve

L 318b; **osseplaatsje**: *qsəplētskə* L 368 (i.t.t. *paardsplaats*); **klein nestje**: *kleɪ̯ nesjə* L 362; **winning**: *wenəɲ* P 51; **kleine winning**: *kleɪ̯n wenəɲ* Q 188; **winninkje**: *wenənskə* K 318, P 50, 176, 183, 193, Q 77, 178; *wenənskə* P 121, 195, Q 158, 167, 177, 180; **kleine doening**: L 319; **klein gedoetje**: *kleɪ̯n gəduŋkə* Q 72; ~ *gəduŋkə* Q 21; **klein boerengedoe**: *kleɪ̯n burəgədu* Q 88; **gedoens**: *gəduŋs* Q 21; **bedrijfje**: *bədrɪfkə* L 290; *bədrɪfkə* L 381a; **arbeidersbedrijfje**: *erbɛjərsbədrɪfkə* L 248; **boerenhuisje**: *burəhɪjskə* Q 101; **boerenerfje**: *burəɛrɛfkə* Q 208; **hantering**: *hāntərəɲ* Q 101; **hantering (dim.)**: *hāntərənskə* Q 97; **boerderij van één paard**: [boerderij] *vān eɪ pɛrt* L 268; ~ *van iə pɛrt* P 176; **éénspanner**: *espannər* Q 177 (bedrijf met één paard).

1.1.4 GEPACHTE HOEVE, PACHTGOED (kaart 2)

(A 10, 2bI; L 38, 21a; L 48, 22; Lu 2, 22; S 27; Wi 18; monogr.; add. uit L 38, 22 en ander materiaal van lemma 1.1.1)

[Het bedrijf dat een boer niet in eigen bezit heeft

maar pacht (huurt) van de eigenaar aan wie hij in enige vorm betaalt voor het gebruik.

Bij **winning** in L 352 wordt aangetekend: „vroeger heeft de naam denkelijk bestaan, want er is nog een boerderij die de naam *De Winning draagt*”.

Bij enkele opgaven in Nederlands Zuid-Limburg wordt opgemerkt dat enige pachthoeven nog in „halfsheid liggen”; de eigenaar ontvangt de helft van het koren, terwijl de pachter („halfer”) het overblijvende koren krijgt met het stro.

Algemene en specifieke termen zijn in dit lemma uit elkaar gehouden.

Voor de fonetische documentatie van de opgaven die gelijk zijn aan die voor boerderij in het algemeen, zie het lemma **BOERDERIJ, ALGEMEEN** (1.1.1).]

A. Als boerderij, algemeen: **boerderij**: [boerderij] K 278, L 288, 296, 352, P 56; **hof**: [hoff] L 290, 295, 298, 300, 320, 323, 325, 327, 331, 371a, 372, 374, 378, 379, 380, 381, 381a, 381b, 385, 387, 422, 425, 426, 429, 430, 431, 432, Q 16, 18, 19, 20, 21, 22, 27, 30, 32, 32a, 33, 35, 38, 96a, 97; 98, 99, 100, 101, 103, 104a, 110, 111, 113, 113a, 116, 117b, 118, 196, 198, 202,

203, 208; **hoeve**: [hoeve] K 278, 358; **geleg**: [geleg] L 319, 369, P 47, 176; **plaats**: [plaats] L 248, 291; **gedoen**: [gedoen] L 286; B. specifieke namen: **winning**: *weneŋ* K 314, 315, 316, 317, 353, 357, 358, 359, 360, L 314, 317, 352, 353, 355a, 360, P 45, 47, 50, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 107a, 108, 118, 118a, 176, 177, 177a, 185, 186, 187, 188, 193, 197, 224, Q 75, 80, 95, 157a, 162, 171, 172, 175, 179, 187; *weneŋ* L 360, 372, 414, 421, P 107a, 119, 176, 195, 197, 220, Q 1, 2, 2a, 3, 7, 71, 74, 78, 83, 88, 152, 156, 162, 163, 166, 171, 176a, 188; *weni* K 353c; *weneŋ* P 212, 214; **pachtwining**: *pāxweneŋ* Q 71, 83, 165, 177, 178, 179; **huurwining**: *hūrweŋeŋ* P 120, 172, 176, 219; *hūr-* P 46, 195; *hūrweŋeŋ* P 121, Q 71, 78, 243; *hir-* Q 72; *hūrweŋeŋ* P 214, 219; **pachterij**: L 312, 355, P 219; *pāxtərəi* P 118, 193, Q 5, 74, 78, 86, 88, 90, 178; *pāxtərəi* Q 156, 158; *pāxtərəi* P 50, 193; *pāxtəri* L 368, 415; **pachtboerderij**: *pāxt-[boerderij]* L 288a, 295, 298; **gepachte boerderij**: *gəpex-də bōrdərəi* L 291; **gehuurde boerderij**: Q 1; **pachtgoed**: *pāxt-gūt* Q 3; *pāxt-* K 278, 353, 358, L 164, 286, 314, P 50; *pāxt-gūt* Q 83; *pāxt-goət* Q 279; *pāxt-gōt* L 271, 289, 317, 326, 381a, 417, 423, Q 101, 207; *pāxt-* L 246, 250, 372; *pāxt-* L 266, 291; *pāxt-* L 431, Q 12, 203; *pāxt-* Q 198; *pāxt-gō* L 360; *pāxt-goūt* Q 33, 284; *pāxt-* Q 20; *pāxtjōt* Q 211; **gepacht goed**: *gəpāxt gōt* Q 113a, 249; *gəpex* ~ L 378; **pachtersgoed**: *pēxtəš-gōt* Q 116; **huurgoed**: *hūr-gūt* K 315; **halfersgoed**: *halʔfəs-gōt* L 428, Q 99; *halʔfens-* Q 105, 198, 199; **goed**: *g'oət* Q 200; *g'ōt* Q 247, 247a, 253; **goedje**: *gōtjə* Q 32; **pachthof**: *pāxthof* K 314, L 159a, 192a, 266, 373, P 176; *pāxt-* L 164, 165, 213, 216; *pāxt-* L 191, 245, 246; *pāxthof* Q 113; *pāxthōf* L 317, 368, 372, 415; *pāxt-* Q 99, 187, 204a; *pāxt-* L 268, Q 95; *pāxt-* L 319, 321, 427; *pāxtōf* Q 7; *pāxthōf* L 269, 330, 381, 434a; *pāxt-* L 250, 385, Q 101, 102; *pāxt-* L 289, 292a, 299, 382; *pāxt-* L 431; **gepachte hof**: Q 9, 121b; *gəpex-dən [hof]* L 333, 382, 430, Q 29; *gəpex-də* ~ L 330, 377; **pachtershof**: *pāxtərshōf* Q 105; **halfershof**: *halʔfəshōf* Q 284; **pachthoeve**: L 355, 429; *pāxthuf* L 372, Q 3; *pāxt-* L 209, 210, 368; *pāxt-* L 249, Q 170; *pāxthūʔf* L 328; *pāxhūif* Q 193; *pāxthoŋf* L 422; **gepachte hoeve**: *gəpexgdə [hoeve]* L 328; **pachtplaats**: *pāxtplāts* L 368, 415; *pāxt-* L 297; *pāxt-* L 267; *pāxtplāts* L 209, 210, 211, 212a, 213, 214, 214a, 215, 216, 216a, 217, 244a, 245a, 245b, 246a; *pāxt-* L 248; **gepachte plaats**: *gəpex-də [plaats]* L 322; **erf**: Q 196, 222, 253, 284; **erfje**: *erʔfkə* Q 284; **ding**: *dē.ŋk* Q 200, 247, 247a.

1.1.5 PACHTEN

(S 27; monogr.)

pachten: *pāxtə* L 249, 269, 295, 297, Q 16, 22,

95, 96a, 97, 98, 99, 101, 102, 103, 104a, 105, 110, 111, 113, 116, 117b, 118, 187, 196, 201, 202, 203, 204a, 207, 208; *pāxtə* Q 252, 253; *pāxtə* L 164, 165, 191, 209, 210, 211, 213, 214, 214a, 215, 215a, 216, 217, 244b, 245, 245b, 246, 246a, 248, 250, 266, 268, Q 198; *pāxtə* L 379, 380, 425, Q 33; *pēxtə* L 290, 291; *pāxtə* L 267, 288, 289, 296, 298, 299, 300, 320, 321, 323, 325, 327, 328, 330, 331, 333, 374, 377, 378, 381, 382, 385, 387, 426, 427, 430, 431, 432, 434a, Q 14, 27, 29, 32a, 35; *pēxtə* Q 20, 30, 32; *pājtə* Q 196; **huren**: *hūrə* Q 101; *hōrə* Q 105; **mieden**: *mējə* Q 203.

1.1.6 PACTH, VRUCHTGEBRUIK (kaart 3)

(L 14, 6; L 32, 101; Wi 18; monogr.)

[Onder *pacht* worden drie samenhangende betekenissen verstaan:

1. hetgeen de pachter betaalt: „de pacht betalen”;

2. het vruchtgebruik van de grond: „grond in pacht hebben”;

3. het contract: „de boer heeft nog twee jaar pacht”.

Tocht hangt, evenals de nevenvorm *tucht*, oorspronkelijk samen met *trekken* in de betekenis „telen”; **leeftocht** is dan „tocht („vruchtgebruik, pachtcontract”) voor het leven”. Aan **tuis**, vergelijk Mnl. *tuuscen* „dobbelen; bedriegen; ruilen”, correspondeert Du. *tauschen*.

Belading en **belader** corresponderen met *belasting*.

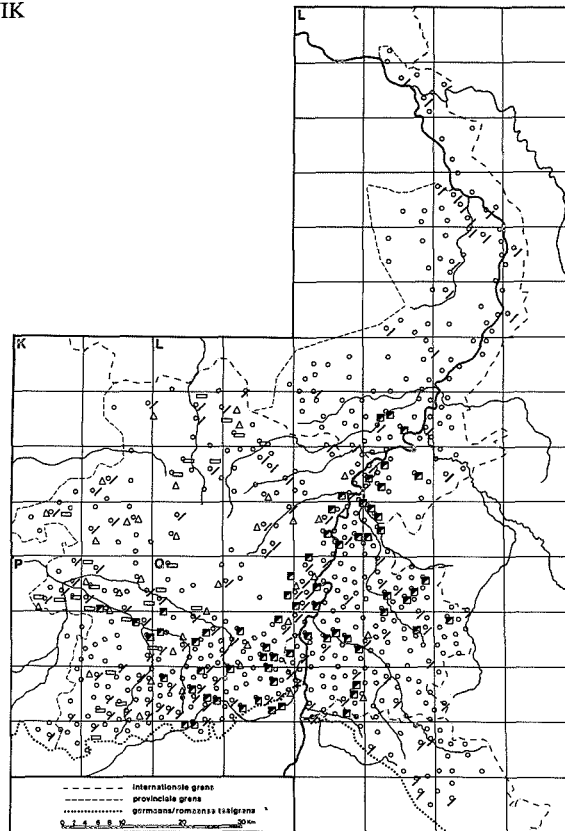
Het feest van **Sint Remeis** of Sint Remigius, wiens naamdag naar de Romeinse kalender op 1 oktober valt, wordt wel de „huurtag der boerenknechten en meiden” genoemd (naar Jongeneel, 54).

Bij **boermeste**: pachtvergoeding in natura; in plaats van een pachtsom te betalen, mocht de boer het onderhavige land voor één jaar gebruiken, mits hij voor eigen rekening het land een goede organische bemesting gaf.]

pacht: *pāxt* K 315, 353, 358, L 212a, 289, 312, 314, 319, 321, 326, 329, 355, 360, 360a, 371, 372, 387, 413, 416, 417, 418, 419, P 45, 46, 47, 48, 50, 51, 121, 175, 176, 179, 188, 195, 218, Q 3, 7, 19, 33, 117b, 222, 249, 278, 279, 284; *pāxt* K 278, L 159a, 164, 214, 214a, 215, 217, 245b, 246, 246a, 265, 286, 312, 313, Q 71, 199, 253; *pāxt* L 266, 291; *pāxt* L 250, P 119, 176, 177, 186, 188, 196, 197, Q 72, 74, 77, 78, 83, 156, 157a, 158, 161, 164, 172, 178, 241, 252; *pāxt* L 271, 378, 415, 420, 427, P 57, 58, 183, 212, Q 2, 6, 9, 10, 11, 12, 20, 32a, 88, 95, 96c, 101, 102, 111, 112a, 113, 116, 198, 203, 207; *pēix* Q 154, 166, 167, 179, 180, 188; *pājt* Q 196; **gepacht**: *gəpāxt* Q 192; **huurpacht**: *hūr-pāxt* K 316; **huur**: *hūr* K 317, 353, L 313, 352, 353, P 47, 48, 49, 50, 58, 176, 183, Q 1, 71; *hūr* P 218; *hūr* L 312,

Kaart 3. PACHT, VRUCHTGEBRUIK

- ∠ pacht en sst.
- huur en sst.
- △ tocht en sst.
- tuis(t) en sst.

P 186; *hūr* L 355, P 52, 57; *hejr* P 121; *ejr* Q 2; *hōr* L 316, 317; **landhuur**: *lanthūr* K 353; **veldhuur**: *velthōjr* P 45; **erfpacht**: *erʔpaxt* K 357, L 362; **erf**: *erʔf* K 314, P 50, Q 284; **tocht**: *tōxt* K 278, 357, 358, 359, L 313, 316, 352, 366, 371, 414, 415, 416, 420, P 54, 56, 58, Q 3, 8, 71, 88, 168a; *tuxt* K 315, P 46, 47; *tōxt* K 353; *tōx* Q 9, 84, 101; *tōx* P 176; *tō.x* Q 156; *tōux* Q 74, 78; **leeftocht**: *leiftōx* P 195; *lēftōx* P 192, Q 179; *lēftōjt* Q 196; **bail**: K 317; **tuis**: *tōus* L 327, 372, 378, 379, 381, 419, 421, 423, 428, 431, 432, 433, P 50, 120, 187a, Q 2, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 32, 33, 74, 77, 78, 82, 88, 90, 93, 94, 95, 96a, 99, 99*, 100, 101, 154, 161, 162, 166, 167, 168a, 171, 175, 177, 178, 179, 181, 240; *tōuš* L 324, 326; *tōs* L 427; *tōs* P 119, Q 192; *tōs* Q 117; **tuist**: *tōust* L 373, Q 36, 38, 101, 113; *tōst* Q 30; *tōst* Q 196, 196a; **pachttuis**: *paxtōus* L 382; **boermeste**: *bur mēstə* Q 20, 32a, 101; *būr-* Q 117a; **miede**: *me* Q 284; **miedepening**: *mējpenenj* L 378; **belading**: L 416; **belader**: *blājr* Q 247; *blā* Q 168; **beladergebruik**: *blārgəbruk* Q 252; **sint remeis**: *sentərmejs* L 434a; **(het) zijne**: *zīnə* L 360a.

1.1.7 GROND WAAROP DE BOERDERIJ STAAT

(N 5A, 74a; A 10, 1; monogr.)

[Vaak zijn boerderijen op een natuurlijke lichte verhoging in het terrein gebouwd. Naast de meest algemene benamingen van de plek waarop het bedrijf ligt, vinden we dan ook enkele specifiek op die hoogte betrekking hebbende benamingen. Ze staan achter in het lemma bijeen.]

erf: *erʔf* L 269, 269a, 271, 288a, 289, 292a, 295, 296, 298, 329, 330, 381, 381a, 381b, 434a, Q 21, 36, 101, 113, 113a, 117a, 193, 198, 201, 203, 208, 211, 222; *ērʔf* L 159a, 191, 192a, 213, 214, 215a, 248, 250, 326, Q 95, 102; *erʔf* L 291; *ērʔ* L 290; **plaats**: *plāts* L 267, 268, 269, 270, 292, 293, 318b, 320b, 322a, 326, 326*, 332, 381a, 382, 387; *plats* L 215a, 291; **boerenplaats**: *būrəplāts* L 330; *būrəplats* L 213; **huisplaats**: *hūsplāts* L 327; *hysplats* L 214a; **plei**: *plej* Q 112a; *plājə* Q 105; **hof**: *hof* L 292, 320b, 326, 326*, 378, Q 121, 121b, 196, 211; *hōf* L 250, 270; *hōf* L 288a, 289, 289a, 318, 318b, Q 101; *hōʔf* L 374; **hoeve**: *hūʔf* L 328; **goed**: *gōt* L 320, 322, 373, 377, 381a (oorspr. „binnenplaats”).

381b, 426, 428, 429, 431, Q 14, 15, 21, 31, 32, 34, 38, 96, 96a, 98, 99, 101a, 102, 111*, 113c, 187a, 195, 202; *jōt* Q 211; *gōūt* L 434a; **goedje**: *gējtjā* Q 30; **boerengoed**: *būrāgōt* L 378; *būrāgōūt* L 430, Q 15; **meste**: *mestā* L 209, 210, 214 (oorspr. „binnenplaats”); **boerenmeste**: *būrā-mestā* L 210; **mestheem**: *mestām* Q 102, ”187a; *mesām* Q 96a; **geleg**: *gālēx* Q 15, 18, 96c; **boerengeleg**: *bōrāgālēx* L 289; **grondslag**: *grōnislāx* L 360; **heem**: *hejm* L 376, 385; **bat**: Q 187a; **huisberg**: *hōsbēr²x* K 317; **berg**: *bēr²x* P 54, Q 158, 209; **bergje**: *ber²xskā* K 358, L 360, Q 156, 177, 211; **heuvel**: *hōvāl* L 312, 316; *hūvāl* L 317, 372; *ijvāl* L 420; **heuveltje**: *hōvālkā* P 44; **hoogte**: *hōxt* P 55; *hōxtā* Q 80; *hōxtā* L 312, 352; *hōxtā* L 326; *hōxtā* Q 179; *hōxt* L 163; *huxt* L 215; *huxtā* L 317; *huxtā* K 318; *huxtā* L 270; *hūxtā* K 361a, P 45; *hūxtā* Q 39, 111; *hūxtā* L 321; *hūxtā* L 378; *huxtā* Q 86; **het/de hoog**: *hōx* Q 178; *hūgā* L 269a; **verhoog**: *vār²hōx* Q 162; **gehoogte**: *gāhōxt* L 159a; *gāhōxt* L 163, 164.

1.1.8 BOEREN

(L 37, 11c; monogr.; add. uit N 5A, 95a)

[Het uitoefenen van het boerenbedrijf; voor de opgaven *labeuren* doorgaans met de speciale connotatie van zware lichamelijke arbeid. Andere bijzonderheden zijn bij de opgaven zelf vermeld.

Voor Q 20, 101, 113 en 253 is aangetekend dat *uitspannen* (*ūšpanə*) wordt gebruikt voor het „ophouden met boeren”; in Q 101 wordt bovendien voor „beginnen met boeren” de term *zich aanspannen* (*zix ānšpanə*) opgegeven.

Zie ook kaart 5.]

boeren: *būrā* L 382, 387, Q 20, 34, 95, 101, 111, 119, 207; *būr²rn* Q 1; *bō²rā* L 326, 330; **labeuren**: *labōrā* K 353, 357, 358, L 430, 432, Q 1, 18, 39 (met goed resultaat), 95, 99*, 101, 111, 112, 112b, 113, 192, 193, 196, 211; *labōrā* Q 32a, 97, 98, 193; *labō²rā* P 178; *labijōrā* Q 180; *labōrā* P 50; *labōrā* K 278, L 312, Q 9, 20; *labijōrā* Q 158, 162; *labōrā* P 44, 174; *labōrā* K 314; *labijōrā* P 218; *labijōrā* Q 31 (id.); *labijōrā* P 222; *labijōrā* Q 5; *labijōrā* Q 72; *labijōrā* Q 204a; **akkeren**: *akārā* L 329, 330; **hoeven**: *hōvā* Q 192; **plodderen**: *plōjōrā* Q 111; **brakkelen**: *braqālā* Q 111 (slordig werken).

1.2. Boerderijtypen

[In de Nijmeegse vragenlijst 4A is niet alleen gevraagd naar de benamingen van de verschillende boerderijtypen, maar ook om aan te geven welke boerderijtypen ter plaatse voorkomen. De uitkomsten van deze navraag, aangevuld met enige informatie over boerderij-plattegronden uit

de SGV-enquête (p. 50) en het materiaal uit de betrokken lemmata (1.2.1 - 1.2.6) zijn hier in kaart gebracht: kaart 4; zie ook afbeelding 1.

1. langwerpige hoeve: K 278, 314, 316, 317, 353, 358, 361a, L 159a, 163, 164, 209 (met losse schuur), 211 (id.), 213 (id.), 214, 215 (id.), 215a, 216 (id.), 217 (id.), 246 (id.), 246a (id.), 248, 249, 250 (id.), 265, 266, 267 (id.), 269a, 269b, 270, 271, 282, 286, 288, 288a, 289, 289b, 290, 291, 293, 295 (id.), 297, 298 (soms met losse schuur), 299, 300, 312, 314, 316, 317, 318, 318b, 320 (id.), 321, 322, 322a, 323, 325 (id.), 326, 328, 330, 332, 360, 362, 368a, 368b, 371, 372, 377, 378, 381a, 387, 415a, 416, 420 (soms in dubbele vorm, twee naast elkaar geplaatste langgevelhuizen), 427, 429, P 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 55, 17, 175, 176, 218, Q 2, 3, 7, 9, 14, 18, 21 (klein), 28, 33, 39, 71, 72, 76, 80, 86, 93, 96c, 97;

2. L-vormige hoeve: K 317, 358, 361a, L 159a, 163, 164, 270, 282, 286, 290, 291, 312, 314, 316, 317, 318b, 321, 326, 360, 368b, 372, 378, 381b, 385, 420, 429, P 44, 45, 49, 55, 174, 175, 218, Q 7, 9, 14, 15, 18, 20, 76, 97, 196;

3. T-vormige hoeve: K 358, 361a, L 159a, 163, 164, 211, 245, 265, 266, 270, 282, 286, 288a, 290, 291, 312 (recent), 318b, 322a, 326, 332 (id.), 360, 372, 420, P 45, 55, Q 7, 20, 39, 71, 80, 89, 93, 96c, 97;

4. U-vormige hoeve: K 316, 358, 361a, L 265, 270, 282, 290, 290a, 291, 312, 321, 322, 326, 360, 371, 372, 377, 378, 416, 420, 421, 427, 429, 429a, P 45, 174, 175, 177, 218, 222, Q 2, 7, 14, 15b, 21, 28, 33, 39, 71, 72, 80, 86, 93, 97, 196, 196a;

5. gesloten hoeve: K 316, 317, 358, 361a, L 211, 265, 266, 270, 271, 282, 286, 288a, 290, 291, 295, 299, 312, 314, 318b, 321, 322 (enkele grote hoeven), 322a, 326, 327, 360, 362, 371, 372 (zelden), 377, 378, 381a, 416, 420, 422, 423, 424, 429, 429a, 430, 434, P 45, 46, 48, 49, 50, 174, 175, 176, 177, 218, 222, Q 2, 7, 9, 14, 16, 18, 20, 21, 28, 29, 33, 34, 35, 39, 39a, 71, 72, 76, 77b, 80, 86, 92, 93, 97, 98, 99, 99+, 103, 106, 113, 187, 192, 198.]

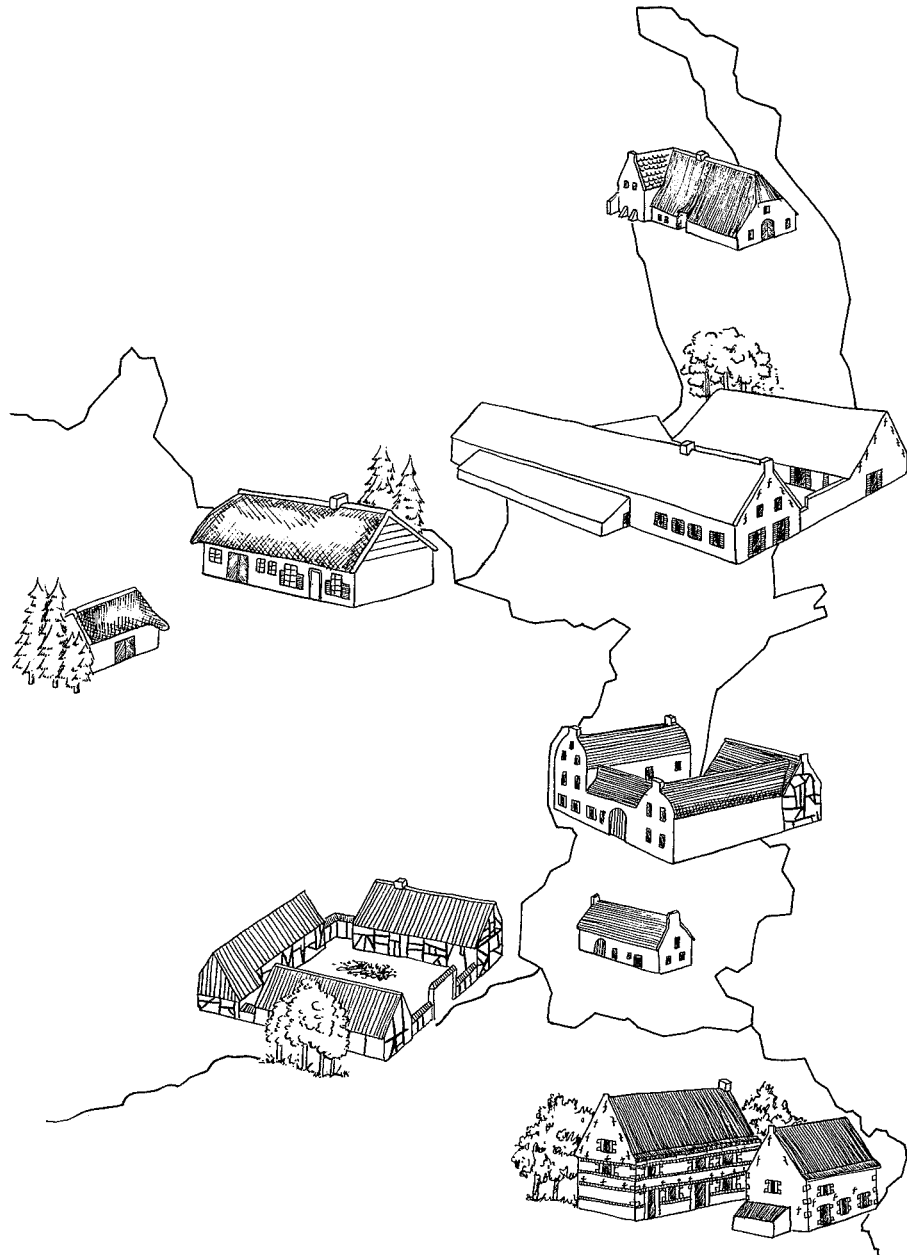
1.2.1 LANGWERPIGE HOEVE

(N 4A, 1a en 2a)

[Het boerderijtype waarbij het bouwwerk één geheel vormt; woonhuis, stallen en schuur zijn achter elkaar geplaatst onder één langwerpig dak.

Navraag naar verschil in boerderijbenaming, wanneer de grote deuren in de korte of achtergevel dan wel in de lange zijgevel zijn geplaatst, leverde slechts in drie plaatsen een positief antwoord op. Zie onder de typen **gevelhuis** en **schuurhuis**.

Waar de opgave identiek is met de naam voor de

Afb. 1. Boerderijtypen, verschijningsvormen

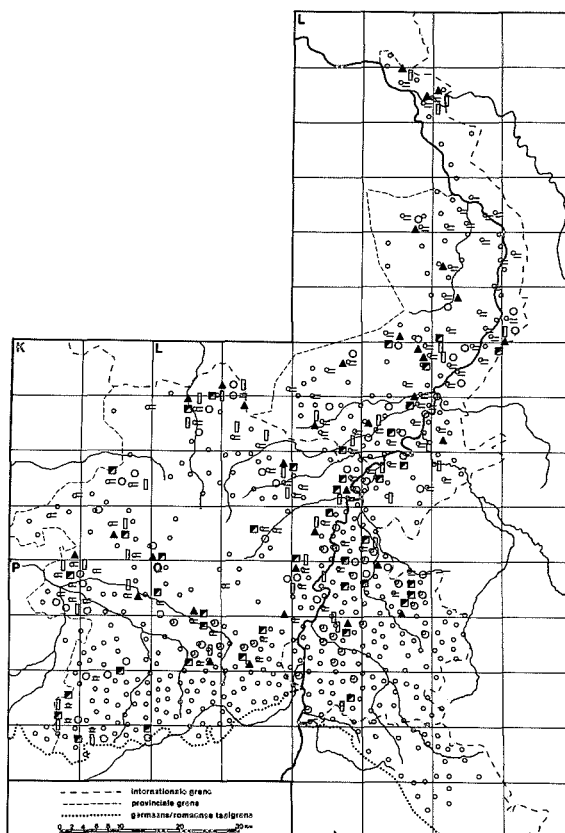
boerderij in het algemeen (zie het lemma BOERDERIJ, ALGEMEEN (1.1.1), ook voor de fonetische documentatie van deze opgaven), is doorgaans aangegeven dat dit het enig voorkomende type is en derhalve geen specifieke naam heeft. De betreffende opgaven zijn wel bij de lemmata 1.2.1

- 1.2.6 opgenomen en staan telkens vóór in het lemma.

Bij het type **langhuis** is niet goed uit te maken of het om een woordgroep dan wel om een samenstelling gaat. Slechts een enkele keer is het woordaccent aangegeven; dan staat het op de

Kaart 4. BOERDERIJTYPEN
(volkskundige kaart)

- = langwerpige hoeve
- ▭ L-vormige hoeve
- ▲ T-vormige hoeve
- ▣ U-vormige hoeve
- gesloten hoeve

eerste lettergreep.

Zie kaart 4, het Ten Geleide van deze aflevering en afbeelding 2.]

boerderij: [boerderij] K 316, 353, L 163, 269b, 270, P 44, 46, Q 80; **lange boerderij:** *lan* [boerderij] L 270, 290, 314, 318b, P 176; **geleg:** [geleg] L 372; **lang geleg:** *lānk* [geleg] L 416; **winning:** [winning] P 46; **lange winning:** *lāy* [winning] P 175, 218; **langhuis:** *lankhōis* L 360; *lankhōis* K 361a; *lankhōs* P 45, 49; *lanhōs* P 55, Q 2, 71; *lanhōs* K 358; *lanhōs* K 317, P 48; *lankhōs* K 314, 358; *lankhōs* L 265; *lankhōs* Q 86, 93; *lankhōs* Q 76; *lankhōs* Q 3, 72; *lankhūs* L 270, 271, 288, 289, 317, 318b, 321, 322a, 326, 368b, 371, 378, 416, 420, Q 7, 18, 21, 28, 33, 39, 96c, 97; *lankhūs* L 282, 286, 316; *lanhūs* L 266, 312; *lanhuis* K 278; *lanhūs* L 159a; **langshuis:** *lanshūs* L 211; **langbouw:** *lankbōy* K 358; **langgevelhuis:** *lanġēvālhōs* P 55; *lanġēivālhūs* P 50; **gevelhuis:** *ġēvālhōis* K 361a; *ġēvālhōs* L 265 (met de deeldeuren in de lange gevel); *ġēvālhūs* L 282 (id.); **schuurhuis:** *šyrhūs* L 378 (id.); **boerenhuis:** *buraās* P 174; **kempense boerderij:** *kēmpasā* [boerderij] P 51; **omloper:** *ōmlōpār* Q 7; **lange vorst:** *lanā ve.s* Q 9.

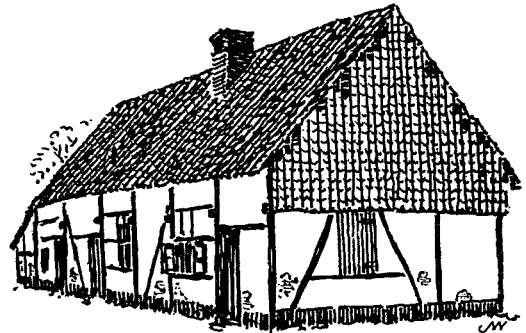
1.2.2 L-VORMIGE HOEVE

(N 4A, 1b en 2c)

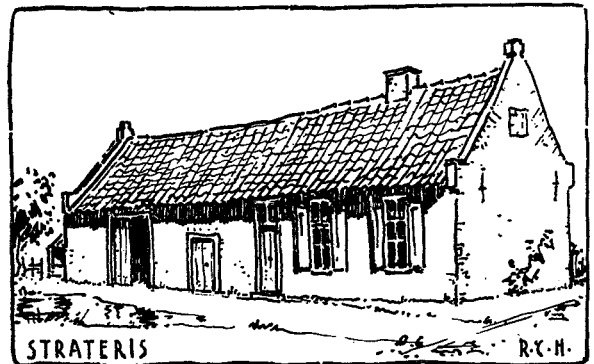
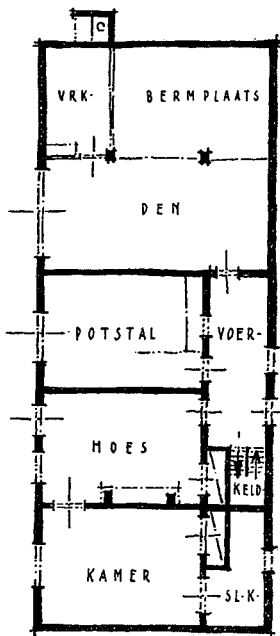
[Navraag of er verschil in benaming was tussen een L-vormig bouwwerk waarvan de korte poot wordt gevormd hetzij door het woonhuis, hetzij door een schuur of stal, leverde geen nieuwe termen op.

Zie kaart 4, het Ten Geleide van deze aflevering en afbeelding 3.]

dwarshuis: *dwarshūs* L 312; *dūeshōs* K 317; **half dwarshuis:** L 159a, 164; **warshuis:** *wershūs* L 270, Q 18; **half warshuis:** *hauf wērshūs* Q 97; **warshouw:** *wērshōy* L 270; **hoekhuis:** L 159a; *hōkhōis* K 361a, L 360; *hukhūs* L 282, 286, 314; *hok-* L 316, 317, 368b, Q 7; *hōk-* L 318b, 326; *hukhōs* P 49; **hoekwining:** *hukwēney* P 175, 218; *hukwēney* P 175, 218; **hoekbouw:** *hōkbōy* K 358; **blokhuis:** *blōkhūs* L 372; **half stamhuis:** *halʹf stamhōs* K 358; **krukhuis:** *krōkhūs* Q 20; *krekhōs* P 55; *krōkhōs* Q 76; **half krukhuis:** *halʹf krōkhūs* L 378, 420; *~ krōkhōs* P 45; **poorthuis:** *poātās* P 174; **winkelhaakwining:** *wēnkāhākweney* K 358; **boerenhof:** *būrānhōf* K 358; de volgende

Klein Middenlimburgs huis, Helstraat te Diepenbeek, 1793. Rechthoekige plattegrond (langgestrekte eenledige bouw). - Pannen van 1833.

Afb. 2. Langwerpige hoeve
(huis te Diepenbeek (Q 71) naar Weyns 1967, 57; en plattegrond en aanzicht van huis te Strateris bij Nederweert (L 288) naar Hekker 1942-46, 69 en 70)

opgaven zijn omschrijvingen: (**het huis is haaks om:** *hōks om* L 321; (**huis) met schele kamer:** *met sxēla* ~ L 163; *mēt en šēl kāmər* L 290.

1.2.3 T-VORMIGE HOEVE

(N 4A, 2b; monogr.)

[Stal en schuren liggen achter elkaar; het woongedeelte staat hier dwars op en steekt aan beide zijden uit.

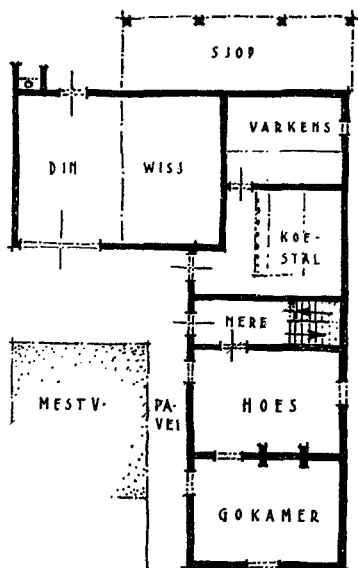
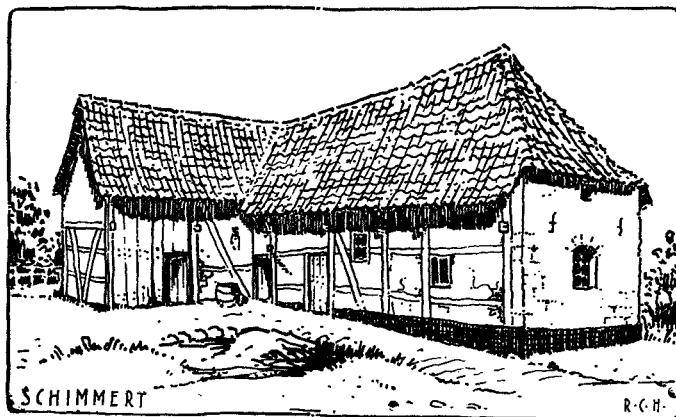
Enkele opgaven komen overeen met de algemene benaming voor de boerderij; ter plekke is dan de T-vormige bouw de algemeen gebruikelijke.

Voor de fonetische documentatie van deze gevallen, die aan het begin van het lemma bijeen staan, wordt verwezen naar het lemma BOERDERIJ, ALGEMEEN (1.1.1).

Zie kaart 4, het Ten Geleide van deze aflevering en afbeelding 4.]

boerderij: [*boerderij*] Q 80; **winning:** [*winning*] K 358, Q 71; **geleg:** [*geleg*] K 358; **doening:** [*doening*] L 372; **dwarsboerderij:** *djarsbūrdarij* L 318b; **dwarshuis:** *djēərshōis* K 361a (zelden); *djēərshūs* L 282, 288a, 322a, Q 96c; *djārshys* L 159a, 164; **warshuis:** *wēərshōis* L 360; *wērshōš* L 265; *wēərshūs* L 266, 270, 290, 291, 312, Q 7; *wēərš-* Q 97; *wērshus* L 245;

Afb. 3. L-vormige hoeve
(foto van boerderij bij Gulpen (Q 203) naar Van der Veen 1985, 220 (rechtsonder); en plattegrond en aanzicht van keuterij te Schimmert (Q 98) naar Hekker 1942-46, 40 en 46)

wershys L 211; *wēshas* Q 7; **krukhuis**: *krōkhōs* P 45; **hoekhuis**: *hukhūs* L 286; *hōk-* L 318b; **kweerhuis**: *kyērhūs* L 326; **stamhuis**: *stamhōs* K 358; **werkhuis**: *werkhus* Q 20; **doenerij**: *dō-nārēi* L 372.

1.2.4 DWARSSTUK VAN DE T-VORMIGE HOEVE

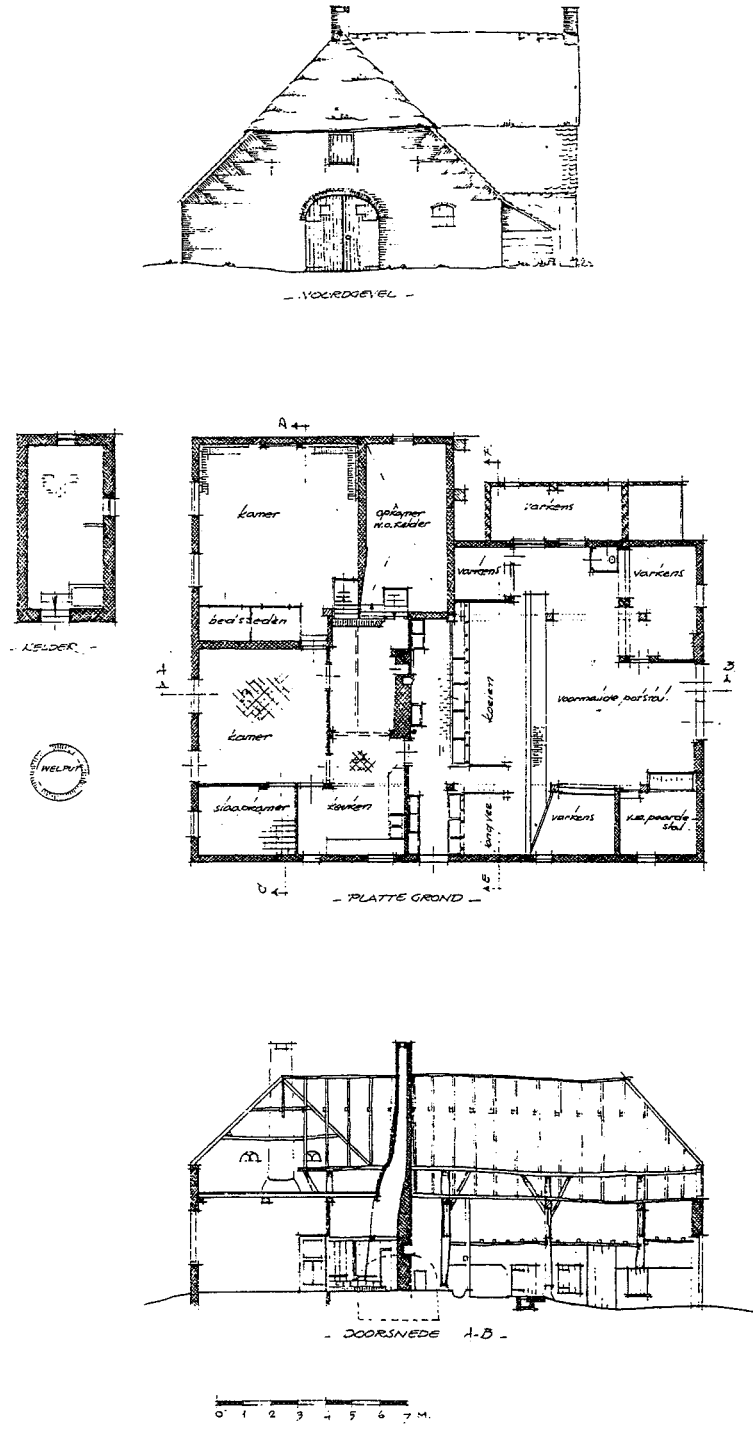
(N 4A, 2d)

[Bedoeld is het bouwdeel waarin zich het woongedeelte bevindt; dit kan eventueel ook het woongedeelte van de L-vormige bouw zijn. Zie

de toelichting bij het lemma L-VORMIGE HOEVE (1.2.2).

Vergelijk ook kaart 4 en afbeelding 4.]

kruk: *krōk* L 318b, 420, Q 39; *krēk* P 55; *krōk* P 45; **huis**: *hōis* Q 93; *hōs* K 361a; **voorhuis**: *vōrhūs* L 266; *vōrhūs* L 163; **warshuis**: *wērshūs* L 290; **warshouw**: *wērsbōu* L 270; **aanbouw**: *ānbōu* L 282, Q 7; **winkelhuis**: *wēnkālhōis* L 360; **winkelhaak**: *wēnkālhāk* K 358; **stam**: *stam* K 358; **kweer**: *kyēr* L 326 (als zelfst. nw. gebruikt); **schele kamer**: *šēl kāmər* L 291.

Afb. 4. T-vormige hoeve
 (aanzicht, plattegrond en doorsnede van boerderij Wertsplats te Merselo (L 209) bij Venray naar
 Stichting Historisch Boerderijonderzoek, blad 210-1)

1.2.5 U-VORMIGE HOEVE

(N 4A, 3)

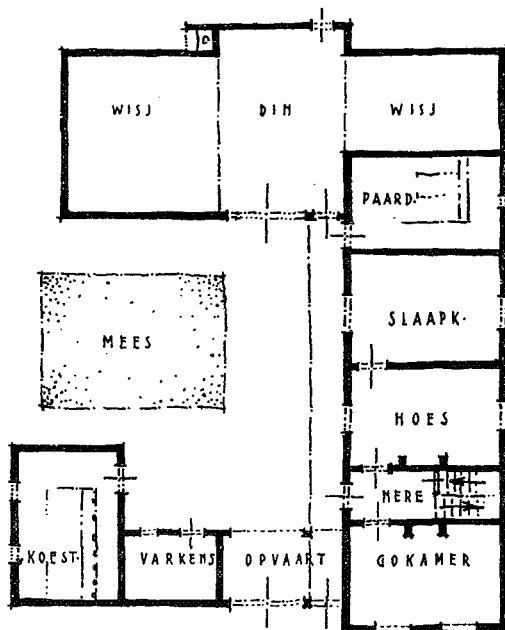
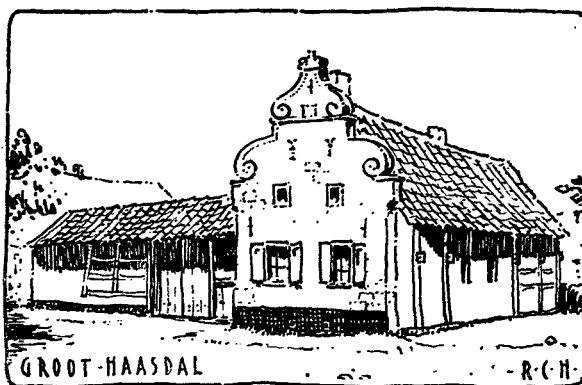
[De bebouwing ligt in hoefijzervorm; de binnenplaats is aan drie zijden gesloten door woonhuis, stallen en schuren.

Enkele opgaven komen overeen met de algemene benaming voor de boerderij; ter plekke is dan de U-vormige bouw de algemeen gebruikelijke. Voor de fonetische documentatie van deze ge-

vallen wordt verwezen naar het lemma BOERDERIJ, ALGEMEEN (1.1.1).

Zie kaart 4, het Ten Geleide van deze aflevering en afbeelding 5.]

boerderij: [boerderij] L 371, P 175, 218; **open boerderij:** *ōpə* [boerderij] L 321, Q 71; **half-open boerderij:** *halʹfoupə* [boerderij] P 177; *hāufyapə* ~ L 360; **halfgesloten boerderij:** *halʹfgaslōtə* [boerderij] P 222; **toe boerderij:** *tou* [boerderij] P 45; **hoefijzerboerderij:** L 420;

Afb. 5. U-vormige hoeve

(plattegrond en aanzicht van hoeve te Groot-Haasdal (Q 98a) naar Hekker 1942-46, 47 en 49; foto van een hoeve in Diepenbeek door J. Weyns, april 1956; doc. Bokrijk; zie p. 14)

hoefijzer: *huvīzər* L 312; **geleg:** [*geleg*] L 416, 420; **open geleg:** *ōpə* [*geleg*] Q 7; **winning:** *venenē* Q 80; **halfopen winning:** *hal^ofōpə wenenē* K 358; **toe winning:** *tōy wenenē* K 361a; **blokwinning:** *blōkwēnenē* L 372; **open plaats:** *ōpə plāts* L 290; **toe plaats:** *tūy plāts* L 322; **open goed:** *ōpə gōt* Q 21, 33; **toe goed:** *tu gōt* L 378; **dobbel kweerhuis:** *dōbəl kyērhus* L 326; **halfopen huis:** *al^of ōpə hō^os* Q 2; **open mestheem:** *ōpə mēstəm* Q 97; **open mesthof:** *ōpə mēstef* Q 72; **hof:** *hōf* L 265; *hō^of* Q 39; *hō^of* L 270; **boerenhof:** *būrənōf* P 174; **hoeve:** *huf* L 282; **rondbouw:** *runt-bā* K 316.

1.2.6 GESLOTEN BOERDERIJTYPE

(N 4A, 4)

[De bouwdelen van dit boerderijtype omsluiten het erf aan alle vier de zijden; in Nederland wordt dit type wel de „Limburgse hoeve” genoemd.

Voor de fonetische documentatie van de woorden tussen vierkante haken wordt verwezen naar het lemma BOERDERIJ, ALGEMEEN (1.1.1).

Zie kaart 4, het Ten Geleide van deze aflevering en afbeelding 6.]

boerderij: [*boerderij*] P 46; **gesloten boerderij:** *gəslōtə* [*boerderij*] L 286, P 222, Q 7; *gəslōtə* ~ L 430; *gəslōtə* ~ P 174; *gəslōtə* ~ L 360; **toe boerderij:** *tu* [*boerderij*] L 321; *tōi* ~ L 360; *tā* ~ P 176, Q 77b; **ronde boerderij:** *rōndə* [*boerderij*] L 318b; **ouderwetse boerderij:** *ārvetsə* [*boerderij*] P 45; **blokboerderij:** L

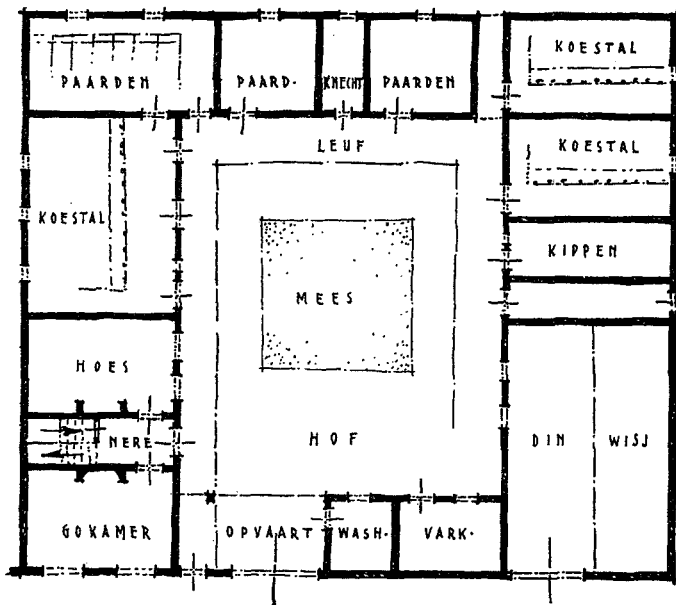
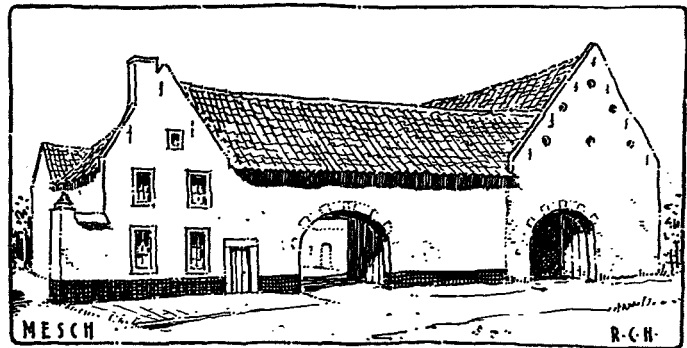
420; **geleg:** [*geleg*] Q 7; **binnengeleg:** *benəgəlēx* L 372; **toe geleg:** *tu* [*geleg*] L 362, 416, 420, 422, P 48; *tōy* ~ Q 9; **winning:** [*winning*] L 312, P 46, 50, Q 80, 86; **gesloten winning:** *gəslōtə* [*winning*] Q 86; **toe winning:** *tōy* [*winning*] K 361a; *tō^o* ~ Q 71; *tō^o* ~ Q 2; *tā* ~ P 17; 218; **toe plaats:** *tu* [*plaats*] L 265, 266, 271, 295, 322, 322a; *tōy* ~ L 291, 312; **(huis) metoe plaats:** *mit tūy plāts* L 211; *mēt tōy plāts* L 290, 314; **goed:** *gōt* Q 21; **toe goed:** *tu gōt* L 318b, 378, Q 33, 39; **gesloten huis:** *gəslōtən hū* L 326; ~ *ōs* K 317; **toe huis:** *tuy* *ōs* P 48, 49; *tōy hōis* Q 93; **blokhuis:** *blōkhōs* Q 76; **toe bebouwing:** *tu bəbōwenē* P 177; **toe mesthof:** *tōy mēstef* Q 72; **toe mestheem:** *tuyə mēstəm* Q 97; **hof:** *hōf* L 377; *hō^of* L 299, Q 18; *hō^of* L 270, Q 20, 39, 98; **gesloten hof:** *gəslōtən hōf* Q 7; ~ *hō^of* L 371; *gəslōtə hō^of* Q 14; **gesloten hoeve:** *gəslōtən huf* L 282; ~ *hō^of* L 288a; *gəslōtə huvə* P 50; **toe bouw:** *tū bā* K 316; **rondbouw:** *rōntbōy* K 358.

1.3. Boer en personeel

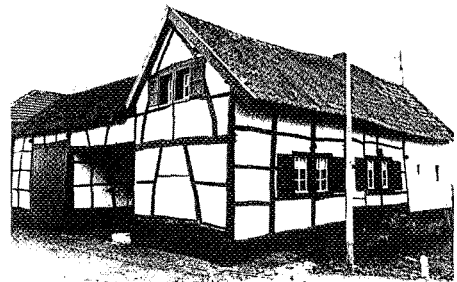
1.3.1 BOER (kaart 5)

(N 5A, 95b; A 3, 37; A 16, 22; A 20, 1b; L 1 a-m; L 4, 37; L 14, 6; S 4 en 6; Wi 15; monogr. [Waar de aangegeven meervoudsvorm afwijkt van de regelmatige *-ə(n)* achtervoeging, is de hier opgenomen.

Op kaart 5 zijn de verspreidingsgebieden van d

(L 329)

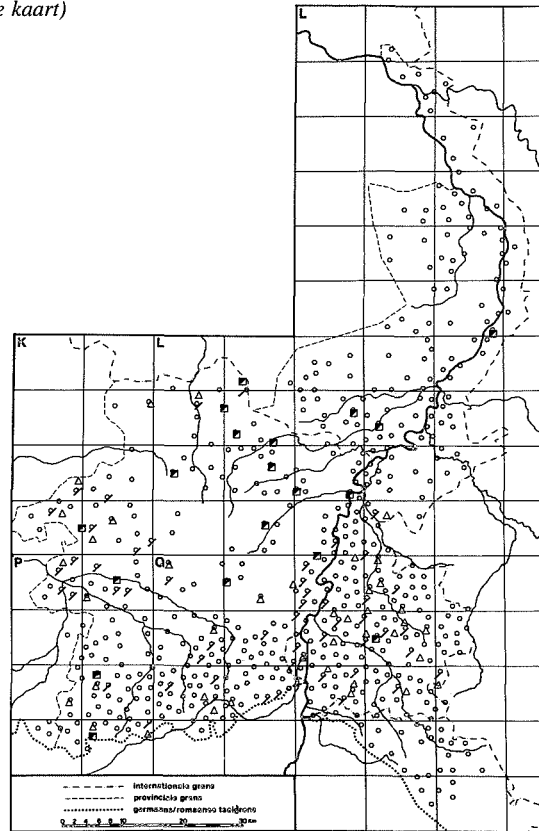

(Q 203a)

Afb. 6. Gesloten hoeve
 (plattegrond en aanzicht van hoeve te Mesch (Q 198a) naar Hekker 1942-46, 50 en 52; voorbeeld van een gesloten hoeve van het Saksische type bij Roermond (L 329) en van het Frankische type bij Reymerstok (Q 203a) in het zuiden, naar Van der Veen 1985, 229 en 223)

Kaart 5. LABEUR- (*semasiologische kaart*)

- ∠ *labeurder* „boer” (lemma 1.3.1)
- △ *labeuren* „boeren” (lemma 1.1.8)
- *labeuren* „hard werken” (1.3.10)

Nederlandse afleidingen *labeurder* „boer” en *labeuren* „boeren” en „hard werken” van het Franse *labeur* aangegeven.]

boer: *būr* K 314, 315, 353, 358, L 115, 159a, 164, 165, 191, 192, 192a, 209, 210, 211, 212a, 213, 214, 214a, 215, 215a, 216, 216a, 217, 244b, 245a, 245b, 246a, 249, 265, 268, 269, 269a, 270, 271, 286, 290, 291, 292, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 312, 313, 314, 319, 322, 323, 325, 327, 328, 329, 330, 331, 333, 352, 353, 354, 355, 372 (mv. *bōura*), 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 381a, 381b, 382, 383, 385, 386, 387, 413, 414, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 429a, 430, 431, 432, 432a, 433, 434, 434a, P 47, 48, 49, 50, 55, 57, 58, 119, 174, 176, 179, 182, 183, 186, 188, 196, 197, 211a, 212, 218, Q 1, 3, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 32a, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 72, 74, 77, 78, 79, 83, 88, 89, 95, 95a, 96a, 96b, 96c, 97, 98, 99, 99*, 100, 101, 101a, 102, 103, 104a, 105, 106, 110, 111, 111*, 112, 112a, 112b, 113, 113a, 115, 116, 117, 117a, 117b, 118, 119, 121, 121b, 156, 157a, 158, 160, 162, 166, 167, 168, 178, 179, 180, 187, 187a, 188, 192, 193, 193a, 195, 196, 197, 198,

199, 201, 202, 203, 203b, 204a, 205, 205*, 207, 208, 208b, 210, 211, 222, 247a, 251, 25253, 263, 278, 279, 282, 284; *būr* K 278, L 27286, 312, 313, 352, 355, P 50, 52, 121, 188, 19Q 1, 2, 3, 71, 93, 113, 116, 119, 121, 121c, 15201, 202, 203, 211, 222, 262, 278, 284; *bōr* 245, 246, 246b, 248, 250, 266, 267, 288, 288b, 289, 289*, 289a, 290, 291, 292, 292a, 29316, 317, 318, 318b, 319, 320, 321, 322, 32358, 359, 360, 360a, 361, 362, 363, 364, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372 (mv. *bōr*: 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, P 211, Q 3*bōr* L 289, 290, 318, 326, 417, 420, 422, 423, 21; *bōr* L 244c; *bō.r* Q 199, 200; *bōr* Q 3*bōur* Q 2; *bōur* L 266, P 46, 47, 211, Q 2C 249; *bēr* L 381; **labeurder:** *labōrdār* K 31353, 357, 361a, L 423, 430, 432, P 45, 49, 51, 9, 18, 80, 94b, 95a, 97, 98, 99*, 101, 111, 1112b, 156, 192, 193, 196, 211; *labōrdār* P 17Q 33; *labōrdār* K 361, L 286, 312, P 222, Q 196c, 179; *labōrdār* K 314; *labōrdār* Q 15162, 178; *labōrdār* P 44, 48, Q 7, 11; *labōrdār* 31; *labōrdār* Q 76; *labōrdār* Q 86; *labōrdār* 55, Q 2b; *labejdār* P 54; *lambōrdār* Q 204a; **labeurman:** P 192; *labōrdār* Q 170; **bouwboer**

boğbür L 271; **boerenmannetje**: *būrāmenkə* L 299; **boerenmens**: *būrāmens* Q 101; *būrāmins* Q 201; *būrāmensə* (mv.) Q 95; *bōrā-* (mv.) L 289, 318; **boerenlui** (coll.): *būrālījī* Q 98, 111, 201; **boerenluitjes**: *būrālījəs* Q 201; **halfer**: L 329; **galo** (barg.): L 289; **kaffer** (barg.): Q 95, 113; **prang** (barg.): Q 95, 113, 117, 117a.

1.3.2 HEERBOER

(A 10, 2c; monogr.)

[Eigenaar van een groot boerenbedrijf, van minstens 100 ha, zo wordt wel opgegeven, die zijn bedrijf heeft geërfd of gekocht.

In **raderboer** is *rader*, „wielen” als pars pro toto op te vatten voor „wagens”: een boer die veel wagens bezit.]

heerboer: *hīrbūr* L 271, Q 102, 201; *hī^rr-* L 299, Q 32a; *hīrbōr* L 291; **hereboer**: *hērābūr* Q 34; *hērā-* K 360; *hī^rrābuār* Q 1; **heerschap**: *hīr^scap* L 288; *hēr^sap* Q 34; **heer**: *hī^rr* Q 32a; **landheer**: *lānhīr* Q 95; **grote boer**: *gruātə būr* Q 208; *gruātə bōr* L 288a; **raderboer**: *rārībūr* Q 20; **eigenaar**: *ēigənēr* Q 101; **hospes**: L 320b, 326, 326*; **halfer**: Q 196; **halfe**: Q 21; **prang** (barg.): *praŋ* Q 95, 113.

1.3.3 BOERIN

(L 1, a-m; S 6; Wi 18; monogr.)

boerin: *buren* K 278, 315, L 159a, 164, 165, 191, 210, 212a, 213, 215a, 216, 217, 244b, 246a, 269, 270, 271, 286, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 312, 313, 314, 323, 325, 327, 328, 329, 330, 331, 333, 355, 374, 377, 378, 379, 380, 382, 385, 387, 413, 419, 420, 422, 425, 426, 431, 432, 434a, P 50, 55, 176, Q 1, 2, 12, 16, 19, 20, 21, 22, 27, 29, 30, 32, 32a, 33, 71, 78, 95, 96a, 97, 98, 99, 101, 102, 103, 104a, 105, 111, 113, 117b, 118, 162, 168, 178, 187, 196, 198, 199, 202, 203, 204a, 207, 208; *būren* K 353, L 217, P 179, Q 3, 83, 89, 116, 279; *bū^rren* Q 93; *burīn* K 358, P 188, 192; *boren* L 246; *boāren* L 290, 417; *bōren* L 245, 250, 266, 289, 291, 320, 321, 326, 360, 368, 417, P 211; *bōren* Q 2; *bēren* L 381; *bōren* Q 222; *boūren* L 372; **boerine**: *burenə* Q 95; *boūrenə* Q 249; **boerinnetje**: *burenəkə* L 165, Q 95; **boerse**: *byrāšə* Q 284; **boerenvrouw**: *burāvrou* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a, 429, Q 95, 110, 116; *bōrā-* L 288; *buārəvro* Q 284; **boerenvrouw**: *burāvroujīkə* Q 95; **boerenvrouw**: *burāvroumāš* Q 35; **boerenvrouw** (coll.): *burāvroulū* L 271, Q 121; **vrouw**: *vrou* L 427; **halferse**: *halfārsə* L 329; *halfāšə* Q 21; **madam**: *madam* Q 32a (van de heerboer); de volgende opgaven hebben een pejoratieve bijbetekenis: **meun**: *mōn* L 271; **troets**: *truš* Q 113.

1.3.4 BOERENDOCHTER

(monogr.)

boerenmeidje: *burāmētjə* L 293; *burāmētšə* Q 253; **juffer**: *joūfər* Q 101; *jomfər* Q 113; de volgende opgave heeft een pejoratieve bijbetekenis: **boergoot**: *burgōt* L 271.

1.3.5 BOERENZOON

(monogr.)

[Bij **halfersjong** is de betekenis gespecificeerd: „pachterszoon”.]

boerenjong: *burājōŋ* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a, Q 21, 201, 208; *buārā-* Q 284; *burājōŋskə* (dim.) Q 255; **boerenjongen**: *burājōŋə* Q 32, 111; *burājōŋəs* (mv.) L 210, 381; **boerenzoon**: *burəzōn* L 213, Q 253; **halfersjong**: *halfəsjoŋ* Q 284.

1.3.6 BOERTJE, KLEINE BOER (kaart 6)

(A 30A, 3c en 3e; monogr.; add. uit Wi 2)

[Keuterboer, bewoner van een kleine boerderij; soms wordt er uitdrukkelijk bij vermeld dat het bedrijf minder dan ongeveer 3 ha telt, of dat de boer niet een volwaardig paard tot zijn beschikking heeft.

Voor **vatsji** (hier met betekenisuitbreiding), zie het lemma KOEWACHTER (1.3.14).]

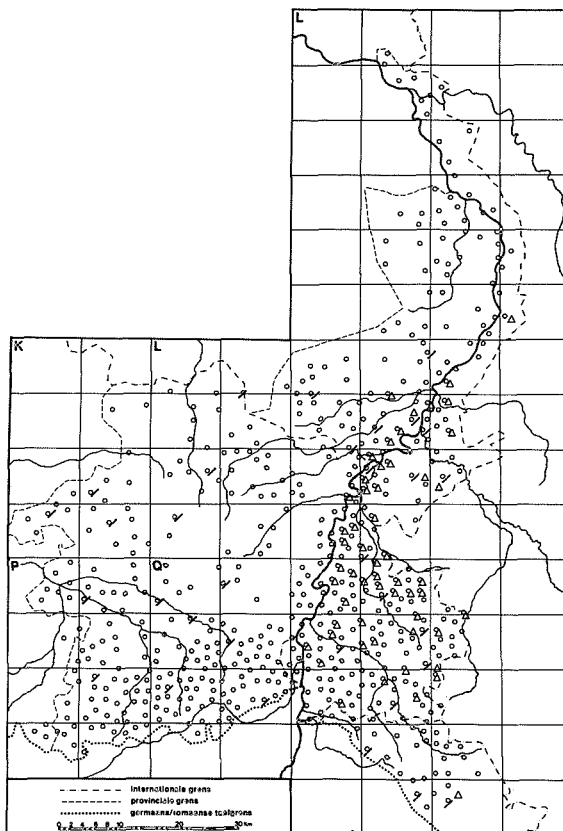
boertje: *burkə* L 165, 191, 245b, 250, 266, 320b, 326, 326*, 413, Q 3, 156; *buārka* L 210; *būrka* L 246, 271; *byrkə* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; *byārka* Q 201; *by^rka* Q 203, 252, 284; *būrka* L 269, 269a, 292, 293, 294, 295, 299, 328, 329, 330, 377, 378*, 379, 380, 381, 381b, 382, 422, 428, 429, 433, Q 15, 19, 20, 21, 30, 31, 32, 34, 37, 95, 97, 98, 99*, 112, 118, 192, 193, 196; *bōrka* L 248, 266, P 50, Q 71, 113, 207; *bō^rka* Q 249; *bō^rrkə* L 267, 289*, 289a, 290, 291, 293, 318b, 321, 324, 326, 329, 378, Q 36; *bō^rrkə* L 387, Q 12; *birka* Q 3, 83; *bērka* L 360; *bōjrkə* L 372; *būršə* Q 222; *byārxa* Q 116; **klein boertje**: *klejⁿ bōrkə* L 266; ~ *būrka* L 30, Q 96a, 102; **kleine boer**: *klejⁿ būr* Q 204a, 208; *klejⁿ bōr* L 267, 288a, 289*, 289a, 289b, 291; **boer**: *bōr* L 318a; **keuterboer**: *kōtərbūr* L 164, 192, 210, 250, 265, 270, 297, 298, 330, 377, 385, 387; *kōtər-* L 328, 378*, 381b; *kōtər-* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; *kōtərbōr* L 268, 288a; *kōj^tər-* L 266; **keutelboer**: *kōtərbūr* L 324; *kōtərbōr* L 318; **keuterboer**: *knōtərbūr* L 292; **keuterboertje**: *kōtərburka* L 165, 215a; *kōtər-* L 211, 245b; *kōtərbūrka* L 268, 269a, 294, 295, 300, 376, 379, 380, 434, Q 21, 99, 102; *kōtər-* L 377; *kōtərbōrkə* L 246, 246b, 248, 265c, 290; *kōtərbōrkə* L 291; *kōj^tər-* L 292; *kōj^tərbōrkə* L 246c, 266; *kōj^tərbōjrkə* L 426; **keutelboertje**:

Kaart 7. PACHTERSvrouw

- ∨ pachterse
 ▲ halferse

alfen Q 102; *hal^ofen* Q 253; *hal^ofen* Q 193; *hal^ofen* Q 200, 247, 247a, 253; **halfwinner**: Q 253.

1.3.8 PACHTERSvrouw (kaart 7)

(S 27, Wi 2; monogr.)

pachtboerin: *paxtburen* L 249; *pax-* L 297; *pāxt* L 164, 165, 191, 209, 210, 211, 216, 217; *pēxt-* L 330, 381, 385, 431; *pēx-* L 296, 298; *pāxbören* L 246, 248, 268; *pēxt-* L 267; **pachterse**: *paxtarsə* L 289, 325, 326; *pēxtarsə* L 289, 321, 329, 382, 387; *pēxtarsə* Q 103, 207, 249; *pēxtarsə* L 378; *pēxtarsə* L 291; *paxtars* L 286; *paxtōrs* K 358, Q 3; *pēxtarsə* L 430, Q 32, 113, 116, 279, 284; *paxtas* K 353, L 355, P 50; *paxtēs* K 315; *paxtos* P 176, Q 2, 156; *paxtiōs* Q 178; *pāxtas* L 413; *pāxtos* Q 71, 83; *pāxtiōs* Q 83; **pachteres**: L 312, 314, 360, 417, 423, Q 95, 199; **pachterin**: Q 96a, 101, 222; **pachtster**: *paxstər* Q 102; *pāxstər* K 278, L 164, 212a; *pēxstər* L 299, Q 29, 33; *pēxstər* L 266; **halfersvrouw**: *halvəs-vrōy* L 427; **halferse**: *halvərsə* L 292, 300, 328, 331, 333, 377, 379, 380, 382, 387, 432, 434a, Q 14; *halfərsə* L 327 (zel-

den), 387, Q 101; *hal^ofərsə* Q 104a; *halvərsə* Q 27, 97, 196; *hālfərsə* L 378; *hālvərsə* L 372; *həlvərsə* L 271; *halfəsə* L 325, 381, 382, 425, 426, Q 15, 99; *halfəsə* L 374, 426, 429, Q 19, 20, 21, 98, 105, 203, 208, 284; *hal^ofəsə* Q 202; *halvəsə* L 427, Q 22; *hālfəsə* Q 20; *həlfəsə* Q 19, 27, 30, 32a, 33, 34, 35, 110; *həlvəsə* Q 35; *āyvəsə* Q 16; *hōfəsə* Q 116; *hōfəsə* Q 112a, 113, 117b, 118, 211; *hōvə* Q 113; *hlafəsə* L 323; **halfingse**: *hal^ofensə* Q 95; *hal^ofensə* Q 99*; **halfinse**: *halfensə* Q 187, 196; *halfensə* Q 203; **halfinderse**: *halfendərsə* Q 113, 192, 198; **halferein**: *hālvəren* L 250.

1.3.9 AANWERVEN VAN PERSONEEL

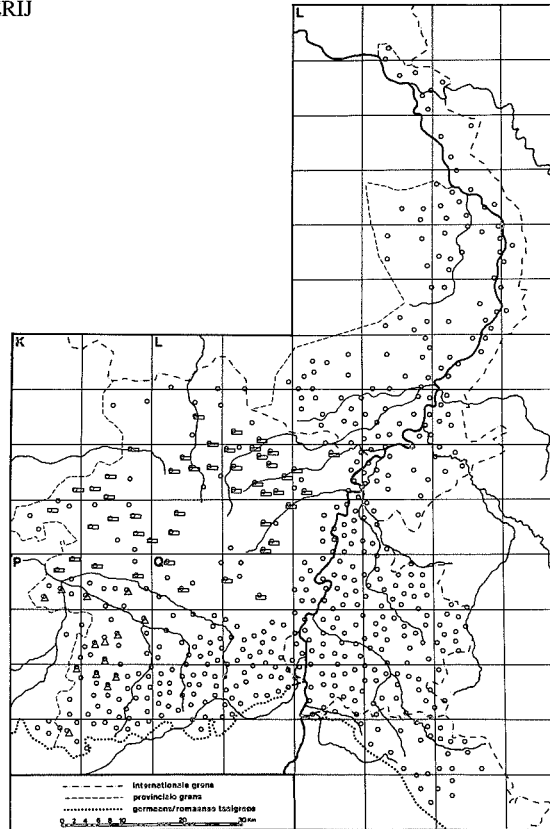
(monogr.)

aanwerven: *ānwər^ovə* Q 1; **huren**: *hyə.rə* Q 284; **mieden**: *me.ijə* Q 284; *mēə* Q 19; *m'ēə* Q 200, 247, 247a; de volgende opgaven betreffende de handeling vanuit het personeel beschouwd: „zich verhuren”: **op daghuur gaan**: *op daxhūr gōn* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; **op gen daghuur gaan**: *op ən dāx-ūr gōn* L 382; **zich vermieden**: *zex vər^om'ēə* Q 200; **zich verdoen**:

I.6

Kaart 8. WERKEN OP DE BOERDERIJ

- schommelen
- △ keuteren

zex vǝrdun L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a;
zex vǝrdū.ə Q 247, 247a.

1.3.10 (HARD) WERKEN OP DE BOERDERIJ (kaart 8)

(JG 1b; L 8, 149, S 47; monogr. add. uit N 5A, 95a; L 37, 11c)

[Ook te verstaan als het doen van huishoudelijk werk in het boerenbedrijf.

De belangrijkste termen in taalgeografische zin zijn ongetwijfeld **schommelen** en **keuteren**; deze zijn dan ook in kaart gebracht; vergelijk nog de behandeling van *schommelen* in Goossens 1963b. De op Nederlandse bodem ontstane afleiding **labeuren** van het Franse leenwoord *labeur* is in de semasiologische kaart 5 ondergebracht. Verreweg het grootste deel van de andere opgaven zijn expressief geladen uitdrukkingen met velerlei connotaties voor „hard werken, zich afsloven” in het algemeen.]

schommelen: *sxqmələ* L 353; *sxomələ* K 314, 315, 316, 317a, 318, 353, 357, 358, 359, 360, 361, L 314, 315, 316, 352, 354, 355, 356, 413, 414, P 51, 56, Q 1, 2a; *šomələ* L 317, 358, 359,

360, 360a, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 36
 368, 369, 415, 416, 417, 418, Q 3; *sxumələ* P 4
 45; *šumələ* Q 5; **keuteren:** *kō.tərə* P 55; *kq̄.ta*
 P 118, 119; *kutərə* P 47, 48, 50, 113, 117, 17
 176, 176a, 177a, 178; *kūūtərə* P 214; **labeure**
lab̄ərə K 357, L 313, 317, 320a, 326, 352, 36
 372, 416, P 218, Q 111; *lab̄ərə* L 270, 286, 31
 368b, 423; *lab̄ərə* L 360; *lab̄ərə* P 54; *lab̄ia*
 Q 3; *lab̄ürə* P 176; **hel werken:** *hel wer̄kə*
 355, 416, 420, Q 103, 105, 179, 188; *hēl* ~
 267; *hēl wer̄kə* L 320, 371; *hēl w̄.r̄kə* L 36
fel werken: *fel wer̄kə* Q 78; **thuiswerke**
t̄ō.swēr̄kə Q 168a; *t̄ō̄.s-* P 184, Q 158a; **hui**
werk doen: *hū.swēr̄k dun* L 286; *h̄q̄.swēr*
dū.n Q 81a, 82, 174; *h̄ō̄.swēr̄k dun* P 192,
 2a, 71, 72; **staandwerk doen:** *st̄ōndaw̄.r̄k d̄i*
 L 314; **stalwerk doen:** *sta.lw̄.r̄k dun* L 353;
d̄ōn L 372; **keuterwerk doen:** *kūūt̄arw̄.r̄k dun*
 175; **binnenwerk doen:** *ben̄aw̄.r̄k dun* K 27
 P 121, 224, Q 73; **in het geleg werken:** *en*
ḡalīax w̄.r̄kə P 188, Q 241; **op het gel**
werken: *op t̄ ḡalīax w̄.r̄kə* Q 80, 163, 17
rond het geleg werken: *r̄ont t̄ ḡalīax w̄.r̄kə*
 155; **achter het geleg werken:** *ā.t̄ər t̄ ḡalī*
w̄.r̄kə Q 160; **achterhuiswerken:** *ā.t̄ər̄h̄q̄s*

g.^rkə Q 76, 87; **loonwerken:** *luənwe.^rkə* L 265c; **schoonmaken:** *sxunmō.kə* P 58; *šōnmōkə* Q 77; **afzien:** *af-zēn* Q 196, 196a; **baggeren:** *bāgərə* Q 253; **belsen:** *bēlsə* Q 78; **brakelen:** *brākələ* Q 253; **breken:** *briəkə* Q 1; **buttelen:** *bōtələ* Q 118; **ezelen:** *ēzələ* L 215, 248; **hellen:** *helə* L 333; **kneukelen:** *knōkələ* L 384, Q 88; **knoeien:** *knōjə* Q 167, 178; **koejakken:** *kujakə* Q 21; **kuimen:** *kōmə* P 48; **moren:** *mōrə* L 378; **zich moren:** Q 21; **martelen:** *martələ* Q 14, 27; **morksen:** *morkəs* L 330; **piemelen:** *pīmələ* L 215; **piezakken:** *pīzakə* L 164, 215, 245, 246, 246a; **ploeten:** *plūtə* L 215; **ploeteren:** *plūtərə* L 385; **zich plagen:** *zex plōgə* Q 12, 253; **poejakken:** *pujakə* L 323, 379, 380, 418, Q 32, 104a, 105, 110, 113, 196; **puakə** L 328; **poken:** *pō^rkə* L 374; **poten:** *pō.ta* Q 157; **pungelen:** *pōŋələ* Q 253; **schinden:** *šenə* Q 32a, 33, 202; **zich schinden:** *zex šenə* Q 101, 113, 117b, 118, 253; *zøk* ~ Q 33; **schroeven:** *šrūvə* L 321, 328; *šrūvə* L 360; **schrompen:** *šrōmpə* L 288; *šrōmpə* L 323; **schuiven:** *šjūvə* Q 121, 203; **sjouwen:** Q 101; **slaven:** *slāvə* K 360, L 213, 215, 368, 422, Q 9, 88; *šlāvə* L 291, 323, 432, Q 27, 116; *slōvə* Q 89; **sloven:** *slōvə* Q 77, 83; *slōjivə* L 217; *slōqvə* Q 179; **taperen:** *tapərə* Q 102; **tavelen:** *tāvələ* Q 253; **tobben:** *tōbə* L 249, Q 99; **travakken:** *travəkə* P 176; **traven:** *travə* Q 278; **vatsjiën:** *vatšīə* P 188; **verzoeten:** *vərzōtə* Q 90; **vloeien:** *vlujə* L 420, 422; *vliūə* L 319; **woelen:** *wulə* L 250, P 188; *wōlə* L 427, Q 16, 27; *wōjlə* Q 20; **woesteren:** *wustərə* P 186; **wolven:** *wōl^vvə* P 186; *wouvə* L 387, Q 29, 102; *wōvə* Q 30, 35 (uit winstbejag); **wroeten:** *vrjūtə* K 353, L 286; *vrētə* L 417; *vrūtə* P 57; **wurgen:** *wōrgə* Q 30; **zwœgen:** *zwūgə* K 315, 358, L 165, 191, 209, 210, 211, 213, 215a, 217, 249, 269, 374, 377, 382, 425, Q 78, 95, 156; *žwūgə* L 299, 330, 426, Q 196; *zwōgə* L 366; *žwōgə* L 298, 327, Q 203; *žwōugə* L 429; **ik heb vandaag mijn père (vader) gezien:** *ix hep vāndāx mōnə pērə gəzjɪn* P 57.

1.3.11 MEID, DIENSTMEID (kaart 9)

(L 1, a-m; L 1u, 156; L 38, 10; RND 118; R 12, 3; S 6 en 23; Wi 6; monogr.)

[**Meid** is een noordelijke vorm, een samentrekking uit *maged*, *maagd*.

Kok en **keukense** slaan op de keukenmeid.

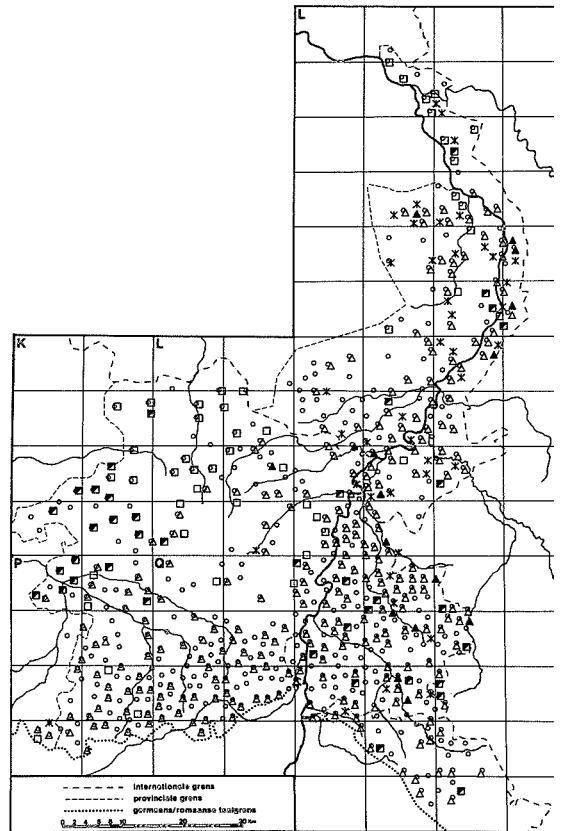
Diensthode is een expansie uit de (Noord-)Nederlandse standaardtaal.]

maagd: *māxt* K 361, L 265c, 267, 270, 288, 288a, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 298, 300, 317, 318, 319, 320, 321, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 355a, 360, 364, 366, 367, 368, 369, 371, 372, 374, 375, 377, 378, 379, 380, 381, 385, 413, 414, 415, 416, 417, 419, 420, 422, 423, 431, P 50, 51, 52, 55, 176, 211, Q 1, 2, 3, 7, 15, 71, 199; *maxt* L 266,

376, Q 278; *mōxt* P 58, 117, 119, 172, 176, 181, 182, Q 1, 3, 5, 71; *mō^rxt* P 107a, 113, 115, 172, 174, 175; *māx* L 268, 270, 271, 291, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 331, 332, 333, 372, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 387, 415, 422, 423, 425, 426, 427, 428, 429a, 431, 432, P 55, 56, 57, 193, 212, 219, Q 2, 7, 9, 10, 12, 14, 15, 17, 18, 78, 83, 88, 96, 96a, 99, 101, 102, 103, 104a, 105, 113, 156, 158, 162, 165, 178, 196, 198, 199, 203; *mā^rx* L 265c, 329, Q 9; *max* L 266, 267, P 184; *mōx* P 119, 120, 121, 177, 178, 179, 186, 188, 192, 195, 197, 218, 219, 222, 223, 227, Q 3, 5, 71, 72, 74, 75, 77, 78, 80, 82, 83, 86, 89, 91, 93, 95, 154, 156, 159, 160, 161, 163, 166, 168, 168a, 170, 171, 172, 177, 178, 179, 180, 181, 183, 187, 188, 193, 198, 240, 241; *mō^rx* P 195, 214, Q 83; *mōux* Q 179, 243; *mōx* P 197; *mēx* Q 95; *mēx* (mv.) Q 20, 111, 113, 192; *mē* (mv.) Q 208; *māt* L 209, 210, 211, 213, 215, 215a, 216, 216a, 217, 244c, 245, 246, 246a, 247, 248, 249, 250, 268, 289, 382, 383, 384, 386, 387, 429, 430, 433, 434, 434a, Q 16, 19, 20, 21, 22, 27, 29, 30, 32, 32a, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 110, 111, 111*, 112, 113, 116, 117, 117a, 117b, 118, 119, 121, 196, 197, 200, 201, 202, 203, 204a, 206, 207, 208, 211, 222, 247, 247a, 249, 251, 252, 253, 254, 255, 259, 260, 263, 278, 279, 284; *mā^rt* L 209, 245, 246b, 246c, Q 28, 33, 279; *mat* L 216; *mōt* Q 19, 207; *mō^rt* P 47; **maagdje:** *mextjə* L 374; *mexjə* L 210, 247, 250, 321; *mētjə* L 271, 297, 374, 381, 434, Q 30, 38, 113, 119, 204; *metjə* Q 208; **boerenmaagd:** *būrəmāt* Q 121; **dienstmaagd:** *dēnstmāxt* L 358, 360, 368, 381; *dēnsmāx* L 271, 432, Q 14, 96a, 103; *dēnsmōx* Q 95; **dienstmaagdje:** *dinsmexjə* L 247, 250; *dēnstmāxtšə* L 360; **meid:** *mejt* K 278, 317a, L 159a, 163, 164, 165, 191, 192, 192a, 209, 210, 211, 213, 214, 214a, 215, 215a, 245b, 249, 250, 266, 268, 269, 282, 286, 312, 313, 314, 316, 317, 352, 353, 354, 355, 355a, 356, 360, 364, 377, 414, 420, 421, P 52, 176, Q 3, 7; *mējt* L 163, 192; *mēt* K 278a, 317, L 115, Q 9 (recent), 98; *mē^rt* K 316, L 413, P 50, 197; *mejt* L 265; *mēt* P 176, 211; **meisje:** *mēsəkə* K 278; *metskə* P 57; *mējtšə* L 387; *mētšə* Q 98, 99, 192, 249; *mejsə* K 358, 360, 361, P 46, 51; *mēsə* K 318, 357, 358, 359, 360, 361, P 44, 45, 46, 47, 48, 51; *mēsⁿ* K 315; *mē^rsn* K 316; *māsə* K 278, 314, 353; *mā^rsə* K 353; *mājsən* K 315, 353; *mēsə* K 357; **dienstmeid:** *dinstmējt* P 176; *dēnsd*– L 317, 360, 368; *dēnstmēt* L 352; **dienstmeidje:** *dī^rnstmējtjə* L 324; *densmetjə* Q 205, 284; *dēns*– L 270, 271, Q 14, 36, 102, 113, 117, 208; *dēns*– Q 222; *deijns*– Q 211; *dē^rnsmējtjə* Q 121; *dinsmēkə* L 192; **dienstmeisje:** *dēnsmējtšə* L 372; *dēnsmājtšə* Q 7; *dīnstmēsə* K 360; *dēnsmetsə* L 249, 269, 270; **dienstbode:** *dēnsbōdə* Q 22; *dinstbōjə* L 191, 217; *dēns*– L 374, 417, P 211; *dinstbōj* L 244b, 245, 246, 266;

Kaart 9. MEID, DIENSTMEID

- △ (dienst)maagd
- ▲ (dienst)maagdje
- (dienst)meid
- (dienst)meidje, (-)meisje (dim.)
- × (dienst)bode

dins- L 210, 211, 250; *dēnst-* L 320, 327 (recent), 382, 434a; *dēns-* L 289; *dinstbō* L 267; *dens-* L 290; *dēnstbōjā* L 330, 379, 380, 381; *dinstbōj* L 164, 165, 216; *dins-* L 248, 249, 385; *dēns-* L 297, 298; *dēnstbō* L 299, 387; *dēns-* L 269, Q 33, 113, 196, 203, 208; **bode:** *bōj* L 209; *bōj* L 246a; **dorpelmeidje:** *dorpalmejtjā* Q 21; **kok:** *kōk* L 271; *kū^ak* Q 200; **keukense:** *kōkakašā* Q 247, 247a.

1.3.12 KNECHT, ALGEMEEN

(L 1, a-m; S 26; Wi 8; monogr.; add. uit S 6)
knecht: *knēxt* K 315, 353, 357, 358, 358b, L 165, 192, 211, 244b, 244d, 265, 267, 269b, 270, 289, 289b, 292, 294, 295, 298, 312, 318b, 320, 320a, 321, 321a, 322, 322a, 323, 325, 326, 327, 329, 330, 331, 355, 358, 360, 368, 372, 372a, 373, 374, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 385, 387, 413, 416, 417, 420, 427, 432, 434a, P 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 176, Q 1, 3, 12, 21, 27, 29, 30, 33, 34, 39, 77, 99*, 112a, 118, 156, 198b, 199; *knēxt* K 278, L 163, 164, 209, 213, 215a, 216, 246a, 290, 291, 314; *knēxt* L 191, 210, 214, 214a, 215, 217, 245, 245b, 246, 246a,

266, P 55, Q 1, 71, 196, 203; *knējxt* L 288; *kna* L 312; *knex* L 249, 266, 268, 269, 269a, 269, 270, 271, 295, 297, 299, 324, 329, 330, 33, 331b, 332, 333, 372, 378, 386, 387, 422, 42, 426, 0426, 429, 430, 431, 432, P 177, 179, 18, 192, Q 2, 12, 14, 15, 15b, 16, 18, 19, 20, 22, 2, 30, 32, 32a, 33, 34, 35, 36, 39, 78, 94b, 95, 96, 96c, 97, 98, 99, 99*, 101, 102, 103, 104a, 10, 110, 111, 111*, 0112, 112a, 112b, 113, 117, 118, 158, 187, 187a, 192, 193, 193a, 196, 19, 197a, 198, 198b, 199, 201, 203, 211; *knē.x* 119; *knēx* L 248, 268, Q 77, 80, 83, 94b, 9, 156, 194; *knē.x* Q 161, 200, 247, 247a; *knēx* 250, Q 162; *knax* Q 198; *knējt* Q 196, 196, 204a; *knēxt* Q 202, 204, 208, 252, 253, 271; *knē^a.t* Q 116, 117b, 121, 202, 207, 211, 22, 279; *knēxt* Q 284; *knē^a.t* Q 121, 178, 247, 247, 284; *kniet* Q 249; **dienstknēcht:** *dēnsknext* 103, 113; **werkknecht:** *wer^akknext* Q 121c; **bo** **renknecht:** *bōjārknēxt* P 45; *būrknēxt* L 21, 214a, 215, 217, 245b, 246a; *būrknēx* L 270, 330, Q 20, 39, 94b, 95, 96c, 192, 197, 197; *būrknē^a.t* Q 222; **bouwknēcht:** *buknēxt* Q 98; *bōjknēx* Q 113; *bu-* L 429, Q 18, 30, 33, 35, 9, **bouwman:** *bōjman* Q 80; *bōman* P 46; **werl**

man: *wer^okman* L 213, 299; *wer^okmān* Q 95; **werklui** (coll.): *wer^oklīj* L 270, 271, Q 95; *wer^ok-* L 329, Q 192, 201; **werkvolk** (coll.): *wer^okvōlk* Q 20; *wer^okvōuk* Q 111*; **dagloner:** *dāxlōanər* L 299; *dāxluānər* Q 111; **daghuurder:** *daxhyrdər* L 211; *dāxhōrdər* L 250; *daxhyrdər* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; *dāxōrdər* Q 192; **bediender:** *bādēndər* L 419; **boden** (coll.): *bōij* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; **domestique** (fr.): *dōmēstīk* Q 34, 102, 103, 118, 187; *dōmāstīk* Q 192; *dōmāštīk* L 327, Q 207; **vreemde lui:** *vrēm līj* Q 192 (tegenover *ēgā līj*).

1.3.13 PAARDSKNECHT, EERSTE KNECHT

(N M, 1a; monogr.)

[Bij grote bedrijven was er vaak een eerste en een tweede paardsknecht; de eerste ploegde, egde, enz.; de tweede deed meer het vuile werk: mest rijden, stallen schoonmaken enz. (L 322).

Voor de fonetische documentatie van het woord [*knecht*] zie het lemma KNECHT, ALGEMEEN (1.3.12).]

paardsknecht: *pērts*[*knecht*] L 211, 244d, 269, 269b, 270, 289, 289b, 290, 291, 294, 320a, 321, 427, Q 3, 96b, 197, 197a; *pērts-* L 322, 322a, Q 96a, 198; *peirts-* Q 198b; *pērts-* Q 39, 94b, 187a; *pers-* L 265, 266, 292, 377, 432, P 46, Q 193a, 194; *pērs-* L 270, 271, 289, 294, 295, 299, 318b, 324, 325, 329, 330, 331, 331b, 332, 373, 374, 426, 0426; *pērš-* L 386, Q 97, 192, 193; *peirs-* L 321a, P 51; *pē^orš-* Q 192; *pets-* Q 112a; *peats-* Q 121c; *pē^ots-* Q 222, 247, 247a; *piets-* Q 94b; *pēts-* Q 112b, 113, 118, 121, 201, 204a; *pē^ots-* Q 39; *peats-* Q 121, 201; *piats-* P 50, Q 80; *piāts-* P 49; *pēš-* Q 14, 15b, 18, 20, 22, 28, 30, 33, 34, 35, 36, 98, 99*, 111, 111*, 0112; *peš-* L 429, 430; *pē^oš-* Q 39; **eerste paardsknecht:** *jestə pērs*[*knecht*] Q 15; **paardknecht:** *perdə*[*knecht*] L 372a; *peərdə-* L 269a; *piədə-* P 177; *pē^orə-* P 45; **paardknecht:** *piart*[*knecht*] Q 200; **voerman:** *vurman* K 353, 358, L 413, P 176; *vōr-* L 288a, 290a, 320a, Q 76; *vō^or-* Q 72; *vū^or-* Q 77; *vōrmān* Q 95, 196, 196a; **voerknecht:** *vōr*[*knecht*] Q 253; *vō^or-* Q 20; **vaarknecht:** *vār*[*knecht*] L 420; **grote knecht:** *grōta* [*knecht*] L 163, 163a, Q 20, 77; *grō^ota* ~ L 290; *gruata* ~ L 211, 269b, 292; **eerste knecht:** *īrstə* [*knecht*] Q 193; *ēstə* ~ Q 112a; **overste knecht:** *ōvarstə* [*knecht*] Q 158; *ō^ovarstə* ~ Q 192, 196, 211; *ō^ovāstə* ~ Q 98; **boerenknecht:** *būrə*[*knecht*] L 312, Q 20; *bō^orə-* Q 15; **veldknecht:** *velt*[*knecht*] L 416; **bouwman:** *bō^oman* Q 156, 158, 180; **eerste werkman:** *ōstə wer^okman* P 48; **overste werkman:** *ō^ovarstə wer^okman* Q 192; **voorwerker:** *vō^orwer^okar* Q 15; **eerste domestique** (fr.): *īstən domāstīk* Q 198b; **bouwmeester:** *bō^omēstər* L 164, 165, 192, Q

72; *bō^omēstər* L 159a, 266, 374; *bō^omēstər* L 163, 163a; *bū^o-* Q 196; *bāmī^ostər* P 176; **meesterknecht:** Q 33, 39; *mē^ostər*[*knecht*] Q 94b, 95, 113; **meester:** *mē^ostər* Q 34; **zweitser:** *šwē^oītsər* Q 16.

1.3.14 KOEWACHTER, VEEKNECHT (kaart 10)

(N M, 1b; JG 1b, 2c; A 48, 18b; L 26, 32b; monogr.)

[De **zweitser** is de boerenknecht die, vooral op grote boerderijen met minstens 10 koeien (L 246), speciaal belast is met het melken en de verzorging van het rundvee.

Wanneer het bedrijf voor zo'n speciale knecht te klein is wordt de zorg voor de koeien toevertrouwd aan een koewachter (koeherd, koejong; in het zuiden koeter, vatsji), meestal een aankomende knecht, pas van school, die de beesten meeneemt naar de wegbermen om ze daar te laten grazen.

Van een koeter en vatsji in West-Haspengouw wordt ook gezegd dat hij (of zij) ook karweitjes in huis verricht, bijvoorbeeld in de keuken; vergelijk Kruijssen (1990) en het lemma (HARD) WERKEN OP DE BOERDERIJ (1.3.10).

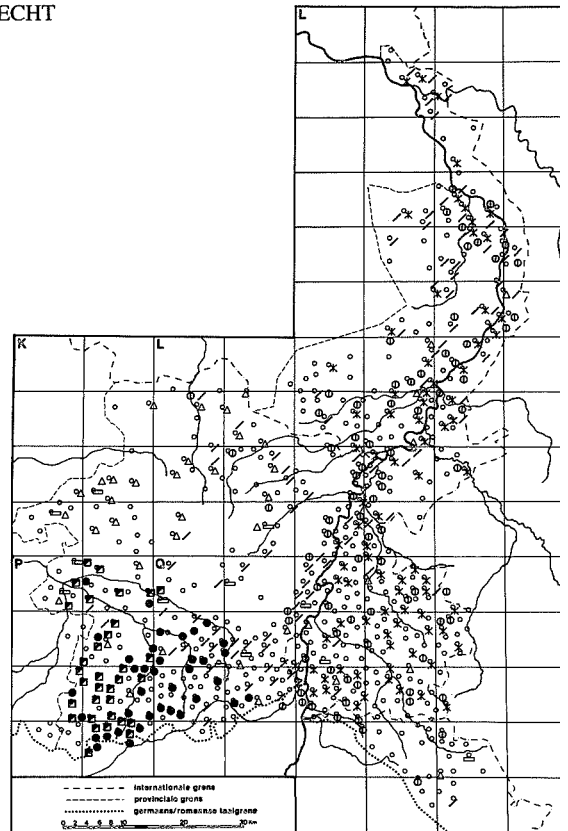
Bij **koeherd** in Q 6 wordt aangetekend: „hij kreeg alleen de kost en de klompen als loon”.

Voor de fonetische documentatie van het woord [*knecht*] zie het lemma KNECHT, ALGEMEEN (1.3.12).]

zweitser: *zwe^oītsər* L 163, 209, 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a, 265, 265b, 269, 269a, 269b, 288, 292, 294, 320a, 321, 322, 322a, 373, 377, 382, Q 15, 187a, 193, 197, 197a; *šwē^oītsər* L 295, 325, 331, 331b, 430, 432, Q 22, 94b, 97, 111, 111*, 191, 194, 201; *šwē^oītsər* L 159a, 163a, 192; *šwē^oītsər* L 270, 290a, 299, 324, 330, 332, 374, 386, 426, 429, Q 14, 15b, 27, 28, 30, 33, 35, 36, 39, 98, 99*, 0112, 112a, 112b, 113, 116, 117a, 118, 121, 192, 198b, 203, 204a, 208, 222; *zwēt^osər* L 423; **stalknecht:** *stal*[*knecht*] K 358, L 269b, 288a, 289, 289b, 312, 318b, 321, 321a, 322, 325, 374, 416, P 49, Q 198b; *štal-* L 291, 329, Q 20, 99*, 204a; **staande knecht:** *standə* [*knecht*] L 266; **kleine knecht:** *klēnə* [*knecht*] L 211; **melkknecht:** *mel^ok*[*knecht*] L 269, 271, 294, 432, Q 94b; **veeknecht:** *vī*[*knecht*] L 269; **koeknecht:** *kā*[*knecht*] P 176; **veehoeder:** *vē^ohō^ojər* Q 20; **koewachter:** *kū^ojwaxtər* K 315, 353, P 45, 48; *kō-* Q 12; *kō^oj-* Q 105; *kō^oj-* Q 3; *kīj-* L 416; *kō^o-* Q 2; *kuwāxtər* Q 155; *kuwā^oxtər* Q 89; *kō^owex^otər* Q 262; **koehoeder:** *kuhūdər* K 317; *kū^ojhuər* K 357, 358, L 413, 414, P 48; *kō-* P 184; *kō^oj-* P 184; *kō^o-* P 117; *kuhū^ojər* L 286, 313; *kō^oj-* Q 78; *kū^ojū^ojər* K 278, 316, 353, Q 202; *kō^oj-* L 352; *kuhū^ojər* K 315, L 414; *kū^oj-* K 314, 318, 353; *kō^ohō^oj^odər* Q 88; *kuhō^oj^odər* L 316, 322a; *kō-* Q 191; *kō^o-* Q 21, 177; *kō^oj-* Q 96b;

Kaart 10. KOEWACHTER, VEEKNECHT

- × zweitsjer
- = koewachter
- △ koe(ie)hoeder, hoeder
- koeter
- ∕ koeherd
- koe(ie)jong
- vatsji

kouhōjər L 290; *kōihōər* Q 259; *kuhējər* L 312, 317, 360, 416; *kouhī^or* L 353, 355; *kōihyrdər* K 358; *kuhyrər* Q 168a; **koeienhoeder**: *kouəhuər* P 51a; *kuəənhūjər* L 268; *kuəəhējər* L 366; **hoeder**: *hōjər* L 330; **koeherder**: *kōerdər* Q 8; **koer**: *kūjər* K 317, L 312, 313; *kūjər* L 314; *kūjər* L 416; **koeter**: *ku^otər* P 45, 48, 50, 54, 115, 117, 118a, 172, 173, 174, 175, 176, 176b, 177, 179, 180, 183, 188, 218, 220, 227; *klūtər* P 113, 176b, 177a; *kūtər* P 177, 178, 182, 224; *kū.tər* P 220, 223; *kūtər* P 179; *kō.tər* P 57, 121; *kōjūtər* P 46, 51, 219; *kō^o.tər* Q 2; **koeherd**: *kuhert* L 267, 269, 269b, 362, 432; *kōhert* Q 194; *kōjert* Q 35; *kōhērt* Q 11 (naast *hōkērt* in Q 9); *kuērt* L 374, 376, 417, 426, 0426; *kōērt* L 427; *kōērt* L 355; *kōhērt* L 290, 426; *kōhērt* Q 99*; *kōērt* Q 6, 7, 9, 10, 11, 12; *kōjher* L 291; *kuhart* L 159a, 163, 163a, 164, 165, 209, 210, 211, 214, 214a, 215, 217, 244d, 245, 245b, 246, 246a, 0247, 248, 249, 250, 265, 265b, 266; *kuhārt* L 268; *kōjārt* Q 2; *kuhērt* L 246c, 267, 312, 316, 331, 331b, 377, Q 21; *kujert* L 318b, 368, 378, 415; *kōjert* L 423; *kujurt* L 360; *kuhīrt* L 289, 297; *kuhī^ort* Q 72; *kōjū^ort* L 315, Q 3; *kuē^o.rt* L 359; *kōjērt* L 414; *kōjūert* L 414; *kōjūart* Q 1; *kūjōrt* Q

241; *kei^o.hiər* Q 3a; *kuhər* L 294; *kōjūjət* Q 74; *kōjūhōt* Q 74; *kōjūhōt* Q 71; *kuhējət* Q 72; *kuhū^o* Q 154; *kujēt* Q 72, 83, 84; *kōjēt* Q 94b; *kujē^ot* Q 83; *kūjōt* Q 75; *kōjūjōt* Q 171; *kōjūjōt* Q 78; *kujōt* Q 86, 89, 90, 167, 173; *kōjūjōt* P 118a, Q 71; *kōjūjōt* Q 179; *kūjōt* Q 173; *kōjāt* Q 188; *kajāt* P 50; *kujāt* Q 77; *kujert* Q 284; *kōjert* Q 96c; *kujət* Q 167; *kōjət* Q 172; *kōjēnt* Q 175; **koeherdje**: *kuhartjə* L 248 (affectief); **herd**: *hert* L 331, 331b, 377, 382; *hert* L 290, 381; **koeljong**: *kujōj* L 214, 214a, 215, 217, 245f, 246a, 0247, 248, 250, 265, 270, 271, 289, 290, 293, 294, 295, 298, 299, 318b, 319, 320a, 321, 322a, 325, 331, 356, 366, 371, 371a, 372, 378*, 381, 386, Q 7, 95, 255; *ko-* L 0426, 427, 433, Q 11, 18, 88, 95, 96c, 97, 98, 99*, 101, 172, 191, 192, 193, 198, 198b, 200, 204a, 208, 247, 247a; *kuj-* L 291, 430, Q 20, 34, 35, 112b, 117, 118, 179, 222; *kujōj* L 267, 271, 324; *kūjōj* L 322a; *kūjōj* L 312; *kujōj* L 373; *kūjūj* L 420, 421, Q 278; *kōjūjūj* Q 33; **koeienjong**: *kujəjōj* L 0247, 271; *kuə-* Q 208; *kōə-* Q 196; **koeljongen**: *kujōjə* L 321a, 374; **koeljongetje**: *kūjōjəskə* L 295; **koemaagd**: *kōjūjōj* Q 95; **paardsjong**: *peətsjə* Q 117; **staljong**: *stajōj* Q 88; **vatsji**: *vatsj* P 44

57, 113, 121a, 173, 177, 177a, 182, 186, 187, 188, 193, 195, 197, 218, 219, 220, 224, 227, Q 72, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 153, 156, 158, 161, 164, 166, 173, 180; *va.tši* Q 75; *vuatši* P 121, 188; *vaišej* P 223; **koescheper**: *kušipər* L 297; **scheper**: *šēpər* L 329 (gezegd van koeienhoeder); **koemeier**: *kōmejər* Q 196, 196a; **meier**: *mejər* Q 194, 198, 198b; **stalpegger**: K 353; **koeipegger**: K 353; **koepiezel**: *kōpizəl* Q 97; **koepiet**: *kōpet* Q 188; *kōipet* Q 96a; **koeheg**: *kuex* Q 11; **koeschind**: *koušent* Q 179.

1.3.15 JONGSTE KNECHT, MANUSJE VAN ALLES

(N M, 1c; monogr.)

[Hulpje op de boerderij.

In dit lemma is alleen datgene opgenomen wat nog niet in de lemma's KNECHT, ALGEMEEN (1.3.12) of KOEHÖEDER (1.3.14) is behandeld. Vaak echter wordt de koejongen ook voor allerlei kleinere karweitjes op en om de boerderij ingezet.

Onder **klooier** wordt een varkenshoeder verstaan. Een **aanspender** (afgeleid van *aanspannen*) is een beginneling, die pas van school komt.

Voor de fonetische documentatie van het woord [*knecht*] zie het lemma KNECHT, ALGEMEEN (1.3.12).]

knechtje: *knexjə* L 212a, 269a, 299, 332; *knexskə* P 177; *knēxskə* Q 76; **jongste knechtje**: *jōnstə knexjə* L 269, Q 198b; **klein knechtje**: *klejn knexjtjə* L 288a; **boerenknechtje**: *būrekknexjə* L 427; **kleine knecht**: *klejnə* [*knecht*] L 266, Q 198b; *klənə* ~ L 192; **tweede knecht**: *twidə* [*knecht*] L 295; *twedə* ~ L 269b; **gewone knecht**: *gəwunə* [*knecht*] P 48; **werkknecht**: *wēr^ək* [*knecht*] L 270, 331, Q 39; *wēr^ək* ~ L 290, 291, Q 96a; *wēr^ək* ~ L 294; *wēr^ək* ~ L 294; **werkman**: *wēr^əkman* Q 156, 104a; *wēr^ək* ~ Q 111, 0112, 196, 203; *wēr^əkmān* Q 198b; **loopknechtje**: *loṽpknēxskə* Q 99*; **loopjong**: *loṽp-jōŋ* L 322, Q 99*; *luəp* ~ L 312; **bijlooper**: *bē-lōpər* Q 158; *biļļjər* L 192; **bijloop**: *biəlōp* Q 35; **loper**: *lupər* P 46, 49; **halve domestique**: Q 198b; **klooier**: Q 78, 166; **varkensjong**: *ver^ə-kasjōŋ* Q 30, 39, 95, 98, 101, 111, 111*, 112b, 192, 200, 201, 247, 247a; **varkensmaagd**: *ver^ə-kəsmāx* Q 101; **varkensherd**: *ver^ə-kəshērt* Q 198b; *verəkəzēt* P 176; *ver^ə-kəshart* Q 156; *ver^ə-kasjūt* Q 156; *ver^ə-kəshioṽ* Q 164a; **varkensdrijver**: *ver^ə-kəsdriṽər* Q 116; **varkenswin**: *ver^ə-kəš-wijn* L 325; *ver^ə-kəswin* L 321; **varkensnelis**: *ver^ə-kəšneləs* Q 196, 196a; **biggenjong**: *baqajōŋ* Q 111; **geitenhoeder**: *gētəhōjər* Q 112; **aanspender**: *ānspendər* Q 192, 196, 196a; **hoddelsjong**: Q 28, 36, 112a, 192; **hoedersman**: Q 72; **hoever**: *hōfər* Q 88; **enk**: L 325, 330, 374 (hulpje bij de paarden).

1.3.16 SCHAAPHERDER (kaart 11)

(A 48, 18a; L 1, a-m; L 26, 32a; S 13; Wi 2; monogr.)

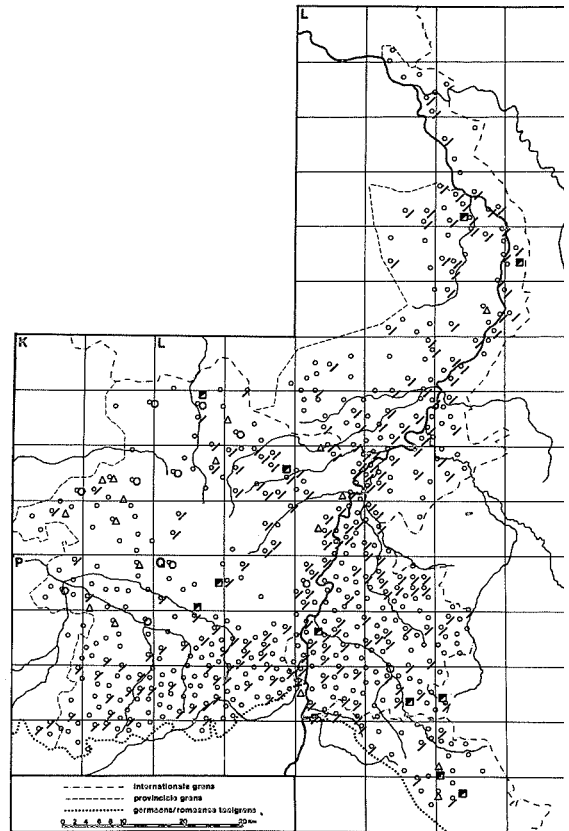
[Voor het type **scheper** naast **schaper**, zie WLD, *Inleiding* (1983), p. 36-37.]

scheper: *sxēpər* K 278, 315, 317, 353, L 164 (vroeger), 209, 211, 215a, 244b, 250, 289, 312, 316, 366, P 50, 175, 176, 176a, 179, 192, 211, 219, Q 164a, 179; *sxē^əpər* L 210, 250, 269, P 50, 176, 177, 183, 188; *sxējər* L 165, 210, 216; *sxepər* P 183; *sxēpər* K 315, L 355, 431, P 218, Q 166; *sxējəpər* L 248, P 45; *sxeəpər* L 426; *skēpər* P 210a; *skē^əpər* P 183; *skēpər* P 220; *šepər* Q 247, 247a; *šēpər* L 293, 299, 320a, 325, 326, 329, 331, 333, 379, 380, 381, 382, 385, 417, 429, 430, 432, 433, Q 9, 20, 21, 29, 32, 33, 34, 35, 72, 75, 77, 77a, 86, 89, 90, 93, 158, 167, 168, 171, 173, 175, 241; *šē^əpər* L 320, 322a, 323, 327, 371, 374, 377, 378, Q 71, 78, 99, 101, 162, 178, 179, 191; *šējər* L 376, 431, Q 32a, 166, 249; *šējər* L 330, Q 83, 154; *sxiṽpər* L 246c, 267, 268, 288, 289, 316, 415, 416, P 121, 188, Q 88, 156, 172; *sxi^əpər* L 286, 290, 291, P 177, 184, 193; *sxiəpər* L 191, 210, 212a, 213, 214, 214a, 215, 217, 245, 245b, 246, 246a, 0247, 248, 249, 266, 267, 268, 271, 289, 291, 318, 427, Q 1, 2; *sxiēpər* L 413, 414, P 121, Q 1; *šipər* L 265, 356, 382, 423, Q 3, 7, 8, 11, 95, 96b, 104a, 105, 110, 118, 187, 188, 192, 193, 197, 198, 199, 201, 204a, 208; *šipər* L 292, 293, 319, 328, 358, 359, 360, 360a, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 371a, 372, 374, 387, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, Q 10, 12, 16, 19, 27, 30, 32, 102, 103, 111, 117, 156, 202, 203; *šipər* Q 3a, 84, 172, 196, 203; *šiapər* L 270, 290, 291, 295, 298, 299, 300, 319, 321, 324, 325, 330, 378*, Q 6, 9, 12, 35, 74, 95, 97, 112, 113, 116, 166, 200, 284; *šiepər* L 381, 425, Q 22, 98, 99*, 101, 102, 103, 111*, 117b; *žipər* Q 222; *šifər* Q 116; *sxūpər* L 314; *sxuəpər* Q 168a; *šuijəpər* Q 202; *sxyəpər* L 315; *sxōpər* L 352; *sxōpər* P 172; *šōpər* Q 208, 253, 278; *šōpər* Q 207, 255; **schepertje**: *sxejəpərkə* L 248; *šipərkə* Q 201; *šiapərkə* L 299; **schaper**: *sxāpər* K 278; *sxā^əpər* K 317; *sxapər* K 314, L 312; *sxōpər* L 316, P 48, 119, Q 1; *šāpər* Q 9; *šōpər* L 352, Q 9; *šōpər* Q 201; **schaapherder**: *sxapherdər* P 176; *sxōp* ~ K 315, 317, 318, L 316, 352, 414, Q 12; *sxōp* ~ Q 2; *sxōp* ~ K 359; **schaapsherder**: *sxāpsherdər* L 248, P 176; *sxōps* ~ K 357, L 319, 355, 416, P 45, 48, 58, 176, Q 155, 203; *sxō^əps* ~ P 53, 121, 175; *sxōups* ~ P 176a; *sxūps* ~ L 313; *šū^əps* ~ Q 80; *sxū^əpshēdər* P 121a; **herder**: *hērdər* K 357, 358, L 164 (thans), 210, 250, 266, 271, 286, 289, 296, 317, 324, 329, 355, 378, 379, 380, 413, 421, 423, P 50, 52, 54, 55, 197, 218, Q 1, 2, 12, 20, 88, 95, 96a, 117a, 168, 187, 198, 203, 207;

I.6

Kaart 11. SCHAAPHERDER

- / scheper
- o schaper
- (-)herd
- △ (-)hoeder

erdar P 176; *hērdar* Q 95; *hardar* L 266; **herdertje**: *hērdarka* L 292, Q 20, 95; **herderjong**: *hērdarjōn* Q 20; **herdersjongetje**: *hērdarsjōnskā* Q 20; **schaapherd**: *šōphert* Q 259; *sxūpärt* L 312; **herd**: *hērt* Q 284; *hērt* L 360, Q 284; *hert* Q 208; *hērt* L 312, Q 96a; *hart* L 217; *hārt* L 250; *hī^{rt}* Q 3; *hiət* Q 222; *iōt* Q 71; **schaaphoeder**: *sxōphu^r* K 315; *sxōphūjār* K 318, 353; *sxōphyjār* K 358; *sxōphī^r* L 355; *sxō^rphōdār* P 118a; *šōfhōār* Q 259; **schaapshoeder**: *sxōpshujār* L 313; *sxōpshōjār* L 319, 421; *šōps* Q 172; *sxōpshōjār* K 316; **schapenhoeder**: *sxāpānhūār* P 50; *sxōpān* P 51a; *sxōpānhujār* K 316; *sxōpānhōjār* L 269b; **hoeder**: *hōjār* L 372; *hōār* Q 284; **schaapsboer**: L 364; **schaapsman**: *šōpsman* Q 75; **garde**: *hōrt* Q 284.

sxē^rpārsā L 378; *sxīpārsā* Q 222; **schepersvrouw**: *šī^rpārsvrōj* Q 19; **scheper**: *sxēpār* K 353; **schepertje**: *šē^rpārskā* Q 20; **herderin**: *hērdāren* K 278, 353, 358, L 212a, 266, 271, 286, 289, 312, 314, 321, 372, 413, Q 12, 95, 101, 178, 198; *hēdāren* L 326; **herderinnetje**: *hērdārenākā* L 360, Q 95; **herd**: *hiert* Q 3; **hoederse**: *hōjāsā* Q 207.

2. De stallen

2.1. Algemeen

1.3.17 HERDERIN

(Wi 18; monogr.)

[Bij de opgaven **scheper** en van **herd** wordt opgemerkt dat beide geslachten door deze termen worden aangeduid.]

scheperin: *sxēpāren* L 210; *sxējāren* L 164; *sxīpāren* L 250; *šīpārōn* Q 284; **scheperse**:

2.1.1 BEDRIJFSGEDEELTE VAN HET BOERENHUIS

(N 5A, 31; N 5,126; monogr.)

[Bedoeld wordt het geheel van stallen en schuur dat achter het woonhuis gelegen is.

Bepaalde benamingen zijn specifieke termen voor het bedrijfsgedeelte. Andere opgaven daar

entegen zijn algemener en geven daarmee aan dat er voor de bedrijfsgebouwen geen aparte benaming bestaat, ze zijn ook in gebruik voor de boerderij in het algemeen, geven een opsomming van de voornaamste bedrijfsgebouwen of -ruimten (vandaar ook veel meervoudsvormen), verwijzen naar een belangrijk deel van de bedrijfsruimten (zoals de binnenhof of de dorsvloer) of wijzen op dat deel van het complex dat direct aan het woonhuis aansluit (zoals het stookhuis).]

achterhuis: *axtərħās* P 218; *axtərħays* P 177; *āxtərħōās*, *-ħōās* P 54, 55; *axtərħōs* K 318, 358, P 45; *axtərħōj^(a)s* P 44; *axtərħu-^{as}* L 420; *axtərħūs*, *-hūs* L 416; *axtərħoys* L 372a; *axtərħōs* L 360; *āxtərħūs* L 286; *ē-xtərħys* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; *extərħys* L 159a, 163, 163a, 164, 211, 215; *āxtərħus* L 282; *axtər(h)ūs* L 371, 371a, Q 7, 9; *axtərħoys* Q 4; *axtərħūs* L 266, 268, 269, 269a, 271, 290a, 294, 312, 316, 317, 321, 327, 329, 331, 368b, 378, 422, 432, Q 11, 22, 94b, 95, 99*; *axtərhus* Q 12; *ātərħōs* Q 93; *ātərħo(y)s* Q 158; *ātərħō.s* Q 162; *ātərħays* Q 180; **stalling:** *stalej* K 361a, L 372, Q 7, 178; *štalej* Q 20; **stallingen:** *stalejə* K 314, L 314, 372, Q 80; **stalling en schuring:** *stalej en sxōjərej* K 357; **stelling:** *stalej* L 318b, 372, 416, 420; *štalej* L 270, 290, 430; *stəlej* L 318b; *štəlej* L 381; *št-əlej* L 382; **stellingen:** *stalejə* L 294, Q 80; **stelling en schuur:** *stalej en sxōr* L 288a; *štalej en šōr* L 322; *~ en šjyr* L 330, 426; **stellige:** *stələš* L 423; *stəljōžə* Q 72; **achterruit:** *axtərūt* L 372, 382, Q 96c; *āxtərūt* P 49; *āxtərūt* K 314; *axtərūt* P 48; *ātərūt* Q 156; **achterbouw:** *axtərbōj* Q 7; *axtərbōj* P 176; *axtərbū-ij* L 420; *axtərbō* P 51; *ātərbōj* Q 193; **achterplaats:** *axtərplāš* Q 117a; **achter:** *axtər* Q 97; **boerderij:** *burdərēj* K 318, P 48, Q 211; *burdərēj* L 352; **mesthof:** *məstħof* K 353; *məstħof* Q 2; **hof:** *ħof* Q 117a, 202; **winning:** *wenej* K 317; *wə-nej* Q 156; **geleg:** *gələx* K 318, 353, 358, P 44; *gələx* L 360, Q 179; *gələ^(u)x* Q 88 (binnenkoer); **nere:** *nērə* K 278, 317, 361, P 44, 51; *nērə* Q 31; *nējərə* K 353; *nējərə* P 107a; *nēr^arə* Q 2b; *nējərə* P 222; **neer:** *nēr* P 50; **buiten:** *bū^atə* Q 39; *būtə* Q 33; **den:** *dən* L 360; **doening:** *dōnej* L 320a; **hantering:** *hantērej* Q 97; **deel en schuur:** *dəl en sxjyr* L 244d; **stal en schuur:** *stal* *en sxjyr* L 314; **stallen en schuur:** *stel en sxjyr* P 220; *~ en šōr* L 326, Q 9; *štel en šjyr* L 432, Q 98, 111, 203b; **stallen:** *stalon* K 278, 315, L 286, 355; *stalə* K 317, 353, 358, 361a, L 164, 312, P 48, 50, 115, Q 12, 73, 95; *stələ* L 413; *stələ* Q 156; *stel* K 278, L 163, 164, 214, 214a, 215, 217, 245b, 246, 246a, 265, 269a, 282, 286, 289b, 292, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318b, 321, 326, 352, 353, 354, 355, 356, 360, 368b, 371a, 372, 372a, 377, 378, 414, 416, 417, 418, 420, 423, P 118, 120, 174, 175, 176, 177, 178, 188, 197, 218, 222, 223, 224, Q 1, 2, 2a, 5,

7, 9, 12, 14, 18, 71, 72, 76, 77, 79, 80, 81a, 82, 83, 84, 86, 94, 94b, 95, 96c, 153, 155, 156, 158, 159, 162, 171, 172, 176a, 177, 178, 179, 187, 187a, 188, 198b, 199, 240, 241; *st-əl* Q 3, 75, 93, 160, 200; *štel* L 270, 290, 291, 295, 297, 323, 330, 331, 381, 386, 430, 432, Q 19a, 28, 31, 32, 33, 34, 98, 99, 99*, 102, 103, 111, 111*, 112, 112a, 112b, 113, 116, 192, 193, 196, 201, 202, 203b, 208, 209, 211, 249, 279, 284; *št-əl* L 329, 382, Q 20, 247, 247a, 252, 253; **opstallen:** *opštələ* Q 32a; **kotten:** *ko^atə* Q 80; de volgende woordtypen verwijzen naar een van de direct aan het woonhuis aansluitende bedrijfsruimten: **stookhuis:** *stōkhōjs* P 55; **bakhuis:** *bakəs* Q 170.

2.1.2 STAL

(JG 1a en 1b; Wi 11; S 50; L A1, 4; RND 97; monogr.; add. uit N 5A, passim)

[Een ruimte in het algemeen, die onderdak biedt aan vee. De benamingen kunnen zowel het gebouw, als de ruimte daarbinnen betreffen. Meestal wordt korthedshalve van „de stal” gesproken, als men het veeverblijf en met name de koestal bedoelt.]

stal: *stal* K 278, 314, 316, 317, 317a, 318, 353, 357, 358b, L 115, 159a, 163, 163a, 164, 165, 191, 192, 192a, 192b, 209, 210, 211, 213, 214, 214a, 215, 215a, 216, 244c, 244d, 245, 246, 246a, 246b, 246c, 247, 250, 265, 266, 267, 268, 269, 269a, 271, 286, 292a, 293, 318b, 320a, 320b, 321, 326, 326*, 431, P 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 107a, 113, 115, 117, 172, 173, 174, 175, 176, 176a, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 211, 212, 214, 218, 219, 227, Q 14; *st-əl* Q 72, 75, 83, 168, 168a, 179; *stal* K 358, 359, 360, 361, 361a, L 217, 244c, 245b, 246, 246a, 248, 249, 250, 266, 269, 269a, 282, 286, 288, 288a, 288c, 289, 289a, 289b, 292, 312, 313, 314, 315, 316, 316a, 317, 318, 318a, 319, 320, 328, 352, 353, 354, 355, 356, 358, 359, 360, 360a, 362, 363, 364, 365, 366, 368, 368b, 369, 370, 371, 371a, 372, 372a, 373, 374, 375, 377, 378, 381, 381a, 381b, 382, 385, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 225, P 46, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 119, 184, 223, 224, Q 1, 2, 2a, 2b, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81a, 82, 83, 84, 86, 87, 88, 91, 04, 94b, 95, 95a, 96b, 96c, 96d, 153, 154, 156, 157a, 158, 158a, 159, 161, 162, 163, 164, 167, 168, 168a, 169, 170, 172, 176a, 177, 180, 181, 182, 183, 240, 241, 243; *stāl* L 159a, P 176; *stāl* K 359, L 319, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 367, 368, 369, P 54, 56, 58, 118a, 119, 120, 177, 188, 195, 196, 222, Q 7, 9, 12, 13, 75, 76, 78, 79a, 84, 87, 88, 90, 91, 93, 95, 96d, 155, 156, 157a, 160, 161, 162, 164, 166, 167, 168a, 170, 171, 172, 175, 178, 179, 187a, 188, 199, 200, 240, 241, 242; *sta.^l* L 320,

328, 369, 371a, 372, 378, 381b; *stål* K 278a, 315, 316, 317a, P 182; *stål* P 51, 57, Q 89, 159; *stål* Q 1; *stål* K 360, P 118, 118a, 120, 121, 177, 177a, 184, 186, 187, 188, 192, 193, 195, 197, 220, 223, Q 73, 74, 75, 76, 78, 79, 79a, 89, 93, 95, 96a, 96c, 104, 104a, 152, 154, 156, 157, 159, 162, 165, 166, 169, 170, 171, 172, 174, 175, 177, 178, 179, 181, 187a, 188, 199; *stål* L 265c, 290a, 297, 299, 300, 322, 322a, 324, 330, 430, 432, 432a, 433, 434, 434a, Q 14, 22, 28, 30, 32a, 33, 34, 35, 38, 112, 112a, 112b, 113a, 117; *stål* Q 16, 36, 98, 108; *stål* Q 16, 32, 33, 34, 36, 98, 108; *stål* L 270, 290, 291, 294, 295, 296, 298, 325, 327, 329, 331, 332, 376, 377, 386, 387, 426, 0426, 428, 429, Q 18a, 19, 20, 21, 31, 32, 39, 96, 97, 99, 99*, 100, 101, 101a, 102, 103, 105, 106, 111, 111*, 113, 113c, 114, 116, 117a, 118, 119, 121, 191, 192, 193, 198, 201, 203, 204a, 205, 208, 211, 255, 284; *stål* L 290, 291, 294, 327, 387, 434a, Q 279, 282, 284; *stål* Q 196, 196a, 197, 197a, 198, 203a, 203b, 204a, 207, 208, 211, 247, 247a, 248, 249, 251, 252, 253, 254, 259, 260, 263, 278, 279, 284; *stål* Q 96a, 102, 103, 112, 117a, 121, 193, 195, 196, 196a, 197, 198, 198a, 198b, 200, 202, 204a, 206, 209, 211, 222, 247, 247a, 248, 249, 262.

2.1.3 STALPOORT, STALDEUR

(N 5A, 51b, 52a, 53c; N 4, 39; N 5, 112a; A 10, 7a; monogr.; add. uit N 5A, 34b, 44b)

[In dit lemma worden de algemene benamingen verzameld voor de deur van een stal of koestal, zowel die voor de dubbele deur of poort als ook die van de enkele deur die alleen voor personen wordt gebruikt.

Aan de hand van de vaak transparante samenstellingen is doorgaans wel uit te maken op welk type poort of deur de benaming betrekking heeft, waar deze zich bevindt of welk doel zij heeft.

Vergelijk ook de lemmata VOORSTALDEUR (2.2.11), SCHUURPOORT (3.1.2) en POORT (4.1.1).

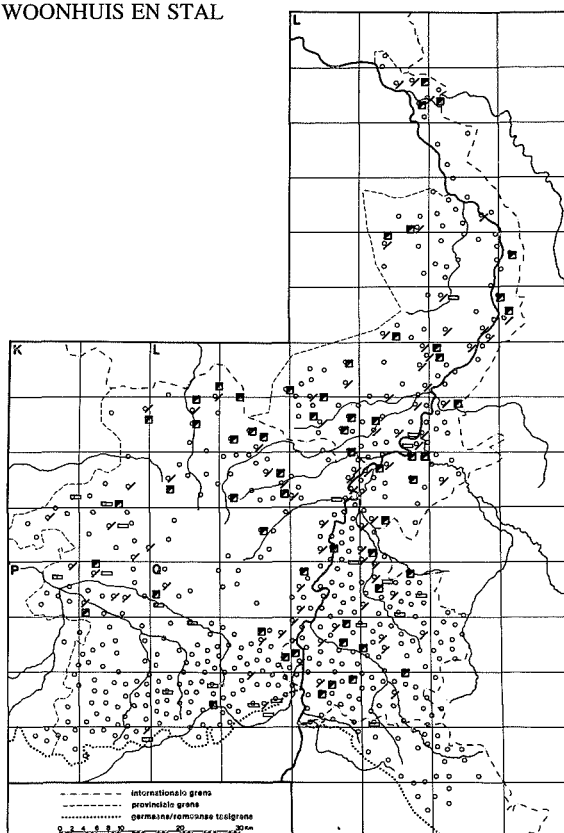
Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*stal*] het lemma STAL (2.1.2) en voor die van het woorddeel [*koestal*] het lemma KOESTAL (2.2.1).]

poort: *pōrt* P 46, 51, Q 94b, 187a; *pōrt* Q 88; *pōrt* P 44, 48, 49; *port* Q 7; *pot* P 50; *pōrt* L 429, Q 12, 28, 32a; *pōrt* L 316, 317, 318b, 321, 371, 371a, 420; *puort* Q 4; *pōrtis* Q 211; *pōrtis* Q 202; **dubbele poort:** *dōbəl pōrt* P 222; **dobbelpoort:** *dōbəl pōrt* Q 80; **poortje:** *pōrtjə* Q 111, 112a; *pōrtjə* L 321, 378; *pōrtjə* L 330, Q 156; *pōrtšə* Q 88, 94b, 99, 99*; *pōrtšə* Q 178; **stalpoort:** [*stal*] *pōrt* Q 95; *pōrt* Q 88; *port* L 382; *pōrt* Q 2, 2b; *pōrt* L 289, 326, 381, 387, 420; *pōrtis* Q 211; *pōrt* P 54, 55, Q 71; *pōrt* Q 113a; *puort* Q 76, 156; **stalpoortje:** [*stal*] *pōrtjə* Q 177; *pōrtjə* Q 179; *pōrtjəs* (mv.) L 372; **ingangs-**

poort: *ingānspōrt* Q 80; **uitgangspoort:** *ōut-gānspōrt* Q 80; **doorvaartpoort:** *dōvārtpōrt* L 0426; **weidepoort:** *wēipōrt* Q 3; *wēipōrt* Q 158; **achterpoort:** *axtərpōrt* L 38; 0426, Q 39; *axtərpōrt* L 321; *axtərpōrt* P 22; *axtərpōrt* P 176; *ātərpōrt* Q 86; *ētərpōrt* Q 17; **achterpoortje:** *ātərpōrtjə* Q 162; **achterpoort:** *əxtəstə pōrt* Q 111; **deeldeur:** *dēldōr* L 159a, 163, 163a, 164, 215; *dēl-* L 191, 192; 210, 211, 245; *dējl-* Q 95; *dējl-* L 422; *dēl-* L 269, Q 20; *dējldōr* Q 80; *dēl-* Q 77; *dējldōr* L 416; *dējldōr* P 55; *dējldōrə* (mv.) L 209; *dējldōrə* (mv.) L 214, 215a; **koestaldeur:** [*koestal*] *dō* P 45, Q 76, 88, 97, 99*, 196; *-dōr* Q 33; *-dō* L 292, 322, Q 158; *-dōr* Q 71, 77, 80, 162; *-dōr* P 177; *-dōr* Q 156; *-dōr* P 174; *-dōr* L 48, 178; *-dōr* L 317; *-dōr* L 378, Q 111, 111*, 203b, 211; *-dōr* L 368b, 416, Q 4; *-dējər* Q 72; *-dējər* Q 170; *-dējər* P 55; *-dējər* Q 86; *kōstaldōjə* P 222; *kōstaldōjər* P 222; *kōstaldōr* Q 192; *kōstaldōr* Q 208, 209; **koestaldeurtje** [*koestal*] *dōrkə* L 292; **staldeer:** [*stal*] *dōr* L 317, 318, 357, 358, 361, 361a, L 163, 163a, 164, 211, 214, 215, 215a, 244d, 265, 267, 268, 269a, 270, 271, 282, 288a, 289, 289b, 290a, 291, 295, 299, 312, 314, 316, 318b, 320a, 321, 326, 327, 329, 331, 387, 422, 423, 430, 432, P 45, 51, Q 14, 20, 22, 32, 32a, 76, 88, 94b, 95, 95a, 98, 105, 162, 176a, 177, 180, 187a, 192, 193, 196, 204a; *-dōjər* P 222; *-dōr* K 278, L 266, 290, 292, 322, 371, 371a, 381, Q 10, 12, 96c, 158, 179, 209; *-dōjər* K 314; *-dōjər* P 176; *-dōjər* L 50; *-dōr* K 278, L 286, 312, P 44, 50, 174, Q 7, 9; *-dōr* P 48, 178; *-dōjər* P 218; *-dōjər* Q 178; *-dōr* K 358, L 352, P 46, 51, Q 80, 162; *-dōjə* K 353; *-dōjər* Q 156; *-dōjər* L 317, 372, 372a, 420, Q 39, 113a, 193, 198b, 201; *-dōjər* L 378, 420, Q 11, 211; *-dōjər* Q 201, 202; *-dējər* P 54, Q 72; *-dējər* Q 2, 2b; *-dējər* P 55; *-dējər* Q 93; *-di* L 360; *-dōr* L 362, 368b, 416, Q 4; *-dōr* Q 3; *stāl dōr* Q 1; *stāl dōr* Q 1; [*stal*] *dōjərə* (mv.) I 213, 214; *-dōjərə* (mv.) K 353; *-dōrə* (mv.) I 214a, 267, 269, 270, 291, 295, 0426; *-dōr* (mv.) L 265; *-dōjərə* (mv.) L 282, 312, Q 192; *-dōjərə* (mv.) L 292, 294, Q 208; **dobbele staldeer:** *dōbəl staldēr* Q 2; **dubbele staldeer:** *dōbəl staldōjər* Q 111; **grote staldeer:** *gruət staldōr* K 318, L 269; *gruət staldōr* L 358; *gruət staldōr* K 278; *gruət staldōr* L 312; **kleine staldeer:** *klēn [stal] dōr* K 318, 358; *klan staldōjə* K 353; **staldeerjtje:** [*stal*] *dōrkə* L 244d, 269; *-dōrkə* K 357, Q 156; *-dējər* P 55; **stalsdeer:** *štals-dōr* L 332; *štals-dōr* Q 39; *štals-dōr* (mv.) Q 39; **staldeer van de mesthof:** *staldōjə van də mestof* P 218; **achterste staldeer:** *axtərstə [stal] dōr* K 357, 361; *axtərstə* ~ P 45; *axtərstə [stal] dōr* Q 2b; **staldeer achter:** *štaldōr ax tər* Q 98; **achterstaldeer:** *axtərstaldōr* K 318; *axtərstaldōr* K 358; *ātərstal-* Q 162; **achter-**

Kaart 12. BRANDMUUR TUSSEN WOONHUIS EN STAL

- ∕ brandmuur
- = schouwmuur
- brandgevel

deur: *axtærdø̃r* K 357, 358, L 159a, 291, 316, 320b, 326, 326*, 329, 330, 381b, 432, 432a, P 44, 48, Q 95, 96c, 99, 99*, 187a; *extæ̃r*– L 163, 163a; *ætæ̃r*– Q 179, 180; *axtærdø̃r* P 51, Q 7, 71; *extærdø̃r* P 49; *ætærdø̃r* Q 156; *axtærdø̃r* L 322, 371; *axtærdø̃r* L 312; *axtærdø̃r* P 218; *axtærdø̃r* K 314; *ætærdø̃r* Q 178; *axtærdø̃r* L 317, 372, Q 39; *axtærdø̃r* L 378; *ætærdø̃r* Q 202; *axtærdø̃r* L 416; *axtærdø̃r* Q 2; *axtærdø̃r* P 55; *ætærdø̃r* Q 86; *ætærdø̃r* Q 170; **achterste deur:** *axtærstæ dō̃r* K 361; *extærstæ* ~ L 269a, 291; *axtærstæ dō̃r* L 416; *ætærstæ dẽjæ̃r* Q 72; **achteruit:** *axtærust* Q 102; **buitenstaldeur:** *bō̃tæstaldø̃r* K 318; **buitendeur:** *butædø̃r* L 270, Q 21, 38; *butædø̃r*– Q 180; *butædø̃r* L 420; *butædir* L 360; **uitrijdeur:** *ætærdø̃r* P 218; **geveldeur:** *gævældø̃r* K 358; **hofdeur:** *hō̃f-dø̃r* Q 121b; **bogerddeur:** *bugæt-dæ̃r* Q 2b; **bijdeur:** *bidø̃r* L 378; **deur:** *dø̃r* K 317, L 381a, P 44, Q 94b; *dø̃r* Q 33; *dø̃r* P 49, Q 282, 284; *dø̃r* L 371a; *dø̃r* L 371, Q 209, 253; *dø̃r* Q 7; *dø̃r* P 48; *dø̃r* L 372, Q 28, 117a, 193; *dø̃r* L 420; *dø̃r* Q 4; **grote deur:** *grō̃tæ dō̃r* L 163, 163a; **dobbele deur:** *dō̃bæl dō̃r* K 278, Q 209; *dō̃bæl dō̃r* P 178; *dō̃bæl dō̃r* P 55;

dō̃bæl dō̃r L 360; **dubbele deur:** *dō̃bæl dō̃r* Q 209; *dō̃bæl* ~ P 222; **dobbeldeur:** *dō̃bældø̃r* L 0426; *dō̃bældø̃r* P 174; *dō̃bældø̃r* P 178; *dō̃bældø̃r* Q 72; **kleine deur:** *klẽjnæ dō̃r* L 163, 163a; *klẽj dō̃r* Q 39; **deurtje:** *dō̃rkæ* P 51; *dō̃rkæ* K 361, L 286, 316; *dō̃rkæ* (mv.) L 317; **klein deurtje:** *klẽjn dō̃rkæ* L 371; **schofdeur:** *sxō̃f-dø̃r* L 214; **kalfdeur:** *kā̃f-dē̃r* Q 93; **kalverdeur:** *kā̃fværdø̃r* L 372 (een gehalveerde deur); **paardsdeur:** *pæ̃rsdø̃r* L 282 (id.); **paardsstaldeur:** *pæ̃rsstældø̃r* L 290 (id.); *pæ̃stældø̃r* Q 111*; *pæ̃rsstældø̃r*– Q 196; **varkensstaldeur:** *væ̃rkæsstældø̃r* Q 196.

2.1.4 BRANDMUUR TUSSEN WOONHUIS EN STAL (kaart 12)

(N 5A, 22g en 32a; N 31, 41d; A 49, 6b)

[De scheidingsmuur tussen het woongedeelte en de stallen van de boerderij. Doorgaans is dit de muur waartegen, aan de woonhuiskant, ook de schouw is aangebracht en die tot in de nok is opgetrokken.]

brandmuur: *brantmō̃r* K 278, 317, 353, 358, 361, 361a, L 163, 211, 215, 244d, 265, 282, 352,

P 50; *brānt-* L 159a, 163, 163a, 312; *brantmyār* P 45; *brantmūr* Q 9, 12, 86, 95, 96c, 97, 99*, 111, 111*, 113, 170, 178, 204a; *branþ-* L 322, 327, 329, 330, 331, 377, 378, 387, 0426, 432, Q 20, 22, 33; *braṅk-* L 270; *brānt-* Q 31, 88, 193; *brent-* L 429; *brenþ-* L 430; *brantmur* P 54, 222; *brantmuār* P 55, Q 2b; *brantmōr* L 271, 289, 294, 317, 360, 362, 368b, 371, 371a, 372, 372a, 422; *branþ-* L 288c, 292, 318b, 326; *braṅk-* L 266, 267, 269a, 270, 290, 290a, 291, 295; *braṅkt-* L 290; *brantmōr* L 420; *brant-møār* P 51; *schouwmuur:* *sxōmūr* K 358; *sxā-* K 318; *sxāmūr* K 314, P 44; *sxōmūr* Q 2; *šqū-* L 329, 330, 430, Q 22, 35, 39, 71, 98, 178, 179, 209; *šq-* Q 177; *šōpū-* Q 158; *sxqumūr* Q 156; *skōqumur* P 222; *sxqumōr* L 266; *šqū-* L 372; *sxqumøār* P 51; *stookmuur:* *stōkmūr* K 317; **bin-nenmuur:** *benāmūr* K 314, 318, 357; **tussenmuur:** *tōšāmūr* Q 39; *tōsā-* Q 28, 75, 95a; *tōšā-* Q 111; **schutsmuur:** *sxytsmūr* P 48; **spaar-muur:** *špārm'ūr* Q 121c; **opgaande muur:** *op-gōndā mūr* Q 18; **muur van de stal:** *mōr van dā štal* L 433; **muur van de schuur:** *mōr van dā šūr* L 433; **scheidmuur:** *sxēmūr* K 361a; *sxēmūr* K 357; *šējtmōr* L 372; **scheidsmuur:** *šējtsmur* Q 7; **scheidingsmuur:** *šējdenšmōr* L 318b, 382, 420; *šējlenš-* L 364; *šējlenšmūr* Q 13; *šējijš-* Q 3; **scheidemuur:** *sxijāmūr* K 353; **af-scheiding:** *āfšējeṅ* L 421; **gescheid:** *gāšējt* L 372; **brandgevel:** *brant-gēvāl* K 318, L 211, 244d, 250 (van leem), 326, 368b, P 50, Q 28, 95, 95a, 97, 100, 101; *brāntš-* L 163, 163a, 164, 286, 312, Q 192; *branþš-* L 288a, 318b, 320a, 321, 330, 331, 376, 378, 382, 432, Q 32a; *braṅkš-* L 268, 290, 291; *brenþš-* L 430; *brant-šgēvāl* P 51; *brant-gēvāl* L 265, 282, 289, 289b, 352, 360, 364, 416; *brāntš-* L 312, 314, 316, 317; *branþš-* L 320c; *branþš-* L 316a; *brant-šgēvāl* L 423; *brāntš-* Q 86, 193, 194; *brānt-šgēvāl* Q 162; *brant-šgiävāl* Q 2, 7; *brāntš-* Q 202; *brant-ševāl* K 278; **stookgevel:** *stūk-gēvāl* L 372; **tussengevel:** *tōšāgiävāl* Q 111; **wandgevel:** *want-gēvāl* Q 98; **binnengevel:** *benāgiävāl* L 414; **vuurwand:** *vūrwant* L 382; **scheidwand:** *šējwānt* Q 162; **hoofdwand:** *hōjwānt* Q 162; **het hoofd:** *thōjt* Q 76.

2.1.5 BINNENDEUR TUSSEN WOONHUIS EN STAL

(N 5A, 32b)

[De deur die vanuit het woonhuis toegang geeft tot de aangrenzende stal(len).

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*stal*] het lemma STAL (2.1.2).]

gangdeur: *gāndōr* L 159a; *-dejār* Q 72; *gāyāndōr* Q 80; *-dōr* P 50; *-dōr* Q 180; *-dīr* Q 4; *gāṅk-dōr* L 269a, 318b, 320a, 321, 329, 422, 430, Q 20, 32a, 97; *-dōr* L 292; *-dōmār* P 178; *-dīr* Q 111; *-dīr* L 420; *-dēr* Q 96; *-dīr* L

360, 362; *gāṅk-dōr* Q 158; *-dōmār* Q 156; *-dēr* Q 2b; *gāṅk-dōr* L 312, Q 179; *-dōr* L 312 *-dōr* Q 179; *-dīr* Q 178; *-dējār* P 54 *gāṅk-dōr* L 429; **huisdeur:** *hāys-dōr* Q 16 (van de stal uit gezien); **stortdeur:** *stōrt-dōr* L 377; **stookhuisdeur:** *stōkōsdjēr* Q 170; **voede rijdeur:** *vūjārēdōr* P 222; **voerijdeur:** *vrejdōr* (95a; *vrijdōr* L 322; *vrijdōr* L 382; **voerikdeur** *vurek-dōr* L 314; **voeringsdeur:** *vureṅs-dōr* L 282; **voederstaldeur:** *vūjārstaldōr* P 48; **voederdeur:** *vōjārēdōr* L 352; **middendeur:** *medāldōr* Q 96c; **middeldeur:** *medāldōr* L 270, 290a, P 45; *-dōr* Q 9, 204a; *-dōr* P 51; *-dēr* L 55; *mōdāldōr* P 48; **middelstaldeur:** *mī-dāi staldōr* P 44; **binnendeur:** *bōnādōr* L 331, P 44 **binnenstaldeur:** *benāstaldōr* L 352; **tussen deur:** *tōsādōr* Q 7; **tussenstaldeur:** *tōsā staldōr* K 358; **koestaldeur:** *kuštaldōr* L 330 **staldeer:** [*stal*]*dōr* K 317, 318, 353, 357, 358, 361, 361a, L 211, 215, 244d, 269, 269a, 270, 271, 295, 316, 318b, 326, 327, P 46, 51, Q 88, 94b, 95, 162 (vanuit het huis gezien); *-dōr* L 289; *-dōr* L 286; *-dōr* K 278, L 266, 290, 371 Q 7, 9, 12, 162 (vanuit het huis gezien), 209 *-dōmār* P 176; *-dōjār* K 353; *-dōr* K 278, P 50, 174; *-dōjār* K 314; *-dōmār* P 218; *-dīr* L 317, 372, Q 39; *-dīr* Q 111; *-dīr* L 378, 420; *-dīr* L 360, 368b, 416; *-dīr* Q 3; *-dēr* Q 2; **stal deurtje:** *staldōr'jā* K 314; **deeldeer:** *dēldōr* L 163, 163a, 164; **deur:** *dōjār* P 222; de volgende woordtypen betreffen de achterdeur waardoo men zich naar de los van het woonhuis staand stalle begeeft: **achterdeur:** *axtārōdōr* L 423, 432; **achterruit:** *ātārōmūt* Q 77.

2.1.6 BINNENDEUR TUSSEN STAL EN SCHUUR

(N 5A, 41c)

[De binnendeur tussen de stal en de schuur al die aan elkaar grenzen. De benamingen geven soms aan in welk deel van stal of schuur deze deur zich bevindt. Door deze deur wordt we voer van de schuur naar de stal gebracht; ool kan men via deze deur binnenshuis tot in d schuur komen.

Zie voor de fonetische documentatie van de tus sen [...] geplaatste woorddelen de lemmata STAL (2.1.2) en SCHUUR (3.1.1).]

binnenschuurdeur: *bināsxijārdōr* P 44; **tussen schuurdeur:** *tōsāsxijārdōr* K 358; **binnendeur** *benādōr* K 317, L 163, 163a; *benādir* L 362 **tussendeur:** *tōsādōr* K 357, L 294, P 45; *tōs:* (*n-*) L 270; **schuurdeur:** *sxyrdōr* L 159a; *-dōr* P 174; *-dēr* Q 2b; *šyrdōr* Q 179; *-dīr* Q 178 *širdēr* Q 86; *[schuur]**dōr* K 318, 357, 361a, I 295, 320a, 329, 330, P 51, Q 179; *-dōr* L 312, I 46, Q 162; *-dōr* P 177; *-dōmār* Q 156; *-dōr* I 266, P 174, 222, Q 204a, 209; *-dīr* L 360; *-dīr* Q 3, 4; *-dīr* Q 111, 211; *-dūr* L 378; *-dūr* I

420; *-døjr* P 48; *-dēr* Q 2, 2b; *-dēʀ* P 55; *-dejar* Q 72; *-dēr* Q 86; *-djer* Q 170; *-dijør* Q 178; **schuurdeurtje**: [*schuur*]*dørkə* L 288a, 288c, 318b, 326; *-dørkə* K 358, 361, L 244d; *-dørkə(n)* K 278, L 312; *sxødørʔjə* K 314; **den-deur**: *dendør* L 426, 430; *den-* L 0426; **den-deurtje**: *dendørkə* L 289b; *dendørkə* L 416; *døn-* L 360; **staldeer**: [*stal*]*dør* L 163, 163a, 164, 269a, 331, Q 32a, 76, 94b, 187a; *-dør* Q 80; *-døur* P 218; *-dør* L 327, Q 209; *-dør* L 286; *-døjar* K 353; *-dūr* L 360; *-dūr* L 372, 420, Q 193; *-dejar* P 54; **koestaldeur**: *køstaldør* Q 71; *køstaldør* Q 88; **voederstaldeer**: *vuijər-staldør* P 48; **voerijdeer**: *vrijdør* Q 209; **voederdeurtje**: *vōjərdørkə* L 352; *vojər-* P 51; **strodeer**: *strøʔdør* L 382; **achterdeer**: *axtər-dijər* Q 111; **deer**: *dør* Q 77; *dør* Q 209; **poortje**: *pōrišə* Q 99*.

2.2. Koestal

2.2.1 KOESTAL

(N 5A, 33; N 5, 105g; JG 1a en 1b; A 10, 9a; L 38, 24; R (s), 68; monogr.)

[De stal bestemd voor het rundvee. Soms zijn er voor ouder vee en kalveren aparte stalruimten. Meestal zijn de koestal en de kalverstal in één ruimte, die in zijn geheel „de koestal” wordt genoemd. Men kan de koestal echter ook opvatten als dat deel van de stal waar de koeien staan.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*stal*] het lemma *STAL* (2.1.2).]

koestal: *ku[stal]* L 115, 159a, 163, 163a, 164, 191, 192, 192a, 192b, 209, 210, 213, 214, 214a, 215, 215a, 216, 217, 244d, 246, 265, 265b, 266, 267, 268, 269, 269a, 270, 271, 282, 286, 289, 289a, 289b, 290a, 292, 292a, 293, 294, 295, 298, 299, 312, 313, 314, 316, 317, 318, 318b, 319, 320, 320a, 320b, 321, 322, 322a, 324, 326, 326*, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 368, 368b, 369, 373, 374, 376, 377, 378, 381, 381a, 381b, 382, 385, 386, 387, 431, 432, P 48, Q 72, 76, 77, 80, 83, 86, 113a, 155, 157a, 158, 158a, 159, 162, 168, 168a, 170, 176a, 177, 178, 179, 180, 240, 242, 243; *kū-* L 317, 370, Q 72, 77, 81a, 158, 162, 180; *kū-* L 360, 416; *kū-* Q 5; *kū-* L 420; *kō-* L 318, 326, 372, 422, 423, 424, 426, 0426, 427, 428, 429, 429a, 434, 434a, Q 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 18, 21, 22, 30, 31, 32, 32a, 33, 35, 39, 87, 88, 91, 94b, 95a, 96, 96c, 97, 98, 99, 99*, 100, 101, 101a, 102, 103, 172, 187a, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 197a, 198, 198b, 199, 201, 203b, 204a, 208; *ko-* Q 78, 156; *kō-* Q 113, 202; *kō-* P 188, 193, 222; *kō-* Q 71; *kō-*, *kō-* P 49, 50, 118, 214, Q 2, 2b; *kā-* P 50, 115, 116, 117, 172, 174, 175, 176, 178, 214, 218, 219; *kē-* P 107a, 117; *kui-* K 278, 314, 315, 317, 318, 353, 357, 358, 360, L 115, 159a, 282,

316, P 44, 45, 46, 48, 51; *kui-*, *kui-* P 211; *kō-* K 278, 358, 360, 361, L 326, Q 18, 94b, 95, 95a, 96a, 102, 105, 187a; *ko-* K 314, 318, 357, 360, 361, 361a, L 372, P 51; *kō-*, *kō-* K 314; *kō-* K 361, 361a, L 314; *kā-* P 219; *ku-* L 163, 164, 209, 211, 216, 217, 248, 282, 316, 317, 318b, 322, 370, 371a, 372, 372a, Q 80, 157a, 159; *kū(-)* L 358, 360, 362, 364, 366, 367, 368, 415, 415a, Q 171; *ko-* L 419, 420; *ko-* L 288c, 372, 372a, Q 32a, 35, 39, 109, 111, 111*, O112, 113, 116, 118, 119, 165, 178, 179; *kō-* P 54; *kō-*, *kō-* L 360; *kō-*, *kō-* Q 73, 93, 171; *kō-* P 222, Q 162; *kō-* K 361, L 288, 288a, 289, 290, 290a, 291, 355, 371a, 413, 414, 429, 430, 432a, 433, 434a, P 55, 56, 57, 192, 195, 197, Q 1, 2a, 3, 4, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 111, 111*, 112a, 113, 113a, 116, 117, 117a, 118, 119, 121, 121b, 165, 178, 202, 211, 222; *ko-* Q 20; *kō-* Q 113, 113a, 113c; *kō-*, *kō-* P 52, 55, 119, 120, 121, 177, 184, 192; *kō-*, *kō-*, *ke-* P 188; *kō-*, *kō-* Q 78, 159; *kū-* Q 156; *ke-* Q 156; *ku[stal]*, *ku[stal]* Q 176a, 177; *kō[stal]* Q 203; *kō[stal]* Q 192; *kō[stal]* Q 209; *k'ō[stal]* Q 200 (mv. *k'ō[stal]*), 247 (mv. *k'ō[stalə]*), 247a (id.); *kō[stal]* Q 208, 209; *k'ō[stal]* (mv. *-ə*) Q 247, 247a; bij de volgende twee opgaven staat het eerste lid in de meervoudsvorm: *kō[stal]* K 361, 361a, L 318b; *ke-* P 54; **koeienstal**: *kuijə[stal]* K 361, L 312; *kūjə-* P 44; *kōjə-* K 358; *koʔjə-* Q 113; **koeststal**: *kuuə[stal]* L 269a, 372; *kūuə-* L 360; *kouə-* L 289; *kouə-* L 352, 355, 414; **beestenstal**: *biəstə[stal]* L 312; *biəstə-* L 286; *biəstə-* P 51, Q 95; **rinderstal**: *renjər[stal]* L 330, 371; *renjər-* L 373; **stal**: [*stal*] K 318, 353, L 250, 270, 291, 295, 312, 314, 316, 330, 368b, Q 34, 102; **deel**: *dēl* L 164; de volgende woordtypen betreffen een speciale stal of een onderdeel van de koestal, bestemd voor bepaalde dieren: **stierenstal**: P 218; **vetstal**: *ve[stal]* Q 156.

2.2.2 POTSTAL (kaart 13)

(N 5A, 49a; N 4, 65; JG 1a en 1b; monogr.)

[Een potstal is een ouderwetse stal, met als voorname functie het winnen van mest. De bodem is niet geplaveid; de koeien staan direct op de grond en de mest.

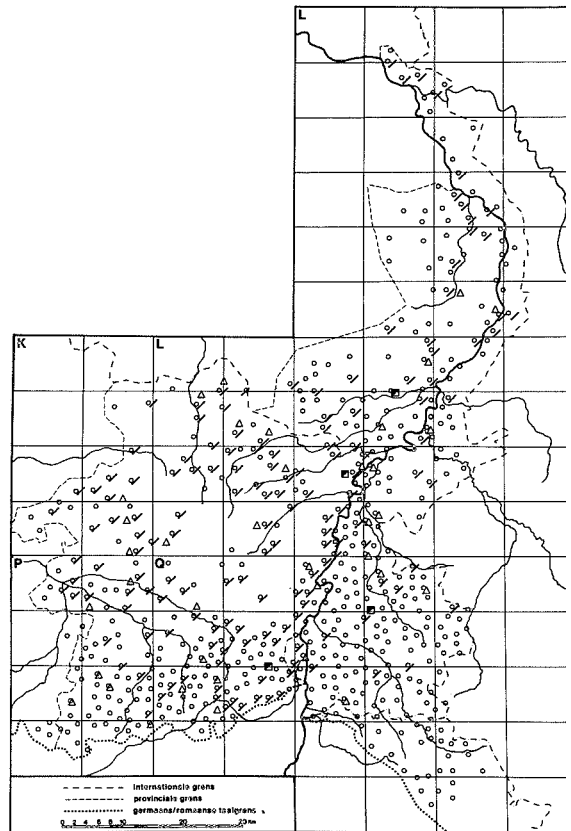
Omwille van de mest stonden de koeien vroeger het hele jaar op stal, later alleen in de winter. Het vee stond in twee rijen, vastgebonden aan de stalpalen. Over de mest heen werd strooisel gespreid en zo kwamen de koeien steeds hoger te staan, tot de potstal „vol” was. De mest in de potstal werd regelmatig verplaatst, maar de potstal werd slechts één of twee keer per jaar uitgemest.

De potstal verdween om hygiënische redenen. In armoedige streken, zoals in de Kempen, waar men grote behoefte aan mest had, is de potstal

I.6

Kaart 13. POTSTAL

- ✓ potstal
- putstal
- △ meststal

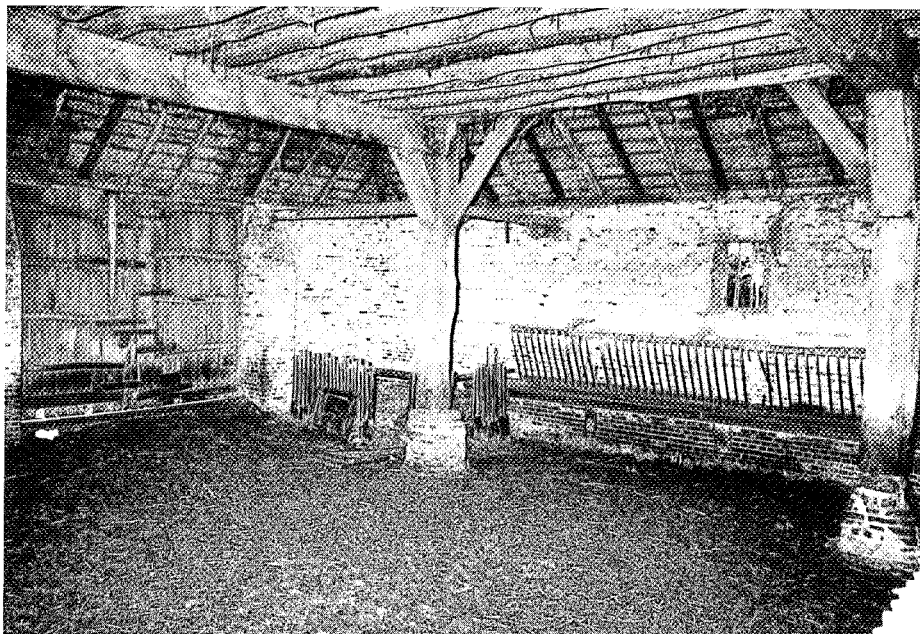
het langst blijven bestaan, totdat de kunstmest opkwam. Waar de potstal niet bekend is geweest, heeft men er vaak wel een woord voor, dat men van elders kent. Waar de potstal vroeger de gewone stal was, werd hij gewoon „stal” of „koestal” genoemd.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [stal] het lemma STAL (2.1.2).

Zie afbeelding 7.]

potstal: *pot[stal]* L 282, 286, 312, 313, 314, 315, 316, 352, 353, 354, 355, 356, 365, 366, 367, 368, 369, 372, 415, 420 (later opnieuw in gebruik, maar niet voor melkvee), 422, P 45, 46; *pót-* L 370; *pqt-* K 278, 314, 315, 316, 317, 317a, 318, 353, 357, 358, L 115, 159a, 163, 163a, 192b, 214, 214a, 215, 217, 245b, 246, 246a, 265, 266, 269, 270, 271, 282, 286, 288c, 289, 289b, 290, 291, 293, 294, 295, 312, 314, 317, 318, 318b, 319, 320a, 321, 322, 330, 331, 352, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 371, 381a, 382, 413, 414, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 424 (ter plaatse niet bekend), 426, P 46, 48, 49, 50, 51, 55, 56, 57, 58, 117, 120, 177, 188, 197 (vroeger alleen voor schapen), Q 2, 2a, 2b, 3, 4, 5, 6 (ter plaatse niet bekend), 8, 10, 11,

12, 28, 32a, 33 (weinig gebr.), 71, 72, 73, 76, 77, 81a, 82, 84, 86, 88 (ook vroeger onbekend), 9, (id.), 94b, 95a, 96c (weinig gebr.), 98, 99* 117a, 155, 156, 157, 159, 162 (voor schapen) 174, 177, 178, 179, 180, 181, 187a, 202, 203b *pqt-* L 429; *pqtstal* K 359, 361, 361a, L 423, C 158a, 172, 182; *pqtstal* K 360; **putstal:** *pqt[stal]* L 292; *pø-t-* Q 98; *pqt-* L 371; *pet-* Q 171 **kotstal:** *kqt[stal]* K 314, 316, P 187; **meststal** *mest[stal]* L 282; *mes-* L 269, 326, Q 35, 196 *mēs-* L 266, 290a; *mēst-* K 318, 358, 361a, I 312, 316, 371a, 416, P 50, 55, 174, 176, Q 158 *mēst-* L 317; *mēs-* L 329, 378, 0426, 430, 432 P 178, Q 7, 22, 95; *mē.s-* Q 11; *mē⁽ⁱ⁾s-* P 222 *mēⁱ.s-* Q 162; *mēⁱ.s-* Q 71, 80, 156; *møst-* K 361, L 360; **aardestal:** *ijerstal* K 358; **diepe stal** *dīpə [stal]* K 358, P 44, Q 94; *dīⁱpə* ~ P 44 *dīpə* ~ P 53, Q 1; *dēpə* ~ Q 8; **koestal:** *ku[stal]* L 377, 432; *kō-* Q 7, 9; *ko^u-* Q 111; **beestenstal:** *biəstəsta.l* L 312; **stal:** *[stal]* L 318b, 361 377, P 51, Q 9, 39, 193.

Afb. 7. Potstal

(foto van een potstal met een ruif voor de koeien te Bokrijk/Oevel door A.Lambrechts, juni 1977; doc. Bokrijk)

2.2.3 KALVERSTAL

(A 10, 9b; L 38, 25; monogr.; add. uit N 5A, 45a en 47b)

[De stal of de ruimte in de koestal waar de kalveren staan. Meestal is er geen afzonderlijke ruimte als kalverstal; de kalveren staan in een hoek van de koestal en deze hoek voor de kalveren wordt „kalverstal” genoemd. Vandaar dat n.a.v. de vraag „kalverstal” voor L 213, 248, 298, 381b, 386, Q 1, 113 en 202 *koestal* en voor L 270, 312, Q 34 en 102 *stal* werd opgegeven. Er zijn voor de kalverstal ook wel benamingen in gebruik, waaruit de leeftijd van de kalveren spreekt. Voor opgaven die een voor een kalf bestemde kist, bak, kooi e.d. betreffen, zie men het lemma KALVERHOKJE, KALVERBAK (2.2.4). Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*stal*] het lemma STAL (2.1.2).

Zie ook de plattegronden in paragraaf 1.2.]

kalverstal: *kalvər[stal]* Q 7, 162; *kal^ovər-* K 278, 314, 317, 353, 358, 361, 361a, L 159a, 163, 163a, 164, 191, 192a, 215, 215a, 265, 267, 269a, 270, 271, 282, 286, 290, 290a, 291, 295, 312, 313, 314, 316, 329, 352, 355, 364, 413, 414, P 48, 49, 50, 52, 54, 55, 56, 117, 119, 120, 121, 177, 178, 188, 192, 193, 197, 218, 219, 222, Q 1, 2, 2b, 3, 4, 71, 78, 80, 159, 165; *kāl^ovər-* K 315, 318, 357, 360, P 44, 45, 51, 176, 195, Q

156; *kālvər-* P 57; *kāvər-* L 330, 331, 332, 381a, 382, 385, Q 5, 72, 77, 83, 86, 93, 94b, 95a, 96a, 158, 162, 168a, 170, 177, 178, 179, 180, 193, 195, 196, 199, 243; *kāvə(r)-* L 329; *kā^ovər-* Q 88; *kā^uvər-* Q 36, 39; *kāvər-* Q 102, 187a; *ka^uvər-* L 317, 358, 360, 362, 366, 367, 368, 368b, 372, 373, 381, 381b, 386, 415, 416, 420, 426, 0426, 428, 429, 430, 431, 433, Q 7, 9, 11, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 28, 31, 32, 33, 38, 88, 96c, 97, 98, 99, 99*, 101, 101a, 102, 111, 111*, 192, 201; *kā^uvər-* L 432a; *kō^uvər-* L 372, 371, 381b, Q 30, 35, 101, 113a; *kō^u.vər-* L 416, 422, Q 11; *k^ovər-* Q 200; *kō^ovər-* L 288, 288a, 289, 289a, 289b, 292, 292a, 293, 294, 318b, 319, 320b, 322, 322a, 326, 326*, 327, 328, 371, 376, 377, 378, 382, 422, Q 31, 39, 72, 112a, 113, 113c, 117a, 119, 121b, 196, 203, 204a, 208, 209, 211, 222; *kō^o.vər-* Q 202; *k^ovər-* Q 203b, 247, 247a; **kalverenstal:** *ka.lvərə[stal]* L 316, P 119; *kālvərə-* P 176; *kal^ovərə-* P 214, 219; *kō^ovərə-* L 374; **kalvenstal:** *kāl^ovə[stal]* P 176; *ka^uvə-* Q 7; **kalfstal:** *ka^uf[stal]* L 372; *kō^of-* L 327; **kalverhok:** *kal^ovər^hok* L 164, 268, 269; *kō^ovər-* L 387; **kalverkot:** *kal^ovər^kot* K 278; *kāl^ovər-* K 357, P 46; *kal^ovər^{kō}.t* K 361; *kāl^ovər^{kū}.t* P 51; **muttenstal:** *mō^utə[stal]* P 48; **mokkenstal:** *mō^okə[stal]* L 209, 210, 211, 214, 214a, 215a, 244d; **mokkenkooi:** *mō^okəkō^{ij}* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; **rinderstal:** *ren^oər[stal]* L 291, 320b, 326,

326*, 381a; *reñər-* L 381; *reñər-* Q 99, 192, 202; *renə(r)-* P 211; **vaarzenstal:** *v̥jazəstal* Q 171.

2.2.4 KALVERHOKJE, KALVERBAK

(N 5A, 45a; monogr.)

[In de koe- of de kalverstal kunnen een of meer kalveren vetgemest of alleen maar gestald worden in een speciaal daarvoor bestemde kooi, kist, bak of box, of gewoon achter een plank in een hoek van de stal.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*kalver-*] het lemma KALVERSTAL (2.2.3).]

kalverhok: [*kalver]høk* L 286, 314, 330, Q 193;

kalverhokje: *kaɥvərħøkškə* L 429; **kalfhok:** *käɥħøk* L 329; **kalverhuisje:** *ka.lʰvərħøkškə* K 361;

kalverhoek: *kaɥvərħ'õ.k* Q 88; **hoek voor een kalf:** *h'õ.k -võr ən kaɥf* Q 88; **kalverstal-**

letje: [*kalver]staləkə* Q 2b; *-steləkə* K 278;

-steləkə L 269a, 289; *-šteləkə* L 386, 432a, Q 38;

donkel stalletje: *dønəkəl steləkə* Q 156; **kalver-**

kist: [*kalver]kis* Q 178, 179; *-kĩʳs* P 222; *-kes* L 159a, 322, 327, 362, 372a, Q 204a; *-kes* L 269, 270, 331, 378, Q 7, 20, 22, 31, 32a, 35, 39, 95a, 111, 111*, 113a; *-kəs* L 426, 0426, Q 28;

kalverbak: [*kalver]bak* K 278, L 163, 163a, 164, 265, 268, 269a, 270, 271, 282, 288a, 289, 289b, 290, 290a, 291, 292, 294, 318b, 352, 360, 368b, 371, 416, 420, 422, Q 7, 9, 11, 12, 31, 35, 71, 72, 77, 86, 93, 97, 98, 202, 211; *-bák* K 314, 317, 318, 353, 357, 358, 361a, L 215, 312, P 44, 46, 48, 49, 50, 51, 178, Q 2, 3, 4, 156, 162;

kalverenbak: *kalvərəbak* L 266; *kəvərə-* L 288;

kalfbak: *kalʰf-bak* L 372; **mokkenbak:** *møkən-bák* L 211; **muttensbak:** *mõtəs-bák*, *mytəs-* P 48;

kalvervethbak: *kalʰvərvet-bák* P 218; **vet-**

bak: *vet-bak* Q 162; **mestbak:** *měst-bak* L 420, P 176, Q 7; *mēs-* Q 202; **mastbak:** *mas-bak* Q 96c; **bak:** *bák* Q 180; **kalverkooi:** *kävərəkõj* L 331;

kalfkooi: *käɥkõj* L 382; **mokkenkooi:** *møkəkõj* L 344d; **kalverbox:** [*kalver]bøks* L 378, P 54, Q 33, 192; **kalfbox:** *kalʰf-bøks* P 177;

kalfsbox: *ka.lʰfs-bøks* P 55; **box:** *bøks* P 188, Q 117a, 203b; *bo-ks* Q 187a; **kalverkot:** [*kalver]-kõt* K 318, 358, P 45, Q 170; *ka.lʰvərkuət* P 55;

kalverskot: *kalʰvərškõt* K 357; *kävərškõt* Q 177;

nuttenkot: *mõtəkõt* P 50; **moetenkot:** P 222;

nuttenkot: *mõtəškõt* P 44, 48; **nutterkot:** *mõtərškõt* L 372; **kalverveken:** [*kalver]vøkə* L 318b, 326; **veken:** *vøkə* L 318, 320a, 321; **kal-**

verrekje: *kaɥvərrekškə* L 429; **kalverplank:** [*kalver]plank* L 292, 330, 360; **kalver-batch**

(wa.): [*kalver]batš* Q 204a, 209; het volgende woordtype benoemt niet het hok, maar is predicatief van toepassing op het afgezonderde kalf:

achter de plank: L 377.

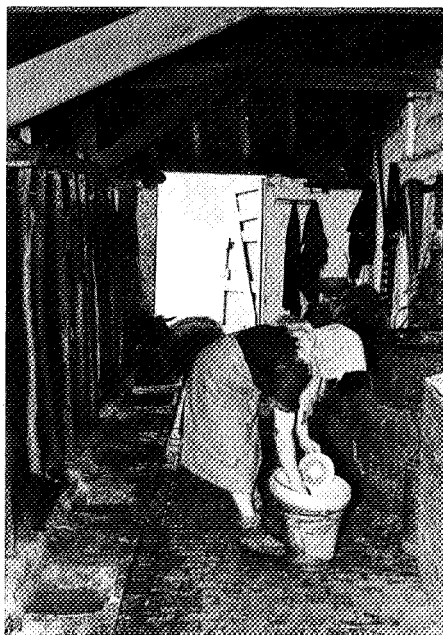
2.2.5 VOORSTAL, VOEDERGANG (kaar 14)

(N 5A, 34a, 40a, 46a en 48a; N 4, 72 en 77; S 50; monogr.)

[Het voorste gedeelte van de stal, gelegen tusser de (brand)muur van het woongedeelte en de voedergoot van de koeien. In een enkele dwarsstal waarin de koeien met de kop naar het woongedeelte gekeerd staan, is het tevens de voedergang. In een dubbele dwarsstal, waarin de koeien met de staart naar elkaar toe staan, is de voorstal meestal de wat bredere voedergang langs de voorste rij koeien. In een dubbele dwarsstal, waarin de koeien met de kop naar elkaar toe staan, bevindt de voorstal zich opzij van de dubbele koeienstand. In een dubbele langstal, waarin twee rijen koeien in de lengterichting van de stal staan, is het de vrije ruimte tusser het woonhuis en de dubbele koeienstandplaats. In de voorstal wordt het voer klaauw gemaakt, wordt voer voor direct gebruik bewaard en bevinden zich toestellen en machines, zoals bietensnijmachine en veevoederkookketel. De voorstal is soms een tusser stal en keuken gelegen, apart vertrek geworden.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*stal*] het lemma STAL (2.1.2).

Zie afbeelding 8.]

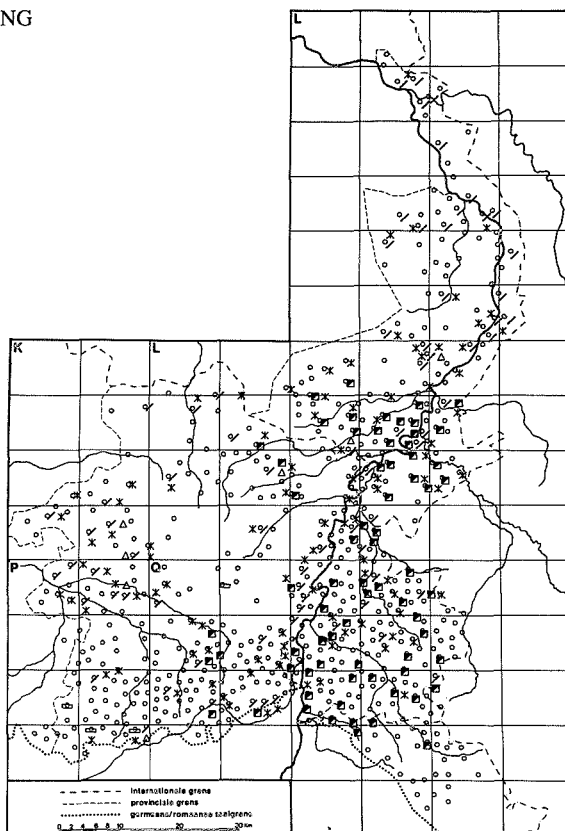

Afb. 8. Voorstal, voedergang (voergang met stalpalen, veevoerketel en kachel en wasplaats te Bokrijk/Bouwel door J.Weyns in september 1956; doc. Bokrijk)

Kaart 14. VOORSTAL, VOEDERGANG

- / voorstal
- △ voorhuis
- = voederij
- voerij
- x voe(de)rgang

voorstal: *vōr[stal]* K 357, L 290, 316, Q 12; *vōr-* L 159a, 163, 163a, 164, 191, 211, 213, 215, 215a, 244d, 266, 290, 321, P 44, 45, Q 7, 9, 31, 96c, 162; *vōr-* P 50, 176; *vōr-* K 353; *vōr-* Q 179; *vōr-* K 278, L 282, 312; *vōr-* K 318, 357, 358, L 211, 215, 250, 266, 268, 269, 269a, 270, 271, 290a, 291, 295, 321, 327, 329, 330, 331, 371a, 422, 426, 429, 432, P 45, 222, Q 22, 31, 35, 95, 97; *vōr-* K 361a, L 209, 214, 216, 244d, 265, 268, 269a, 352, P 51, Q 11, 80, 177; *vōr-* Q 156; *vōr-* P 222; *vōr-* Q 111; *vōr-* L 378; *vōr-* Q 211; *vōr-* L 360, 416; *vōr-* Q 2; *vōr-* P 55; *vōr-* P 54; *vōr-* L 416; *vōr-* Q 86; *vōr-* Q 178, 179; **voorhaard:** *vōr-* L 282, 286; **voorhuis:** *vōrhūs* L 291, 321; *vōrās* K 361a; *vōrhōs* K 358; *vōrās* L 360; *vōrhōs* L 360; *vōrhōs* P 55; *vōrās* P 222; **voordeel:** *vōrdēl* Q 98; **voornere:** *vōrnērā* K 317; *vōrnērā* K 318; *vōrnērā* K 314; *vōrmejarā* K 353; **voorgang:** *vōrgān* K 357; *vōrgān* L 318b, 372a; *vōr-* P 44; *vōr-* K 318; *vōr-* L 420, Q 7; *vōr-* Q 86; *vōr-* L 416; *vōrgān* L 360; **voorbaan:** *vōrbān* P 44; **voorplaats:** *vōrplāts* L 382; **vooreinde:** *vōrēn* L 294, 318b, 322, 323, 324, 422; *vōrēn* L 322; **voorgeeelte:** *vōrēgēdējlt* L 378; **het**

voorstal: *ot >vōrštā* Q 39; **voederij:** *vuderē(i)* P 222; *vūjārēj* P 174, Q 3; *vūjārē* P 218; **voerij:** *vōrēj* Q 9; *vōrēj* Q 113; *vōrēj* L 360; *vōrij* L 320a; *vōri*, *vōri* L 289, 317, 318b, 320, 324, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 368b, 377, 378, 381b, 382, 385, 387; *vōrij* L 382; *vōri* L 325; *vōr'ij* Q 200, 247, 247a; *vōrij* L 387; *vōri*, *vōri* L 332; *vūri*, *vūri* L 327, 376, 381a, 385; *vrij* L 288c, 318b, 322, 327, 330, 429, Q 21, 28, 31, 32a, 35, 97, 112b, 192, 196, 203b, 204a, 209; *vri*, *vri* L 324, 332, 382, 0426, 428, 429, 433, Q 15, 38, 99, 99*, 101a, 112a, 121b; *vri* L 0426, Q 18; *vreij* Q 72, 113; *vrēj* Q 208, 211; *vr'ej* Q 252; *vreij* Q 77, 80, 94b, 95a, 105, 198, 198b, 211; *vr'ej* Q 187a, 202; *vrēj* Q 162, 198, 204a; *vrāj* Q 177; *vrai* Q 162; de volgende opgave is een contaminatie van *vōrēn* (vooreinde)-en *vōrij* (voerij): *vōrij* L 321; **voederderij:** *vūjārdārē* P 46; **voerderij:** *vōderi* L 318b, 329, 330, 385; **voorstal voerij:** *vōštā vri* Q 20; **koestalvoerij:** *kōjštālvrīj* Q 111, 111*; *kōštāl-* Q 203b; **koeverij:** *kōv'rēj* Q 95a; *kōvrī* Q 111; *kōvri* Q 99; **voering:** *vurēn* L 282; **voerek:** *vuārēk* L 312; *vurēk*, *vurek* L 314; **voerhuis:** *vorōs* Q 102; **voerhuisje:** *vurhyskā* L 214; **voederhoek:**

vojárhyk Q 93; **voederstal**: *vojárstal* P 188, Q 162; **voerstal**: *vōrstal* L 371; **voerplak**: *vōrplak* L 291; **voedergang**: *vūjərgaŋk* K 318, P 176, Q 162; *vu^(ə)jár*– P 48; *vuijár*– K 353, P 45, 50, 218, Q 71, 72, 76, 80, 156, 158, 162; *vōjár*–L 352; *vojár*– P 50, 51; *vojár*– K 318; *vōjár*–Q 2, 2b, 93; *vuijərgāŋk* P 176, 222, Q 179; *vōjár*– K 314, Q 178; *vuijərgāŋk* K 317; *vu-ⁱjár-gāŋk* K 357; *vojár-gāŋk(k)* K 358, P 55; *vojár-gāŋk* K 361a; *vojár-gā.ŋk* P 54; *vojár-gāŋk* K 361; *vuijərgə-ŋ(k)* P 49; **voergang**: *vurgāŋ*, *vūr*– L 159a, 211, 244d; *vūr*– Q 180; *vōr*– L 381; *vorgāŋ* L 215; *vurgāŋk* L 265; *vōr*– L 266, 269, 269a, 270, 288a, 289b, 290a, 291, 292, 294, 295, 299, 317, 318b, 320a, 321, 326, 329, 330, 331, 360, 368b, 371, 372, 378, 382, 387, 416, 422, 426, 0426, Q 7, 18, 22, 32a, 33, 35, 39, 97, 98, 99*, 111, 111*, 113a; *vō^(ə)r*–L 289, 420; *vōjər*–L 386, 430; *v-ōrga.ŋk* L 290; *vōr*–L 288, 288a, 289, Q 9, 11; *vūrgāŋk* L 286; *vūr*– P 177; *vūr*– Q 170; *vōr*– Q 94b, 95, 95a, 193, 204a; *vōrgā.ŋk* Q 88, 187a; *vurgāŋ(k)*, *vū^(ə)r*– L 312; **voergangetje**: *vōrgəŋskə* Q 7; **achterhaard**: *āxtər-hērt* L 286, 313; **achterruit**: *ātər-^out* Q 77 (soms); **zul**: K 358; *zō-l* Q 158; *zēl* Q 2; **ben**: *ben* K 318 (soms), L 378, 420; **stort**: *stōrt* L 288, 288a, 289; *stōrt* L 292; **onderstal**: L 372; **stal**: *štal* Q 20; **stalluif**: *stallōif* L 427; **stalweg**: *stalwī^x* Q 2b; **doorgang**: *dōrgā.ŋk* Q 88; **gang**: L 415a; *gaŋk* K 318, P 46; *gāŋk* P 222; *gāŋk* Q 209; **op de gang**: *op ə gaŋk* L 331; **gangetje**: *gaŋske* K 358.

2.2.6 VOERGANG IN EEN DUBBELE STAL

(N 5A, 57a; add. uit N 5A, 48b)

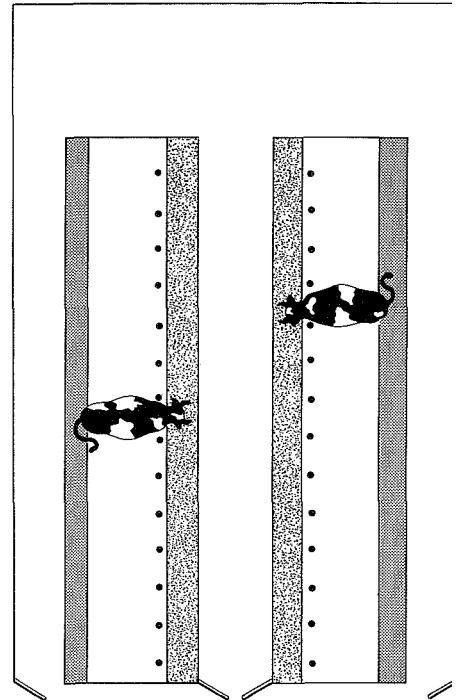
[In een dubbele stal, waar de koeien met de koppen naar elkaar toe staan, dient de middengang als voedergang en als hij breed genoeg is tevens als opslagplaats voor (groen)voeder.

Het lemma omvat benamingen zowel voor de middengang in het algemeen als voor de middengang als voedergang.

Zie voor de fonetische documentatie van [*voedergang*], [*voergang*] en [*voerij*] het lemma VOORSTAL, VOEDERGANG (2.2.5).

Zie afbeelding 9.]

middengang: *medəgāŋk* K 318; *-gaŋk* L 316, 317, 329; **stalgang**: *stalgaŋk* L 352, 416, Q 2b; *štal*– L 330; **koestalgang**: *kustalgāŋk* Q 170; *kō^ustalgāŋk* P 55; **gang van de koestal**: *gā.ŋk* *van də kustal* Q 77; **koegang**: *kugaŋk* L 318b; **dienstgang**: *dins-gāŋk* Q 80; **loopgang**: *lōp-gāŋk* Q 111; **tussengang**: *tōsəgāŋk* P 45; **doorgang**: *dōrgāŋk* K 361a; *dō^rrgāŋk* P 176; *dō^rx-gāŋk* Q 209; **ingang**: *engaŋk* L 378; **gang**: *gaŋk* L 295, 360, 371a, 382, Q 7, 22, 39, 177, 202; *gāŋk* K 318, 358, L 314, P 44, 46, 48, 51, 178, 218, 222, Q 156, 162; *gāŋ(k)* P 55, 174; *gāŋk* K 314, Q 196; **grote gang**: *grutə gaŋk* Q 7; *grōtə gāŋk* L 286; **brede gang**: *brejə gaŋk* L

Afb. 9. Voergang in een dubbele stal, schematisch

372; *brejə* ~ Q 93; **open gang**: *ōpə gaŋk* L 0426; **stalpad**: *stalpō^t* P 50; **pad**: *pat* K 357; *pō^t* P 51; **loop**: *lōip* L 324; **voedergang**: [*voedergang*] K 314, 317, 318, 353, 357, 358, 361a, P 45, 50, 51, 54, 55, 176, Q 2, 71, 80, 158, 162, 178, 179; **voergang**: [*voergang*] L 159a, 265, 266, 270, 289, 290, 292, 312, 318b, 330, 360, 371, 372, 420, 0426, Q 7, 11, 22, 88, 94b, 187a, 193; *vōrgāŋk* L 321, 326, 329, 331, 422, Q 32a; *-gāŋk* Q 204a; **grote voedergang**: *grutə vōjərgāŋk* Q 2b; **dobbele voergang**: *dōbələ vōrgāŋk* Q 97; **voerij**: [*voerij*] L 318b, Q 28, 72, 94b, 187a, 202, 209, 211; **voering**: *vō^rreŋ* L 322; **voerden**: *vōrdən* L 322; **voerek**: *vurək* L 282; **voerstal**: *vōrštal* L 291.

2.2.7 VOORSTALDEUR

(N 5A, 34b en 53b; add. uit N 5A, 53c)

[De deur van de voorstal, de gebruikelijke toegang voor personen tot de stal, waardoor tevens het groenvoer naar binnen wordt gebracht.

Zie voor de fonetische documentatie van de woorddelen [*koestaldeur*], [*stal deur*] en [*stalpoort*] het lemma STALPOORT, STALDEUR (2.1.3).]

voorstaldeer: *vōrstaldōr* L 269, 269a; *vōrstal-* L 265; *-dōr* K 278; *vōrstaldōr* Q 7; *vērstaldēr* Q 2; *vērstaldēr* P 55; **voorstalsdeer:** *vōrstals-dōr* L 268; **stookhuisdeer:** *stōkas-dōr* Q 71; *stōk-ōs-dōr* Q 2b; **voederhuisdeer:** *vōrhūs-dōr* L 266; **voederstaldeer:** *vuijērstaldōr* P 48, Q 162; *vuarstaldōr* P 177; *vōuārštaldōr* L 430; **voerijdeer:** *vōridōr* L 320a, 326, 330, 382; *vri-* L 0426; *vreī-* Q 94b; *-dōr* Q 80; *vriđōr* Q 204a, 209; *vrēī-* Q 162, 179, 198b; *vriđōr* Q 7; *vriđyār* Q 111*; *vrēī-* Q 202; *vreīđiōr* Q 178; **voederdeer:** *vuijērdōr* Q 179; *-dōr* Q 80; *-deīār* Q 72; *vojērdōr* K 358; *vōjērdōr* L 352; **voerdeur:** *vūrdōr* L 159a, 312; *vōrdōr* L 318b, 329, 331, 382, Q 22, 35; *-dōr* L 292; *virdiār* Q 170; **buitenstaldeer:** *bōtēstaldōr* K 318; **buitendeur:** *būtēđiār* L 317, Q 39; *bu-ūtēđiār* L 372; *butēđōr* L 316; *-dōr* L 312; *-dōr* Q 9, 12; *-đir* L 368b; *būtēđir* L 416; *bytēđōr* L 244d; *bōtēđōr* P 44; *bōtēđōr* P 45; *bōtēđōr* P 55; *bātēđōr* P 218; **buitenste deur:** *bōtēstā dēr* Q 86; **buitelste deur:** *būtēstā dēr* L 317; **loopdeer:** *lup-deīār* P 54; **achterdeer:** *axtērdōr* L 270; **achterruit:** *ātērqōt* Q 77; **deeldeur:** *dēldōr* L 163, 163a; **koestaldeer:** [koestaldeer] L 163, 164, 289b, 426, 432, P 222, Q 33, 72, 76, 97, 209, 211; **staldeer:** [staldeer] K 357, 361, L 211, 265, 290a, 291, 314, 316, 317, 318b, 321, 322, 326, 329, 360, 372, 372a, 420, 422, 430, P 46, 48, 51, 174, 176, 178, 218, 222, Q 2, 39, 76, 88, 111, 156, 193, 204a, 209; *štaldōr* L 429; [stal]dōr (mv.) L 295; *-dōr-rā* (mv.) L 282; **grote staldeer:** *grūtā staldōr* P 44; **kleine staldeer:** *klān staldōr* K 353; **staldeerjtje:** *staldōrkā* K 317; **klein staldeerjtje:** *klā staldōr?jā* K 314; **stalpoort:** [stalpoort] L 289, Q 95, 211; **stalpoortje:** *stalpōrtjā* L 378; **voerste staldeer:** *vōrstā [staldeer]* K 357, 358; *vōrstā* ~ K 361; **voerste deur:** *virstā đir* L 416; **voerdeur:** *vōrdiār* L 420; *vōrdōr* P 45; *vōrdiōr* Q 178; *vōrdōr* K 353; *vēārdeīār* P 54; **voortpoort:** *vōrpōrt* Q 162; *vōrpōt* P 176; **poort:** *pōrt* Q 88, 187a; *pōrt* Q 32a; *pōrt* L 360, 371, 371a; **poortje:** *pōrtiā* Q 88; *piētīā* Q 93, 170; **deur:** *dōr* P 49; *dōr* L 371; *dōr* P 44; *dōr* P 48; **grote deur:** *grōtā dōr* L 159a; **mestheemdeur:** *mēstāmdēr* Q 86; *mēstimdōr* Q 196; **mesthofdeer:** *mēstōf-dēr* Q 2b; *mōstōf-dēr* L 360; **hofpoort:** *hōfōpōrt* Q 158; **zijpoort:** *zīpōrt* L 321; *zīpōrt* Q 39; *zīpōrt* Q 28; *zēpōt* P 176; **zijpoortje:** *zīepōtīā* P 55; **zijdeer:** *zīđiār* L 329, Q 22; *zēī-* Q 95; *zē-* P 48; *zāī-* Q 177; *zēđōr* P 176; *zāiđiār* Q 170; **zijdeerjtje:** *zāiđōrkā* Q 162; *zēiđiār* L 372.

2.2.8 KOOK- EN EETRUIMTE IN DE STAL, ZOMERWONING (kaart 15)

(N 5A, 5 en 35a; N 5, 128; A 10, 5a)

[De ruimte vooraan in de stal (de voorstal of een

aparte ruimte) waar men in de zomer het eten kookte en at.

Vroeger was dat vaak een andere ruimte dan het woonvertrek waarin men in de wintermaanden verbleef. Omdat de koeien in de weide waren, kon de doorgaans ruime en koele voorstal als kook- en eetruimte dienen. Als men niet in de voorstal at, dan was dat in het algemeen een koelere plaats, buiten of onder een afdak aan de noord- of oostkant van de gebouwen.

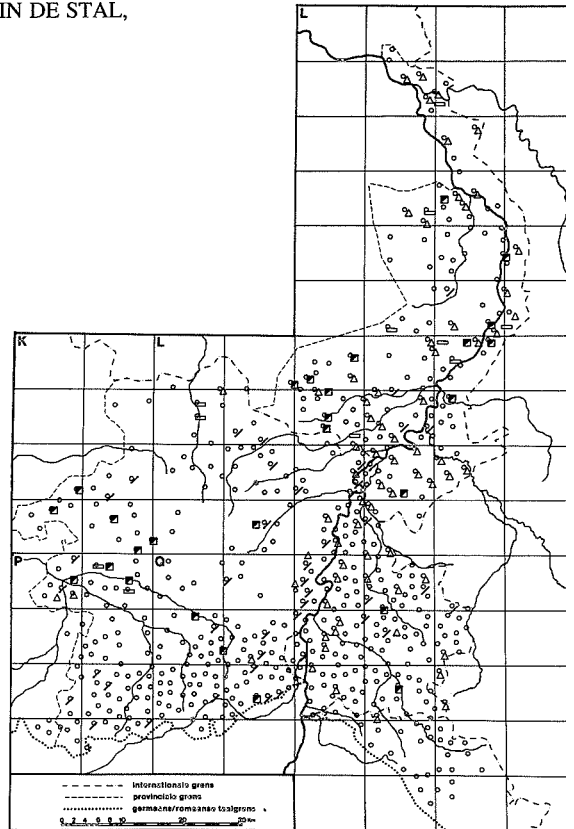
Het begrip „zomerwoning, zomerverblijf” is vanuit verschillende invalshoeken van een benaming voorzien. Het benoemingsmotief kan het seizoen zijn waarin de ruimte wordt benut („zomer”); of de functie („keuken”), waarbij men moet bedenken dat de centrale plaats van het huis, de keuken met de haard, ook wel metonymisch met het woord *huis* wordt aangeduid; vergelijk het Ten Geleide en de plattegronden in paragraaf 1.2. Soms is ook de plek in de boerderij waar de zomerwoning zich bevindt het benoemingsmotief („achter-”) of de functie die de ruimte buiten de zomer heeft („voorstal”, „nere”). Soms ook geeft men door het opgeven van de gebruikelijke keukenbenaming aan, dat men hier ook 's zomers verblijft („voorhuis”).

Waar mogelijk wordt bij de opgaven aangegeven om welke ruimte het gaat.]

zomerhuis: *zōmārhuś* L 316, 327, 329, 371a, 378, 422, 0426, Q 9, 95, 96c, 98; *zōmār-* Q 111 (nog op één plaats in gebruik); *zōmār-* L 266; *zumār-* L 317, 372, Q 35; *zumārhuś* L 372; *zōmārūs* Q 11; *zōmār-* Q 12; *zīmārhuś* L 416; *zōmārhuś* K 317, P 45; *zōmārhuś* K 318; *zōmārhuś* P 178; *zōmār-* P 218; *zōmār(h)ās* P 176; *zōmārīās* P 174; *zōmārhuś* Q 86, 170, 178; *zōmār-* Q 179; *zōmārhuś* Q 93; *zōmārhuś* P 368b; *zōmārhuś* L 372a, Q 72, 162; *zōmārhuś* P 48; *zōmārhuś* Q 162; **zomerhuisje:** *zōmārhuśkā* L 292, Q 7, 11, 31; *zūmār-* Q 117a; *zōmārhuśkā* P 222; *zōmārhuśkā* Q 3; *zumārhuśkā* L 360; **zomerkeuken:** *zōmārkuīkā* Q 209; **keuken:** *kōkā* L 159a, 163, 163a, 164, 191, 192a, 209, 211, 213, 214, 214a, 250 (bij de poort), 267, 268, 270, 271, 289, 290, 291 (grenst aan de stal), 292a, 295, 320b, 321, 322, 326, 326*, 374, 376, 377, 381, 381a, 381b, 385, 386 (in de winter eet men hier niet), 387, 426, 430 (vroeger), 434a, Q 14, 18, 21, 30, 99 (ook in de winter), 99*, 102; *kōyūkā* Q 33 (id.); *kōkā* L 371, 373; *kōkā* L 431, Q 7, 9; *kūkā* L 420; *kūkā* Q 195; *kūkā* L 328; **achterkeuken:** *axtārkuīkā* L 288c, Q 97; *-kōpōkā* Q 33; *-kōyūkā* L 423; *-kōkā* L 282, P 49; *-kōkā* Q 15 (meestal in het huis, soms apart); *-kōyūkā* P 48; *atārkuīkā* Q 93; **hinderkeuken:** *hejārkuīkā* Q 222; **voorkeuken:** *vōrkōkā* Q 187a; *vōrkōkā* Q 121b; **voorkeukentje:** *vōrkōkātjā* Q 187a; **bijkeuken:** L 382; *bīkōkā* L 381; *bīkōkā* Q 111; *bēyūkōkā* Q 211; **huis:** *hūs* L 248 (keuken), 269a, 331, Q 36 (id.), 204a; *hus* L

Kaart 15. KOOK- EN EETRUIMTE IN DE STAL, ZOMERWONING

- / zomerhuis en dim.
- △ (-)keuken
- huis
- ▭ voorhuis

288a (id.), 289a, 289b, 295, 296 (id.), 318, 318b, 381b (id.); *huas* L 289 (id.); *hys* L 214 (id.), 416; *hōs* K 358; *hōs* K 314; *hōas* P 46; *hōs* P 51; *hōus* Q 77; *hōus* Q 71; *hōs* K 361a; *hōas* P 55; *hōs* K 361; *hōus* K 353; *hōus* Q 177 (ook 's winters); **achterhuis:** *ātārkhōs* Q 156; **aarden huis:** *ēida hōs* P 48; **voorhuis:** *vōrhūs* L 290 (grote keuken in oude boerderijen), 312, 321; *vōr-* L 314; *vōrhus* L 270, 298; *vōrhys* L 164 (grote keuken bij de voordeur), 210 (id.); *vōrhōs* L 265; *vōrhōs* P 51; *vōrhōs* P 55; **voorkamer:** L 431 (langs de straat); *vejārkāmār* P 54; **koele kamer:** *kōil kāmār* Q 20; **kamer:** *kāmār* L 289, 360, P 55; **koele plek:** *kyl plek* K 358; **goede plak:** *guī plak* Q 180; **kookplaats:** *ku^okplāts* L 372; **achterkot:** *āxtārktōt* K 357; **nere:** *nērā* K 314, L 0426; *nērā* Q 72; *nījrā* Q 2b; *ērā* Q 2; **nering:** *nēreŋ* L 326; **voorstal:** *vōrstal* K 357; *vōr-* L 159a, 163, 163a, 244d, 267; *vōjār-* K 353; *vōrstal* L 265; **voerij:** *vōrī* L 382, 385; *vrij* L 0426; **voergang:** *vōrganġ* L 318b; **voederstal:** *vūjārstal* P 48; **voederhuis:** L 163, 164; **opgang:** *op-ganġ* L 326; **lochting:** *lōxten* P 54; **panhuis:** *pā^onās* P 177; **stort:** *stōrt* L 288c.

2.2.9 STOOKHUIS, PLAATS VOOR DE VEE-VOERKOOKKETEL (kaart 16)

(N 5A, 35c en 60c: L 1, a-m; S 50; monogr. [De plaats in de stal, of de ruimte vooraan in de stal, waar de veevoerkookketel staat.

Soms heeft men geen aparte ruimte voor dit doen en kookt men het veevoer in de bijkeuken. In andere gevallen, zoals in K 358 staat deze ketel meestal buiten, of, zoals vermeld in L 360, heeft men er een apart gebouwtje voor naast de stal. Dikwijls ook kookt men in het bakhuis, waar ook het brood gebakken wordt (L 426), vandaar de frequente *bakhuis*-opgaven; vergelijk de kaart.

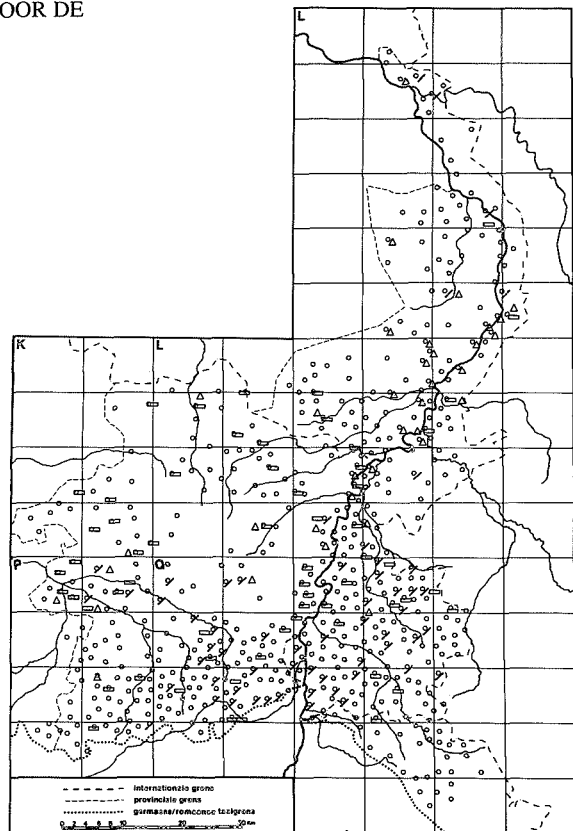
Zie voor de fonetische documentatie van enkele van deze [*bakhuis*]-opgaven het lemma BAKHUIS (3.1.2).

Zie ook afbeelding 8 bij het lemma VOORSTAL (2.2.5.)

stookhuis: *stōkhūs* L 266, 268; *-hys* L 163, 163a, 215; *-hōs* P 222; *stōykhās* P 50; *stōkhōus* P 55; *stōkhūs* L 266; *-hōs* P 51; *stōakhōs* Q 156; *stōykhōs* P 50; *stōykhōas* P 55; *-(h)ōs* Q 2; *-ōs* Q 2b; *stōykhōs* P 51; *stōkās* Q 71, 72, 94b,

Kaart 16. STOOKHUIS, PLAATS VOOR DE VEEVOERKETEL

- / stookhuis
 = bakhuis
 ▲ voe(de)rhuis

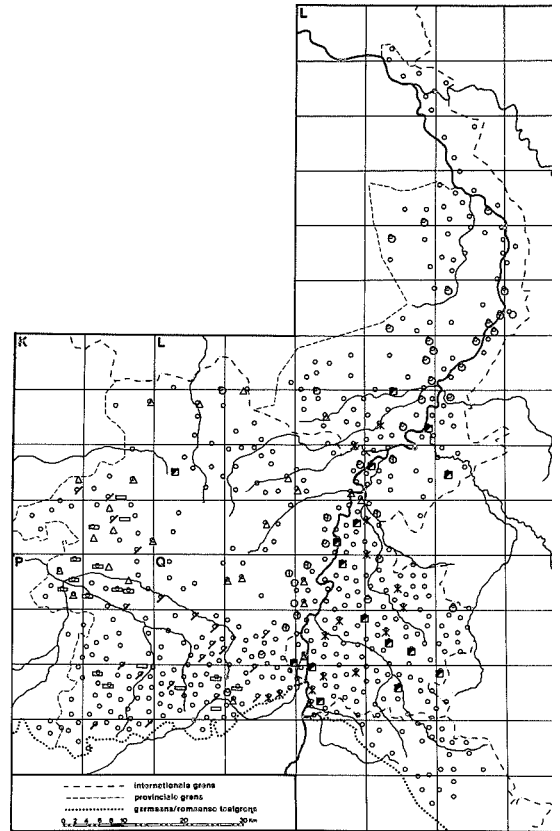

95a, 187a; *stōrkəs* Q 187a; *stō^(a)kəs* Q 72; *stō^okəs* Q 80; *stōīkəs* Q 180; *stōkəs* L 266, Q 14; *stōkkē^s* Q 2; *stouəkəs* Q 162; *stuoəkəs* Q 176a; *stuo.kəs* Q 162; *stuo^okəs* Q 162; *stuo^ukəs* Q 76; *stuo^okəs* Q 162; *stuo^okəs* Q 158; *stuo^okəs* Q 77, 86, 162, 170, 177, 178; *stuo^okəs* Q 162; *stuo^okəs* Q 86, 179; *stūkəs* L 420, Q 4; *stū^okəs* Q 3, 76; *štōkəs* L 382, 429, Q 20, 22, 28, 31, 33, 35, 39, 98, 99*, 101a, 111, 111*, 113a, 192, 196; *štōkəs* Q 34; *štōxəs* Q 211; *štoukəs* Q 196; *štoukəs* Q 39, 202; *štōəkəs* Q 113; *štuəkəs* Q 198; *štūəkəs* Q 193, 195, 198; *štūkəs* Q 198, 198b; **stookhoek**: *stōk-hōk* L 320a; **stookkot**: *stōkkot* P 45; *stōkkūt* P 51; **stookplaats**: *stōkplāts* L 378; *-plets* L 163, 164; *stōkplōts* K 317; **ketelhuis**: *kētālhus* L 320a; **ketelhuisje**: *kētālhōskə* L 265; *-hōškə* L 265; **ketelhoek**: *kētālhu* L 314; *kiətālhōk* L 416; **stoomketelkot**: *stōmkētālkot* K 278; **plaats waar men varkensvoer kookt**: *plāts u mā verkəs-vōr kuokt* Q 209; **kookkot**: *kōkkot* K 358; **kot**: *kot* K 278; **pottenhoek**: *pōtənhuk* L 244d; **stalhoek**: *stalhok* K 358; **hoekje**: *hōkskə* L 269a; **bakhuis**: [*bakhuis*] K 278, 314, 318, 357, 358, 361, 361a, L 215, 286, 316, 317, 318b, 321, 329, 331, 352, 360, 368b, 371a, 372a, 416, 420,

426, P 44, 45, 49, 50, 54, 55, 178, 188, 218, Q 7, 9, 11, 12, 14, 18, 20, 35, 39, 77, 80, 93, 96c, 97, 117a, 156, 180, 183, 204a, 209; *bakhōs* P 44, 45, 50; *-hōəs* P 48; *-hō^oəs* P 44, 55; *-hūs* L 271, 312; *-hōəs* Q 156; *bekhōs* P 49; *bakās* P 178, 218; *bakōs* P 48; *bakōs* L 360; *bakəs* K 361, L 289, 329, 331, 368b, 371a, 372a, 420, 426 (niet in de stal), 430, P 188, Q 7, 9, 11, 12, 14, 18, 20, 33, 35 (soms), 39, 88, 93, 96c, 97, 117a, 203b (apart gebouw, niet in de stal), 204a, 209; *bākəs* L 360, P 54, Q 80, 176a; **bakhuisje**: *bakhyskə* L 215; **fornuis**: *fōrnōs* P51; *fōrnēs* K 361a; *fōrnē^os* P 222; **fornuishuis**: *fōrnōshōys* P 177; **fornuiskamer**: *fōrnē^oskōmər* P 222; **fornuiskot**: *fōrnēskot* K 318; *-kōt* K 361a, Q 156; *-kōt* P 174; *fōrnēiskōt* P 174; *fōrnāskōt* K 314; **voer-stookhuis**: *vōrštōkəs* Q 97; **voerhuis**: *vōrhūs* L 266, 269, 269a, 270, 271, 290, 290a, 291, 292, 294, 295, 299, 318b, 322, 327, 329, 330, 331, 371, 378, 422, 0426, Q 98; *vōrhūs* L 290; *vōrhūs* L 416; *vōrhu^os* L 372, 420; *vō^orhus* L 266; *vurhys* L 159a, 244d; *vurhū^(o)s* L 312; *vūr^ohōš* L 265; *vīrəs* Q 4; **voederhuis**: *vūjār^ohōs* P 48; *vōjār^ohōs* P51; *-(h)ōs* K 361a; *vōjār(h)ās* P 176; *vōjār^ohās* P 50; **voederhok**: *vūr^ohok* L 163, L

Kaart 17. VEEVOERKOOKKETEL

- ∕ furnuisketel
- = fornuis
- * machinesketel
- △ koe(ie)ketel
- varkensketel
- sopketel
- ◉ zoopketel

163a; *vurhok* L 164; *vōrhok* L 269; **voerhoek:** *vōrhōk* L 378; **voergang:** *vūrgaŋk* L 312; *vōrgaŋk* L 318b; *-gāŋk* L 371; **voerhaard:** *vūrhērt* L 312; **voerkeuken:** *vōrkōkə* L 291, Q 94b; **voerkot:** *vōrkōt* L 416; **voederkot:** *vūjərōt* K 353, P 48; *vūjərōt* P 176; **voerplaats:** *vōrplāts* L 326; **voederplak:** *vōjərplak* L 352; **voering:** *vōreŋ* L 322; **voerij:** *vūrīj* L 377; *vri* L 0426; **voernere:** *vōrnērə* K 317, 318; **voedernere:** *vōjərneġərə* K 353; **voederstal:** *vūjərstal* P 48, 76, 188; *vōjərstal* K 353; **voorstal:** *vōrstal* K 278, L 244d, 265; *vōrstal* L 159a, 163, 163a; *vōrstal* K 357; *-štāl* L 270; **voorhuis:** *vōrhōs* K 357; *vōrhōs* P 51; *vōrhūs* L 282, 321; *vēərhōuəs* P 55; **achterhaard:** *āxtərhērt* L 286; **achterkeuken:** *axtərōyukə* Q 33; **kamertje achter de stal:** *kəmərəkə axtər də stāl* L 352; **op de stal:** *op ə štāl* L 331; **opgang:** *op-gaŋk* L 326; **spindje:** *špentjə* Q 32a.

2.2.10 VEEVOERKOOKKETEL (kaart 17)

(N 5 A, 35b; N 4, 57; monogr.)

[De ketel waarin het voer voor het vee gekookt en gemengd wordt. In deze ketel wordt ook wel

de was gekookt. Soms worden het voer voor koeien en dat voor de varkens in dezelfde ketel bereid, meestal echter niet; zie het lemma VARKENSKETEL (2.2.11).

De ketel kan apart, los zijn of (moderner) vast (als een ronde bak met een deksel en een aftaalkraan) met een vuur verbonden zijn dat er onder brandt. Aan dit laatste doen vooral de benamingen **stookketel**, **stoomketel** en **machinesketel** denken. De inhoud is dan 100 liter of meer, de hoogte van het geheel ongeveer 150 cm en de doorsnede ruim 100 cm.

Zie ook afbeelding 8 bij het lemma VOORSTAL (2.2.5).]

ketel: *kētāl* L 423, Q 11; *keātāl* Q 202; **fornuisketel:** *fərnōskētāl* K 361a, Q 2; *fərnās-* K 31 *fərnāskēʔāl* K 314; *fərnōskētāl* K 358, P 218, 77, 80; *fərnəs-* P 188; *fərnēs-* Q 17 *fərnōjsketāl* P 58; *fərnōs-* Q 71, 72, 162; *fərnē-* Q 76; *fərnēskētāl* Q 156; *fərnōs-* P 177; *fərnēʔ-* P 222; *fərnōs-* Q 170; *fərnēsketāl* Q 86; **fornuzeketel:** *fərnēsəkētāl* P 222; **fornuispot:** *fərnējspōt* P 174; *fərnyspōt* L 292; *fərnās-* 353; **fornuif:** *fərnōfs* P 51; *fərnōfs* K 357; *fərnē-* P 50; *fərnēs* K 318, 358, P 46, 48, 176, Q 15

162, 176a; *fərnē̄s* Q 158; *fərnē̄s* P 188; *fərnø̄s* P 45, 50; *fərnø̄s* P 48; *fərnø̄as* P 178; *fərnø̄yas* P 54; *fərnias* P 55; **stookketel**: *štōkkētəl* Q 113a; **stoomketel**: *stōmkētəl* K 278; *stum*– L 282; **machinesketel**: *mašinskētəl* L 321, 0426; *mašins*– L 326, Q 97, 99*; *mašīns*– Q 39; *mašēnskiētəl* Q 179; *mašinskētəl* Q 193; *mašīnsk*– L 430, Q 111; *mašīnskē̄təl* Q 33; *mašins*– Q 198; *mašīnskiētəl* Q 178; *mašīnskiētəl* Q 192; *mašīns*– Q 198b; **brijzelsketel**: *brizəlskētəl* L 330; **wasketel**: *wēskəsəl* Q 31; *wēškē̄jətəl* Q 209; **koeketel**: *kukētəl* L 286, 318b, 362; *kuij*– K 278, 317, 318, P 44; *koj*– K 357, P 51; *kōj*– K 358, Q 95; *kō*– K 361; *kukētəl* L 312; *kukētəl* L 373; *kō*– Q 9, 12; *kūketəl* Q 180; *kūkiətəl* Q 4; *kūkiətəl* L 368b; *kūkiətəl* L 372; *kūkiətəl* Q 3; **koeienketel**: *kūjəkētəl* P 44; *kūjəkētəl* L 416; *kūjəkē̄təl* K 314; *kōketəl* P 49; *kōjəkətəl* P 55; **varkensketel**: *ver^okəskētəl* L 423, Q 14, 94b, 112b; *vē.^rkəs*– Q 187a (dikker dan *wasketel*); *vōr^okəs*– L 352; *ver^okəskētəl* L 329, 387, 426, Q 98, 111*, 204a; *ver^okəs*– L 378; *ver^okəskē̄təl* Q 198; *ver^okəskētəl* L 292; *ver^okəskəsəl* Q 211; **voerketel**: *vōrkētəl* L 288a, 289b, 320a, Q 35, 95a; *vōrkētəl* L 330, 377; *vōrketəl* L 270, 292; *vōrkītal* L 360; **sopketel**: *sōpkētəl* L 211, 244d, 282, 290, 290a, 291, 294, 371a, Q 117a; *sōpkētəl* L 266, 269, 269a, 270, 271, 289, 295, 299, 322, 331, Q 9, 12, 20; *sōpkētəl* Q 162; *sōpkētəl* L 215, 327; *sōpkē̄jətəl* L 268; *sōpkētəl* L 265, 422; *sōpkījətəl* Q 93; *sōpkəsəl* Q 31; **soppot**: *sōppōt* L 159a, 416; **aardappelketel**: *ēr^opəlkētəl* L 288c; **zoopketel**: *zōjpkētəl* L 432; *zōjup*– Q 7; *z^ojpkētəl* Q 88; *zōjupketəl* Q 7; *zup*– Q 96c; *zōjpkētəl* L 377; *zōjup*– Q 9; *zōjukiətəl* L 420; *zūjpkītal* L 420; **zopensketel**: *zōjpkētəl* L 382; **broeiketel**: *brōkē̄jətəl* Q 209; *brōkē̄jətəl* Q 204a; **brutspot**: *brōspot* L 163, 163a, 164; **brutselpot**: *brutsəlpōt* Q 22; **does**: *dus* L 314.

2.2.11 VARKENSKETEL

(JG 1a; L 36, 96c; monogr.; add. uit A 13, 19c) [De ketel waarin het varkensvoer gekookt en gemengd wordt. Soms is het dezelfde ketel als die waarin het voer voor de koeien bereid wordt. Zie verder het lemma VEEVOERKOOKKETEL (2.2.10).]

varkensketel: *var^okənskētəl* K 358, P46; *var^okəs*– Q 168a, 243; *ver^okəns*– K 314, 361, L 286, 291, 317, Q 1, 6, 152; *ver^okəs*– K 278, 353, 361, L 282, 314, 316, 352, 355, 423, P 176, 197, Q 8, 83, 88, 156, 165; *ver^okəskē̄təl* Q 1; *ver^okənskē̄jətəl* Q 1; *ver^okənsketəl* L 316; *ver^okəs*– Q 72, 83; *ver^okəskētəl* L 271, 376, Q 111; *vē.^rkəs*– L 286; *ver^okəskē̄təl* Q 203b (ook voor waswater); *ver^okəskē̄təl* Q 202 (het varkensvoer werd ook wel in een aparte voerbak klaargemaakt); *ver^okəskētəl* Q 88; *ver^okəskētəl* L 367, P 50, 52, 214, 219, Q 72, 74, 162; *ver^okənskiētəl* Q 178;

ver^okəs– Q 86, 88, 179; *vē.^rkəs*– Q 199; *ver^okəskīətəl* L 317, Q 32a; *ver^okəskīətəl* L 416, 417, 418; *vē.^rkəs*– Q 3, 5; *ver^okəskītal* L 317, 360, 363, 364, 366, 420, Q 6; *ver^okəskīətəl* L 362; *vē.^rkəskīətəl* Q 200; **varkenspot**: *var^okənspōt* P 120; *ver^okəs*– P 50, 119, Q 78; **varkensmoor**: *var^okənsmōr* L 216a; *var^okəs*– Q 83; *ver^okəs*– Q 32a, 96a, 159; *ver^okərs*– Q 177; *ver^okəsmōr* L 214; *ver^okəsmūr* L 268; *ver^okəsmur* L 317, 372, 422, P 57; *var^okəns*– P 46; *ver^okəsmōr* L 381a, Q 14; **varkensmarmiet**: *var^okənsmarmet* P 117; *ver^okəsmarmet* P 117, 199; **marmiet**: *marmet* P 188, Q 2a; *marmet* P 176; **aacht**: *q̄t* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; **fornuisketel**: *fōrnē̄.skētəl* Q 71; *fōrnē̄.ski.^otəl* Q 82; *fōrnē̄.s* Q 72; **stoomketel**: *stō^omkētəl* L 286; **machinesketel**: *mašīnskiētəl* Q 33; **sopketel**: *sōpkētəl* L 265c; **zoopketel**: *zōjpkētəl* L 423; **broeiketel**: *br^oōkē̄təl* Q 247, 247a; **koeketel**: *kukētəl* L 355; *kuij*– K 358; *kōj*– L 355; *kōjəkētəl* L 414; *kūkiētəl* Q 79; *kūketəl* Q 71.

2.2.12 LAGE KACHEL VOOR DE KETEL MET WAS OF VEEVOER (kaart 18)

(L 23, 58c; monogr.)

[De lage kachel waarop de ketel met was of veevoer verwarmd wordt. De benamingen met **ketel** doen denken aan een gecombineerde ketel en kachel, vast verbonden, met een grote inhoud. Een **bereklaau** heeft drie poten.

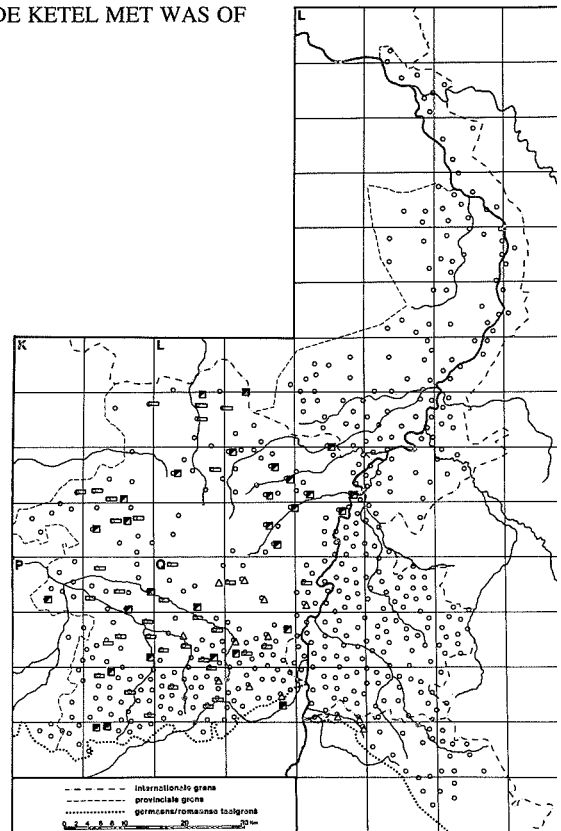
De kachel dient niet om een ruimte te verwarmen. Sommige benamingen wijzen op de afwezigheid van een kachel of op de aanwezigheid van een open vuur.

Zie ook afbeelding 8 bij het lemma VOORSTAL (2.2.5).]

fornuis: *fōrnø̄is* K 278, 318, L 313, P 117, 176; *fōrnø̄is* P 118; *fōrnø̄s* P 50; *fōrnø̄ys* L 312, 314; *fōrnø̄ys* Q 9; *fōrnø̄ys* P 50, Q 9; *fōrnø̄as* P 117; *fōrnø̄s* Q 74; *fōrnø̄s* K 358, Q 1, 71, 74; *fōrnø̄as* P 51, Q 74; *fōrnø̄s* Q 89; *fōrnø̄as* Q 156; *fōrnø̄s* Q 78; *fōrnø̄is* P 119; *fōrnø̄is* K 318; *fōrnø̄as* K 318; *fōrnø̄is* L 355; *fōrnø̄is* K 359; *fōrnø̄as* P 54, 118, 197, Q 72; *fōrnø̄s* P 120; *fōrnø̄is* P 184; *fōrnø̄is* Q 90; *fōrnø̄s* Q 80, 154; *fōrnø̄s* P 119, Q 156; *fōrnø̄is* K 315; *fōrnø̄as* Q 2; *fōrnø̄as* Q 3; *fōrnø̄aj* K 314; *fōrnø̄zə* (mv.) Q 162; **fornuisketel**: *fōrnø̄iskētəl* L 355; *fōrnø̄iskētəl* Q 168; *fōrnø̄iskētəl* Q 77; *fōrnø̄iskētəl* Q 71; **machinesketel**: *mašīnskiētəl* Q 179; *mašīnskiētəl* Q 10; *mašīrkētəl* Q 168a; **ketel**: *kētəl* L 355, 370; **kolenhaard**: *kōlōhert* Q 278; **stoof**: *stūaf* P 195; *stū^oaf* Q 77; **stoofje**: *stūafkə* Q 77; *stōfka* L 282; **kookstoofje**: *kūpkstefkə* Q 94; **potstoof**: *pōtstōf* Q 3, 4, 12, 158; *–stōaf* Q 5; *–stōf* Q 12, 179; *–stōf* Q 86; *–stōaf* Q 83; *–stūaf* Q 173; *–stūaf* Q 74; *pō.tstōf* Q 200, 247, 247a; **potstoofje**: *pōtstōfka* Q 183; *–stūafkə* Q 77; *–stōfka* Q 77; **potkachel**: *pōtkaxəl* Q 88, 172, 188; **komfoor**:

Kaart 18. LAGE KACHEL VOOR DE KETEL MET WAS OF VEEVOER

- = fornuis
- △ potstoot
- vuur en sst.

kafūr K 315, P 176; *kafūar* P 58; *koḡfūar* K 315; **wasvuurtje**: *was-vurkə* K 358; *→vīrkə* Q 89; *waš-vērka* L 415; **kookvuur**: *kuk-vēr* L 416; **zomervuur**: *zōmər-vūr* P 47; **vuur**: *vūr* L 286, P 58, 121, Q 179; *vōr* L 356, 419; *vōr* L 372; *vēr* L 368; **vuurtje**: *vūrka* K 318, L 312; *vōrka* Q 88; *vīrkə* L 418; *vērka* L 360, 366; *vōrkən* L 352; *vōrka* K 357, L 352, P 218, Q 80; *vejrkə* P 176; *vōrkəs* (mv.) P 57; **open vuur**: *uəpə vēr* L 362; **klein vuur**: *klē vūr* P 219; **klein vuurtje**: *klejn vōrkə* L 319; **koud vuur**: *kāp-vūr* Q 71; **duivel**: *dījval* K 318; **duiveltje**: *dōjvalkə* L 317; *dījvalkə* P 48, Q 77, 88, 154, 162, 180, 183, 196; *dj-valkə* Q 203b; *d'ijvalkə* Q 202; *dīvalkə* Q 72; *dōjvaltjas* (mv.) K 353; **beerklaauw**: *bērklaū* L 418, 420, 423, 424; *bērən-* L 368; *bejən-* L 420; *bērəklō* Q 3 (drie poten); *bērəklāu* L 371 (bestaat niet meer), 416; **beerklauw**: *bejrklaū* L 419; **does**: *dus* L 312, 314; *duš* P 176; *dušə* L 312, 315; *dūšə* L 312.

2.2.13 BEWAARPLAATS VAN BIETEN E GROENVOER IN DE STAL

(N 5A, 34c)

[De plaats in de stal waar bieten en groenvoer worden bewaard voor direct gebruik. De gro voorraad bevindt zich buiten de stal. De in de stal bewaarde hoeveelheid is voldoende voor enkele keren voederen. Sommige woordtypen worden niet een specifieke opslagplaats van bieten en groenvoer, maar duiden in het algemeen de ruimte aan waarin men dit voeder op slaat.

Zie voor de fonetische documentatie van de woorden [voerhuis], [voederij], [voerij] en [voerderij] het lemma VOORSTAL, VOEDERGAN (2.2.5).]

hoek: *hu-k* K 314; **voederhoek**: *vujərhu-k* 278, 317, P 44, 45, 48, 49, Q 156, 158, 17 *vōjər-* P 54; *vōjərhu-k* Q 2b; *vōjərhu-k* K 31 *vōjərhu-k* Q 93; *vu-ijərhu-k* K 357; *vo-ijərhu-k* 318; *vōjərhu-k* L 352; *vōjər-* K 361a, P 51, 5 *vōjər-* K 361a, P 55; *vōjərhu-k* Q 86; **voerhoe** *vuərhu-k* L 312; *vūr-* Q 72; *vūr-* L 159a, 16 163a, 164, 215, 282, P 222; *vor-* L 215; *vōər-*

178; *vīr-* Q 170; *vōrhok* L 316; *vōrhōk* L 266, 269, 271, 290, 291, 292, 294, 317, 318b, 320a, 321, 322, 330, 368b, 416, 420, 422, Q 9, 39, 95a; *vōrōk* Q 12; *vō^rrōk* L 420; *vō^rrōk* L 430; **voerik:** *vurek* L 312, 314; **eethoek:** *ēthuk* Q 180; **voerhok:** *vurhok* L 244d, 312, P 222; *vōr-* L 268, 327, 360, 372, 432, Q 22, 31, 97, 98, 204a; *vō^rr-* Q 20; **voederkot:** *vui^rarkot* K 318; *vui^rarkot* K 353, P 48, 176, 178; *vō^ri^r-* P 50; **voerruimte:** *vōrrym(d)ā* L 288a; **voerbak:** *vōrbak* Q 97, 198b; **voeropslag:** *vōrōpslāx* L 330; **opslag:** *ōpslāx* L 378; **voergang:** L 289b, Q 94b; **voederstal:** *vui^rarstal* P 50, Q 77, 80, 156, 162; *vūⁱi^r-* Q 158; **voerstal:** *vōrstal* L 269a; *vōrstal* Q 35; *vīrstal* Q 177; **voorstal:** *vōrstal* K 278; *vōrstal* L 270, 295; **voederhuis:** *vūⁱi^rhōs* P 50; *vō^ri^rhōs* Q 2; **voerhuis:** [*voerhuis*] L 211, 265, 269a, 290a, 320a, 329, 360, 372a, 0426, Q 96c; **voerhaard:** *vūr^hērt* L 286; **voerden:** *vōrden* L 318b; **voerplaats:** *vōrplāts* L 371; *vōrplāts* L 429; **plaats waar het voer wordt gegooid:** *plāts bu āt >vō^r vōrt gēguīt* Q 88; **groenplaats:** *grōnplāts* L 378; **groenstal:** *grūnstāl* Q 179; **voederij:** [*voederij*] P 174, 218, 222; **voerij:** [*voerij*] L 289, 326, 382, Q 7, 15, 98, 111, 162, 202, 203b, 204a; **voederij:** [*voederij*] L 318b, 329; **koestalvoerij:** *koūstālvri^j* Q 111*; **koevoerij:** *kōvrī* Q 99*; **voorvoerij:** *vōrvri^j* Q 32a; **stort:** *stōrt* L 292, 377; **krotenhoek:** *krū^ttehōk* L 266; **krottenhoek:** *krōtāhōk* L 331; **krotenstal:** *krōtāstal* Q 170; *krōtāstāl* Q 187a; *krō^ttāstāl* Q 111; *krū^ttā-* Q 113a; *krūtā-* Q 117a, 211; **karotenstal:** *karū^ttāstāl* Q 209; **betenhoek:** *bī^tētānhok* K 358; **betenkot:** *bī^tētākot* P 44; **beetstal:** *beīstāl* Q 76; *bōtstal* Q 71; **koolraaphoek:** *kōl^rāphōk* L 331; **pulpkot:** *pōl^ppkot* P 174; **hakselkot:** *heksālkot* K 358; **voorraadplaats:** L 0426; **voorraad:** L 0426.

2.2.14 VOER- EN DRINKGOOT

(N 5A, 37a; A 10, 10)

[De goot die vóór de koeien langs loopt in de vloer van de stal, waarin het voer wordt uitgespreid en, soms, ook water wordt gegoten om het vee te drenken.

Al de benamingen die verwijzen naar een opgemetselde bak zijn overgeplaatst naar het lemma VASTE VOER- EN DRINKBAK (2.2.15). Zie ook dat lemma.

Zie ook afbeelding 8 bij het lemma VOORSTAL (2.2.5).]

goot: *gōt* K 318, 361a, L 422, 0426; P 46; *gō^rt* L 289, P 44, 48, 49, 55; *gō^t* K 357; *gō^rāt* Q 162; *gō^rūt* P 50, 176; *gō^rt* L 215, 244d, 266, 269, 293, 294, 295, 332, 371a, 381b, Q 95; *gō^rt* Q 2b; *gō^rt* L 292, 329, 330, 432, Q 179; *gō^rt* Q 7, 9, 12, 96c, 178, 209; *gō^rt* Q 98; *gō^rt* L 372; *gō^rt* L 360, 372a; *gō^rt* Q 7; *gō^rūt* P 178; **drinkgoot:** *drenk-gōt* K 314, P 45; *-gō^rt* L 271, 290; *-gō^rūt* P 55; *-gō^rt*

L 269, 270; *-gō^rt* L 268; *-gō^rāt* L 378; *dre.nk-gōt* Q 88; *drenō^rūt* P 55; *drenk-gōt* K 358; **voedergoot:** *vudārgōt* L 289a; **voergoot:** *vurgōt* L 295; *vōrgōt* L 290, 291; *-gō^rt* L 382; *-gō^rt* L 360; *-gō^rt* Q 22; **voergeul:** *vōrgōl* L 330; **voergrip:** *vōrgrep* L 267; **drinkzouw:** *drenk-zō^r* Q 71; **vloot:** *vlō^rt* Q 156; *vlō^rt* Q 158; **zījp:** *zīp* Q 31.

2.2.15 VASTE VOER- EN DRINKBAK (kaart 19)

(N 5A, 37b; N 4, 76; N 5, 96; L 1, a-m; L A1, 174; S 19; Wi 4; monogr.; add. uit N 5A, 37a; A 10, 10)

[De opgemetselde bak of goot, soms in vakken verdeeld, die vóór de koeien langs loopt, waaruit de koeien eten en drinken. De hoogte van de bak verschilt van plaats tot plaats.

Het water wordt het laatst in de bak gedaan. De bak is dan meteen schoon. Zie ook het vorige lemma VOER- EN DRINKGOOT (2.2.14).

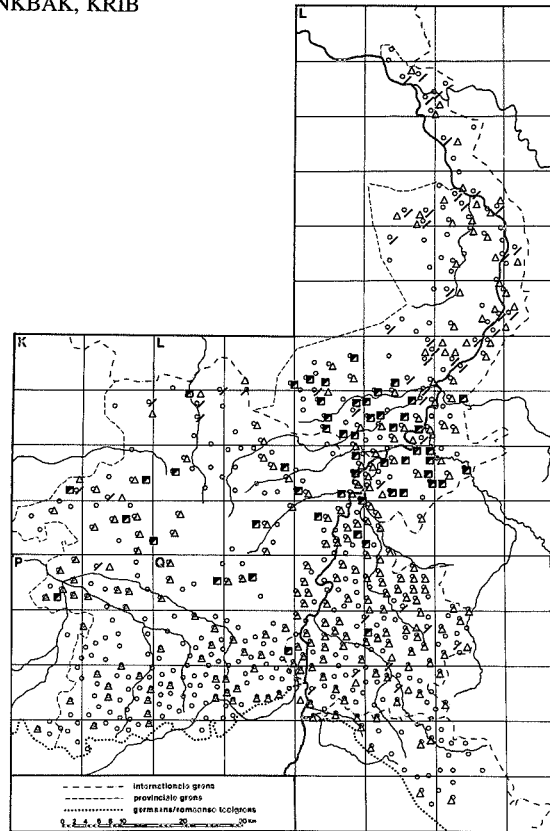
Zie ook afbeelding 10 bij het lemma KOEIENSTAND (2.2.23).]

bak: *bak* L 159a, 164, 191, 211, 269a (met apart vak voor elke koe), Q 113; **voederbak:** *vō^rērbak* P 51; *vō^ri^r-* K 314; *vō^ri^r-* K 314; **voerbak:** *vurbak* L 159a, 164, 213, 244d, 265, 314; *vūrbak* L 164, 209, 214a; *-bāk* L 210; *vōrbak* L 248, 250, 266, 269, 269a, 270, 271, 290, 299, 322a, 330, 381, Q 39, 98, 121, 192, 198b, 201, 204a; *vōrbek* (mv.) L 289, 290a, 295, 298; **koebak:** *kubak* L 163, 163a, 214, 215a, 266, 282, 286, 314; *-bāk* L 210; *kūⁱbak* K 278, 318; *kūⁱ-* L 163, 164, 322; *kō^r-* L 290, 291; *kubek* (mv.) L 214, 293, 320a; **beestebak:** *bīstābek* (mv.) L 312; **hoge bak:** *hōgā bak* L 163, 163a; **krib:** *kre^p* K 278, 314, 315, 353, L 159a, 164, 165, 191, 209, 210, 211, 213, 214, 214a, 215, 215a, 216, 217, 245b, 246a, 250, 266, 268, 270, 271, 286, 289, 296, 316a, 329, 353, 360, 360a, 362, 368, 371a, 415, 416, 417, 423, 434a, P 50, 55, 58, 176, 177, 178, 179, 188, 192, 196, 197, Q 2, 2b, 3, 4, 21, 31, 71, 76, 78, 83, 89, 93, 95, 113, 121, 156, 162, 163, 168, 170, 180, 196, 201, 202, 203, 204a, 207, 208; *kr'ep* Q 200, 247, 247a, 252; *kre.p* Q 222; *krēp* Q 249; *krip* L 372, 416, 422, P 45, 222, Q 71, 72, 80, 156, 158, 162, 176a, 177, 284; *kri.p* Q 253; *krīp* Q 156; *krēp* K 353 (thans), 360, L 434a, P 218, 222, Q 80, 86, 198, 209, 222, 279, 284; *krēp* Q 199; *krōp* K 317, 318, 353, 357, 358, 361a (water en-voer apart), L 246, 248, 249, 250, 266, 267, 269a, 270, 288, 288c, 289, 290, 290a, 291, 292, 294, 295, 297, 312, 317, 320, 321, 323, 325, 326, 327, 328, 330, 331, 332, 333, 372a, 374, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 387, 413, 414, 419, 422, 423, 425, 426, 0426, 427, 430, 431, 432, 432a, 433, 434a, P 44, 45, 50, 51, 107a, 176, 211, Q 1, 7, 9, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22,

I.6

Kaart 19. VASTE VOER- EN DRINKBAK, KRIB

- ✓ bak en sst.
- △ krib en sst.
- trog en sst.

27, 28, 29, 30, 31, 32, 32a, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 72, 88 (met tussenschotten voor elk rund), 94b, 95, 95a, 96, 96a, 97, 98, 99, 99*, 100, 101, 102, 103, 104a, 105, 110, 111, 111*, 112a, 112b, 113, 113a, 113c, 116, 117a, 117b, 118, 119, 121b, 187, 187a, 192, 193, 196, 198, 198b, 201, 208, 211, 222; *kr'øp* Q 202, 203b; *krø.p* Q 116, 119, 121, 211; *krøp* K 318, 358, 359, L 269, 289, 298, 300, 329, 330, 382, 385, 387, 413, 420, P 44, 46, 48, 49, 51, 174, 176, Q 9, 11, 88, 112, 178, 179; *krøp* Q 96c, 178; *krup* L 312, P 44, 45, 46, 47, 51, 55, Q 93; *krÿp* Q 101a; *krop* Q 10, 12; *krÿp* Q 195; *krøbæ* (mv.) K 358; *krøbæ* (mv.) P 54; **voederkrib:** *vuiærkrip* P 50; *vøjærkrep* Q 2; **voerkrib:** *vörkrep* Q 95; *-krøp* L 326, Q 22, 97, 98; *-krøp* L 360; **koekrib:** *kukrøp* Q 72; *kükrep* Q 170; *kuikrup* P 48; *køukrøp* L 430; Q 111*; **trog:** *trøx* K 317, L 292, 320b, 322, 326, 326*, 328, 381, P 48, Q 101; *trøix* L 374, 376; *trøx* K 358, 361, L 288a, 289, 292a, 312, 318, 318a, 318b (in aparte vakken verdeeld), 320, 321, 326, 352, 371, Q 95; *trøx* L 327, 330, 331, 373, 377, 378, 381, 381b, 382, 385, 386, 387, 428, Q 101; *trø.x* L 429; *trux* K 314, L 327; *truæx* L 289, 328, Q 4; *trÿx* L 368b, 372, 381a,

420; *trÿx* L 420, Q 3; *trux* L 360, 416; *tr* (mv.) K 358, L 320a, 321, 326; *trøx* (mv.) 386; *trøix* (mv.) L 381a; **voertrog:** *vörtrøx* 329; *-truæx* L 289; **koetrog:** *kutrøx* L 289, 289b, 326; *køutruæx* L 288a; *kutrøx* (mv.) L 289, 320a; **voerkomp:** *vörkomp* Q 111*; **zul:** *zøil* 278.

2.2.16 VERSTELBARE VOERLUIKEN

(N 5 A, 37d; monogr.)

[Verstelbare luiken, die de voergang afscheid van de voerbak en de koeienstand, komen voor in het noorden van Nederlands-Limburg voor. Door de luiken wordt het voer vanuit de voergang in de voerbak gedaan. Waar deze onbekend zijn, zijn vaak benamingen voor een ruif van koeien vermeld. Deze zijn verzameld in het lemma RUIF VOOR DE KOEIEN (2.2.19).]

koedekken: *kudøkæ* L 288, 318b, 320a, 327, 378; *kø-* L 326; *køu-* L 288a; *kudøkæ* L 289
koieiddekken: *kuijøndøkæ* P 45; *køij-* Q 95; *køij-* L 422; **koieienhekken:** *køijhekæ* L 0426; **voerluiken:** *vörlükæ* L 322, 330; *vörlyuk* (enk.) L 42
trogliuk: *trøxlük* L 331; **luiken:** *lükæ* L 38

voederklep: *vujærklep* Q 71; **kleppen:** *klepə* P 48; **voerdeurtje:** *vurdørkə* L 282; **koedeurtje:** *kūdiærkə* Q 170; **bakdeuren:** *bak-dōrən* L 312; **voerplank:** *vörplanjk* L 269; **planken:** *planjk* K 361a; **voergat:** *vörgät* L 416; **hooiloker:** *hōilōkər* Q 111*.

2.2.17 LOSSE VOERBAK VOOR RUNDEREN

(N 5A, 37c; N 18, 130; monogr.)

[Een losse bak of kuip waarin men het voer aan de koeien voorzet. Bedoeld wordt een bak waar meer dan één rund uit eet (en soms ook drinkt). Waar deze draagbare en ouderwetse bak niet (meer) bekend is, werden benamingen voor de vaste voerbak opgegeven (*krib*, *trog* en hun samenstellingen). Oorspronkelijk diende de *krib* voor het droge voedsel voor runderen en paarden en de *trog* voor het natte voedsel voor de varkens, maar in de praktijk lopen de termen door een. Sommige opgaven betreffen mogelijk ook het vak voor één koe van de in vakken verdeelde voerbak.

Vergelijk de lemmata VOER- EN DRINKGOOT (2.2.14) en VASTE VOER- EN DRINK- EN VOERBAK, KRIB (2.2.15).]

bak: *bak* P 177, Q 101; **koebak:** *kubak* L 159a, 265, 266, 268, 270, 282, 289b, 292a, 299, 318b, 321, 322a; *kuj-* K 278, 318; *kuu-* L 244c; *kyu-* L 420; *kou-* L 291, 355; *kubakə* (mv.) L 269; **koebakje:** *kubekskəs* (mv.) L 265; **koeienbak:** *kuənəbak* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; *kōyūbak* P 55; *kēi-* L 355; *kī-* L 416; **kalverbak:** *kōvərbak* L 318b; *kōvər-* L 416; **voederbak:** *vujərbak* P 46, Q 77; *vōuər-* L 384; **voerbak:** *vūrbak* K 361a, L 163, 164, 165, 214; *vör-* L 270, 289, 295, 324, 329, 368b, 384, 426, 427, Q 14, 39, 111, 198b, 204a, 211; **voerbakje:** *vörbəkškə* Q 201; **eetbak:** *ijət-bak* P 46; **krib:** *krep* K 314, L 0426, P 51, 213, Q 2, 71, 76, 77, 78, 156, 197; *krōp* L 288a, 0426, P 107a, Q 20, 35, 96, 111; *krōp* P 176; *kryp* P 48; *krep* Q 209; *krip* Q 77; **koekrib:** *kukrep* Q 71 (*trog* alleen voor varkens); *kuj-* K 318; *kujkrōp* K 317; *kōykrōp* Q 178; **koeskrib:** *kōyskrōp* Q 179; **trog:** *trox* K 318, 357, 358, L 159a, 163, 163a, 164, 244d, 265, 326, 371a, 0426, P 44, 46, 48, 50, 54, 55, 174, 176, 178, Q 2b, 7, 28, 93, 95, 95a, 96c, 177; *trox* Q 117a; *trox.a* L 331, 331b; *troxə* Q 192; *trōx* Q 162, 170; *trox* L 312, 422, P 218; *troax* Q 72; *trojx* Q 180; *trōx* K 358, 361, 361a, L 269, 269a, 282, 312, 320a, 321, 352, 371, P 51, Q 94b, 97, 99*; *trōax* Q 39; *trōax* P 222; *trōux* Q 187a; *trōdx* Q 158; *trōx* L 271, 289, 292, 294, 329, 330, 377, 382, 429, 432, P 222, Q 9, 22, 31, 111, 111*, 156, 197, 197a, 209, 211; *trux* L 317, 327, 362, 372, Q 193; *tru²x* Q 22, 76, 80; *trūx* L 368b, 372a, 420; *trū²x* L 317, Q 198b; *trū.x* Q 162; *trūx* L 360; *trōx*

(mv.) P 49; *trōx* (mv.) P 45; *trōx* (mv.) Q 209; **voertrog:** *vūrtrōx* L 0426; *vör-* L 289, 326; *vör-trō²x* Q 204a; *vörtrux* L 360; **koetrog:** *kutrōx* L 383, 386, Q 162; *kuu-* L 322; *kutroux* L 378; *kōtrōx* Q 12; *kutrux* L 360; *kōjutrūx* Q 4; *kutru²x* Q 198; *kōutrōx* P 55; *-truax* Q 4; *kutruōx* Q 86; **koeientrog:** *kijtrūx* L 416; *kujətrōx* L 270; **kalvertrog:** *kāvətrōx* L 331; *kōvər-* L 430; **kuip:** *kūap* L 422; *kup* Q 9, 19a; *kōup* Q 3a; *kop* Q 93; *kōp* Q 179; *kōp* P 44; **koekuip:** *kujkōuap* K 353 (vroeger); *kujkōp* K 357, P 48; *kūi-* P 44; **koeienkuip:** *kōjkōp* K 314; *kōykuap* P 51; *kōkōp* Q 2b; **voederkuip:** *vujärkōp* Q 2; **voerkuij:** *vörkjūp* L 270, 331; *-kūp* Q 96d; **voerkuijje:** *vörkjūpkə* L 325; *vörkūpkə* L 290; **tijn:** *tejn* Q 198b; *tin* Q 19a; *tējn* L 422; **voertijn:** *vōurtin* L 434; **voerteil:** *vörteil* L 322; **tobbe:** *tōp* L 268; *to.p* K 278; **koetobbe:** *kujtōp* K 278; **koientobbe:** *kōjtōp* K 278; **koeketel:** *kōjkētəl* K 361; *kōykitəl* L 372; **voertobbe:** *vōrtōp* L 290; **voerton:** *vōrtōn* Q 96d; **voerkist:** *vörkes* Q 112; **loop:** *lōuap* Q 97 (lage kuip).

2.2.18 DRINKBAK VOOR DE KOEIEN

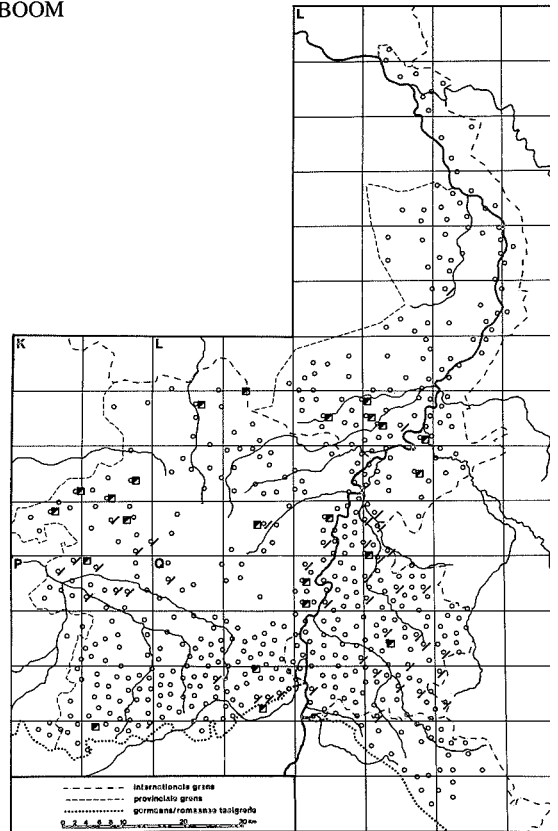
(L 38, 33; monogr.; add. uit N 5A, 37a; A 10, 10)

[Uit een aantal benamingen wordt niet duidelijk om welke soort van drinkbak het gaat: los of vast, ouderwets of modern. Andere benamingen geven aan uit welk materiaal de bak vervaardigd is.]

drinkbak: *drenk-bak* K 278, 353, 360, L 282, 286, 291, 313, 355, 364, P 51, 117, Q 95, 113, 198b, 202, 203b; *driŋk-* P 51; *dreŋ-* P 176; *dreijŋk-* P 176; *dreijn-* P 176; *dren-* K 353; *dreijŋk-* P 117; *drējŋk-* P 222; *drenk-bek* (mv.) L 298; **drenkbak:** *drenk-* L 269, 372, Q 156; *drenk-* L 372, 432; *drējŋk-* L 286, Q 193; *drenk-bák* P 186, 197; **waterbak:** *wātərbak* Q 7; *wōtər-* L 282; *wetər-* P 121, 218; **zoopbak:** *zōip-bak* L 422; *zyp-* L 2192a; *zūp-* Q 121b; *zōp-* Q 33 (bij keuterboeren); *zō.p-* Q 192; **voederbak:** *vōjərbak* Q 2; **koebak:** *kubak* L 286, 316; *kuj-* K 353; **kalverbak:** *kal²vərbak* L 355; **bak:** *bak* L 286, 314, 355; **waterton:** *wātərtōn* P 117; *wetər-* P 117; **sopton:** *soptōn* L 163, 163a; **marmietvat:** *marmit-vat* Q 71; **marmiet:** *marmit* Q 71; **zooptijn:** *zōuptejn* L 420; **zopenstijn:** *zōipəstin* L 382; **zuipketel:** *zōipkētəl* Q 9; **koeketel:** *kujkētəl* K 315; **koekuip:** *kujkōip* K 314; *kōjkōip* K 278; **kuip:** *kōip* L 357; *kōup* Q 177; **drinkkuip:** *drenkkūp* L 422; *-kōp* Q 178; *drējŋkkōp* Q 2; **drenkkuij:** *drenkkūp* P 186, 197; *-kūp* L 423; *-kōp* K 358; *-kūp* L 332; **drankkuip:** *draenkkōup* P 107a; **drinkkrib:** *drenkkrep* P 50; **koekrib:** *kōkrōp* Q 9; *-krōp* Q 9; **krib:** *krep* K 353, 357, L 316, 372, P 50, 52, 56, 57, 119, 121, 176, 188, 192, 193, 195, 214, 219, Q 71, 72, 78, 83, 156, 159, 165,

Kaart 20. KOEDREMPPEL, KRIBBEBOOM

- ∨ krib(be)boom
- plaai en sst.

168a, 170, 171, 199, 243; *krøp* K 318, 361, L 357, P 46, 119, 120, 172, 211, Q 96c; *krep* Q 71, 86, 88, 178; *kryp* Q 88; *krøp* Q 179; **drinktrog:** *drenktrøyx* L 416; **koetrog:** *kōtrōx* Q 9; *kōytrūx* L 360; **trog:** *trōx* K 318, 360, 361, L 319, 355, 358, 366, 372, 413, 414, P 51, Q 1, 7; *trō²x* L 355; *trux* L 317, 368, 372; *truax* L 368, Q 83; *trū²x* L 420; *trūx* L 360; *trū²ax* Q 5; *trōx* Q 2; *trōx* (mv.) L 367.

2.2.19 RUIF VOOR DE KOEIEN

(N 5A, 37d)

[Naar aanleiding van de vraag naar de VERSTELBARE VOERLUIKEN (2.2.20) werden ook benamingen voor een ruij gegeven. Een ruij met hooi voor de koeien kwam in de oude potstal nog vaak voor (zie de foto van afbeelding 7 bij het lemma POTSTAL (2.2.2), afb. 7); in de stallen met een koeienstand vindt men deze niet meer. Vaak is er alleen in de paardestal een ruij; zie het lemma en de kaart PAARDERUIJ (2.3.2).]

ruij: *rōyuf* L 312; *rōf* K 358; *rōf* Q 211; *rōyuf* Q 7; **ruijfe:** *rōyufkə* L 352; **reep:** *rēp* K 317, Q 76, 158, 162, 177; *rēap* P 177; *rēip* Q 5; *rēp* Q 93,

178, 179; *rīp* P 51; *rīap* P 176; *rip* K 361, P 54, 55; *riap* K 357, P 44; *rep* P 222; *reip* L 367, Q 80; *reip* L 420, Q 162; *rēipə* (mv.) L 41; *repə* (mv.) Q 72; **koereep:** *kōyrip* P 55; **voedreep:** *vōjərrīp* Q 2; **hooireep:** *hōjīrip* P 5; *hō²irīp* L 286; **roop:** *rōip* Q 111*; *rōyup* Q 7; *rōyup* Q 196, 196a; *rōp* Q 30, 112, 117a; *rōap* Q 20; **leider:** *lējār* L 368b; **rek:** *rek* K 318.

2.2.20 KOEDREMPPEL, KRIBBEBOOM (ka 20)

(N 5A, 38b en c; N 4, 61 en 61; A 10, 12 en 12; div.; monogr.)

[Een laag muurtje in de potstal dat de koeienstand van de voergang scheidt, ofwel de horizontale balk waar de koeien aan vastgebonden zijn in een stal zonder stalpalen, ofwel, in stallen met een koeienstand, de horizontale balk die op de krib ligt en de stalpalen van onder verbindt. De voorwerpen kunnen verschillende zijn, maar de functie is gemeenschappelijk. De meeste opgaven betreffen de verbinding van de stalpalen (onbekend in Q 187a, alleen moderne boerderijen in Q 32). Deze balk o

brak in L 159a, 191, 214a, 290, 291 en 377, waar de stalpalen in de grond of in de rand van de krib stonden. De onderste verbindingsbalk heeft de hoogte van de knie of de borst van de koeien. Waar in het lemma achter een opgave wordt vermeld **balk met gaten** betreft het geen verbindingsbalk maar een balk die op de grond tegen de krib of op de krib ligt en waaraan de koeien vastgebonden worden (met een touw door de balk of aan een ring door de balk). Sommige benamingen kunnen, opgevat als collectief, ook voor het hekwerk van stalpalen gelden.

Zie ook afbeelding 10.B bij het lemma KOEIENSTAND (2.2.23).]

kribbeboom: *krebabōm* Q 121b, 204a, 208; *-bum* P 54; *krōbābōm* L 0426, Q 31, 33, 35, 113c, 222; *-bō.m* Q 202, 203b; *-bō.m* Q 211; *-bōm* L 327, 0426, 432, Q 7, 20, 111, 113a (balk met gaten); *-bōm* L 422; *-bum* L 266, P 55; *-būm* L 266, Q 2b; *krōbābōm* Q 179; *-bom* Q 178; *-bum* K 358; *krebābām* Q 170; **kribboom:** *krip-bōm* Q 158; *-bom* Q 177; *-bum* P 50, 222; *krōp-bōm* L 429, 433, 434a (balk met gaten), Q 18, 21, 198b; *-bōm* L 429; *-bum* K 361, P 51; *-buam* P 45; *-būm* K 361a (balk met gaten); *krōp-bum* P 46; *krīp-bōm* Q 101a (balk met gaten); *kryp-būm* P 44; **knieboom:** *knibōm* Q 86; *knēibum* L 282; **borstboom:** *bōs-bōm* P 177; *bōs-*P 177; *bōs-*P 227; *bōs-*Q 93; *bōs-bom* Q 71; *bōs-bōm* Q 156, 162; *bōs-būm* P 176; **schoftboom:** *sxoft-buym* K 353; *šof-bōm* L 378; **stolboom:** *st-ōlbōm* Q 200; *št-ōl-* Q 121b, 247, 247a; **onderste kribbeboom:** *ōndārštā krebābōm* Q 204a; *ōndārštā krebābōm* Q 203b; *ōnārštā krebābōm* Q 7; *ōnārštā* ~ Q 111; *ōnārštā* ~ Q 113a; *ōnārštā krebābōm* Q 209; *ōndārštā krebābōm* L 416; **onderste boom:** *ōnārštā bōm* (mv.) Q 98; **boom:** *bōm* Q 208; **kribbalk:** *krēp-bal^{pk}* Q 2; *krōp-*Q 117a; *krip-bal^{pk}* P 188; **onderste kribbalk:** *ōndārštā krebābōm-bal^{pk}* P 174; **reepbalk:** *rīp-bal^{pk}* P 51; **ropebalk:** *rōpabal^{pk}* Q 39; **schoftbalk:** *šōxt-bal^{pk}* L 270; **kniebalk:** *knēnbal^{pk}* L 270; **onderbalk:** *ōndārbal^{pk}* Q 80; **onderste balk:** *ōnārštā bal^{pk}* L 420; *unārštā* ~ Q 76; **balk:** *bal^{pk}* L 159a, 191, 213, 214a, 269, 288a, 289a, 295, 428, Q 94b, 105, 158, 201; *bāl^{pk}* Q 102; **krihbout:** *krōphōt* Q 88; *-hōt* K 357; *krōpōt* Q 11; *krēphōt* P 218; **onderste krihbout:** *ōndārštā krōphōt* Q 97; **schofthout:** *šofhōt* L 429; *šuft-* L 433; *šōxt-* L 322; *šōxt-* L 320b, 326, 325*; *šōxt-* L 291; *šōxt-* L 331; **borsthout:** *bōshōt* Q 72; *būshōt* Q 179; *bōshōt* Q 162; *bō.shōt* Q 162; **dwarshout:** *dwiashōt* Q 170; **kribbeplaa:** *krōbāplāi* L 382; **bakplaa:** *bak-plōi* (mv.) L 312; **knieplaa:** *knīploi* K 314; **plaa:** *plāi* K 358, L 318b, 320b, 326, 326*, 330, 416, 420, P 45, Q 12; *plā* L 430, Q 111*; *plōi* K 317, L 312, P 218; *plōi* K 318, L 286, Q 9, 170, 177; *plōi* K 353; **kribplaat:** *krōpplāt* Q 97;

knieplaat: *knīplāt* L 331; **schoftplaat:** *sxoftplōt* L 163, 164; **onderste plaat:** *ōnārštā ploūt* P 55; **plaat:** *plāt* L 327; *plōt* L 163, 164, P 50; *plōt* L 282; **kribbezoom:** *krōbāzōl* L 382; **kribzoom:** *krōp-zōl* L 378; **zoom:** *zōl* Q 22; *zōl* P 50; **kribbetreem:** *krōbātrēm* Q 22; *krōbā-* L 382; **treem:** *trēm* L 326, 381, 381b; *trēm* L 372; *trēmā* (mv.) L 318b, 326, 372a, 381b, 416, Q 35; *trēme* (mv.) L 321, 420, 422, Q 9, 12; *trimā* (mv.) L 360; **ben:** *ben* K 318 (balk met gaten); **zul:** *zōl* K 278; *zōl* K 278; **badding:** *badēn* Q 195; **onderste treem:** *ōndārštā trēm* L 372; **onderste paal:** *ōnārštā pōl* (mv.) Q 98; **plank:** *plānk* P 222; **stalreep:** *stalrip* P 58; **het kippen:** *at kepā* L 163, 163a.

2.2.21 STALPALEN (kaart 21)

(N 5A, 38a; N 4, 60; A 10, 11; monogr.)

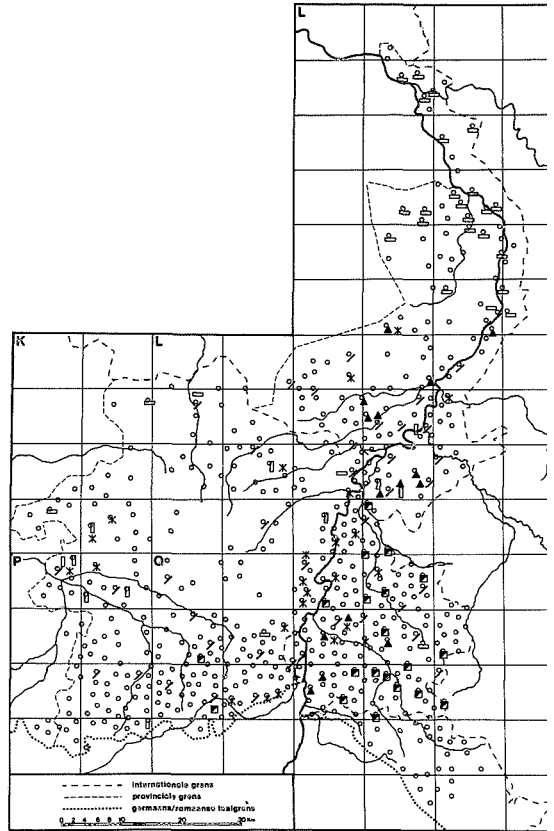
[De verticale houten palen (later vaak ijzeren stangen of buizen) waar de koeien aan vastgebonden worden. Tussen twee palen door kan een koe uit een krib eten. Van onderen staan de palen in een verbindingsbalk (zie het lemma KOEDREMPEL, KRIBBEBOOM (2.2.20), soms in de grond of in de rand van de krib. Van boven worden de stalpalen bijeen gehouden door de bovenste kribbeboom. In veel plaatsen komen geen stalpalen voor. De koeien zijn dan vastgebonden aan ringen in de krib of aan ringen in de koedrempeel. Modernere stallen kennen dan vaak wel weer stalpalen. Opgaven die geen stalpaal betreffen maar een ring-etc. zijn apart geplaatst en meestal slechts als woordtype vermeld. De vraag naar de stalpalen deed een aantal respondenten denken aan een box. Deze opgaven zijn achteraan geplaatst. Onder de in dit lemma opgenomen enkelvoudsvormen zijn er die ook gezegd kunnen worden voor het hekwerk van stalpalen (als collectief), voor de bovenste kribbeboom of voor de koedrempeel.

Zie ook afbeelding 8 bij het lemma VOORSTAL (2.2.5) en afbeelding 10.B bij het lemma KOEIENSTAND (2.2.23).]

stalpalen: *stalpōl* L 416; *štalpōl* Q 39; *stalpōl* (enk.) L 269, 371, Q 2b, 95; *štal-* (enk.) L 327, 329, Q 35; *stalpōl* Q 7; **standpalen:** *stantpōl* L 289b; **boxpalen:** *bōkspōl* L 358; **kribbepalen:** *krōbāpōl* (enk.) L 326, Q 211; **kribpalen:** *krōppōl* (enk.) Q 97; *kruppōl* L 312; **koepalen:** *kuypōl* (enk.) L 322; *kuyōl* (enk.) Q 177; **palen:** *pōl* P 54, Q 156; *pōl* Q 93; *pōl* L 299; *pōl* (enk.) L 269a, 288a, 321, 326, 377, 381a, 381b, 385, 0426, Q 94b, 97, 98, 113a; *puōl* (enk.) Q 162; *pu^l* (enk.) Q 76; *pu(u)l* (enk.) Q 71; *pūal* (enk.) P 188; *poal* (enk.) P 44; *pōl* (enk.) P 176; **stalrepels:** *stalrēpals* L 211, 213; *-rēpals* K 278; *-rēpals* L 159a, 192a, 209, 210, 213, 214; *stalrēpāl* (enk.) L 244d; *-rēpāl* (enk.) L 214, 214a, 215, 215a, 217, 245b, 246a; **koerepels:**

Kaart 21. STALPALEN

- ∕ palen en sst.
- = repels en sst.
- ▣ staken en sst.
- ▲ posten en sst.
- × houten en sst.
- bomen en sst.

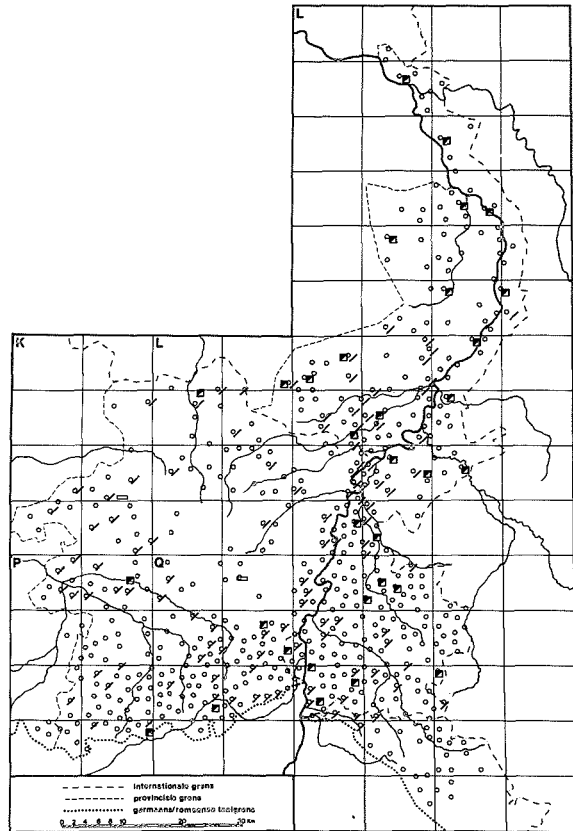

kurēpāls L 163, 163a; **repels**: *rēpāls* L 371; *rēpāls* L 159a, 163, 164, 191, 192a, 214a, 215, 248, 268, 269, Q 113a; *rīpāls* L 266; *rēpāl* (enk.) L 271, 312; *rēpāl* (enk.) L 214, 214a, 215, 215a, 217, 245b, 246a; *riēpāl* (enk.) Q 86; *riēpāl* (enk.) K 353; **revels**: *rēvāls* L 250; *rēvāl* (enk.) L 271; *rēbāls* L 250; **stalregels**: *stālrēgāls* L 286; **stalrepen**: *stalrējāpā* K 278; *-ri^opā* K 318; **repen**: *rējāpān* L 422; **benlepels**: *benlēpāls* K 314; **zullepels**: *zōllēpāls* K 314; **stalstaken**: *stālstākā* L 381; **koestaken**: *kojstākā* K 357; *kuštāk* (enk.) L 329; *kujstāk* (enk.) P 45; *kuj-* (enk.) K 357; *kūstāk^ok* (enk.) L 420; *kōstōk* (enk.) P 222; *kāstāk* (enk.) P 50; **koeienstaken**: *kūjāstāk* (enk.) P 44; *kōjstāk* (enk.) P 55; *kōjstāk* (enk.) L 360; *kōstāk* (enk.) P 50; **staken**: *štāk* (enk.) L 381b; **kribstangen**: *krōpštān* (enk.) Q 31, 117a; **koestangen**: *kustānā* L 289a; **stangen**: *štānā* L 295; *štān* (enk.) Q 15, 113a; **kribstijlen**: *krōpštīlā* L 433; **houten stijlen**: *hōjtā štīl* (enk.) Q 201; **stijlen**: *stīlā* L 267, 318b; *štīl* (enk.) L 330; *stēl* (enk.) Q 170; **stalposten**: *stalpōst* L 265; *stalpōst* (enk.) L 270; *štālpōst* (enk.) Q 193; **posten**: *pōstā* Q 198b; *pōst* (enk.) L 294, 320b, 326, 326*, 381a, 381b; *pōst* (enk.) L 381, 381b, 382,

Q 97, 99*, 111*; **pilaren**: *pālēr* (enk.) P 21 **stalhouten**: *stalhōjtā* L 328; **stalhouten**: *stalhōjtār* L 265; **kribhouten**: *krōphōjtār* P 5 *krīphōjtār* L 360; *krōphōjt* (enk.) L 288c, 32 372, Q 7, 15, 22, 97, 99*, 101; *-hōjt* (enk.) 88; *-hōt* (enk.) K 358; *-hōt* (enk.) K 357; *-c* (enk.) L 423; *-ōjt* (enk.) Q 9, 12; *krōphōt* (enk.) Q 178, 179; *-ōjt* (enk.) Q 11; *krīphāt* (enk.) 44; **nakhouten**: *nakhōjtār* Q 180; **houten**: *hōjt* L 428; **kribbalken**: *krōp-bal^ok* (enk.) P 46; **staberden**: *stālbētā* L 291; *štālbēt* (enk.) L 25 290a; **stalbomen**: *stālbōm* (enk.) Q 222; **kribbomen**: *krōp-bōm* (enk.) Q 30, 121b; *-bōm* (enk.) L 431, Q .32; *krēbābōm* (enk.) L 434 **kribbomen**: *krōp-bōm* (enk.) Q 18; **koehmen**: *kojhbōm* Q 80; **slagbomen**: *slāx-bōm* (enk.) Q 162; **stokbomen**: *štōk-bōm* Q 208, 20 *štōk-bōm* (enk.) Q 209; *štōk-bōm* (enk.) Q 20 *-bōm* (enk.) L 430, Q 31; **stolbomen**: *stōlbē* Q 192; *-bōm* Q 202, 203b; *štōlbōm* Q 208; *štōlbōm* (enk.) Q 196, 203; *stōlbōm* (enk.) Q 11 *štōl-* (enk.) Q 204a; *štōjbōm* (enk.) Q 204 **stollen**: *stōlā* Q 187a; *stōlā* Q 200; *štōlā* Q 19 196; *štōlā* Q 247, 247a; **benpoten**: *benpōtā* 318; **ijzers**: *izārs* Q 95; de volgende woordtypen

Kaart 22. KOEIENSTAND

- ∕ bed en sst.
- = bedding
- stand en sst.

betreffen andere zaken dan palen waar de koeien aan vastgebonden worden: **ringen**: L 269, 270, 288a, 322, 327, 328, 373, 381, 381b, 386, 387, 430, 432a, 434a, P 48, Q 34, 36, 38, 96, 99, 102, 112a, 193; **beugels**: *bōggæls* L 288a; *bōggæls* L 381, 381b; **haken**: *hōk* Q 102; de volgende woordtypen betreffen de bevestiging van de koe-ketting aan de kribbe: **knevels**: L 327; *knībæl* (enk.) Q 158; het volgende woordtype betreft een op stalpalen gelijkende mogelijkheid om de koeienstand van voren af te scheiden van de voergang: **boxen**: *bōksæ* P 51, 222, Q 2; *bōks* (enk.) P 55, Q 156.

2.2.22 HEKWERK VAN STALPALEN

(N 5A, 38; N 4, 60; A 44, 21h)

[Het geheel van de stalpalen, de koedrempel en de bovenste kribbeboom, dat de koeienstand van de krib en de voergang scheidt. Omdat het een hekwerk is en omdat er vóór ook wel hooi voor de koeien geworpen wordt, kunnen de benamingen overeenkomen met die voor een ruif.]

koeienhorde: *kūihōrt* L 330; **reep**: *reip* L 372, 421; *rēip* L 416; *rip* P 58; *ri²p* K 318; P 178;

rij²p P 174; **roop**: *ryap* Q 166; **ruif**: *ruf* L 290, 291; **ben**: *ben* K 358; *bēn* K 317; **beun**: *bēn* L 371; **rijben**: *rēibe.n* L 282; **onderslag**: *qnærslōx* Q 158; **afsluiting**: *āfsluytēn* L 420; **separatie**: *səpərōsə* Q 72; **rek**: *rek* Q 204a.

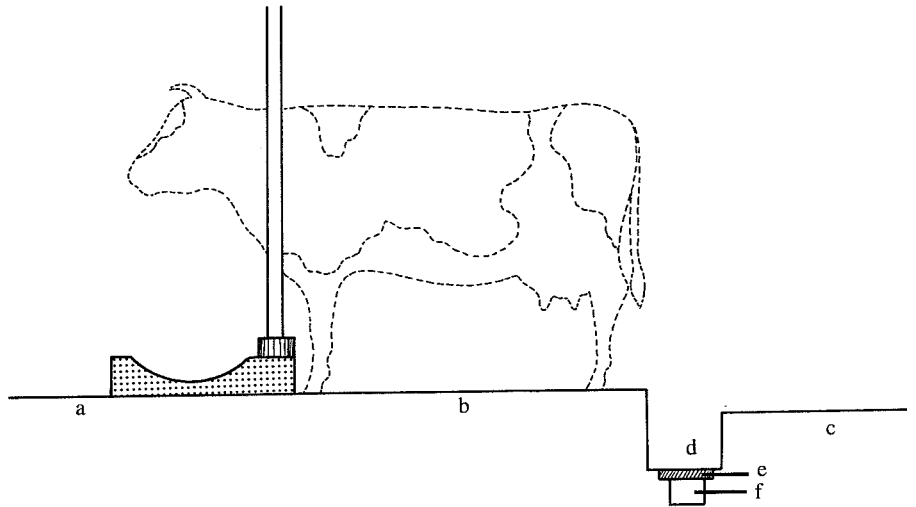
2.2.23 KOEIENSTAND (kaart 22)

(N 5A, 40b; N 4, 79; A 10, 9a en 14; Gwn 4, 7; monogr.)

[Dat deel van de stal waar de koeien staan en dat gelegen is tussen de stalpalen en de mestgoot of het mestbed. De koeienstand in moderne stallen is iets hoger dan de mestgoot en mestgang er achter, waardoor voorkomen wordt dat de koeien in de mest en gier staan staan of liggen. Sommige woordtypen betreffen de vloer of het soort vloer waar de koeien op staan. De meervoudsvormen hebben doorgaans betrekking op de dubbele stal waar het telkens om twee koeienstanden gaat, die tegenover elkaar geplaatst zijn.

Zie afbeelding 10.]

bed: *bēt* K 314, 318, 357, 358, 361a, L 265, 269a, 282, 286, 288c, 289b, 290, 292a, 294, 312,

B

Afb. 10. Koeienstand

A. schematisch: a. voergang; b. koeienstand; c. mestgang; d. mestgoot; e. rooster in de mestgoot
f. giergoot.

B. potstal met een langs de buitenmuur lopende voergang, voergoot met stalpalen in Ottersum
(L 163); doc. Openluchtmuseum Arnhem)

316, 318, 318b, 320, 320a, 321, 322a, 330, 352, 371, 371a, 372, 372a, 373, 381, 381b, 382, 416, 420, 422, 423, 0426, 429, 430, 431, P 44, 45, 48, 49, 51, 174, 176, 177, 178, 218, 222, Q 2, 9, 11, 12, 28, 71, 72, 76, 77, 80, 88, 95a, 96, 99*, 111, 111*, 156, 162, 177, 178, 179, 192, 198, 198b, 202, 204a, 209, 222; *b'et* Q 200, 247, 247a; *be-t* Q 196, 203b; *bøt* L 360, 368b; *bedā* (mv.) L 290a; **ligbed**: *lix-bet* K 358, P 50, 177, Q 2b, 93, 158, 162, 177, 180; *lix-* P 222; *lex-* K 317, 353, 361, L 290, 416, 420, P 54, Q 72, 76, 77; *lēx-* Q 86, 170; *lix-bedā* (mv.) Q 2b; **koebed**: *kubet* L 271, 320b, 326, 326*, 378; *kū-* Q 162, 170; *kū-* K 278, 317, 357; *ko-* K 357; *kō-* Q 97; *kō-* L 290, 290a, 291, Q 111; *kō-* Q 71; *kō-* Q 2b; *kōbedā* (mv.) Q 2b; **kribbed**: *krøp-bet* Q 9; **stalbed**: *stalbet* L 288a, 372; *sta.l-* Q 9; **standbed**: *sta.nt-bet* L 416; **staanbed**: *stuánbet* P 54; **slaapbed**: *sløp-bet* P 55; **platte bed**: *plata bet* P 176; **bedding**: *bedey* K 318, Q 4; **stand**: *stant* L 215, 244d, 266, 289b, P 55, Q 86; *stant* L 295, 386, Q 31, 211; *stanþ* L 288a, 326, 377; *stan't* L 321; *stanþ* L 382, Q 32a, 33; *stan't* L 426; *stánt* L 159a, P 222; *stā.nt* Q 187a; *stánt* Q 95a; *stánt* Q 192, 198; *staņk* L 331; *ster'þ* L 429; **stand van de koeien**: *stánt* *van da ku* L 191; **koestand**: *kustant* L 268; *kustánt* L 214; **hees-tenstand**: *bestástánt* Q 162; **standplaats**: *stant-plāts* L 289a; **standplak**: *stántplák* L 312; **staanplak**: *stgnplak* Q 158; **staander**: *štōndār* Q 22; **stoep**: *stop* Q 187a; **verhoog**: *vērūx* L 423; **plateau**: *platō* L 270; **stelling**: *stelej* L 269a, P 58; *štelej* L 322, 327, 329, Q 31; *štelej* Q 7, 96c; *stē.lej* L 317; **stalling**: *stalej* Q 193; **leger**: *lē-gār* Q 39; **zul**: *zøl* P 218; **vloer**: *vlūr* L 432a, 433, Q 7, 102, 117a; *vlōr* Q 94b; *vlōur* P 176; **stalvloer**: *sta.lf'lōr* Q 11; **stalbodem**: *štal-bōd-ōm* Q 113a; **grond**: *grontj* L 326; *gron't* Q 15; **aarde**: *ērt* Q 32; *ē't* Q 117a; het volgende woordtype betreft de beide standen in een dubbele stal: **dobbelbed**: *dqbālbet* K 357.

2.2.24 GANG NAAST DE KOEIENSTAND

(N 5A, 41a en 41b; N 4, 75)

[In een bepaald type stal loopt er naast de koeienstand, tussen de schutting en de muur, een vrij smalle gang; soms, bij een ander type stal, zijn er naast de koeienstand twee gangen, een brede en een smalle. Vooral bij keuterboerderijen komt het voor dat er helemaal geen gang naast de koeienstand is.

De gangen worden gebruikt voor het transport van voer en mest en om zich door de stal te kunnen verplaatsen.]

gang: *gaņ* P 58; *gaņk* L 318, 326, 357, 361a, 372, 382, P 44, 45, 46, 54, Q 2, 7, 39, 72, 86, 93, 156, 204a; *gāņk* P 222, Q 170, 177; *gāņk* K 314; **gangetje**: *gaņskā* K 317, 318; *gāņskā* K 314; *gaņ'askā* K 314; *geņskā* K 357, 361a, L 159a, 360, 372, P 55, 222, Q 7, 72, 177; *ge.ņskā* Q

187a; *geņskā* Q 39; *geņskā* L 290a, 314, 378; *geņskā* Q 111, 204a; *gēņskā* L 163, 163a; *jeņšā* Q 211; **klein gangetje**: *klej geņskā* L 420; **zij-gang**: *zeigāņk* Q 71; *zē-* Q 2b; *za-* P 45; *zī-* L 270, 330, 430, Q 111; *zeigāņk* L 312; **zijgan-getje**: *zeigēņskā* K 361a; *zē-* Q 93; *zē-* Q 86; *zī-* L 329, 331, Q 97; *zī-* L 416, 422; *zigeņskā* Q 204a; **stalgang**: *stalgaņk* Q 2; *štal-* L 290a; **stal-gangetje**: *sta.lgeņskā* L 352; **looppang**: *loupp-gaņk* L 330; **doorgang**: *dōrgaņk* Q 99*; *duōr-* Q 178; *duōr-* Q 179; *dōrgāņk* P 222; *dōrgā.ņk* L 88; *dōmār-* P 55; *dōrgāņ* K 358; *dōurgāņk* P 176; *dōrāx-gaņk* Q 203b; *dōrāx-gāņk* Q 209; **dienstgang**: *dins-gaņk* Q 80; **voedergang**: *vuijergaņk* Q 77; *voijergāņk* P 51, 55; **voergang**: *vuūergaņk* Q 80; *vur-* L 312; *vōrgā.ņk* L 429; **hoogangangetje**: *hōjgeņskā* L 0426; **mestgang**: *mēst-gaņk* K 353, L 326, P 51; *mē'st-* P 51; *mēs-* L 331, 429; *mēst-* L 266; **mestpad**: *mēstpāt* L 266; **uitgang**: *uūt-gaņk* L 420; **buitengang**: *būtēgaņk* L 378; **voederpad**: *vuūjērpāt* K 357; **doorloop**: *dōrlōjp* L 382; *dōrlōj.p* Q 88; **doorsprong**: *duōrsprōņk* Q 178; *duōrsprō-ņk* Q 179.

2.2.25 SCHUTTING NAAST DE KOEIENSTAND

(N 5A, 38d)

[Om de koeienstand af te scheiden van de gang ernaast is er een schutting, een lage muur of een paal of plank aangebracht. De benamingen kunnen vaak ook van toepassing zijn op de scheiding tussen twee paarden in de paardestal.]

schutting: *šōteņ* L 290a, 327, Q 94b, 95; *šēteņ* Q 86; **schutsel**: *skōtsəl* P 222; *sxōtsəl* K 357, 358, P 45; *sxōtsəl* K 318, P 46; *šōtsəl* L 422, Q 80, 158; *sxy-tsəl* P 48; **koeschut**: *kujsxōt* K 317; **zijschot**: *zīsōt* L 270; **kribschot**: *krōpsōt* Q 22; **schot**: *sxōt* L 163, 164, 244d, 266, 312; *šōt* L 265, 291, 331, 360, 378, 382, 420, Q 32a, 111, 202; *šō.t* Q 187a; **beschot**: *bāšōt* Q 204a; **geschot**: *gāšōt* Q 7; **windscherm**: *wēntšer^{ōm}* Q 162; **scherm**: *sxe.r^{ōm}* Q 2; *šer^{ōm}* Q 28, 162; **staketsel**: *stakētsəl* L 360; **separatie**: *səpārōsə* Q 72; **tussenbeide**: *tōsəbēj* P 222; **scheiding**: *š'ējēņ* Q 88; **schei**: *sxē* K 361; **scheirek**: *sxēreķ* Q 2b; **stalmuurtje**: *stalmōrkā* L 320a; **muurtje**: *myrkā* L 159a; *mjyrxā* Q 211; *mōrkā* L 288c; *mōrkā* P 218 (speciale afscheiding voor kalveren); **onderslag**: *ōnārslāx* Q 170; *ōnārslāx* Q 111; *ōnārslōx* Q 177; *ōnār-* Q 71, 93; **zijstukken**: *zīsōkā* Q 98; **zijbreyder**: *zibrēār* Q 39; **eindbred**: *ē'nībrēt* L 326; **bred**: *brīāt* L 416; *brīr* (mv.) Q 156; **slagboom**: *šlāx-bōm* Q 209; **slagpaal**: *šlāxpōl* L 0426; **sofft**: *sxōft* K 314, P 55; *sxoft* P 51; **plank**: *planj* L 330; **hout**: *hōt* P 218; **batch** (wa.): *bats* P 174; **kalverleertje**: *ka-l^ōvərliṛke* K 361a; **box**: *bōks* P 177; **teütē** (wa.): *tšō-t* Q 178; *tjō-t* Q 179.

2.2.26 MESTGANG

(N 5A, 40c en 47c; A 10, 14; monogr.; add. uit N 5A, 46b, 47d en 48c)

[De gang achter de koeien waarlangs de mest uit de mestgoot naar buiten wordt gevoerd en van waaruit nieuw strooisel onder de koeien wordt gebracht.

Een dubbele stal waarin de beesten met de kop naar elkaar toe staan, kent twee mestgangen. Een dubbele stal waarin de koeien met hun staart naar elkaar toe staan, heeft maar één, voor beide koeienstanden gemeenschappelijke mestgang, die daarom meestal wat breder is. Als een opgave in een plaats van toepassing is zowel op mestgang in het algemeen als op gemeenschappelijke mestgang, is dat niet afzonderlijk vermeld.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*mest*] het lemma MEST, STALMEST in aflevering I.1, pag. 3.

Zie ook afbeelding 10.A.c bij het lemma KOEIENSTAND (2.2.23).]

mestgang: [*mest*]-*gaŋ* K 317, L 159a, 163, 163a, 164, 215, 244d, P 50, 55, Q 180; →*gaŋ(k)* P 174; →*gaŋk* K 353, 358, 361a, L 266, 268, 269, 269a, 270, 282, 288a, 288c, 289, 289b, 290a, 291, 294, 295, 314, 317, 318b, 320a, 321, 322, 323, 326, 327, 329, 331, 368b, 371, 372, 372a, 378, 382, 386, 416, 420, 422, 426, 0426, 430, P 44, 45, 48, 50, 51, 177, Q 2, 2b, 7, 22, 28, 31, 39, 72, 76, 86, 93, 96c, 97, 98, 111, 111*, 113a, 162, 179, 202, 203b, 204a, 211; →*ga.ŋk* L 290, 330, 360, 429, Q 9; →*gāŋk* K 314, P 176; →*gāŋk* K 357, 358, Q 11; →*gā.ŋk* P 54, 55; →*geŋ(k)* P 49; →*gāŋ(k)* L 312; →*gāŋk* L 286, P 222, Q 12, 71, 94b, 95, 96a, 178, 192, 193, 204a; →*gā.ŋk* Q 88; **zeikgang:** *zeik-gā.ŋk* Q 88; **schijtgang:** *šejt-ga.ŋk* L 360; **achtergang:** *axtərgaŋk* K 318; →*gāŋk* Q 204a; **dienstgang:** *dins-gāŋk* Q 80; **gang:** *gaŋ* L 159a, 163, 163a; *gaŋ(k)* P 174; *gaŋk* K 318, 358, P 46, 48, 218, Q 2, 72, 77, 99*, 111, 156, 158, 176a, 192, 202; *gā.ŋk* P 55; **gangetje:** *geŋkskə* Q 158; *geŋkskə* Q 117a; **gang achter de koe(ien):** *gaŋ axtər də ku* L 163, 163a; *gāŋk ātər də kə* Q 209; **mestpad:** [*mest*]*pat* K 318, 358, L 159a, 211; →*pāt* L 322, 331; →*pət* Q 86; **pad van de stal:** *pat -van də stal* K 357; **pad:** *pat* K 358; **stalpaadje:** *stalpiəkə* K 361; **paadje:** *piəkə* K 361; **baantje:** *bənkə* P 55; **sprong:** *sprəŋk* P 48; *spruŋk* P 48; *šprəŋk* Q 20, 32a, 35; **pavei:** *pavej* P 222, Q 31, 201; *pavej* Q 209; **pavei achter de koeien:** *pavej ātər də kə* Q 209; **plavei:** *pləvej* Q 97; **achter de koeien:** *axtər də kuj* L 321; **achter de beesten:** *axtər də biəstə* P 45; de volgende woordtypen betreffen elk van beide mestgangen in een dubbele stal, waar de koeien met de kop naar elkaar toe staan: **mestgangen:** [*mest*]-*gāŋə* K 357; →*geŋ* L 270, 291, 317, 331, 372, Q 71,

86; **gangetjes:** *geŋskəs* L 329, 360; **zijgan zeigang** Q 7; de volgende woordtypen betreffen de gemeenschappelijke mestgang in een dubbele stal, waar de koeien met hun achterste naar elkaar toe staan: **dobbele mestgang:** *dəbəməst-gaŋk* L 326; **gang:** *gaŋ* K 278, Q 180; *ga* K 361a, L 420; *ga.ŋk* L 360; *gā.ŋk* P 54; *gāŋk* 222, Q 95a, 178, 204a, 209; **grote gang:** *grugaŋk* P 218; **koestalgang:** *kəstalgāŋk* Q 71; **stalgang:** *stalgāŋk* L 360, 416; *stāl-* Q 179; →*gā* L 352, Q 178; **loopgang:** *ləp-gaŋk* Q 11 **doorgang:** *dəŋrgāŋk* P 176; **binnengang:** *ben-gaŋk* Q 2; **middengang:** *medəgaŋk* Q 22; *medə-* L 312; *medə-* L 420; **middenweg:** *me-wiəx* Q 2b; **middenpad:** *medəpat* L 159 **middelste pad:** *melərste pat* K 357; **gaanpa gənpat P 45; **pad:** *pāt* L 269a; **doorloop** *dərləj.p* Q 88; **baan:** *bān* P 177; **dam:** *dam* 317, 331, P 45, 178, Q 86, 162; **mestdar** *məs-dam* L 378; **mestvloer:** *məs-vlūr* Q 7 **mestberm:** *məst-berm* P 55; **zul:** *zəl* P 51; **do pel:** *dəlpər* P 51.**

2.2.27 MESTGOOT (kaart 23)

(N 5A, 42a; N 4, 74; A 10, 14; monogr.)

[De goot die achter de koeien loopt waar de mest en de gier in terecht komen en afvloeien. I mest wordt naar buiten gekruidd, de gier strooi naar de gierput. Enkele opgaven verwijzen naar een anderssoortige stal (potstal) waar de gier een kuil achter de koeien verzameld wordt. Vc gelijk de lemmata MESTHOOP en GIERKUIL IN I POTSTAL (2.1.30 en 31).

Zie voor de fonetische documentatie van h woorddeel [*mest*] het lemma MEST, STALMEST aflevering I.1, pag. 3 en voor de fonetische d cumentatie van het woorddeel [*zeik*] het lemm GIER, MESTWATER, BEER in aflevering I.1, pa 20.

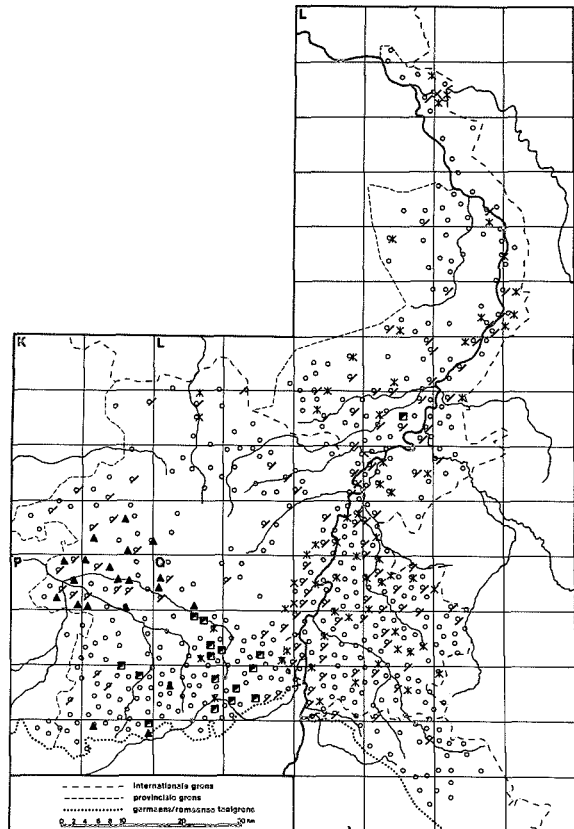
In de kaart zijn de tweede elementen van de s menstellingen bijeengezet; deze zijn aangevu met dezelfde elementen van het lemma GIE GOOT (2.2.29).

Zie ook afbeelding 10.A.d bij het lemm KOEIENSTAND (2.2.23).]

mestgoot: [*mest*]-*got* K 353; →*gət* L 26 →*gət* L 378; →*gət* Q 33, 97; **zeikgoot:** [*zeik*]-*got* K 318, Q 88; →*gət* L 288c; →*gət* L 290, 33, 97; →*gyt* L 360; →*gut* L 368b; **stalgoo stalgytət** L 378; **voorgoot:** *vərgət* Q 102; *gōt* L 318b; *gōt* K 278; *gojət* K 278; *gət* 292a, 294, 385, Q 95; *gət* L 269, 292, 329, 33 371; *gət* L 420; *gət* Q 7, 36, 39, 117a, 11 192, 193, 198b, 203b; *gət* Q 252; *jət* Q 25 *gət* Q 9, 33, 105, 112a, 178, 179, 209; *gət* 200; *gyt* L 372a; **mestgroeb:** *məst-grup* L 29 **groeb:** *grup* L 270, 290, 290a, 291, 292, 32 330, Q 31; **groef:** *gruf* L 314; **zeikgrib:** *ze-grep* Q 3; **grib:** *grip* K 314, L 159a, 163, 163

Kaart 23. MESTGOOT

- / goot en sst.
- * grub, grib, greb en sst.
- vloot en sst.
- ▲ zouw en sst.

164, 211, 214, 215, 244d, 266, 293; **mestgrub**: [mest]-grøp L 271, 429, Q 95a; →grøp L 270; →grøp L 423; **grub**: grøp L 248 (bij de nieuwe stal), 268, 269a, 288a, 295, 314, 318b, 326, 331, 381, 381b, 422, 0426, Q 15, 18, 20, 21, 28, 35, 94b, 95a, 96c, 98, 113a, 187a, 192, 204a, 211; grøp L 289, 312, 382, 426, 430, Q 7, 9, 11, 12, 22, 97, 99*, 111, 111*, 198, 203b; grøp Q 187a; **greppel**: grepəl Q 86; **mestgeul**: mest-gōl P 51; **mestgracht**: mest-graxt K 357; **zeikvloot**: [zeik]-vløt Q 77; →vløjət Q 162; →vløt Q 71; →vløt Q 177; →vlet Q 170; **vloot**: vlōt L 327; vlijət P 177, Q 162; vlyət P 188; vlyt Q 93; vløt Q 158, 162; vløt Q 76, 80, 176a; vlijət Q 176a; vlijət Q 180; vlet Q 72; **sloot**: sløt P 218; slut P 174, 178; **zeikzouw**: [zeik]-zōy P 54; →zōy P 55; →zō Q 2b; **zeikzog**: zēik-zāx P 218; **zouw**: zōy K 358, 361a, P 45, 58; zō^o P 46; zay K 357; zāy Q 156; zōi P 50; zōy K 358, 361; zō Q 2; zōy P 55; zō^o P 48; zā P 50; zā P 44; zēə P 44, 49; **zoei**: zūi L 372; **zijp**: zīp L 318b, 330, 332; zīp Q 202; zīəp L 289; **rigole (fr.)**: ri'g'ol Q 247, 247a; reigol L 416; rəgol P 174, Q 80; rəgol P 222; **mestkalle**: meskal L 386; **kalle**: kal L 291; **koegrats**: kugrats L 214, 214a, 215, 217, 245b,

246a; **mestloop**: mōstleip L 360; **zeikloop**: zēiklōip L 289b; **loop**: lōip L 289b, 290a, 292a, 318b, 320a, 322; **lyəp** L 265; **loper**: lupər L 352; **leipər** L 360; **afloop**: afluəp K 357; āflōip L 416; **afleip** L 368b; **afvoer**: āf-vōr L 289; **riool**: riōl K 318, L 286; riol L 282; **loter**: lōitər L 420; de volgende woordtypen betreffen een mestkuil achter de koeien: **zeikkot**: zēkkot Q 77; **zeikput**: zēikpūt L 360; **zeikgat**: zēik-gōt P 176; **gat**: gōt P 48.

2.2.28 ROOSTER IN DE MESTGOOT

(N 5A, 42b)

[Soms ligt onder in de mestgoot een rooster, een plank of plaat met gaten, die de mest tegenhoudt en alleen de gier moet doorlaten. Onder dit rooster bevindt zich een goot die met de gierput in verbinding staat.

Zie ook afbeelding 10.A.e bij het lemma KOEIENSTAND (2.2.23).]

rooster: Q 93; rustər K 358, L 314; ru-stər K 357; rostar L 312; rōstar K 278, L 265, Q 77, 209; rōstar L 163, 164; rōstar L 282; rōstar Q 178, 179; rōstar K 314, P 177, Q 80, 162, 180;

rōstar L 322; *rō²star* L 289b; *rj²-²star* Q 204a; *rj²star* L 320a, P 174, 218, Q 39, 111; *rj^(a)star* L 295, 318b, 372, 420; *rystar* Q 88 (van ijzer); *ristar* P 54, 55; *ristar* P 55, Q 72; *rēstar* L 360, 416; **zeikrooster**: *zēkrōstar* Q 177; *zējkrystar* Q 88 (van ijzer); **zeikroostertje**: *zēkrēstarkə* Q 170; **grille (wa.)**: *gril* Q 162; **plaat**: *plā²t* P 178; *plōt* L 163, 163a; *plō²t* P 222; **grubplaat**: *grōpplātə* (mv.) Q 211; **zjpplaa**t: *zjpplāt* L 382; **rioolplaat**: *riiōlplō²tən* (mv.) L 286; **mestplaat**: *mēsplāt* Q 97; **zeikplaat**: *zējklāt* L 326; *zēk-* Q 204a; **waterplaat**: *wātərplāt* Q 22; **plank**: *plānk* L 360; **gootplank**: *gōtplānk* L 269a, 329; **gribplank**: *griplānk* L 211; **grubplank**: *grōpplānk* L 271; *grōp-* Q 7; **zouwplank**: *zā²plānk* P 44; **zouwsplank**: *zōsplānk* L 0426; **mestplank**: *mēsplānk* Q 71; *mēs-* Q 97; *mēsplānk* L 159a; **drekplank**: *dreklānk* P 45; **gierplank**: *zējklānk* L 330; *zēkplā.ŋk* Q 187a; **zeikplank**: *griplānk* L 244d; **doorlaatplank**: *dōrlōtplānk* L 378; **trekplank**: *treklānk* L 266; **schaal**: *sxō²* P 51; **zouwzeef**: *zōuziēf* K 361a (zelden); **zift**: *zēft* K 318; **mestzj**: *mēs>zēj* L 270; **zjpper**: *zjppər* Q 28; **deksel**: *dēksəl* Q 2, 7; **zeikdeksel**: *zējkdēksəl* Q 162.

2.2.29 GIERGOOT

(N 5A, 42c en 43b)

[Onder het rooster in de mestgoot is een goot die de doorgesijpelde gier afvoert naar de gierput. Een aantal opgaven betreffen het laagste punt van deze giergoot, of de gierkuil in de potstal. Ze staan achter in het lemma bijeen.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*zēik*] het lemma GIER, MESTWATER, BEER in aflevering I.1, pag. 20.

Zie ook afbeelding 10.A.f bij het lemma KOEIENSTAND (2.2.23).]

zeikgoot: [*zēik*]-*gōt* K 314, 317, 318, 358, 361a, L 318b, P 44, 45, 51, Q 88; →*gō²t* L 289; →*gōūt* L 286; →*gōt* K 357, P 48, Q 179; →*gōāt* P 48, Q 3; →*gōt* L 163, 164, 269a, 270, 290, 331, 371, 430; →*gōt* L 211, 215, 265, 266, 268, 291, 294, 321, 322, 326, 329, 426, 432, Q 35, 95, 95a; →*gō²t* L 429; →*gōūt* P 55; →*gūt* L 416; →*gūt²* L 420; →*gūt* L 378; →*gōt* L 270, 312, P 49; →*gōt* K 353; →*gōūt* P 50, 174; →*gōt* L 327, Q 7, 11, 22, 94b, 97, 111, 111*, 204a, 209; →*gōt* L 422, Q 7, 18, 39, 96c, 192, 202, 198b, 204a; →*gūt* L 372a, 416; →*gūt* L 360, 368b; →*gūt* L 362; **beergoot**: *bērgōt* K 318; *bērgōt* L 420; **watergoot**: *wātərgōt* L 270; **mestgoot**: *mēs.gūt* L 289; **goot**: *gōt* K 317, L 318b, 382, P 45; *gō²t* L 278, 312, P 55; *gōt* P 49; *gōūt* P 176; *gōāt* P 48; *gōūt* P 178; *gōt* Q 7; *gōūt* K 278; *gōūt* P 50; *gūt* L 362; *gūt* L 372, 372a, 416; *gūt²* L 420; *gūt* L 360; *gōt* L 266, 290a, 294, 295, 299, 320a, 321, 326, 330, 422, Q 31, 35, 95; *gō²t* L 429, Q 2b; *gōūt* P 55; *gōt* L 163, 164, 215, 269a, 290,

292, 329, 371, 0426, 430; *gōt* L 270, 327, 33, 420, Q 7, 9, 11, 12, 33, 94b, 97, 111, 111*, 17, 179, 209; *gōūt* Q 86; *gōt* Q 28, 39, 98, 193, 19, 204a; *gōūt* P 54; **gootje**: *gōtšə* Q 198b; **zeil groeb**: [*zēik*]-*grup* L 159a, 244d, 290a, 330, 31; →*g²rup* L 0426; **groeb**: *grup* L 291; **zeil greb**: [*zēik*]-*grop* L 288a, Q 80; **greb**: *grop* 288a, Q 162; **ondergrib**: *ōndərgrop* L 16, 163a; **grib**: *grop* L 163, 164, 215, 244d, 26, 266, 292, 317, Q 98; **ondergrub**: *ōndərgrop* 28; **zeikgrub**: [*zēik*]-*grōp* L 271, Q 20, 112, 211; →*grōp* L 312, 382, Q 9, 12, 97, 99*; **grul grōp** L 269a, 318b, 378, 429, Q 7, 28, 32a, 95, 97, 211; *grō-p* Q 187a; *grōp* L 270, Q 22, 7, 99*, 111, 203b; **zeikzouw**: [*zēik*]-*zōū* K 35 →*zōə* P 46; →*zōū* Q 71; →*zōū* P 54; →*zō* Q →*zā* P 50; →*zō* Q 2b; →*zāx* P 218; **mestzouw** *mēs-zōū* P 51; **zouw**: *zōū* K 361a, P 51; *zō²* 46; *zō* P 222; *zōū* P 54; *zō* Q 2; *zōū* Q 156; *zā* 44; **zouw**tje: *zōūkə* K 357; **zeikvloot**: [*zēik*]-*vlōt* P 222; →*vlōt* Q 71; →*vlōt* Q 180; →*vlōt* Q 16 →*vlōt* P 177; →*vlōt* P 188; →*vlōt* Q 17; **vloot**: *vlōt* P 177; *vlyt* Q 93; *vlōt* Q 76, 16; *vlōt* Q 162; *vlōt* Q 80; *vlōt* Q 177, 180; *vlet* 72; **vlootje**: *vlōtšə* Q 77; **zeiksloot**: *zējkslōt* 178; **sloot**: *slōt* P 174; **zeikloop**: *zējklōjip* 289b; **afloop**: *āflōp* P 51; *ōflōp* Q 177; *āflōp* 96c; **loop**: *lōjip* L 289b, 292, 322; *leip* L 36; **loopje**: *lōjipkə* K 358; **lopertje**: *lōpərkə* L 35; **zeikzjpp**: *zējks-zjpp* Q 20; **zjpp**: *zjpp* Q 31; **zeil voor**: *zēk-vor* K 358; **pijp**: *pip* L 159a; **zeil riool**: *zējkrjōl* L 282; **riool**: *riōl* L 282, 31; *rii²ōl* L 360; **loter**: *lōtər* L 382; **rigole (fr. rəgul** P 222; **zeikkalle**: *zējkkal* L 386; **aacht**: *i* Q 111; de volgende woordtypen verwijzen naar een anderssoortige gierafvoer of naar het dieps punt in de bedoelde giergoot: **zeikgat**: [*zēik*]-*gāt* L 372; →*gōt* P 176; →*goat* P 218; **zeikko** [*zēik*]-*kyt* Q 93; →*kut* P 50, Q 80, 178; →*kōt* 361; →*kūt* P 55; **zeikkotje**: *zējkkōtjə* P 50; **zeil kuil**: *zēkkōl* P 55; **zeikput**: *zējkkōt* L 360; **zeil putje**: [*zēik*]-*pōtjə* L 314; →*pōtšə* Q 77, 187; **zinkput**: *zējkkōt* Q 162.

2.2.30 MESTHOOP IN DE POTSTAL

(N 5A, 49d)

[In het winterseizoen werd de mest die zich onder de koeien had opgehoogd, niet uit de stal verwijderd, maar achter de koeien zolang op een hoop gezet. Bij het leegmaken van de potstal in het voorjaar werd deze hoop naar het veld gerend. Zie ook de paragraaf „Verzorging van huvee” in de aflevering over het rund.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*mest*] het lemma MEST, STALMEST in aflevering I.1, pag. 3.]

meststal: [*mest*]-*stal* K 358, L 265, 416, 422, 180; →*sta*.l Q 162; →*stāl* L 312, 360, Q 178; →*stū* L 290a, 291, 331, Q 20, 39; **mestdeel**: [*mest*]-

-*dēl* L 159a, 163, 164, 211, 215; -*dēl* Q 9, 96c; -*dēl* Q 12, 179; **deel:** *dēl* Q 4; **meststoep:** *mēst-stup* P 55; **stoep:** *stup* L 316, 317, 321, 368b; **mestplaats:** *mēstplāts* L 360; **mesthoop:** [*mest*] *hōyp* L 271, 292, 294, 318b, 329, 330, 372, P 222, Q 22; -*hōp* Q 158; -*hu-əp* K 357; -*hu^həp* K 353 (zelden); -*huəp* P 48; -*hūp* P 50; -(*h*)*ūp* Q 2; -*hup* P 51, 107a; -*up* K 361a, P 178, 218; **hoop:** *hōp* Q 28; *hōyp* Q 156; **mestheem:** *mēstəm* L 288c, 0426, 429; *mē.stəm* Q 11, 93; *mēsəm* Q 95a, 170; *mēstəm* Q 196; **stronchoop:** *stronhup* P 51; *stronhuəp* K 314, 317; **strontenhoop:** *strontəhup* K 361; **mestkot:** [*mest*] *kot* P 44, 51; -*kūt* P 176, Q 72; **mesthoek:** [*mest*] *hōk* L 322, 382; **mestgat:** [*mest*] *gāt* L 290, Q 7; **mestkuil:** [*mest*] *kuil* L 270, Q 80, 209; -*kaul* Q 76, 162; -*kōl* Q 187a; **mestput:** [*mest*] *pōt* K 353, L 163, 163a, 282, 326, 378, Q 98, 156; -*pōt* K 358, L 269a, 316, Q 7; -*pēt* Q 2b; **mestputje:** *mēstpōtakə* P 45; **mestplai:** *mēsplaī* Q 31.

2.2.31 GIERKUIL IN DE POTSTAL

(N 5A, 49c; N 5, 119; JG 1a)

[In de potstal stroomt de gier naar een gierkuil achter in de stal.

Bij het uitmesten van de potstal werd de gier met een gierschep of -emmer uit deze kuil verwijderd. Als de gierplas te groot werd, stalde men in de buurt van de gierkuil kalveren, soms schapen, omdat deze minder plaats innamen.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*zeik*] het lemma GIER, MESTWATER, BEER in aflevering I.1, pag. 20.]

zeikkuil: *šzeikdkul* L 422; -*kūl* L 432; -*kōl* L 414; **trekgat:** *trēk-gat* L 163; **zeikgat:** [*zeik*] *gat* L 163, 163a; -*gāt* L 289b, 290a, 294, 318b, 322, 325, 330, 331, 377, 382, 420, 0426; **schepgat:** *sxəp-gat* P 48; *sxəp-* L 244d, P 45; *sxəp-gāt* L 271; *šəp-* L 291, 321, 326, 329, 368b, 371a, 372, Q 9, 12; *šəp-* L 416; *sxəp-gāt* Q 2b; *šəp-gāt* L 420; *sxəp-gāt* P 49; **zeikkot:** [*zeik*] *kot* K 278, 314, 317, 318, 353, 357, 358, P 51; -*kōt* K 361, L 282, 352; -*kou.t* Q 1; -*kōt* L 312; -*kū.t* L 416, 417, Q 2, 3, 4, 5, 82; **schepkot:** *sxəpkōt* L 412; *sxəpkūt* P 55; **kot:** *kūt* L 418; **zeiklok:** [*zeik*] *lōk* Q 39; -*lōk* Q 209; **scheplok:** *šəplōk* Q 20; **zeikputje:** [*zeik*] *pōtakə* P 45; -*pōtšə* Q 77; **aalput:** *āpōt* L 382; **beerput:** *bēirpōt* L 423; **beerputje:** *bēirpōtakə* K 318; **zinkput:** *zēnkpōt* Q 99*; **pus** `(wa.): *pūs* L 372.

2.2.32 MESTDEUR

(N 5A, 44b)

[De deur van de stal waardoor de mest naar buiten wordt gekruide. Men heeft voor deze deur vaak geen speciale naam, met name als het niet steeds dezelfde deur is of als het de enige deur

van de stal is. Aan weerskanten van de dubbele deur van een dubbele stal is een enkele deur. Als de middengang een voergang is, dan dienen deze enkele deuren om de mest door naar buiten te kruien; is de middengang een mestgang, dan dienen de dubbele deuren als mestdeur en de enkele deuren om het voer door naar binnen te brengen.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*mest*] het lemma MEST, STALMEST in aflevering I.1, pag. 3.]

meststalsdeur: [*mest*] *štals-dōr* L 295; **mestpoort:** [*mest*] *pōrt* L 331; **mestdeur:** [*mest*] *dōr* K 358, L 269a, 312, 321, 330, 371a, 382, 422, 0426, Q 22, 28, 97; -*dōr* Q 71; -*dōr* L 371, Q 158, 179; -*dōr* Q 7, 178; -*dōjər* K 353; -*djər* L 372, 420; -*dejər* P 54; -*dējər* Q 72; -*dēr* P 58; -*dīr* L 416; **mestdeurtje:** [*mest*] *dōrkə* L 266; [*mest*] *dōrkəs* (mv.) L 429.

2.3. Paardestal

2.3.1 PAARDESTAL (kaart 24)

(N 5, 105e; A 10, 9c; L 38, 26; Wi 18; S 50; monogr.; add. uit N 5A, 59 en 73a)

[De stal of ruimte waar het paard of de paarden staan.

Het woordtype **voerderij** voor voergang in de paardestal kan wel uitbreidend gebezigd worden voor de paardestal in zijn geheel.

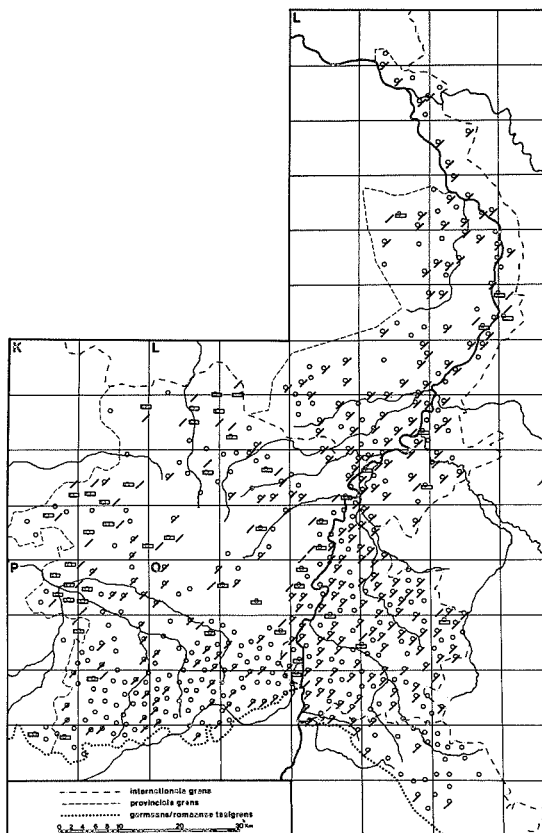
Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*stal*] het lemma STAL (2.1.2). **Paardsstal**-varianten waarvan het *stal*-gedeelte een kleurloze vocaal vertoont, zijn voluit en fonetisch genoteerd, omdat deze tweede component als simplex niet voorkomt met een kleurloze vocaal.

Zie de plattegronden van de stallen in paragraaf 1.2.]

paardestal: *pērdə[stal]* K 314, 361, L 209, 268, 269a, 271, 282, 286, 312, 313, 314, 316, 329, 355, 360, 372, 378, 381a, 416, 422, Q 5, 7, 9, 18a, 88, 101; *pē-rdə*- L 420; *pērdə*- Q 95, 187; *pē-rdə*- L 355; *pijərdə*- Q 3; *pijērdə*- L 414; *pijərdə*- L 286; *pejəra*- K 278; *pē-ɹa*- K 317; *pejər(ə)*- P 44; *pē-rə*- K 353, P 46; *pē-rə*- K 314, 315, 357, P 45; *pijə-rə*- K 318, 358; *pijē-rə*- K 278; *pēdā*- P 107a; *pēdā*- P 48, 211, 214, Q 117; *pejə-dā*- Q 72; *pijā-dā*- P 50, 52, 176; *pijē-dā*- P 44, 49; **paardsstal:** *pē-ɹts[stal]* Q 284; *pē-ɹts*- L 191, 192, 192b, 209, 210, 211, 213, 314, 214a, 215, 215a, 216, 217, 244d, 245b, 246a, 247, 250, 269, 371a; *pē-ɹts*- Q 4, 10, 36, 196; *pē-ɹts*- L 115, 159a, 163, 164, 192a, 265, 292, 293, 326, 364, 368, 372, Q 101, 187a; *pē-ɹts*- Q 101; *pē-ɹts*- L 372; *pē-ɹts*- Q 3; *pē-ɹts*- Q 94b, 95, 96c, 187; *pijə-ɹts*- Q 1; *pē-ɹ(t)s*- L

Kaart 24. PAARDESTAL

— paardestal
 / paardsstal

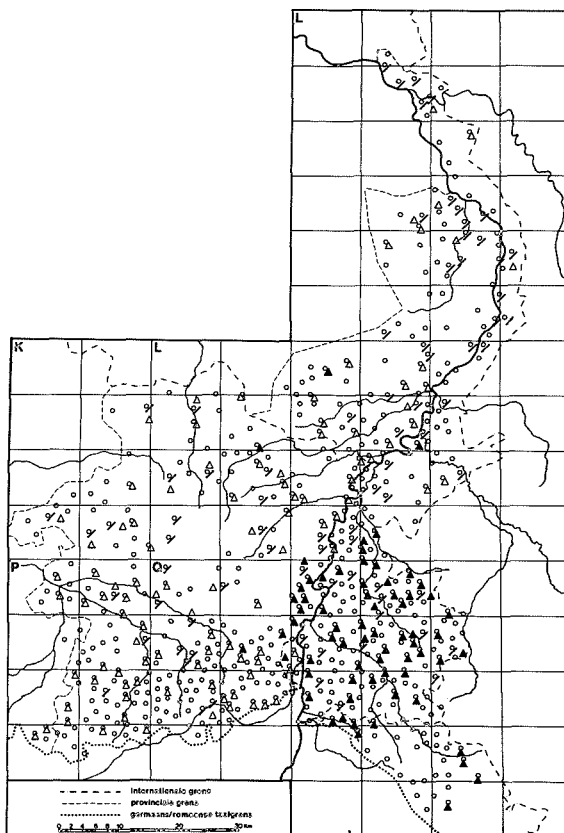

371a; *pē+r(t)s*– L 246, 246b, 249, 268, 289, 289a, 289b, 322, 327; *pēr(t)s*– L 269, 269a, 270, 271, 288, 288a, 289, 292a, 293, 294, 295, 296, 316, 317, 318, 318b, 318c, 327, 362, 366, 369, 370, 382, 422, 431, Q 12, 15b, 17, 18, 88, 96a, 96c, 96d, 102; *pēr(t)s*– L 415, Q 9, 198b; *pē²r(t)s*– Q 198, 198b; *pē²r(t)s*– L 319, 413, Q 187a; *pē²r(t)s*– K 361, L 355; *pē²r(t)s*– Q 105; *pī²r(t)s*– L 414; *pīār(t)s*– Q 2; *pērs*– L 290, 290a, 291; *pē²rs*– L 420; *pē²rs*– L 244c, 245, 248, 265, 265b, 266, 267, 320; *pērs*– K 357, L 288c, 292, 298, 299, 312, 320, 320a, 321, 322, 322a, 323, 324, 325, 326, 328, 329, 330, 331, 331b, 332, 358, 360, 367, 368b, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 381a, 381b, 385, 386, 387, 416, 417, 423, 424, 425, 426, 428, 429a, Q 7, 9, 11, 96b; *pērs*– L 286, 312, 313, 314, 320, 325, 328, 352, 360, 432, Q 1a, 193, 194; *pērš*– L 383, 387, 434a, Q 19, 97, 99, 99*, 100, 101, 101a, 102, 103, 105, 111*, 192; *pērš*– Q 99, 100; *pē²rs*– K 353, L 360; *pē²rs*– P 45, 46, Q 3; *pē²rs*– Q 38; *pē²rs*– P 51; *pē²rš*– Q 192; *pē²rš*– Q 196; *pē²rs*– K 360; *pē²rš*–, *pī²rš*– Q 191; *pī²rš*– Q 195; *piārs*– Q 1; *piērs*– Q 199; *piērs*– K 358, Q 199; *piērs*– K

315; *piērs*– K 358, 360, 361, 361a, P 51; *pē(r)* L 0426, Q 14; *piē(r)s*– K 278; *pē(r)š*– Q 113 *pēš*– L 429, 430, 432a, 433, 434, Q 15, 18, 2, 30, 31, 32a, 33, 34, 35, 98, 109, 111, 111 *p²ēš*– Q 20; *pēš*– Q 36; *pē²š*– Q 19; *pē²š*– Q 27, 32; *pē²š*– Q 35, 36; *pē²š*– Q 0112, 112 *pē(r)ts*– Q 113; *pē(r)ts*– Q 203, 204a; *peā(r)t* P 56; *piā(r)ts*– Q 2b; *piē(r)ts*– Q 72; *pe²ts*– 197, 197a; *pēts*– K 278, 314, 317, 353, P 172, 117a, 117b; *pēts*– P 107a, Q 118; *pē²ts*– P 4 172, 218, 219, Q 201; *pē²ts*– P 117, 174, 175, 116, 203b; *peāts*– Q 202, 208; *pē²ts*– Q 12 121b, 121c, 211; *pē²ts*– Q 39, 112, 113, 113 117, 117a, 117b, 118, 119, 222; *pī²ts*– Q 7 83; *piēts*– Q 94b; *piēts*– K 318; *piē²ts*– Q 8 *piēts*– Q 76, 77, 155, 162; *piēts*– K 315, 31 317, 318; *piēts*– Q 162; *piāts*– P 50, 54, 11 120, 121, 192, 195, Q 78, 80, 156, 159, 17 *piāts*– P 50, 55, 57, 119, 176, 176a, Q 16 *piāts*– P 188, 197, 222, Q 71, 86, 156, 165, 17 171, 176a, 177, 178, 180, 242, 243; *piā(t)s*– 179; *piāts*– P 55; *piāts*– Q 78; *piōts*– Q 15 168a; *piōts*– Q 77; *pē²ststal* Q 207, 253; *pē²tš* Q 203, 204a, 205*, 208; *pē²rstal* Q 279; *p²ia štal* Q 200; *p²ē²stal* Q 247, 247a; *pē²tštal*

Kaart 25. PAARDERUIF

- ∕ ruif en sst.
- △ reep en sst.
- ▲ roop en sst.

204a; *pietstæl* Q 249; *pietstæl* Q 209; *stal*: [*stal*] Q 34, 102; **voerij**: *vriij* Q 96, 96a; **veulensstal**: *vōlāsstal*^o L 331; *vōj.lasstā.l* P 195; *vōlāstēl* (mv.) Q 192; **hengstestæl**: *hegstāstēl* (mv.) Q 192.

2.3.2 PAARDERUIF (kaart 25)

(N 5A, 59a en 59b; A 14, 13; L 42, 3; L 45, 12; monogr.)

[Het samenstel van latten, gelijkend op een ladder, dat in schuine stand wordt aangebracht boven de paardekrib en waaruit de paarden langzaam het hooi (soms ook gras) kunnen eten.

De benamingen met *krib* zijn waarschijnlijk eigenlijk gebruikt (vergelijk het woordtype **hooi-krib**) of men kende ter plaatse oorspronkelijk geen ruif. Zie ook de toelichting bij het lemma RUIF VOOR DE KOEIEN (2.2.19).

Zie voor de fonetische documentatie van [*krib*] het lemma PAARDEKRIB (2.3.3) en voor [*hooi*] het lemma HOOI in aflevering 1.3, nr. 4.1.2.

In de kaart zijn de *ruif*-, *reep*- en *roop*-opgaven aangevuld met die uit de lemma's RUIF VOOR DE KOEIEN (2.2.19) en SCHAAPSRUIF (2.4.13).]

ruif: *rōif* K 278, L 214a, 248, 271, 291, 312, 322, 327, 386, 413, 414, 422, 426, 428 (thans), P 120, Q 1, 2, 3, 15, 16, 32, 32a, 36, 95, 96a, 101, 102, 167; *rōiəf* Q 79a; *rōuf* P 54; *rōif* Q 74; *rōf* Q 79; *rōif* Q 71; *rōf* K 358; *rōf* Q 102, 121; *ruif* L 312; *ruf* L 250, 268, 269, 271 (schuine bodem), 290, P 120, Q 196; *r'uf* L 329; *rūf* L 210; *ruf* L 115, 164, 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a, 248, 312, 377, 381, 381b, 421; *rūf* L 296; *rūəf* L 246, 246b; *reif* K 353, L 366, 418, 422; *rēif* L 355, 360; *rēif* L 360; *rif* P 178; *riəf* L 421; *rāif* Q 162; *rōf* Q 113; **hooiruif**: *hōiəreif* L 269; **ruifel**: *reifəl* L 316; **reep**: *rēp* L 192a, 293, 370, 371, P 120, 121, 188, Q 3, 71, 72, 78, 83, 84, 89, 93, 163, 176a, 179; *rēip* Q 71, 78; *rēip* Q 156; *rēip* L 364, 368, Q 88; *rēip* L 294, 317, 318, 325, 328, 330, 360, 368, 372, 374, 387, 415, 416, 418, 419, 423, 428 (vroeger), P 186, 189, Q 5, 90; *rep* P 189; *rep* L 164, 210, 211, 214, 245b, P 176a; *reip* K 278; *rip* K 359, 361, L 360, 362, 372, P 48, 53, 56, 58, 119, 175, 176, 219; *riəp* L 312, 355, P 172, 210a, 219; *riip* L 286, P 211; *rīəp* L 312; *rāip* P 184, 188; **paardsreep**: *pērtsreip* L 415; *piətsrip* P 50; *pētsrip* P 174; *pērsrēp* Q 3; **voerreep**: *vuərrēp* P 176; **hooi-**

reep: [hooi]rēp L 314, Q 3; **-reip** L 288a, 289, 318, 318b, 320, 330, 360a, 381a; **-rep** L 210; **-rip** L 352, Q 2; **-rijap** L 314; **roop:** rōp Q 33, 35, 112, 112b, 113, 113c, 118, 121, 121b, 192, 208, 247, 261, 262, 263, 284; rō.p Q 202, 203b; rōp Q 196, 196a, 204a; rō.p Q 200, 247, 247a; rōip L 428, 430, Q 20, 102; rōyp L 317; rōp L 250, Q 117a; rōyp Q 284; rōp Q 111*; rōip L 330, 429, 433, Q 8, 9, 10, 14, 15, 18, 20, 21, 32, 32a, 34, 36, 38, 95, 99, 100, 101, 101a, 102, 109, 115, 187a, 201, 284; rōp Q 112, 113a; **paardsroop:** pertsrōp Q 84; **hooiroop:** [hooi]rōp L 288; **ben:** ben L 355, 377, 378, 381b, 431, Q 101; **leider:** lejar L 371, 372, Q 3; **hooileider:** hōilejar L 370; **leidertje:** lejarke L 366; **leer:** lir L 282, P 54, 211; **liar** K 278; **lëran** (mv.) L 413; **paardsleer:** piatslir P 54; **leertje:** lirke L 312; **paardsleertje:** pertslirke L 355; **hooileertje:** hōilerke L 355; **hortje:** hōrtja L 269; **hooiheek:** hōijk L 381a; **rek:** rek L 312; **reik** Q 162; **rēk** L 360; **hooirek:** [hooi]rek L 282, 355; **voederrek:** vujärrek P 176; **voerre:** vörrek L 316, 358; **bred:** bret L 352; **voederbalk:** vujärbal^{pk} P 176; **tralies:** trälis L 358; **scherf:** šer^{pf} L 416; **hemel:** hēmäl L 356; **krib:** [krib] K 359, L 214a, 248, 271 (beneden open) 286, 314, 316, 367, 372, 413, P 50, 176, 195, Q 3, 90, 113; **paardekrib:** pē^(a)rdakrep L 316; **hooikrib:** [hooi]krep L 210, 248.

2.3.3 PAARDEKRIB

(N 5A, 59a en 59b; L 28, 52; L 42, 3; monogr.)
[De drink- en voerbak die vóór de paarden langs loopt, op een hoogte van ongeveer een meter. Het voer in de krib is meestal vrij fijn (haver, haksel). Zie ook het lemma VASTE VOER- EN DRINKBAK (2.2.15).]

paardekrib: pērdakrep Q 95; pē^(a)rdā- L 316; pērdakrōp L 312; pēr- L 357; pējdakrōp Q 72; **paardskrib:** piārtskrep Q 2; perts- L 368; perts- L 271; perts- L 211, 371a; perts- L 362, 416; piāts- P 54, Q 2b; piāts- P 50, 54, 222, Q 71, 170, 176a; piāts- P 55; pēts- K 314, Q 204a; piāts- Q 72, 76; piāts- Q 158; pērs- L 420; pērs- L 415; pēirs- L 317; piērs- K 278; pērs- L 286, 312; pēirs- L 360; piātskrip Q 180; piāts- Q 77; pēartskrōp Q 187a; perts- L 324; pēarts- Q 198; perts- L 290, 326, Q 9; perts- L 269a, 292, Q 198b; piāts- Q 179; pēats- Q 39; pēats- Q 211; pērs- L 378, Q 35; pērs- L 288c, Q 88; pērs- Q 192; pēirs- L 423; piērs- K 361a; pērs- L 290, 290a, 291; piērs- K 361; pēš- L 430, Q 22, 32a, 111; pēas- Q 18; piātskrōp Q 178; pē^ars- P 46; piāts- K 318; pēitskrup P 48; pējars- P 44; pertskrēp L 312; perts- Q 3; piāts- Q 86; piāts- Q 209; pertskrēp Q 12; **voerkrib:** vōrkrōp L 429; **krib:** krep K 278, 317, 358, L 214a, 215, 248, 265, 266, 270, 271, 282, 286, 295, 312, 314, 316, 352, 355, 356, 360,

362, 366, 367, 368, 372, 413, 414, 415, 417, 418, 422, P 50, 54, 56, 58, 119, 121, 174, 177, 177, 178, 180, 187a, 188, 192, 193, 195, 218, 2, 3, 4, 7, 31, 71, 77a, 78, 83, 88, 95, 156, 161, 162, 166, 167, 168, 168a, 172, 176a, 179, 203b, 240, 241, 259, 284; **kre.p** P 222; **krōp** K 357, P 188, Q 80, 156, 162; **kri.p** Q 156, 16krōp K 315, 316, 317, 318, 353, 357, 358, 36L 248, 289, 289b, 290a, 294, 314, 315, 31318b, 320a, 321, 326, 330, 352, 371, 372, 37377, 386, 414, 419, 420, 423, 426, 0426, 432, 45, 48, 51, 55, 58, 115, 120, 172, 176, 176a, 1, 7, 9, 10, 18, 20, 28, 32a, 33, 88, 90, 94b, 997, 98, 99*, 111, 112, 112b, 113, 113a, 117172, 175, 177, 193, 196; **krōp** Q 202; **krōp** 358, 361, L 289, 322, 329, 330, 331, 382, 38420, P 48, 49, 51, 176, Q 1, 9, 11, 88, 90, 9krup K 314, 359, L 319, P 44, Q 9, 88, 93; **kryp** P 117; **krōp** Q 113; **kre.p** L 286, Q 2, 3, 93, 9krēp K 315, P 218, Q 71, 86, 93, 95, 248; **krup** 12; **paardebak:** pērdābak L 290a; **paardsba** perts-bak L 214, 214a, 215, 217, 244d, 245246a; perts- L 163, 163a, 164; pērs- L 26299; **voederbak:** vudārbak L 313; **vojar-** K 27**voerbak:** vūrbak L 163, 163a, 312; **vör-** L 37420, Q 97, 192, 204a; **bak:** bak L 159a, 21**batch (wa.):** bats^q Q 247; **voer-batch:** vōrbats^q 196, 248; **ezel:** ēzäl Q 2; **voerkomp:** vōrkompp 111 (bak waarin het paardevoer bereid wordt)

2.3.4 LATIERBOOM

(N 5A, 59d; monogr.)

[Een horizontale balk die twee paarden van elkaar scheidt, meestal hangend aan kettingen, of wel vast verbonden. In plaats van een hangende balk kan er ook een eenvoudige en niet al te hoge tussenwand zijn. Met een **box** is een afgesloten ruimte voor één paard bedoeld; de tussenwand maakt dan deel uit van de box.]

latierboom: latīrbōum L 291; **disselboom:** āsalbōum L 291, 294, 322; **disālbōm** L 244**scheidsboom:** sxēits-bōm L 269; **scheiboombom** L 163, 164; **boxboom:** bōks-bōum 271; **hefboom:** hef-bōum Q 204a; **boom:** bōm 35; **bom** L 163, 164a; **bōum** Q 111; **bum** L 28**bu^m** P 48; **būūam** K 358; **schutbalk:** šōt-bal^{pk} Q 11; **tussenbalk:** tōšābal^{pk} Q 39; **tēsā-** Q 9**balk:** bōks-be^{pk} (mv.) L 326; **balk:** bal^{pk} 159a, 420, Q 156; **balk tussenbeide:** bai tōšābej^q Q 209; **barre (fr.):** bār K 318, L 312, 7; **scheihout:** sxēhōt K 357; **sxāihāt** K 31**scheilinghout:** šēijehhōt L 360; **warshout wērshōt** Q 18; **slaghout:** slaxhāt K 27**slāxhōt** Q 162; **slā.xhōts** Q 202; **boxhout bōks-hōt** K 358; **hout:** hōyt Q 33; **hōyt** Q 8**hōyt** L 360; **scheipaal:** šēipāl Q 94b; **schei:** s K 361; **schoff:** sxōft K 314; **bok:** bōk Q 204**pilaartje:** plējrkā L 423; **batche (wa.):** bōjts 174; **batsā** (mv.) P 174; de volgende woordtyp

betreffen een schutting tussen twee paarden: **schutting:** *šōtenj* Q 9; *šōtenj* L 320a, 378, Q 12; **schutsel:** *sxōtsəl* K 353, P 45; *sxōtsəl* P 46; **geschut:** *gāšōt* Q 7; **schot:** *šōt* L 360, Q 32a; *šō.t* Q 187a; **beschot:** *bāšōt* Q 192; **onderslag:** *ōndāršlā.x* Q 200, 247, 247a; *ōndāršlāx* Q 204a; *ōnārslāx* Q 170; *ōnārslāx* Q 77; *onār-* Q 71, 86, 176a; *unārslōx* Q 76; *ōnāršlāx* Q 111; *onār-* Q 117a; *ōndāršlāx* (mv.) Q 192; **box (e.):** *bōks* K 317, 361a, L 215, 265, 270, 289b, 329, 330, 352, 382, 416, P 44, 48, 50, 51, 177, 178, 222, Q 2, 2b, 9, 22, 80, 96c, 97, 98, 99*, 156 (schutting), 158, 162, 178, 179, 193; *bōks* L 270, 312, 316, 331, 362, 368b, 371, 422, P 176, 188, 218, Q 3, 88 (voor één paard), 95, 180; *būks* L 420; *byks* L 372; *bōks* P 49; *bōks* L 317, 321, Q 20; **paardsbox:** *piāts-bōks* Q 177; *piāts-* P 54.

2.3.5 VOERGANG IN DE PAARDESTAL

(N 5A, 59a en 59f; S 50; monogr.)

[De gang, soms ook een grotere ruimte, in de paardestal vanwaaruit de paarden gevoerd worden. In de voergang sliep vaak de paardeknecht en stond de kist met haver en/of haksel (soms onder het bed van de knecht, Q 154). De voergang als slaappleats van de knecht werd soms tot een apart vertrek in de paardestal. Als de knecht op zolder sliep, kon deze zolder ook wel met *voederij* aangeduid worden (Q 111). Zie ook de toelichting bij het lemma SLAAPPLAATS VAN DE KNECHT BIJ HET VEE (2.3.10) en de daar genoemde lemmata.]

voederij: *vūjārēj* Q 71; *vūjārē* P 222; **voerij:** *vuri* L 378; *vuārē* P 177; *vōri* L 321; *vōrij* L 321; *vōrij* L 321; *vorej* Q 7; *vo'ri* L 381, Q 101; *vōri* Q 15; *vōrij* L 379, 380; *vōrej* Q 113; *vōrej* Q 9; *vri* L 298, 329, 373, 426, 0426, 427, 428, 429, 431, 432, 433, Q 14, 15, 17, 18, 20, 21, 30, 32a, 33, 35, 38, 96, 96a, 99, 99*, 100, 101, 112, 115, 117, 121b; *vrij* L 289b, 316, 317, 371, 371a, 372, 372a, 378, 422, 426, 0426, 428, 429, 432, Q 7, 21, 22, 28, 31, 32, 33, 35, 39, 97, 98, 111, 111*, 112b, 118, 192, 196, 196a, 203b, 204a; *vri* L 429a, 430, 434a, Q 18, 22, 36, 97, 98, 99*, 101a; *vrij* L 423, Q 34, 99*; *vrej* L 420, Q 7, 9, 12, 72; *vr'ej* Q 88; *vr'e'ij* Q 88; *vrēj* L 269a, 312, Q 113 (zolder), 113a, 208, 211; *vrēj* L 420, Q 113, 121, 154, 178, 211; *vr'eij* Q 202; *vrēj* Q 71, 77, 93, 94b, 95a, 96c, 103, 162, 198, 204a, 211; *vrej* L 371, 372, Q 7, 11, 12, 72, 76, 80, 86, 96a, 102, 105, 158, 162, 167, 171, 179, 187, 193, 198b; *vraj* Q 162, 170, 176a, 180; *vraj* Q 177; **voederderij:** *vydārārē* P 222; **paardsvoerij:** *perts-vrej* Q 198b; *piāts-vrēj* Q 209; **voornere:** *vōrnē'ārē* K 314; **voederstal:** *vūjārstal* Q 156; **voergang:** *vōrganj* L 378, Q 39; **gang:** *ganj* L 331; **voerhuis:** *vōrhūs* L 320a; **voerplaats:** *v'ōrplāts* L 329; *vūrplēts* L 159a; **voorstal:** *vōrstal* K 357; **eetplek:** *ēatplek* P 45.

2.3.6 HAVERKIST, HAKSELKIST

(N 5A, 59c en 72b; JG 1a en 1b; monogr.)

[De kist of bak waarin men het droge voer, tegenwoordig de haver, voor het paard bewaart. Deze kist staat meestal in de voergang in de paardestal. Vroeger werden er vooral ook haksel, soms zemelen, geplette haver, kaf of melasse in bewaard.

De kist kan door een tussenwand verdeeld zijn. In het ene vak bewaart men dan meestal haver, in het andere iets anders. Soms zijn er meer dan twee vakken. Achter in het lemma staan enkele benamingen bijeen voor dit tussenschot.

In het lemma wordt achter de codecijfers zoveel mogelijk met een cijfer vermeld in hoeveel delen de kist verdeeld was en wat er nog meer in bewaard werd dan de in het eerste lid van de woordtypen genoemde voedselsoort.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*haver*] het lemma HAVER in aflevering I.4, nr. 1.2.5.]

haverkist: [*haver*] *kēst* P 44, 49, Q 33; *-kēs* L 426, Q 21, 72; *-kest* K 278, 314 (2, + haksel), 315 (id.), 316 (id.), 317, 318 (id.), 353 (id.), 358 (id.), 360 (1 of 2), 361 (3, ook haksel), 361a, L 159a, 163, 163a, 164, 286, 288c, 289, 289b, 292, 312, 313, 314, 315, 316 (2, + haksel), 317 (id.), 318b, 319 (id.), 320a, 321, 322, 326, 352, 353, 354 (id.), 355 (id.), 356, 359, 360 (id.), 361 (id.), 362 (id.), 363 (id.), 364 (id.), 365 (id.), 367 (2, + haksel of zemelen), 368 (2, + haksel), 370, 371 (id.), 372a, 377, 413 (id.), 414, 415 (id.), 416, 417, 418, 419 (2), 420 (2), P 45, 48, 49 (2 of 3), 50 (3, + haksel en zemelen), 51 (2, + zemelen, vroeger + haksel), 53, 54, 55 (2), 56 (2), 113 (1), 115 (2, + geplette haver), 117 (1), 118a (1 of 2, + haksel of zemelen), 176 (1), Q 1, 3, 4; *-ke.st* L 282; *-kes(t)* L 270, 290a, 422 (2), P 57, Q 7 (aparte kist); *-kes* L 269, 269a, 295, 299, 329, 330, 378, 382, 386, 423, 424 (2), 0426, 430, 432, P 214, Q 2 (2, + haksel), 2b, 5, 6 (2), 8 (2), 9 (1), 10 (2, + haverkaf), 12 (2), 13 (2, + meel), 18, 20, 22, 35, 39, 81a, 84 (2), 87 (2), 88 (2), 91 (2), 94b, 95, 95a, 96c (2, + kaf of haksel), 97, 98, 99*, 111, 117a, 170, 172 (3), 178 (2), 187a, 188 (1 of 2, + meel), 192, 202 (1), 203b (1), 204a, 211; *-ke.s* Q 209; *-kēst* L 312; *-kēs(t)* L 266, 290, 291; *-ke.st* P 44, 175 (1), 176a (2, + zemelen); *-ke.st* Q 11 (2), 77, 94 (2); *-ki.st* K 357 (2, + haksel), P 173 (1 of 2, + meel); *-ki.s* Q 179; *-kist* K 278, 317a, 357, 358, 359 (2), L 211, 215, 244d, P 45 (1 of 2), 46, 47, 52 (2), 174 (2, + gekraakte haver), 178 (minder gebr. dan *haverbak*); *-ki.st* P 58; *-kist* Q 198b; *-kis* P 48 (1), 222, Q 2a (vroeger 2, nu 1), 32a, 71, 76 (1), 77 (1), 80, 81a, 83 (2), 86, 88, 90 (2), 93, 154, 155, 158, 158a, 162, 163 (2, zemelen of andere soorten meel), 167, 168a (2), 169, 170 (2), 171 (2 of 3), 174, 175, 176a, 177 (1), 178, 182 (soms 2),

241 (2, geplette en Franse haver), 242; *-kīs* Q 71; *-kī.s* P 119 (2), 120 (1 of 2), 121 (1), 177 (2, + tarwekaf), 177a (vroeger soms 2, nu 1), 184 (1 of 2, + zemelen of haksel), 186 (soms 2, + meel), 188 (meestal 1), 192 (2, + meel of zemelen), 195 (1), 197 (1, ook kaf), 224, Q 73 (2), 74 (1), 75 (2, +haksel of kaf, zemelen of melasse), 78 (2, + zemelen), 79, 79a (1), 80 (2, + kaf), 152 (2, + kaf of haksel), 153 (2, kaf), 156 (2, haksel of kaf), 157 (2, zemelen, vroeger haksel), 157a (1), 159 (vroeger 2), 160 (2, kaf of zemelen), 161 (2, kaf), 162, 164 (1), 166 (1 of 2), 240; *-kīʔs* P 177; *-kī.š* P 187 (2); *-kīš* Q 198; **have-rekist**: *hā.vərəkest* L 421 (2); *hāvərʔkes* L 423 (2, + tarwekaf of haksel); *āvərə-* L 372 (2); **haverbak**: [*haver*]bak K 318, L 371a, P 46, 50, Q 193, 204a; *-bāk* P 44, 55, 172 (2, + kaf of zemelen), 173 (meel), 176 (1), 177a (1, vroeger soms 2), 178 (2 of 3), 179 (3, + zemelen en melasse), 180 (soms een gemetselde bak), 182 (1), 195 (ijzeren ketel), 218 (vroeger 2), 220, 224, Q 3, 162, 165 (met vakken, + kaf, haksel of geplette haver), 181; **haverton**: *hāvərtōn* L 265; **hakselkist**: *heksəlkest* L 159a, 270, 288c, 289, 292, 294, 314, 315 (2, + haver), 316 (id.), 317 (id.), 318b, 319 (id.), 354 (id.), 355 (id.), 356 (id., groter dan *haverkist*), 358, 359, 364 (2, + haver), 366 (id.), 370, 371 (id.), 377, 415 (id.), 416, 418, P 50 (3, + haver en zemelen), Q 7 (aparte kist), 34; *-kes* L 269, 269a, 270, 290a, 299, 331, 372, 382, 429, 432, Q 7 (aparte kist), 21, 72, 81a, 99*; *-kešt* Q 34; *eksəlkest* L 369 (2, + haver), 420; *-kes* Q 7 (aparte kist), 13 (2, + haver en meel); *heksəlkešt* L 265, 290 (haverstrohaksel); *-kēs* L 266, 291; *-kist* L 214, 214a, 215, 217, 244d, 245b, 246a; *-kis* Q 2a, 81a, 82, 89 (2, + haver), 163, 168 (haksel gemengd met haver), 169 (aparte kist), 176a, 177; *he.ksəl-* Q 154 (aparte kist), 155; *heksəl-* Q 242; *-kī.st* P 118 (2, +haver); *-kī.s* P 120 (1 of 2), Q 73 (2, +haver), 79; **hakselskist**: *heksəlskest* L 314; *-kes* L 386, 387; **hakselbak**: *heksəlbak* Q 7, 35; *heksəlbāk* Q 181; **hakselton**: *heksəltōn* Q 71; **voerkist**: *vörkest* L 368b; *vörkes* Q 98; *v'ör-* Q 202; **voederbak**: *vujərbāk* Q 156; **voerbak**: *vörbak* L 429, Q 28, 33, 193, 196; *förbāk* P 223 (2, haver en kaf); *föyr-* P 174, 218, 219 (1), 227 (1 of 2); **paardskist**: *pērskes* L 372; *pjatskīʔs* P 222; **voerkast**: *v'örkā.s* Q 200, 247, 247a; **voerbak**: *v'örba.tš* Q 200, 247, 247a; **stop**: *sto+p* Q 180; de volgende woordtypen betreffen een kist of bak voor ander voer dan haver en/of haksel: **meelkist**: *m'elkis* Q 175; *mielkī.s* Q 79a (1); **zemelbak**: P 186 (met onderslag); de volgende woordtypen betreffen de tussenwand of het tussenschot in een in vakken verdeelde voederkist: **onderslag**: P 120, 186, Q 78, 157, 159, 160, 161, 165, 166; *ondərslōx* Q 94; *o.nər-* Q 84; *ondərslō.x* P 188, Q 171; *o.nər-* Q 89, 90; **schot**: *šōt* Q 88.

2.3.7 GETUIGKAST

(N 13, 81)

[Een kast, ook wel kist of bak, waarin het getuig van het paard (vooral het kostbare zadel en d haam) bewaard wordt. Op grote boerderijen (c bij welvarende mensen) is er wel eens een apauw vertrek voor het getuig, maar dit komt slecht zelden voor. Een kast voor het paardetui is onbekend in L 320a, 324, 330, 369, Q 113, 198b e 203b. Meestal hangt men het getuig aan hake of balkjes in de muur (K 278, L 271, 318, 322 372, 413, 429a, P 107a, Q 4, 78, 111 en 193). I L 282 wordt het getuig op een ezel gelegd. Be namingen die niet een kast, kist of bak betreffen zijn overgeplaatst naar het lemma GETUIGREK (2.3.8). Zie ook dat lemma.]

getuigkast: *gətōxkas* K 359; *-kās* Q 71; *gətōx kast* L 209, 269, 325, 374; *-kas* L 266, 271, 295 329, Q 111, 0112, 187; *gətōy.xka.s* Q 202; *-kō.s* L 290; *gətōyxxkas* L 423; *jətsōyxxkas* Q 121c **paardsgetuigkast**: *pers.gətōyxxkas* L 286; *pers-* L 286; **getuigkast**: *gətōyxxkas* Q 101; **tuigkast** *tōyxxkast* L 289b, 37; *-kas* Q 32a, 95; *tōyxxkast* L 289; **tuigenkast**: *tōygekāst* L 265; **kast voor het getuig**: *kast> vōr ət> gətōx* P 176; **gereikast** *gərejkast* L 321; **gescheerkast**: *gəšerkas* Q 2C *gəšxärkāst* L 159a, 164; *gəšxärkas* L 271; *gə štärkast* L 321; **paardsgescheerkast**: *pēətsjəštär kas* Q 121c; **gescheerskast**: *gəšxärskas* L 269a *jəštärskas* Q 211; **bewaarkast**: *bəwärkast* L 42C **kast**: *kāst* L 215; *kas* Q 9, 162 (meestal is er een opening in de muur); **getuigkist**: *gətōyxxkes* L 268; **tuigkist**: *tōyxxkes* Q 204a; **gescheerkist**: *gə šärkes* Q 205*; **paardsgescheerkist**: *pērs -gəšerkes* L 331; **getuigbak**: *gətōyxx.bak* Q 9; *gə tōyxx-* L 370; de volgende woordtypen betreffen een vertrek waarin het getuig bewaard wordt **getuigkamertje**: *gətōyxxkēmərək* L 374; **tuigkamer**: *tōyxxkāmər* Q 32a (bij deftige mensen); **hok** *hōk* L 163, 163a.

2.3.8 GETUIGREK

(N 5A, 59e; add. uit N 13, 81)

[Het zwaardere paardetui wordt meestal opgehangen aan de muur aan een rek, zware stokken haken, knuppels, balkjes etc. Het kan ook op een plank gelegd worden. De benamingen geven vaak aan om welke mogelijkheid het gaat. Benamingen die naar een kast of kist verwijzen, zijn overgeplaatst naar het lemma GETUIGKAST (2.3.7). Zie ook dat lemma.]

paardsrek: *pertsrek* L 244d; *pērsrek* L 372 *pērsrek* Q 99*; **getuigrek**: *gətōyxxrek* P 50 *gətōyxx-* K 357; *gətōyxxrek* Q 99*, 204a; **haamrek** *hāmrek* Q 111; *-rek* L 270; *hōmrək* Q 178, 179 **hamenrek**: *hā.mərək* Q 202 (in de muur); **rek** *rek* L 422, P 174, 222, Q 88; *rek* L 270, 286 318b; *rək* L 368b; **rek voor het getuig**: *rək> vō*

at> *gətōx* P 48; **kapstok**: *kapstok* L 159a, 163, 163a, 316, 317, 352, 362, 368b, 420; *-stok* Q 3; *kapstek* (mv.) P 178; **haamhanger**: *hāmheṅər* Q 22; **zadelhanger**: *zālheṅər* Q 22; **getuighaak**: *gətījxhōək* Q 197a, 203a; **gescheerhaak**: *gəsxīrhōk* L 215; **haamhaken**: *hōmhōk* Q 193; **zadelhaken**: *zōlhōk* Q 193; **haak**: *hāk* Q 7, 96c; *hōk* L 312; *hōk* Q 156; *hōk* P 45; *āk* L 420; *ōk* P 176; *hōkə* (mv.) P 44; *hōk* (mv.) Q 32a; **haamhout**: *hāmhoūt* L 326; (*h*)*āmhoūt* Q 88; *hāmhoūtər* (mv.) Q 111; **zadelhout**: *zōlhoūt* Q 162; **houten**: *hātən* L 314; **houster voor het paardsgetuig aan te hangen**: *hōtər vōr ət piəts-gətīj ā tə haṅə* Q 209; **tuigkluppel**: *tījklōpəls* L 378; **knuppel**: *knōpəl* K 317; **paardsstek**: *piəʔtsstek* P 55; **haamstek**: *hōmstek* P 222; **stek**: *stek* P 222; **stekken van het paardsgetuig**: *stekə van t piərts-gətīj* Q 2; **haamtap**: *hoamtap* P 218; **tap**: *tap* K 314, 361a, P 177, 188, Q 156, 158, 162; *tāp* Q 177; *tup* Q 76; *tapə* (mv.) K 318, 358, Q 162; *tabə* (mv.) Q 71; *tāpə* (mv.) P 51; *tep* (mv.) Q 156; **trique (fr.)**: *trek* Q 180; **houten pin**: *hātə pen* K 278; **pinnen**: *penə* L 360 (altijd als meervoud gebruikt); **pag**: *pax* Q 176a; **kram**: *kram* P 48; **getuigbalk**: *gətījxbalʔk* Q 94b; **gescheerbalk**: *gəšiərbalʔk* L 382; **haambalk**: *hāmbalʔk* Q 170; *hōmbalʔk* Q 77; **balken voor het paardsgetuig aan te hangen**: *belʔk -vōr ət piəts-gətīj ā tə haṅə* Q 209; **balkjes**: *belʔkškəs* Q 95a; **haamplank**: *hāmplanj* Q 111; **getuigenschap**: *gətījʔsxxap* P 213; **getuigenschap**: *gətījgəsxōəp* P 176a; **schap van het paardsgetuig**: *šōp -van ət piəts-gətījx* Q 77; **getuigbok**: *gətījx-bōk* L 282; **bok**: *bōk* L 282 (paal in de muur), 312; *bok* L 416 (knuppel met twee haken); **getuigzeel**: *gətījx-ēzəl* L 290a; **hamen-galg**: *hāmagalʔx* Q 39.

2.3.9 PAARDESTALZOLDER

(N 5A, 73a; monogr.)

[De zolder boven de paardestal, soms vanuit de schuur te bereiken. Meestal werd er hooi in bewaard; soms sliep de knecht er.

Zie voor de fonetische documentatie van de tussen [...] geplaatste woorddelen het lemma KOESTALZOLDER (3.4.1).]

paardszolder: *pərts-[zolder]* L 159a, 163, 164, 292, 321; *pərts-* L 244d; *pōrts-* L 269a, 362; *pērts-* Q 187a; *p'ēʔts-* Q 203b; *p'ēʔts-* Q 202; *pēʔts-* Q 39, 211; *piəts-* Q 162; *piāts-* P 54, 55; *piats-* Q 86; *piāts-* Q 2b; *piērs-* P 51; *pərts-* L 290a; *pərs-* L 312; *pērs-* L 317, 360, 372; *pē(r)š-* Q 35; *pēš-* Q 20, 22; **paardsstalschelf(t)**: *pejrstalšəlʔft* L 360; *pērstalšəlʔf* Q 4; *pērstalšəlʔf* L 416; *pxelstalsxəlʔf* K 361; **paardeschelf(t)**: *pēʔə-sxelʔft* K 357; *pēʔə-* K 317; **paardsschelf(t)**: *perssxelʔft* L 312; *piēʔtssxelʔft* K 318; *piēʔrssxelʔf*

K 358; **schelf(t)**: [*schelf(t)*] K 278, 314, 318, 353, L 282, 286, P 44, 51; **hooistal**: [*hooistal*] Q 76, 156, 158, 165, 167, 192; **hooizolder**: [*hooizolder*] L 312, P 178, 218, 222, Q 11, 88, 94b, 113a, 156, 162, 180, 188, 192; **paardshooistal**: *piəts-hōštāl* Q 209; **paardsstalzolder**: *pērsstal-[zolder]* L 318b, 322, 326, 378; *pērsstal-* L 330, 426; *pēšstal-* L 429, 430, Q 33; *pētsstal-* P 174; *piəstal-* P 55; *piəstal-* Q 170; *peštāl-* 204a; **paardestalzolder**: *pēʔəstalzōldər* P 45; **zolder van de paardsstal**: *zōldər van ə piəʔtsstal* Q 2; **paardezolder**: *pēʔəzōldər* L 316; *pēʔəʔəzōldər* P 44; *-zōldər* P 46; **op de paardestal**: *op -dər pēʔəʔəštāl* Q 117; **op de paardsstal**: *op- ə piətsstal* Q 71; **boven de paardestal**: *bōvə də pēʔəʔəštāl* Q 9; **haverzolder**: *hāvər[zolder]* P 50, Q 32a; *āvər-* L 420; *hōvər-* Q 178, 179; **korenzolder**: *kōʔəzōldər* L 270; **bakhuiszolder**: *bakhuis-zōldər* L 295 (bakhuis grensde aan paardestal); **zolder**: [*zolder*] L 266, 270, 0426, P 177, Q 96c, 156; **voerijzolder**: *vriūzōldər* Q 111; *vriūzōlər* Q 170; **boven de voerij**: *bōvə də vriū* Q 111; **voerij**: *vriū* Q 102; **schuurzolder**: *sxiūʔzōldər* K 358.

2.3.10 SLAAPPLAATS VAN DE KNECHT BIJ HET VEE

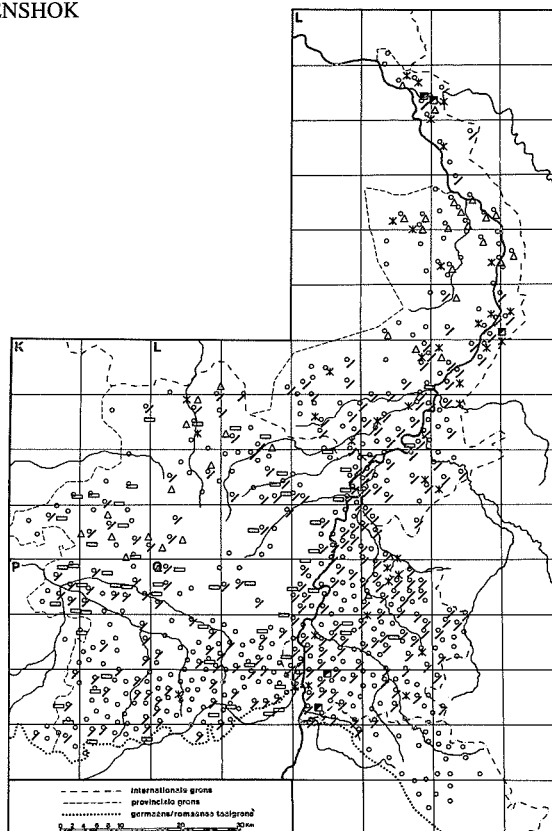
(N 5A, 13b, 34e, en 59f; A 7, 32; R 3, 59; monogr.)

[De ruimte in de paarde- of, zij het minder gebruikelijk, koestal waar de knecht slaapt. Een aantal benamingen betreffen meer het bed van de knecht dan de ruimte waar dat bed staat. Enkele benamingen verwijzen naar een hoger gelegen ruimte of naar de zolder boven de paarde- of koestal waar de knecht dan slaapt.]

paardskamer: *perts-kāmər* L 247; **paardskamertje**: *pēʔskēmərəkə* L 295; *pēʔskēmərəkə* L 269; *pejrs-* L 326; *pērs-* L 385; **paardsstalkamer**: *pēʔtsstalkāmər* L 318c; *pēʔstal-* L 330; **paardsstalkamertje**: *pēʔtsstalkēmərəkə* L 318b; *peʔstalkēmərəkə* L 292; *pertstal-* L 326; *peʔstal-* L 320; *peʔstal-* L 293; *pejʔstal-* L 324; *pēʔstal-* L 320a, 379, 380; *pēʔstal-* L 323, 330; *pēʔstal-* L 327; *peʔstalkēmərəkə* L 265; **koestalkamertje**: *kōʔstalkēmərəkə* L 326; **stalkamer**: *sta.lkāmər* L 286; *štāl-* L 329; **stalkamertje**: *stalkēmərəkə* K 318; *-kō-ijmərəkə* K 318; *-kēmərəkə* K 357; *-kēmərəkə* K 358; *stālkē⁽ⁱ⁾mərəkə* L 360; *stalkēʔmərəkə* P 45; *-kēmərəkə* Q 4; **slaapkamer**: *slōpkāmər* L 269; **slaapkamertje**: *slōpkēmərəkə* P 55; **slaapkamertje van de knecht**: *slōpkēmərəkə van də knex* P 218; **slaapplaats in de paardsstal**: *slōpplats- en də pēʔrsstal* P 45; **zweitserkamer**: *zwejtsər-kāmər* L 268; **knechtekot**: *knēxtəkōt* K 317; **kot**: *kōt* P 48; **knechtekamer**: *knēxtəkāmər* L 270, 322, 360, P 51, 54; *knēxtə-* L 244d; *knē-təkāmər* Q 202 (boven de paardestal); **knechtekamertje**: *knēxtəkēmərəkə* Q 117a; *knē-ijāt-kēmər-*

Kaart 26. VARKENSSTAL, VARKENSHOK

- / varkensstal
- ▭ varkenskot
- △ varkenskooi
- varkenskouw
- × varkenshok

kə Q 117a; *knēxtə*– L 244d; *knextə*– Q 20; **knechtskamertje**: *knexstskēmārka* L 326, 374; **kamer van de knecht**: *kāmər van dər knēʔət* Q 209; **kamertje voor de knecht**: *kēmārka vər dər knēʔət* P 218; **kamertje**: *kēmārka* L 312; *kjēmārka* K 361a; *kjēmārka* K 361a; *kēmārka* K 361a; *kēmārka* L 300, 375; *kēmārka* L 352; *kiʔmārka* P 48; *kiēmārka* P 222; **zimmer (du.)**: *semər* L 420; **paardsknechtshuisje**: *pertsknexstshyskə* L 249.

2.4. Varkensstal e.a.

2.4.1 VARKENSSTAL, VARKENSHOK (kaart 26)

(N 5A, 60a en 60b; N 5, 105c; A 10, 9d en 9e; L 38, 27; S 39 en 50; monogr.)

[De stal of het deel van de stal waarin zich de varkenshokken bevinden. Doorgaans wordt er geen onderscheid gemaakt in de aanduiding van de stal in de zin van het gebouw of deel daarvan en in die van het hok, de houten constructie waarin de varkens zich bevinden. De opgaven

waarbij wèl is aangegeven dat zij betrekking hebben op het houten hok, staan achter in het lemma bijeen.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [stal] het lemma STAL (2.1.3).

Zie ook de plattegronden van de stallen in paragraaf 1.2.]

varkensstal: L 320b, 326*; *va.rkas[stal]* (L 168a; *verkəs*– L 266, 267, 268, 269, 269a, 271 295, 299, 300, 373, 378, 379, 380, 381a, 381b 426, 0426, 429, 430, 432a, 433, 434a, Q 14, 18 22, 27, 28, 29, 31, 32, 32a, 33, 34, 36, 38, 72 97, 100, 113, 113a, 113c, 117, 118; *ve.rkas*– I 270, 317, 358, 360, 362, 364, 366, 367, 368 368b, 371, 371a, 372, 372a, 415, 416, 420, 422 Q 7, 9, 10, 76, 77, 83, 93, 99, 99*, 102, 155 158, 170, 176a, 177; *vērkas*– Q 3, 4, 5; *vē.rkas*– Q 194; *verʔkas*– K 278, 318, 353, L 286, 290 290a, 291, 292, 292a, 293, 297, 298, 318b, 320 320a, 321, 322, 322a, 324, 325, 326, 327, 328 329, 330, 331, 333, 374, 376, 377, 381, 382 385, 386, 387, 414, 425, 427, 428, 431, 432, I 44, 46, 48, 49, 50, 117, 172, 174, 176, 178, 211 214, 218, 219, Q 1, 15, 16, 20, 21, 30, 35, 39 71, 98, 99, 101, 101a, 102, 103, 104a, 105, 110

111, 111*, 112, 112a, 112b, 116, 117a, 117b, 119, 121b, 192, 196, 201, 202, 203, 204a, 207, 208, 209, 211; *ver^oʔas*– K 278, 353; *ve.^orkas*– K 357, 358, 360, 361, L 288a, 288c, 289, 289a, 289b, 312, 313, 316, 318, 352, 355, 413, 423, 424, P 51, 52, 54, 55, 56, 57, 119, 120, 121, 177, 188, 192, 193, 195, 197, 222, Q 2, 2b, 11, 12, 78, 80, 88, 94b, 95, 95a, 96a, 96c, 156, 159, 162, 165, 178, 191, 222, 243; *vēr^okas*– L 164; *vēr^okas*– L 192a, 192b; *vē.^orkas*– L 282, Q 179, 187, 187a, 193, 198, 198b, 199; *vē.^orkas*– Q 242; *vē.^orkas*– Q 200, 247, 247a; *vē.^orkas*– Q 86, 88, 171, 178; *vē.^orkas*– Q 196; *vē.^orkas*– Q 195; *vrēkas*– L 323; *ver^okaštal* Q 209; **varkenstalletje**: *ve.^orkasstel^okə* P 222; *–st^oelkə* Q 88; *ver^okasštelkə* Q 111; *–štelšə* Q 121; **varkelsstal**: *verkəlsštal* L 426; **vetstal**: *veštal* K 278; **stalletje**: *stel^okə* Q 156; **varkenskot**: *verkəskot* Q 72, 97; *ve.^orkas*– L 317, 360, 362, 368b, 371a, 372, 372a, 416, 420, Q 7, 9, 93, 170, 180; *ver^okas*– K 278, 317, 318, 353, L 294, 330, P 44, 45, 46, 48, 50, 107a, 174, 175, 176, 178, 218, Q 1, 99, 111; *ver^oʔas*– K 278, 314, 315, 353; *ve.^orkas*– K 357, 358, 361a, L 314, 316, 319, P 51, 54, 55, 222, Q 2, 2b, 11, 80, 95, 96c, 162, 178; *vē.^orkas*– Q 179; *vērkas*– Q 3, 4; *vē.^orkas*– Q 86; *vērkasot* L 422; *ver^okaškōt* P 49; *ve.^orkasškōt* L 312; *ve.^orkasškōt* K 361; *ve.^orkasškūt* P 51; **varkenskotje**: *ve.^orkasškōtjə* L 317, P 222; *ve.^orkasškōtšə* L 423; *ve.^orkas*– P 176; **koesjeskot**: *kuskəskot* K 318; **varkenskooi**: *verkəskōj* Q 31; *ve.^orkas*– L 312; *vērkasškōj* L 265; *vērkas*– L 159a, 164; *vēr^okas*– L 214a; *ver^okasškōj* L 290; *vē.^orkas*– L 286; *ve.^orkas*– L 316; *ve.^orkasškōj* L 352; *verkəskōj(i)* L 266; *ver^okasškōj* L 414, Q 1; *ve.^orkas*– K 361, 361a; *ve.^orkasškōj* L 290, 291; *vērkasškōj* L 246; *ve.^orkasškōj* K 358, 360; *ve.^orkasškōj* L 317; *ve.^orkas*– L 316; *vē.^orkas*– L 286; *ver^okasškōj* K 318; *ver^okasškōj* L 250; *ve.^orkas*– K 357; *vēr^okas*– L 209, 210, 211, 213, 214, 215, 215a, 216, 217, 246a; *vē.^orkasškōj* L 282, 286; *vēr^okas*– L 210, 215, 248; *ve.^orkasškōj* L 312, 314; *ve.^orkasškōt* L 355; **kooitje**: *kōjka* K 361; **varkenskouw**: *vēr^okasškōj* L 163, 164; *ve.^orkas*– L 270; *vē.^orkasškōj* Q 193, 198; **varkenshok**: *verkəshok* L 269, 269a, 271, 299, 318b, 434a, Q 22, 28, 113a; *ve.^orkas*– L 270; *ver^okas*– L 290a, 291, 296, 321, 322, 326, 331, 382, 387, Q 20, 96a, 98, 204a; *ve.^orkas*– L 288, 312, 314, Q 156; *vēr^okas*– L 159a, 163, 163a, 165; *vē.^orkas*– Q 187, 187a; *vē.^orkas*– L 191; *vēr^okas*– L 209, 211, 248; *vērkas*– L 245; **varkenshuis**: *ve.^orkasškōj* L 266, 271, 422, 0426, 430; *ver^okas*– Q 35; *ve.^orkas*– L 312, 316; *vē.^orkas*– Q 95; *vēr^okasškōj* L 159a, 163, 163a, 164; *vēr^okas*– L 191, 192a, 244d; *ve.^orkasškōj* Q 180; *ver^okasškōj* K 317; **varkenshuisje**: *vēr^okasškōjka* L 210, 214, 214a, 215a; **varkensschuur**: *ve.^orkasškōj* L 270; *ver^okas*– L 292; **varkensstallen**: *verkəsstel* L 269a, 289b, 318b, 320, 321, 326, 360, 372a, 377, Q

14, 18, 76; *ve.^orkas*– Q 7, 155, 158, 176a, 177; *ve.^orkas*– Q 80, 94b; *vēr^okas*– L 163, 164, Q 198b; *verkəsstel* L 270, 295, 330, 331, 381, 386, 432, Q 20, 28, 38, 211; *ver^okas*– Q 98, 101, 112b, 192, 209; *vēr^okas*– Q 193, 196; **varkens-kooien**: *vēr^okasškōjə* L 159a; *ve.^orkasškōjə* L 317; *ve.^orkasškōjə* L 248; *vēr^okasškōjə* L 213, 215; *ve.^orkasškōjə* L 266; *ver^okasškōjə* L 286; **varkenskoois**: *verkəskōjə* L 291; **varkenshokken**: *vēr^okasškōjə* L 191, 209; **varkenskotter**: *ver^okasškōtər* P 45; *ver^oʔaskōʔər* K 314; *ve.^orkasškōtər* P 51; de volgende opgaven hebben betrekking op het hok in de varkensstal, waarin de varkens zich bevinden: **varkensschot**: *vēr^okasškōt* L 164, 165; *vē.^orkas*– L 191; *verkəsk*– L 269; *vēr^okasškōt* L 248; *verkəsk*– L 249, 268; **poggen-schot**: *pogəskōt* L 165; **varkensbox**: *ve.^orkasškōt* Q 162; **varkensschop**: *ver^okasškōp* K 361a; *ve.^orkas*– L 269; *ver^okasškōp* L 320a, 378, Q 96c; *verkəsk*– Q 31; **varkensgang**: *verkəsk-gə.ŋk* L 271; **kweekstal**: *kwēkstəl* K 278; **stelling**: *šteləŋ* L 290; **stellingen**: *šteləŋə* L 294.

2.4.2 BUITENDEURTJE VAN HET VARKENSHOK

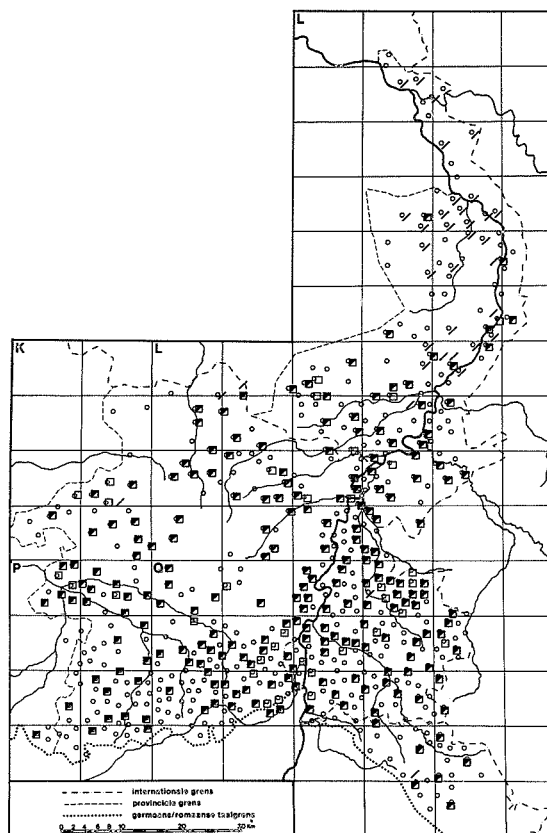
(N 5A, 60f)

[Het deurtje waardoor het varken de stal in en uit kan lopen.]

deurtje: *dōrkə* K 317, L 159a, 266, 295, 382; *dōrkə* Q 158; *dōrkə* K 358, L 215, 329, 352, Q 156; *dirka* L 360; *dērka* Q 2; **staldeurtje**: *staldōrkə* L 288c; *staldjōrkə* L 378; **varkens-staldeurtje**: *ver^okasstaldōrkə* L 269a, 289b, 318b, 320a, 326; *ver^okasstaldōrkə* L 416; *ver^okasstaldjōrkə* L 360; **varkensdeurtje**: *ver^okas-dōrkə* L 290, 290a, 291, 321, Q 196; *vē.^orkas*– Q 187a; *vēr^okas*– L 244d; *vēr^okas-dōrkə* L 286; *ver^okas*– L 211; *ve.^orkas-dōrkə* L 312; *ver^okas*– L 282; *ver^oʔas-dōrkə(n)* K 278; *verkəsk-dōrkə* L 360; *verkəsk-dōrkəsk* (mv.) L 265; **zogdeurtje**: *zuxdōrkə* L 0426; **grendeldeur**: *grēŋəldōjər* P 176; **loopdeurtje**: *lōpdjōrkə* Q 39; **buitendeurtje**: *butədōrkə* L 270, 331; *butədōrkə* L 316; *butədjōrkə* L 317; **varkenskotdeurtje**: *ver^oʔaskōt-dōjər* K 314; **varkenskot**: *ver^oʔaskōt-dōjər* P 45; *verkəskōt*– K 358; *–dēʔər* P 55; **varkensstaldeer**: *verkəsstaldōjər* L 289, Q 76; *verkəsstəl*– L 330, 430; *ver^okasstəl*– Q 80; *ve.^orkasstəl*– Q 88; *verkəsstaldōjər* Q 33; *verkəsstaldōjər* L 292; *ver^okasstəl*– Q 192, 209; *verkəsstaldōjər* Q 156, 177; *verkəsstəl*– L 322, Q 32a; *ver^okasstəl*– Q 111; *verkəsstəl*– Q 179; *verkəsstaldōjər* Q 7; *verkəsstəl*– Q 9; *ver^okasstəl*– P 44, 174; *verkəsstaldjōjər* L 372, 372a; *ver^okasstaldjōjər* Q 111; *verkəsstaldōjər* P 178; *ver^okasstaldōjər* P 222; *ver^okasstaldōjər* P 218; *–dējər* Q 93; *verkəsstaldējər* Q 86; *–dīr* L 368b; *ver^okasstaldōjər* Q 178; **deur van de varkensstal**: *dōjər van də ve.^orkasstəl* Q 7; **varkensdeur**: *verkəsk-dōjər* K

Kaart 27. VARKENSTROG

- varkenstrog
- ▣ trog
- / varkensbak

361a, L 294, 312, Q 35, 211; *vĕrkas-* L 163, 163a; *vĕr^okas-* L 164; *verkas-* K 318; *vĕrkas-dĕr* P 222; *ver^okas-dĕr* P 48; *verkas-dĕr* P 51; *ver^okas-dĕr* Q 2b; **staldeer:** *štaldĕr* Q 113a; *-dĕr* Q 204a; *staldeer:* *štals-dĕr* Q 39; **buitendeur:** *bĕtadĕr* P 50; *bĕtadĕr* Q 97; **deur:** *dĕr* L 429, P 44, 48, 51, Q 77, 94b; *dĕr* Q 193; *dĕr* Q 11; *dĕr* P 49; *dĕr* L 420; **varkenspoortje:** *ve.r^okasĕrtiĕ* Q 187a; **varkenskooidertje:** *ve.r^okasĕrdĕrk* K 361.

2.4.3 VARKENSTROG (kaart 27)

(N 5A, 60d; A 4, 4d; L 8, 19; L 20, 4d)

[De vaste voerbak in een varkenshok voor het vloeibare voedsel.]

varkenstrog: *ver^okastrĕx* K 318, P 44, 46, 54; *ver^oas-* K 314; *verkans-* K 316; *vĕrkastrĕx* L 269, 292, 377, Q 28, 29, 32, 39, 109, 118a; *ver^okas-* Q 32a, 103; *verkastrĕx* K 318, L 321, 368, Q 91; *ver^okas-* Q 71; *ver^okans-* L 289; *vĕrkas-* L 288b; *ver^okastrĕx* Q 95; *ve.r^okastrĕx* Q 88; *verkastrĕx* L 292; *vĕ.r^okastrĕx* Q 187a; *verkastrĕx* Q 170; *ver^okas-* Q 178; *verkastrĕx*

Q 93; *vĕr^okas-* Q 179; *verkastrĕx* L 372; *-trĕ* Q 3; *ver^okastrĕx* Q 198b; *verkastrĕx* L 36 **trog:** *trĕx* K 358, P 47; *trĕx* K 315, 317, 35 357, L 210, 265, 313, 314, P 44, 45, 46, 48 (m *trĕgĕ*), 49, 50, 51, 55, 57, 174, 176, 177, 17 183, 218 (mv. *trĕx*), Q 2, 2b, 95, 113, 113a, 11 118, 177, 202, 222; *trĕx* L 248, 269a, 271, 29 292a, 298, 322, 329, 330, 373, 378, 381, 381 382 (mv. *trĕx*), 385, 386, 387, 426, 428, 429 430, 431, 432, 432a, 434, P 176, 186, 222, Q 12, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 27, 30, 31, 32, 32 33, 34, 35, 38, 39, 98, 100, 101, 103, 111, 112 113a, 117, 117a, 203, 204a, 209, 211, 262; *tri* K 357, 358, 359, 360, 361, 361a, L 286, 288 289, 289a, 289b, 291, 293, 296, 312, 313, 31 315, 316, 317, 318b, 319, 320, 320a, 326 (m *trĕx*), 2330, 331, 352, 353, 354, 355, 366, 37 376, 413, 414, 416, 418, 420, 422, P 51, 57, 5 118, 121, Q 1, 2, 7, 8, 9, 11, 12 (mv. *trĕgĕr*), 1 18, 32, 35, 71, 88, 94b, 96, 96b, 96c, 99, 99 102, 203, 206; *trĕx* K 361, Q 95; *trĕx* L 429, 10, 253; *trĕx* L 286; *troax* Q 72, 75, 156, 16 *trĕx* Q 278; *trĕxt* P 211; *trĕx* P 52; *trĕx* P 5 *trĕx* Q 11, 201, 203a; *trĕx* Q 180, 188; *trĕx* 374, P 222, Q 34, 78, 121, 192; *trĕx* Q 1'

tr^hox Q 162; *tr^hōx* Q 77; *tr^hōx* Q 158; *truox* P 121, Q 77; *truo.x* L 420; *trō^hx* Q 83; *trō^hax* P 188, Q 72, 74, 192; *trō^hx* Q 74, 80, 173; *trō^(a)x* L 422, Q 196; *truōx* L 326; *trūox* Q 90, 93; *trūox* Q 175; *trūox* Q 86 (mv. *trūex*), 89, 173, 178 (mv. *trūox*), 179 (mv. *trūox*); *trūox* Q 162 (mv. *trūax*); *trūox* Q 196, 204a, 208, 255, 259, 278, 284; *trūax* Q 168, 172; *trūx* Q 2; *truax* L 328; *trū^hx* L 362, 367, 420, P 197, Q 79, 167, 193, 195, 198; *trūx* L 289, 317, 356, 368, 368b, 372, 372a, 415, P 119, Q 83, 89, 96a; *trū^h.x* Q 3; *truax* P 177, Q 86, 176a; *trūax* Q 154; *trū^(a)x* L 416; *trū^hx* L 417, 418, Q 5; *tru^hax* P 188; *trūx* L 360, 364; *tru^hax* Q 76; **voertrog**: *vurtrōx* L 214a; *vōtrō^hx* L 294; **voederbak**: *vojārbak* K 278; **voerbak**: *vurbak* L 164, 215, 244d (mv. *be.k*), 282; *vōr-* L 244c, 250, 266, 268, 269, 271, 289, 298, 299, 316 (mv. *be.k*), 317, 329, 425, Q 32a, 95, 97, 98; **bak**: *bak* L 165, 265b, 266, 268, 288c, 316, Q 95a; **brizjēlbak**: *brisālbak* L 0426; **meelbak**: *mēlbak* L 371; *mē^hl-* Q 204a; **krib**: *krep* Q 156; *krōp* L 423; **varkens-krib**: *verkaskrōp* L 423; **varkensbak**: *verkās-bak* L 159a, 163, 163a, 192a, 209, 213, 214, 214a, 215, 217, 244c, 245b, 246, 246a, 248, 267, 269, 270, 282, 290a, 291, 295, 298, 299, 322; *ver^hkas-* K 318, L 290, Q 32a, 278; *vērkas-* L 215a, 216, 216a, 244a; *vēr^hkas-* L 215, 286; *ver^(a)kas-* L 211; *verkās-* L 191.

2.4.4 VERSTELBAAR LUIK BOVEN DE VARKENSTROG

(N 5A, 60e)

[Boven de varkenstrog bevond zich vaak een verstelbaar voerluik. In L 360 kende men geen luik maar een scherm in de vorm van een recht-opstaande plank.]

voederklep: *vujārklep* Q 71; **voerklep**: *vōrklep* L 269, 269a, Q 22; **klep**: *klep* L 163, 163a, 215, 382, P 48, Q 35, 94b; *klep^h* (mv.) L 429; **klap**: *klap* L 270, 291, 295; **deksel**: *deksəl* L 371; *deksəl* Q 158; **gat**: *gāt* P 48; **troggat**: *trox.gāt* Q 95; **voerluik**: *vōrlūk* L 270, 290a, 322, 331; *vōrlūk* L 316, 317; **luik**: *lūk* L 244d, 271, 320a, 321, 329, 330, 378; *lu.k* L 290, 294; *lu^hk* L 372; *lu^hk* L 420; **varkensluik**: *verākəslūk* L 211; **trogluik**: *trōxlūk* L 422; **trogplank**: *troxplānk* P 45; **plank**: *plānk* K 317, 361a, L 420, 423, Q 32a, 33; **valdeur**: *valdōr* K 318, Q 7; *va^hldō^hr* L 352; **trogdeur**: *trōxdōr* Q 7; **slagdeur**: *slax-dōr* P 51; **varkensdeur**: *verkās-dōr* L 416; **voerdeur**: *vūrdōr* L 312; *vōrdō^hr* L 360; **deurtje van de trog**: *dōrkə van dən trōx* Q 88; **deurtje**: *dejārkə* Q 72; **deur van varkensbak**: *dōr van verkās-bak* L 312; **meelplank**: *mēlpplānk* Q 177; **grendel**: *grendəl* Q 211; **korf**: *kōrf* Q 204a; **sleuf**: *slōjf* P 222; **schuif**: *šōjf* Q 193; *šōjf* Q 32a; **trogshuif**: *troxšōjf* P 55; **val**: *val* K 314; *fāl* Q 170; **riester**: *rēstar* L 368b; **varkensschot**: *vēr^h*

kasšō.t Q 187a; **regelaar**: *rēgaler* Q 178, 179; **lid**: *let* L 164; **barreer**: *barēr* Q 209; **bredertje**: *brērəkə* Q 11; **slag**: *slāx* Q 9, 96c; **voederkot**: *vōjārkot* Q 93; **varkensklappe**: *vērkasklapə* L 266; **gril**: *gril* Q 180; *grilə* L 326; **schedel**: *sxē^həl* K 357; *sxē^həl* K 358; *sxē.gəl* P 44; **trog-schedel**: *troxsxēl* K 358; **schedel van een trog**: *sxēl vān ən trōx* K 358.

2.4.5 LOSSE VOERBAK IN DE VARKENSWEI

(N 5A, 61b)

[Gewoonlijk worden de varkens binnen gevoerd. Soms echter gebruikte men een losse voerbak voor buiten, in de varkenswei; over deze laatste bak gaat het in dit lemma.]

Zie voor de fonetische documentatie van [trog] het lemma VARKENSTROG (2.4.3).]

trog: [trog] K 317, 353, 357, 358, 361, L 312, 320a, 321, 331, 360, 362, 372, 420, 429, P 44, 48, 49, 51, 55, 178, Q 2, 2b, 7, 20, 22, 33, 72, 76, 77, 93, 96c, 99*, 111, 156, 158, 162, 177, 178, 192, 193, 198b, 204a, 211; *trōx* L 244d, 270; *trōx* L 288c, 290a, Q 95a, 97, 98; *trūox* Q 179; **voertrog**: *vūrtrōx* L 0426; **losse trog**: *lōsə trōx* L 422; *~ trōx* Q 39; **varkenstrog**: *ver^hkas-trōx* K 318, P 46, 54; *verkastrōx* P 222; *ver^hkas-trox* Q 71; *ver^hkastrōx* Q 88; **bak**: *bak* L 159a, Q 162 (mv. *be.k*); **voederbak**: *vujārbak* P 50, 174, 176, 218, Q 156, 162; *vōjār-* K 358, 361a, L 352; *vōjār-* L 430, Q 20; **voerbak**: *vūrbak* L 163, 163a, 286; *vōr-* L 266, 269a, 270, 295, 316, 317, 318b, 322, 329, 330, 368b, 371, 372a, 378, 382, 387, 413, 432, Q 9, 11, 12, 94b, 98; **voerbakje**: *vōrbekskə* L 292; **varkensbak**: *ver^hkas-bak* K 318, L 164, 290, P 44, Q 80; *verkās-* L 271, P 55; **stenen varkensbak**: *stējnə vēr^hkas-bak* Q 187a; **drinkbak**: *drēnk-bak* L 270, 294, Q 204a; *drēnk-* P 222; *drīnk-* Q 86; **dreegbak**: *drēxbak* Q 170; **voerstelling**: *vōrstelēj* L 326; **eetbak**: *ēt-bak* P 45; *ē.t-* Q 180.

2.4.6 VARKENSWEI (kaart 28)

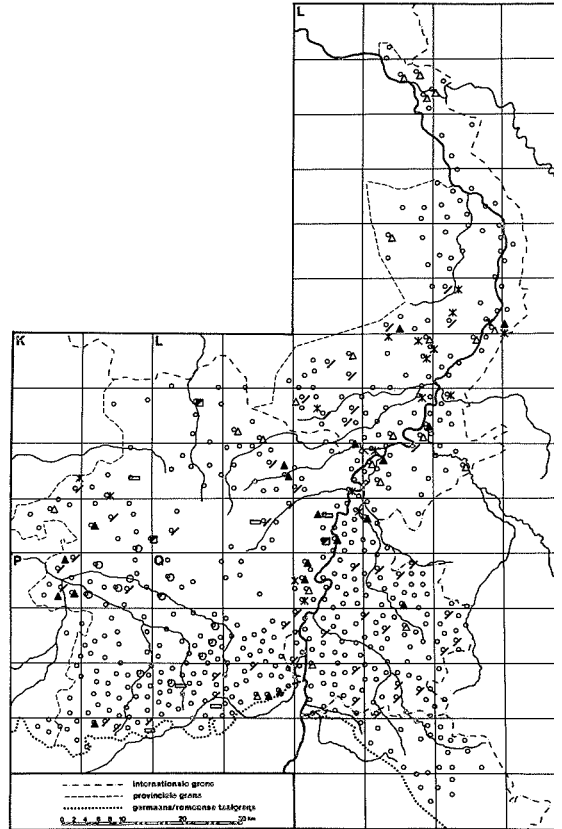
(N 5A, 61a; N 76, 41a; A 10, 9e)

[De met een houten schutting of prikkeldraad omheinde ruimte in de open lucht waar de varkens lopen. Vaak wordt de boomgaard als varkenswei gebruikt.]

varkenswei: *verkās-wej* K 358, L 266, 267, 288, 288c, 318b, 318d, 320a, 320c, 376, 415, P 222, Q 16, 22, 27, 28, 162; *ver^hkas-* Q 98, 111, 192, 197, 209; *ve.rkas-* Q 99*; *verkās-* Q 121, 121b; *verkās-wēj* L 360, 368b; *vērkas-* L 265; *ver^hkas-wēj* P 44, 45; *verkās-* Q 170; *-wē^h* Q 158; *-wē* L 414, P 219, 219a; *-wē^h* L 416; *ve.rkas-w'ej* Q 88; *vē.rkas-wej* Q 117; *ver^hkas-* Q 207; *verkās-* Q 208; *verkās-wēj* Q 96c; *ver^has-wāj* K 314; *verkās-wej* P 55; *-wēj* Q

Kaart 28. VARKENSWEI

- ∕ varkenswei en dim.
- (varkens)bogerd
- ▭ koot en sst.
- koot en sst.
- △ uitloop en sst.
- ▲ loop en sst.
- * ren en sst.

204a; **varkensweitje**: *verkas-wēkə* K 358; *verkas-wē.kə* P 48; *-wējkə* Q 94b; *-wējkə* Q 204a; **bogerd**: *bōgərt* K 361a; *bōgət* P 188, Q 2; *bugət* Q 2b; *bogət* Q 72; *bū-gət* Q 76; **varkensbogerd**: *verkas-bogərt* P 50; *verkas-bogərt* P 51; *verkas-bōgərt* P 54; *verkas-bōgərt* P 55; *-bōgət* Q 156; *verkas-bogət* Q 80; **buitenkot**: *bōtəkət* P 222, Q 156; *bōtə-* K 317; *būtən-* L 416; *baytə-* Q 162; *būtəkot* L 420; *būtəkōt* L 422; *butəkōt* L 312; **uitloop**: *utlōjp* L 270, 290, 317, 318d, 330, 378, 386; *utlōjp* L 328; *ytlop* L 159a, 163, 163a, 244d; *ütlop* L 381; *utloyp* L 288a, 295, Q 187a; *ütlop* L 316; *ø.tluwəp* K 353; *autlōrp* Q 177; *ütlop* Q 112; **varkensloop**: *verkas-lōp* Q 178; *vērkas-* Q 179; *verkas-lu-wəp* K 357; *-lōjp* L 321, 0426; *verkas-lūp* P 218; *verkas-lōyp* Q 7; **varkensbeloop**: *verkas-bəluəp* K 318; *vėrkas-bəlūp* K 361a; *verkas-bəlōjp* Q 11; **varkensuitloop**: *verkas-ytlop* L 164; *-utloyp* Q 11; **buitenloop**: *bütəlōyp* L 329, 378; *butəlōyp* L 360; **overloop**: *øvərluəp* L 265; **loop**: *lōjp* Q 9; *lūwəp* P 44, 49; *loyp* L 270, 362; *lūwəp* P 48; *lōp* L 423, Q 39; **loopplaats**: *loypplāts* L 420; **varkensren**: *verkas-ren* L 267, 269a, 270, 290, 290a, 291, 318b, 322, 331, 372, 374; *verkas-*

K 318, Q 12; *verwəs-* K 314; *verkas-ren* Q ren L 265, 266, 0426; **tuintje**: *tjnkə* L 38 **varkenstuin**: *verkas-tō-rən* Q 71; **varkenshofj** *verkas-hēfkə* Q 86; **varkenshof**: *verkas-hōf* 93; **buitenkooi**: *butəkōj* L 215; *būtəkōj* L 28 *butəkōj* L 286; *butəkōj* L 312; *bōtəkōj* L 35 **buitenhok**: *bütəhok* L 269; **bocht**: *buxt* L 32 **zomerkooi**: *zōmərko-waj* K 278; *zōmərkoj* L 31 **zomerhuis**: *zōmərhujs* K 278; **varkensbo** **detje**: *verkas-bōtšə* Q 77; **box** (e.): *bōks* Q **huiswei**: *hušw'ej* Q 187a; **varkenskot**: *ve-rkas-kōt* K 361.

2.4.7 ZEUGEKOOI

(N 5A, 62a; N 19, 18; N 76, 41d)

[De aparte kooi of betimmering in een varken hok die verhindert dat de zeug de biggen maar zware lijf doordrukt. Vroeger werden daar voor op ongeveer 15 tot 20 cm afstand van de bodem en van de muren van de stal houten balken van ongeveer 12 cm dikte aangebracht. In ruimte tussen balken en vloer kan dan door de biggen als vluchtweg gebruikt worden. Tegewoordig bevindt de zeug zich in een apart hok

waarvan aan twee kanten de onderste plank ontbreekt zodat de biggen bij de tepels kunnen die door de openingen steken.]

zognkot: *zuxkqt* K 318; *zux-* K 357; *zox-* K 314; **zoogkot:** *zoxkqt* Q 156; **zoogstal:** *zoxstäl* L 11; **zogenkot:** *zōgəkqt* K 358; *zōgəkūt* K 361a (mv. *-kūtār*); **zogestal:** *zōgəstäl* L 374; **zeugekot:** *zōgəkqt* P 219, 219a, Q 16, 98; **zeugbak:** *zēx-bak* L 360; **zoogbak:** *zōx-bak* L 352; *zū^ox-* L 420; *zūx-* L 416; **zeugebak:** *zōgəbak* L 265, 269a, 289b, 295, 320a, 332, 378, Q 211; *zōgə-* L 317; **zeugenbak:** *zōgən-bak* L 215, 268, 271; **zoggebak:** *zugəbak* K 353, P 45; **zoggenbak:** *zogen-bak* L 211; *zogen-bák* L 244d; **zogenbak:** *zōgəbak* L 288a (mv. *-bek*), 289*, 320c, 321, 426; *zūgə-* L 368b, 372; **zeugekouw:** *zōgəkəu* L 268, Q 32a, 97, 98, 111, 121; *-k'əu* Q 187a; **zeugkouw:** *zōgəkəu* L 269; *zū^ogə-* Q 198; **zeugkouw:** *zōxkəu* Q 99*; *zōx-* Q 192; **zeugkooi:** *zōxkōi* Q 22; *zōxkūi* L 422; *zōx-* Q 7; **zeugekooi:** *zōgəkōi* L 295, 330, 429, Q 21; *-kūi* P 50; *-kū^oi* L 266; *-kō^oi* L 289b; *zōgəkōi* L 312; **zogenkooi:** *zōgəkōi* L 286; *zogenkū^oi* L 316; *zūgəkūi* L 317; *zū^ogəkū^oi* L 420; **zogenkooi:** *zogenkōi* L 159a, 163, 163a; *-kōi* L 326; *zōgə-* Q 31; **zoogkooi:** *zoxkōi* K 358; *zōxkōi* L 312; *-kūi* L 423; *-kū^oi* Q 11; *zō^oxkōi* Q 162; **zeugestal:** *zōgəstäl* L 320a; *-štäl* L 331, 331b; **zeugehok:** *zōgəhok* L 318d; *zū^ogə-* Q 112; **kouw van de zog:** *kəu van də zox* L 164; **kooi voor de bagzoog:** *kūi vør də baxəqx* L 266; **zogenstoel:** *zōgəstōl* L 292; **krat:** *krat* K 278, L 163, 164, 269, 324, 326, 329, 373, Q 9, 113; (mv.) *kret* K 278, L 420, 422; **varkensbak:** *verkəs-bak* L 318b, 360, 371, 372, 416, P 186, 197, Q 113a, 117a; *ver^overkəs-* L 420, P 44, Q 2; *verkəs-bák* K 317; **bak:** *bak* K 357, L 371a, 372a, 429, P 48, 51, 176, Q 9, 93, 119; *bák* Q 178; **kist:** *kest* Q 204a; **dwangkooi:** *dwan^okū^oi* L 318b; **zoogkist:** *zōxkes* Q 9; **baggenstal:** *bagəstäl* P 55; *baqə-* L 289; *bagəstäl* Q 179; *baqəštäl* L 376, Q 36, 113a, 192; **baggenbak:** *baqən-bak* L 290; *bagə-* Q 7, 170; **baggenkouw:** *baqəkəu* L 270, Q 39, 111, 198b, 204a; **bagkooi:** *báxkūi* K 318; *bax-* L 360; *baqkūi* L 368b; **bagkouw:** *bakkəu* Q 95; **baggenkooi:** *baqəkōi* L 0426, 430, Q 95a; *-kō^oi* L 322; *-kōi* Q 35; *bagə-* L 265; *baqəkəu* Q 9; *-kū^o* L 290a, 291; *-kūi* L 416; *-kūi* L 360; *-kūi* L 362, Q 96c; *bagə-* Q 2b; *baqəkū^oi* L 288c; **bagkot:** *báxkqt* K 278, P 44; **baggenkot:** *bágəkqt* P 55, Q 4; *baqə-* Q 204a; **baggenhok:** *baqəhok* L 269; **baggelbak:** *bagəl-bak* Q 3a, 86, 93, 156, 177, 178, 179; **baggelkooi:** *baqəlkōi* Q 20; **beggelkooi:** *begəlkōi* Q 162; **beggelbak:** *begəlbak* Q 71, 72, 72a, 76, 77, 79a, 80, 158, 162; *begəl-* Q 77, 176a; **biggenbak:** *begəbak* P 48; **kurrenbak:** *kørəbak* P 55, 177, 178, 186, 197, 218, 222; *kørə-* P 48, 174; *kørə-* Q 156; *kyrə-* P 222; *kerə-* P 54; **kurrenkot:** *kørəkqt* P 213; **kurrenstäl:** *kørəstäl* P 178, Q 2; **kurrenbak:** *kgrəs-bák* P 48, 49; **onder-**

slag: *o.nərslōx* Q 4; **zighouten:** *zēihoutə* Q 96d; **zijjizers:** *zēizərs* Q 96d; **beschermer:** *bašərmər* Q 187a; **geraams:** *gərəməš* Q 197; **houter:** *həu-tər* L 288a, 316; *hōltər* L 159a; *hō^otər* L 286; **houteren schot:** *həu.tərə šqt* L 317; **balken langs gen muur:** *belək lajs -gənə mūr* Q 209; **kraamstal:** *krēmštäl* L 295; **kraamhok:** L 328; **kraambed:** *krōmbət* P 176; *krōmbəd^o* L 372a; **kriemkot:** *krēmkt* L 329; **kriemehok:** *krēmə-hok* L 381; **kriemestal:** *krēməštäl* Q 192, 197, 207; **kriemekooi:** *krēməkōi* L 294, 331; *krējmə-* L 434; *krēməkō^oi* L 382; **kriemekouw:** *krēməkəu* Q 111; **kriemkouw:** *krēməkəu* Q 111; **kriemebak:** *krēməbak* L 322, 332, 383, 386, Q 111* (een soort box van ijzer), 112b; **kraambak:** *krōmbak* L 289b; **kriembak:** *krēmbak* Q 28, 117a; **kot:** *kt* K 314 (mv. *kə^oər*); **kooi:** *kōi* L 163, 164; *kō^oi* L 325; **kouw:** *kəu* L 163, 164, Q 98, 193; **loopkouw:** *loupkəu* L 270; **schutsel:** *sxətsəl* K 278, 318, 361a; *sxətsəl* P 55; **schutzraum (du.):** *šutsraum* Q 121; **kweekkooi:** *kwēk-kō^oi* K 278; **beugelstangen:** *bōgəštəŋə* Q 20; **nevenstal:** *nəvəštäl* Q 193; **stal:** *štäl* Q 27; **baggenhorde:** *baqəhōrt* L 331; **planken schot:** Q 198b.

2.4.8 HOK VOOR DE BEER

(N 76, 41e)

[Soms gebruikt men, in aansluiting bij de benamingen voor het hok van de zeug, ook specifieke benamingen voor de hokken van de beer, de mestvarkens en de biggen. Deze laatste staan in de drie volgende lemma's bijeen.]

beerkooi: *bīrkūi* L 266; **berekooi:** *bi^orakūi* L 414; **berekouw:** *bīrəkəu* Q 121; **berestal:** L 376; *birəstäl* L 423; *bīrə-* L 267, 288a; *bi^orə-* L 320c, 374; *bīerə-* Q 11; *bīrəštäl* L 381, Q 121; *bi^orə-* L 295; *-štäl* L 328; *-štäl* Q 207; **stal van de beer:** *stal van də bir* L 423; **berestalletje:** *bīrəštelkə* Q 197; **berehok:** *bīrəhok* L 265, 318d; *bīrə-* Q 112; **beerkot:** *bērkqt* Q 16, 98; *bīir-* P 219, 219a; **berekot:** *bērəkqt* Q 117; *bi^orə-* L 320a; *bērə-* Q 1; **stal:** *štäl* Q 27.

2.4.9 KOOI VOOR MESTVARKENS

(N 76, 41c)

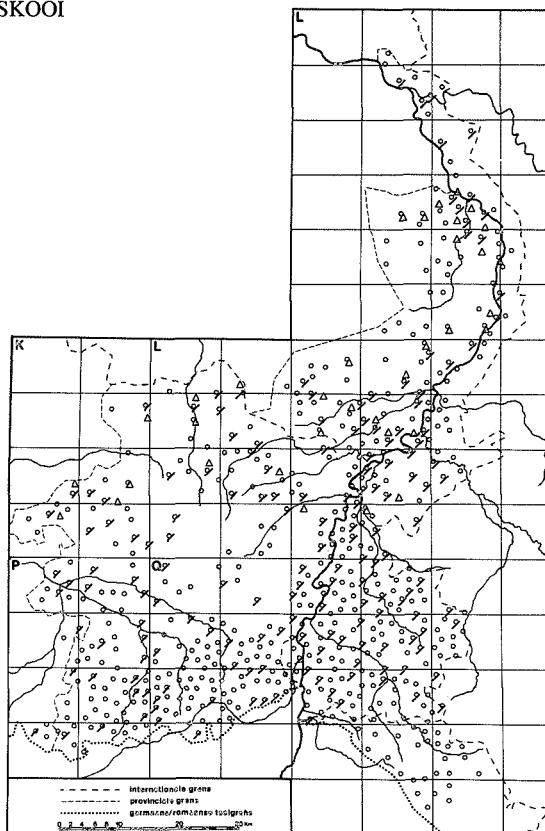
[Hier staan de betrekkelijk zeldzame specifieke benamingen voor het hok van de mestvarkens bijeen. Vergelijk de toelichting bij het lemma HOK VOOR DE BEER (2.4.8).]

mestkooi: *mēs(1)kūi* L 266; **mestkouw:** *mēškəu* Q 121; **mestkot:** *mēskqt* Q 16, 98; **meststal:** *mēststäl* L 318d, 376; *mēs-* P 219, 219a; *mēs-* L 267; *mēstštäl^o* L 328; *mēsstäl* Q 1; **maststal:** *masststäl* L 288a (mv. *-stäl*), 320a (idem); **masthok:** *masthok* L 295; **vetstal:** *vetstäl* L 423; **varkenskooi:** *verkaskūi* L 414; *vērəkəu* L 265; **varkenskouw:** *ver^okəu* Q 207; **varkenshok:**

I.6

Kaart 29. SCHAPESTAL, SCHAAPSKOOI

- ∨ schape(n)stal, schaapsstal
- △ schaapskooi

ver²kashok Q 112; **varkensstal**: *verkāstal* L 318d, 374; *ver²kāštāl* Q 197; **stal**: *štāl* Q 27; *štāl* L 381.

2.4.10 BIGGENKOOI

(N 76, 41b)

[De aparte kooi voor de biggen. Omdat de biggen een tijd bij de zeug in de zeugkooi zijn, komen er in dit lemma woordtypen voor die ook in het lemma ZEUGKOOI (2.4.7) zijn terug te vinden.

Vergelijk de toelichting bij het lemma НОК VOOR DE BEER (2.4.8).]

baggenkooi: *bagaku²i* L 318d; *baqə-* L 374; *-küi* L 423; *bagəkqi* L 265; **baggenkouw**: *baqə-kow* Q 207; **baggenkist**: *bagəkes* L 267; *baqə-* L 381; **baggenhokje**: *bagəhokskə* L 288a; **biggenhokje**: *begəhokskə* L 328; **baggenstal**: *bagə-stal* L 414; *-štāl* Q 98; *baqə-* Q 197; **stal**: *štāl* Q 27; **baggenstalletje**: *baqəstəlkə* L 320a, 376; **baggenren**: *baqəren* Q 11; **kraamhok**: *krəmhok* Q 121; de volgende woordtypen duiden een zich mogelijkterwils binnen de zeugkooi bevindende afrastering aan: **schot**: *šqt* Q 112; **latten**: *latə* L

295; het volgende woordtype duidt een mar aan: **witsen baggenkorf**: *wetsə baqəkor²f* 295.

2.4.11 GEITESTAL

(L 38, 29; A 10, 9g; monogr.)

[De ruimte in de stal waar de geiten zich bevinden.

Zie voor de fonetische documentatie van h woorddeel [*stal*] het lemma STAL (2.1.2).]

geitestal: *geite[stal]* L 191, 192, 192a, 192b, 213, 214, 214a, 215a, 248, 267, 268, 269, 269, 270, 271, 282, 286, 288a, 289, 289a, 291, 292, 292a, 293, 295, 298, 312, 313, 314, 316, 317, 318, 318b, 319, 320, 320b, 322, 326*, 327, 328, 329, 330, 358, 360, 364, 366, 367, 367, 372, 373, 374, 376, 377, 378, 391, 381a, 391, 382, 385, 386, 387, 415, 420, 422, 426, 427, 430, 431, 433, P 117, 119, 176, 219, Q 7, 9, 10, 14, 15, 18, 21, 31, 32, 34, 36, 38, 88, 96a, 96, 98, 99, 100, 101, 101a, 102, 111*, 187a, 191, 199, 201, 243; *gə²tə-* L 164; *gei²tə-* P 121, 187, 193, 195; *gei²tə-* Q 156; *gə²tə-* P 211, 214; *gə²tə-* P 50, 119, Q 78; *gətə-* K 361, L 414, 432a,

46, 51, 52, 57, 110, 176, 219, Q 2, 3, 30, 34, 71, 72, 83, 86, 112a, 113, 113a, 113c, 117a, 119, 121b, 168a, 170, 171, 177, 178, 179, 202, 208; *gē^ətā*– P 120, 121, 188, 192, 197, Q 1, 159, 165; *gē^ətā*– Q 195, 196; *gētā*– K 318, 357, 360, L 209, 210, 352, 413; *gētā*– K 278, 358, L 355, P 46; *gā^ətā*– K 315, 353; *gā^ʔtā*– K 314, 353; *jētā*– Q 211; *jēstā*– Q 222; **geitestalletje**: *geitastelkə* L 289, 318; *geitāstelkə* L 291; **stalletje**: *stel^əkə* Q 1; **geitekot**: *gētəkot* Q 3; **geitehok**: *geitəhok* Q 95.

2.4.12 SCHAPESTAL, SCHAAPSKOOI (kaart 29)

(L 38, 29; A 10, 9f; N 5, 105f; monogr.)

[De stal, doorgaans een apart gebouw, waarin de schapen overnachten.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*stal*] het lemma STAL (2.1.2).

Zie ook de plattegronden van de stallen in paragraaf 1.2.]

schaapstal: L 320b, 326*; *sxōps[stal]* K 318, 358, L 159a, 269, 289, 289a, 316, P 48, Q 2; *šōps*– L 292a, 293, 295, 298, 317, 318b, 319, 320, 322, 322a, 327, 328, 329, 330, 358, 360, 364, 366, 367, 368, 372, 373, 374, 376, 377, 378, 381, 381a, 381b, 382, 385, 387, 415, 420, 422, 426, 428, 430, 432a, 433, 434a, Q 5, 7, 9, 10, 14, 15, 18, 21, 30, 31, 32, 34, 36, 38, 88, 95, 96a, 96c, 98, 99, 100, 101, 101a, 102, 111*, 113, 113a, 113c, 187a, 193, 195, 196, 199, 201; *sxō^əps*– P 176; *šō^əps*– Q 20, 112a, 202; *sxō^əps*– K 361; *sxō^əps*– P 119, 219; *šō^əps*– Q 86, 179; *sxōps*– P 52, 57, 107a, 172, 176; *sxōps*– L 355, 413; *sxō^əps*– P 214; *sxo^əaps* P 195, 197; *sxō^əps*– K 360; *šō^əps*– Q 83; *šuo^əps*– L 326; *šuo^əps*– Q 177; *šuo^əps*– Q 162, 168a, 170, 178; *šō^əps*– Q 211; *šō^əps*– Q 222; *sxops*– P 44, 46, 188, 192, 193, Q 156, 159; *šops*– Q 3, 71; *sxops*– K 318, L 163, 191, 192a, 213, 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a, 282, 286, 312, 313, 352, P 120; *šops*– L 372, Q 71, 72, 243; *sxaps*– L 352, 355; *sxāps*– K 314, 353; *šāps*– L 291, Q 171; *šōpstəl* Q 203; *šōpstəl* Q 208; **schapestal**: *sxō^əpə[stal]* K 278, 353; *sxōpə*– K 314, 315, L 164, 268, 312, 313, 316, Q 2; *šōpə*– L 360, 381a, 415, 432a, Q 113, 117a, 192; *sxō^əpə*– K 357; *šō^əpə* Q 119; *sxōpə*– K 318, P 119, 176, 219; *sxō^əpə*– P 211; *sxō^əpə*– P 56, 117; *sxo^əpə* Q 165; *sxō^əpə*– Q 78; *sxū^əpə*– P 51, 121; *sxu^əppə*– Q 1; *sxu^əppə*– L 414; **schapenstal**: *sxō^əpstəl* P 117; **stalletje**: *stel^əkə* Q 1; **schaapskooi**: L 320b, 326*; *šōpskōi* L 329, 431; *sxōpskōi* L 312; *šuo^əpskō^əi* L 326; *šōpskō^əi* L 293, 381b; *sxōpskō^əi* L 214a; *sxōpskō^əi* K 318; *sxāpskō^əi* K 314, 353; *sxāpskō^əi* K 278; *šōpskō^əi* L 290; *sxōpskō^əi* L 269, 269a, 288a; *sxōpskō^əi* L 267; *sxōpskō^əi* L 286, 289, 312; *sxops*– L 314; *šōps*– L 318; *sxōpskō^əi* L 210, 248; *sxōpskō^əi* L 209, 213, 214, 215, 217,

245b, 246a; *šōpskō^əi* L 368; *sxōpskō^əi* L 355; **schaapskouw**: *sxōpskō^əi* L 271; *šōps*– Q 99, 192; **schapekooi**: *sxōpskō^əi* K 317; *šōpskō^əi* L 360; **schaapshut**: *šō^əafshōt* Q 222; **schapekot**: Q 3; **horde**: *hōrt*, *hōrtšə* Q 284; **scheeps**: *šāps* L 382.

2.4.13 SCHAAPSRUIF

(N 5A, 45b; R 14, 23n; monogr.)

[Het samenstel van latten, in schuine stand tegen de wand aangebracht, waaruit de schapen het hooi kunnen eten. Zie ook de toelichting bij de lemmata RUIF VOOR DE KOEIEN (2.2.19) en PAARDERRUIF (2.3.2).]

rui: *rōif* L 163, 164, 265, 271, 331, 352, 386, Q 193; *rōf* L 320a, Q 211; *rūf* L 163, 163a, 312; *rōif* Q 7; **schaapsrui**: *sxāpsrōif* L 268; *sxōps*– L 159a; *šāps*– Q 7; *šōps*– L 292; *šōpsrōif* Q 35; *šōpsrōif* L 295; *šōpsruf* L 327; *šōpsrōif* L 416; *šōpsre.əf* Q 3; *sxāpsrōif* K 357; **reep**: *rēp* K 317, Q 158; *rē^əp* Q 156; *rēip* L 371; *rēip* L 290a, 362, 368b, Q 94b, 162; *rēipə* (mv. ?) L 322; *rēp* Q 72, 170, 177, 209; *rēip* P 222; *reap* Q 95a; *re.p* Q 180; *rīp* P 51, Q 2; *rī^əp* K 353, L 286; *rip* K 358, 361, L 244d; **schaapsreep**: *šōpsrēp* Q 76; *šōpsrēip* L 360; *šōps*– L 372, 416, 420; *šwōpsrēp* Q 170; *sxōpsrēip* L 286; *sxō^əps*– P 174; *sxōpsrip* P 54, Q 2b; *šōpsreep* Q 71; **schape-reep**: *šōpəri^əpə* Q 80; **roop**: *rōip* L 429, Q 88, 96c, 98, 111*, 204a; *rōp* Q 28; *rōp* Q 33, 198b; **schaapsroop**: *šōpsrōip* Q 97; *šōps*– Q 12; *šōps*– Q 11; **schaperoop**: *šōpərōip* Q 9; **schaapreep**: *šōprēp* Q 93; *šōp*– Q 179; *šūpp*– Q 178; **voeder-reep**: *vōjəri^əp* P 55; **schaapsreepel**: *šōpsrēpəl* Q 86; **ben**: *bən* L 265c, 271, 289b, 291, 292, 294, 318b, 326, 330, 332, 377, 382, 432, Q 97, 101, 111; *bøn* L 288a; **schaapsben**: *sxōpsbən* K 278, L 289, 312, 0426, Q 204a; *sxōps*– P 44; *šōps*– L 270, 420; *šāps*– L 321, Q 7; *šaps*– L 290; *šōps*– Q 4; **schapeben**: *sxāpbən* K 314; *sxōpə*– L 378; *sxōpə*– P 45; **krib**: *krep* K 278, L 282; **schapekrib**: *šōpəkrep* L 422; **schaperek**: *sxāpərək* P 55; **schapevoerbak**: *šōpəvōrbak* L 326.

2.5. Kippenhok

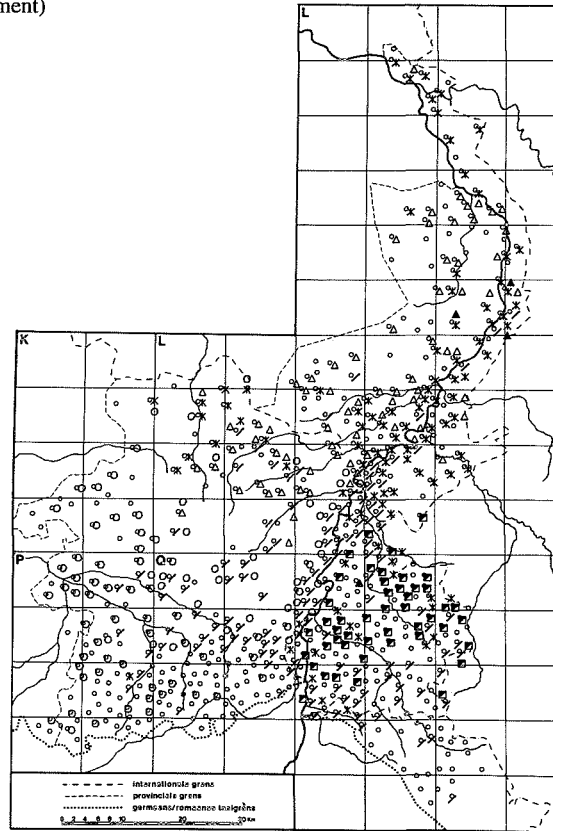
2.5.1 KIPPENHOK (kaart 30)

(N 5, 93 en 99; N 19, 31; JG 1a, 1b en 1c; A 10, 9h; A 48, 16a; L B2, 283; L 5, 53; L 38, 30; monogr.)

[Het vrijstaande gebouwtje of de afgesloten ruimte ergens in de boerderij, waarin zich de zitstokken en legnesten voor de kippen bevinden. Begripsmatig is het *kippenhok* lastig af te bakenen van de *kippenzolder*; vaak lopen de twee benamingen voor het kippenverblijf door elkaar.

Kaart 30. KIPPENHOK (tweede element)

- ∟ –stal
- ▣ –huis
- × –hok
- △ –kooi
- ▲ –kouw
- –kot

De twee lemma's KIPPENHOK (2.5.1) en KIPPENZOLDER, POLDER (2.5.2) vullen elkaar dan ook aan.

De *polder*-opgaven met de betekenis „kippenzolder, kippenverblijf” zijn overgeplaatst naar het lemma KIPPENZOLDER, POLDER (2.5.2); zie de toelichting bij dat lemma.

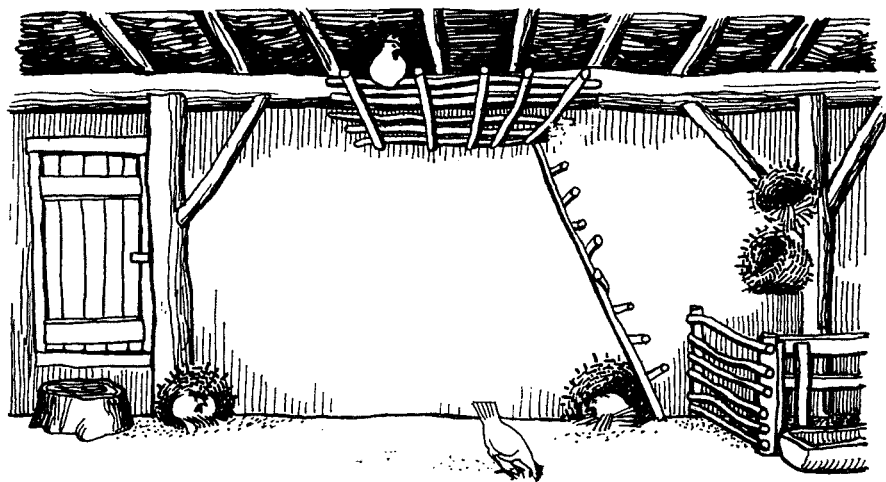
De twee elementen van de samenstellingen van het type *kippen-hok* zijn apart in kaart te brengen. Het eerste element (*hoender-*, *kippen-*, *hennen-* en *kieken-*) is hier in deze aflevering over de bedrijfsgebouwen niet verder behandeld; men vindt het in de aflevering over het pluimvee, waar het beter tot z'n recht zal komen. Kaart 30 bevat het tweede element van de bedoelde samenstellingen, de bepaalde delen (*-stal*, *-huis*, *-hok*, *-kooi*, *-kouw* en *-kot*).

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*stal*] het lemma STAL (2.1.2).

Zie afbeelding 11.]

hoenderstal: *hondər[stal]* L 270, Q 113, 121, 211, 222; *hōndər-* L 325, 376, 377, 419 (groter dan *-kot*), 426, 0426, 427, 428, 429, Q 21, 191, 192, 195, 196, 197, 197a, 198, 198b, 201, 202, 203, 204a, 284; (*h*)*ōndər-* L 420; *həyndər-* L

430, 433, Q 20; *hōndər[stal]* Q 201; *h'ōndər-* 200; *hōndər-* Q 196; *h'ōndər-* Q 253; *hōnə-* 204a, 207; *h'ōnə-* Q 247, 247a; *honə-* Q 121 202, 203, 208, 211, 222; *h'onə-* Q 253; *hōnə-* 209; *hōn-* Q 252; *hōndər[stal]* Q 199; *honə[stal]* L 288c, 299, 373, 378, 379, 380, 38 318b, 431, 432; (*h*)*ōndər-* L 372; **hoenderhui** *hōndərhijs* L 432a, 434a, Q 21; *hōndər[stal]* 198b, 222; *hōndər[stal]* Q 193, 198b; *hōndər[stal]* 113, 113a; *hōndər[stal]* Q 38; *hōndər[stal]* Q 21, 22, 2 30, 32, 32a, 33, 34, 35, 36, 39; *hoandər[stal]* Q 113 *hondər[stal]* Q 113, 117, 117a, 118, 121, 192; *hondər[stal]* Q 119; *honər[stal]* Q 119; **hoenderhok:** *hōndər[hok]* 163, 163a, 165, 192a; *hōndər-* L 246c, 267, 27 291, 295, 297, 299, 300, Q 113; *hōndər-* L 26 269a, 269b, 289, 294, 295, 298, 320, 320a, 320 322, 322a, 323, 324, 325, 326, 326*, 327, 32 329, 330, 331, 331b, 332, 373, 376, 377, 37 379, 380, 381, 381b, 382, 426, 0426, 431, 43 Q 22, 35a, 113a, 197, 198b; *hōndər-* L 43 434a; **hoenderhok:** *hōndər[hok]* L 321, 37 375; (*h*)*ōndər-* L 372; **hoenderkouw:** *hōndər[kou]* L 270; **hoenderkooi:** *hōndər[kōi]* L 289 292, 292a, 320b, 326, 326*, 329; *-kōi* L 29:

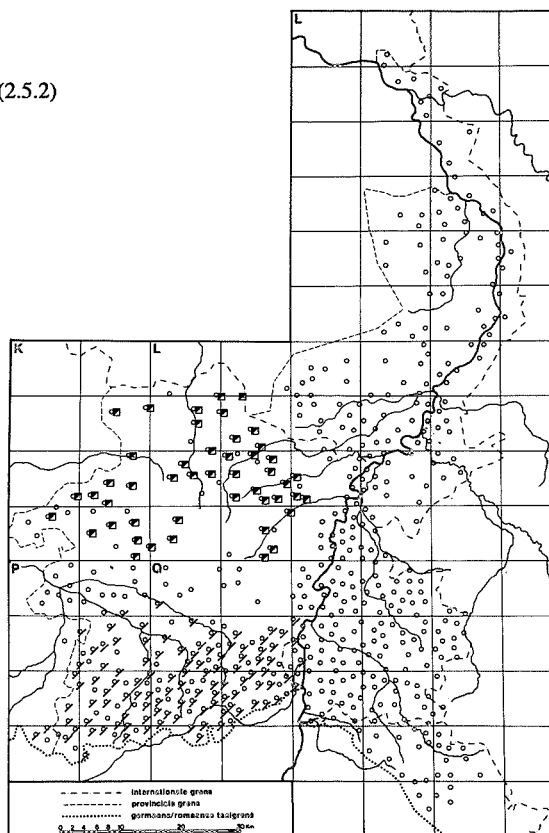
Afb. 11. Kippenhok, met kippenladder en kippenrek
(naar WBD. I.I, blz. 92)

–*kōʔi* L 298, 322, 322a, 330; –*koai* L 292; –*kūʔi* L 288a, 320a, 321, 324, 371; (*h*)*ōndār*– L 369; *hōndarkūi* L 319; (*h*)*ōndār*– L 370, 372; *hōndār-kūʔ* L 290; *hōndār*– L 290, 291; **hoenderenkooi**: (*h*)*ōʔndārakoʔi* L 369; *hōndārkuʔi* L 319, 371a; **hoenderskooi**: *hōndārskōi* L 329, 331, 331b; –*kūʔi* L 324; **hoenderkot**: *hōndārkt* L 371, 419; (*h*)*ōndār*– L 372, 420; **hoenderenkot**: *hōndʔrākt* L 372a; **kippenkooi**: *kipəkōi* L 159a; *kipəkōi* L 248; *kepəkəʔ* L 290; **kippenhok**: *kipə(n)hok* L 115, 159a, 163, 164, 192a, 213; *kipə*– L 266, 267, 269, 269a, 269b, 271, 295, 299; *kepə*– L 270, 271, 381a, Q 20, 95, 113, 117a; **kippenstal**: *kipə[stal]* L 271; *kepə*– Q 94b; **tutenhok**: *tūtənhok* L 270; **tutenkouw**: *tūtəkou* L 270; **hennenkooi**: *henəkōi* L 289, 289a, 316a, 329, 355, 385, 413; –*koʔi* L 354; *henəkōi* L 214a, 265; *henəkōi* L 289b; *henəkūʔ* L 265b, 291; –*kūʔi* L 249, 266, 268; –*kūʔi* L 245; *henəkūʔi* L 288, 289, 289*, 316, 318; –*kūʔi* L 317; –*kūʔi* L 356, 358, 359, 360, 361, 364, 365, 366, 367, 368, 368b, 415, 418; –*kōi* L 312, 316a; *henə*– L 210, 211, 213, 214, 215, 215a, 216, 217, 244d, 0247, 248; –*kōi* L 214, 246; **hennenkouw**: *henəkou* L 267, 268; **hennhuis**: *henəs* Q 121b, 187a, 198b; *henəs* L 428, Q 18, 21, 32, 36, 39, 95, 96, 96a, 97, 98, 99, 99*, 100, 101, 101a, 102, 103, 111, 111*, 191, 192; (*h*)*enəs* Q 15; *henəs* Q 39; de volgende opgave is een contaminatie van hoenderhuis en hennhuis: *hendəʔ* Q 112a; **hennenhuisje**: (*h*)*enəhōiskə* L 429a; –*hyskə* Q 15; **hennenkot**: *henəkot* K 278, 314, 315, 317a, 318, 353, 358, 360, 361a, L 286, 360, 368, P 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 107a, 113, 115, 117, 118a, 119, 120, 121, 172, 177, 197, 210a, 214, Q 74, 78,

88, 90, 91, 94, 96c, 96d, 174; *heɲnə*– K 357, P 44, 45, 173, 186, Q 156; (*h*)*enə*– L 423, Q 7, 9, 10; (*h*)*enə*– P 176; *enə*– L 420, 422, P 175 (minder gebr. dan polder), 176a, Q 11, 12, 72a; *he.nə*– Q 1, 1a, 2, 2a, 2b, 3, 3a, 4, 71, 82 (minder gebr. dan –stal); *hinə*– P 196, Q 161 (jonger dan polder), 162; *hi.nə*– P 192, Q 80, 159; *henə*– P 218; *henəkot* P 50; *hinə*– P 50; *enə*– L 422, Q 13; *henəkot* K 316, P 51a; –*kō.t* K 359, 360, 361, L 355, 413, 414; –*kōʔt* L 314; –*kū* K 361, P 51; **hennenhok**: *henəhok* L 191, 192b, 209, 248, 249, 267, 268, 291, Q 187a; *henən*– L 282, 286, 312, 313, 352, Q 14, 18; *henʔn*– L 353; *henə(n)*– L 314; *henə*– K 278, L 315, 316, 317, 329, 353, 360, 381a, 382, 382, 384, 386, 387, Q 95, 96b, 99*, 100, 102, 112a; *heɲnə*– P 184; **hennestal**: *henə[stal]* L 316, 358, 360, 361, 362, 363, 415, 421, P 54, 56, 118, 121, 184, Q 31, 73, 78, 84, 86, 90, 91, 93, 94, 94b, 96b, 96c, 96d, 99*, 112a, 171, 172; *he.nə*– L 414, 416, 417, 418, Q 1a, 2, 2a, 2b, 3, 3a, 4, 5, 71, 72, 81a, 82; (*h*)*enə*– L 372, Q 9; *enə*– L 420, 422, 423, 424, Q 6, 8, 11, 12 (jonger dan –kot), 13, 83; *he.nə*– Q 75, 77; *hi.nə*– P 188, Q 79a, 166, 179; **hennestalletje**: *henəstɛlʔkən* L 355; **kiekenkot**: *kejkəkot* Q 83; *kejkə*– Q 2; *kekə*– P 176; *kikə*– K 316, 318, 361, P 44, 48, 52, 57, 117, 176; *kiʔə*– K 278, 315, 317a, 353; *kikə*– K 318, 357, 358, P 218; *ke.kə*– K 358, 361a, P 46; *ke.kəkō.t* K 360, L 414; *kekəkūt* P 51; **kiekenskot**: *kikəskot* K 316, 318; *kiʔəs*– K 314, 315; *kikəs*– K 353; *kīʔəs*– K 353; **kiekenstal**: Q 3; *kikəstäl* P 54; het volgende woordtype betreft dat gedeelte van het hok waar de kippen de nacht doorbrengen: **nachthok**: *naxhok* L 250, 290, Q 95; *na.x*– Q 187a; **slaap**–

Kaart 31. POLDER
(betekeniskaart)

- ✓ polder „kippenhok, kippenzolder” (2.5.2)
- polder „kippenrek” (2.5.4)

hok: *šlǫphok* L 270; **slaapstal:** P 188; de volgende woordtypen betreffen het verblijf voor kuikens: **kuikenhok:** *kykǫnhok* L 317; **kuikenkouw:** *kȳkakaŋ* Q 21; **kuikenhuis:** *kȳkas* Q 21.

2.5.2 KIPPENZOLDER, POLDER (kaart 31)

(A 48, 17 en 17a; N 4A, 13d; add. uit het materiaal van lemma 2.5.1: N 5, 93 en 99; N 19, 31; JG 1a, 1b en 1c; A 10, 9h; A 48, 16a; L B2, 283; L 5, 53; L 38, 30; monogr.)

[Een met latten of vlechtwerk afgezonderd gedeelte van de zolderruimte in de stal dat dient als slaapplek voor de kippen. De kippen verblijven dan niet in een apart hok.

Zie de toelichting bij het lemma KIPPENHOK (2.5.1) voor het verband tussen dat en het onderhavige lemma. Hier staan met name de *polder*-opgaven met de betekenis van „kippenverblijf” bij elkaar. In de toegevoegde betekeniskaart wordt *polder* in de betekenis „kippenhok” afgezet tegen *polder* met de betekenis „kippenrek”; vergelijk WNT XII.2 sub *polder II* en zie het lemma KIPPENREK, HOENDERREK (2.5.4). De kaart is getekend met behulp van alleen het

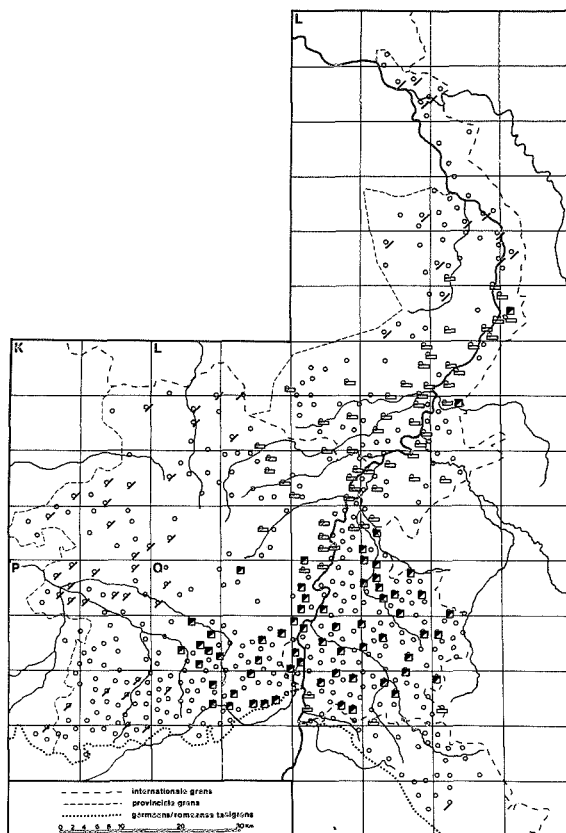
mondeling verzamelde materiaal.

Zie ook afbeelding 11 bij het lemma KIPPENHC (2.5.1).]

polder: *poldar* P 179 (ook indien gelijkvloers 180, 195, Q 166; *pǫldar* L 282 (boven de stal 286, 312, 317, 352, 360, 364, 423, P 49 (stal c bovenkamertje), 50 (stal boven het bakhuis 107a, 113 (boven), 117 (id.), 118a (id.), 120 (ic ouder dan hennenkot), 172 (boven), 173 (id. 175 (ook als het een gelijkvloers kippenhok betreft), 176 (boven), 176a (id., met laddertje bereiken), 177 (boven), 177a, 179, 182, 18 187, 188, 192 (meestal boven), 193, 213, 21 (boven varkensstal b.v.), 218, 219, 222, 224 (g woonlijk boven), 227, Q 2, 74, 75, 78 (bove met laddertje te bereiken), 79, 79a, 80, 83, 8 88 (boven op b.v. de varkensstal), 91 (bovenop 93, 105, 153, 154, 156 (gewoonlijk hoger de hennenkot maar ook als synon. daarvan gebr. 157, 160, 161 (boven), 162 (ook indien gelijkvloers), 164, 165, 166, 188; *pǫldar* Q 95; *pǫldar* P 211; *pǫldar* K 314, P 210a; *paldar* Q 93, 9 175 (op de varkensstal of zelfs de nere van h huis), 178, 179 (bovenop); *pǫlar* P 197, Q 2, 3 (hok boven op een stal, vroeger), 3a, 71 (hok c

Kaart 32. KIPPENLADDER

- ∕ leer en sst.
- = leider en sst.
- ledder en sst.

zolder, vroeger), 72 (hok boven op een stal, vroeger), 73 (vroeger), 77, 84 (bovenop), 89, 158a (gelijkvloers en verhoogd), 162, 165, 167, 168, 170, 180, 182, 242, 243; *polār* Q 158, 177; *palār* Q 174, 178; *pōlārs* (mv.) L 414; **hennepolder**: *henapōldār* L 286 (hok op grote hoogte), 312, 316a, 317, 352, 359, P 58 (boven op een andere stal), 107a (boven de varkensstal), 119, 120 (boven, ouder dan hennenkot), 121 (bovenop), 184, 211, 214 (boven de varkensstal b.v.), 219, 223 (ook indien gelijkvloers), Q 10, 74 (in de stal of boven de varkensstal), 78, 88, 95, 96c (hogere stal), 96d (id.), 172; (*h)enā*– Q 83; *hēnā*– L 372, P 218; *he.nā*– Q 82; *he.nā*– P 174, 176, 184 (hoger gemaakt), 188, 218, Q 75 (ouder dan –stal), 152; (*h)enā*– P 178; *enā*– Q 11 (oud woord voor kippenhok), 12; *hinā*– Q 157a, 160; (*h)inā*– P 50 (hooggelegen kippenverblijf, bereikbaar met een laddertje); *hi.nā*– P 220, 222, Q 79a (vroeger), 159; *hōnā*– L 360; *henapōldār* P 115 (met laddertje te bereiken), 182; *hinā*– P 195; *henapōldār* P 210a; *henapōldār* Q 171 (bovenop), 178; *hi.nā*– Q 179; *henāpōlār* P 55 (met een ladder te bereiken), 119 (id.), Q 2a, 5, 71, 86, 88, 90 (boven een stal),

170; *hinā*– Q 76, 77, 155, 163, 166, 168a, 176a, 177, 180, 181, 240, 241; *hi.nā*– Q 169; *henāpōlār* Q 86; **kippenzolder**: *kipāzōldār* L 271; **hoenderzolder**: *hōndārzōldār* Q 197; *–zōldār* L 322a; **hennenzolder**: *hēnāzōldār* L 268; **hoenderzoldertje**: *hōndārzōldārka* L 300; **zoldertje**: *zōldārka* Q 103; **beun**: *bōn* L 324; **balk**: *bōk* L 371a; **hoenderenbalk**: *hōndārēbōk* L 319.

2.5.3 KIPPENLADDER, KIPPENLEERTJE (kaart 32)

(N 5A, 63d; A 48, 17b; L 40, 62a en 62b; monogr.)

[Het laddertje of een plank met dwarslatjes waarlangs de kippen het boven een stal gelegen kippenverblijf of de slaapzolder kunnen bereiken. Het voorwerp timmert men meestal met eigen middelen primitief in elkaar.

Zie ook afbeelding 11 bij het lemma KIPPENHOK (2.5.1.)]

hoenderleer: L 163, 164; *hōndārleār* Q 284; **hoenderleertje**: *hōnārleārka* P 46; **hoenderleider**: *hōndārleijār* L 267, 377, 293, 298, 320a, 321, 325, 330, 331; *hōndārleijār* L 267, 270, 290,

299; *hondorleijør* Q 222; **hoenderleidertje**: *hōndarleijærkæ* L 288c, 292, 294, 321, 322, 322a, 324, 326, 330, 371, 376, 377, 378, 426, 0426, 432, Q 198b; *hondær*– L 270, 291, 300, Q 209; *hō.ndær*– L 290; **hoenderenleider**: *hōndaraleijær* L 319; **hoenderenleidertje**: *hōndaraleijærkæ* L 320a, 371a, 372a, 381; **hoenderledder**: *hondarledær* Q 202; *hōndær*– Q 113; *–lødær* Q 28; *hojndær*– Q 35; *hōndarlødær* Q 21, 193, 203; *hojndær*– Q 20; **hoenderleddertje**: *hondarledærkæ* Q 117a, 118; *hōndær*– L 331, Q 197; *hondarledæršæ* Q 211; *–lødærkæ* Q 196; *hōndær*– Q 32, 192; *–lødærkæ* Q 32a, 33, 193; *hojndær*– L 430, 433, Q 20; **hennenleer**: *henali.r* L 352; *–liær* P 55; *–lir* L 250, P 54; *henali^r* L 286; *hinālær* K 314; *henalēær* P 220, 222; *hinaleijær* P 188; **hennenleertje**: *henalærkæ* L 314; *–lærkæ* L 265; *–lærkæn* K 278; *henalærkæ* K 278, P 45, 48, 55; *hinæ*– Q 156; *henalærkæ* K 361, 361a, L 316, 414, Q 2; *heñæ*– L 215, 244d, 266; *henalærkæ* L 312; *heñæ*– L 210, 217, 0247, 282; *hinæ*– K 358, L 352, P 50, 51; *hēñæ*– L 248; *henaliærkæ* L 245, 0247, Q 2b; *ēnaliærkæ* P 174; **hennenleider**: *henaleijær* L 382; *enæ*– L 420; *heñæ*– L 249, 268; *hinaleijær* L 422; **hennenleidertje**: *henalēdærkæ* L 387; *–lējærkæ* L 360, 368b, 416; *hinæ*– L 359; *enæ*– L 423; *henaleijærkæ* L 289b, 317, 318b, 360, 421, Q 7; *heñæ*– L 291, 420; *enæ*– L 423, Q 6; **hennenledder**: *henalēdær* Q 93; *hinæ*– Q 178, 179; *henalēdær* Q 75, 86; *h'enæ*– Q 74; *henalødær* Q 18, 112b; *hinæ*– Q 180; *hinæ*– Q 162; *henalødær* Q 99*; **hennenleddertje**: *henalēdærkæ* Q 86, 170; *hinæ*– Q 76, 176a; *henalēdærkæ* Q 3a, 39, 71; *–lødærkæ* Q 12, 95a, 96b, 96c, 101, 191; *hinæ*– Q 9, 80, 158, 177; *enæ*– Q 11; *henalødærkæ* Q 88, 97, 111; *heñæ*– Q 72; **leer**: *lir* P 210a; *liær* P 44, 49; **leertje**: *lærkæ* K 353, P 184; *lærkæ* P 222; *lærkæ* K 358, L 352; *lirkæ* P 44; *liærkæ* P 178; *lijærkæ* K 317; *lørkæ* P 48; **leider**: *leijær* L 246c, 267, 299, 360; **leidertje**: *leijdærkæ* L 329; *leijærkæ* L 267, 270, 291, 295, 362, 372, 377, 382; *lējærkæ* Q 198; **ledder**: *ledær* Q 95; *ledær* Q 117a; *lødær* Q 21, 22; **leddertje**: *ledærkæ* Q 77; *ledærkæ* L 271, Q 94b; *lødærkæ* Q 7, 98; *lødærkæ* Q 103, 193; **kippenleer**: *kipālær* L 159a, 163, 163a; **kippenleider**: *kepalēijær* L 267; *kipæ*– L 269a, 270, 271; **kippenleidertje**: *kipalēijærkæ* L 268, 269, 290a, 299; **kippenledder**: *kipaledær* L 271; **kippenleddertje**: *kepalødærkæ* L 429; **kiekenleer**: *kikālær* K 316; **kiekenleertje**: *kekālærkæ* P 51a; *kikālærkæ* K 318; **polderleertje**: *pöldarlærkæ* P 179; *pöldær*– P 176; *pöldær*– K 318; *pöldærlækæ* L 312; *pöldærlær^rja* K 314; **polderplank**: *pöldærplærkæ* Q 162; **polder**: *pølar* Q 71; *pöldær* K 314; **hennepolder**: *henapöldær* K 314; **plank van de hennepolder**: *plærk van dæn henapöldær* P 218; **plærk**: *plærk* P 218; **hennengard**: *henægært* Q 3; *hinægær* K 357; **hennenren**: *hinæren* Q 4; **trapje**: *trærkæ* Q 187a; **polydertrap**: *pöldærtrap* Q 166; **hennentrapje**: *he-*

nætrærkæ Q 95; **hoenderrek**: *hōndærrek* Q 204 *hondær*– Q 14; **rek**: *rek* Q 208; **kruipledde krüplødær** Q 20; **opgaand leddertje**: *op-gøledærkæ* Q 204a.

2.5.4 KIPPENREK, HOENDERREK (kaa 33)

(N 5A, 63a, 63c en 65; N 19, 33; JG 1a, 1b en 1d; A 48, 16f en 17c; L B2, 284; L 5, 53; L 4 62a en 62b; R 3, 54; monogr.; add. uit: N 5a 58b; A 10, 9h)

[Een uit één of meer latten of balkjes bestaat rek bestemd om als slaappleats te dienen voor kippen. Een dergelijk rek kan zich in de koest bevinden, maar ook in een apart kippenhok. Een aantal woordtypen is in het algemeen van toepassing op de ruimte waar de kippen overnachten. Zie daarom ook de lemmata KIPPENHC (2.5.1) en KIPPENZOLDER (2.5.2).

Zie ook de betekeniskaart van *polder*, kaart 31. Zie ook afbeelding 11 bij het lemma KIPPENHC (2.5.1).]

hennepolder: *henapöldær* P 218; *henapöldær* L 313, 314; *henæ*– L 282, 286, 353, 354, 361 (houten rek waarop de hennen slapen), 368, 45, 48, 50, 177, Q 2, 7, 12, 88, 94b, 96c; *her(n)*– L 352; *(h)enæ*– L 423, Q 9; *enæ*– L 420, 11; *henapöldær* L 312; *henapølar* Q 72; *henæ*– 361, L 355, 360, 363, 364, 414, 416, P 54, 55, 71, 86, 170; *he.næ*– L 416, 417, 418, Q 3, 11; *hi.næ*– P 51; *henapöldær* K 278, P 48, 49; *henæ* K 317a, 353; *henapöldær* K 314, 318; **kiekenpolder**: *kikæpöldær* K 317; **slaappolder**: *slærpöldær* K 278; **hangpolder**: *hærnpølar* P 55; **polder**: *pöldær* K 359, 361, L 282 (stok waar een vogel op zit), 286 (stok waarop de kiekens zitten), 312 (mv. *po.lðærš*), 313, 314 (slaappleats hennen), 316, 316a, 317, 352 (stok waar de hennen op zitten), 354, 355, 360, 361 (planken van de latten waar de kippen op zaten; hing vroeger aan kettingen in de koestal en kon dus schon melen), 362, 364, 367 (rek waar de hennen over slapen), 368, 368b, 416, 417, 421, 422, 423, 44, 45, 48, 50, 107a, 174, 178, 222, Q 2, 2b, 12, 72a, 76, 80, 81, 82, 156, 162; *pø.lðær* P 179; *pöldær* Q 95a; *pølar* K 360, 361, 361a, L 31, 316, 353, 355, 356, 358 (verhoog waar de hennen op slapen), 359, 360 (kwam weinig voor 364, 365, 366, 367, 369, 413, 414, 415, 416 (la werk boven in de hennenstal), 417 (stokken a rustplaats voor de hennen), 418, P 51, 51a, 53, 54, 55, 56, 57, Q 1 (hoenderrek), 2a, 2b, 3a, 4, 5, 72, 76, 77, 158, 162, 177; *pø.lær* Q 317; *pöldær* K 278, 314, 317, 317a, 353, P 44 (stok waar de kippen op slapen); *pöldær* K 314, 316, 318, 353, 358; *pølar* K 318, 357, 358, 359; *pølar* K 358; *pyldær* K 316, 353; *paldær* Q 9, 178, 179; **poldertje**: *pø.lðærkæ* P 176; **pondepolder**: *pønær* K 358; **hennenrek**: *henæræk* P 49; *he.næ*

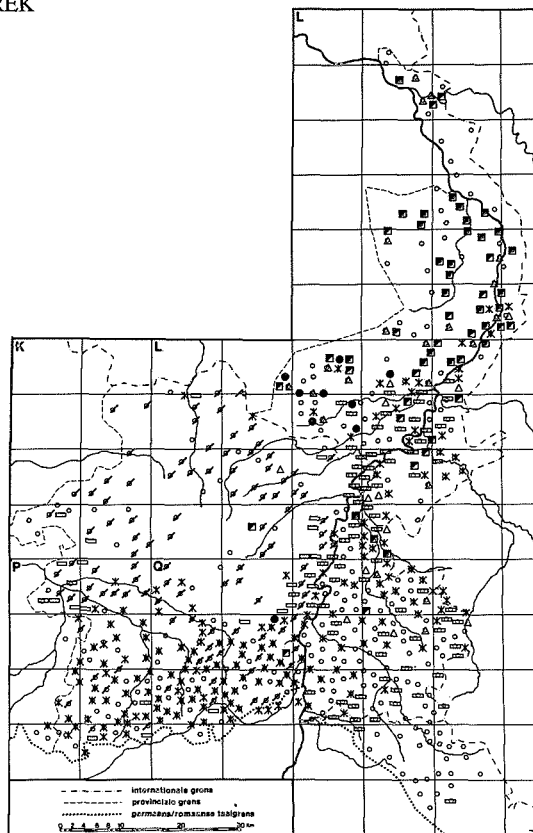

P 44; *henan*- P 49; *henā*- L 421, P 48, Q 7, 10, 14, 15 (= de slaapplaats), 18, 111, 115, 117; (*h)enā*- L 420, 423, Q 7 (vroeger in de koestal), 9, 10 (vroeger); *enā*- L 422, Q 6, 12; *hinā*- K 357, P 50, 222; *henārek* L 420; *henā*- L 382, Q 39, 97, 99, 113a; (*h)enā*- L 420; **hennenrekken**: *henārekā* P 46, 48, Q 11; *he.nā*- P 45; **hoenderrek**: *hōndārrek* L 322, 327, 329, 330, 332, 376, 377, 426, 427, 428, Q 21, 35; *hō.ndār*- L 330, 331b; *hōyndār*- L 433, Q 20; *hōndārrek* L 300, 372, 373, 374, 385, Q 208; *hōndār*- Q 119, 196; *hōndār*- Q 118, 121, 202, 211; *hōndārrek* L 322a; *hōndārrek* Q 197, 197a, 198b; **hoenderrekken**: *hōndārrekā* Q 204a; *hō.ndār*- Q 209 (enk. *-rek*); **hoenderenrek**: *hōndārrek* L 326, 331, 378, 379, 380, 381, 431, 432; *hōndārrek* L 372a, 375; **zitrek**: *zetrek* L 371; **slaaprek**: *slōprek* L 322; **hangrek**: *hanrek* L 382; **mestrek**: *mestrek* L 371; **rek**: *rek* L 292; *rek* L 312, 330, 369, 370, 371, 371a, 372 (mv. *rekā*), 372a, 374, 420, 424 (vroeger boven de dieren in de stal), 426, P 44, 46, 47, 48, 218, Q 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 82, 96c, 121, 121c, 162, 209, 211, 284 (zitstok van kippen); *rek* L 321, Q 247, 247a; *rek* L 320a, 324, 325, 331, 331b, 376, 377, 378, 381, 382, 420, 421, 431, Q 20, 21, 222; *rek* L 318c, Q 196 (mv. *rekā*), 197, 197a, 207, 208 (mv. *rekā*); *rek* Q 200; **rekken**: *rekā* K 353, P 45, 46, 47, 48, 196, Q 117a, 203; *rekā* Q 204a; **rekje**: *reksakā* L 372; **hoenderstok**: *hōndārstok* L 269; *hōndārstok* Q 21, 22; **zitstok**: *zetstok* L 267, 288c, 289b, 373; *zetstok* Q 35a, 97, 113; **zitstokken**: L 294; *zetstok* L 163 (enk. *-stok*), 163a, 164 (idem), 244d, 318b; *zetstok* L 295; **slaapstokken**: *slāpstok* L 360; **stok**: *stok* L 248, 267, 271, 289, 290, 292, 324, 381; *stok* L 265; *stok* L 300, 381a (vroeger; in de koestal), 433, Q 21, 97; *stok* Q 111, 119; **stokken**: *stokā* L 288; *stok* L 249; **hoenderstek**: *hōndārstek* L 269; *hōndārstek* L 329, Q 22, 30; *hōndār*- Q 119; **hoenderstekken**: *hōndārstekā* Q 198; **hennenstek**: *henāstek* L 387; *hināstek* P 222; **hennenstekken**: *henāstekā* P 119, 172, 177, Q 74, 78 (enk. *-stek*), 87, 156, 157, 179; *he.nā*- P 174; *he.nā*- Q 80; *enā*- L 423, Q 83; *hinā*- Q 76, 160, 162, 167, 177, 180, 240; *henāstekā* Q 75; **slaapstek**: *slōpstek* Q 179 (mv. *-stekār*); *slōp*- L 427, Q 2; *slōpstek* L 0426, Q 35, 113a; **slaapstekken**: *slōpstekān* Q 14; *sl' u'pst' ekā* Q 74; *slōpstekā* P 50, 54, Q 11; *slōp*- P 58; *slōp*- Q 91; *slōp*- P 184; *slōs.p*- Q 152; *slōp*- Q 77, 178 (enk. *-stek*); *slōp*- Q 78; *slōp*- Q 79a; *slōpstekā* Q 33; **slaapstekker**: *slōpstekār* Q 71; *slōpstekār* L 386; **polderstek**: *pōldārstek* L 312, Q 78 (mv. *-stekā*), 96d; **polderstekken**: *pōldārstekā* P 227, Q 80, 188; *pōldār*- P 176; *pōlār*- Q 170; *palār*- Q 174; **polderstekker**: *pōldārstekār* L 316a; **zitstek**: *zetstek* L 321, 324, Q 2, 71 (mv. *-stekār*), 72a; *ze.t*- Q 96c; *zit*- P 186, 197, Q 9, 162, 178; *zetstek* L 295, 329, 332, 384,

0426, 434, Q 20, 21, 32a, 35, 35a, 98, 117, 197; **zitstekken**: *zitstekān* Q 77; *zi.tste.kā* Q 89; *zetstekā* L 318b, 326, 378, 378*, 382, P 118a, 197, Q 6, 18, 75, 86, 88, 94b, 96c; *ze.t*- Q 79a, 182; *zi.t*- Q 153, 156; *zetstekā* L 270 (enk. *-stek*), 293, 294, 322a, Q 28; **zitstekker**: *zetstekār* L 330; **rekstek**: *rekstek* Q 33; **stek**: *stek* L 271, 288, 292, 294, 324, 381, P 107a, 176, 188, 213, 214, Q 2a, 9, 78, 94b, 95, 179, 187a (in een ruimte boven de koestal; met een trapje te bereiken); *stek* L 299, 300, 324, 383, 432, 433, Q 20, 33, 35, 39, 101, 111*, 118, 121, 196, 203; **stekken**: *stekā* P 113, 115, 117, 118, 120, 121, 173, 174, 175, 176, 176a, 177, 177a, 178, 179, 180, 182, 184, 186, 187, 188, 192, 195, 197, 210a, 218, 219, 220, 222, 223, 224, Q 2, 72, 74, 76, 77, 79, 84, 90, 96b, 155, 156, 158, 158a, 159, 162, 163, 164, 165, 166, 168, 168a, 169, 170, 171, 172, 176a (enk. *stek*), 177, 178, 181, 240, 241; *ste.kā* Q 71 (enk. *stek*), 72, 75, 154, 157a, 161; *ste.kā* Q 94; *stekā* L 429, 430, 432, Q 32, 32a, 33, 39, 98, 99* (enk. *stek*), 103, 111 (idem), 112a, 117a, 191, 192, 193, 198b (idem); **stekker**: *stekār* Q 157; *stekār* Q 99*; **zitstaken** P 187; **hoenderveken**: *hōndārvekān* L 165; *hōndārvekā* L 163, 163a; *hōndār*- L 326; **kippenveken**: *kipāvekān* L 115; **veken**: *vekā* L 159a; *vekā* L 163, 163a, 164, 165, Q 111; *vekā* Q 196; **hennenhorde**: *henānhōrt* L 210; *henā*- L 209, 211, 244d, 249; *henā*- L 245; *henāhōrt* L 265; *henā*- L 288; *henāhōrt* L 266; **hoenderhorde**: *hōndārnhōrt* L 0426; *hōndārnhōrt* L 291, 295; *hō.ndārnhō.rt* L 290; *hōyndārnhōrt* L 434a; *hōndārnhōrt* L 269, 269a, 294; *hōndār*- L 295; **kippenhorde**: *kipānhōrt* L 269a, 271; **horde**: *hōrt* L 159a, 163, 164, 210, 211, 214, 214a, 215, 217, 244d, 245b, 246, 246a, 0247, 266, 271, 324, 329, 416, 0426, Q 95; *hōrt* L 249, 250, 269a; *hōrt* L 246c, 248, 249, 250, 265, 267, 270, 288, 288a, 288c, 289b, 290a, 291, 299, 331, 382; *ōrt* L 429; *hō.rt* L 270, 271, 290 (mv. *hōrtā*); *hōrt* L 266, 267, 268, 269, 269b, 271, 294, 295, 296, 298, 322, 329, Q 98; **hoenderbeun**: *hōndārbeun* L 292; *hōndārbeun* L 320; **hennenbeun**: *henābeun* L 318b; **beun**: *beun* L 318b, Q 88; *bēn* L 288 (kippenzitstok; verouderd), 289, 289*, 289b, 320a; *beun* L 289; *beun* L 318b; **beunlatten**: *beunlatā* L 318b; **hoenderlatten**: *hō.ndārlatā* Q 209; **polderlatten**: *pōldārlatā* Q 80; **latten**: *latā* L 329, P 184; **hennenlat**: *hinalat* L 422; **polderlatjes**: *pōlārletākas* K 361; **rij**: *reġ* Q 93; **balk**: *bā.k* L 319, 369; *bā.k* L 321, 369, 371a; **hoenderbalk**: *hōndārbal'k* L 292, 322, 322a, 323; **hoenderenbalk**: *hōndārbal'k* L 293; *hōndārā*- L 324; **hoenderenbalk**: *hōndārābā'k* L 319; **roest**: *rust* K 278, 318, 326; **roeden**: *rōjā* Q 93; **hoenderslag**: *hōndārslāx* L 330; **zitplaats**: *zetplāts* Q 39; **zittens**: *zetās* Q 71; **reep**: *reġp* Q 73; **hennenledder**: *henāleġdār* Q 157; **hennenleider**: *henāleġdār* L 387; **leider**: *leġār* P 195; **le-**

Kaart 33. KIPPENREK, HOENDERREK

- / polder en sst. (zie ook Kaart 31)
- = rek en sst.
- △ stok(ken) en sst.
- * stek(ken) en sst.
- ▣ horde en sst.
- beun

ren: *līræ* P 115; **plancken:** *pla.ŋkə* Q 181; **hoenderbred:** *ho.ndarbret* Q 209 (mv. *-brēr*); **rooster:** *rūstær* P 218; **riest:** *rēst* Q 9; **schoor:** *šōr* L 317; **hennembouw:** *henəboʊ* L 318; **gard:** *gērt* L 288 (zitstok voor kippen); *gēʔr* K 316; *jedə* (mv.) Q 222; **rad:** *rāt* L 378; **hoenderzolder:** *hōynderzōldær* L 430; **kippenzolder:** *kipəzōldær* L 163, 164; **hennenzolder:** *henəzōlær* P 55; **hennenzoldertje:** *henəzōldærkə* Q 7; **oude eg:** *áf-ēx* K 353.

2.5.5 MESTPLANK ONDER DE ZITSTOKKEN

(N 5A, 63b; A 48, 16g)

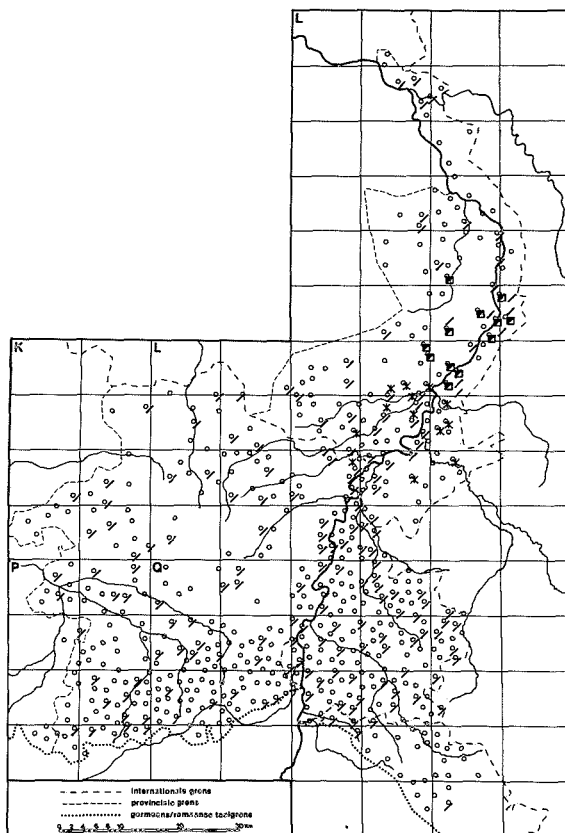
[De plank onder de zitplaats van de kippen die dient om de mest op te vangen. In L 245, P 51, 174, 222, Q 9, 77, 88, 93 en 118 kende men een dergelijke voorziening niet; daar vielen de uitwerpselen gewoon op de vloer.]

mestplank: Q 75; *mē.stplāŋk* L 321; *mēst-* K 318, 358, 361a, L 267, 270, 289, 293, 319, 322, 322a, 325, 376, 377, 378*, 416, 421, P 44, 45, 48, 49, 51a, 176, Q 21, 33; *mēs(t)-* L 331, 381; *mest-* Q 6; *mes-* L 250, 269, 269a, 271, 386;

mēs- K 317, L 267, 295, 300, 329, 331, 3 387, 382, 0426, Q 2, 2b, 7, 20, 28, 32, 39, 86, 97, 98, 111, 162, 202, 211; *mē.s-* Q 11 *mēst-* L 317; *mēst-* L 422, P 55; *mēst-* L 2 290, 290a, 291; *mēs-* L 0247; *mōst-* K 3 *mōst-* L 360; *mēspla.ŋk* L 429; *mēstplāŋk* L 3 *mēs-* Q 95a, 197; *mest-* L 163, 164, 210; *m* Q 192; *mēst-* L 159a, 217; *mē.st-* L 282; *mē* P 184; *mēstplāŋk* K 357, P 50; **schijtpla** *šī.tplāŋk* L 291; *sxē^(a)tplaek* P 51; **strontpla** *strōntplāŋk* K 361; *st^(a)rōnt-* Q 170; *stront* 268, Q 180; *strōnt-* Q 9; *strunt-* Q 76; *stro* *plā.ŋk* Q 187a; *strōntplāŋk* Q 12, 178, 179; **k telenplank:** *kōtəplāŋk* L 248; **drekle** *drēkplāŋk* Q 21; **polderplank:** *pōldærplāŋ* 178; **hennenplank:** *henəplāŋk* K 358; **plā** *plāŋk* L 292, Q 99*, 103, 117a, 156; *plāŋ* 94b; **mestbred:** *mēstbrēt* Q 204a; *mēs-* Q 2 *mēsbrēt* Q 32a; *mēstbrēt* L 326; **bred:** *brē* 32a; **leger:** *lēgær* Q 284; **stronttafel:** *strōntt* Q 162; **hennentafel:** *hinətōfəl* Q 177; **tafel:** *t* Q 3a; **mestplaat:** *mēstplō^at* P 46; **beun:** *bō* 288c, 292, 292a, 318b, 324; **schuif:** *šūf* L 3 **mestbak:** *mēs(t)bak* L 215; *mēs-* Q 72; **m** **rek:** *mēstreŋk* L 371; *mōst-* L 360; *mōstreŋ*

Kaart 34. LEGNEST

- ▣ bocht en sst.
- ∨ nest en sst.
- * est en sst.

420; **mesthorde:** *mēsthōrt* L 267; *mest-* L 246c; *mes-* L 270; *mēs-* L 248; **horde:** *hort* L 244d, 249; *hōrtā* L 299; **plai:** *plāi* L 371a; **mestzolder:** *mestzōldār* L 163, 163a; *mēst-* L 289b; *mēstzōldār* L 320a; *mēs-* L 330; *mēs-* L 266; **mestvloer:** *mēst.vlūr* L 294, 318b; *mēst-* L 321; *mēst-* L 265; *mēs-* L 291; *mēst.vlūr* L 312; **bodem:** *bojām* Q 158; **mestbed:** *mēs.beṭ* Q 96c.

2.5.6 LEGNEST (kaart 34)

(N 19, 32; A 48, 16e; monogr.; add. uit S 25)

[Het nest waarin de kippen hun eieren leggen.

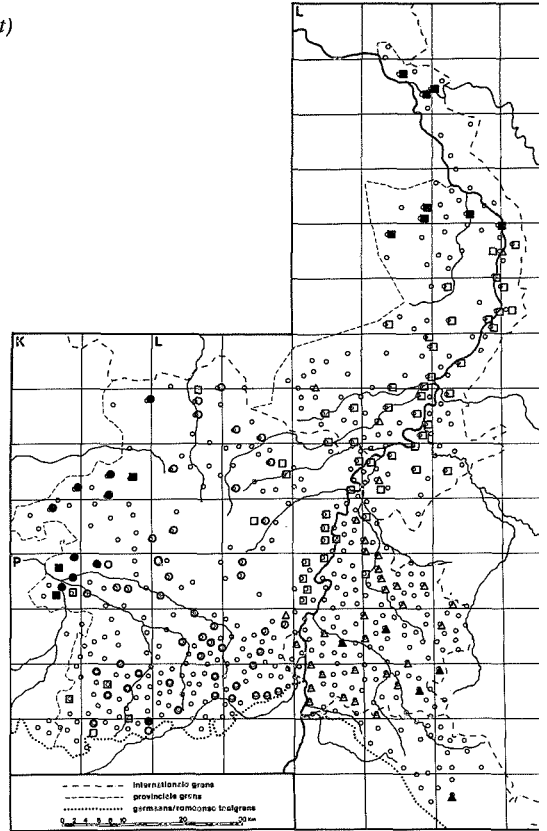
Est is door metanalyse uit **nest** ontstaan.]

legbocht: *lēxbōx* (mv.) L 291; **hennenbocht:** *hēnən.bōx* L 268; **hoenderbocht:** *hōndərbox* L 270; **kipbocht:** *kīpbōx* (mv.) L 271; **eierbocht:** *ējərbox* L 269b, 270; **bocht:** *boxt* L 246c, 267; *bō.xt* L 290, 291; *box* L 267, 268, 269, 270, 271, 298, 299, 300; **hoendernest:** *hōndərnest* L 376, 420; *hōndərnes* L 426, 0426, 429, Q 32a; *hōndər-* Q 20; *hōndərnes(t)* Q 204a; *hōndərnes* Q 204a; *hōndərnes* Q 198b; *hōndərnes* Q 119; *hōndərnes* Q 209; **hoenderennest:** *hōndərənēst* L

319; **hennennest:** *hēnənēst* K 314, 358, 361, L 289*, 416, P 44, 54; *hinā-* K 357; *hinənē.s(t)* Q 2; *hēnənēs* L 423, Q 18, 96d, 178, 187a; *hinā-* Q 179; *hēnənē.st* P 55; *hēnənē.s* Q 9; *hēnənēis* P 186, 197, Q 156; *hinā-* P 222; *hēnənēis* Q 78; *hēnənēst* L 210, 217; *hēnənēst* L 360; **kiekennest:** *kīkənēst* K 318; **legnest:** *lēxnest* K 314, 361a, L 248, 268, 317, P 48, 176, Q 3a, 4, 75; *-nēst* L 159a, 163, 163a, 164; *-nēst* L 265; *-nēs* P 184; *-nēs* L 245, Q 20, 72a; *-nes* Q 93; *lēqnest* L 368b, 369, 371, 371a, 372, 381, Q 33; *-nēs* L 372, 381, Q 33, 95, 96b, 99*; *-nes* Q 111*; *lēqnest* L 268, 288c, 289b, 292, 318b, 320a, 321, 322, 324, 326, 421, 422, 423, Q 35, 35a, 94b; *-nēs* L 295, 373, 422, 423, 426, 0426, Q 14, 21, 22, 35, 35a, 39, 94b, 96c, 97, 98, 101, 112a, 113, 117; *-nēis* Q 78, 79a; *-nes* Q 197, -197a; *lē.knē.st* Q 2; *-ne.s* L 432, Q 2; *lēqnēst* L 360; *lēxnēs* Q 77, 121c; *lēqnēst* L 317; *lēxnest* L 416; *lēxnes* L 0247; *lēqnes(t)* L 269, 270, 299, 300, 433; *lēqnest* L 322a, 377, 378*, 381, Q 35, 35a; *-nēs* L 329, Q 35, 35a; *lē.knēs* L 330; *lēxnest* L 265; *lēqnes* Q 192; *lēqnēst* P 51; **eiernest:** *ējərnes* Q 119; *ējərnes* Q 162; **nest:** *nē.s* Q 247, 247a; *nes* L 423, Q 117a, 211; *nēs* Q 191,

Kaart 35. KIPPENUITGANG
(gecombineerde woord- en klankkaart)

- kot en sst.
- a. kort
- b. lang
- lok en sst.
- ▲ a. kort
- △ b. lang
- gat en sst.
- a. kort
- b. lang

207; *nēst* P 51a; *ne.st* Q 200; *nest* Q 21, 196, 198b, 204a; *ne.s* Q 162; *nēs* Q 117a, 121; *nes* L 329, 427, 434, P 213, Q 6, 9, 14, 20, 32a, 39, 77, 98, 99*, 111, 113, 117a, 176a, 193; *nešt* K 278, 314, 316, L 267, 282, 316, 318b, 321, 324, 325, 352, 355, 360, 364, 372a, 374, 377, 414, 420, P 107a, 179, 218, Q 3, 32; *nes* L 249, Q 21, 86, 103, 113a, 118, 197, 197a, 202, 203, 204a, 208, 211, 222, 284; *nej.s* P 220, Q 74, 78, 166; *nejs* P 188, Q 71, 156; *nøst* L 360, 366; *nē-st* L 211; *nēst* L 288a; *nēst* K 278, L 286, 314; *ne-s* L 271; **legest**: *lek-est* L 294, 332; *leqes* L 331; *lek-est* L 322a; *leqes* L 331, 331b; **hoenderest**: *hōndərəs* L 331, 331b; **est**: *est* L 292, 293, 324, 325, 374; *es* L 331, 331b, 382, 384; **hennenkotje**: *hinakotjə* Q 176a; **legkist**: *lexkest* L 163, 163a; *leq-kes* Q 111; **legbak**: *lex-bak* L 250, 266, P 220; *leqbak* L 295, 372, Q 111; *leqbak* L 383; **legmand**: *leqman* L 372; **mandel**: *majel* Q 39; **eierkorf**: *ē-īarkərʃ* Q 162; **banst**: *bāst* P 210a (oude mand); het volgende woordtype betreft het nest van een broedende kip: **broednest**: *brōnēs* Q 21.

2.5.7 KIPPENUITGANG (kaart 35)

(N 5A, 63e; A 48, 17d)

[De opening in de muur of in de deur van kippenhok waardoor de kippen naar buiten naar binnen kunnen gaan.

In de gecombineerde woord- en klankkaart v den niet alleen de drie hoofdtermen, *kot*, *gat* en *lok*, in kaart gebracht, maar ook is ook aangeven waar de klinkers van deze drie termen te verlenen tot resp. *koot*, *gaat* en *look*.]

hennenkot: *henəkot* K 278, P 222; *henəkū* 93; *-kūt* Q 93; *henəkōt* L 352, 414; *-kōʔt* L 316; *-kōt* L 312; *-kūt* L 317, Q 72, 170, 171; *-kūʔt* P 55, Q 2, 2b, 4; *-kuət* P 177, 184, Q *-kut* P 50, 51, Q 86, 88, 177; *-kūt* L 360, P *-kūt* L 364, 416; *-kūt* L 364; 416; *-kūt* L 360 54; *h-enəkū.t* Q 74; *he-nəkūt* P 179, 218, Q 77, 80; *he-nəkōāt* L 314; *enəkūt* P 176; *hinəkū* 188, Q 76, 158, 162, 180; *hi-nəkūt* Q 156, 179; *-kūt* P 222; **hennenkotje**: *henəkəkə* P *henəkəkə* P 48; *henəkōtəkə* K 361; **loopl** *luʔpkot* K 314, 318; *luʔpkūt* Q 162; **kot**: *kə* 316, P 46, 51; *kūt* Q 166; *kuət* Q 3a; **ko** *ko-təkə* K 353; **polderkot**: *poldərəkūt* Q 1

kippengat: *kipəgat* L 159a; *kipəgāt* L 271; **hennengat:** *he-nəgat* L 210, 211, 217, 244d, 0247; *hənəgāt* L 248, 249, 265, 266, 268, 291, 420; *-gōt* L 312; *-gōt* P 218; *he-nəgat* P 44, 48; *hənəgāt* L 250, 318b, 329, 382, 387, 416, 421, Q 7, 9, 12; *-gōt* P 220; *-gōt* P 49; *enəgāt* L 420, 423, Q 6, 11; *-gāt* P 174; *hənəgāt* L 360; *hənəgat* P 44, 48; **hoendergat:** *hundərgat* L 163, 164; *hondərgāt* L 269, 269a, 270, 291, 299, 372; *hōndər-* L 267, 269, 292, 322, 322a, 324, 325, 330, 331, 377, 378, 0426, Q 21; *-gāt* L 294; *hō.ndər-* L 290; **hoenderengat:** *hōndərgāt* L 292, 319, 371a, 378, 381; **poldergat:** *pəldərgōt* P 178; **loopgat:** *lōp-gāt* L 318b, 320a, 321, 376; *lōp-* L 360; **vlieggat:** *vlēx-gāt* L 299; **schuifgat:** *šūf-gāt* L 290; **uitgat:** *ūt-gat* K 317; **gat:** *gat* P 44; *gāt* L 267, 299, 362, 422; **hoenderlok:** *hōndərlōk* L 326, Q 32, 35; *-lōk* Q 192; *-lōk* Q 209; *-lōk* L 426, Q 22, 33, 203, 204a; *-lūk* Q 197, 198, 198b; *hōndərlōk* L 430, Q 20; *hōndərlōk* Q 284; *hōndərlōk* Q 202; *-lōx* Q 211; *hōndərlōk* Q 118, 196; **hoenderlokje:** *hōndərlōk* Q 193; **hoenderstallok:** *hōndərlōk* L 381 (verouderd); **hoenderstallok:** *hōndərlōk* Q 208; **kippenlok:** *kipəlōk* L 248; *kepəlōk* L 429; **hennenlok:** *hənəlōk* Q 187a; *henəlōk* Q 103, 111; *-lōk* Q 88, 95a, 99*, 101; *-lōk* Q 39; **henuislok:** *henəsłōk* Q 103; **lok voor in en uit te gaan:** *lōk vōr en en út te gōn* Q 98; **lok:** *lōk* Q 117a; *lōk* Q 32a; *lōk* L 289; **hennenloop:** *hi-nəlu-əp* K 357; **uitloop:** *ūtlōp* L 246c, 267; *ūtlōp* L 286; *øtlōp* L 265; **doorloop:** *dōrlōp* K 314; **hoenderraampje:** *hōndərlōp* L 300; **kiekendeurtje:** *kekədlōrkə* K 361a; **hennendeurtje:** *hənədlōrkən* K 278; *-dlōrkə* K 361a; *ene-* L 423; **deurtje:** *dōrkə* P 51; *dōrkə* Q 156; **hennenschuif:** *enəsłōf* L 420; **schuif:** *słōf* L 289b; *šōf* L 324, 330, 382, 433; *šōf* L 290, 295; *šōf* Q 96b; **schuifje:** *słōf* K 358; *šōf* L 290a; **hennenluikje:** *hənəlōkskə* L 245; **luikje:** *lōkskə* L 215, 267; **slag:** *slāx* Q 191, 208 (sluitplank); *slōx* Q 193.

2.5.8 KIPPENREN

(N 19, 34; A 10, 9h; A 48, 16b; monogr.)

[De met gaas omheinde buitenruimte, die aan het kippenhok grenst of er anderszins mee in verbinding staat en waarin de kippen overdag rondlopen.

Het woord **bout** in Hoeselt (Q 77) is te beschouwen als een ontleening uit het Waalse *bèrôdî*, daar ontstaan uit *bèhōrdî, dat weer ontleend en afgeleid is uit Ni. *beherden*, „met een horde omheinen”; vgl. Haust, *DL*, s.v. *bèrôdî*.]

hoenderkooi: *hōndərkōi* L 299; **hoenderenkooi:** *hōndərkōi* L 431; **hoenderskooi:** *hōndərskōi* L 324; **hennenkooi:** *hənəkōi* L 289b; *-kōi* L 355; *hənəkōi* L 209, 217; *enəkōi* Q 6; **zomerkooi:** *zōmərəkōi* K 278; **scharokooi:**

sxarkōi L 248; **kooi:** *kōi* L 317; **buitenhok:** *būttənhōk* L 282; *būttən-* L 314; **hoenderhok:** *hōndərhōk* L 295; *hōndər-* L 299; **hennenhok:** *hənəhōk* L 249, 268; *(h)enən-* L 352, Q 15; **buitenkot:** *būttəkōt* L 314; **hennenkot:** *hənəkōt* K 358, L 360; *hənə-* Q 2; **hennenstal:** *henəstal* P 184; **hoenderren:** *hōndərren* L 270, 291, Q 211; *hōndər-* L 290, 294, 322a, 324, 329, 330, 331, 331b, 376, 377, 426, 0426, 432, Q 22, 113, 193, 198b, 204a, 208; *hōndərren* L 431; *hōndər-* Q 20; **hennenren:** *hənəren* L 210, 248, 265, 291; *hənə-* L 318b, 329, 382, 383, 420, 422, 423, Q 96d, 102, 111*; *hənəren* Q 187a; *hənə-* L 384; *hənəren* L 360; **kippenren:** *kepəren* L 270, 295, 330, Q 20, 96d, 113; *kipə-* L 268, 269, 269b, 271, 299; *kipəren* L 165; **kiekenren:** *kikəren* L 373; *kiə-* K 314; **ren:** *ren* K 278, 314, 316, 318, 358, L 159a, 0247, 266, 267, 268, 269, 270 (jonger dan (uit)loop), 271, 288a, 288c, 289, 289a, 289*, 292, 294, 298, 300, 318b, 320a, 321, 322, 324, 325, 329, 331, 331b, 332, 352, 368b, 371, 371a, 374, 377, 381, 381a, 381b, 0426, 429, P 48, Q 9, 20, 21, 32, 34, 35a, 95, 96b, 96c, 98, 99*, 101, 111, 117a, 118, 187a, 191, 192, 193, 197, 198b, 203, 204a, 207; *rēn* L 265; *ren* L 163, 164, 165, 372, 372a, 373, 434a, P 107a; *ren* Q 35; **hoenderloop:** *hōndərlōp* L 270; *hōndər-* L 326; *hōndərlōp* Q 222; **hoenderenkooi:** *(h)ōndərlōp* L 369; **hennenloop:** *he-nəlōp* Q 3; *hi-nəlōp* K 357; *hənəlōp* L 215a; *-lōp* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; *hənəlōp* L 286, 316; *-lōp* P 186, 197; *-lōp* Q 14; *-lōp* L 318b, Q 9, 95, 97, 99, 101, 111*; **kippenloop:** *kipəlōp* L 164; *kipəlōp* L 246c, 267; **kiekenloop:** *kikəlōp* P 48; **loop:** P 220; *lōp* P 44, 176, 213; *lōp* Q 35a; *lōp* Q 178; *lōp* L 321; *lōp* Q 35, 39, 192; *lōp* L 270, 300, 320a, 366, Q 14, 99; **uitloop:** *ūtlōp* L 163, 163a, 191; *ūtlōp* L 0247; *ūtlōp* Q 94b, 113a; *ūtlōp* L 330; *ūtlōp* L 317; *ūtlōp* L 267, 288a, 434, Q 101, 191; *øtlōp* L 265; *ūtlōp* L 250, 332; *ūtlōp* Q 33; *ūtlōp* L 248; *ūtlōp* L 270, 328, 331, 378*, 381a; **hennenbeloop:** *hənəbəlōp* L 360; **beloop:** *bəlōp* Q 93; **hennenverloop:** *hənəvərlōp* Q 78; *enəvərlōp* Q 72a; **loper:** *lōpər* K 278; **lopens:** *lōpəs* Q 162; **hoenderplaats:** *hōndərlōp* L 21; **loopplaats:** *lōpplāts* L 421; **hennentrede:** *hinətrē* Q 179; **hennenvlucht:** *hənəvlōx* P 51; **begang:** *bəga.ŋk* Q 192; **galerij:** *galərē* P 222; **hennentuin:** *hənəntōn* Q 71; **tuin:** *tōn* Q 2; **hennenbout:** *hənəbōlt* Q 77; **bout:** *bōt* Q 77; **hoendergaard:** *hōndərgāt* Q 202; **gaard:** *gār* Q 113; **kippenhek:** P 107a; **hoenderhof:** *hōndərhōf* L 330; **hennenhof:** *hənəhuaf* Q 78; **hoenderpark:** *hōndərpək* Q 117, 119, 284; *hōndərpək* Q 211; **park:** *parək* Q 121c; **hoenderwei:** *hōndərwēi* L 427, Q 197, 209; **hoenderweitje:** *hōndərwējkə* Q 198b; **hennenwei:** *hənəwēi* L 211, 359; *-wēi* L 360, 416; *-wēi* Q 79a; *-wēi* P 54; *-wēi* K 361a, L 414, P

51a, Q 3a; **hennensweitje**: *henəsweijkə* Q 103; **perenweitje**: *pērəweijkə* L 248; **wei**: *wē* Q 4; **bleek**: *blök* P 179; **hennenbogerd**: *henəbōgərt* P 55; **bogerd**: *bōgət* Q 156; **schuil**: *šqul* Q 75.

2.5.9 VOEDERBAK VOOR DE KIPPEN

(A 48, 16d)

[De vaak gootvormige bak in het kippenhok waar men het kippenvoer indoet.]

voerbak: L 265, 290, Q 197, 222; *vurbák* L 210; *vōrbak* L 245, 0247, 248, 249, 250, 267, 268, 269b, 270, 271, 291, 292, 293, 295, 298, 299, 319, 320a, 321, 322a, 324, 325, 330, 331, 360, 366, 371a, 376, 377, 378*, 381, 421, 423, Q 6, 21, 32, 35, 95, 96b, 99*, 101, 117a, 118, 192, 193, 202, 208; **voerbakje**: *vōrbekskə* L 381, Q 196; **voederbak**: *vūjərbak* L 217, 352, P 51a, Q 3a; *vūjər*– P 218, 220; *vūjər*– Q 86; *vuər*– P 184; *vøʔr*– K 314; *vq̄ər*– L 433, Q 20; *vūjərbák* Q 166; *vuʔr*– K 316; *v'ujərb'ak* Q 74; **eetbak**: L 364, 414, Q 75; *i.ʔt.b'ak* Q 74; **vreetbak**: L 364; *vrē.t.bak* Q 20; **meelbak**: L 246c; *mēlbak* L 267; **bak**: *bak* P 210a, Q 284; **voertrog**: *vōrtrox* Q 203; **trog**: *trox* Q 191; *trōx* Q 103; **trogje**: *trōxskə* Q 103; *trōxskə* Q 192; **voergoot**: *vōrgōt* L 291; **voerschottel**: *vōršōtəl* (mv.) L 300.

2.5.10 DRINKBAK VOOR DE KIPPEN

(A 48, 16c)

[De drinkbak voor de kippen in het kippenhok.]

drinkbak: *drenkbak* L 246c, 249, 267, 269b, 270, 271, 290, 291, 293, 295, 299, 321, 322a, 324, 325, 330, 331, 352, 360, 364, 376, 377, 414, P 51a, Q 6, 35, 86, 95, 99*, 103, 117a, 202, 208, 222; *driŋk*– K 314; *drēŋk*– P 184, Q 191, 192, 193; *dreŋk*– L 366, 381, 421, 423, 433, P 218, 220, Q 20, 21, 75, 166; *drē.ŋkb'ak* Q 74; *driŋkbák* K 316; *drēŋk*– Q 166; **drenkbak**: *dreŋkbak* L 0427; *–bák* L 210, 245; **drinkbakje**: *dreŋkbekskə* L 265; **drinkemmer**: *dreŋkəmər* L 292, 320a; *dre-ŋk*– L 378*; **drinkemer**: *dreŋkejməər* L 268, 291; *dreŋkejʔməər* L 248; *dreŋkimər* Q 3a; **drinkschottel**: *dreŋkšōtəl* L 381; **drinksbak**: *dreŋkəs.bak* L 217, 250, 270, 291, 298; **drinksbakje**: *dreŋkəs.bekskə* L 267; **drink**: *dreŋk* Q 96b; *dre-ŋk* L 371a; **zuipbak**: *zuʔp.bak* L 270; *zūp*– L 433, Q 20, 32, 118, 197, 203; **zuipensje**: *zypəskə* Q 284; **waterbak**: *wātərbak* L 271, 299, 321; **waterbakje**: *wātərbekskə* Q 196; **waterschottel**: *wā-tərsōtəl* (mv.) L 300; **hoenderen-emmer**: *hōn-dərə-əmər* L 319; **hennen-emmer**: L 210; **teel**: *tēl* P 179; **bak**: *bak* P 210a.

2.5.11 EENDENHOK

(A 10, 9j)

[Afgeschotte ruimte in de stal, doorgaans vlak

bij de kippenkooi, waar men eenden houdt.] **eendenstal**: *ēnʔstal* L 381b, Q 15; *ε.ɛnʔa*– 381a; *ēŋə*– Q 18; *ēndəstal* Q 201; *ε.ɛndə*– 113a; *ēnʔa*– L 387, 430, 433, Q 30, 31, 32, *ēndaštāl* Q 195; *ε.ɛndə*– Q 211, 222; **eend stalletje**: *ēndəštəlkə* Q 196; **eendenhok**: *ēn hək* L 164; *ε.ɛndə*– Q 117a, 119, 121b; *ēndə* (L 270, Q 101, 102; *ēndə*– Q 112a; *ēnʔan*– Q *enʔa*– L 322, 326, 381; *ēnʔa*– Q 38; *ēŋə(n)*– 267, 270, Q 96, 101, 102; **eendskooi**: *ēntskō* 295; **eendenkooi**: L 320b, 326*; *ēnʔəkōi* L 2 Q 15; *ē.ndəkōi* L 214a; *–kōi* L 213, 214, 21 248; *ēndəkōi* L 269; *ēŋə*– L 295; *ēnʔa*– L 29 322a, 329, 381b, 385, 428, 431; *–koai* L 3 330, 373; *–kuoi* L 378; *ēndəkūʔi* L 288a, 2 318b; *ēnʔa*– L 289a, 328; *–kya* L 291; **eend kouw**: *ēndək'ou* Q 193; *ēndəkou* L 271; *ε.ɛn* L 191; *ēnʔa*– Q 21; *ēŋə*– Q 99, 100, 101; *ēŋə*– 99.

2.5.12 GANZENHOK

(A 10, 9j)

[De ruimte in de stal waar de ganzen verblijven zo men die houdt. De navraag heeft niet v materiaal opgeleverd.]

ganzenstal: *ganzəstal* L 381a, Q 15; *ganzə* Q 30; *gəuzə*– Q 32; *jōzəštāl* Q 211; *jenzə*– 222; **ganzenhok**: *ganzəhək* Q 101; *gānzə*– 191, 213; *gāzə*– L 270; **ganzenkooi**: *ganzəkō* 329, 428, 431, 433; *ga.nzə*– L 269; *gānzəkō* 215a; *–kōi* L 164; *ganzəkōi* L 214; *gōzəkūʔ* 289a, 318b; *–kya* L 291; *ganzə*– L 291; **ganzenkouw**: *gāzəkou* L 271 (later *ganzə*–); *gan* Q 21, 101.

3. De schuren en bergruimten

3.1. Algemeen, de gebouwen

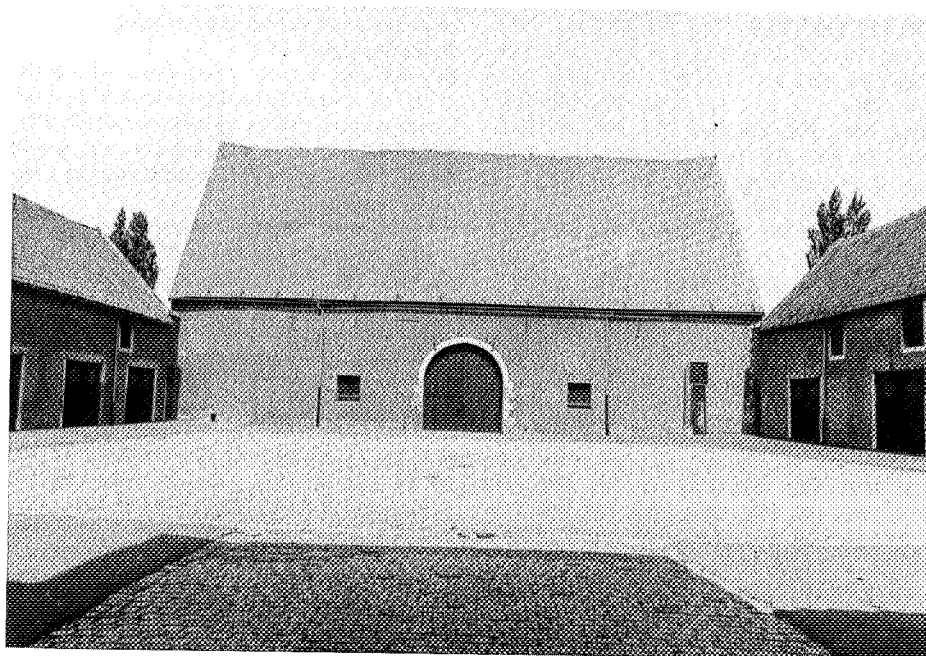
3.1.1 SCHUUR

(N 5A, 66a; JG 1a en 1b; A 11, 4; L 12, 1; S en 50; Wi 15; Gi 2.I, 20; monogr.; add. uit 5A, 71a en 71c)

[Het apart staande of aan de stallen vastgebouwd bedrijfsgebouw, waarin de oogst geborg wordt, ook dienend om in te dorsen en, voor kleinere boerderijen, ook om landbouwwe tuigen te bergen. De voornaamste gelijkvloerse delen van de schuur zijn de dorsvloer en de ruimte(n) naast de dorsvloer. Boven de dorsvloer bevindt zich veelal een balkenzolder. Zie afbeelding 12.]

A

B

Afb. 12. Schuren

A. losstaande schuur in Alken (P 120; foto van F. van Winkel uit maart 1972)
 B. schuur met schuurpoort in een gesloten hoeve in Hoeselt (Q 77; foto van A. Lambrechts uit juni 1977; beide foto's uit het documentatie-centrum van Bokrijk)

schuur: *skȳr* P 188, 214, 222; *skȳ^(o)r* P 186; *skȳ^r* P 197; *skȳir* P 197; *skøⁱir* P 175; *skøir* P 219, 227; *sxȳr* K 278, 314, 315, 316, 317, 317a, 318, 353, 358, 359, 360, 361, 361a, L 159a, 163, 163a, 164, 165, 191, 192, 192a, 209, 210, 211, 213, 214, 214a, 215, 215a, 216, 217, 244d, 245b, 246a, 282, 286, 312, 313, 314, 315, 352, 353, 354, 413, 414, P 47, 49, 51, 55, 58, 110, 117, 118, 118a, 119, 120, 121, 172, 173, 176, 176a, 177, 178, 184, 192, 220, 224, Q 1, 2b, 73, 74, 78, 152, 156, 159, 160, 164, 165; *sxȳ⁽ⁱ⁾r* P 48; *sxȳir* P 174, 175, 180; *sxȳⁱr* P 115, 173, 173a, 179, 182, 218, 219; *sxȳⁱr* Q 156; *sxȳⁱar* P 51, 187, 188, Q 152, 159; *sxȳ(i)ar* P 44, 195; *sxȳ^r* P 49, 119, 178, 220; *sxȳ⁽ⁱ⁾r* P 50, 223; *šxȳ^r* Q 1; *sxȳ^r* P 174; *sxȳ^rar* P 45; *sxø^r* L 244c, 245, 246, 248, 249, 250, 265b, 266, 267, 268, 269, 269a, 271, 288, 288a, 288c, 289, 289a, 289b, 316; *sxøir* P 182, 218; *sxøjar* K 357, P 46; *sxøⁱar* P 45; *sxøjar* P 46; *sxø⁽ⁱ⁾r* P 51; *sxēr* L 356; *sxē⁽ⁱ⁾ar*, *sxēir* Q 2; *sxī^(o)r* L 355, P 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, Q 2, 2a; *šȳr* L 265, 299, 300, 330, 331, 332, 333, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 381a, 381b, 385, 386, 387, 420, 425, 426, 0426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 432a, 433, 434a, P 47, Q 14, 15, 16, 16*, 17, 18, 18a, 19, 21, 22, 27, 29, 30, 31, 32, 32a, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 79, 79a, 80, 93, 95, 95a, 97, 98, 99, 100, 101, 101a, 103, 108, 110, 111, 111*, 112a, 113a, 114, 115, 117, 117a, 117b, 118, 121, 121c, 153, 155, 157, 157a, 158, 158a, 161, 162, 163, 166, 167, 168, 168a, 169, 174, 176a, 177, 178, 179, 180, 181, 199, 200, 203a, 204a, 207, 208, 209, 211, 240, 241, 242, 248, 249, 262, 278; *šⁱȳr* L 329, 382, Q 20, 253; *šⁱȳr* Q 263; *šȳ^(o)r* Q 71, 75, 76, 77, 113, 116, 154, 175, 182, 201, 203, 222; *šⁱȳ(ə)r* Q 247, 247a; *sⁱȳar* Q 202, 203b; *šȳar* L 292, 293, 298, 386, 432, Q 12, 192; *šⁱȳar* Q 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 279, 283, 284, 284a; *šȳar(r)* Q 178; *šȳ^er* Q 13; *šø^r* L 290, 290a, 291, 292, 292a, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 316a, 317, 318, 318b, 318c, 319, 320, 320a, 321, 322, 322a, 323, 326, 327, 328, 369, 370, 371, 371a, 372, 372a, 374, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 0426, Q 6, 7, 9, 10, 11, 12, 28, 31, 88, 94b, 95, 95a, 96, 96a, 96b, 96c, 99, 99*, 102, 104, 104a, 105, 106, 116b, 172, 187, 187a, 188, 191, 193, 195, 196, 196a, 197, 198, 198a, 198b, 199, 206; *šⁱø^r* L 270; *šø^(o)r* Q 192; *šⁱø^r* Q 200; *šø^er* Q 12; *šø^r* L 371, 420, Q 7, 9; *šø^ur* Q 8; *šēr* L 358, 359, 360, 360a, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 368b, 415, 416, 417, 418, Q 5, 87, 91; *šī^(o)r* Q 3, 4, 72, 81a, 82, 83, 84, 86, 89, 90, 93, 94, 170, 171; **vruchtenschuur:** *vrøxtašȳr* Q 39; *vrøxta-* Q 209; **graanschuur:** *grønšxȳr* K 353; *-šø^r* Q 95; *-šēr* L 366; *grānšȳrā* (nav.) Q 112a; **greinschuur:** *grēnsxøjar* K 357; **korenschuur:** *kōrāšø^r* L 371a, Q 95; *-sxøjar* P 45; *-šø^r* Q 7; *kōrāšȳr* L 378, Q 20; *-sxø^r* L 266; *-šø^r* L 326, Q 196; *-šø^r* L 270; *kōarāšxir* P 54; *kūrāšēr* L

368b; *kōrāšxir* Q 2; **stroschuur:** *strōšȳr* Q 1 *strȳ-* Q 95; **boerenschuur:** *būrāšȳr* L 2; **voorraadschuur:** *vø^rrōtšȳr* Q 208; **houtschu** *hø^utsxø^r* L 268; **bergschuur:** *ber^ošxȳr* K 357; *ber^ošxȳr* L 269a; *ber^ošxȳr* K 357; *ber^ošxø^r* L 269a; *ber^ošxȳr* P 55; *ber^ošxȳr* L 378, 430, Q 162, 211; *ber^ošxȳr* Q 178, 179; *ber^ošxø^r* L 321, 372; *ber^ošxē* 416; *ber^ošxir* Q 86; **achterschuur:** *axtāršxȳ* 318, L 312, 352, P 48; *ātār-* Q 156, 158; *tāršxøjar* K 357; *axtāršxȳr* Q 2b; *axtāršxȳr* 222; *axtāršȳr* L 429, 430; *ātār-* Q 162, 179; *axtāršø^r* L 326, Q 9; *ātāršir* Q 86; **h** *mattis* (?); *hōjmates* Q 117a; *høj-* Q 113; **o** *beierd:* *ovārbejæt* Q 208 (hoge schuur); **spijl** *spikør* L 250; *spikør* L 375; *spikart* L 214; *šp.* L 270, 293; *špikart* Q 16*; *špikæt* Q 208.

3.1.2 SCHUURPOORT (kaart 36)

(N 5A, 51a; N 4, 37; JG 1a en 1b; A 10, Gwn 4, 10; monogr.)

[De grote dubbele deur die toegang geeft tot schuur en de mogelijkheid biedt met de oogwagens tot op de dorsvloer te rijden. Meervoudige opgaven benoemen de beide poortvleugels. Voor de behandeling van de namen van poortvleugels en van het sluitwerk van de poort zie de paragraaf over de grote toegangspoort de boerderij, par. 4.1.

Zie ook het lemma STALPOORT, STALDEUR (2.1.3) en, voor de benaming *dendeurtje*, ook het lemma DEURTJE IN EEN POORTVLEUGEL (4.1). Vergelijk ook de betekenskaart van poort „schuurpoort” en „hek” in de aflevering over landerijen (I.8).

Zie voor de fonetische documentatie van het woord [poort] het lemma POORT (4.1.1).

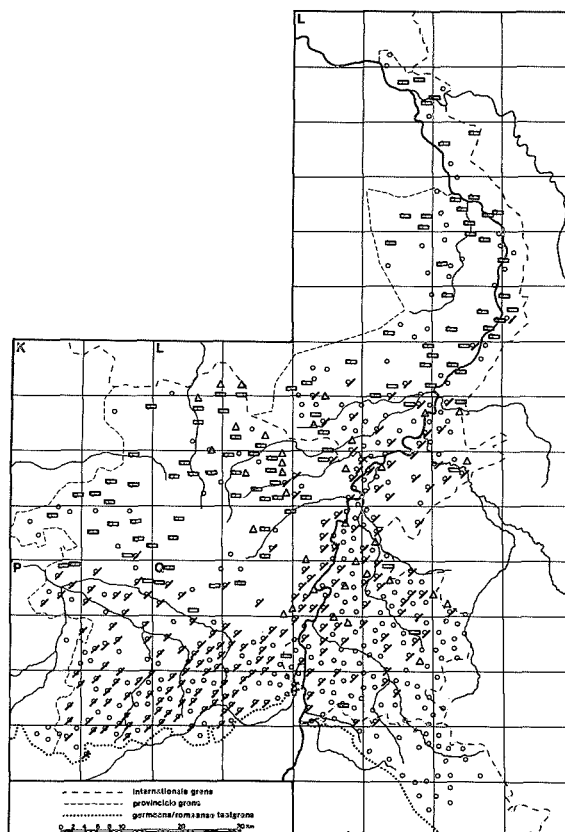
Zie ook afbeelding 12 bij het lemma SCHUUR (3.1.1).]

schuurpoort: P 107a; *sxȳrpōrt* K 361a; *sxȳr* P 44, 46; *šȳr-* Q 14, 15, 18, 102; *šø^r-* Q 95, 96a, 97, 99*, 102, 187a, 191; *šø^or-* Q 192, 193; *sxȳjarpō^o.rt* P 51; *sxø^r-* P 51; *šȳ^or-* Q 13; *šø^r* 421, 422, 423, Q 96c; *šø^r-* Q 9, 10; *šø^rpō^o.rt* 6, 7, 11, 12, 88; *šȳ^or-* Q 32a; *sxȳrpōt* P 48, 50, 58, 113, 117, 172, 173, 176, 176a; *sxȳjir* 175; *sxȳr* P 174, 182; *sxȳir* P 179, 180; *sxø^ur-* P 218; *skø^ur-* P 227; *skȳr-* P 214, 215; *šȳr-* P 47; *šir-* P 54, Q 90; *sxȳrpō^o.t* P 118, 119, 177a, 224, Q 73, 74, 78; *sxȳr-* P 119; *sxȳr* P 55, 56, 57, 58, Q 2a; *šȳr* Q 71, 119; *šir-* P 52; *sxȳrpō^o.t* P 120, 177, 192; *š* Q 203; *šø^r-* Q 188; *šir-* Q 81a, 82, 83, 84; *š* Q 72; *sxȳrpō^o.t* Q 156, 159; *šȳr-* Q 157; *šȳr* 178; *šȳ^o.rpōjēt* Q 180; *šø^rport* Q 7; *šēr-* L 362; *sxȳrpōt* P 50; *sxȳrpōet* Q 156; *sxȳar* 178; *šȳr-* Q 181, 247; *šȳr-* Q 80; *skȳrpoet* 186, 188, 195; *sxȳrpoet* Q 152, 164, 165; *sxȳrpō^o.t* Q 2b; *sxø^r-* L 271; *šȳr-* L 426, 427,

Kaart 36. SCHUURPOORT

- / schuurpoort
 = schuurdeur
 ▲ dendeur

430, 432, 432a, 433, Q 14, 18, 20, 21, 22, 31, 34, 35, 38, 39, 98, 100, 111, 111*, 112a; *šōr*-L 295, 326, 371a, Q 12, 28, 112b, 192; *šōrpō.rt* Q 8; *sxūrpoēt* P 48; *šūr*- Q 201, 204a; *sxīrpō.t* Q 2; *šūr*- Q 113, 113a, 117a; *sxiarpō.t* P 55; *šūr*- Q 201, 204a, 209; *sxōrpōrt* L 288c, 289; *šūr*- L 329, 330, 331, 332, 368b, 376, 377, 378, 381, 381a, 381b, 382, 385, 386, 387; *šōr*-L 292, 293, 318b, 320a, 321, 322, 326, 328, 369, 370, 371, 371a, 372, 419, 420; *šēr*- L 418; *skyrpoūt* P 222; *sxyrpōēt* P 174; *šōrpūrt* L 420, Q 193, 198, 198b; *šīrpū².rt* Q 3; *šēr*- Q 5; *šī²rpū².t* Q 170; *šēr*- Q 87; *šūrpuāt* Q 76, 162; *šūrpuōt* Q 176a, 178, 242; *sxūrpuō.t* P 184, 188, 197, 220, 223, Q 160; *šūr*- Q 75, 77, 79, 79a, 80, 153, 154, 155, 157a, 161, 163, 166, 167, 168, 168a, 169; *šīr*- Q 171; *šūrpuōt* Q 182; *sūrpuōt* Q 177; *šūr*- Q 77b, 162; *šīr*- Q 170; *šīr*- Q 93, 94; *šūrpuōt* Q 79; *šīr*- Q 86; **schuurspoort**: *šōrspō².rt* L 423, 424; *šōrpōts* Q 31; *šūr²rpō²ts* Q 222; *šūrpo²ts* Q 208, 211; **denpoort**: *dēnpōrt* Q 11; *dēnpōrt* L 426, 0426, Q 33; **voorst poort**: *viōstā puō.t* Q 179; **inrijspoort**: *ēnreipōt* P 55; **poort**: [poort] L 250, 270, 289, 292, 318b, 320, 327, 328, 332, 371, 373, 374, 378, 381, 381b, 426, 428, 431, 434a, P

53, 115, 121, 177, 178, Q 10, 15, 18, 32, 36, 88, 89, 91, 94b, 98, 99, 101, 102, 105, 106, 113a, 113c, 121, 155, 158, 162, 172, 174, 175, 187a, 193, 241; *pōrtā* (mv.) L 320b, 326, 326*; *pōrtā* (mv.) L 269; *pō²tā* (mv.) Q 113a; *pō²ts* Q 119; *pō²ts* Q 202, 211; *pōits* Q 121b; **schuurdeur**: *sxūrdōr* K 317, 318, 353, 360, 361a, L 313; *sxūr*- L 318, 353, L 159a, 163, 163a, 164, 191, 192a, 209, 210, 211, 213, 214, 214a, 215, 215a, 217, 244d, 245b, 246a; *sxūjār*-P 44, 45; *sxū*- K 278, 314, 317a; *sxūj*- K 316; *sxōr*- L 245, 248, 267, 268, 269, 269a, 269b, 271, 288a, 289a, 289b; *sxōr*- K 314, 315; *sxōār*- P 45; *šūr*- L 294, 295, 299, 331, 386, Q 20; *šūr*- L 265; *šōr*- L 290, 290a, 291, 292a, 294, 298, 318b, Q 95, 196; *šōr*- L 270; *sxūrdōr* K 358, 359, 361, L 282, 286, 312, 314, 319, 352, 353, 354, 413, 414, Q 1; *sxōr*- L 316; *sxōjār*- K 357; *skōjār*- K 357; *šōr*- L 319, 369; *sxūrdōr* K 358; *sxūār*- L 352; *sxōr*- L 269a; *šūr*- Q 71; *šōr*- L 322; *sxūrdōr* K 278; *sxōr*- L 266; *šōr*- L 290, 292, Q 196; *sxūrdōr* L 217, 286, 312; *sxōdōjār* K 314; *šērdīr* L 360; *šīrdīr* L 416, Q 3, 4; *sxērdī²r* L 356, 368; *šērdī²r* L 358, 359, 360, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 415, 416, 417; *sxūrdēr*

Q 2b; *sxirdē.r* L 355; *sxirdē².r* P 56; *šōrdj².r* L 317; *šōrdj^r* Q 113; **grote schuurdeur:** *gru²tə sxyrdōr* K 318; *grū²tə sxōrdōrə* (mv.) L 269; *~šj^r-* (mv.) L 382; **dobbele schuurdeur:** *dōbbəl sxyrdōr* K 353; **grote deur:** *grōtə dōr* L 163, 163a; **achterdeur van de schuur:** *axtərdōr van ə sxōr* P 51; **kleine schuurdeur:** *klēn sxyrdōr* K 318; *klejn širdē^r* Q 86; **dendeur:** *dēndōr* L 318b, 321, 331, 371a, 426, 429, 430, Q 14, 18, 22, 32a; *den-* L 289, 386, Q 97; *dēndō.r* L 315, 316; *dēndō^r* Q 12; *dēndō.rən* (mv.) L 312; *dēndōr* L 322, Q 11; *dēndō^r* Q 96c; *dēndōr* L 282, Q 7; *den-* L 286; *dēndj^r* L 317, Q 117a; *dēndj².r* L 363; *den-* L 359; *dēndir* L 362; *dōn-* L 360; *dēndir* L 416; *dōn-* L 368b; *dēndj².r* L 378.

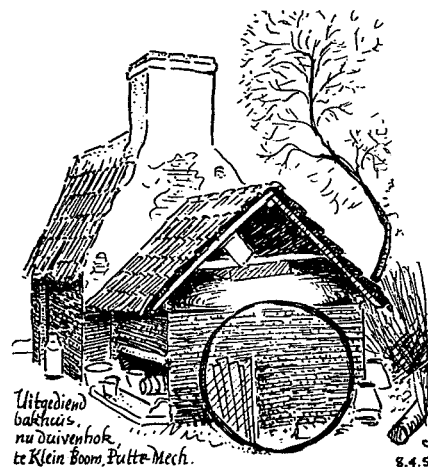
3.1.3 BAKHUIS

(N 5A, 79a; N 5, 109; L 1, a-m; L 12, 8; OB 2, 1; monogr.; add. uit S 50; Gwn 4, 2)

[Het bakhuis is een vertrek of, vaak alleenstaand, gebouw waar de bakoven zich bevond. Daarin bakte men vroeger brood en in veel gevallen kookte men daar ook het veevoer.

Zie afbeelding 13.]

bakhuis: L 355, P 52, 118, 118a, 172, 223, Q 5; *bakhj^s* K 314; *bāk-* P 48; *bāk²s* K 278; *bakhj^s* K 318; *bakhj(ə)s* P 44; *bak(h)j^s* K 361a; *bākhj²ys* P 55; *bakhj^s* P 45, 50; *bāk-* P 51, 218; *bēk-* P 49; *bāh^s* L 360; *bakhj^s* K 314, 357; *bāk-* K 317, 318, 358, P 44, 107a; *bakj^s* K 317; *bāq²s* Q 2b; *bāh^s* L 360; *bakhj^s* K 358; *bakhj^s* P 55; *bākhj²s* P 48; *bāk(h)j²s* Q 2; *bāk²s* P 46; *bakhj²ys* P 54; *bakhj^s* P 222; *bāk-* K 361, P 51; *bak(h)j^s* K 361a; *bākhj²s* Q 156; *bākhj^s* L 352; *bakhj²ys* P 222; *bākhj²ys* K 353; *bakhj^s* L 371, 372a, P 57, Q 158; *bakhj^s* P 188; *bakhj^s* L 269, 269a, 270, 271, 292, 295, 299, 312, 314, 315, 321, 322, 353, 371a, 377, 378, 381, P 117, Q 94b, 95; *bākhj^s* L 286; *bākhj^s* L 420; *bākhj^s* L 282; *bākhj(ə)s* L 312; *bāk(h)j^s* Q 7; *bākj^s* L 316; *bakhj^s* L 159a, 163, 163a, 164, 191, 211, 214, 214a, 215, 217, 244d, 245b, 246a; *bakha.j^s* P 50; *bākhj^s* P 174, 218; *bakj^s* P 176, 222; *bākj^s* P 176, 178; *bakj^s* K 358, L 266, 288c, 289, 289b, 292, 294, 315, 318b, 320a, 321, 326, 360, 366, 368, 372, 382, 385, 386, 387, 416, 417, 419, 422, 424, 426, 0426, 429, 430, 431, 432, P 48, 50, 53, 55, 176, 180, 187, 187a, 178, 179, 188, 190, 192, 197, 211, Q 1, 2, 3, 4, 9, 10, 12, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 28, 33, 34, 35, 38, 39, 74, 78, 79, 79a, 82, 83, 89, 90, 93, 95, 95a, 97, 98, 99, 99*, 101, 102, 105, 111, 113a, 117a, 118, 154, 156, 157a, 162, 168, 180, 187, 187a, 192, 193, 196, 196a, 198, 198b, 203, 204a, 208, 209, 211, 253, 278; *ba.kj^s* Q 88, 200, 247, 247a, 252; *bākj^s* K 361, L 313, 317, 360, 368b, 371, 372, 416, 420, 422, 423, Q 7, 9, 11, 12, 71, 72, 76, 77, 80, 86, 93, 96c, 156, 158,

Afb. 13. Bakhuis
(naar Weyns 1967, 54)

170, 176a, 177, 178, 179; *ba²as* K 353; *bakj^s* 265; **bakhuisje:** *bakhj^skə* L 214, 214a, 217, 245b, 246a, 290, 290a, 291, 299, 3; **stookhuis:** *stokj^s* Q 14, 187; *stōkj^s* Q 11; *stōkj^s* Q 97, 113; *stōkj^s* L 330; **stovenhu** *stovahj^s* L 330; **ovenhuisje:** *hōvānhj^skə* 413.

3.1.4 BAKOVEN (kaart 37)

(N 5A, 25a; add. uit OB 2, 1)

[De ingemetselde stookplaats in het bakhuis (als er geen apart bakhuis aanwezig is, onder schouw) voor het bakken van brood.

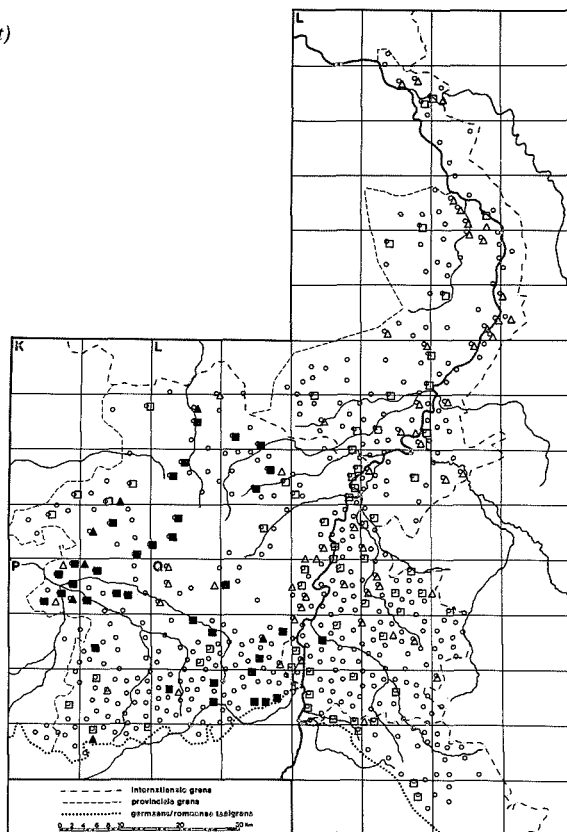
Vergelijk het lemma BROODOVEN in WLD II pag. 68.

De kaart is een gecombineerde woord- en klau kaart; er is ook in aangegeven in welke plaats de hypercorrectie aangeblazen *h* (of het verv: gingsfoneem ervan zoals (*g*)*h*-) in het wo oven voorkomt. Daarmee is deze kaart en a vulling op die van Grootaers 1942 (zie de s ciale bibliografie) wiens materiaal ook in kaart is opgenomen.]

oven: *ōvān* K 353; *ovān* Q 14; *ovā* K 353, L 3; Q 7, 94b, 97; *ōvā* K 278, 314, 317, 318, L 3; 371, 372, 423, 424, 0426, P 46, Q 95a; *ōvā* 163, 164, 211, 215, 244d, 266, 289, 291, 294, 326, 329, 362, 371a, 382, 430, 432, Q 31, 33, 35, 39, 111, 117a, 192; *ō.vā* Q 18; *ō.vā* P 222, Q 156; *q(μ)²vā* Q 209; *q²vā* P 176, 218; *ō²vā* Q 9; *ō.vānt* Q 200, 204a, 2247a; *ō².vānt* Q 278, 279; *j²vā* L 360, 416; *ū.vā* 368b, 372, 372a, 420; *u²vā* Q 76, 80; *ū.vā* 420, Q 198, 198b; *hō.vā* K 358, 361, 361a, 316, 352, P 44, 51, 55, Q 88, 99*; *hovā* P 45,

Kaart 37. BAKOVEN
(gecombineerde woord- en klankkaart)

- oven
 □ a. zonder h-
 ■ b. met h-
 bakoven
 △ a. zonder h-
 ▲ b. met h-

Q 71; *hoəvə* Q 72; *h̥və* P 54, 55; *h̥v̥və* P 50; *h̥ʰəvə* Q 158; *h̥v̥və* Q 162; *h̥v̥və* L 317; *h̥v̥və* Q 3; *h̥v̥və* L 360; *h̥v̥və* Q 162, 170; *h̥v̥və* Q 93; *h̥v̥və* Q 179; *g̥h̥v̥və* Q 177, 178; *ko̥h̥v̥və* Q 162; **bakoven:** *bakovən* Q 1, 14; *bakd̥və* L 265, 290, 312; *bāk-* L 282, 422, P 44; *bāk(h)əvə* K 318; *bakh̥və* P 45, 218; *bəkh̥əvə* P 49; *bakovə* L 318b, Q 94b, 95; *bāk-* L 312, Q 7, 96c; *bak̥və* L 159a, 163, 163a, 268, 269, 269a, 270, 271, 295, 322, 327, 329, 330, 331, 378, 386, 387, 426, Q 11, 22, 31, 32a, 35, 98, 111, 113a, 211; *bāk̥əvə* P 48; *bakh̥və* K 357; *bāk̥və* L 423, Q 9, 12; *baq̥və* L 429; *bāk̥və* Q 156; *bak̥və* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; *bāk̥və* P 178; *bak̥və* Q 209; *bāk̥və* Q 2, 2b, 3; *bāk̥və* Q 86; *bakuvə* L 360; *bak̥və* Q 3; *bāk̥və* L 360; **broodoven:** *bru(ə)t̥və* L 312.

3.1.5 STOOKGAT VAN DE OVEN (kaart 38)

(N 5A, 79b)

[De benaming voor het stookgat van de oven dat voorzien is van een ijzeren deurtje. Vergelijk het lemma OVENMOND in aflevering II.1, pag. 71.

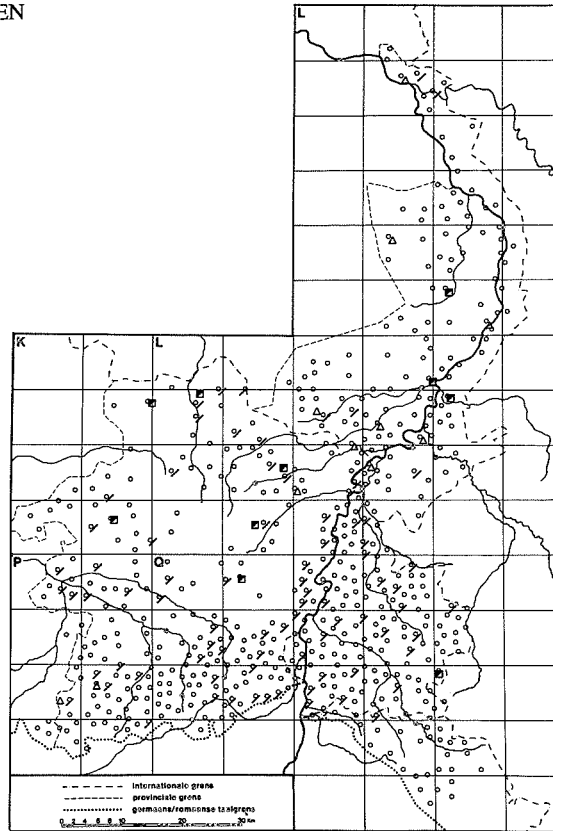
Zie voor de fonetische documentatie van het

woord(deel) [oven-] het lemma BAKOVEN (3.1.3.)

muil: *m̥v̥l* Q 95; *m̥v̥l* P 44, 49; *m̥v̥l* P 48; *m̥v̥l* K 318; *m̥v̥l* Q 162; *m̥v̥l* P 177; *māl* P 174; *m̥l* L 312, Q 28, 99*; *mul* L 282; *muyl* L 420; *m̥l* K 357; **ovenmuil:** [oven]m̥l L 163, 163a, 286, 314, 316, 317, 318b, 320a, 360, 362, 382, 420, 422, 426, 0426, 429, 430, Q 7, 9, 11, 12, 113a; *-mu^ul* L 372; *-m̥l* Q 88; *-m̥v̥l* K 361, L 360, P 55, 222, Q 162, 178, 179; *-m̥v̥l* P 51, Q 3, 80, 86, 96c, 158, 177, 180, 196; *-m̥v̥l* Q 76, 162; *-m̥v̥l* Q 77; *-m̥v̥l* Q 72; *-m̥v̥l* L 372a, P 188; *-m̥v̥l* L 352; *-m̥v̥l* P 222; *-m̥v̥l* K 318; *-m̥v̥l* Q 93; *-m̥v̥l* P 48, Q 2, 2b; *-m̥v̥l* P 50; *-m̥v̥l* L 416; *-m̥v̥l* Q 170; *-māl* P 176, 178; **ovensmuil:** *q̥v̥sm̥l* Q 18, 33, 39, 111, 112b, 117a, 204a; *qv̥s-* Q 97; *qv̥v̥s-* Q 192; *qv̥v̥s-* Q 209; *q̥v̥v̥s-* Q 32a; *h̥v̥v̥s-* Q 99*; *ūv̥sm̥v̥l* Q 193; *ūv̥v̥s-* Q 198; *ūv̥v̥sm̥v̥l* Q 198b; *q̥v̥sm̥l* Q 204a; **muil van de oven:** *m̥l van d̥ə qv̥ə* Q 98; **ovendeur:** [oven]d̥v̥r Q 94b; *-d̥v̥r* L 371; **ovensdeur:** *q̥v̥s-d̥v̥r* L 270; **ovendeurtje:** [oven]d̥v̥rk̥ə L 289b, 292; **ovensdeurtje:** *q̥v̥s-d̥v̥rk̥ə* L 270; **oven:** [oven] K 358, L 371a, P 54, Q 198b; **ovenschedel:** [oven]sx̥l

Kaart 38. STOOKGAT VAN DE OVEN

- / (oven)muil, ovensmuil
 △ ovengat
 ■ ovenbakkes

K 317, 353; *-sxel* K 278; **ovenkot:** [oven]kɔt P 46; *-kʔot* K 314; *-kūt* K 361a; *-kūət* Q 71; *-kūuət* P 55; **ovenlok:** ɔvəlɔk Q 22; **ovengat:** [oven]gat L 159a, 244d; *-gāt* L 269a, 318b, 321, 326, 330, 368b, 378; *-gāuət* P 174; *-gəʔət* P 178; **ovenbakkes:** [oven]bakəs K 278, 358, L 266, 294, 331, 416, Q 4, 211; *-bəkəs* L 312, 360; **ovenmond:** [oven]mɔnt P 44, 45, Q 4, 156; *-mɔŋk* L 291; **stookgat:** stɔ+k.gāt Q 187a; *stɔk-gat* L 163, 164, 215, 265; *-gāt* L 269, 322; *štɔk-gāt* L 295; *stūk-gāt* L 372; **schietgat:** *sxit-gɔt* P 218; **vuurmond:** vɔrmɔŋk L 291; **mondsgat:** mɔŋkɪs.gāt L 290; **stookmond:** stɔkmɔŋk L 290; **stooklok:** štɔklɔk Q 20.

3.1.6 IJZEREN DEURTJE VOOR HET OVENGAT (kaart 39)

(N 5A, 25b)

[Het ijzeren deurtje waarmee het ovengat afgesloten wordt.

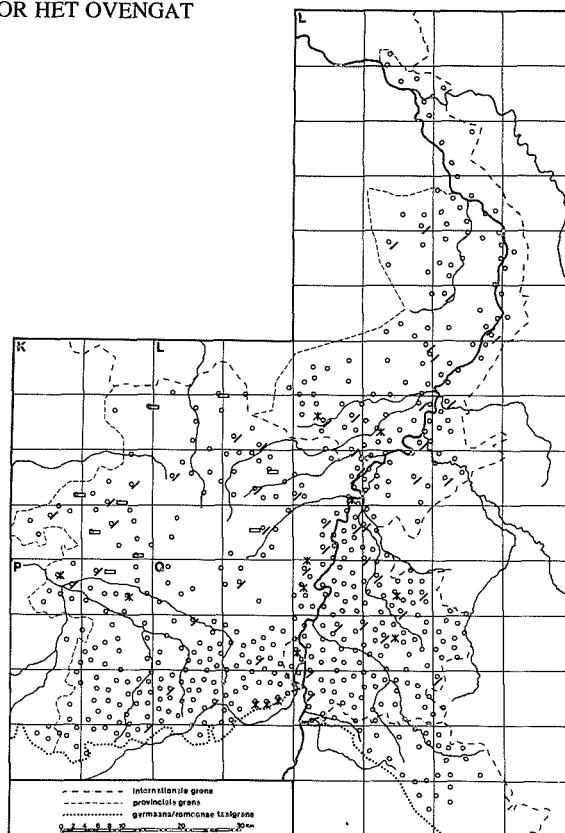
Vergelijk het lemma OVENDEUR in aflevering II.1, pag. 71. Vroeger gebruikte men ter afsluiting van de oven soms een lemen bal, die *schotel* genoemd werd.

Zie voor de fonetische documentatie van h woorddeel [oven-] het lemma BAKOVE (3.1.3.)

deur: dɔr Q 94a; **ovendeur:** [oven]dɔr K 317, 291, 316, 318b, 321, 330, 387, 426, P 51, Q 2 71; *-dɔr* L 371; *-dɔr* K 318; *-dɔr* L 420, Q 3 39, 211; *-dɔ.ɪər* K 353; *-dɔʔər* Q 156; *-dɪr* 368b, 416; *-dɪər* Q 4; *-dɛr* Q 93; **ovensdeur:** ɔvəns.dɔr Q 209; **ovendeurtje:** [oven]dɔr L 244d, 266, 269a, 270, 290, 318b, 320a, 32 331, 371a, 382, 422, 0426, 430, P 46, Q 9 198b; *-dɔrkə* Q 187a; *-dɔrkə* K 358, L 21 365, 352, Q 162; *-dɔrkə* P 222; *-dɔrkə* Q 198b; *-dɪrkə* L 317, Q 98, 111; **deurtje:** dɔrkə K 27 L 215, 329, 386, Q 11; *dɔrkə* L 289, 423, Q 19; *dɔrkə* P 174; *dɪrkə* L 317; *dɪrkə* L 362; **overschedel:** [oven]sxəl K 314, 318, 361a, L 28; *-sxəl* K 278; *-sxəl* K 357; *-sxəl* P 51; *-šəl* 360, 416; **stovenschedel:** stɔvənsxəl K 361; **overplaat:** [oven]plāt L 318b, 326, 372, P 44, Q 7, 33, 95a, 111; *-plət* Q 177, 178, 179; *-plɔət* 55; **ovenschepsel:** vɔvənsxɔpsəl L 420; **bakoverdeur:** bakɔvədɔr L 159a; **bakovensdeur:** bakɔvəns.dɔr L 163, 163a; **schedel van de over:** sxəl vān dən ovən K 318; *sxəl vān dən ovən*

Kaart 39. IJZEREN DEURTJE VOOR HET OVENGAT

- / ovendeur(tje)
- = ovenschedel
- * ovenplaat

286; **ovenbredje:** [oven]brɛtjə L 268; **bred:** brɛt L 268; **ovenbreder:** ɔvabrɛr L 378; **ovendecksel:** [oven]dɛksəl P 45, 48, 218, Q 2, 2b, 76, 80; -dɛksəl Q 72; -de.ksəl P 55; **deksel:** dɛksəl Q 95a, 156, 162, 198; **ovenstop:** u²vəstɔp Q 198; **schedel:** sxɛəl P 44, 49; sxɛl L 314; sxɛəl P 48; **stopsel:** stɔpsəl Q 77, 86; **stookdeurtje:** stɔkdɔrkə L 292; **ovensleutel:** ɔvəslɛtəl Q 204a; **schuifkje:** sxɔɔfka K 358; **muilplaat:** mulplɔət L 312; **stookklep:** stɔfklɛp P 222; **deurtje van de ovenmuil:** dɔrka van dən hɔvəmɔyl Q 88; **plaat van de ovenmuil:** plɔt van dən hɔvəmɔyl Q 88.

3.1.7 OVENKELDER (kaart 40)

(N 5A, 25c; N 5, 136; OB 2, 2f; monogr. add. uit N 29, 5 en 11d)

[De bergruimte onder de oven, soms benut om brandstof en/of as in op te bergen, maar ook vaak, vanwege de gunstige vocht- en warmtegesteldheid, om er aardappelen op te slaan. De benamingen wijken in dat laatste geval doorgaans niet af van die van de aardappelkelder die men in de schuur vindt en die zijn behandeld in het

lemma SCHUURKELDER, AARDAPPELKELDER (3.3.5).

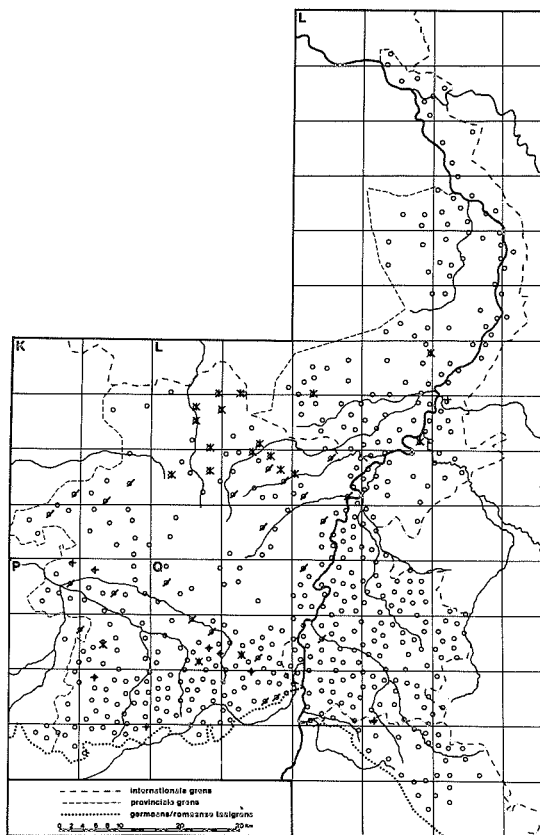
Krikken is gloeiende as; amer is houtskool, en schansen zijn takkenbossen.

Vergelijk ook het lemma ONDEROVEN, in Deel II, aflevering 1, blz. 73.]

ovenkelder: L 368; **ovəkəldər** K 314, 317, 318, 353, L 369; **hō.və-** P 46; **hɔvə-** P 107a; **uvə-** L 372; **ū²və-** L 420; **huvəkəldər** L 360; **hū².və-** L 362; **ɔvə-** Q 2b; **wɔvə-** Q 93; **hovəkəldər** Q 71; **hū².və-** L 364; **hɔvə-** P 54; **hɔvəkəldər** Q 72; **ūvə-** L 416; **ovenskelder:** hɔvəskəldər Q 99*; **ovenkeldertje:** ovəkəldərka Q 7; **wɔvəkəldərka** Q 178; **wɔvə-** Q 179; **askəldər:** ɛškəldər Q 22; **assekelder:** asəkəldər Q 7, 9; **asəkəldər** P 223; **amerekelder:** ɔmərəkəldər Q 97; **bakkelder:** bakkəldər Q 179 („er was er asse in”); **kelder:** kəldər Q 11; **ovenkot:** ɔvəkɔt K 278, 314; **hovə-** K 358; **hōvəkəldər** P 55; **assekot:** asəkɔt K 314, Q 5; **asəkɔt** Q 77; **asəkūt** Q 162; **krikkenkot:** krikkəkət Q 177; **kolenkot:** kū²ləkūt Q 162; **kot:** kūt Q 162; **ovenslok:** ɔvənslɔk Q 211; **aslok:** ɛslɔk Q 22; **amerlok:** ɔmər²lɔk Q 30; **assehok:** asənhɔk L 268; **assehoek:** asəhɔk L 295; **amere-**

Kaart 40. OVENKELDER

- / oven(s)kelder en dim.
 * onderoven
 + woordgroep: onder de oven

hoek: *q̄marāhōk* L 320a; **ovengat:** *hovəgat* P 48; *ōvəgāt* L 422; *hōvəgats* Q 88; **asgat:** *asgāt* L 292; **assegat:** *asəgat* L 244d; *asəgāt* L 269a, 270, 294, 321; **onderoven:** P 117; *q̄ndərō.və* L 282, 286, 312, 313, 314, 352; *q̄ndər̄hō.vən* L 282, 312; *q̄nər̄hō.və* L 315, 355; *q̄nər̄q̄və* L 289, 291, 330; *q̄ndər̄uəvə* Q 80; *q̄.ndər̄hū².və* L 317; *o.ndər̄hū².və* L 358, 359, 361; *o.nər-* L 360; *q̄n-ər̄q̄.pə* Q 89; de volgende opgaven zijn plaatsbepalingen: **onder de oven:** *q̄ndər dən hōvən* P 45; *q̄nər ən hōvə* P 51; *q̄nər dən q̄və* Q 77; *q̄nər də q̄və* L 331; *q̄ndər dən q̄və* P 222; *q̄ndər gən* ~ Q 209; *q̄nər dən wəvə* Q 170; *q̄ndər dən q̄və* P 176; *unər də uəvə* Q 76; **asseoven:** *ēsəōvənt* Q 204a; **aardappeloven:** *ē.r²pəlāhō.və* L 316; **asseplaats:** *ēsəplāts* L 0426; **droogplaats:** *drəq̄xplāts* Q 198; **assepot:** *asəpət* P 218; **kolenbak:** *kəlābak* Q 187a; **houtbak:** *hō.dbak* Q 162; **houtlade:** *hōytloq̄* Q 162; **roetkast:** *rūt-kāst* L 163, 164; **schansenplaats:** *šansəplāts* L 378; **verborg:** L 382.

3.1.8 SCHOP, AFDAK VOOR LANDBOUW GEREEDSCHAPPEN (kaart 41)

(N 5A, 73c en 80a; N 5, 105a, 106 en 107; 1a, 1b, 1c, 2a, 2b en 2c; L 1a-m; L B1, 179; L 56 en 57; L 12, 1; L 19a, 11; Gwn 4, 1; S 1 50; monogr.)

[Het gedeelte van de boerderij-gebouwen waar het los gereedschap, de karren, wagens en wettuigen worden opgeslagen. Soms stond de bergplaats op zichzelf, maar doorgaans was tegen de schuur aangebouwd en bestond ze een groot afdak, zonder muren.

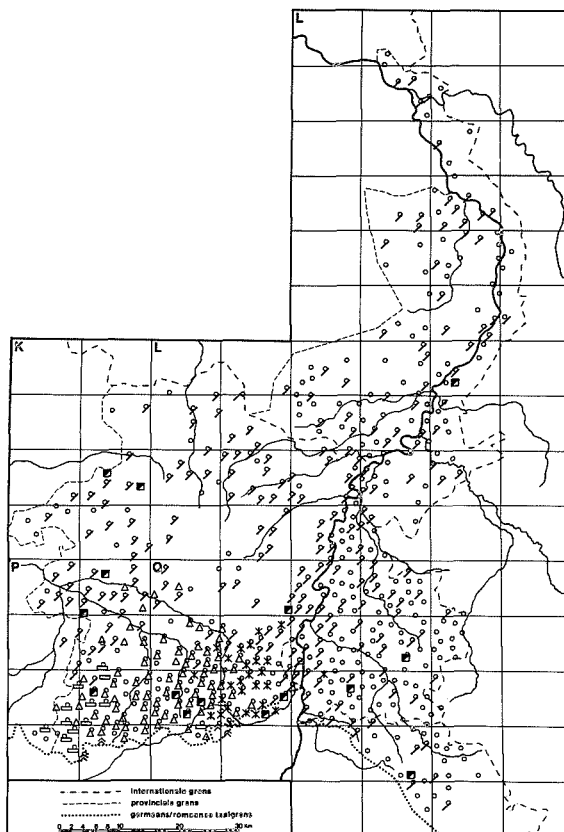
Scherf is een contaminatie van *schelf(t) scherm*.

Schaldij is eigenlijk „binnenplaats”.

Zie ook de plattegronden bij paragraaf 1.2.] **schop:** *sxop* K 278, 317, 317a, 318, 353, 358, 359, 360, 361, 361a, L 282, 286, 288, 312, 313, 314, 352, 354, 413, P 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 51a, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 107a, 108, 117, 118a, 172, Q 1, 2, 2a, 2b; *sxop* 278, 315, 318, 353, 358, 359, 360, 361, L 163a, 191, 209, 210, 213, 214, 214a, 215, 216, 217, 244d, 245, 245b, 246a, 266, 269, 2

Kaart 41. SCHOP, AFDAK VOOR
LANDBOUWGEREEDSCHAPPEN

- ∕ schop en sst.
- = schok
- △ schuil
- * schelf(t)
- ∧ scherm
- ∨ scherf
- remise

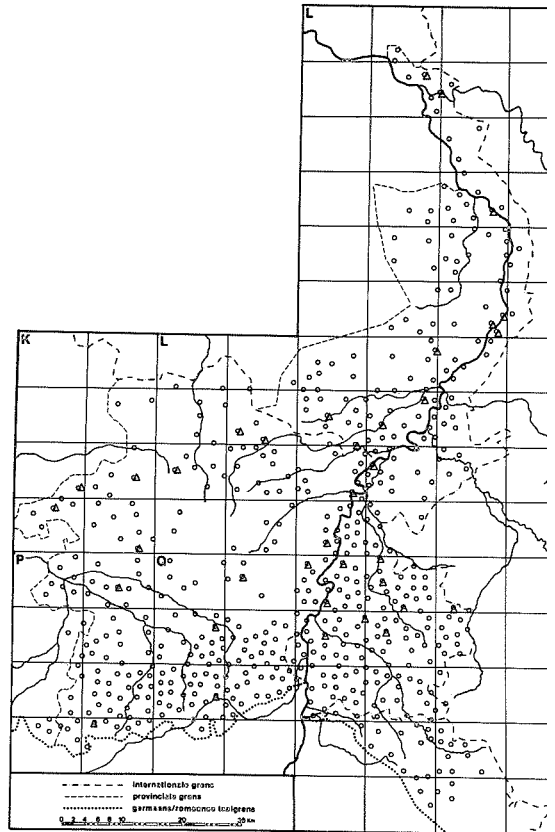
282, 286, 288c, 289, 289b, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 319, 352, 353, 354, 355, 413, 414, 416, P 44, 47, 55, 57, 58, 113, 115, 118, 119, 176, Q 1, 2, 3, 7, 187a; *sxup* K 314, P 49, Q 2, 90; *šop* L 265, 316a, 319, 352, 358, 360, 361, 362, 367, 368, 368b, 370, 371, 372, 378, 415a, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 429, Q 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 19, 87, 88, 91, 95, 96c, 105, 188, 192, 209, 211; *šop.p* Q 187a, 200, 204a, 247, 247a, 284; *šop* L 267, 270, 290, 291, 292, 294, 295, 299, 314, 317, 318b, 320, 320a, 321, 322, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 356, 359, 360, 362, 364, 366, 367, 368, 369, 371, 372, 378, 381, 382, 385, 386, 387, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 422, 423, 426, 430, 431, 432, Q 3, 5, 7, 9, 10, 12, 14, 18, 18a, 20, 21, 22, 28, 31, 32a, 33, 35, 38, 39, 82, 86, 88, 91, 94b, 95, 95a, 96, 97, 98, 99*, 101, 102, 104a, 111, 111*, 113, 113a, 117a, 172, 187, 188, 192, 193, 196, 198, 198b, 201, 204a, 208, 253, 259, 278, 284; *šop*, *šop* Q 252; *šup* Q 72, 80, 82, 83, 86, 179; *š'op* Q 284; *šxop* K 353, Q 1; *skop* L 317, 357, P 53, 54, 55; **karschop**: *karsxop* K 278, 314, 315, 316, 353, L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a, 286, 298, 317, 368, 415,

416, P 44, Q 1; *kār*– K 315, 317, 318, 359, Q 1; *kār*– K 360; *ker*– L 282, 286, P 55; *kēr*– K 357, 358, 361a, L 282, 286, 316, 414, P 45, 46, 48, 51, 52, 107a; *kēr*– P 48; *karsxop* K 314, L 159a, 163, 163a, 164, 211, 215, 244d, 362, 0426; *ker*– K 361, L 269, 269a, 289b, 326, P 45; *karsxup* K 317; *karšop* L 360, 363, 364, 365, 366, 372, 416; *kār*– K 278, L 317, 372, Q 4, 7, 9, 88, 209; *ker*– L 319; *karšop* L 265; *kār*– L 422, Q 12; *ker*– L 270, 290, 291, 295, 299, 318b, 320a; *karšup* Q 86; *kērsxop* K 357; *kērsxopə* (mv.) K 361a; **karreschop**: *kā.rəsxop* L 355; *kērə*– L 312, 313, 314, 352, 353, 354; *kē.rə*– L 312, 315, 316; *kerəsxop* L 289; *karə*– Q 111; *kārə*– Q 96c; *kerə*– L 270, 292, 321, 322, 330, 331, 378, 382, 387; *karəšop* L 356, 386, 372a, 430, Q 18, 20, 22, 33, 97, 193, 198b; **wagenschop**: *wāgəšop* L 371; **houtschop**: *həutšop* Q 32a; **schok**: *sxok* P 173, 174, 175, 176, 176a, 179, 180, 210a, 213; *šok* Q 241; *skok* P 175, 182, 214, 215; **kar-schok**: *kāršok* Q 241; **schot**: *sxot* P 176; *šot* Q 95; **schuil**: P 55, 121, Q 2a, 78; *sxqil* P 118, 183, Q 71; *sxqil* Q 73; *sxqil* Q 78; *sxqil* P 117, 118, 177, Q 2; *sxqil* Q 156, 177; *sxqil* P 57, 121, 185, 188, 192, 195, 196, 197, 220, 223, Q 2a,

I.6

Kaart 42. TIENDSCHUUR
(historische kaart)

△ tiend(en)schuur

74, 77, 152, 154, 164, 165; *sxq^hl* P 224; *sxq^uəl* Q 78; *sxq^ul* P 118, 120, 121, 177, 177a, 187; *sxqu^(l)l* P 119, Q 156; *sx^ll* P 119, 197; *sx^ll* P 177, 188; *sx^ll* P 57, 174, 186; *sx^ll* P 186; *sxo^ul* Q 160; *sx^ll* P 186; *sxāl* P 176, 178, 179, 183, 218; *sxā^ll* P 176, 178, 180, 218; *sxā^ll* P 181; *sxāl* P 183; *sxalā* P 176; *šā^ul* Q 77, 80, 83, 155a, 156, 157a, 158, 163, 176a; *šā^ul* Q 72, 74, 78, 83, 89; *šā^ul* Q 75, 79a, 80, 162, 167, 168, 181; *šā^ul* Q 72, 76, 77, 162; *š^ul* Q 71, 72, 74, 76, 79, 80, 81, 81a, 83, 153, 154, 157, 158, 158a, 161, 166, 167, 241; *š^ul* Q 77, 155, 240; *š^ul* Q 159; *š^ul* Q 167, 168a, 241; *š^ul* Q 162; *š^ul* Q 71, 74; *š^ul* P 193; *skō^l* P 222; *s^ul* P 188, 222; *sk^ul* P 197; *skāl* P 182, 219; **schelf(t):** *šē.l^lf* Q 81, 83, 84, 85, 86, 89, 90, 94, 162, 163, 168, 171, 174, 175, 177, 178, 179; *šē.l^lf* Q 88, 93, 177, 193; *šē.l^lf* Q 170; *šē.l^lf* Q 169, 170, 181, 182; *sxē^lf* Q 84, 90, 178, 179; *šē^lf* Q 89, 168, 173, 175, 178, 179; *šē^lf* Q 88; *šē^lf* Q 180; *sxē^lft* Q 179; **scherm:** *skerām* P 219; *skē.rām* P 227; **karscherm:** *kāršē.rām* Q 183, 242; **scherf:** *šerā^f* Q 180, 182; **remise:** *rāmīsā* P 50, 51, Q 12, 158, 178; *rāmīsī* K 316, 317; *rāmīs* Q 112b; *rāmīs* Q 192; *rāmīs* L 299, Q 156, 167, 179, 278; *rāmīs* P

176, Q 12; **tims:** *tēms* Q 162; **luifel:** *lōⁱfəl* Q 9
luif: *l^lō^f* Q 200, 247, 247a; **hangaar:** *hangār* 116, 175, 176, 178, Q 161, 170; *angār* L 42
hō^uār P 218; **wagenhuis:** *wō^gahās* P 17
koetshuis: *kutsas* P 176; **karhuis:** *kār^hō^uas* 353; *kār^hō^uas* K 353; *kār^hō^uas* K 353; *kār^hō^uas* 95; **karkot:** *kē^rkō^t* P 48, Q 88; *kē^rkō^t* L 31
wagelkot: *wā^galkō^t* P 178; **schopschuur** *sxō^psxūr* L 288; *šō^pšō^r* L 326; *sxō^psxūr* P 18
sxō^pšō^r L 326; **karschuur:** *kē^rsxō^r* L 271; **w**
genschuur: *wā^gšō^r* Q 113a; **af^lak:** *af^lak* 314, 315, 353, 358, L 159a, 360, P 48, Q 27
af^l-dāk K 278, 314, 318, 353, 361; *af^l-dāk* P 4
ā^f-dāk L 361, 364; *af^ldāk* K 360, L 286, Q 2,
83; *af^lak* P 47; *af^ldāk* K 317, 358, 361, L 2ē
269, 270, 286, 288, 289, 290, 291, 295, 29
297, 298, 299, 300, 312, 313; 316a, 317, 31
320, 321, 322, 323, 330, 331, 354, 367, 3ē
372, 374, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 38
387, 414, 416, 417, 419, 420, 422, 425, 42
427, 430, 431, 432, 434a, P 48, 55, 57, Q 2, 1
14, 16, 20, 21, 22, 27, 29, 30, 32, 32a, 33, 9ē
97, 98, 99, 101, 102, 103, 110; *ō^f-dō^k* Q 1, 8
93, 176a; *ō^f-dō^k* Q 162; *ō^fdāk* Q 95, 16
af^l-dō^k P 107a, 176; *ō^fdō^k* P 188, 192; *af^ldō^k*

174; *āfdōk* Q 78, 88; *ōfdak* P 119; *af-dak* K 353; *af-dōk* P 179; *afdōk* P 176; *ōfdō^ok* Q 83; *afdōx* P 176; *ōfdō^ok* Q 80; *āf-dōk* Q 156; *āf-dik* L 316; **afhang**: *afhan^ok* K 353; **afhangdak**: *afhan^odak* K 318; **afbank**: *āfbān^ok* Q 30; **afgang**: *āfgan^ok* L 416; **aanhang**: *ōānhan^ok* L 312; **schaldij**: *sxālāⁱ* Q 156; **schaldijtje**: *šaldijkā* L 372; **dakje**: *dekskā* L 429; **voordak**: *vōrdak* Q 278; **tchèri** (wa.): *šèri* Q 241, 242; **baar**: *bār* P 210a, 211, 213, 215; **schutzbarak**: *šōts-brak* Q 253.

3.1.9 TIENDSCHUUR (kaart 42)

(N 5A, 66b; monogr.)

[Het gebouw waarin het tiendgewas werd opgeborgen.

In sommige streken werd het tiendgewas vroeger centraal in een schuur van één boerderij opgeslagen, deze boerderij kreeg dan de naam tiendhof (bijv. in Q 33). Na de Franse tijd ($\pm$ 1790) werd het tiendgewas afgeschapt. In sommige boerderijen ontbrak de tiendschuur; het tiendgewas werd opgeslagen waar ruimte was, bijv. in het bakhuis (L 360), het kafkot (Q 158), de tast (P 44, 48, 49, 55, 222), de schuur (P 51) of de motsemschelf (Q 178, 179).

De bij het lemma gevoegde kaart is een historische kaart; ze bevat de registratie van de plaatsen waar men zich op het tijdstip van de enquête, dus in het begin van de jaren zestig, nog herinnerde dat er schuren naar de tienden vernoemd werden.]

tiendschuur: K 361a; *tīntsxūr* L 163, 163a; *tīnt-* K 317, L 215; *tēnt-* K 353; *tīn-* L 352; *tēntsxūr^or* P 218; *tīntsxōr* L 316; *tīant-* L 269; *tīan-* L 269a; *tīntšūr* Q 39; *tīant-* Q 98, 111, 117a; *tīent^l-* L 378; *tīent^l-* Q 18; *tīēn-* Q 14; *tīēnt-* Q 20; *tīntšōr* L 318b, 372, 422; *tīant-* L 270, 291; *tī^on-* Q 99*; *tēnt-* L 322, 326; *tīnšōr* Q 7; *tīntšūr* Q 4; *tēnt-* Q 72; **tiendenschuur**: *tēndəsxūr* K 314; *tīndəsxūr* P 54; *tīndəšūr* Q 32a, 71; *tēndə-* Q 162; *tīandəšōr* L 321; **tiendschuurtje**: *tīntšōr^okā* L 317; **tiendhok**: *tīnthok* L 244d; de volgende woordtypen zijn namen van boerderijen die vóór 1790 gebruikt werden als verzamelplaats voor alle tienden van de omgeving: **tiendhof**: *tīnjaf* Q 33; **veldtien(de)**: *velttin* Q 76.

3.2. Dorsvloer

3.2.1 DORSVLOER (kaart 43)

(N 5A, 67a; N 5, 127; N 14, 8 en 9a; JG 1a, 1b, 2a en 2c; A 7, 33; L 1a-m; L B2, 293; L 16, 14 en 15a; L 33, 23; R 3, 57; Gwn 4, 8; S 6 en 50; monogr.)

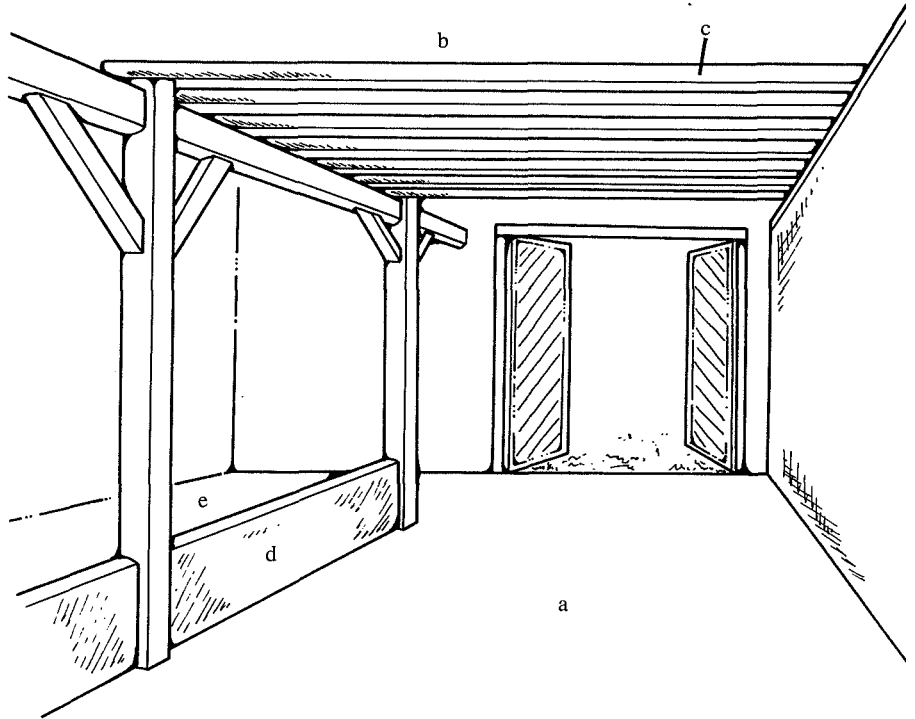
[De harde lemen vloer in de schuur waarop met de vlegel gedorst wordt, bij uitbreiding ook de ruimte in de schuur waarin de dorsvloer ligt. Bij het binnenhalen van de oogst wordt de kar of de wagen tot op de dorsvloer gereden en vandaarof wordt de oogst in de tasruimten geborgen (zie aflevering I.4, par. 5.1).

Wat betreft de ligging van de dorsvloer onderscheidt men de dorsvloer in de dwarsrichting van de schuur (tussen de tasruimten in of naast de enige tasruimte) en die in de lengterichting (meestal naast de tasruimte(n), soms ook er tussen). In het noorden van Nederlands-Limburg wordt de brede voergang in het midden van een dubbele stal ook wel als dorsvloer gebruikt. Zie ook aflevering I.4, par. 6.1.

In samenstellingen met *schuur* als eerste lid treedt vaak een verkorting van dit eerste element op.

Zie afbeelding 14.]

dorsvloer: *dōrs-vlūr* K 358, L 163, 163a, 164, 165, 210, 215, 269, 270, 290a, 295, 299, 322, 368b, 371; *dōrs-* L 265; *dōrs-* L 329; *dōs-* L 374, 377, Q 77, 83, 91; *dōs-* Q 156; *dōs-* K 314, 318, P 44, 48; *dōrs-vlūr^or* L 282; *dōsvlūr^or* P 176; *dōs-vlūr^oar* K 278; *dōrs-vlūr^oar* K 357; $\rightarrow$ *vlūr* L 360; $\rightarrow$ *vlōr* L 246; **dersvloer**: *dē^ors-vlūr* L 423; *dērs-* Q 9, 94b, 95; *dēs-* L 373, 431; *dōs-* L 422; *dēš-* Q 98; *dēš-* L 429; *dī^os-* L 420; *dīas-* Q 170, 175; *dērs-vloar* Q 96; *dē^oš-* Q 20; **dresvloer**: *drēš^o-vlūr* Q 204a; **dorsgrond**: *dōs-grōnt* Q 2, 74; **dorshaard**: *dōrshērt* L 314; **dorshuis**: *dosəs* Q 162; **dorsdeel**: *dōrs-dēl* L 115, 159a, 163, 163a, 164, 165, 244d; *dōrs-dēl* L 215a; **deel**: *dēl* L 159a, 163, 163b, 164, 165, 191, 192, 213, 214, 214a, 215, 245, 246, 246a, 247, 248, 250, 267, 269, 294, 373; *dēl* L 215a, 217, Q 99, 101; *dēl* P 222; *dēl* L 244b, 246, 291, 295; *dēl* Q 102, 208; *dīal* L 271, Q 121; *dīl* Q 113; **schuurdeel**: *sxyrdēl* L 159a, 163, 163a, 165, 191, 213; $\rightarrow$ *dēl* L 192, 192a, 215a; **schuurvloer**: *šūr-vlūr* Q 93; **tasvloer**: *tās-vlūr* Q 80; **tasdeel**: *tās-dēl* Q 80; **dresplaats**: *drēšplātš* Q 119; **dresschuur**: *drēššūr* Q 208; **schuurhaard**: K 314; *sxyrērt* K 315; **haard**: *hērt* L 417; *ērt* L 372; **den**: *den* L 271, 287, 288, 288a, 312, Q 1, 90, 95, 117, 117a, 119; *dēn* L 209, 210, 211, 214, 214a, 215, 217, 244c, 245b, 246, 246a, 247, 249, 265, 266, 267, 268, 269, 269a, 270, 282, 286, 289, 289a, 290, 291, 292, 292a, 293, 297, 295, 297, 298, 299, 300, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318b, 319, 320, 320a, 321, 321a, 322, 322a, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 330, 331, 331b, 332, 352, 353, 354, 355, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 371a, 372, 372a, 373, 374, 375, 377, 378, 379, 380, 381, 381a, 381b, 382, 387, 413, 414, 415, 415a, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 0426, 427, 0427, 428, 429, 429a, 430, 431, 432, 432a, 433,

Afb. 14. Dorsvloer

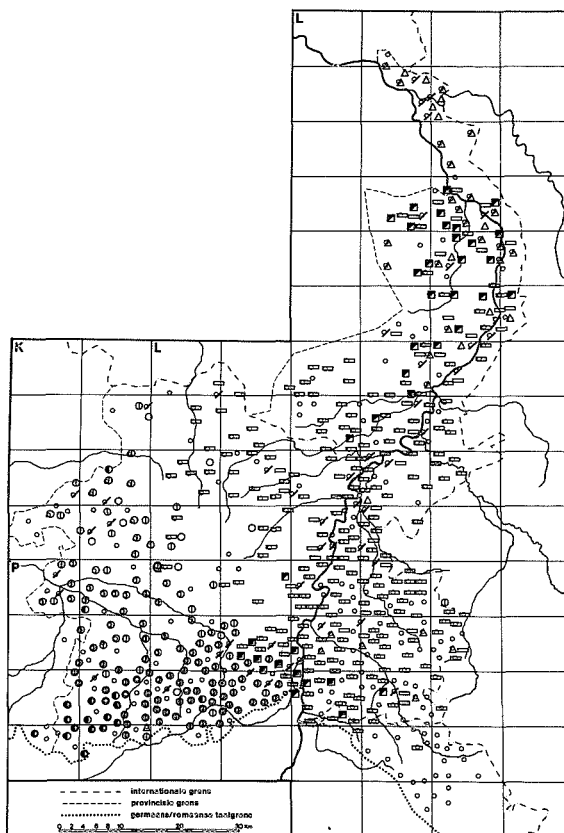
schematisch: a. dorsvloer; b. zolder boven de dorsvloer; c. balken van de zolder; d. tasmuurtje; e. tasruimte naast de dorsvloer

434, 434a, Q 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 18a, 19, 20, 21, 22, 27, 28, 29, 30, 32, 32a, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 84, 86, 96c, 97, 98, 101, 109, 110, 117, 117a, 117b, 119, 193, 199, 203, 207, 209, 222; *d'en* Q 10, 187a, 247, 247a, 253; *dē.n* L 312, 372; *dēn^o* L 378; *dēn* L 352; *dēnt* Q 198, 199; *den* L 267, 268, 269b, 286, 288, 288c, 289, 289*, 289a, 289b, 290a, 292a, 293, 295, 296, 297, 300, 316, 316a, 317, 318, 318c, 319, 320, 320c, 321, 322, 324, 326, 327, 330, 331, 332, 333, 355, 355a, 356, 358, 359, 360, 371, 376, 377, 378, 381, 381b, 383, 384, 385, 386, 387, 413, 414, 421, 422, Q 22, 27, 31, 32, 32a, 35, 36, 39, 86, 87, 89, 90, 91, 93, 95, 96a, 96b, 96d, 97, 98, 99, 99*, 100, 101, 101a, 102, 103, 104a, 105, 106, 111, 111*, 0112, 112a, 112b, 113, 113a, 115, 116, 117, 118, 121, 121c, 172, 187, 191, 192, 196, 196a, 197, 197a, 198, 198b, 201, 203, 204a, 206, 208, 211; *d'en* L 329, 382, Q 88, 200, 202, 203b; *dōn* L 317, 355, 360, 366, 367, 368b, 416, 417, Q 188; *dōn* L 317, Q 91, 94b, 172; van de volgende opgaven wordt betwijfeld of ze ter plaatse wel inheems zijn: *dēn* K 278, 359; *den* K 357; **schuurden**: *šīrden* Q 90; *sxīrdēn* L 245, 246,

247; *sxyr*– L 209, 210, 211, 214, 214a, 215, 21 217, 244c, 245b, 246a, 248; *sxōr*– L 268, 32 *sxōr*– L 248, 249, 265b, 266; *šyr*– Q 204a; *šyā* L 291, 293; *šōr*– L 290, 321, 322a, Q 9; *sxōrd* L 267; *šyr*– Q 93, 191; *šyər*– Q 196; *šōr*– 172, 187; *šīr*– Q 85, 89, 94, 171; *šyrdōn* Q 95 *sōr*– Q 172; *šīr*– Q 188; **dorsden**: *dōrs-den* 271; **lemen den**: *lēj.mān dōn* L 366; **ere**: *ērā* (K 278; *ērā* K 353, 357, L 355, 416, P 179; *ērā* 359, P 118; *ērā* K 358, P 51, Q 168; *ērā* (L 414, Q 1, 71; *ē^(a).r^on* Q 1; *ērā* Q 156; *iā*. P 51, 188; *i-rā* P 184; *iērā* Q 160a; *iērā* Q 16 *ērāt* Q 156; **neer**: *nēr* P 50; *nēr* Q 162; **ner** *nērā(n)* K 278; *nērā* P 222, Q 162; *nērā* Q 16 241; *nērā(n)* K 315; *nērā* K 314, 316, 353, 35 L 414, Q 93, 158a, 159, 166, 170, 175, 17 *nērā* Q 72, 81a, 82, 162, 163, 167, 176a, 18 182, 240, 242; *nēr⁽ⁱ⁾rā* Q 158; *nēr⁽ⁱ⁾rā* P 48, 107 *nēr⁽ⁱ⁾rā* P 113, 115, 117, 172, 173, 176, 178, Q 7 *nēr⁽ⁱ⁾rā* P 118a, Q 117a; *nēr⁽ⁱ⁾rā* P 176a; *nēr⁽ⁱ⁾rā* 118, 118a; *nēr⁽ⁱ⁾rā* P 50; *nēr⁽ⁱ⁾n* K 360; *nērā(n)* 316, 318, 357; *nērā(n)* K 358, 359, 361, L 41 414, P 121, Q 1, 71; *nērā* P 45, 46, 47, 173, 73; *nērā* K 361a, P 51, 52, 57, 58, 120, 18 192, Q 2, 2a; *nēr^(a)rā(n)* K 353; *nēr^(a).r^on* Q

Kaart 43. DORSVLOER

- ∕ dors(-)vloer
- △ dors(-)deel
- = den
- schuurden
- ere en sst.
- ◐ nere en sst.
- ◑ neer en sst.

nē^(a)rā P 44, 48, 49, Q 78, 156; *nē^(a).rā* P 53, 54, 55; *nē^arā* P 117, 118; *nē^arā(n)* Q 3; *neā.r^an* Q 71; *nī.rā.rā* P 184; *nī.e.rā* Q 166; *nī.rā* P 176; *nī^arā* P 46, Q 74; *nī^a.rā* P 187, 188, 192, 196, 197, Q 156, 157, 159; *nīā.rā* P 120, 121, 177, 222, Q 78, 160, 165; *nīē.rā* P 120, 187, 188, 197, Q 2, 159; *nī.e.rā* P 121, 177, 186, 195, 197, 220, 223, Q 153, 164; *nīē.rā* K 361a; *nīē.rā* P 197; *nērāt* Q 156; **dorsneer**: *dō.snier* P 186; **dorseneer**: *dosanēr* P 180, 218; *dōsanēr* P 182, 183, 211, 213, 214, 218, 219, 227; *dōsanē^(a)r* P 174, 175, 179, 224; **dorsnere**: *dōrsnē.rā* K 358; *dōsnē.rā* Q 2, 168; *dōsnejrā* P 176a; *dōsnērā(n)* K 318; **dorse-re**: *dōsnejrā* Q 83; **schuurneer**: *sxjrmē^ar*, *sxjr*–K 316; **schuurnere**: *šjrmē.rā* Q 162; *sxj(r)nē^arā* K 317; *sxj(r)*– K 317a, 358; *šjyr*– Q 76, 77, 158a, 168a, 174, 175, 177, 179; *šj^a(r)*– Q 178; *šjyr*– Q 77, 178; *šjīr*– Q 83, 89, 92, 170; *sxø^r*– K 315; *šjrmē.rā* Q 71, 155, 162, 163, 168, 169, 176a, 181, 240; *šjīr*– Q 72, 81a, 82; *šjrmē^(l)rā* Q 158; *sxjrmējrā* P 176a; *sxjrmēj.rā* P 118a; *sxjrmē^arā* P 53; *sxj(r)*– K 353; *sxø(r)*– K 314; *šjyr*– Q 179; *šjrmē.e.rā* Q 154; *šjrmēerā(n)* Q 76; *sxjrmērā(n)* K 318; *šjyr*– Q 71; *sxjrmērā* K 317, 358, P 48; *sxjr*– K 316; *sxejār*– Q 2a, 2b; *šjyr*–

Q 157; *šjyr*– Q 73; *sxjrmē.rā* P 56, Q 2; *sxjrmē^arā* P 54, 55; *šjyr*– Q 74; *sxjrmēā.rā* P 119; *šjyrne^arāⁿ* Q 71; *sxejārmē^arā* Q 2b; *sxjrmīā.rā* P 119; *sxjr*– Q 152; *šjyr*– Q 71, 73; *šjrmīe.rān* Q 75; *sxjrmīe.rā* P 177; *šjyr*– Q 74, 79, 79a, 80, 157a; **schurener**: *šjranērā* Q 77b; *šjranērā* Q 83; **schuurere**: *sxjrerā* K 318; **transnere**: *trasnē.rā* Q 167; **tras**: *tras* P 180.

3.2.2 DORSVLOER BUITENSHUIS

(N 14, 9b en 11)

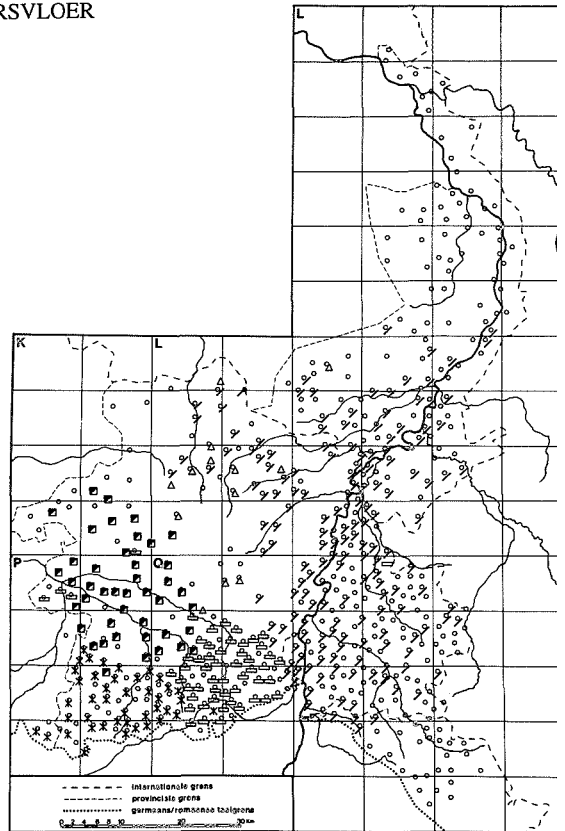
[Een dorsvloer in de open lucht, dicht bij de boerderij (op het erf), soms op de akker, die gebruikt wordt voor bepaalde gewassen waarvoor de normale dorsvloer te hard was, zoals boekweit, erwten of oliehoudende zaden. Deze zaden mogen door het dorsen niet te zeer beschadigd of geplet worden.

Soms legde men daarom ook wel een laag stro op de dorsvloer en dorste daarop (L 321 en 326) of dorste men op een groot kleed of laken (L 320, 330 en Q 96d, met paard en wals). In L 314 dorste men op het erf en in K 278 op het veld. Het gaat hierbij om boekweit in K 278, L 270,

I.6

Kaart 44. ZOLDER BOVEN DE DORSVLOER

- / overden
- = oversprong
- * bolder
- sinkel
- △ overschelf(t)

314, 321, 326, 330 en Q 33 en om oliezaad in K 278, L 318b, 326 en Q 96d. Zie verder de toelichtingen vermeld achter de codecijfers.

Zie ook het lemma DORSVLOER (3.2.1).

Zie voor de fonetische documentatie van [den] het lemma DORSVLOER (3.2.1).]

buitenden: *butəndən* Q 9; *bütə-* Q 98; **den-netje:** *dənəkə* L 312; **baan:** *bān* L 295; **dorsvloer:** *dərs-vlūr* L 163, 163a, 282; **olievloer:** *ōlivlūr* Q 9; **smoutvloer:** *smout-vlūr* Q 9 (gemaakt van klei vermengd met vlasvezel); **deel:** *dēl* L 159a; *dēl* L 215; *dēl* Q 156; *dēl* L 269, 382, Q 18a; **nere:** *nīrə* Q 156; **houten nere:** *hōtə nērə* K 358; **den:** [den] L 266, 268, 282, 286, 289, 295, 314, 321a, 322a, 326, 329, 331, 331b, 332, 355a, 369, 370, 372, 373, 416, 423, Q 9, 20, 22, 95, 101, 113, 204a; **baan:** *bān* L 331 (vóór het huis, voor oliezaad), 331b (id.); **plein:** *plējn* Q 95; *plēn* K 359 (aangestampte aarde, voor boekweit en oliezaad); de volgende woordtypen betreffen een kleed of zeil waarop gedorst wordt: **dorszeil:** *dərs-zēil* P 48; **dorskleed:** *dərsklēt* L 163 (voor boekweit en koolzaad), 163a (id.); *dərsklējt* L 322, 324 (groot stuk zeil, voor boekweit); **dekkleed:**

dekklejt L 271, 332; **bâche (fr.):** *baš* L 371 (voor koolzaad); **batch (wa.):** *bāts* Q 198b (del zeil, voor koolzaad); **karhuiven:** *kərhūvə* L 290 de volgende opgaven betreffen de plaats wa buiten gedorst wordt: **mesthof:** *mēstəf* Q 4; **plaats:** *plāts* L 289a; **veldschuur:** *veltsjūr* Q 14; **grond:** *gront* Q 2.

3.2.3 ZOLDER BOVEN DE DORSVLOER (kaart 44)

(N 5A, 68a; N 5, 84; JG 1a, 1b, 2a en 2c; A 14 5b; L 47, 8b; L 48, 11; Lu 2, 11; S 50; monogr add. uit: N 4A, 12g en 13d; A 7, 32)

[De zolderruimte boven de dorsvloer, bestemd voor het bergan van graan als er in de tasruimte naast de dorsvloer geen plaats meer was, ook voor stro en hooi (echter niet algemeen).

Zie voor het type **overschelf(t)** Goossens 1955 m.n. 56, 57 en 59.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [den] het lemma DORSVLOER (3.2.1) en voor [schelf(t)] het lemma KOESTALZOLDE (3.4.1).

Zie ook afbeelding 14.b bij het lemma DORS

VLOER (3.2.1.)

overden: *ō.vār[den]* Q 12; *o.əvār-* Q 117; *ōvār-* L 289, 289a, 291; *ō.vār-* L 282, 286, 312, 313, 314; *ī²vār-* L 289, 289a, 289*; *ōvār-* L 292, 292a, 293, 294, 296, 322, 323, 324, 324, 373, 378, 381, 425, 427, 430, 431, 432a, Q 20, 21, 33, 99, 111*; *ō.vār-* L 371, 422, 423, Q 7, 9, 88; *ō¹vār-* Q 197; *ōvār-* Q 119, 202; *ō₁vār-* L 265, Q 112b, 201, 202, 203, 203b, 204a, 208, 209, 211; *ō₁vār-* Q 247, 247a; *ōvār-* L 270, 289, 292, 294, 298, 318, 318b, 320a, 320c, 321, 322, 326, 328, 330, 331, 332, 370, 373, 374, 377, 378, 381a, 381b, 382, 386, 387, 425, 426, 0426, 427, 428, 429, 429a, 430, 432, 434, 434a, Q 14, 18, 19, 20, 21, 22, 28, 32, 32a, 33, 35, 36, 94b, 95, 95a, 96a, 96b, 97, 98, 99, 99*, 100, 101, 101a, 102, 103, 105, 106, 112b, 187, 187a, 191, 192, 201; *ō.vār-* L 316, 319, 329, 352, 353, 369, 371, 371a, 421, 422, Q 7, 8, 9, 10, 11, 88, 96c; *ō¹vār-* L 327, Q 196; *ō¹.vār-* L 423, Q 12; *ō²vār-* Q 113, 113a, 202, 204a, 208; *ō₁.vār-* Q 13; *ō₁².vār-* L 420, 422, 424, Q 6, 188; *ō₁²vār-* L 375, 378; *ī²vār-*, *yāvār-* Q 39, 111, 111*, 112b, 113, 117a, 193, 198, 198b; *ī²vār-* Q 200; *ī².vār-* L 317, 372, 372a, 419, 421, Q 172; *ī¹.vār-* L 420, Q 12; *yāvār-* Q 117a; *ē.vār-* L 355; *ī¹.vār-* L 356, 360, 360a, 368b, 415, 415a, 416, Q 5; *ī².vār-* L 358, 359, 361, 362, 365, 366, 367, 368, 417, 418, Q 87, 91; *ī₁.vār-* Q 91, 93; *ī²vār-* Q 172; **opperden:** *q̄p̄arden* L 371; **oversprong:** Q 92; *ōvārspr̄q̄* Q 80, 81; *ōvārspr̄.ηk* Q 162; *ōvār-* Q 75, 76; *y².vār-* Q 158a; *ȳ.ō.vār-*, *ī.ō.vār-* Q 77; *ī²vār-* Q 158, 179; *ī₁.vār-* Q 162; *ōvārspr̄onηk* K 361a; *ōvār-* P 47; *u²vārspro.ηk* Q 72; *ō.vār-* Q 79, 80, 152, 153, 157, 157a, 160a, 161, 164a, 182, 240, 241, 242; *ȳ.ō.vār-* Q 76, 162, 163, 177; *ȳōvār-* Q 178; *ȳ.ō.vār-* Q 154, 155, 167; *jȳ.ō.vār-* Q 175, 181; *jȳōvār-* Q 179; *ī₁.vār-* Q 174; *ī₁.vār-* Q 162, 168, 168a; *ī²vār-* Q 158, 179; *ī²vār-* Q 176a, 177, 178; *ī₁.vār-* Q 169; *ī²vār-* Q 180; *ī₁.vār-* Q 85, 86, 89, 93, 170; *ī².vār-* Q 83, 94, 171; *ī².vār-* Q 72, 81a, 82, 84, 90, 170; *ēvārspr̄ōη* Q 93; *ō¹vārspr̄uηk*, *ōvār-* P 48; *ōvārspr̄u.ηk* Q 71; *ē¹vārspr̄u.ηk* Q 72; *ōvārspr̄ōηk* P 49; *ī²vārspr̄.ηk* Q 178; *ō¹vārspr̄.ηk* Q 20; **bolder:** *bōldār* P 115, 172, 173, 174, 175, 176, 176a, 178, 179, 180, 182, 211, 212, 214, 218, 219, 227; *bō¹ldār* P 114, 116; *bī¹ōldār* P 219; *bī¹ōldār* P 224; *bī¹ōldār* P 186, 188, 223; *bī¹ōldār* P 177, 177a, 184, 186, 187, 187a, 188, 195, 197, 220, 221, 222, 223, Q 152 (minder gebr. dan *oversprong*), 156, 159, 160, 164, 165, 166; *bī¹ōldār* P 176; *bī¹ōlār* Q 160a, 162; *bī¹ōdāl* P 192; **polder:** *pō¹ldār* K 314; *pō¹ldār* P 210a; *pō¹lār* P 176; **sinkel:** *sīηkāl* Q 2; *sī.ηkāl* Q 2a, 71; *sī¹ηkāl* Q 78; *se.ηkāl* P 45; *sō.ηkāl* P 50; *seηkāl* K 318, 353, 361a, P 44, 46, 50, 107a, 113, 117, 118, 118a, 119, 120, 176, Q 2, 2a, 2b, 73, 74; *se.ηkāl* K 357, 358, 359, 360, 361, L 414, P 51, 51a, 52, 53, 54, 55, 56, 57, Q

1, 71, 75; *sōηkāl* K 318, 359, P 44, 49; *seη²āl* K 315, 353; *se.ηāl* Q 1; *seηāl* P 54, 55, 57, 58, 120, 121, Q 74, 78, 79a; **beierd:** *beī¹ō(r)t* Q 113, 202, 208; **overbeierd:** *q̄avārbeī¹āt* Q 116; **oversteek:** *ōvār²tēk* K 314; *ōvār²tēk* K 318; **overschelf(t):** *ōvār[schelf(t)]* L 288; *ō.vār-* L 282; *ō.vār-* L 315, 352, 354, 413, Q 71; *ē.vār-* L 355; *ī¹.vār-* L 360; *ī².vār-* L 363, 364, Q 3, 4; **schelf(t) van de schuurnere:** *sxēl²f²vən ə sxynērən* K 317a; bij het volgende woordtype betekent (*) achter een plaatsnummer, dat ter plaatse naast *schelf(t)* een van de voorafgaande woordtypen ook (vaak: meer) gebruikelijk is: **schelf(t):** [*schelf(t)*] K 278, 316 (*), 317, 353 (*), L 211, 215, 244c, 244d, 265 (*), 266, 267, 269, 269b, 270 (*), 282 (*), 286 (*), 288a (*), 288c (*), 289 (*), 289b (*), 290 (*), 290a, 291 (*), 295, 312 (*), 316 (*), 317 (*), 318b (*), 352 (*), 353 (*), 358 (*), 360 (*), 360a (*), 362 (*), 366 (*), 368b (*), 372 (*), 414 (*), 421 (*), 422 (*), P 44 (*), 46 (*), 48 (*), 50 (*), 51 (*), 120, Q 1 (*), 2 (*), 71 (*); *sxēl²f²*, *sxōl²f²* P 174 (*); *sēl²f²* L 370 (*); **zaadbalker:** *zōt-bal²kār* L 163, 164; **balker:** *bal²kār* L 159a, 163, 163a, 163b; **balken:** *bal²kā* L 192a; **overste deel:** *ōvār²tā del* Q 99; **nereszolder:** *nīarəzōldār* P 177; **op de ere:** *q̄p̄ dān ērān* K 360; **tas boven de schuurnere:** *tas² bōvā dā sxynērā* K 317; **tas:** *tas* Q 2 (in kleine schuur); **rijchel:** *rēxāl* K 358.

3.2.4 BALKEN VAN DE ZOLDER BOVEN DE DORSVLOER

(N 5A, 68b; N 4, 35 en 68; N 4A, 13a en 13b; monogr.)

[De zware rondhouten die op de gebintbalken boven de dorsvloer rusten en die de zoldervloer vormen. Deze zolder is een schelf, die ofwel altijd aanwezig is, ofwel elk jaar tijdens het bergem van de oogst gevormd wordt en weer verwijderd als hij leeg is.

De rondhouten worden gelegd van het ene gebint naar het andere of dwars op de lengterichting van de beuk die de dorsvloer inneemt. De enkelvoudsvormen betreffen ofwel één van de balken of zijn collectief voor al de balken samen. Zie ook de lemmata ONDERSTE en BOVENSTE BALKEN VAN DE SCHELF (3.4.2 en 3.4.3).

Zie ook afbeelding 14.c bij het lemma DORSVLOER (3.2.1.)

balken: *bal²kā* L 159a, P 178, Q 94b; **dwars-houten:** *dāwashōtā* Q 86; **leghouters:** *lēxhōqtārs* P 177; *lē¹xhōtārs* P 222; **leggers:** *lēgōrs* L 282; **schuurbalk:** *sxy²rbal²k* K 318; **gebontbalk:** *gəbōnt-bal²k* K 357; **balkhouter:** *ba¹l²khōltār* L 163, 163a; **slieten:** *slītā* L 163, 164; **halsbalken:** *hals-bal²kā* L 352; **schelf(t)bomen:** *sxēl²ftbu²amə* K 358; **schelf(t)staken:** *sxēl²ft(t)stākā* L 211; **schelf(t)balken:** *sxēl²ft-bal²kā* P 44; *sxēl²ft²*—L 312; **schelf(t)houten:** *sxēl²ft²*

hōt P 48; *sxel^lfthōlt* L 244d; *šēl^lfthōut* L 372; **schelf(t)houten**: *šēl^lfthōūt* L 416; *sxē.^lfthōūt* L 312; *sxē.^lfthōūt* L 286; *sxel^lfthōlt* L 269; *sxel^lfthōt* K 317; *sxel^lfthōt* P 50, 54; *šēl^lfthōūt* L 422; *sxel^lfthōt* K 358; **schelf(t)houter**: *šēl^lfthōūt* L 360; *šēl^lft*– L 360; *šē.^lfthōūt* L 317; *sxel^lft*– L 288c, 289, 289b; *šēl^lft*– L 265; *sxel^lfthōūt* L 316; *sxel^lfthōlt* L 215; *–hāt* K 318; *–hō^lar* K 314; *šēl^lfthōūt* Q 4; *–hōāt* Q 3; *sxel^lfthōūt* P 46; *šēl^lfthōūt* L 416; *šēl^lfthōūt* L 362; *sxel^lf*– L 314; *šē.^lf*– L 290a; *sxel^lf*– *hōlt* L 211, 269a; *sxē.^lf(h)ōt*, *sxē.^lf*– K 361a; *sxel^lfthōūt* K 318; **schelf(t)houters**: *sxel^lfthōūt* K 353; **schelf(t)shouter**: *šēl^lfshōūt* L 290; **scherfhouten**: *sker^lfōt* P 176; **bolderhouters**: *bōldarhōūt* P 174; *bōldarhōūt* P 218; **overdenhouters**: *īvārđōnhōūt* L 368b; **denhouters**: *dēnhōūt* L 322; **bermhouter**: *ber^lmhōūt* L 270, 271; **bermhouten**: *ber^lmhōūt* L 266; **bermshouter**: *ber^lmshōūt* L 291; **balkenlaag**: *bal^lkālōx* Q 9 (boven de schuur), 12 (id.); **sinkelbalken**: *senkālbal^lkā* Q 2b; *sin^lkāl*– Q 71; **sinkelhouter**: *senkāl^lhōūt* P 45; *sin^lkāl*– P 51; *–(h)ōūt* Q 2; *senkāl^lhōūt* K 357; *–hōāt* P 55; **sinkelhout**: *senkāl^lhōūt* K 361; *–hōt* P 55; *šō^lnkāl*– P 44; **bolderbalken**: *bōldarbal^lkā* Q 156; *–bal^lkā* P 222; **leghouters**: *lē.khōūt* Q 162; *lē.x*– Q 162; *lē.x*– Q 193; *lē.khōūt* Q 88; *lē.xhōūt* Q 72; *lē.xōūt* Q 176a; *lē.xhōūt* Q 80; *lē.x*– Q 178, 179; *lē.x*– Q 77, 177; *lē.xōūt* Q 170; *lē.khōūt* Q 158; *lē.xhōūt* P 188; *–hōūt* Q 93; *lē.k*– Q 162; *lē.x(h)ōūt* Q 2; *–hōūt* Q 76; **leghout**: *lē.xōūt* Q 2; **legerhouters**: *lē.gār^lhōūt* L 372a; *lē.gār*– Q 7, 9, 97, 99*; *lē.gār*– L 292, 294, 321, 326, 329, 330, 331, 377, 382, 426, 429, 430, 432, Q 28, 111; *lē.gār*– L 372; *lē.gār*– Q 32a; *lē.gār^lhōūt* L 420, Q 9; *–hōūt*, *–hōūt* Q 96c; *lē.gār^lhōūt* L 423; *lē.gār^lhōūt* Q 11, 12; *lē.gār^lhōūt* Q 112b; *lē.gār^lhōūt* Q 113; *lē.gār*– Q 113a; *lē.gār*– Q 35, 39, 117; *lē.gār*– Q 117a; *lē.gār^lhōūt* L 420; **legerhouten**: *lē.gār^lhōūt* L 0426, Q 18; *lē.gār*– L 378, Q 20, 22, 33, 98; *lē.gār*– Q 32a; **legerhout**: *lē.gār^lhōūt* L 320a, Q 22; **overspronghouters**: *īq^lvār^lsprō^lnhōūt* P 180; *ōvār^lsprō^lnhōūt* P 48; **overhouters**: *ōvār^lhōūt*, *–hōūt* Q 96c; **beierdshout**: *bejār^lshōūt* Q 101; *bejār^lshōūt* Q 208; **beierdshouten**: *bējār^lshōūt* Q 204a; *bejār^lshōūt* Q 203b; *b^lejār^lshōūt* Q 202; **beierdshouter**: *bejār^lshōūt* Q 97; *bejār*– Q 111*; *bejār*– Q 111; *bejār^lshōūt* Q 198; *bejār*–, *bejār*– Q 204a; *bejār^lshōūt* Q 192; *bejār*– Q 196, 196a; *bejār*– Q 112b; *bējār*– Q 209; *bejār^lshōūt* P 211.

3.2.5 GESTEELDE PLANK OM EEN LEMM DORSVLOER AAN TE KLOPPEN

(N 5A, 67b)

[De gesteelde plank waarmee men de pas gelede lemmen dorsvloer aanklopt zodat deze glad vast wordt. In Q 76 kent men dit werktuig ni maar wel een houten blok om te *dām* aankloppen.]

dam: *dam* P 222, Q 88, 162, 180; *dām* K 358, 372, P 50, 174, Q 7, 9, 12, 71, 96c, 158; *dem* 86; **dammer**: *dām* K 314, 318, L 312, P 45, 162; *dām* K 318, 361, L 282, 352, Q 77, 14; **dampers**: *dāmp* Q 11; *dēmp* L 422; **dāvlegels**: *dāmvlēgēls* K 353; **damklopp**: *dāmklop* L 312; **damhamel**: *dāmha.mēl* P 4; **damlank**: *dāmlā^lnk* L 312; *dāmlā^lnk* P 4; **stamper**: *stāmp* K 361a, L 163, 164, 24, 269a, 271, 292, Q 177; *stāmp* K 278, L 28, 372, 416, P 44, 51, Q 2, 7, 93, 178, 179; *stāmp* L 270, Q 97, 111, 204a; *stēmp* L 244d, 37, 382, 420, Q 18, 112b, 271; *stēmp* L 330, 37, Q 33, 211; *stōmp* P 51; **stomper**: *stūmp* 317, P 48, 54, 176, Q 72; *stūmp* K 357; *stōmp* L 314; **stamperd**: *stāmp* L 360; **aa stamper**: *ānstāmp* K 361a; **neerstamp**: *nērstāmp* P 48; **stempel**: *stēmpēl* L 368; *stēmpēl* Q 111; **slēger**: *slēgār* L 163, 163a, 24, 372, 416, 318b, 322, 326, 0426; *den*– L 36; *dēnslēgār* L 430, Q 20, 99*; *–slēgār* Q 4; *der lē^lgār* L 317; *dēnslēgār* L 423; **deelsleg**: *dēlslēgār* Q 209; **denstamp**: *denstamp* L 318; **denstoter**: *dēnštūt* Q 193; **denklopp**: *dēnklop* Q 22; **leemklopper**: *lēmklop* Q 2; **leemdam**: *lēmdā* Q 162; **tas(t)dam**: *tasdām* Q 80; **deeldam**: *dēdām* Q 80; **houteren dammer**: *hōtērdām* 51; **stuiker**: *štūjār* Q 204; *stūjār* L 321; **stouter**: *stūtār* P 218; **stampblok**: *stāmpblok* L 25; *stāmpblok* Q 204a; **kloppstok**: *klopstēk* Q 17; **kletser**: *kletšār* Q 97.

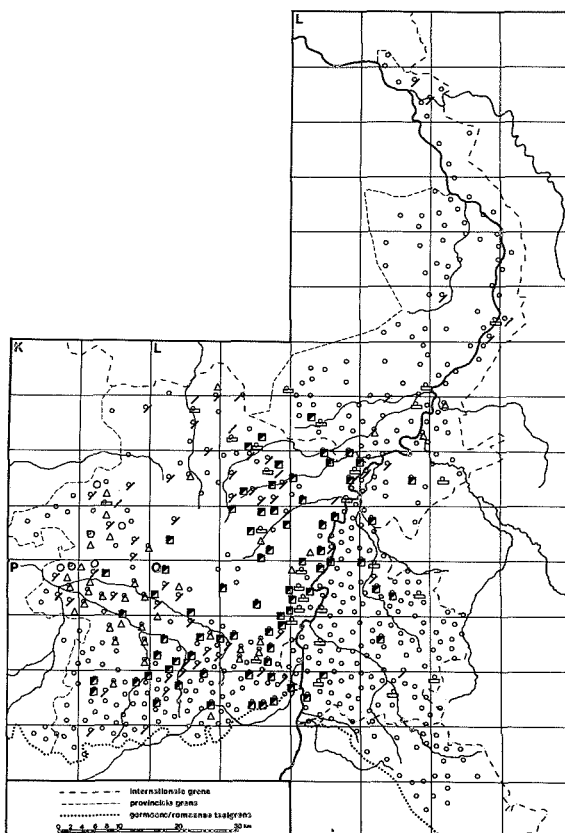
3.3. Tasruimten

3.3.1 TASMUURTJE (kaart 45)

(N 5A, 69d; N 4, 45; JG 1a, 1b en 2c; monogi) [Het muurtje, oorspronkelijk van vlechtwee maar later veelal van steen of hout, dat de tūruimte van de dorsvloer scheidt. Het is ongevee een meter hoog, soms wat lager en wordt aanbovenzijde afgesloten door een plank of e balk. De benamingen sluiten vaak aan bij de tūnamingen voor de dorsvloer of de tasruimte. Aan het einde van het lemma zijn de benamingen voor de plank of balk op het muurtje ap

Kaart 45. TASMUURTJE

- ▭ = den(ne)muurtje
- ∕ = muurtje en andere sst.
- = plaaï en sst.
- = bortel
- △ = wand en sst.

opgenomen. Deze worden metonymisch ook vaak gebezigd voor het gehele muurtje.

Zie ook afbeelding 14.d bij het lemma DORSVLOER (3.2.1).]

schuurmuur: *sxīrmūr* Q 2; *šǫrmōr* L 372; **schuurmuurtje:** *sxǫrmōrkə* L 271; *sxīrmōrkə* Q 2b; *šyrmōrkə* Q 71; **schuurwand:** *sxīrwant* Q 2; **schuurwandje:** *sxyrwāndəkə* K 358; *sxī^orwēntšə* Q 84; *sxī^orwē.ntšə* Q 72; *sxī^orwē.ntšə* Q 72; **schuurplaaï:** *šyrlplōi* Q 174, 175; **schuurdorpel:** *sxīrd^oǫrəpəl* L 353; **neremuurtje:** *nērəmyrkə* K 316; **nerewand:** *nērəwant* P 50, 58; *-wā.nt* P 53, 55; *nej.rəwā.nt* P 177a; *nej.rəwā.nt* P 118; **nerewandje:** *nērəwēntjə* P 55; *nē.rəwēntšə* P 56; *nēj.rə-* P 118a; *nē.ərəwē.ntšə* P 52; *nērəwēnkə* P 46; **neriband:** *nērəbant* P 48; **eremuurtje:** *ērəmyrkən* K 278; **erewand:** *ērəwant* P 50; **neerwandje:** *nērwe.ntə* P 51; **denmuur:** *dənmūr* Q 193; *denmūr* Q 35; **denmuurtje:** *dənmūrəkə* L 322; *dən-* Q 11, 18; *dən-* L 387; *dənmōrkə* L 318b; *dən-* L 316, 318b, 372; *den-* L 289b; *dənmōrkə* Q 204a; *dən-* Q 99*; *dənmērəkə* L 416; *den-* L 360; *dən-* L 360; **dennemuur:** *dənəmūr* Q 93; *dənəmōr* L 372; **dennemuurtje:** *dənəmūrəkə* K 318, Q 12; *dənə-*

myrkə Q 7; *dənə-* L 312, Q 9, 96c; *dənəmōrkə* L 269, 294; *dənə-* L 371a; *dənə-* L 317; *dənəmōrkə* Q 20; *dənəmūrəkə* Q 211; **muurtje van de den:** *mērəkə van dən dən* L 364; **denwand:** *dənwant* L 326; *denwantj* L 329; *dənwant* L 422; **dennewand:** *dənawantj* L 331; **denneplaai:** *dənəplāi* L 426; **denzool:** *denzōl* L 386; **zool:** *zōl* Q 32a; **dennewinkel:** *dənəwīnkəl* P 222; **scheimuur:** *sxejmūr* L 352; **scheimuurtje:** *sxēmūrəkə* K 361a; *sxēmūrəkə* Q 2a; **scheilingsmuurtje:** *šēj.lejnsmērəkə* L 363; **tasmuur:** *tasmuwr* P 178; *tāsmūr* Q 80; *tasmur* K 318; **tasmuurtje:** *tasmūrəkə* P 218; **muur van de tas:** *mūr van dən tā.s* Q 152; *mūr vānən tā.s* Q 80, 153; **tastmuur:** *tāstmur* P 54; **bermmuurtje:** *bēr^ommūrəkə* Q 22; **bermwand:** *bēr^omwant* Q 7; **winkelwand:** *wīnkəlwānt* Q 162; **muurtje van de winkel:** *mōrkə van də wē.ŋkəl* Q 172; **lastmuur:** *lāstmūr* L 163, 164; **holmurtje:** *hōlmūrəkə* L 282; *hōlmōrkə* L 314; **zetmuur:** *zətmūr* Q 77; **wismuur:** *wō.šm^ouər* Q 202; **uilichtmuurtje:** *hōlEXTmūrəkə* L 315; *dulEXTmūrjtə* L 413 (met metanalyse); **plaaï:** *plāi* L 319, 321, 369, 370, 371, 416, 417, 418, 420, 422, 424, Q 6, 7, 9, 10, 11, 32a; *plā* Q 33, 111; *plōi* L 414, Q

1, 3, 5, 82, 91, 94, 170, 178, 179, 193; *plōj* (mv.) Q 198b; *plō* Q 71; *plōa* Q 162; *plōj* Q 77, 170; *plōj* P 176; **plaaimuurtje**: *plāimyrkə* L 382, 432; **muurplaa**: *mūarplāj* Q 12, 96c; *mōr*– Q 10; **muurplaa**: *mūrplāmūr* L 430; **kafhuisplaa**: *kāvəsplāj* Q 11; **plaan**: *plān* Q 38 (*də plān wēšə*: tractatie van brandewijn bij het dorren van de laatste tarwe), 97; **bortelmuurtje**: *bōrtəlmȳrkə* K 358; *bōjəlmȳrkən* K 315; *bōjətmȳrkə* P 51; **bortelwand**: *bōrtəlwant* K 357, 358; *bōjəl*– P 45; *bōjəlwant* P 44; *bytal*– P 44; **bortelwandje**: *bortəlwentəkə* K 357; **mortelwandje**: *mo-rtəlwentəkə* K 357; **butsel**: *bōtsəl* K 353; *bōtsəl* K 353; **muur**: *mōr* L 365, 366; **muurtje**: *mȳrkə* K 360, L 270, 367, 423; *myrkə* K 278, L 286, 312, 314, P 222, Q 79, 156; *mȳrkə* Q 88; *mȳrkə* L 377; *mȳrkə* L 163, 163a; *mōrkə* L 292, 316; *mōrkə* Q 172; *mōrkə* K 317, L 266, 286, Q 76; *mȳrkə* Q 88; *mīrkə* Q 171; *mērkə* L 358, 359, 360, 362, 415; *merkə* Q 83; **vlechtmuurtje**: *vloxmyrkə* L 378; **lemenmuurtje**: *limə myrkə* L 352; *liəmə mōrkə* P 48; *lijəmə* ~ P 49; **wandmuur**: *wanmyjər* P 44; **muurwandje**: *mȳ.rwē.ntə* P 51; **wand**: *want* K 318, L 354, P 49, Q 86; *wā.nt* L 282, P 121; *wen* (mv.) L 416; **wandje**: *wēntšə* P 57, 119; *wē.ntšə* Q 2a; *w'entšə* P 120; *w'ēntšə* Q 2; *wēntšə* Q 89, 90; *wendəkə* K 361; **schoor**: *šō.r* L 368; **schot**: *sxōt* K 314; **schutsel**: *sxōtsəl* K 314; *sxōtsəl* P 46; **afscheersel**: *ā.fšitə.rsəl* L 317; **onderslag**: *o.ndərslā.x* L 361; *ōnərslōux* Q 158; **aanslag**: *ō.ynslō.x* Q 155, 168a; **balken**: *baləkə* P 174; **breder**: *brēr* Q 39; **gebont**: *gəbōnt* L 312; de volgende opgaven hebben betrekking op de balk op het tasmuurtje en, bij uitbreiding, op het geheel: **plaa**: *plāj* L 317, 318b, 361, 362, 364, 365, 366, 368, 415, 419, Q 203b; *plā.j* Q 88; *plōj* P 51, Q 83, 87, 171, 188, 198b; *plō* Q 153; *plōa* Q 73, 78; *plōj* Q 79a, 154, 177; *plōa* P 178, 187, 188, Q 79, 157, 159; **muurplaa**: *mūrplāj* Q 2; *mūar*– Q 88; *mōr*– L 358, 360, 367; *mūjrlōj* P 58; **gebont**: *gəbo.nt* Q 7; **balk**: *ba.lʰk* Q 88; **plank**: *plā.ŋk* Q 88.

3.3.2 TASRUIMTE NAAST DE DORSVLOER (kaart 46)

(N 5A, 69a; N 4A, 10b; N 5, 81 en 85a; N 14, 48; N 15, 49b; N C, 5a; JG 1a, 1b en 2c; L B2, 292; L 48, 13; Lu 2, 13; Gi 2.1, 20; S 50; monogr.; add. uit N 5A, 58b, 70a en 71)

[Het schuurvak of de door het tasmuurtje van de dorsvloer gescheiden ruimte naast de dorsvloer waar veelal de graanschoven bewaard worden. Men stapelt er van de vloer tot onder het dak. Om schade door ratten of muizen tegen te gaan legt men onderaan takkenbossen of oud stro, ook maakt men wel een vloertje van planken op stenen, zodat de katten er onderdoor kunnen. Men tast in een van de vakken van de tasruimte ook

wel stro of hooi. De benamingen betreffen gehele tasruimte (bestaande uit een of meer van de vakken, naar gelang de indeling en de grootte van de schuur), één van de vakken van de tasruimte (vaak voor een bepaald gebruik) of een van de tasruimten als er aan beide zijden van de dorsvloer een is. Met een cijfer achter het codicijl wordt, indien mogelijk, aangegeven uit hoeveel vakken de tasruimte bestaat of hoeveel van de genoemde tasruimten er zijn.

In het lemma komen twee typen metonymie voor: de benaming van de oogststapel wordt gebruikt voor de ruimte waar gestapeld wordt (de gevallen *tas* en *berm* en hun samenstellingen en ook wordt de benaming van de begrenzing van de ruimte, het *gebont* en de daarmee verbonden woordgroepen, benut voor de ruimte zelf. Deze twee gevallen van betekenisuitbreiding staan achter in het lemma bijeen. Zie ook het lemma OOGSTSTAPEL IN DE SCHUUR (3.3.6). En vergelijk nog Goossens 1963b en 1973 (over *wis*) en, speciaal voor *uilicht*, Goossens 1981: 165-167, met kaart.

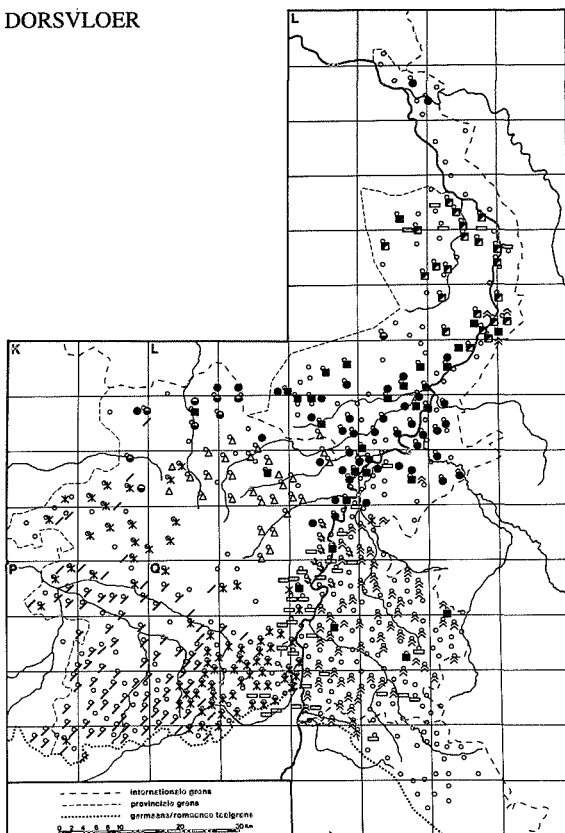
Zie voor de fonetische documentatie van de woorddelen [*tas(t)*] en [*berm*] het lemma OOGSTSTAPEL IN DE SCHUUR (3.3.6), van het woorddeel [*schuur*] het lemma SCHUUR (3.1.1). Zie ook afbeelding 14.e bij het lemma DORSVLOER (3.2.1.)

bermstee: *ber^mmstē* L 267; *–štē* L 270; *–stēj* 244d; *–štēj* L 295; *–stē* L 266, 268, 269b; *–stēj* 214, 266, 269, 269a, 271; *–stēj* L 268; *–stēj* 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a, 247; *bēr^mmstē* *–stēj* L 248; *–stēj* L 211, 215, 245; *–stē.j* L 21217; *bōr^mmstēj* L 246; *bōr^mmstēj* L 244c; **berplaats**: *be.r^mplāts* L 288, 288a, 289, 289, 289*; *ber^mplāts* L 269a, 270, 292, 293, 29298, 318b, 321a, 322, 360, 371a, 372, 378, 38423, Q 9, 97, 112b; *–plāts* Q 117a; *–plāts* 290a; *bēr^mplōts* L 312; *bōr^mplāts* L 209; **o bermplaats**: *op-ber^mplāts* Q 119; **plaats van te bermen**: *plāts .vōr tə ber^mmə* Q 209; **winkwi.ŋkəl** Q 3, 71, 76, 89, 158, 158a, 160a, 16162, 167, 177, 182, 240, 241, 242; *wi.ŋkəl* P 4*wē.ŋkəl* P 44 (vroeger); *wēkəl* K 316, 317, 31360, 361a, P 45, 47, 214; *wē.ŋkəl* K 357, 3(2), 361, L 352, 353 (nieuw), 413 (1-2), 41432, P 51, 56 (oud, niet meer gebr.), Q 3, 9, 183, 87, 88, 93, 94, 94b, 95, 162, 163, 176a, 17179, 187, 188; *wē.ŋkəl* L 414, Q 1; **schuurwikel**: [*schuur*]*wiŋkəl* Q 81; *–wi.ŋkəl* Q 3, 89, 9155, 155a, 157, 157a, 160, 160a, 162, 163, 168177, 181; *–wē.ŋkəl* Q 154; *–wēj^ʰəl*, *–wēj^ʰkəl* 314 (1-2), 315, 353 (id.); *–wēj^ʰkəl* K 316, 31357, 360; *–wē.ŋkəl* K 358 (2), 359, 361, L 413, 51, Q 1, 3, 4, 72, 77, 84 (2), 86, 90 (2, soms 191, 93, 170, 171, 172, 174, 175, 178, 17*–wē.ŋkəl* L 414, Q 1, 72, 179; *sxyrwej^ʰkəl* K 31*sxōrwej^ʰəl* K 315; *šōrwi.ŋkəl* Q 169; **bermwikel**: *ber^mmwe.ŋkəl* Q 96d; *bēr^mm*– Q 178; **hoc**

Kaart 46. TASRUIMTE NAAST DE DORSVLOER

- bermstee
- bermplaats
- × winkel en sst.
- ⋈ wis
- △ uilicht, uilift
- hol en sst.
- ∨ bermgat
- ∕ tas(t)
- ▭ berm
- gebont

winkel: *hōjwe.ηkəl* L 353; *hūjweηkəl* K 316, 317; *-we.ηkəl* K 357; *hu.ri.ηweηkəl* K 318; **korenwink:** *kōrəweηkəl* K 316; **wis:** *wiſ* Q 98, 101, 121c; *wiſſ* Q 204a; *wes* L 271, Q 198b; *weſ* L 426, 427, 429, 429a, 430, Q 18, 18a, 36, 96, 97, 98, 99, 99*, 101, 103, 111, 111*, 112b, 187a, 196, 197, 198, 204a, 211; *wes* L 269, 270, 271, 382; *wēſ* L 432, Q 193, 196, 196a, 197, 197a; *wē.ſ* Q 200, 247, 247a; *wēſ* Q 197, 197a; *wē(i)ſ* Q 204a; *wøſ* L 0426, 429, 429a, 434, Q 19, 19a, 20, 21, 22, 28, 30, 33, 35, 36, 38, 39, 97, 98, 99, 99*, 111, 112a, 112b, 113, 113a, 116, 117, 117a, 119, 121c, 191, 192, 193b, 202, 203, 203b, 211; *wøſ* Q 113a; *wøſ* Q 32a, 39, 99, 105, 111*, 112, 0112, 113, 113a, 202, 203a, 204a; *wjſ* Q 32a; **strowis:** *ſtryawēſ* Q 197, 197a; de met d-anlautende varianten van de volgende twee woordtypen vertonen metanalyse: **de/het uilicht:** *(d)u.lext* L 355a; *u.lext* L 315, 316, 318, 353, 354; *u.lext* L 317; *u.lex(t)* L 368b; *(d)u.lext* L 319; *dulext* L 352; *dulqxt* L 369 (1); *ūlext*, *y.lext* L 415a; *ū.lext* L 358, 359, 360, 364 (1-3), 365 (1), 366 (1), 367 (1-2), 415 (1); *ū.lixt*, *y.lixt* L 362; *ū.laxt* L 361, 362, 363 (1-4); *(d)ūlext*, *(d)y.lext* L 416, 417, 418; *dūlext* L 356; *dū.lext* L 360, 368;

dū.laxt L 363; *døl²xt* L 317; *øl²xt* L 355; *(d)ø⁴lext* L 360; *ø⁴lext* L 355; *dø⁴l* L 360; *hūlixt* L 355; *hu.lext* L 317; *hō.laxt* L 315; **de/het uilift:** *dulqft* L 321a, 369; *dūlqf(t)* L 321; *dūlqf* L 316; *dulqft*, *duleft* L 288, 288a, 289; *dulqf(t)* L 318b; *du.lqft* L 317; *dūl²ft* L 360a; *dø⁴lqft* L 360; *hu.lqft* L 317 (1-2); *hūlqft* L 355; **hooi-uilicht:** *hūjū.lext* L 364; *hūjū.laxt* L 363; **hol:** *həl* K 278; *həl* L 314; *hø²l* L 282; *hō²l* L 282, 286, 312, 313, 314; *hū²l*, *hū²l* L 360; **korenhol:** *kō.rən-hō²l* L 353; **tashol:** *tashəl* K 278, 317, 317a; *tasqəl* K 278; **bermhōl:** *bēr²mhōl* L 265; **bermgat:** *ber²mgā.t* L 420 (2), 421 (1, 2), 422, (1-3), 423, 424, 429a, Q 6 (2), 8 (1-2), 15; **bermplak:** *ber²mplak* L 269, 290, 291; **schurgat:** *ſjyrġāt* Q 14, 15; **schuregat:** *ſjyrġāt* L 425, 427, Q 20; **schuurlok:** *ſjyrġōk*, *-lōk* Q 14; **stapelplaats:** *stāpəlplāts* L 423; **tas(t)kot:** *taskōt* K 278; *tāstkōāt* L 312 (plaats achter de dorsmachine, waar men schoven legt om te dorsen); **hooikot:** *hōjġō.t* L 352; **last:** *lāst* L 159a, 163, 163a, 163b, 164, 165, 192a; *las* L 378, Q 162; **gerstlast:** *garstlāst*, *gerst-* L 164; **haverlast:** *hāvərlāst* L 164; **roglast:** *rōxlāst* L 164; **weitlast:** *wējtlāst* L 164; **stallei:** *stalāj* K 353; **stella-**

gen: *stelōn* K 353; **stelling:** *stelen* Q 198, 198b; **zet:** *zet* Q 76, 77, 82, 162, 163, 176a, 180, 182; **taszet:** *tas-zet* Q 82; **ris:** *re.š* Q 200, 247, 247a; *reš* Q 247a, 262; **vak:** *vak* L 422; **schuurhoog:** *šerhaux* Q 5; **greinhoek:** *grēnhuk* P 48; **graan-
hoek:** *grānuk* P 176; **strohoek:** *strojhuk* L 211; *strujuk* P 176; **tas(t):** [*tas*] K 278, 317, 318, 353 (indien gevuld), 353c, 361a, P 44, 45, 46 (ook indien leeg), 47 (id.), 48, 49, 50, 51, 52, 53 (id.), 54, 55 (id.), 56, 57, 58, 107a, 113, 115, 117, 118, 118a, 119, 120, 121, 172, 173, 174, 175, 176, 176a, 177, 177a, 178, 179, 180, 182, 184, 185, 186, 187, 188, 192, 195, 196, 197, 213, 214, 218, 219, 220, 222, 223, 224, 227, Q 2, 2a, 2b, 3, 71, 72, 73, 74, 75, 78, 79, 79a, 80, 152, 153, 156, 157, 159, 162, 164, 164a, 165, 166, 167 (gewoonlijk 2), 241; *tas* P 116, 210a, 211, 212, Q 81a, 84; *tā.s* Q 158a (op grote bedrijven); *tās* Q 77; **schuurtas(t):** *šyr[*tas*]* Q 75, 80, 157a; *šir-* Q 3; **širtast** Q 3; **optas:** *optas* L 295; **koren-
tas(t):** *kōrantā.s* Q 78; *kōratas* K 318 (tegenover de hooitas), P 44; *kōratast* P 44; **tasting:** *tastej* P 48; **berm:** [*berm*] L 211, 214, 215, 216, 247, 373, 377, 422, 424, 425, 429a, Q 6 (2; jonger en meer gebr. dan *bermgat*), 7 (2), 8 (2; meer gebr. dan *bermgat*), 9 (1 of 2), 10, 11, 12, 13 (1 of 2), 14, 88, 91, 95a, 96c, 96d, 112b, 174, 175, 178, 179, 198b, 203, 204a, 208, 248; *ber^m* Q 187, 187a; *ber^m* Q 198; **hooiberm:** *hui[*berm*]* Q 91 (in de schuur); *hūi-* L 420, 421, Q 96c (vanaf de grond in een schuurvak), 208; *ūi-* L 423, 424, Q 6, 7 (in de schuur), 11 (id.), 12; **stroberm:** *strōbē.^m* Q 178, 179; *strybē.^m* Q 188; *strījāber^m* Q 208; *strūbē.^m* Q 9; **vruchten-
berm:** *vrōxtāber^m* Q 208; **gebont:** *gəbont* K 278; *gəbō.nt* L 282, 317, 371a; *gəbō.n^{ij}* L 370, 378; *gəbo.nt* L 286, 289, 371, 372 (1), 373, 386, 419 (1-3), 420; *gəbōnt* L 163, 163a; *gəbo.n^{ij}* L 288c, 289b, 292, 294, 298, 318b (oorspr. een vak van de tasruimte), 320, 320a (deel van de tasruimte), 320c, 321, 322, 322a, 323, 324, 325, 326, 327, 329, 330, 331, 331b, 332, 370, 371, 373, 374, 377, 382, 383, 387; *gəbo.n^{ij}š* L 369 (afdeling van de tasruimte), 370 (2); *gəbo.ηk^{ij}* L 293; **klein gebont:** *klej gəbo.ηk^{ij}* L 293 (kleine tasruimte voor haver, gelegen tussen de koestal en de dorsvloer in); **groot gebont:** *grū^t >gəbo.ηk^{ij}* L 293 (grote tasruimte voor rogge, aan de andere kant van de dorsvloer gelegen); **verbont:** *vərbo.nt* Q 202.

3.3.3 BALKEN ONDER DE VERHOOGDE TASRUIMTE

(N 5A, 70b)

[De balken die de verhoogde tasruimte naast de dorsvloer dragen.

Zie de toelichting bij het lemma TASRUIMTE NAAST DE DORSVLOER (3.3.2).

Zie voor de fonetische documentatie van het

woorddeel [*schuur*] het lemma SCHUUR (3.1.1).]

schuurhout: [*schuur*]*hōut* Q 22; *-hōt* Q 17; *-hōt* Q 179; **schuurhouten:** [*schuur*]*hōjta* 416; *-hōta* Q 80; *-ōta* Q 2b; **schuurhouten** [*schuur*]*hōjtār* L 329, Q 98; *-hōjtār* Q 7; *-hōjtār* L 316, 317; *-hōjtār* K 357, Q 86; *-hōta* K 358; *-hātār* K 318; *-hōjtār* L 360; *-hōjtār* 360; *-hō²ār* K 314; **schuurhouters:** [*schuur*]*hōjtārs* P 48; *-hō²tārs* P 48; **tasthouter:** *taās hōjtār* P 55; **zethouter:** *sethōjtār* Q 162; **de u
lichthouter:** *dulēthōjtār* L 352; **leghouten** *lēkhō^u.tār* Q 88; *lēkhō²tār* Q 156; **legerhouten** *lēgār^hhōjtār* Q 7; **dwarshouter:** *dyārs-ōjtār* (11); **schelfhouten:** *sxēl²fthōjtār* L 286; **houten** *hōjtār* L 420; *hōjtār* P 46; *hōtār* P 45; **houters:** *hōjtārs* Q 158; *hōjtārs* P 222; **schoorhouten** *šōrhōjtār* L 331; *sxōrhōjtār* L 269a; **schoor-
houter:** *šōshōjtār* Q 162; **schoorbalken:** *šōn
bēl²k* L 326; **schooren:** *sxōrā* L 312; *šōrā* L 042; **schoorders:** *šōrdārs* L 378; **schoorsel:** *šōrsəl* L 372; **balken:** *bal²kā* Q 94b, 156; **schuurbalken** [*schuur*]*bal²kā* P 44, Q 71; *-ba.¹²kā* Q 162; **wā-
terbalken:** *wōtār²bal²kā* L 163, 164; **bermste-
ken:** *ber^mstēk* L 290; **schabben:** *sxābā* L 312; **sinkels:** *sej²kāls* P 51; **bortels:** *bōtāls* P 49; **gē-
scheer:** *gāšēr* L 322.

3.3.4 SCHUURKELDER, AARDAPPELKELDER

(N 5A, 70c en 71d; JG 1a en 1b; monogr.; ad uit N 5A, 25c; N 5, 136)

[Onder de verhoogde tasruimte naast de dorsvloer kan zich een kelder bevinden die ten del uitgegraven, ten dele hoger dan de begane grond gelegen is. De kelder wordt gebruikt als bewaarsplaats voor aardappelen, bieten en soms granen. Opgenomen zijn ook benamingen voor een kelder elders in de schuur of net buiten de schuur die toegankelijk is vanuit de schuur.

Omdat de aardappelkelder, die vroeger veel onder de oven was (vergelijk het lemma OVENKELDER, (3.1.7), tegenwoordig ook vaak in de schuur te vinden is (waarbij de benaming niet veranderde), zijn de benamingen voor de aardappelkelder hier ook opgenomen, vooral omdat ze overeenstemmen met die voor de kelder onder de tasruimte.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*schuur*] het lemma SCHUUR (3.1.1).]

schuurkelder: [*schuur*]*keldār* L 269a, 270, 271, 322, 377 (aardappelkelder), 378, 430, P 48 *-kaldār* Q 80, 162; *-kalār* Q 162, 170, 177 *-kōldār* P 222; *-kōldār* P 176; *šyrkalār* Q 77 **wiskelder:** *wōskeldār* Q 22; **kelder:** *keldār* L 159a, 316, 371, 372, 420 (vroeger onder oven), 422 (id.), 423 (altijd apart), Q 8, 9, 10, 11, 12, 13, 96c; *ke.lđār* L 370, 419, 424, Q 6, 7; *kēldār*

L 354, P 44, 46, 47, 48, 50; *kēlar* P 51, 53, 56; *kaldār* P 58, 118, 118a, 120, 121, 187, 188, 192, Q 74 (in de stal), 75, 79, 79a, 80, 83 (onder schuur), 87, 91, 94, 152, 154 (wel onder schuur), 156, 157, 159, 161, 164, 166, 171, 172, 175, 179, 188; *kalar* L 317, 365, 367, 415, Q 2a, 72, 73, 76, 77, 84, 90, 155, 158, 160, 163, 167, 168, 168a, 169, 170, 174, 177, 178, 180, 182; *kālār* P 57, Q 89, 181; *kōldār* P 113, 115, 117, 121, 172, 173, 176, 176a, 177, 177a, 178; *kīqlār* Q 240, 241; *kīqlār* Q 242; **keldertje**: *kaldārkan* Q 75, 79a; *kalārka* Q 86; **kelderkot**: *keldārkt* K 318 (veelal om aardappelen te bergen); **kot**: *kōt* P 48; **voerkelder**: *vōrkeldār* L 382; **aardappelkelder**: *ērāpālkeldār* L 282, 286, 313; *ērāpāl*– L 387; *ērāpāl*– L 0426; *ērāpālkeldār* L 316; *ērāpāl*– L 353; *ērāpāl*– L 312; *ērāpālkeldār* L 360; *īā.tāpāl*– Q 79, 80; *īāpāl*– P 118, Q 78; *īā.pāl*– Q 153, 157a; *īā.pāl*– Q 91; *ērāpālkālār* Q 5; *ērāpāl*– Q 5; *īāpāl*– P 119, Q 1, 2a, 71; *īā.pāl*– Q 2; *īālapāl*– Q 71; *ētāpāl*– Q 72; *īētāpāl*– Q 77, 158a; *īr.rāpāl*– Q 81a, 82; *īā.rāpāl*– Q 83; *īāpālkālār* P 54, 55; *ērāpārkālār* L 366 (vroeger gewoonlijk onder de oven); **aardappelskelder**: *ērāpālskēlar* L 315; *ērāpālskālār* L 364; *ērāpāls*– L 356; *ērāpāls*– L 363 (onder oven of uilicht); **aardappelenkelder**: *ērāpālakeldār* Q 88; *ērāpālakālār* Q 3; *ērāpālakeldār* L 319, 326; *–kē.lidār* L 369; *–kaldār* L 317, 361, 362, 368, 368b; *–kālār* L 358, 359, 365, 367, 415, 416, 417, 418; *ērāpālakeldār* L 159a; *ērāpālakālār* L 416; *īrāpālakeldār* L 420; *īrāpālakālār*– L 421; *īētāpālakeldār* Q 162; *ērāpārkālār* L 366; **patattenkelder**: *pātātākeldār* K 358 (onder de tas); *pātātākeldār* L 312; *pātātākeldār* K 278, 318, 358, L 215, 314, 352, 353, 354 (onderaan), 355, P 48, 175, 214, 218, 219, 227; *–kījeldār* P 224; *–kēlar* K 359; *–kēlar* K 360, 361, L 315; *–kaldār* Q 2, 165; *–kaldār* P 195; *–kījaldār* P 220, 223; *–kālār* P 55; *–kōldār* P 179, 180, 182; *–kījōldār* P 184, 186, 197; *–kōldār* P 174; *–kēlar* K 361a, L 413, 414; *pātātākeldār* K 318, 357; *–kēlar* K 357; *–kēldār* K 316, 317a, 353, P 45, 49; *–kēlar* P 52; *pātē[?]ākeldār* K 314 (op sommige plaatsen); *–kēldār* K 315, 353; **patatenkot**: *pātē[?]ekōt* K 314; *pātētā*– K 317, 357; **bietenkelder**: *bījētākēlar* K 357; *bitākālār* P 54 (bewaarplaats van aardappelen of bieten); *bītākālār* P 55; *–kōlar* P 51; *bētākālār* Q 77; *bōtā*– Q 71; **betenkelder**: *bējētākeldār* Q 156; **krotenkelder**: *krōtākeldār* L 0426; *–kaldār* Q 162, 178, 179; **krotenkelder**: *krōtākeldār* L 320a; *krūtā*– L 372; **karottenkelder**: *kūrūtāke.lidār* Q 7; **krotten- en aardappelkelder**: *krōtā en ārpālkeldār* L 322; **morenkelder**: *mūrākeldār* L 430; **grondkelder**: *grōntkeldār* P 44; **kafkelder**: *kāfkeldār* L 331; *–kālār* Q 2b; *kōf*– Q 71; **kafgat**: *kāf-gāt* L 420; **kafhuis**: *kāvās* Q 204a; **haverwinkel**: *hoavərwenjkal* P 218; **onder de tas(t)**: *onārən taast* P 55; **onderberm**: *ōndārber^m* Q 7; **onderschuur**: *ōndār[schuur]* Q 179 (bietenkel-

der); *ōnār*– K 357 (bietenkelder), Q 86, 177 (bietenkelder onder de schuur), 178 (bietenkelder); *ōnār*– L 326 (vruchtenkelder); *ōnār*– L 321 (graanbergplaats); **deel**: *dejl* L 326.

3.3.5 OOGSTSTAPEL IN DE SCHUUR (kaart 47)

(N 5A, 69b; N 5, 82, 84 en 85; N 15, 49a; N C, 5b; JG 1a, 1b en 2c; L B2, 292; monogr.)

[De stapel van graanschoven die men in de schuur vormt, vooral in de tasruimte naast de dorsvloer, maar ook wel op een zolder (vooral bij kleine bedrijven), en ook wel van toepassing op de hooioogst.

Veel benamingen van de stapel bevatten de naam van het geogoste gewas en/of geven aan waaruit de stapel bestaat.

Vergelijk ook het lemma GRAAN STAPELEN IN DE SCHUUR (aflevering I.4, lemma 5.1.11).

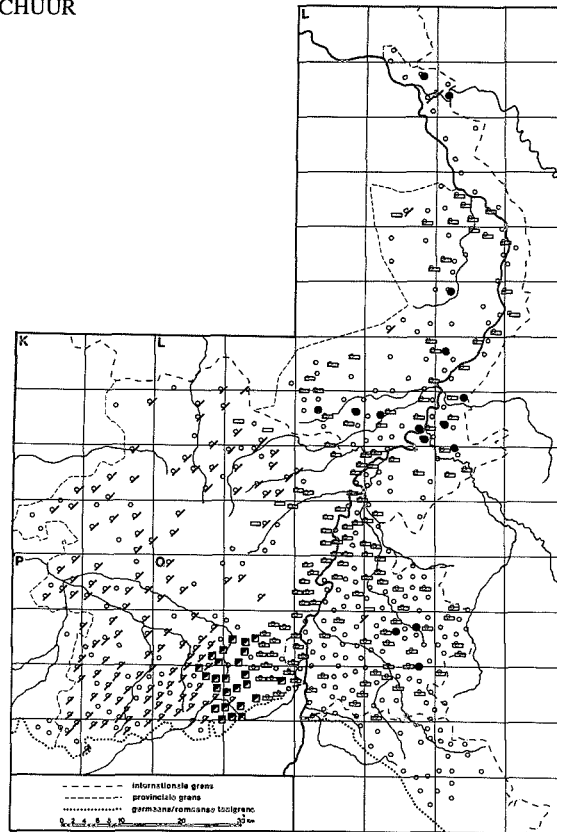
In de toelichting bij het lemma TASRUIMTE NAAST DE DORSVLOER (3.3.2) is al gewezen op de metonymische verbanden tussen de twee groepen benamingen. De benamingen van de stapel worden gebruikt om de ruimte waarin gestapeld wordt aan te duiden. Interessant is hier het voorkomen van de benamingen *gebont* en *verbont*; het is een geval van doorgezette metonymie: de naam van de begrenzing is overgegaan op de ruimte (i.c. de tasruimte) en deze weer op hetgeen die ruimte bevat: de oogststapel.

Daarna volgen in het lemma nog een aantal (bijna-)hapaxen die kennelijk van minder belang zijn.]

tas(t): *tas* K 278, 316, 317, 317a, 318, 353, 353c, 358, 359, 360, 361, L 209, 265, 314, 352, 353, 413, 414, P 44, 47, 49 (hoogstens 2), 107a, 115, 120, 172, 174, 175, 176, 178, 185, 188, 197, 213, 214, 218, 219, 227, Q 2, 2b, 3, 4, 5, 78, 98, 162, 180; *ta.s* L 282, 286, 314, 356, P 118, Q 2a, 71, 72; *tā.s* L 314, P 58, 187, 222, Q 71, 74, 76, 78, 162; *tā^o.s* P 185, 188, 196, Q 156; *tā.s* P 188; *tās* K 314, 315, 316, 318 (op de schelf), 353, 360, P 176, 179, 218, Q 80; *tā.s* Q 2, 72; *tās* P 176, Q 1; *tā.s* L 312, 313, P 119, 121, 177, 177a, 184, 186, 187, 188, 192, 195, 197, 220, 222, 223, 224, Q 2a, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 79, 79a, 80, 152, 153, 154, 156 (gewoonlijk 2; op kleine hoeven gaat alles op de schelf), 157, 157a, 159, 160, 161, 164, 164a, 165, 166, 167, 240, 241; *tā^o.s* P 220; *tā...s* P 120, Q 78; *tē...s* P 222; *tast* K 357, 358, 361, 361a, L 315, 316, 317, 354, 355, 355a, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367 (jonger dan *berm*), 416, P 44, 46, 47, 48, 50 (2 in de schuur), 51, 107a, 113, 117, 173, 174, 175, 176, 176a, 180, Q 3; *ta.st* P 118, Q 1, 2a; *tāst* L 163, 164, 314; *tā.st* P 52, 55, 58; *tāst* K 357 (op de schelf), P 44, 45, 46, 51, 176, 182; *tā.st* P 53, 55, 56, 57; *tā.st* P

Kaart 47. OOGSTSTAPEL IN DE SCHUUR

- ∟ tas(t)
- = berm
- zet
- gebont, verbont

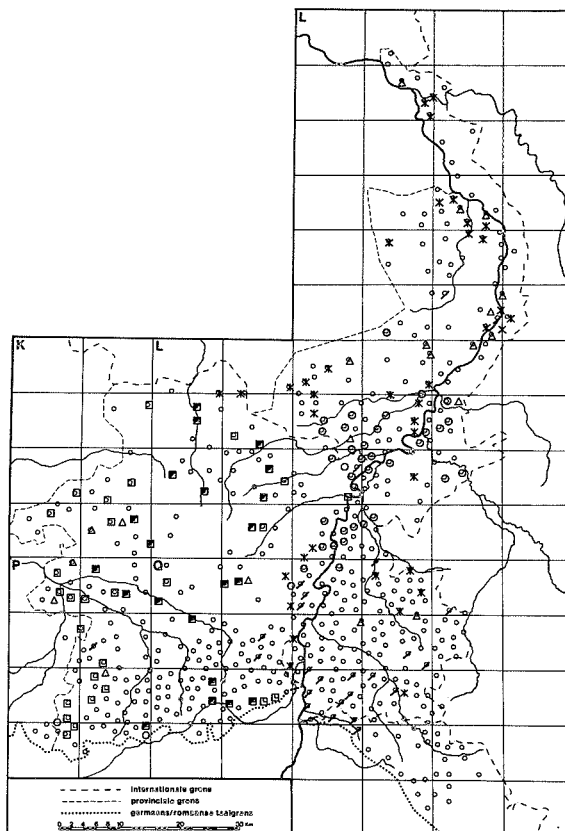

118a; **korentas(t)**: *kō.rəntas* K 359, L 353; *kō.ʷərən*- K 314; *kōrʷərə*- K 353; *kūrə*- Q 4; *kūr.rənta.s* L 356; *kōrəntās* K 316, 317; *kō.rən*- K 360; *kōrəntast* K 357; *kūr.rən*- L 363, 366; **graantast**: *grāʷəntast* P 44; **granentas**: *grōʷnəntās* Q 71; **greintast**: *grēʷntast* P 174; **terwetast**: *terʷtast* P 176a; **havertast**: *hōʷvər-tast* P 176a; **strotas(t)**: *struītās* P 197; *stru.ʷūtast* K 357; *stru.ʷi*- K 357; **hooitas**: *huʷūtās* K 314, 353; *hūi*- K 316; *huʷi*- K 318, 359; *hōi*- L 286; **schuurtas**: *šyrtā.s* Q 80; **berm**: *berʷm* L 211, 247, 268, 271, 288, 288a, 289, 289a, 289*, 294, 295, 299, 316, 317, 318b, 320c, 322, 324, 326, 329, 373, 374, 377, 378, 382, 383, 386, 387, 416, 425, 426, 0426, 427, 429, 429a, 430, 432, 434, Q 14, 15, 19a, 22, 32a, 33, 35, 39, 86, 93, 97, 98, 99*, 101, 111, 111*, 0112, 112b, 113, 117, 117a, 121, 121c, 197, 197a, 198b, 201, 203, 203a, 203b (stapel op de koestalzolder), 204a, 208, 211; *be.rʷm* L 270, 290, 291, 319, 325, 331, 331b, 367, 368, 368b, 369, 370, 372, 415, 419, 420, 421, 422, 423, 424, Q 6, 8, 10, 11, 20, 21, 94b, 95, 95a, 96c, 96d, 170, 209; *be.rʷmʷ* L 371, 371a; *bē.rʷm* Q 7, 9, 12, 13, 87, 88, 90, 91, 94, 171, 172, 174, 175, 178, 179,

188, 193, 198b (*ənə* - *vrōxtə*, *terəʃ*, *hōvər* enz. *berʷm* Q 202 (stapel op de koestalzolder); *bē rʷm* L 211, 214, 214a, 215, 216, 217, 245, 245 246a; *bōrʷm* L 209; *bōrʷm* L 244c (*ənən* - *rōk korenberm*: *kōrənberʷm* L 291; *kūr(i)ərəbe.rʷ* L 368, 415; **stroberm**: *strūʷbe.rʷm* L 371 **hooiberm**: *hō.ʷbe.rʷm* L 371a; **wisberm** *wēs.be.rʷm* L 270; **gebermde vruchten**: *g.berʷmdə vrōxtə* Q 193; **het gebermde**: [*he gāberʷmdə* L 330; **het gebermens**: [*het*] *g.berʷms* Q 39; **zet**: *zət* Q 77, 81, 83, 84, 85, 8, 154 (waarschijnlijk ouder dan *tas*), 155, 155 158, 158a, 163, 168, 168a, 169, 170, 173, 176 177, 180, 181, 182, 183, 242; *zəst* Q 162; **op zet**: *ōptsət* Q 81; **gebont**: *gəbōnt* L 163, 163. *gəbo.ni* L 330 (*eʷi* - *kōrə*); *gəbo.ni* L 318| 320a, 326, 329, 331, 332 (*eʷin gəvōlt* -), 38; *gəbo.ŋk* L 266, 291; **verbont**: *verbo.ni* Q 11 (verschillende stapels naast elkaar), 202; *və bo.ŋk* Q 113; **last**: *lāst* L 159a, 163, 163a; **stapel**: *stāpəl* K 278, L 423, Q 2, 2b; *stāpəl* K 31' 353; **bermistapel**: *berʷmstāpəl* L 422; **korenstapel**: *kōrəstāpəl* Q 2b; **hooistapel**: *hu.ʷstāpəl* 357; **hoop**: *hōp* P 222; **oogsthoop**: *ōshōp* 156; **greinhoop**: *grēnhōp* Q 80; **korenhoop**

Kaart 48. KAFBEWAARPLAATS

- ∨ kafhuis
- kafkot
- kafkoot
- kafgat
- △ kafhoek
- × kafhok

kōnhōp L 163; *schovenhoop*: *šaiŋhōp* Q 80; **oppershoop**: *ōpərshōp* Q 80; **hoop in de wis**: *hēɹp en də weš* Q 96; **mijt**: *mīt* L 321, 331; *mī.t* L 387; **berg**: *bēr²x* L 159a; **oogst**: *ōxst* L 312; *uxs* P 222; *uast* P 45, 48, 107a; *ūs(t)* P 176; *ust* P 48, 51; *üst* P 55; *ōuxs* Q 99*; *ōus* Q 192; *ō's*, *ōs* Q 187a; **geschuurde oogst**: *gəsxējərdən u^os* Q 2; **het koren**: [*het*] *kōrə* P 51; [*het*] *korə* L 265; **winkelgoed**: *wēnkəlgūt* Q 179; **het goed**: [*het*] *gut* Q 178; **winkel**: *wi.ŋkəl* Q 158; **bed**: *bēt* L 370; **roos**: *ruəsə* (mv.) P 176; **blok**: *blək* Q 22; **knab**: *knəp* Q 22, 28; **stijpel**: *stīpəl* L 320a; **stijper**: *stīpər* L 159a; **beitel**: *be.ītal* L 423 (minder gebr.); **hoge spijk**: *huəgə špik* L 291; **storm**: *stōr^om* L 321.

3.3.6 KAFBEWAARPLAATS (kaart 48)

(N 5A, 72c; N 14, 46; monogr.)

[De plaats waar het kaf bewaard wordt. Meestal is dit een aparte ruimte of een afgeschoten deel van een ruimte, zodat het kaf niet zo snel wegwaait. Vrijwel altijd gaat het om een deel van de schuur. In K 316 bewaart men het kaf buiten, in L 413 en Q 97 in een hoek van de dorsvloer. In

sommige plaatsen vult men een kuil tot aan de rand met kaf (zo ook *kafgat* voor Q 7).

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [zolder] het lemma GRAANZOLDER (3.4.11).]

kafkamer: *kafkāmər* L 163, 163a; *kōfkōmər* P 222; **kafhuis**: *kāfhūs* L 266, 269, 371a, Q 20, 117a; *kōfhōs* Q 86; *kāfəs* Q 192, 196, 196a; *k'āfəs* Q 200; *kāvəs* L 113, Q 9, 11, 12, 112b, 116, 204a; *k'āvəs* Q 203b (afgeschoten ruimte achter in de schuur), 247, 247a; *kāvəs* Q 187a; *kōfəs* Q 198b; *kōvəs* Q 93, 193, 196, 198, 198b; **kafkot**: *kafkōt* K 278, 317, 318, 353, 358, P 44, 48, 107a, 174, 175, 213, 214; *kāf-* P 176, 176a, 178, 180; *kāf-* L 316, 362, 372, 416, P 54, Q 2b; *kāf-* P 50; *kōf-* Q 178, 179; *kafkōt* P 49; *kāf-* K 314; *kōfkūt* Q 178; *kāfkōt* K 359, 361, L 352, 355a; *kafkōt* L 312; *kāf-* L 312, 314; *kafkūt* Q 162; *kāf-* P 51; *kōf-* Q 177, 180; *kōf-* Q 158; *kāfkū^(a)t* L 317; *kafkū^ot* Q 2; *kāf-* P 55 (achter de schuur); *kōf-* P 222, Q 3, 4, 71; *kāfkūt* L 366; *kāfkū^(u)t* L 360; *kāfkū^ot*, *-kū^ot* L 416; **kafhut**: *kāfhōt* L 247, 268; **kafhol**: *kāfhōl* L 282, 312; **kafkuil**: *kāfkūl* L 373; *kāfkōyl* L 372; *kāfkōl* K 361a; **kafgat**: *kaf.gā^ot* P 175; *kāf.gāt* L 265, 318

(tussen de muur en de stijlen), 318b (id.), 320a, 320c, 321, 321a, 322a, 326, 329, 330, 332, 369, 370, 372a, 374, 377, 378, 386, 387, 422, 423, 425, 426, 0426, 427, 432, Q 9, 14; *kā.f-* L 371, 371a, 423; *kāf.gā.t* L 324, 331, 331b; *kā.f-* L 420, Q 7; *kafgæt* P 222; **kafsgat**: *kāfs.gāt* L 432; **kaflok**: *kāflōak* Q 202 (afgeschoten ruimte); *kāflōk* Q 14; *kāflōk* L 426, Q 14, 20; *kāflō.k* L 429; **kafkelder**: *kāfkeldær* L 331 (onder de tasruimte); *kāfkaldær*, *kaf-* Q 2; *kāfkalær*, *kaf-* Q 2b (onder de tasruimte); *kōfkalær* Q 71 (id.); **kafzolder**: *kaf-[zolder]* L 163, 164, Q 95a, 113; *kāf-* L 211, 265, 270, 291, 294, 295, 429a, 430, 432a, Q 18, 18a, 20, 32a, 33, 94b, 95, 97, 98, 99*, 100, 101, 101a, 106, 111, 111*, 0112, 117a, 121c, 197, 197a, 203, 209, 211; *k'āf-* Q 88; *kāf-* Q 96c; *kōf-* P 222, Q 94b, 95, 162, 198; *kō^(a)f-* Q 156; *kō^(u)f-* Q 179; **kafstal**: *kafstal* P 177; *kāf-* Q 170; *kōf-* Q 71, 72, 76, 77, 78, 80, 168a; *kōfstāl* Q 96d, 159, 162, 174; *kāfstāl* Q 117a, 204a; **kafbeun**: *kāf.bōn* L 382; **kafwis**: *kāfwōš* Q 211; **kafhoek**: *kafhuk* K 358, L 159a, P 48; *kāf-* P 45; *kafuk* P 176; *kāfhūk* L 214, 215; *kōfhok* Q 4; *kafho-k* K 357; *kāfhök* L 268, 269, 270, 288a, 295, 321, 331, Q 98, 112a; *kāfh'ök* L 290, 291; **kafbak**: *kāf.bak* L 287; **kafhok**: *kaf-hok* L 163, 164, 165, 282, 422; *kāf-* L 214, 214a, 215, 217, 244d, 245b, 246a, 269, 269a, 270, 271, 282, 286, 288, 289, 289a, 289b, 292, 294, 318b, 322, 325, 329, 382, 422, Q 7, 22, 28, 35, 39, 94b, 204a; *kāf-* L 286; *kōf-* Q 94b, 96d; *kāf-øk* Q 9, 12; **kafkevie**: *kāfkavī* P 213; *kāfkavī* P 218; **kafoord**: *kāfært* L 331; **kafschuur**: *kōfšūr* Q 95; **schuurtje**: *sxyrkæ* P 44; **plaats voor de kaf**: *platš >vør də káf* Q 209.

3.3.7 RUIMTE WAAR MEN STRO HAKSELT EN BEWAART

(N 5A, 72a en 72b; div.; monogr.)

[Het stro dat als veevoer wordt gebruikt, wordt gehakseld (in stukken gesneden) en bewaard in een speciaal daartoe ingerichte „hakselbewaarpplaats”, of ergens waar toevallig plaats is (meestal in de schuur). Zie ook aflevering I.4, paragraaf 6.4 (blz. 149) over het snijden van het stro.

Een aantal benamingen betreft niet de ruimte in de zin van een vertrek, maar een kist, bak of ton waarin het stro gehakseld dan wel het haksel bewaard wordt. De bewerkingen, hakselen, snijden en bewaren, worden in het lemma weerspiegeld. Opgaven als „in de schuur” of „in het kafhuis” zijn hier niet gehonoreerd.]

hakselkamer: *heksalkāmær* L 163, 163A, 164; **hakselkot**: *heksalkot* K 358, L 360, P 48, 50, 55, Q 2b, 9, 12, 72, 86, 156, 196; *hīeksæl-* P 174; *heksalkot* P 49, 222; *heksalköt* L 352; *heksalkō^t* L 312, 314; *heksalkūt* L 317, Q 158, 162, 177; *heksalkū^t* Q 3, 4; *heksalkūt* L 360; **hakselgat**:

heksalgāt L 289b, 321, 278, 0426; *eksæl-* L 42 **haksellok**: *heksallōk* L 430; **hakselde**: *heksaldēn* L 416; **hakselzolder**: *heksalzōldær* 244d, 318b, P 218, Q 2, 2b, 88, 95a, 162, 19, 198, 198b; *īeksæl-* P 174; *heksalzōldær* P 17 *heksalzōlar* Q 71, 162, 170, 177; *heksalzōldær* 295; *heksalzōlar* Q 180; *heksalzōldær* L 271, 28, 292, 321, 326, 329, Q 18, 20, 32a, 33, 97, 11, 113a, 203b, 204a, 211; *heksalzōldær* L 372; *ha-salzōldær* Q 7; *heksæl-* Q 98, 112b, 204a; *heksæ-zaldær* Q 93, 178, 179; **hakselstal**: *hekselstal* 77, 96c, 156, 158; *hekselstāl* Q 117a; *hekselstē* Q 202; **hakselstalletje**: *hekselstēlkæ* Q 193; **halselplak**: *heksælplak* Q 222; **plaats voor te hal selen**: *platš >vør tæ heksælæ* Q 209; **hakselkoo**: *heksalkōi* L 331; **hakselgebont**: *hekselgæbont* 330; **hakselhoek**: *hekselhök* L 318b; **hakse hok**: *hekselhok* L 270, 286, 294, 326, 329, 36, 372a, Q 20, 22, 28, 39, 94b, 162, 187a; **strohol**: *stru^hhok* L 318b, 322; *strōi-* L 322; **stroko**: *strōkōt* Q 178, 179; *strōi-* K 361a, P 54; *strū* K 317, 357, L 316; *stru^uæi-* K 353; *strui-* P 17 Q 156; *struæ-* P 44; *stry-* L 422; *strō^u-* Q 8; *strōkot* Q 180; *struæ-* P 49; *strōi^kūt* K 361 **strostal**: *struⁱstal* P 218; **strozolder**: *strōizōld:* P 50; *strūi-* K 317, L 316; *strūæ-* P 48; *strui-* 312, P 178, 218; *stru^uæi-* K 318, 353; *strūi-* 215; *strū-* L 420, Q 94b; *strūi-* L 360 (zelszaam), 416, Q 156; *strū-* L 422, Q 187a; *strō^l* L 322; *struæ-* L 291; *strūizōldær* P 176; *strōzōl:* Q 86; *strōi-* K 361a; *strui-* L 317, Q 3, 4; *strū* L 360; *struzōldær* L 266, 269, 269a; *struæ-* P 4; *strū-* L 371a, 372a; *strūæ-* L 378; *strō-* L 29; *struyæ-* L 270; *strō-* L 331, Q 20; *strūy-* Q 113. *struzōldær* Q 11; *strui-* P 45; *stru^uæ-* P 44; *strō* Q 28; *strūy-* Q 39; *struæzyl^dær* P 44; **stroschelf**: *strūisxēl^lift* K 357; **stroschop**: *strōisxōp* P 5 **snijstal**: *šništāl* Q 111; *šni-* Q 98, 204a; **snizolder**: *sneizōldær* Q 7; *šneⁱ-* Q 95a, 105; *snī-* 312; *šni-* Q 99*, 192, 193; *snāi-* Q 80; *sneizōl:* K 361a; *sneⁱæ-* P 55; *šni^zōldær* Q 111; *šni-* 382, 0426, 430, Q 33, 35, 97, 98, 112b, 21 **scherfkot**: *sxer^lfkōt* K 314, P 45; **scherfhok**: *sxer^lfhōkskæ* 312; **scherfzolder**: *sxer^lzfōldær* K 358; **kraal zolder**: *kraækzōldær* P 174; **beun**: *bōn* L 382.

3.3.8 RUIMTE TUSSEN OPEENVOLGEND GEBINTEN (kaart 49)

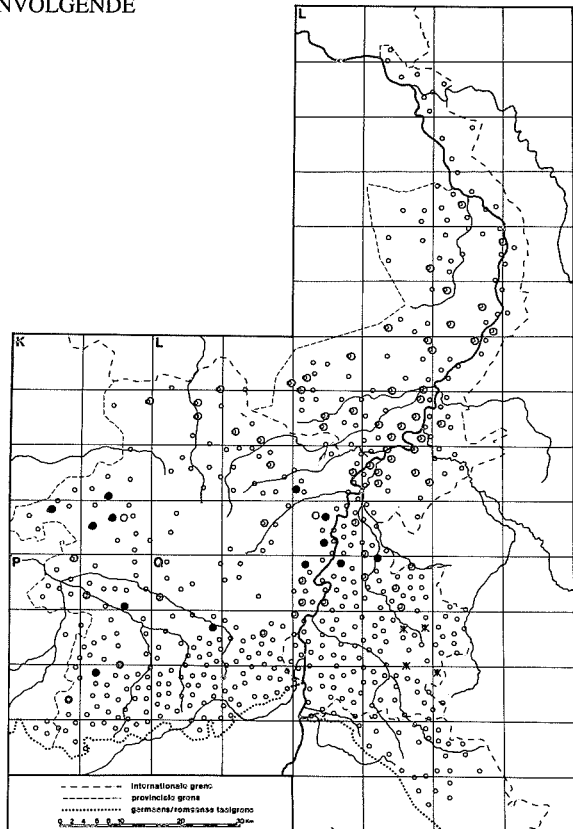
(N 4, 3; N 4A, 9a; A 25, 17)

[Het vak of de ruimte tussen de opeenvolgende gebinten in een stal of in een schuur, die wordt begrensd door de vlakken van twee gebinten en de buitenmuur of door één gebint en twee muren die dan een hoek vormen. Zie afbeelding 18 en de plattegronden bij paragraaf 1.2.

Bij driebeukige gebouwen omvat zo'n vak een deel van de middenbeuk en een deel van de zijbeuken. Bij éénbeukige gebouwen kan begrip:

Kaart 49. RUIMTE TUSSEN OPEENVOLGENDE
GEBINTEN

- gebint
- gebont
- * verbont

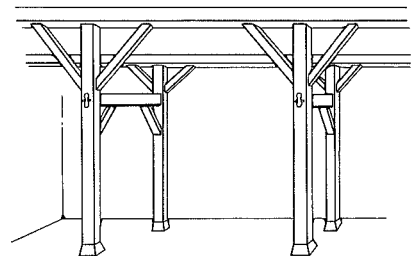
verwarring ontstaan met de ruimte tussen de stijlen, die immers in de buitenmuren staan. Zie daarom ook het lemma *RUIMTE TUSSEN DE STIJLEN* (3.3.9).

Omdat bij éénbeukige gebouwen de gebinten vaak niet zo duidelijk zichtbaar zijn (vooral in de stallen) en bij nieuwere gebouwen met dragende muren gebinten ontbreken, is de in dit lemma bedoelde ruimte voor vele informanten een onbekend begrip (met name in L 269, 271, 289, 296, 330, 375, 378, 378*, 381b, 0426, 429, Q 15, 32, 32a, 95, 99, 102, 112, 119, 121, 196, 203, 208 en 222).

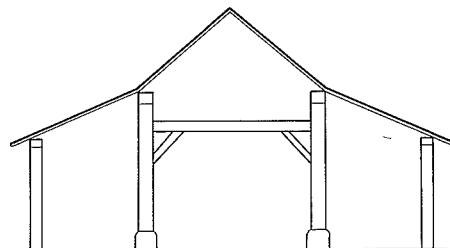
Van belang en interessant is de metonymische naamsoverdracht die zich in dit lemma herhaaldelijk voordoet: de benaming van de gebinten gaat over op die voor de ruimte tussen de gebinten.

Zie afbeelding 15.]

gebint: *gābent* K 318, 358, P 58, 176; *gābentš* L 368b, 420, Q 14; *gābenš* Q 7; *gābint* K 357, L 422; *gābēnt* K 353; *gābēntš* Q 20; *gābēnt* Q 72; **gebinte:** *gābentā* K 357; *gābēntā* Q 93; **gebont:** *gābont* L 420, P 45, 50, 174, 177, Q 2, 86; *gābontš* L 292, 371, 378*, 381; *gābont* K 278, 358,

A

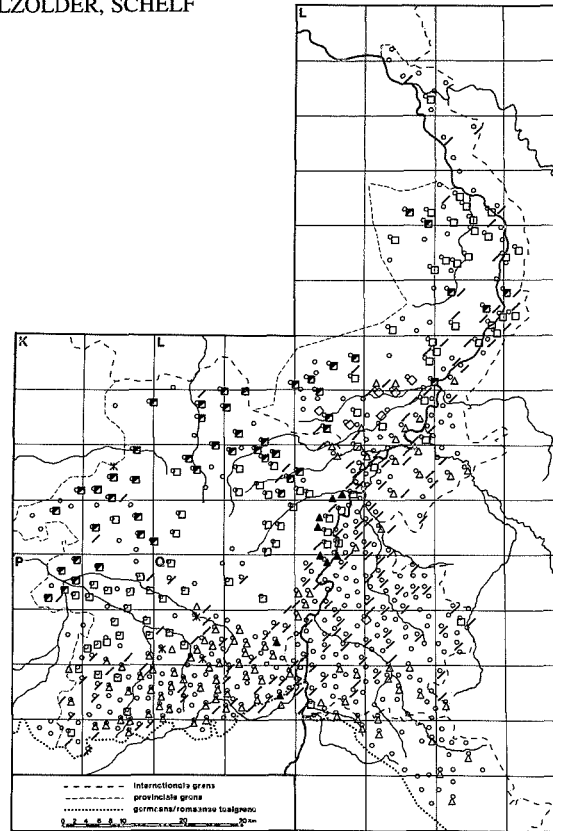

B

Afb. 15. Tasruimten
A. ruimte tussen de gebinten
B. ruimte tussen de stijlen

Kaart 50. HOOIZOLDER, KOESTALZOLDER, SCHELF

- schelf en sst.
- schelft en sst.
- ◇ stelling en sst.
- * tas en sst.
- ▲ berm en sst.
- △ hooistal
- / zolder en sst.

L 247, 265, 312, 314, 416, Q 96c; *gəbənʃ* L 288a, 293, 318b, 320a, 322a, 325, 326, 327, 328, 330, 332, 376, 377, 378, 382, 426, Q 21; *gəbənʃt* L 320a; *gəbənʃtʃ* L 322, 430; *gəbənʃtʃ* L 381a; *gəbənʃtʃ* L 318; *gəbənʃt* L 214, 289*, 289a, 289b, 317, 360, Q 12, 18; *gəbənʃtʃ* L 318b, 377; *gəbənʃt* L 282, 316; *gəbənʃt* Q 9; *gəbənʃk* L 266, 270, 290, 291; *gəbənʃk* L 244c, 267, 269b, 295; *gəbənʃk* L 267; *gəbənʃkt* L 290; *gəbənʃtʃ* Q 9; *gəbənʃtʃ* L 375, 430; *gəbənʃt* Q 28; *gəbənʃt* Q 39; *gəbənʃtʃ* (mv.) Q 33; **gebonte**: *gəbənʃt* Q 97; *gəbənʃtə* L 321; **gebontleg**: *gəbənʃtʃ* Q 7; **verbont**: *vəbənʃt* Q 202; *vəbənʃt* Q 112; *vəbənʃk* Q 113, 211; **vak**: *vak* L 248; *vakə* (mv.) L 423; **gevak**: *gəvək* Q 113; **porring**: *porenʃ* L 372; **pand**: *pant* L 270.

3.4. Zolders

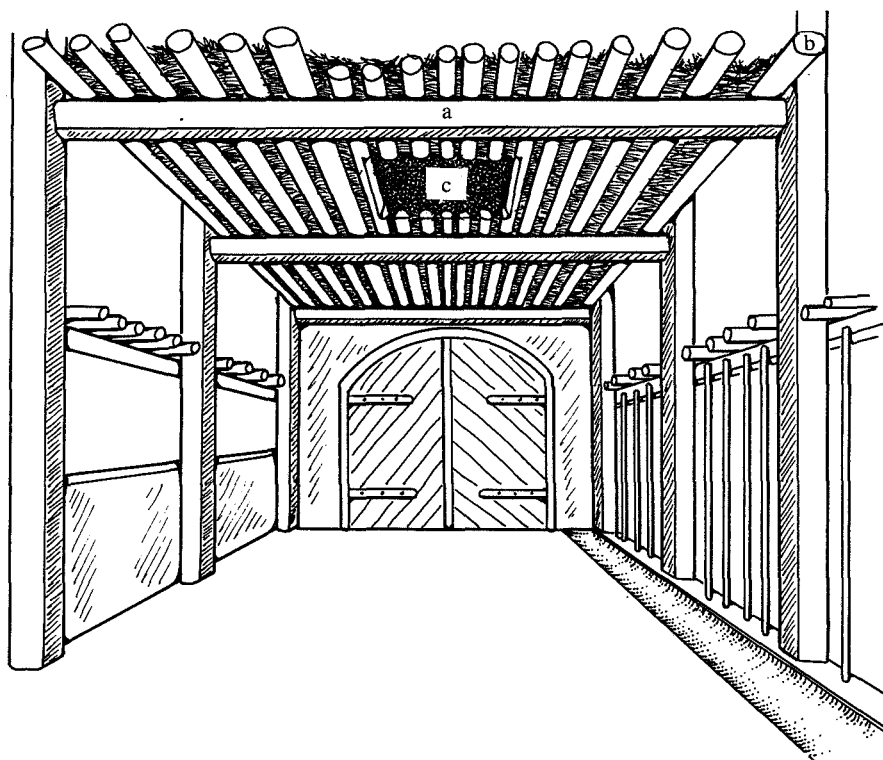
3.4.1 HOOIZOLDER, KOESTALZOLDER, SCHELF (kaart 50)

(N 5A, 55; N 4A, 13d en 13e; N 5, 84, 85, 90 c 91; JG 1a, 1b en 2c; A 7, 32; A 16, 5a; L 42, 2 L 47, 8a; L 48, 11; Lu 2, 11; S 50; Gwn 4, 9; V 17; monogr.; add. uit N 5A, 58b; A 44, 21h; B2, 292)

[De boven de koestal gelegen zolder, wa meestal hooi bewaard wordt. Het komt voor d deze zolder deel uitmaakt van de schuur of a leen vanuit de schuur bereikbaar is. Vandaar b nameningen die eigenlijk horen bij een zolder in c schuur.

De zoldering boven de koeien is vaak een *sche* en bestaat uit een of twee lagen rondhout, los c de gebintbalken gelegd, die worden afgedel met takkenbossen of horden en soms nog dich gesmeerd met stro en leem. Bij grotere bedrijve is deze zoldering ook wel gemetseld in kleir bogen. De koestalzolder heeft dan wel voorde van de warmte van de koeien, maar geen nade van de opstijgende damp.

Afb. 16. Hooizolder, koestalzolder
schematisch: a. onderste balken van de schelf; b. bovenste balken van de schelf; c. zoldergat

Een dergelijke schelf wordt gebruikt om hooi op te bergen, vaak ook stro en een enkele keer ook (ongedorst) graan. Een schelf kan op verschillende plaatsen in bedrijfsgebouwen voorkomen. Opgemerkt zij, dat *schelf(t)* in Q 90, 174, 177, 178 en 179 de benaming is voor „afdak, karschop, wagenloods”. Uit het feit dat voor die plaatsen *schelf(t)* ook voor hooiberging werd opgegeven, mag men afleiden dat het hooi daar in de „schuil” of onder een daarop gelijkend afdak werd bewaard.

De benamingen voor de zolder in het algemeen en voor de graanzolder worden behandeld in de aflevering over het boerenhuis (I.7).

De benaming **hooizolder** moet beschouwd worden als een recent neologisme, zeker in Belgisch Limburg.

Zie voor de fonetische documentatie van het woorddeel [*stal*] het lemma *STAL* (2.1.2).

Zie afbeelding 16.]

schelf(t): *skel^lʃ* P 214 (vroeger), 222; *skel^lʃ* K 357; *sxe^lʃ* K 317, 318, 359, L 246, 246b, 248, 250, 266, 267, 269, 269a, 271, 288c, 314, 316, 355, P 44, 45, 46, 48, 49, 50, 107a, 113, 114, 117, 172, 173, 174, 176 (ook *sker^lʃ*, een contaminatie van *schelf* en *scherm*, vergelijk het lem-

ma *SCHOP*, *AFDAK VOOR LANDBOUWGEREEDSCHAPPEN*, 3.1.8), 178, 179, 197, 211, 224, Q 78; *sxe^lʃ* K 278, 314, 315, 316, 317, 318, 353, 353c, 357, 359, L 268, 282, 286, 288, 288a, 288c, 289, 289a, 289b, 313, 314, 316, 355, 355a, P 44, 45, 46, 47, 48, 107a, 176, Q 2; *sxe^lʃ* K 358, 360, L 352, 354, 413, 414, P 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 118, 118a, 119, 120, 177, 177a (?), 186, Q 1, 2, 2a, 2b, 71, 73, 74, 75; *sxe^lʃ* K 358, 360, L 312, 315, 352, 353, 354, 356, P 51, Q 2; *sxe^lʃ* P 46; *šel^lʃ* L 269, 270, 290, 291, 295, 321, 326, 330, 360, 362, 372, 378, 419, 420, 421, 422, 423, Q 7, 9, 11, 77, 80, 88, 93, 160a, 168a; *šel^lʃ* L 265, 294, 295, 318, 318b, 321, 358, 360, 360a, 362, 420, 421, Q 119; *še^lʃ* L 363, 364, 366, 367, 368, 415, 415a, 416, 417, 418, Q 3, 4, 5, 71, 90 (= *schop*, *schuil*), 174 (id.), 177 (id.), 178 (id.), 179 (id.); *še^lʃ* L 317, 363, 365, 366, 367, 368; *sxe^lʃ* L 210, 214, 214a, 215, 217, 244c, 245b, 246a; *sxe^lʃ* L 209, 210, 211, 215, 244d; *sxe^lʃ* K 278, 317, 358, L 164 (minder gebr. dan *balker*), 248, 250, 268, P 107a; *sxe^lʃ* K 278, 314, 315, 316, 317, 317a, 353, 357 (in de hooiwinkel), 358, 359, L 216, P 47; *sxe^lʃ* K 361, 361a, L 312, 355a; *sxe^lʃ* K 361a, L 282, 286, 312, 313, 314, 316, 355; *sxe^lʃ* L 246, 266;

sxēl²ft K 278, L 312; *šēl²ft* L 291, 322, 326, Q 96c, 162 (minder gebr. dan *hooizolder*), 198; *šēl²ft* L 320a, P 47; *šē.²ft* L 360, 362, 368, 372, Q 4; *šē.²ft* L 317, 358, 359, 360, 361, 362, 416; *šēl²ft* L 290, 290a, 291; *sxēl²ft* L 269b; *sxēl²ft* L 245; *šēl²ft* L 270; *šēl²ft* L 295; *sxēl²ft* P 175, 218; *sxēl²ft* K 353, 358; *sxē.²ft* K 361, L 312, P 119; *sxē.²ft* K 361a, L 356; *šē.²ft* L 360, 362, 368, 368b, Q 7, 9, 11, 12, 80, 96c, 167; *šē.²ft* L 317, 360, 360a, 416; *šēl²ft* L 295; **hooischelf(t):** *hoišxēl²ft* Q 75, 78; *hoj²-* L 214a, P 56, Q 75; *huj²-* L 414, P 113, 114, 172 (ouder dan *hooistal*), 178, Q 1, 2; *hōj²-* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; *hōj²-* L 269, 271; *hūj²-* L 246b; *hujšxē.²ft* P 58, 118a; *hoj²-* P 53, 119, 120, 186, Q 73, 74; *hūjšxēl²ft* L 248; *hojšēl²ft* Q 80; *huj²-* Q 3; *hōj²-* L 291; *hōj²-* L 372; *h'ōj²-* Q 88; *hōjšē.²ft* Q 84 (in de „schuil“; minder gebr. dan *hooistal*), 168 (in de „schuil“), 175 (= „schuil“), 179 (id.); *hūj²-* L 363; *hoj²-* Q 168 (in de „schuil“); *hujšxēl²ft* K 314, 353 (ook achteraan in de schuur); *huš-* P 48; *huj²-* K 318, P 46; *hūj²-* K 317, 358; *hōj²-* L 355; *hoj²-* L 286; *hōj²-* L 210; *hōjšēl²ft* L 318; *huš-* P 47; *hōj²-* L 421; *hūjšē.²ft* L 365; *ujšxēl²ft* P 178; *ōj²šēl²ft* L 372; **hooischelm:** *hojšēl²m* Q 242; **schelm:** *šē.²m* Q 178; **stalschelf:** *stalsxē.²ft* L 355; **koeschelft:** *kusxēl²ft* L 286; *kūjšxēl²ft* K 317; *koujšxēl²ft* L 289; **opperschelft:** *opərsxēl²ft* L 352; **balken:** *bal²kə* L 192, 192a, 213, 215a; **balker:** *bal²kər* L 159a, 163, 163a, 163b, 164, 165; **hooibalker:** *hoj²bal²kər* L 159a; *hōj²-* L 159a, 164; **stelling:** *stēlən* L 292, 292a, 293, 318b, 320c (ook boven de schaaftal); *štēlən* L 292, 292a, 293, 326, Q 98; **hooitas:** *hojtās* Q 78; *hōj²-* Q 71; *hūj²-* K 316; *hōj²-* Q 71; *hōj²-* Q 71; *hōjtās* Q 80; **tas:** *tās* Q 78; *t'ās* Q 71, 80; **hooiberm:** *huibē.²m* Q 91 (boven de stal, in de schuur op overden); *hōj²-* Q 179; *hōj²ibē.²m* L 420 (ook boven de stal), 421; *ōj²-* L 423 (naast de dorsvloer, soms boven de stal), 424 (boven de stal), Q 6 (id. of in de schuur); **berm:** *bē.²m* L 372, 419, 421, 423; **hooizolder:** *hōjzōldər* Q 162; *hoj²-* P 176, 177, 188, 220, 222, Q 78, 156, 160 (bij grote bedrijven), 162, 168, 170; *hōj²-* L 159a, Q 80; *hūj²-* L 312, Q 2b; *huj²-* P 174, 175 (hooi ook op *bolder*), 178, 180, 214, 218, 222, 227 (id.), Q 87; *hūj²-* L 318; *huj²-* K 318; *hūj²-* L 360, 362; *huj²-* L 248; *hōj²-* L 159a, 191, 192a, 215, 215a; *hōj²-* L 267, 290, 290a, 318, 330, 377, 381, 420, 430, Q 94b (boven de paardestal), 95, 99, 99*, 102, 172; *h'ōj²-* Q 88, 101a, 187a, 188 (boven de paardestal), 193, 198b; *hōj²-* Q 198; *hōj²-* Q 196; *hōjzōldər* Q 192; *hōjzōldər* L 214; *-zōldər* L 214; *hōjzōldər* Q 86, 168, 174, 177, 180; *hoj²-* Q 76, 180, 181 (minder gebr. dan *hooistal*), *hoj²-* P 56, Q 76 (minder gebr. dan *hooistal*), 77; *huj²-* Q 4; *hōj²-* Q 71; *hōj²-* Q 71; *hōjzōldər* Q 72; *hūjzōldər* L 288c; *hōj²-* Q 192; *hōj²-* L 269, 269a, 270, 271, 292, 295, 296, 299, 322a, 327, 329, 331, 371a, 372, 372a, 374, 376,

378, 381, 381a, 381b, 382, 385, 423, 426, 404 428, 429, 430, 431, 432, 433, Q 12, 14, 20, 22, 32a, 96b, 96c, 97, 98, 100; *h'ōj²-* Q 101, 111, 111*, 113a, 203b; *hōj²-* Q 192, 2 *h'ōj²zōldər* Q 222; *hōj²-* Q 222; *hōjzōldər* Q 2 *hūj²-* L 266; *hōj²-* Q 7; *hōj²-* L 268, 292a, 2 319, 322, 422, 432a, Q 9, 18, 34, 35, 39, *h'ōj²-* Q 101, 119, 121; *hōj²-* Q 28, 31, 11 118; *hōjzōldər* Q 36; *hōjzōldər* Q 94, 175, 1 *hōjzōldər(r)* Q 178; *ōjzōldər* P 176; *uj²-* P 174, 1 (hooi ook op *bolder*), 178; *ōjzōldər* Q 7; *ōj²-* 422, Q 9, 11; *ōjzōldər* L 372, 423, Q 12; **st zolder:** *štruzōldər* L 290; *štrū-* L 420 (boven de koestal); *štrū-* Q 94b (id.); *štrūzōldər* Q : *štrūš-* Q 100; *štruzōldər* L 298; *štruzōldər* L 295; **bernzolder:** *ber²mzōldər* Q 119; **koez der:** *kujzōldər* P 48; *kuzōldər* L 321; **stalzold** *štalzōldər* L 290; *štalzōldər* Q 18a, 22; **koest zolder:** *kustalzōldər* Q 168a; *kuštāl-* L 3 *kāstāl-* P 116; *kōštalzōldər* L 429a, Q : *kōštalzōldər* L 434a; **zolder boven de koest** *zōldər bōvə dā kōstāl* Q 88; *zōldər bōvə dā kōstāl* Q 121; **zolder:** *zōldər* P 173; *zōldər* 371; *zōldər* K 357, Q 9; *zōldər* K 357; *zōldər* 175; **hooistal:** *hūj²stal* P 172, 178, 218, 2 224, Q 165 (boven de paardestal); (*h*)*uj²-* P 1 176a, 178; *hōj²-* Q 84, 94, 158, 162, 174, 1 179; *hoj²-* P 121, 177, 184, 185, 187, 188, 1 195, 197, Q 74, 75, 76, 78, 79a, 89, 152, 1 156, 157, 157a, 158a, 159, 162, 163, 164, 1 167 (boven de paardestal), 168a, 169, 170 (ouder dan *hooizolder*), 181, 182, 240, 241; *hōj²-* 184, 220, 223, Q 71, 72, 75, 76, 77, 79, 80, 8 82, 154, 170; *(h)ōj²-* Q 83; *hōj²-* Q 191, 192, 1 198, 201, 203, 204a, 262; *hōj²-* L 292, 29 300, 319, 320, 325, 327, 328, 369, 370, 37 376, 377, 381b, 382, 386, 387, 433, Q 10, 9 (boven het *schop*), 172, 196; *ōj²-* L 424, Q 12; *h'ōj²-* Q 202; *h'ōj²-* Q 222; *hōj²stəl* Q : *hōj²-* Q 200; *hōj²stəl* Q 204a, 259; *hōj²-* Q 2 247a; *hōj²-* Q 248; *hōj²-* Q 209; *hōj²-* Q 208, 2 *hōj²-* Q 204a, 208; *hōj²-* Q 252; **overstal:** *ōj²rv stal* L 423; **opperstal:** *opərstal* L 373; **opst opstal L 326; **hordestal:** *hoj²stal* P 218; **hooil dem:** *hōj²bōm* Q 262; **dek:** *dək* L 422 (hier vroeger het hooi geborgen); **het hooi:** *ət hōj²* 269a; de volgende opgaven zijn voorzetselbejelingen als aanduiding voor de hooizolder: **bov de stal:** P 212; *bōvə dā štālə* Q 33; **boven stallen:** *bōvə dā štəl* L 430, Q 33; **boven koestal:** *bōvə dā kustal* Q 168; *bōvə dā kōstāl* 9; *bōvə dā kōstāl* L 428, 434; *bōvə dā kōštāl* 102; **boven de koeien:** *bōvə dā kōj²* Q 99; **op koestal:** *op >dā kustal* L 370; *op >dā kōstāl* 158; *op >dā kōstāl* Q 7; *op >dā kōstāl* P 115; *>dər kōj²stəl* Q 117; *op ə kōstāl* L 422; *op ə ~ 8*; *op ə kuystāl* L 419; **op gene koestal:** *>gənə kōstāl* Q 203; **op de stal:** Q 161; *op >stal* P 182; *op >dā štāl* Q 13; *op ə stal* P 120, 91; *op ə štāl* L 371, Q 9; *op ə ~* L 420; *op***

stā.l P 188, Q 166; **op gene stal:** *o.p ana štā.l* Q 202; **op de stallen:** *op >dā stalā* P 115 (ook op de beulder wordt hooi geborgen); *op >dā stel* Q 153.

3.4.2 ONDERSTE BALKEN VAN DE SCHELF

(N 4, 68; N 4A, 13a; monogr.)

[De onderste balken van een schelf zijn ruwe, onbewerkte balken of boomstammetjes die op de gebintbalken rusten en naast elkaar gelegd de onderste laag van de schelf vormen. Zij zijn meestal rond. Zie ook het lemma BALKEN VAN DE ZOLDER BOVEN DE DORSVLOER (3.2.5).]

Zjidden is oorspronkelijk aan het Franse *gîtes*, dat in het volgend lemma in de term *contre-gñtes* voorkomt, ontleend, met herinterpretatie van de *t* tot een *d* vanuit het enkelvoud.

Zie ook afbeelding 16.a bij het lemma HOOIZOLDER, KOESTALZOLDER, SCHELF (3.4.1).]

balken: *bal^lk* L 286, 321, 322a, 377, 378, 430, 432, Q 39, 117a, 209; *bējk* L 317, 368b, 416; *bal^lkā* K 358, L 270, 312, 420, 422, 423, P 48, 49, 50, 58, Q 96c, 156, 162, 177; *bayka* L 317; *bāl^lkā* L 312; *bā.l^lkā* Q 198, 198b; *bal^lk* (enk.) L 429, Q 39, 86; **balkhouter:** *bal^lkhoutār* L 318b, Q 18a; *bal^lkoutār* Q 11; *bal^lkautār* L 420; *bal^lkhōtār* K 353; *baykhōtār* L 360; **balkhout:** *bal^lkhōlt* L 163; **warshouten:** *wērshoutā* Q 21; **keperen:** *kjē.pārā* Q 180; **kepers:** *kejārs* P 176; *kējārs* P 222; *kiāpārs* Q 76; **zjidden:** *žedā* Q 77b; **ribben:** *rōbā* L 321; **bruggen:** *brōgā* K 358, 361a, Q 158; *brōgā* P 50; *brekā* Q 3; **stalliggers:** *stā.llegārs* L 282; **rondhout:** *ronūt* K 278; **slieten:** *slūtā* L 164; **stalhouten:** *stā.lhoutā* L 289; **zolderbalken:** *zyldārbal^lkā* P 44; **balkbomen:** *bal^lkbym* P 51; **schelftbalken:** *sxēl^lft-bal^lkā* K 318; *sxēl^lft-bal^lk* (enk.) K 357; **schelfhout:** *šēl^lfhōt* L 416; *sxēl^lfhōlt* L 269a; **schelf(t)houter:** *sxēl^lfhōtār* P 46; *šōl^lfhōtār* L 360; *šēl^lfhōtār* L 265, 318b; *ēl^lfhātār* K 316; *sxēl^lfhōtār* P 55; *sxēl^lfhōltār* L 211; **schelfthouters:** *sxēl^lfhōtār*s P 45; *sxēl^lfhōtār*s P 48; **schelftbalken:** *sxēl^lft-bal^lkā* K 314; **bolderhouters:** *bōldārhoutārs* P 174; *bōldārhoutārs* P 175, 218; **bermhouter:** *ber^lmhōltār* L 269b, 270; *ber^lmhōtār* L 266, 291; **bermsouter:** *ber^lmshōtār* L 295; **tremen:** *trēmā* Q 7; *trēmā* Q 14; **sinkelbalken:** *sinjalbal^lkā* Q 71; **ronde kepers:** *rōn kejārs* Q 156; **knokbalken:** *knokba.l^lkā* Q 160a; **overleghouter:** *ōvārlekhōtār* Q 191; **liggers:** *legārs* L 314, 372, Q 7; **leghouter:** *lekhōtār* Q 88; *leghōtār* Q 77b; *lex-* Q 72, 179; *lēx-* Q 80; *lēq-* Q 39; *lexhōtār* Q 177; *lēkhōtār* Q 160a; *lexhōtār* Q 93, 178; *lēxōtār* Q 2; *lēqōtār* Q 9; *lēxhōtār* P 177; **legerhouter:** *lēgarhōtār* Q 97, 99*; *lēgār-* L 322, 326, 378, 429a, 430, Q 28, 98, 106, 111; *lēgārōtār* Q 12; *lēgārhōtār* Q 117a; *leāgarhōtār*

Q 119; **legerhouten:** *lēgarhōtār* L 0426; *lēgār-* Q 33; **beierdshouten:** *bejārshōtār* Q 101; *bejārshōtā* Q 203b; *b^lējārshōtā* Q 202; *bejārshōtār* Q 192 (boven koestal); **beierdshouter:** *bejārshōtār* Q 201; *bejārš-* Q 111, 111*; *bejārš-* Q 106; *bejārshōtār* Q 204a; *bejārshōtār* Q 112b, 113a; *b^lējārshōtār* Q 200, 247, 247a; *bējārshōtār* Q 209; **beierdshout:** *bētshūt* K 317.

3.4.3 BOVENSTE BALKEN VAN DE SCHELF

(N 4, 69; N 4A, 13b)

[De bovenste balken van een schelf zijn ruwe, onbewerkte balkjes of stammetjes die dwars op de onderste balken van de schelf rusten en los naast elkaar worden gelegd. Vaak zijn het ook takken of latten. In elk geval is dit hout dunner dan dat van de onderste balken. Vaak wordt er geen onderscheid gemaakt tussen de onderste en de bovenste laag en stemmen de benamingen overeen. Ook komt het voor dat de bovenste laag niet of slechts uit roeden bestaat. Zie ook het lemma ONDERSTE BALKEN VAN DE SCHELF (3.4.2).]

Zie ook afbeelding 16.b bij het lemma HOOIZOLDER, KOESTALZOLDER, SCHELF (3.4.1).]

balkjes: *bel^lkskās* L 286; **dwarshouter:** *dwērs-hōtār* Q 106; **spelderhouter:** *špēldārshōtār* Q 39; **kepertjes:** *kiēpārkās* Q 158; **latten:** *latā* P 50, Q 156, 162, 180, 209; **daklatten:** *dōklātā* P 222; **steunlatten:** *stōjnlātā* Q 76; **rijen:** *rī* Q 72; **palen:** *pōl* Q 98; **schelf:** *šēl^lf* L 321; *šōl^lf* L 368b; **schelf(t)staken:** *sxēl^lft(stākā)* L 211; **schelflatten:** *sxēl^lflatā* P 44; **dunne schelfthouters:** *dōn sxēl^lfhōtār*s P 45; **schelfbalken:** *šēl^lf-bal^lkā* L 420; **schelf(t)hout:** *sxēl^lfhōt*, *sxēl^lft-* L 282, 312; *sxēl^lfhāt* K 318; *sxēl^lfhōt* P 58; *sxēl^lfār* K 278; **schelfhouten:** *šēl^lfhōtār* L 270; *šēl^lfhōtār* L 422; **schelf(t)houter:** *sxēl^lfhōtār* L 289, 316; *sxō.l^lf-* L 312; *šēl^lf-* L 291, 326, 362; *šōl^lf-* L 295, Q 7, 96c; *šōl^lf-* Q 18a; *šāl^lf-* L 378; *sxēl^lfhōtār* P 55; *šōl^lfōtār* Q 11; *šō.l^lfōtār* Q 9; *šēl^lfautār* L 420; *šōl^lfōtār* Q 12; *šēl^lfhōtār* Q 178; *sxēl^lfōtār* Q 2; *sxēl^lfhōtār*, *sxēl^lf-* K 358; *šēl^lf-* Q 3, 179; *sxē.l^lf(h)ōtār*, *sxō.l^lf-* K 361a; *sxēl^lfhōtār* P 50; *sxēl^lfhōtār* K 353; *šēl^lfhōtār* L 416; *šēl^lfhōtār*, *šēl^lf-* L 360; *sxēl^lfhōtār* P 177; *šēl^lfhōtār* L 270; *šēl^lfhōtār*s Q 119; *sxēl^lfhōtār* L 288a, 314; *šēl^lft-* L 318b; *sxēl^lfhōtār* P 46; *sxēl^lfhōtār* P 51; *skēl^lft-* K 357; *sxēl^lfhōtār* K 357; *šōl^lfhōtār* L 317; *šōl^lfhōtār*, *šēl^lft-* L 360; **schelf(t)houters:** *sxōl^lfōtār*s P 174; *sxēl^lfhōtār*s P 49; *sxōl^lfhōtār*s P 175, 218; *sxēl^lfōtār*s P 48; *sxēl^lfhōtār*s P 48; **schelfssteek:** *šēl^lfstē.k* L 290; **tremen:** *trēmā* L 423; *trēmā* L 430; **legerhouten:** *lēgarhōtār* L 429; **legerhouter:** *lēgarhōtār* Q 7, 9; **sinkelhouter:** *sinjalhōtār* Q 71; **overleghouter:** *yāvārlekhōtār* Q 198; *lēvārlekhōtār* Q 86; *yā-*

varlexhōtār Q 198b; **overlegger:** *ṽvarleqār* Q 99* (niet in gebruik); **strijklatten:** *štriklatā* Q 201; *štreklata* Q 204a; **legerhoutjes:** *lēgārhtjās* L 378; **contre-gîtes (fr.):** *kontaržeta* P 176; **zetlatten:** *zetlatā* L 372; **schuillatten:** *šallatā* K 317; **topslitjes:** *topslitjās* L 164; **staken:** *stākā* L 269b; *stāka* Q 80; *stēk* L 265; *štēk* L 291; **spurriehouter:** *špōrihōtār* L 270; **geerden:** *gērdā* L 318b, Q 111.

3.4.4 SCHELF-TAKKENBOSSEN, SCHELF-HORDEN

(N 4A, 13c; N 4, 70)

[Boven op de beide balkenlagen van de schelf worden ter vorming van de zoldering (ter afdichting) takkenbossen gespreid. Het gebruik van takkenbossen is bij lange na niet algemeen. Een aantal benamingen die op de gebruikte takjes of roeden duiden, kunnen ook in gebruik zijn voor de schelfhorden als deze van takjes of roeden gevlochten worden. De schelfhorden bestaan uit gevlochten matten van twijgen of uit oude lap-pens stof. Om de afdichting te verbeteren wordt soms leem of stro gebruikt.]

mutserden: *mōtsārta* K 317; *mōtārdān* L 314; *mōtārdā* L 360, 368b; *mytārtān* L 312; *mōtārtā*, *-dā* L 317, 360; **mutserds:** *mōtsārs* K 278, 314, 318, 353, 357, 358, P 45; *mōtsārs* K 357, 358, 361a, L 312, 360, 422, P 46, 49, 50, Q 96c; *mytsārs* P 44; *mētsārs* P 50; **mutsele:** *mōtsāls* P 174; *miōtsāls* P 222; **mutsems:** *miōtsāms* Q 2, 156; *mōtsās* Q 178, 179; *miōtsām* P 55, 58; **mutsemen:** *miōtsāmā* Q 71; *miōtsāmā* Q 76, 162; *miōtsāmā* Q 77b, 160a; **mutsingē:** *meḷōtse.ṅā* Q 162; **rijzer:** *rejzār* K 316; *rīzār* L 317, 368b, Q 99* (ter plaatse niet in gebruik), 111; *rīzār* Q 203b; *rīzār* Q 202, 204a; **spelderrijs:** *špeldārrīs* Q 39; **spelderen:** *špēldārā* Q 119; **heetsels:** *heṭsāls* P 48; **fascinē:** *fāsinā* L 374; *fāsinā* L 282; *fāzīnā* L 332, 416; *vāzīnā* L 326; *fāsinā* L 291, 378; *flysejīnān* L 312; **faggen:** *fāqā* Q 201, 202, 209; **schansen:** *šānsā* L 265, 295, 299, Q 111, 202; **schansers:** *šānsārs* Q 9, 12; **platte schansjes:** *platā šēnsās* Q 119; **vitsen:** *viṭsā* Q 93, 177; *viṭsā* P 48, 51, 177; *fētsā* Q 18a; *fētsā* Q 72; **witsen:** *wētsā* Q 99* (ter plaatse niet in gebruik); **wisjes:** *wēsākās* Q 180 (boven woonhuis); **wijpen:** *wēpā* P 176; **bossen hout:** *bosā hōlt* L 164; **stro:** *strūjī* L 372; **rijshout:** *rēšhōt* Q 71; *rēšhōt* P 46; **rijswerk:** *rīswerṛk* Q 20; **spruitwerk:** *sprātwerṛk* P 174; **overdek:** *ṽvārdek* L 322; **horden:** *hōrtā* L 332; *hōrtā* L 322a; **bermhorden:** *berṛmhōrtā* L 270; **hordjes:** *hōrtjās* L 321; **flikken:** *flekā* Q 7; **tuingeerden:** *tūngērdā* L 318b; **vitsgeerden:** *viṭš-gērdā* Q 39; **vitsstekken:** *viṭsstekā* P 175, 218; *fētsstēkā* Q 86; **schabben:** *sxābān* L 286; **vlechtwerk:** *vlēxwerṛk* Q 7; **rijghout:** *raiḡhōt* Q 80; **rijwerk:** *rejwerṛk* Q 9.

3.4.5 HOOIVENSTER

(N 4A, 45b; N 5, 98; monogr.; add. uit N 5 56a en 58a)

[Bedoeld wordt een venster of luik in de gevel het dak van de stal waardoor het hooi (so stro) op de hooizolder getast wordt. Daarna kan het venster dienen voor beluchting of belichting.

Zie voor de fonetische documentatie van | woord(deel) [hooi] het lemma HOOI in aflevering I.3.]

gevelvenster: *gēvālvēnstar* K 316; *gejvālvins* P 50; **gevelvenstertje:** *gēvālvēnstarkā* K 2; *gēvālvēnstarkā* K 357; *gēvālvēnstarkā* Q 3; **schuurvenster:** *sxyrvēnstar* K 353; **zoldervenster:** *zōldārvēnstar* Q 99*, 106; *zōldārvēns* Q 88; *zōldārvinstār* Q 80; *zōldārvēnstar* Q 72; *zōldārvēnstar* L 420; **schelf(t)venster:** *sxēlʔf-vēnstar* P 48; *sxēlʔfi-* K 353; *sxēlʔft-vēnstar* K 353, L 244d; *sxēlʔft-vēnstar* P 46; **bermvēnster:** *berṛmvēnstar* Q 21; **hooibandvenstertje:** *hōjībān-vēnstarkā* P 222; **hooivenster:** *[hooi]vēnstar* L 163, 163a, 164, 211, 215, 242, 265; *-vēnstar* K 317, L 368b; *-vēnstar* K 36 L 270, 289, 289b, 290, 291, 292a, 295, 318b, 321, 322a, 326, 360, 378, 416, 420, 432, Q 2, 7, 9, 11, 12, 18, 20, 39, 77b, 96c, 97, 178, 179, 192; *-vēnstar* Q 7; *-vēnstar* K 314, 209; *-vēnstar* L 266; **hooivenstertje:** *[hooi]vēnstarkā* P 176, Q 97; **strovenster:** *štrūvēnstar* 291; *štrū-* L 290; **opsteekvenster:** *opstēk-vēnstar* L 326; **insteekvenstertje:** *enštēk-vēnstar* Q 33; **venster:** *vēnstar* L 299, 422, Q 11; *vēnstar* Q 196; *vēnstar* L 163; **venstertje:** *vēnstarkā* L 360; *vēnstarkā* P 44; **klein venstertje:** *klē vīnstarkā* K 358; **zolderdeur:** *zōldārdūr* 113a; **zolderdeurtje:** *zōldārdūrkā* L 31; **schelftdeur:** *sxēlʔft-dūr* K 358, L 288c; *šqʔ-dūr* L 360; **schelftdeurtje:** *sxēlʔft-dūrkā* L 31; 314; **hooideur:** *[hooi]dūr* L 295, 318b; *-dūr* 282; *-dūr* Q 170; **hooideurtje:** *hōjīdūrkā* Q 1; *hōjīdūrkā* L 282; **hooiluik:** *hōjīlūk* L 164; *hōjīlūk* L 382; **luik voor hooi:** *lūk-vōr hōjī* Q 5; **schobbenluik:** *šōbālūk* L 372; **steekluik:** *stēklūk* L 372; **stoffluik:** *stōfjūk* L 378; **luik:** *lūk* L 270, 371a; *lūk* L 372; *lūk* Q 9; **hooigat:** *[hooi]gat* K 317, L 211 P 48; *-gāt* L 322, 360, 372, 382, 416, Q 11, 14; *-gāt* P 50, 17, 218; **oogstgat:** *oūxst-gāt* L 322; *oūxs-gāt* L 35; **opsteekgat:** *opstēk-gāt* L 378; **steekgat:** *stēk-gāt* L 371; **zoldergat:** *zōldārgāt* P 48; *zōldārgāt* Q 11; *zōldārgāt* P 44; **stalgat:** *stal-gāt* Q 11; **haakgat:** *hōk-gāt* L 159a, 163, 164; **kijkgat:** *kejāk-goāt* P 178; *kik-gāt* L 329, 416; **gat:** *gāt* 360; **schelf(t)gat:** *sxēlʔf-goāt* P 107a; *sxēlʔf-gāt* P 176, 222; *sxēlʔf-* P 175, 218; *sxēlʔft-gāt* P 48; *šqʔf-* L 368b; **scherfgat:** *sxērʔf-goāt* P 15; **vangegat:** *van-gāt* P 174; **gevellok:** *gēvāllōk* 39; **hooistallok:** *hōštālōjūk* Q 209; **hooistallok**

højstallök Q 204a; **hooilok**: [hooi]lök Q 187a; *-lök* L 426, 0426, 430, Q 204a; *-lök* Q 202, 203b; *-lök* Q 247, 247a; *-lök* Q 198; *-lök* Q 200; **zolderlok**: *zöldarlök* Q 88; *zöldarlök* Q 193; **lok**: *lök* Q 28, 98; **opsteeklok**: *opstēaklök* Q 39; **steeklok**: *stēaklök* Q 39; **bermlök**: *ber^omlō^okər* (mv.) Q 32a; **strokok**: *strökut* Q 177; **schelf(t)kot**: *sxel^ofkut* Q 2; *sxel^ofkut* P 50; *sxel^ofkut* P 54; *sxel^ofkot* P 51; *sxel^ofkot* K 353, 357, P 45; *skel^ofkut* P 222; *sxel^ofkut* P 55; *sxel^ofkūt* Q 2b; *sxel^ofkūt* P 51; **hooikot**: [hooi]-*kot* K 314, 318; *-kut* Q 4, 86, 162; *-kut* Q 71; *-kūt* Q 76, 77, 80, 158; *-kūt* Q 162; *-kūt* Q 3; *-kūt* P 55; *-kūt* Q 93; **zolderkot**: *zöldarkut* K 361; **schuurkot**: *šyrkūt* Q 162; **kot**: *kut* Q 93; **hooiraampje**: *højremkə* L 269b; **hooislag**: *højšlāx* Q 211; **slag**: *šlā.x* Q 203b; **spijker**: *spīkər* L 318b; *spīkər* L 416; **kijkuit**: *kīkūt* K 361a, L 312; *kīkut* L 317; *kīkōt* L 312; *kīkūt* L 316, 422, Q 31, 95; *kīkut* L 294, 331, Q 7, 20; *kīkūt* P 55; *kīkət* P 45; **hooihoek**: *højhōk* L 416; **frontispice**: *frōndīspīs* L 330; **hooischouw**: *højxq̄* L 352.

3.4.6 ZOLDERGAT, OPENING IN DE KOESTALZOLDER

(N 5A, 56b; N 5, 97 en 97a; L 42, 24 passim; monogr.; add. uit N 5A, 57c)

[In de koestalzolder is meestal een opening waardoor het hooi naar beneden geworpen wordt om het aan de dieren te voeren. Waar de koestalzolder in open verbinding staat met de schuur is er meestal geen opening in de zoldering. Een aantal opgaven betreffen een luik of een scharnierende deur waarmee de opening afgesloten kan worden. De benamingen kunnen ook gebezigd worden voor een opening in de gevel of in het dak waardoor het hooi op de zolder wordt gebracht. Zie ook het lemma HOOIVENSTER (3.4.5).

Zie voor de fonetische documentatie van het woord(deel) [hooi] het lemma HOOI in aflevering I.3.

Zie ook afbeelding 16.c bij het lemma HOOIZOLDER, KOESTALZOLDER, SCHELF (3.4.1).]

zoldergat: *zöldərgat* P 44; *zöldərgāt* L 420; **schelf(t)gat**: *sxel^of-gat* P 48; *sxel^oft-* K 278, P 48; *sxel^of-gāt* L 266; *šēl^of-* L 292, 321, 326, 360, 372, 416, 422, Q 7; *šēl^of-* L 290a; *šēl^oft-* L 318b; *šēl^oft-* L 360; *sxel^of-got* L 312; *sxel^of-gōt* P 55, 107a, 173; *sxel^of-gōt* P 172, 176, 178; *skel^of-* P 222; *sxel^of-gōt* P 50; *sxel^of-gōt* P 49; *sxel^of-goat* P 178; *sxēl^of-goat* P 218; **schelfsgat**: *šēl^ofsgāt* L 290; **scherfgat**: *sxēr^of-gat* Q 78; *sxēr^of-gat* P 174; *skēr^of-gōt* P 176, 222; **hooigat**: [hooi]gat L 163, 163a, 215, 244d, 368b, P 48, Q 7, 11; *-gāt* L 266, 269, 269a, 271, 290, 291, 292, 294, 299, 316, 317, 318b, 322, 326, 329, 330, 331, 360, 362, 371, 372 (minder

gebr.), 372a, 377, 378, 382, 420, 423, 0426, 432, Q 7, 9, 12, 95; *-gāt* Q 187a; *-gāt* L 420; *-gōt* Q 179; *-gōt* L 312; **strogat**: *strugāt* L 318b, Q 7; *stry-* Q 94b; *štrō-* L 329; **voedergat**: *vūjərgat* P 50; *vūjər-* K 317; **voergat**: *vōrgāt* L 360; **roetsjgat**: *rutš-gāt* L 382; **steekgat**: *stēk-gāt* L 378; **bermgat**: *ber^omgāt* L 372, 423; **haakgat**: *hōk-gat* L 159a; **sinkelgat**: *senkəlgat* P 45; **gat**: *gāt* L 371, Q 94b; *gōtər* (mv.) Q 179; **schelf(t)kot**: *sxel^ofkot* K 318; *sxel^oft-* K 314, 317, 318, 353, P 44, 45, 51; *sxel^ofkoet* L 312; *sxel^ofkut* P 177, Q 2; *sxel^ofkut* P 54; *sxel^ofkut* K 361; *sxel^oft-* L 317; *sxel^oftkōt* L 316; *sxēl^ofkūt* K 361a, Q 2b; *sxel^oft-* P 51; *sxel^ofkūt* P 55; *šēl^of-* Q 3; **hooikot**: [hooi]kōt K 318, 353, 357, 358, P 44; *-kot* K 314; *-kut* Q 72, 86, 156, 162, 170, 177, 178; *-kut* Q 2, 71; *-kūt* Q 93; *-kōt* L 282, 352; *-kūt* Q 76, 77, 80, 162; *-kūt* Q 162; *-kūt* Q 22; **voederkot**: *vūjərkōt* K 318; *vōjər-* K 358; *vūjərkūt* Q 80; *vōjər-* P 51; **voerkot**: *vūr^okōt* L 282; **zolderkot**: *zöldərkōt* Q 4; *zöldərkūt* Q 88; **strokok**: *strokut* Q 177; **luchtkot**: *lōxtkōt* K 317; **kot**: *kūt* Q 77, 156; *kūt* Q 162; **bolderkot**: *bīd^odərkōt* P 222; **zolderlok**: *zöldərlūk* Q 193; **hooistallok**: *højstallök* Q 204a; *højstallōa.k* Q 247, 247a; *højstallū^o.k* Q 200; **hooilok**: [hooi]-*lök* Q 88, 96c, 99*, 187a; *-lök* L 426, 0426, 430, Q 28, 35, 111, 117a, 192, 203b, 204a; *-lōk* Q 209; *-lōk* Q 196; *-lōk* Q 39, 202, 203b; *-lūk* Q 198b; *-lōx* Q 31; *-lōx* Q 211; **strokok**: *štrō^o-lō^ok* Q 32a; **oogstlok**: *oogslök* Q 22; **opsteeklok**: *opstēaklök* Q 39; **lok**: *lök* Q 94b, 95a; *lök* Q 20, 22, 31; *lūk* Q 98; *lōx* Q 31; *lōx* Q 211; de volgende woordtypen betreffen een luik over de opening in de koestalzolder: **zolderluik**: *zöldərlūk* Q 95; *zöldərlūk* Q 7; **hooiluik**: [hooi]lūk K 358; *-lūk* L 163, 164; *-lūk* L 211, 270, 318b, 320a, 429, Q 98; *-lūk* L 295; *-lōk* L 159a; **voerluik**: *vūr^olūk* L 282; **luik**: *lūk* L 289b, 331, 371a; **hooistalslag**: *højstəlšlāx* Q 204a; **balkvenster**: *bal^ok.venster* L 163, 163a; **hooideur**: *højidūr* L 295; **hooideurtje**: *højidūr^okə* Q 156; **valdeur**: *valdūr* L 286; *valdyər* Q 202; **dakdeur**: *dōk-dūr* Q 162; **deurtje**: *dūr^okə* Q 156.

3.4.7 DUIVENHOK (kaart 51)

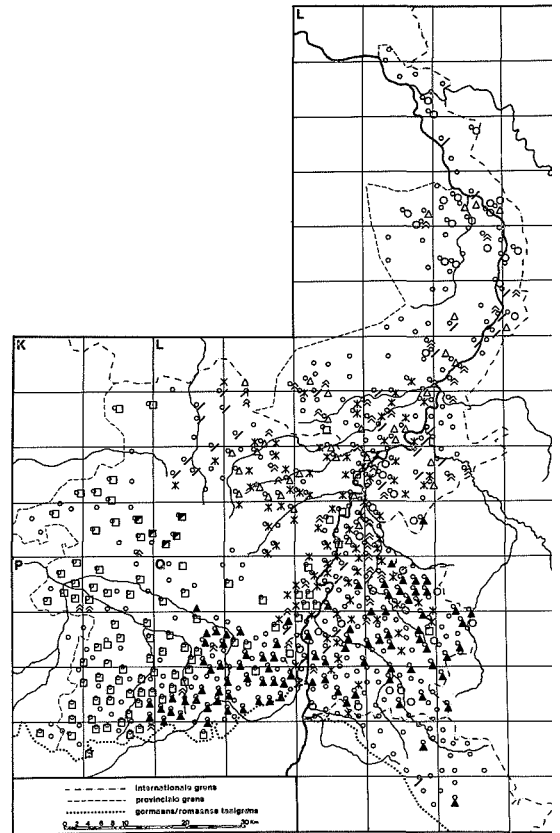
(JG 1a, 1b, 1c, 2c; A 10, 9k; L 8, 9a; L 38, 31; S 37; monogr. add. uit N 5A, 58c („fii”) en JG 2c; A 28, 14c („spijker”))

[Soms vindt men in de nok van de zolder een afgeschotte ruimte voor de duiven, die door een gat in de gevel of in het dak in en uit kunnen vliegen. Hier staan de benamingen voor het duivenhok, ongeacht de vorm van dat hok, bijeen. De termen *slag* en *spijker* in dit lemma hebben betrekking op de duivenkooi als geheel. Zie ook het lemma DUIVENSLAG (3.4.8).

In kaart 51 zijn voor Belgisch Limburg alleen de mondelinge verzamelde gegevens in kaart ge-

Kaart 51. DUIVENHOK

- ∨ duivenhok
- duivenkot
- ▣ duivenkoot
- △ duivenkooi
- ≈ duiventil, til
- ▲ duifhuis, duives
- duivenslag
- * (-)spijker

bracht.

Zie afbeelding 17.]

duivenhok: *duvə(n)hok* L 191, 286, 289, 291, 292a, 295, 316, 317, 326, 330, 376, 381, 382, 385, 415, 427, Q 14, 15, 21, 88, 95, 99, 102, 188; *duəvə* L 282; *dūvən* L 313, Q 88; *dōvən* Q 84, 170; *dqvə* L 315, 353, 354, 355, P 57; *dq̄vən* L 352; *dqvəvə* P 44; *dūvən* L 360; *dūvənok* L 286, 312, 313, 314, 317; *dqvənok* L 315, Q 1; *duvehok* L 213, 267, 268, 269, 269a, 270, 329; *dqvəvhok* Q 278; **duifhok:** *duvek* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; **duivenkot:** *dqvəvkot* K 278, 358, Q 11; *dqvə* K 317a; *duvə* K 360, L 313, 318, 319, 368, 419, 422, 423, Q 7, 9, 10, 13, 87, 88, 96, 96c, 243; *duəvə* L 282; *dūvə* L 371, 416, 417, 418, Q 11, 12, 88, 95, 113, 188; *dqvə* Q 5; *dōvə* P 186, 193, 196, 221, Q 170, 174; *doəvə* P 197; *dqvə* K 278a, 316, 318, L 372, 413, 414, 415, 420, P 46, 51, 56, 58, 119, 120, 121, 184, 186, 187, 188, 192, 193, 194, 195, 220, 223, 224, Q 1, 2a, 3, 5, 10, 12, 13, 71, 73, 74, 77, 78, 81a, 82, 83, 152, 153, 155, 156, 157, 159, 164, 165, 167; *dqvəvə* K 353, P 211; *dqvə* P 46, 52, 55, 57, Q 71, 84; *dqvə* K 278, 314, 315, 358, P 44, 45, 47, 48,

49, 50, 53, 118, 118a, 119, 120, 121, 177, 177, Q 2, 79, 79a; *dqvə* P 113, 117, Q 156; *dāvə* 115, 172, 173, 174, 175, 176, 176a, 178, 178, 180, 182, 214, 218, 219, 227; *dāqvə* K 357, 219; *dēvə* P 214; *dūvəkot* L 415, Q 94; *dqvəvkot* P 51; *dūvəkot* L 286, 314; *dqvə* K 359, 361, L 315, 355, 413, 414; *dāvə* L 352; **duivenkooi:** *dūvəkōi* L 286, 289a, 318b, 322a, 323, 333, 367, 385, 426, 427; *dqvə* L 315, 353, 358; *dāvə* L 352; *dqvəvkō* L 353; *duvəkōi* 267, 270; *dqvəvkōi* L 381a; *duvəkōi* L 316, 360, 365, 366; *duvəkōi* L 317, 368, 422; *dū.vəkō.i* 369, 370, 372, 418, Q 6; *duvəkōi* L 289, 293, 318b, 320, 326, 328, 360; *dūvəkōi* L 356, 359, 360, 361, 363, 364, 365, 366, 367, 414, 417; *dqvəvkōi* L 291; *duvəkōi* L 210; *duvəkōi* 213, 214; *dūvə* L 215a; **kooi:** *kōi* L 323; *kōi* 266; *kōi* L 363; **duifkouw:** *dqvəkōi* L 270; **duiventil:** *duvətēl* L 246a, 286, 299, 317, 320, 321, 326, 326*, 381, 386, 387, 0426, 427, Q 2, 95; *dūvə* L 290, Q 187a; *dāvə* P 50; **til:** *tēl* 211, 268, 269, 289, 289b, 294, 300, 317, 318, 331, 360, 362, 378, 420, 429, 430, P 49, 222, 22, 31, 76, 95, 96c, 98; *tēl* Q 9; *tēl* 361a; **duivenstal:** *dqvəvəstal* Q 83; **duivenp**

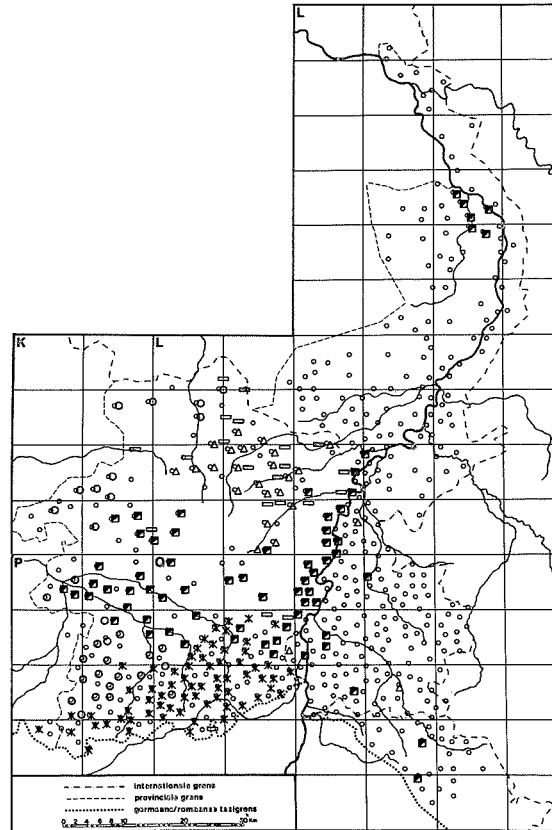
Afb. 17. Duivenhok en duivenslag in het poortgebouw
(foto van het klooster van Kolen in Kerniel (Q 152) door A. Lambrechts in december 1973; doc. Bokrijk)

der: *dōvāpqlar* Q 86, 168a; **duivenhuis:** *duvāhus* Q 116; **duifhuis:** *doufhuq².s* P 197, 220, Q 160, 164, 166; *dōfhuq* Q 78; *dofas* Q 18, 21, 29, 30, 32a, 33, 34, 35, 36, 38, 88, 98, 100, 101, 101a, 103, 110, 111, 111*, 112a, 113, 113a, 113c, 117b, 119, 121, 196, 196a, 201, 202, 203, 207, 208, 253; *duvās* Q 22, 99, 116, 117a, 193, 196, 208, 211, 222, 284; *dūvās* Q 91, 96, 96a, 102, 172, 179, 195; *dō.vās* Q 84, 89, 90, 156, 168a, 170, 171, 174, 175, 178, 179; *dofas* L 432a; *dofas* Q 27, 30, 32, 102, 105; *dōvās* Q 71, 76, 154, 170; *doufās* Q 196; *dōmvās* Q 72, 77, 82, 83, 121b, 155, 162, 177; *dōv.vās* Q 158a, 163, 167, 168, 169, 181, 182, 241, 242; *dūvās* Q 94; *dō.vās* Q 75, 80, 157a, 161; **duivert:** *dōv.vært* Q 240; **duivenslag:** *dōjivāslax* P 5; *duvā-* L 164, 165, 209, 211, 213, 214, 214a, 215, 215a, 216; *dyvā-* L 192a; *dōjivāslāx* Q 2; *duvā-* L 381, 381b, 428, 431, Q 5, 95; *dūvā-* L 217, 245, 246, 246a, 248, 249, 250, 271, 378, 381b, 432a, Q 96a; *dōvā-* L 413; *dōmvā-* P 57; *duvāslāx* L 291, Q 27, 31, 35, 39, 97, 113, 196, 203, 204a, 208; *dūvā-* Q 119; *duvāslāx* Q 87, 198; **slag:** *slax* L 191, 210; *slāx* L 266; *slāx* L 290, 296, Q 101, 104a, 105, 118, 187; **duivenspijker:** *duvāspikar*

L 286, 289, 292, 293, 317, 319, 320a, 320b, 322, 326, 326*, 328, 361, 366, 368, 371, 371a, 372, 377, 382, 419, 420, 421, 422, 424, Q 8, 9, 10, 14, 20; *dōmvā-* L 353, 355, Q 21; *dūvāspikar* L 316, 319, 370, 419, 422, Q 10, 95; *dūvā-* L 360, 361, 364, 416, 418; *dōmvā-* L 354; *duvāspikar* L 381a, 381b, 0426, 429, Q 19, 98, 111*; *dūvāspejkar* L 282, 327; *dōmvā-* L 420; *dōmvāspejkar* L 360; *duvāspikart* L 312, 328, 370, 373, 381, 420, 425, Q 7, 9, 15; **spijker:** *spikar* L 313, 316, 317, 320a, 328, 355, 356, 359, 360, 362, 363, 365 (een kist), 366, 367, 368 (vroeger een kist), 368b, 369, 370, 371, 372, 374, 378, 381a, 415, 416, 419, 420, 424, Q 6, 7, 9, 10, 11, 12, 18, 96c; *spikar* L 352; *špikar* L 322, 330, 381a, 428, 429, 434, Q 7, 21, 32a, 34, 99, 106, 113, 193, 196; *spikar* L 371, 377, 422, Q 6, 8, 11, 88, 95; *špikar* L 430, Q 31; *spējkar* L 360; *spikart* L 362, 371a, 378; *spikart* L 416; *špikart* L 429, 430, 432, Q 19, 20, 22, 31, 33, 97, 98, 99*, 111, 112a, 196, 196a; **duivenstee:** *dūvāstē* Q 199; **duivennest:** *dūvānēs* Q 196; **duivennest:** *dōvānēs* Q 171; **hapa (wa.):** *hapo* Q 284.

Kaart 52. DUIVENSLAG

- (duiven)slag
- * (duiven)val
- (duiven)kijker
- △ (duiven)spijker
- = (duiven- e.a.)plank

3.4.8 DUIVENSLAG (kaart 52)

(JG 1a, 1b, 2c; L 8, 9b; monogr.)

[Het platform op het dak of tegen de gevel vóór de toegang tot het duivenhok, waarop de duiven aanvliegen en neerstrijken. Doorgaans is het platform niet meer dan een plank, soms heeft het de vorm van een huisje met een dak.

In een enkel geval is de betekenis van de opgegeven term beperkt tot het (getraliede) valdeurtje dat men kan verstellen voor in- en uitvliegen; deze gevallen zijn telkens in het lemma vermeld.

In kaart 52 zijn voor Belgisch Limburg alleen de mondeling verzamelde gegevens in kaart gebracht.

Zie ook afbeelding 17 bij het lemma DUIVENHOK (3.4.7).]

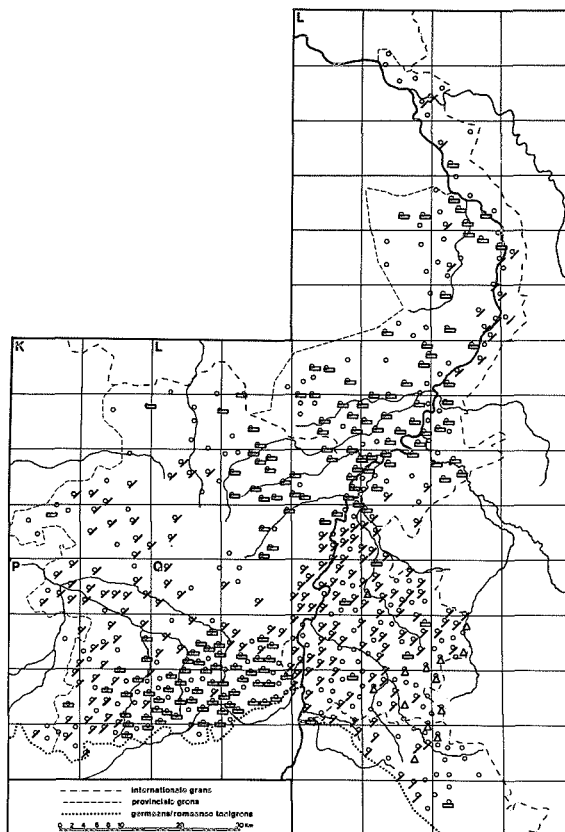
duivenslag: *dq̄ivəslax* K 358; *duvəslāx* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; *düvə-* L 316, 319, Q 7, 10, 11, 12, 83, 88, 95, 102, 188; *dq̄yvə-* Q 1; *dovə-* P 57; *dq̄yvəslā.x* K 360; *duvəslāx* Q 99*, 253, 278; *dq̄yvəslōx* Q 1, 3; *düvə-* Q 180; *düvə-* Q 94; **slag:** *slax* K 358, L 360, 413, P 48, 49, 50, Q 13; *slā.x* K 359, 361, L 313, 355, 362, 368,

370, 371, 372, 413, 416, 418, 419, 420, 422, 423, 424, P 51, 52, 53, 55, 56, 57, Q 2, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 72, 96c, 196a; *slāx* L 42, Q 6, 8, 21; *slō.x* L 414, P 58, 119, 120, Q 1, 71, 73, 74, 82, 83, 89, 90, 91; **duivenval:** *da vəval* P 211; **val:** *val* K 278, L 364, P 175, 178, 182, 186, 187, 192, 195, 197, 214, 218, 219, 220, 224, Q 5, 71, 77, 159, 164, 166; *va.l* L 35, Q 72, 81a, 82, 152, 154, 156, 158a, 160, 161, 168a, 181, 242; *vāl* P 184, 186, 223, 227, Q 16, 178, 179; *vā.l* Q 75, 76, 79, 79a, 80, 87, 88, 91, 153, 155, 157, 157a, 162, 163, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 174, 175, 177, 178, 179, 180, 240, 241; **duivenkijker:** *dq̄ivəkejkər* K 278, *dōvəkēkər* P 176; *dōvə-* P 46; *dōvə-* K 315; **kijker:** *kīkər* L 282, 312, 314, Q 5; *kīkər* P 21, *ki.kər* L 312, 313; *kēkər* K 357, 358, P 47, 51, 113, 115, 117, 121, 172, 173, 176, 176a, 177, 178, 179, 180, 187, 188, Q 78, 160; *kēkər* 118, 118a; *kē?ər* K 315, 353; *kējkər* P 17, *kē.kər* P 195; *kē.?ər* K 314; *kēj?ər* K 278; *kejk* K 316, 318; **duivenspijker:** *duvəspīkər* Q 5, *düvəspi.kər* L 363; **spijker:** *spīkər* L 319, 319a, (valdeurtje), 356, 358, 360, 360a, 362, 364, 365, 366, 367, 413 (id.), 415, 417, 421, 423, Q 5 (id)

Kaart 53. POORT
(klankkaart)

- ∨ poort, lange klinker
- = poort, korte klinker
- △ poorts

spi.kər L 315, 317; *spiəkər* L 316, 352; *špikər* L 426; *spikər* L 418; *špikər* Q 204a; *spej.kər* L 355; *spikərt* L 416; **plank**: *planj* K 317a, 360, L 353, 371, Q 241; *plā.ŋk* L 316, Q 87; **plankje**: *plēŋkskə* L 313; *plēŋkskə* L 282; **valplank**: *valplā.ŋk* L 286; **vliegplank**: *vlēxplanj* L 356, 367, 368, 372; **strijkplank**: *stri.kplā.ŋk* L 367, Q 88; **wiplank**: *wepplā.ŋk* L 359, 360, 362; *wōppla.ŋk* L 319; **zitplank**: L 363; **loopplank**: L 366; **uitkijkplank**: L 359; **uitvlieg**: *ūtvlēx* L 361; *qutvlēx* L 420; **duivenklep**: *duvəklēp* L 298, 370; *duvəklēp* L 325, 333; *duvəklōp* L 288a; *duvəklōp* L 288, 289; **klep**: *klēp* L 432; **duivenhorde**: *duvəhōrt* L 295; **duivenrek**: *duvərək* Q 18; **duivenpolder**: *duvəpōldər* L 354; **duivenloop**: *dēvəluəp* P 44; **loop**: *luəp* P 45; **duivenstok**: L 321; **til**: *tel* L 312 (toegang tot het hok), 368b, 413, P 49 (hok en slag), Q 4, 88, 179; **bak**: *bak* L 369; de volgende drie opgaven hebben betrekking op de tralies van de duiven-slag: **tralie**: *trəl* Q 161, 162, 167, 168; **klapeten**: *klopete* Q 178; **klampetten**: *klampētə* P 188, 192Q 79, 79a, 156.

4. De poort en het poortgebouw

4.1. De poort

4.1.1 POORT (kaart 53)

(N 7, 48a; JG 1a, 1b; A 10, 7a en 7b; L A2, 286; L 5, 56; L 12, 5; R (s), 71; S 50; monogr.)

[Opgenomen zijn de benamingen die de poort in het algemeen.

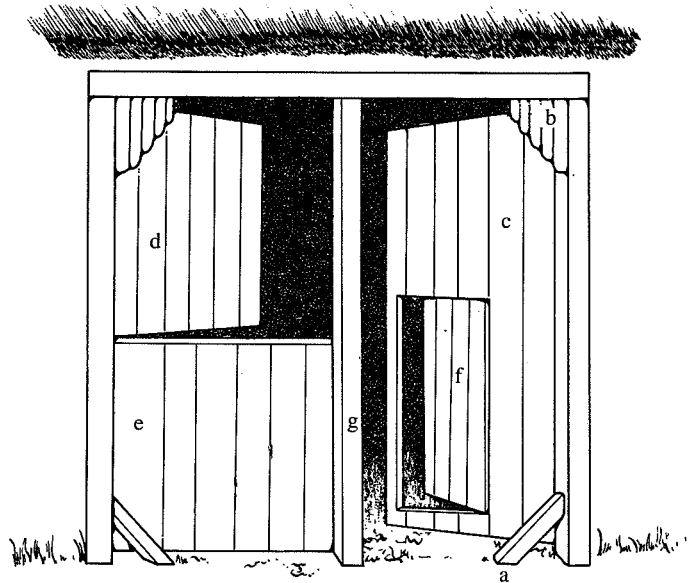
Zie ook de lemmata STALPOORT, STALDEUR (2.1.3) en SCHUURPOORT (3.1.2).

Zie de afbeeldingen 12, (B) ronde poort; 22, rechthoekige poort; en 18, details van de poort.

In de toegevoegde klankkaart zijn de lengte van klinker en de gevallen van pseudo-klankverschuiving van de slot-*t* aangegeven.

Zie afbeelding 18.]

poort: *pōrt* K 317, 318, 357, 358, 358b, 359, 361, 361a, L 163, 164, 267, 270, 271, 290a, 292, 313, 328, 329, 352, 353, 354, 355, 413, 414, 434a, P 44, 45, 46, 51, Q 1, 10, 14, 15, 18, 28, 32, 36, 94b, 95a, 96, 97, 98, 99, 99*, 101, 102, 104, 105, 106, 113a, 121, 187, 187a, 191, 192,

Afb. 18. Poort
 schematisch: a. beschempalen; b. steunpaaltjes in de bovenhoeken; c. niet gehalveerde poortvleugel; d. bovendeur van de gehalveerde poortvleugel; e. onderdeur; f. deurtje in de poortvleugel; g. verticale paal in de poort.

196, 196a; *pō.rt* L 421, 422, 423, P 51, Q 2, 88, 192, 284; *pō².rt* L 313, 422, 424, Q 15, 15a, 32a, 36, 98; *pō².rt* Q 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 88, 95, 95a, 96c; *pōt* P 47, 107a, 113, 115, 117, 172, 173, 175, 176, 176a, 178, 179, 180, 182, 183, 214, 218, 219, 227, Q 90, 113; *pō².t* P 52, 53, 56, 58, 118, 118a, 119, 177a, 187, 224, Q 2a, 71, 73, 74, 78, 94b, 117a, 158a, 240; *pō².t* K 315, 353, P 44, 48, 49, 50, 174, 178, Q 113, 113b, 117a, 117b, 160, 204a, 207; *pō².t* P 54, 55, 57, 196, Q 72, 80, 81a, 82, 83, 84, 158, 188; *pōqt* Q 112b; *pōq.t* Q 178; *pō².rt* Q 112a, 203b; *pō².rt* Q 39, 112, 117; *port* L 265, 289, 289*, 290, 293, 322, 325, 327, 328, 329, 330, 331, 331b, 332, 360, 361, 362, 376, 381, Q 20; *poart* K 278; *poa.rt* Q 284; *poat* P 178, Q 72, 156; *poqt* Q 180, 181; *poqt* Q 112b; *pora.t*, *pōa.t* P 222; *pōrt* K 360; *pōt* P 47; *pōrt* K 357, L 191, 216, 246, 248, 249, 250, 268, 269, 269a, 269b, 270, 271, 286, 295, 297, 299, 318b, 326, 327, 329, 371a, 377, 378, 381, 425, 426, 0426, 427, 428, 429, 429a, 430, 432, 432a, 433, 434, 434a, Q 7, 14, 15, 17, 18, 19a, 20, 21, 22, 28, 30, 31, 32, 32a, 33, 34, 35, 38, 39, 98, 100, 101, 109, 111, 111*, 112a, 115, 201, 284; *pō².rt* Q 2, 2b, 7, 8, 9, 12; *pō².rt* Q 16, 192; *pō².rt* Q 247, 247a; *pōt* P 176, 182, 183, 211, Q 78, 113, 113a, 117a, 118, 204a, 208; *pō².t* P 50, 55, Q 207; *pō².t* K 314, P 48, 174, 197, Q 39, 113, 113a, 113c, 117a, 118, 119, 158, 201,

203, 204a, 209, 248, 249, 252, 253, 278, 27 *pō².t* Q 208; 254; *pōqt* P 211, Q 201; *pō².t* Q *port* L 192, 209, 210, 214, 214a, 215, 217, 24^c 246a, 247, 266, 267, 286, 288, 288c, 289, 2^c 290a, 291, 292, 292a, 293, 295, 300, 313, 31^c 317, 318, 318b, 318c, 319, 320, 320a, 320b, 3^c 322, 324, 326, 326*, 329, 330, 331, 332, 3^c 359, 360, 360a, 361, 362, 363, 364, 365, 3^c 367, 368, 368b, 369, 370, 371, 371a, 372, 37^c 373, 374, 375, 376, 377, 378, 381, 381a, 381 384, 385, 386, 387, 415, 416, 417, 418, 41 420, 431, Q 19; *p².rt* L 287; *pōqart* Q 192; *pō².t* P 188, Q 72; *pōqt* P 222; *pō².rt* K 353, P 17 *pōat* Q 113c; *pōrt* L 368, 372, 417, 420, Q 1^c 193, 198b, 200; *pō².rt* K 317, Q 112a, 193, 1^c 198b; *pō².rt* L 421, 422, 423, Q 3, 5, 200; *pō².t* 188, Q 83, 87, 91, 163, 170; *pōat* P 177, Q 7 *pōat* Q 91; *pōat* Q 158; *pōqt* Q 77, 94, 17 176a; *pōqt* P 120, 121, 177, 184, 186, 188, 1^c 195, 197, 220, 223, Q 75, 76, 77, 79, 79a, 8 152, 153, 154, 155, 156, 157, 157a, 159, 1^c 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 16^c 170, 171, 172, 241, 242; *pōqt* Q 175; *pōqt* 162, 179; *pōqt* Q 158; *pōqt* Q 174, 182; *pōqt* 199; *pōqt* Q 77b, 89, 93, 169, 170, 178; *pōqt* 177; *pōqt* Q 162; *pōqt* Q 175; *pōqt* Q 179; *pō².t* Q 178; *pōqt*, *pōqt* Q 86, 93; *pōts* Q 31; *pō².ts* 121; *pō².ts* Q 116, 119, 121, 121b, 211, 22 251, 252, 255; *pōts* Q 255; *pōts* Q 121, 25

pq̄²ts Q 116, 119, 121, 202, 211, 222; *pq̄².ts* Q 252; *pq̄²ts* Q 208; *pq̄.əts* Q 252; *pqats* Q 121, 121b, 202, 203b, 208.

4.1.2 BESCHERMSTENEN OF -PALEN

(N 4A, 43a; monogr.; add. uit N 4A, 42f)

[Beschermpalen van natuursteen of dikke houten beschermsteden (soms ook wel van ijzer) worden geplaatst schuin tegen zijanten van poorten en tegen hoeken van muren of tegen brugleuningen om beschadigingen door voertuigen te voorkomen. Bij boerderijen komen ze vooral voor aan schuurpoorten en ingangspoorten (van de gesloten hoeve). Soms dienen de stenen of palen ook als steun voor de muur waartegen ze rusten. Meervoudige opgaven benoemen de beide beschermstenen of -palen aan weerskanten van een opening.

Zie ook afbeelding 18.a bij het lemma POORT (4.1.1).]

schampers: *šampərs* L 360, Q 71; *šempərs* L 374; *šempərs* L 318b, 422; **schrampers:** *šrampərs* Q 71; **beschermers:** *bəsxer²mərs* L 289b, P 48; *bəšer²mər* (enk.) L 372; **schermers:** *šxer²mərs* P 48; **scherm:** *šqr²m* Q 7; **schermsteden:** *šxer²mpuə²l* P 48; **lomperiken:** *lōmpərekə* P 55; **lompərikə** P 222; **lompərekə** P 174; **lompərek** (enk.) P 177; **lompərek** (enk.) P 175, 218; **schampsteden:** *šxampstēn* L 164; *šamp-* Q 3; *šampstēn* Q 39; *šampstē.* Q 202, 203b; *šxampstian* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a, 316; *šampstējn* L 317, 360, 423, Q 7, 96c; *šampstējn* L 423; *šxampstējn* L 271, 289; *šamp-* L 318b, 326, 368b, 377, 416, 429a, Q 9, 14, 71, 76, 86; *šampstējn* L 270, 295, 322, 429, Q 20, 99*, 106, 284; *šāmp-* Q 98; *šāmpstējn* (mv.) Q 192; *šā.mpstē.* Q 200, 247, 247a; *šā.mpst en* (mv.) Q 200, 247, 247a; **schamppalen:** *šxampppō²l* L 163, 164; *šamp-* Q 106; *šampppō²l* Q 72; *šxampppō²l* L 269b; *šamp-* L 270, 289, 295, 430, Q 21, 33; *šampppō²l* L 290; *šampppō²l* Q 39; *šxampppō²l* L 271; *šamp-* L 265; *šxampppō²l* (enk.) L 289, Q 18; *šamp-* (enk.) L 270, 326, 430, 432, Q 20, 97; *šxāmp-* L 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a; *šampppō²l* (enk.) Q 203b; *šampppō²l* (enk.) Q 72; *šampppō²l* (enk.) Q 9; **schamppaaltjes:** *šxampppō²lkəs* L 316; *šamp-* L 270, 326, 429a; *šampppō²lkəs* L 368b; **schoorpalen:** *šōrpō²l* L 291; *šōyr-* Q 7; **bevrijdingsstenen:** *bəvrējēnsstēn* Q 77b; **schutstenen:** *šxōstējən* K 278; **vaarstenen:** *vārstīn* Q 2; **vaarhouten:** *vār(h)ōtə* Q 2; **hoekstenen:** *hukstēn* L 420; *hukstian* L 282; *hōkstejn* L 372; *hokstian* K 358; **poortstenen:** *ppōtstē* Q 93; **deurstenen:** *dōrstīn* P 51; **stenen:** *stēn* L 159a; *stīn* L 286; *sīnə* (mv.) P 46; **schampkeien:** *šampkejə* L 360; **beerkeien:** *bērkejə* L 378; **keien:** *kejə* Q 9; **schoorklauwen:** *šōyrklōwə* Q 7; **klauwen:** *klāwə* L 420; **steenstoffen:** *stējnslofə* Q 9, 12; **stijlblokken:** *stējəl-*

blokə K 358; **steunblokken:** *stōnblokə* P 44; **stutblokken:** *stōt-blo²ə* K 314; **hoekpalen:** *hukpō²l* K 353; **schuinse stijl:** *šxōnsə stēl* P 45; **steunhoek:** *stōynhuk* Q 80; **stijpen:** *stīpə* K 361a, L 317; *stōp* (enk.) P 48; **streven:** *strēvə* L 312; *strejvə* P 50; *strēf* (enk.) K 358; *strēvər* K 316; **streefjes:** *strēfkəs* K 357; *strēfkəs* Q 71.

4.1.3 STEUNSELS IN DE BOVENHOEKEN VAN EEN POORT

(N 4A, 42g)

[In de bovenhoeken van een poort zijn soms ook paaltjes aangebracht om het kozijn te steunen of alleen maar ter versiering. Deze paaltjes zijn lichter dan die in de benedenhoeken. Enkelvoudige opgaven benoemen een van de steunpaaltjes aan weerskanten van een opening.

Zie ook afbeelding 18.b bij het lemma POORT (4.1.1).]

consoles: *konzōls* Q 9, 12; *kōnzōls* K 278; *kōnzōl* (enk.) K 357, L 420; *kōnsōl* (enk.) L 314; *kōnsōl* (enk.) P 176; *kānzōl* (enk.) L 282; *kōsōl* (enk.) P 222; **consolen:** *kōnzōlə* P 174, Q 99*; *kōnzōlə* Q 80; *kōnsōlə* P 175, 218; *kāzōlə* P 48; *kōrsalə* K 317; **consoletjes:** *kōnzōl²lkəs* L 270; **scheerstiep:** *šērstīp* L 378; **schoren:** *šxōrə* L 163; **sporen:** *spōrə* P 48; **sparren:** *spārə* Q 93; **steunblokken:** *stōnblokə* P 44; **steun:** *stōn* K 361a; **steunzool:** *stōnzōl* Q 106.

4.1.4 DRAAIPIN VAN EEN ZWARE DEUR OF POORT (kaart 54)

(N 4A, 50; monogr.)

[Aan de onderkant (soms ook bovenkant) draait een zware deur of poort op een ijzeren pin die een deel van het gewicht opvangt en voorkomt dat de deur scheef komt te hangen. De benamingen voor deze zware draaipin hangen soms samen met die voor de scharnierpinnen aan de zijkant van de deuren; zie daarvoor de aflevering over de huizenbouw, deel II, afl. 9.

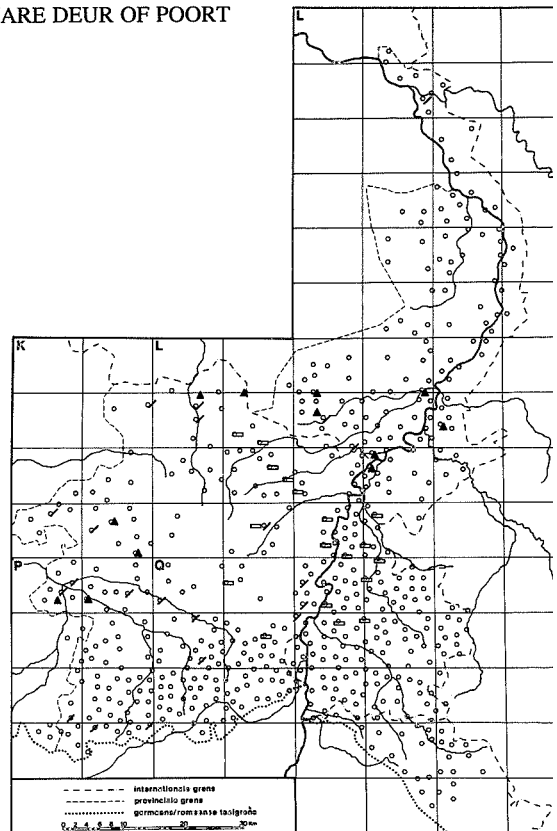
Voor het type **turen**, vergelijk Rhein.Wb s.v. *Turen*.

Achter in het lemma zijn enkele benamingen apart opgenomen voor de holte (vaak een steen) waar de pin in draait.]

A. benamingen voor de draaipin: **spoor:** *spōr* L 318b, 321, P 46, 48, Q 2; *spōr* K 357, Q 9, 12; *spōr* Q 96c; *spōyr* P 175, 218; *spōyr* K 353; *spōyr* K 278; *spūar* P 222, Q 71; *spōar* P 55; *spyr* L 416; *spōrən* (mv.) L 312, 314; *spōrə* (mv.) L 164; *spūarə* (mv.) Q 80; **spar:** *spārə* (mv.) Q 77b; **har:** *har* L 317, 360, 362, 368b, 420, Q 98; *ar* L 420; *hōr* L 316, Q 86; **harre:** *harə* L 416, 422, 429, 429a, 432, Q 18, 20, 21, 97, 98; *hōrə* Q 3; **her:** *her* L 374, 378; *hejər* P 50; *hēr* L 312; *hēr* L 286; *hijər* K 361a; *hējərən* (mv.) K 358; **herre:** *herə* L 289, 318b, 322a, 332; *hērə*

Kaart 54. DRAAIPIN VAN EEN ZWARE DEUR OF POORT

- / spoor
- = har, harre
- ▲ her, herre

P 48; **pivot** (fr.): *pivō* L 270, Q 7; *pivō* L 372; *pivu* Q 99*; **harpin**: *ārpenā* (mv.) Q 7; **harrepin**: *harəpen* L 326; **deurpin**: *dōrpen* K 317; **ijzeren grondpin**: *ēzərə grontpin* P 44; **pin**: *pen* P 177, Q 93; **draaipin**: *drēpen* P 45; **draaipen**: *driāpen* Q 39; **draaipegel**: *dreipēgəl* L 322; **draaiduim**: *drejdum* L 270; **teulder**: *tōldər* Q 94b, 95, 99*, 105; **teul**: *tōjəl* Q 72; **staande tu- ren**: *štōndə tūr* L 322; **scharnier**: *sxarnīr* K 314; *šarnēr* Q 106; **scheer**: *šīr* Q 33; *šer* Q 9; **hengsel**: *heŋsəl* K 358; *heŋsəls* (mv.) P 51; *eŋsəls* (mv.) P 174; **poorteloper**: *pōrtəlōpər* L 430; **dook**: *dōkə* (mv.) L 265; **oog**: *ūx* P 175, 218; **pat**: *pat* P 176; **ang**: *aŋ* Q 202; **hieldraai- er**: *hīldreijər* L 372; **grondtandel**: *gronttendəl* Q 76;

B. benamingen voor de holte waarin de draaipin draait: **taatspot**: *tātspōt* L 270; **pan**: *pan* P 175, 218, Q 71; **her**: *hēr* P 46.

4.1.5 DUBBELE TOEGANGSPOORT VA EEN GESLOTEN ERF

(N 5A, 77b; monogr.)

[De uit twee helften bestaande poort, die to gang geeft tot een door het woonhuis en de b drijfsgebouwen omgeven binnenplaats.

Zie ook het lemma SCHUURPOORT (3.1.2).

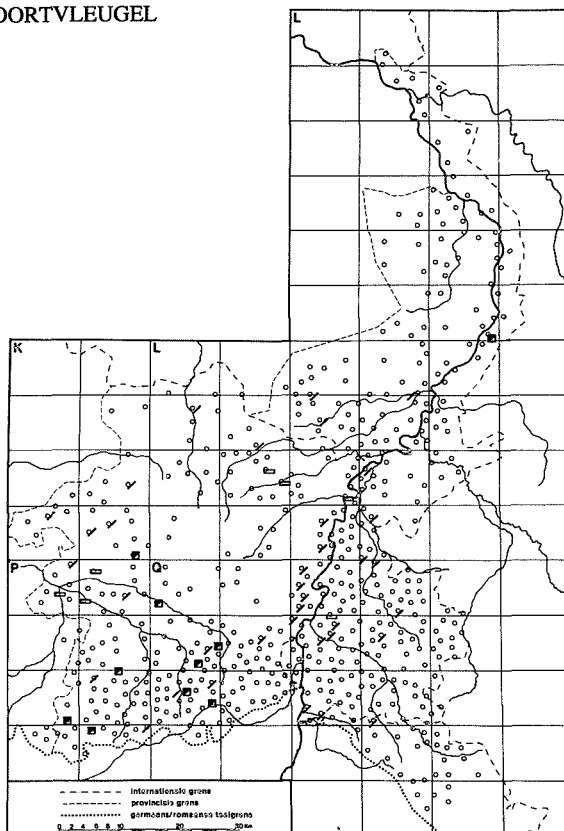
Zie voor de fonetische documentatie van h woord [poort] het lemma POORT (4.1.1).

Zie ook afbeelding 18 bij het lemma POOI (4.1.1).]

poort: [poort] K 353, 358, 361, L 270, 320 321, 360, 371, 372a, 377, 381a, 387, 416, 42 426, 430, P 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 55, 17 177, 178, 188, 222, Q 7, 28, 33, 39, 71, 72, 7 77, 94b, 95a, 98, 111, 112b, -113a, 117a, 15 162, 170, 176a, 179, 192, 193, 198b, 204a, 20 pōts Q 211; **grote poort**: *grōtə [poort]* L 33 *grūtə* ~ L 318b, Q 33, 204a; *grū²tə* ~ L 33 *grutə* ~ P 218; *grō²tə* ~ Q 156; **dubbelpoor** *dōbəlpōrt* L 378; **voorpoort**: *vōrpōrt* L 42 *vēr-* Q 2b; *vē²rpōrt* L 360; *viōrpōrt* Q 17 *viōrpōrt* Q 179; **poort voor**: *pūōt vēr* Q 9 **voorste poort**: *vērsta pōrt* Q 2; **poort aan t**

Kaart 55. NIET GEHALVEERDE POORTVLEUGEL

- vleugel en sst.
- / slag
- = slagdeur

straatkant: *pōrt ān dā strōtkā.nt* Q 88; **straatpoort:** *strōtpōrt* Q 111; **gevelpoort:** *gēvalpōrt* L 360; **buitenpoort:** *bōtāpōrt* P 51; **inrijpoort:** *enrēpōrt* K 318; *inrē-* K 317; *enrēpōt* P 50; *enrīpōrt* L 269a; *enraipōt* Q 162; *enreipōt* Q 86; **ingangspoort:** *i-ngānspōt* Q 80; *inganspōt* Q 177; **invaartspoort:** *envērtspōrt* Q 9; **vaarpoort:** *vārpōrt* Q 187a; **veldpoort:** *veltpōrt* L 360 (aan de achterkant van het erf); **mesthofpoort:** *mēsthōfpōt* P 54; **gelegpoort:** *gālēxpōt* P 50; **hofpoort:** *hōfpōrt* Q 95; *hōfpōrt* L 318b; **koerpoort:** *kōrpōrt* P 51; **plaatspoort:** *plātspōrt* L 382; **winningepoort:** *wenēnāpōt* Q 180; **inrijdeur:** *enrajdōr* K 357; **invaart:** *envārt* L 294, 312; **opvaart:** *op-vārt* L 372; *op-vārt* L 266, 269, 271, 289, 291, 295, 322, 326, 330, 371a, 378, 423, 0426, 429, Q 7, 9, 12, 18, 20, 22, 35, 96c, 97, 98, 99*; *op-vāt* Q 156; *op-vō.(r)t* Q 162; *op-vōrt* L 163, 163a, 312, 314.

4.1.6 NIET GEHALVEERDE POORTVLEUGEL (kaart 55)

(N 4A, 42a; monogr.)

[Een scharnierende poort bestaat meestal uit

twee vertikaal verdeelde planken halften of vleugels. Bedoeld wordt een poortvleugel die niet zelf nog eens gehalveerd is. Zie voor dit laatste het lemma GEHALVEERDE POORTVLEUGEL (4.1.7).

Zie voor de fonetische documentatie van het woord [poort] het lemma POORT (4.1.1).

Zie ook afbeelding 18.c bij het lemma POORT (4.1.1).]

vleugel: *vlōgāl* K 361a, L 270, Q 80; *vlō.gāl* Q 160a; *vlōīgār* P 175, 218; *vlīōgāl* Q 162; *vlīōgāl* Q 77b; **deurvleugel:** *dōrvleōgāl* Q 162; **poortvleugel:** *puāt-vlōgāl* P 177; **poortdeur:** *pōrtōdōr* Q 36; **vleugel van de schuurpoort:** *vlēgāl van əsxīrpōrt* Q 2; **volle slag:** *vōlā slāx* L 372; **slag:** *slax* K 317, 353, 357, 358, P 45, 176; *slāx* L 289, 312, 317, 318b, 422, Q 7, 11, 96c; *slāx* P 55; *slāx* L 322a, 378, 420, 430, 432, Q 9, 12, 20, 39, 97, 99, 99*, 111, 209; *slōx* Q 76, 86, 158; *slō.x* Q 160a; *slōx* Q 198a; *slō²x* P 222; *slō³x* Q 198; **deurslag:** *dīrslāx* Q 119; **schuurdeurslag:** *sxīrdōrslax* K 358; **slagdeur:** *slāx-dōr* Q 18a; *slax-dōr* P 50; *slāx-* P 51; *slaxdōyr* P 48; *slāxdīr* L 360, 362; *slāxdīr* L 372; **kant:** *kānt* P 175, 218; **halve poort:** *hal²f [poort]* L 332; *hauf*

~ Q 9; *hōf* ~ Q 203b; **halve schuurpoort**: *hal²f šōrpōrt* L 322; **kleine poort**: *klēn puōt* Q 177; **linkse/rechte poort**: *lenksā/rexsā pō²t* Q 39; **doorslagpoort**: *do²rslaxpo²t* P 174; **halve deur**: *hauf- dī²r* L 360; **trekdeur**: *trēk-dō²r* L 312; **grote deur**: *grūta dīr* L 416; **schuurdeur**: *sxūrdō²r* L 164, 314; *sxō²r-* L 269b, 289b; *šō²r-* L 291; *sxyrdō²r* L 286; *sxō²iārdō²r* P 46; *šīrdī²r* Q 3; van de volgende woordtypen, die men in de betrokken plaatsen gebruikt voor een dubbele (schuur)deur of poort, wordt opgegeven dat ze tevens van toepassing zijn op één der poortvleugels: **schuurpoort**: *sxyjārpōrt* P 44; *šō²r-* Q 191; *šy²ropot* Q 71; *šy²rpōrt* Q 113a; *šy²rpōt* Q 201, 204a; *šō²rpo²rt* L 326; *šō²rpūrt* Q 198b; **poort**: [*poort*] K 278, L 321, 429, P 48, Q 21, 106, 158, 178, 179; *pōts* Q 119; **deeldeur**: *dēldō²r* L 159a.

4.1.7 GEHALVEERDE POORTVLEUGEL

(add. uit: N 4A, 37b, 37c, 42c en 42d)

[Een poortvleugel die horizontaal in tweeën verdeeld is. Om niet telkens de hele poortvleugel te moeten openen is een van de poortvleugels vaak nog eens horizontaal verdeeld. De beide delen worden apart gesloten. Een dergelijke poortvleugel is vooral bij stallen in gebruik. Als het onderste deel gesloten is om aan vee de doorgang te beletten, kan het bovenste deel geopend zijn om licht en lucht binnen te laten. Zie ook het lemma NIET GEHALVEERDE POORTVLEUGEL (4.1.6).

De varianten van het woordtype **halfdeur** kunnen ook als woordgroep worden gelezen: **halve deur**.

Zie ook afbeelding 18.d en e bij het lemma POORT (4.1.1) en de foto bij het lemma HORIZONTALE DRAAIBARE SLUITBALK VAN EEN POORT (4.1.16).]

doorgesneden deur: *duārgāsnējā dō²r* Q 71; **overgesneden vleugel**: *ōvārgāsnē vlōgāl* Q 80; **overgesneden deur**: *ōvārgāsnē dō²r* Q 80; *y²vārgāsnēgā* ~ Q 76; *ō.vārgāsnēkā dō²r* Q 160a; *ōvārgāsnējā dō²r* Q 71; *ō²vārgāsnējā* ~ Q 156; *i²vārgāsnēgā* ~ Q 77; *ōvārgāsnējā dō²iā²r* P 222; **overgesneden poort**: *ō²vārgāsnējā pō²-t* Q 156; **halvemaansdeur**: *hal²fmōns-dō²r* L 322; **twee-slag**: *twiāslax* K 353; **dobbele draaideur**: *dō²bāl drejdi²r* L 360; de volgende woordtypen zijn van toepassing op elk van beide poort- of poortvleugelhelften in het algemeen: **halve poort/halfpoort**: *hal²f puēt*, *hal²fpuēt* P 177; **halve deur**: *hal²vā dō²r* L 164, 271; **halfdeur**: *hal²f-dō²r* K 361a, L 318b; *hauf-* Q 18, 28, 192; *hāf-* Q 180; *hauf-dō²r* Q 33; *hal²f-dō²r* P 45, 51; *hāf-* Q 77b; *hāf-* Q 98; *hal²f-dō²r* P 177; *hal²f-dō²r* P 222; *hal²f-dō²r* L 312, P 44, 50; *haf-* Q 96c, 177; *al²f-dō²r* P 178; *hāuf-dī²r* Q 111; *hōuf-dī²r* L 420; *hāf-dē²r* Q 86, 93; **halve stalsdeur**: *hal²f štals-dō²r* L 332; **halve draaideur**: *hauf-*

drejdi²r L 360; **halve slag**: *hal²vā slax* K 35 358; *haufvā slāx* L 372; **slag**: *slāx* K 361a, L 32 slāx L 430, Q 33, 201, 204a; **staldeer**: *štald²r* 430.

4.1.8 BOVENDEUR

(N 4A, 37b en 42c)

[Het bovenste deel van een gehalveerde poortvleugel, dienend om in geopende stand licht en lucht in de stal te laten. Het bovenste deel van een gehalveerde poortvleugel is meestal klein dan het onderste en wordt niet zo vaak gebruikt d.w.z. alleen als men met bijv. een paard door de poort wil. Sommige benamingen wijzen dan ook op het voorkomen ervan bij paardestallen.

Zie ook afbeelding 18.d bij het lemma POORT (4.1.1).]

overzwaai: *ōvārzwei² Q 7*; **overdeur**: *ō²vārdō²r* 50; *ōvārdī²r* Q 203b; **overste slag**: *ō²vāštā šl* Q 119; **bovendeur**: *bōvādō²r* K 317, L 26 318b, Q 7, 21, 97, 99*, 191; *bovā-* P 48; *bō²v.* L 270, 299, 377, 429, 432; *bō²uvā(n)-* L 26 *bō²vā-* L 159a; *buāvā-* Q 76; *bō²vādō²r* Q 18 *bō²vādō²r* L 322a; *bū²vā-* Q 198; *bū²vā-* Q 17 *bū²vādō²r* Q 178; *bō²vādī²r* Q 111, 113a; *bō²vādī²r* L 378; *bō²vādīyār* Q 202; *bō²vādījār* Q 7 *bū²vādīr* L 360; **bovenpoort**: *bō²vāpō²t* Q 3 *bū²vāpū²ot* Q 178; *bū²vāpū²ot* Q 179; **bovensla** *bō²vāslāx* K 361a; *bō²vāslā²x* P 55; *bō²vāslāx* Q 3 **bovenvleugel**: *bō²vāvlōgāl* L 270; *bō²vāvlī²gāl* 378, Q 39; **bovenhelft**: *bō²vāhē²ft* L 164; **bove half**: *bū²vāhā²f* Q 93; **bovenstuk**: *bō²vāstōk* 361a; *bō²vā-* L 322; *bō²uvāstōk* P 175, 218; **bovenstuk van de kleine kant**: *bō²uvāstōk -van* *klēnā kānt* P 175, 218; **bovenste deur**: *bō²vā(r)stā dō²r* L 265; *bō²vāstā* ~ L 269b; *bō²vā(n)stā d* Q 9; *bū²vāstā dō²r* Q 158; *bō²vāštā* ~ Q 20 **bovenste poort**: *bō²vāštā pō²rt* Q 111; **bovens vleugel**: *bū²vāstā vli.ōgāl* Q 162; **bovenste sla** *bō²vāstā slax* K 358, 361a; *bō²vā(n)stā* ~ K 35 *bō²vāstā slāx* L 326; *bō²vā(n)stā* ~ L 326; *bō²vāslāx* Q 9, 12; *bū²vāstā šlāx* Q 158; **bovens halve slag**: *bō²vāstā hal²vā slax* K 358; **bovens halve stalsdeur**: *bō²vāstā hal²f štals-dō²r* L 33 **bovenste halfdeur**: *bō²vāštā hō²f-dō²r* Q 98; *bū²vāstā hal²fdō²iār* P 222; *bū²vāstā hā²fdō²r* Q 77 *bō²vāstā hā²f-dō²r* Q 180; **bovenste deel**: *bō²vāstā dē²l* P 222; *bū²vāstā dē²l* Q 80; **bovenste hell** *bō²vāstā hē²l²f* L 269b; **bovenste stuk**: *bō²vāstā stōk* L 312; **bovenste**: *bō²vāstā* Q 2; **halve deur boven**: *hal²vā dō²r bō²vā* L 164; **slagdeur** *slāx-dō²r* Q 162; **klapdeur**: *klap-dō²r* L 42 *klap-dō²r* L 286; **klapdeurtje**: *klap-dō²rka* L 42 **los stuk**: *lōs stōk* P 45; **lochtdeur**: *lōx-dō²r* 177; *lōxt-dō²r* P 174; *lōx(t)-dī²r* L 372; **stube ster**: *štōp>venstār* Q 106 (in de schuurpoort **overlicht**: *hi²ōvārlex* Q 77b; **ezelsdeur**: *ēzāls-d* L 211; **paardsdeur**: *pērs-dō²r* L 282; **paard luik**: *pē²rslūk* L 290; **paardehelft**: *pē²rdhē²ft*

372; **staldeurtje**: *staldørkə* P 46; **schuurdeurtje**: *sxøjərdørkə* P 46; **deurtje**: *dørkə* L 420; *dīrkə* L 416.

4.1.9 ONDERDEUR

(N 4A, 37c en 42d; monogr.)

[Het onderste deel van een gehalveerde poortvleugel is meer voor dagelijks gebruik, bedoeld om toegang te verlenen aan voetgangers en kleine voertuigen (karretjes) en om, in gesloten stand, aan vee de doorgang te beletten. In plaats van een onderdeur kan ook een kleine hekdeur van latten gebruikt worden.

Zie ook afbeelding 18.e bij het lemma POORT (4.1.1).]

onderzwaai: *onərzweɨ* Q 7; **onderdeur**: *ondərdør* L 159a, 265, Q 97, 191; *ōndər-* Q 99*; *onər-* Q 76, 180; *onər-* L 266, 270, 299, 318b, 377, Q 7, 21; *onər-* L 432; *uonər-* L 429; *onədərdør*, *-dør* Q 198; *ondərdør* P 48, Q 179; *ondər-* Q 208; *onər-* L 322a; *on(d)ərdiəŋ* Q 178; *onərdiəŋ* r L 378; *onərdiəŋ* Q 39, 111; *o.əŋər-* Q 113a; *o.ndərdiəŋ* L 360; *onərdəjər* Q 72; **onderpoort**: *onərpōt* Q 39; *on(d)ərpōt* Q 178; *onədərpōt* Q 179; **kleine poort**: *klēn puot* Q 177; **onderslag**: *onərslāx* K 361a; *onərslāx* P 55; *onərslāx* Q 39; **ondervleugel**: *onərvlōgəl* L 270, 378; **onderstuk**: *onərstøk* K 317; *onərstøk* L 312; *onərstøk* K 361a; *onərstøk* L 322; **onderstuk van de kleine kant**: *o.ndərstøk* >van də klēnə kanti P 175, 218; **onderhelft**: *ondərheɫʰf* L 164; **onderhalf**: *onərhāf* Q 93; **onderste deur**: *o.nərstə dør* Q 162; *ōndərstə* ~ L 265; *onərstə* ~ L 269b; *onərstə dør* Q 9; *onərstə dør* Q 158; *onərstə* ~ Q 209; *onərstə dər* Q 202; **onderste poort**: *onəstə pōrt* Q 111; **onderste vleugel**: *o.nərstə vli.ōgəl* Q 162; **onderste slag**: *on(d)ərstə slax* K 358; *on(d)ərstə* ~ K 358; *onərstə slāx* K 361a; *onərstə* ~ L 326; *onərstə slāx* Q 9; *onərstə* ~ Q 9, 12; *onəstə* ~ Q 119; *onərstə slōx* Q 158; **onderste halve slag**: *on(d)ərstə halʰvə slax* K 358; **onderste halve stalsdeur**: *onərstə halʰf stals-dør* L 332; **onderste halfdeur**: *onərstə hāf-dør* Q 180; *ōndərstə hōf-dør* Q 98; *onərstə hāf-dør* Q 77b; *o.ndərstə halʰf.dōjər* P 222; **onderste deel**: *ondərstə dēl* Q 80; *o.ndərstə dēəl* P 222; **onderste helft**: *onərstə heɫʰf* L 269b; **onderste paardsdeur**: *onərstə pərs-dør* L 282; **onderste**: *onərstə* Q 2; **vast stuk**: *vast støk* P 45; **halve deur onder**: *halʰvə dør ondər* L 164; **grendeldeur**: *grəŋəldør* P 174; **staldeur**: *staldør* P 46, Q 177; **paardsstaldeur**: *pərsstə.ldør* L 290; **kalverdeur**: *kaɪvərdiəŋ* L 372; **schuurdeur**: *sxøjərdør* P 46; **klapdeur**: *klap-dør* L 286; **deur**: *dør* Q 33; *dør* Q 77b; *dōjər* P 176; *dør* Q 204a; **deurtje**: *dørkə* L 420.

4.1.10 DEURTJE IN EEN POORTVLEUGEL

(N 4A, 42b; N 4, 38; JG 1a en 1b; monogr.; add. uit N 5A, 77d)

[Om aan personen toegang te verlenen en om dan niet de gehele vleugel te moeten openen is er in een poortvleugel vaak een deurtje, dat meestal niet tot beneden reikt, waardoor men echt binnen moet stappen. Vaak is het zo klein dat men slechts in gebukte houding er door kan. Meestal is de poortvleugel niet gehalveerd.

Door de functionele overeenkomst zijn de benamingen soms ook in gebruik voor het onderste deel van een gehalveerde poortvleugel (zie het lemma ONDERDEUR, 4.1.9). Doorgaans is uit de benamingen voor dergelijke deurtjes in de poorten van schuur en stal op te maken waar ze zich bevinden. Toegevoegd zijn ook de enkele aparte benamingen voor de toegangsdeur náást de poort.

Zie ook afbeelding 18.f bij het lemma POORT (4.1.1).]

klinket: *kleŋkət* P 47; **klinketje**: *kleŋkətjə* L 420; **klinker**: *klēŋkər* Q 12; *klēŋkər* Q 9; **klinkdeur**: *kleŋdiəŋ* r Q 119; **klinkdeurtje**: *kleŋk-dørkə* K 317; **smakdeur**: *smak-dør* P 51; **loopdeur**: *laup-dør* L 290; **ingangsdeurtje**: *engəns-dīrkə* L 360; **stofdeurtje**: *stuf-dørkə* P 45; **valdeurtje**: *vāldørkə* Q 209; **hooideurtje**: *hūʰidørʰjə* K 314; **mesthofdeur**: *mesthofdējər* P 54; **ingewerkte deur**: *engəwərʰk-də dīr* L 360; **deur**: *dør* P 44; **deurtje**: *dørkə* L 422, Q 177; *dørkə* L 414, Q 1; *dørkə* Q 71; *dørkə* L 371; *dørkə* L 159a, P 46, 174, Q 77; *dørʰkə* Q 209; *dērkə* Q 93; *dərəkə* L 378; **klein deurtje**: *klejŋ dørkə* L 318b; *klē* ~ P 51; *klēj dørkə* P 222; *klē* ~ K 278; *klē. dørkən* L 312; *klēj dørkə* L 312; *klēŋ dørkə* L 312; *klējŋ dīrkə* L 416; *klēj dīr.rkə* L 417; *klē dērkə* P 55; **poortdeur**: *pōrt-dør* P 49; *poətdør* P 178; *pōʰtdør* P 48; **poortdeurtje**: *pōrt-dørkə* L 270; *pōrt-* L 326; *pōrt-dørkə* K 361a; *puot-* Q 162; *poətdəarkə* P 55; **poortje**: *pōtšə* P 55; *pørkə* P 44; *puotšə* Q 86; *pøjəkə* P 48; *pōrtjə* L 429a, 430, Q 21, 32a, 33, 111; *pōʰtjə* Q 39; *pōtšə* Q 211; *pōʰtskə* Q 202; *pōrtjə* L 320a, 321, 330, 331, 371a, 372a, 374, 377, 382, 420; *pørtšə* Q 7, 106; *pōtjə* P 50, Q 156; *pōrtjə* L 269, 269a, Q 28; *pōrtšə* L 423, Q 9, 94b, 95a, 97, 99*, 187a; *pōtšə* Q 71, 201; *pjōtjə* P 222; *pjōtšə* Q 76, 158, 177; *pørtšə* Q 9; *pørtəkə* P 51; *pjūrtšə* L 372, Q 193, 198b; *pyətsə* P 188; *pejtšə* Q 72; *pjētšə* Q 93; **kleine poort**: *klejŋ pōrt* Q 111; *klēŋ puot* Q 77, 170, 178; *klēŋ puot* Q 179; **klein poortje**: *klē- pōrtjə* Q 33; *klēj pōrtjə* L 360; *klēj pōrtšə* Q 85, 203b; *klēj pōtjə* P 175, 218; *klē pōrtəkə* K 357; *klēj pyə.tjə* P 177; *klejŋ piətsə* Q 90; **schelmendeurtje**: *sxəlʰ-mədørkə* P 175, 218; **luik**: *lōj.k* Q 18a; **tuimelaar**: *tumələr* Q 7; **barriertje**: *bərērkə* L 372; **schuurpoortje**: *sjūr-pōʰtjə* Q 113a; *sxujərpørkə*

P 44; *šyrrpørtjə* L 377; *šyrrpøjtə* Q 204a; *šōrrpørtjə* L 326; *šōrrpørtšə* Q 99*, 196; *šøar-* Q 192; *šyrrpørtjə* L 332; *šōr-* L 322; *šyrrpøartjə* Q 112b; *šyrrpørtšə* Q 162; *šōrrpørtšə* Q 198, 198b; **schuurpoortdeur:** *šyrrpørt-dōr* Q 77b; **schuurdeur:** *šyrdōr* Q 71; *sxirdī.r* Q 2a; *šīrdī.r* Q 84; *šīrdī.r* Q 81a; *sxirdī.r* Q 72; **schuurdeurtje:** *sxyrdōrkə* L 244d, 314; *sxōr-* L 269b, 289b; *šyrr-* L 299, 429; *šōr-* L 326; *sxyrdō.rkə* L 414; *sxyrdōrkə* K 358, 361; *sxyr-* L 286; *šyrr-* L 265, Q 80; *sxyrdō.rkən* L 312; *skōjərdōrkə* K 357, P 46; *šyrr-* Q 71; *šōrdōrkə* L 317; *sxirdōrkə* P 58, Q 2; *širdōrkə* L 362; *šērdī.rkə* L 418, Q 5; *šīr-* Q 82; *šir-* Q 3; **klein schuurdeurtje:** *klē sxyrdō.rkə* L 354; **schuurvenster:** *širvenstər* Q 3; **neredeur:** *(n)īarədøar* P 177; **dendeur:** *dendōr* Q 35; *dendyr* Q 112b; **dendeurtje:** *dēndōrkə* L 316; *den-* Q 97; *dēndō.rkən* L 312; *dēndōrkə* L 317; *dōndōrkə* L 360, 368b; *dēndī.rkə* L 416; *den-* L 356; **klein dendeurtje:** *klēn dēndō.rkən* L 315; **denpoortje:** *dēnpørtjə* L 430; **hondsdeur:** *hōns-dōr* L 372; **hoenderdeurtje:** *hōndərdōrkə* Q 191; **schaapsluik:** *šōpslūk* L 372; **staldeurtje:** *sta.lōrkə* L 362; de volgende opgaven betreffen het poortje of deurtje naast de grote poort: **zijpoortje:** *zījōrtjə* L 270; *zēpōrtšə* Q 178, 179; **nevenpoortje:** *nēvəpørtjə* L 326; **zijdeur:** *zēdōur* P 176; **plaatsdeur:** *plātsdōr* L 322; **ingangsdeur:** *engānsdōr* Q 80; **huisdeur:** *hōs-dōur* Q 156; **opgang:** *opgān* Q 22; **doorgang:** *dōrgān* L 164; **gangetje:** *gēnškə* Q 72.

4.1.11 RAAMPJE IN EEN POORT

(N 5A, 54b)

[Een raampje in een poort, soms ook een luikje, om door te kunnen kijken, ook wel ter beluchting, al dan niet beglaasd.

De opgaven die duidelijk op een deur wijzen, zijn overgeplaatst naar het lemma DEURTJE IN EEN POORTVLEUGEL (4.1.10).]

raampje: *rēmškə* L 329; *rēmpškə* L 163, 164; *rēmškə* L 159a; *rēmškə* K 278; *rōmškə* L 286; **schuurraampje:** *šōrrēmškə* L 290; **staldeurraampje:** *staldōrrēmškə* L 269; **stalraampje:** *stalrēmškə* L 269a; *stalrēmškə* L 271, 318b; *štālēmškə* L 290; **kijkraampje:** *kikrēmškə* L 330; *kikrēmškə* L 270; **kijkraam:** *kikrām* L 0426; **schuifraampje:** *šyfrēmškə* L 265; **schuifdeurtje:** *sxōūaf-dōrkə* L 352; **venstertje:** *venstərškə* Q 72; *venstərškə* L 420; *venstərškə* P 45, Q 11, 39, 93, 94b; *ve.nstərškə* Q 88; *veņsterškə* Q 198b; *vinstərškə* Q 80; **klein venstertje:** *klejn venstərškə* Q 111; **venster:** *venstər* Q 193; *veņstər* L 163, 163a; *vinstər* Q 162; **deurvenstertje:** *dōrve.nstərškə* Q 88; *dōurvenstərškə* P 176; *dōrvenstərškə* Q 211; **deurvenster:** *dōrvenstər* P 48; **schuurvenster:** *šōrvenstər* Q 96c; **schuurvenstertje:** *sxyrveņstərškə* P 54; **denvenstertje:** *dēvenstər-*

kə L 416; **staldeurvenstertje:** *staldōrvenstər* K 318; **venstertje in gen staldeur:** *veņstərškə gən štāldōr* Q 209; **stalvenstertje:** *stalvenstər* K 318; *stāl-* L 314; *stalvenstərškən* K 278; *stūvenstərškə* L 289, 360, P 51, Q 2, 2b, 177; *stāl-* 361; *stālvinstərškə* K 357, 358, Q 156; **stalvester:** *stālvinstər* Q 95; *stāl-* Q 178, 179; *stālvēstər* K 353; **vagevenster:** *vāgəvenstər* L 31ē *vōgəvenstər* L 316, 317; **kijkvenstertje:** *kik>venstərškə* K 361a; **kijkvenster:** *kik>venst* L 312; *kik>venstər* Q 22; **lochtvenster:** *lōx>vestər* P 178; *lōx>vinstər* P 222; *lōx>venstə* (mv.) L 360; **ruitje:** *rytšə* Q 198; **ruit:** *rūt* 193; **stalruitje:** *stāretšə* Q 86; **kijkgaatje:** *kik>gētšə* Q 187a; **kijkgat:** *kejk>gāt* L 360, 37 *kik>gat* Q 7; *kik>gāt* L 270, 294, 321, 416, 42 Q 9, 98; *kik>gōt* P 55; *kik>gāt* L 266, 322, Q 1 *kik>gōt* L 312; **kijklok:** *kiklōšk* Q 32a; **lochgat:** *lōx>goat* P 218; **loergat:** *lōrgāt* L 322; **loerlok:** *lōrlōk* Q 111; **stublok:** *št>oplōak* Q 20 **lampekot:** *lāpəkot* Q 4; **kijkkot:** *kikkoōt* 312; *kikkūt* P 222, Q 156, 162; *kikkūt* Q 7 *kikkūt* Q 3; **lochkot:** *lōxkūt* Q 158; **loerklōrkot:** K 314; *lōrkūt* Q 170; **hooikot:** *hōjkūt* 180; **luik:** *lykə* (mv.) L 382; **uitkijk:** *ūtkik* 111; **overkijk:** *ōvərkkik* Q 80; **spionnetje:** *spiukə* L 326; **slagje:** *slēxškə* L 430.

4.1.12 KATTEGAT

(N 4A, 42i; monogr.)

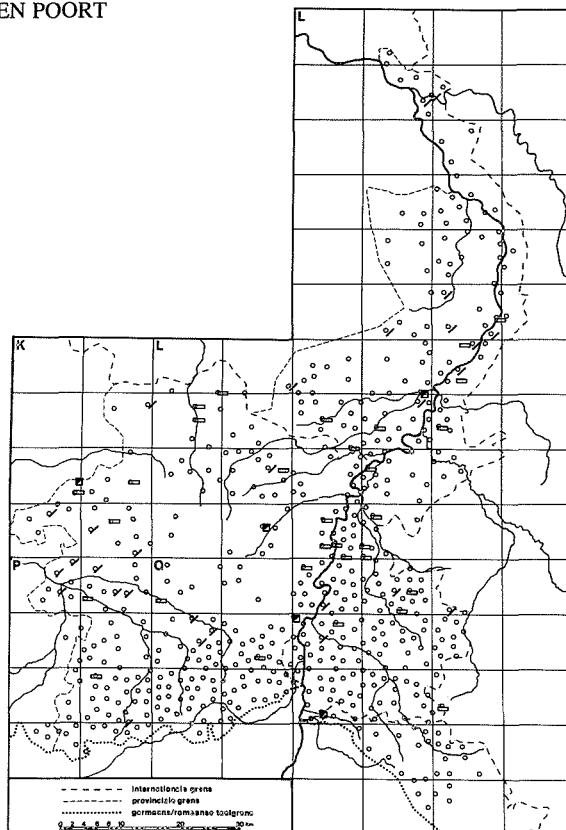
[Een al dan niet afgeschermd opening onder de schuurpoort die katten in staat stelt om te schuilen in te gaan om muizen en ratten te vangen. Blijkbaar wordt deze opening ook door kipp gebruikt.]

kattegat: *kātəgāt* P 44; *kātəgat* K 361a; *kātə-* 317, L 159a, 163, 164, 211, 368b; *katəgāt* L 25 265, 266, 269b, 270, 289, 291, 295, 299, 31 318b, 321, 322, 360, 372, 378, 416, 420, 432, 7 (*ət katəgāt ēngōn* = verdwijnen), 9, 21; *kāt gāt* L 290; *katəgāt* Q 2; **kattelok:** *kātālōk* 326, Q 96c; *kātālōk* L 429, Q 9, 12, 33, 98, 11 *kātālō.šk* Q 39, 113, 113a; *kātālōak* Q 203b; *kātālō.šk* Q 119; **kattelokje:** *kātəlyəkskə* Q 19 **lok waar de katten uit en in gaan:** *lōrək ut. katə ut. en ē gōnt* Q 209; **kattekot:** *kātəkot* 358; *katəkōt* K 353; *kātə-* P 46; *ke-tə-* K 31 *katəkūt* P 50, 176, Q 86, 177, 178, 179; *katəkū* P 55, Q 71; *katəkūt*, *katəkūt* Q 93; *katəkōt* L 28 *katəkōt* L 312; *katəkūt* P 222; *katəkūt* Q 7 *kātə-* K 361a; *katəkūt* Q 160a; **katteholletje:** *katəhōləkə* K 358; **kattegang:** *katəgān* Q 9 *kātəgān* Q 119; **katteslag:** *katəslax* P 48; **muizekot:** *mōuzəkūt* Q 72; **muiskot:** *mūsōk* L 42ē **hondsgat:** *hōntš>gāt* L 378; **hennegat:** *henəg* L 250; *enəgāt* L 420; *e.nəgāt* P 174; (*h)en gōt* P 175, 218; **hennekot:** *e.nəkūt* P 176; *h nəkōt* L 282; *hi-nəkūt* Q 80; *hinəkūt* P 22 **hennelok:** *henəlōk* Q 98; **hennetrek:** *henətək*

Kaart 56. VERTIKALE PAAL IN EEN POORT

- ∠ stijl en sst.
- = stijp en sst.
- stijpel

372; **loopgat**: *lōip>gāt*, *lōip>*– L 360; **kruiplok**: *krūplōk* Q 18; **springlok**: *špreñlōk* Q 20; **vluchtgat**: *vlōxt>gāt* L 322; **gat**: *gāt* L 416; **schuurdeurkot**: *šīrāt^(a)rkū^(a)t* Q 3; **deurkot**: *dōrkot* P 45; **klein schuifje**: *klē šōyfkə* Q 77b.

4.1.13 VERTIKALE PAAL IN EEN POORT (kaart 56)

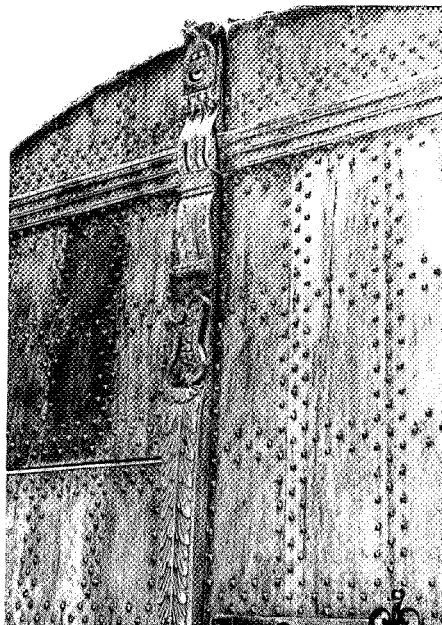
(N 4A, 42e; N 5, 104; A 49, 4; add. uit N 5A, 93c)

[Een rechtstaande, uitneembare paal in het midden van een poort, waartegen de beide poortvleugels gesloten kunnen worden. Deze paal is aan de bovenzijde meestal verankerd achter een gebogen stuk ijzer, aan de onderzijde in een gat. De paal wordt weggenomen als de poort helemaal geopend moet worden. De paal is onbekend in een groot aantal plaatsen. Door functionele overeenkomst kunnen de benamingen ook wel gebruikt worden voor andere soorten sluitbalken (zie deze lemmata).

Zie ook afbeelding 18.g bij het lemma POORT (4.1.1.)]

stijl: *stejl* K 278, Q 75; *ste^{ol}* P 51; *stēl* K 357,

361a, Q 71; *stēal* P 48; *stīl* L 266, 289b; *stīl* L 295, 299, 322; *stīl* Q 18, 33, 117a; **losse stijl**: *lōsə stīl* Q 99*; *lōsə stīl* L 265; **middenstijl**: *medastīl* L 163, 164; *medastīl* L 270; *midastēl* P 44; **tussenstijl**: *tōsastīl* L 360; **deurstijl**: *dōrstējl* P 220; *dōrstēl* P 45; *dōrstīl* L 267; *dōrstēl* K 353; *dejarstējl* Q 72; *dēarstējal* P 55; **schuurstijl**: *sxirstējal* P 54; **stijp**: *stip* K 314, 317, 358, L 282, 420, 422, 429a, P 50, Q 7; *stīp* L 423, 432, Q 34, 97, 222; *stīap* L 430; *step* P 176, Q 2; *step* P 50; *stīp* L 269, 312, 314, 318b, 321; *stīp* L 299, 332; *stī.p* L 429; *stīap* L 295; *stēp* Q 93; *steip* L 360; **poortestijp**: *pōrtastīp* L 378; *pōtāstīp* Q 39; **deurstijp**: *dōrstīp* L 326; **stijpel**: *stīpəl* L 416, Q 96c, 198a; *stīpəl* L 322a; *stepəl* K 314; **spijpel**: *spīpəl* Q 7; **paal**: *pāl* L 330, Q 21; *pūal* P 46; **poortepaal**: *pōtāpəl* Q 39; **deurpaal**: *dōrpāl* P 45; **aanslagpaal**: *dānslāxpōal* P 174; **sluitstijl**: *slautstējl* Q 77b; **sluithout**: *slauthōt* Q 77b; **sluitlijst**: *slījlīs* Q 106; **sluitknuppel**: *slōtknōpəl* K 317; **slagstijp**: *slāxstīp* L 372; **slaglat**: *slāxlat* P 177; **slaghout**: *slāxhōyt* L 372; **slagboom**: *slāx-bōm* L 159a; *slāx-bōm* L 425; **melger**: *me^lgər* K 316, 318; *me^lgər* K 314, 316, 353; *mī^lgər* K 314; *me^rgəl* K 318,

Afb. 19. Versiering op de vertikale paal in de poort
(foto genomen in Kozen (P 118) door A. Lambrechts in maart 1973; doc. Bokrijk)

358, P 51; **makelaar:** *mākalēr* Q 86; **pilaar:** *pālēr* Q 76; *pālēr* P 175, 218; **stut:** *stōt* P 48; **stootbalk:** *stōt-bal^{pk}* P 222; **poortehout:** *poat-sāhōts* Q 202; **poorterichel:** *poartoregāl* L 378; **teulder:** *tōldār* L 421.

4.1.14 VERSIERING OP DE VERTIKALE PAAL IN EEN SCHUURPOORT

(N 5A, 93c)

[Op de vertikale paal in een schuurpoort, de losse paal waar de poort tegen gesloten wordt, is een enkele keer een versiering aangebracht, religieuze voorstellingen (bijv. een miskelk), initialen en/of een jaartal. Dit komt echter bijzonder weinig voor.

Zie afbeelding 19.]

stijpkerf: *stīpker^f* L 382; **stijpteken:** *stīptēikā* L 331; *stīptēikā* Q 7; **snijwerk:** *sniwer^{pk}* L 368b; **houtsnijwerk:** *hō-y.tsnēiwē.r^{pk}* Q 187a; **richelwerk:** *rēxālwer^{pk}* K 358; **garnituur:** *garnit(i)q^r* Q 209; **versiersel:** *varsērsāl* Q 32a; **het uitgesteken:** *q^ot-gāstīf^{ka}* Q 2b.

4.1.15 HORIZONTALE SLUITBALK VAN EEN POORT (kaart 57)

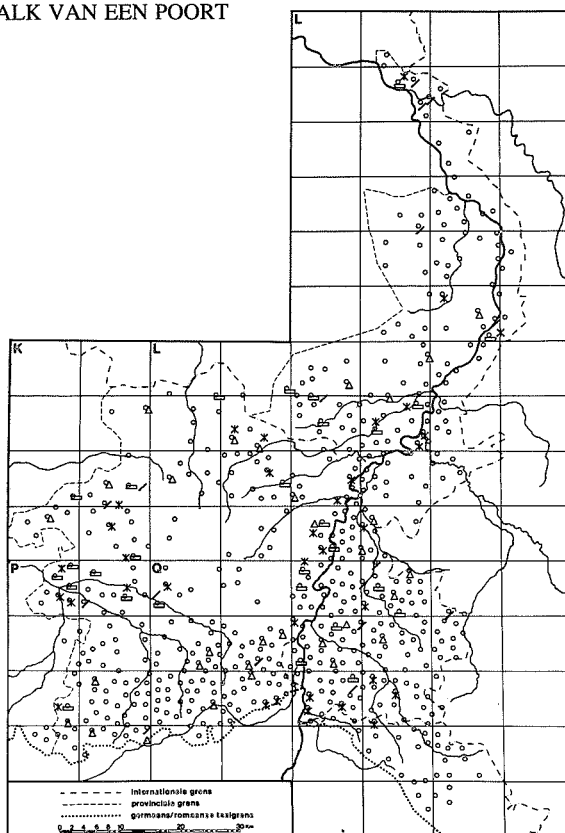
(N 5A, 54a; N 4A, 48; monogr.)

[Een losse balk, soms een stevige stok, die horizontaal wordt aangebracht achter de beide poortvleugels door hem achter haken te leggen. Zo de gehele poort gesloten. Deze afsluiting bevindt zich meestal ter halve hoogte. Door functionele overeenkomst kunnen sommige benamingen in gebruik zijn voor andere afsluitingen.]

sluitbalk: *slōjt-bal^{pk}* L 159a; *slōjt-* K 314 44, 51; *slōjt-* P 46; *slūt-* L 289, 289b, 3; *slūt-* L 270, 322, 423, Q 97; *slūt-* L 4; *slāt-* P 174; *slūt-bayk* L 362; **sluitbalkje:** *si-bel^{pk}skā* Q 9; **slietbalk:** *slēt-bal^{pk}* Q 39; **sluitboom:** *slūt-bōm* L 211; *slōjt-* Q 117a; *slūt-b* L 164; *slōjt-* Q 93; *slūt-bōm* L 372; *slūt-* 20; *slūt-bōum* L 289; *slūt-* Q 20; *slōjt-* Q; *slōjt-bum* P 50; *slōjt-buam* K 318; **sluitpaal:** *slutpāl* Q 7; **slietpaal:** *slētpāl* Q 94b; **sluithout:** *slūthōt* L 291; *slūt-* L 432, Q 97; *slōjthōt* 80; *slāt-* P 175, 218; *slāat-* Q 80; *slātōt* P 1; *slōjthōt* Q 93; *slōjthāt* K 316; *slōjthāt* K 278; **sluithout:** *slēthōt* Q 28, 33; *slūthōt* Q 86; **sluitstak:** *slūtstek* K 357, 358; *slōjstak* Q 4; *slūtstek* 177; **sluitstuk:** *slātsōk* P 175, 218; *slōjstōk* 48; **sluitschei:** *slūtšēi* L 290; **sluitlat:** *slōjtlat* 278; *sluātlat* Q 71; *sluātlat* P 177; **sluitijzer:** *slātēzər* P 176; **slot:** *slōt* L 360; **dobbel slot:** *dobāl slōt* L 360; **knevel:** *knēval* K 318, 3; 361a, L 270, 316, 322, 326, 330, 360, 371, 3' 420, 422, 0426, P 44, Q 2b, 96c; *knēval* P 55, 31, 196; *knēval* L 159a, 266, 329, Q 209; *knē* Q 198; *knēval* P 48, Q 204a; *knīval* L 317, 178, 179; *knīval* Q 203b; *knīval* P 49; *knevāl* 7; **knaveel:** *knōval* Q 198b; **knebel:** *knēbal* P; **knevelbalk:** *knēvalbal^{pk}* P 174; **slagbalk:** *slā-bal^{pk}* L 282; **slagboom:** *slax-bum* P; *slāx-būm* Q 2; **slaghout:** *slāxhōt* L 292; *slaxl* K 353; *slāxhōt* L 352; **slaglat:** *slōxlat* L 28; **slag:** *slāx* L 430; **slager:** *slēgər* L 265; **schuurbalk:** *sxōf-bal^{pk}* P 45; **schuifhout:** *šūfshōt* 99*, 106; **schuifijzer:** *šōuf-eizər* Q 77b; **schuurbalk:** P 45; *šēf* Q 72; **grendelbalk:** *grendālba* P 44; **grendelpaal:** *grendālpāl* L 372; **grendel:** *grendāl* L 378; *grēnāl* K 357, P 54; **grindelbalk:** *grēnālbal^{pk}* K 361a; **grindel:** *grēnāl* L 28; *grēnāl* L 318b; *grīnāl* P 51; *grēnāl* Q 77, 1; **grindelaar:** *grendālēr* L 422; **deurbalk:** *dūr-bal^{pk}* Q 95; **deurebalk:** *dōr-bal^{pk}* K 317; **deurbalk:** *dōrhōt* L 316; *dūrshōt* L 317; *dūr-* 368b; **deurlat:** *dīrlat* L 360; **deurarm:** *dōrer* L 269a; **arm:** *ēr^m* L 314, Q 156; *ēr^m* L 28; *ēr^m* L 312; **poortebalk:** *pōrtabal^{pk}* Q 192; *pōrtā-* L 318b; *pōa(r)ā-* Q 39; **poorteboom:** *pōr-bōm* Q 192; *pōrtābaum* Q 98; **poorthout:** *pōthōt* Q 88; *pūthōt* Q 162; *pūthōt* Q 8; *pōathōt* P 222; *pōrtāyt* L 420; *pūathūt* Q 7; **poortehout:** *pōrtshōt* Q 111; **poortgrind:**

Kaart 57. HORIZONTALE SLUITBALK VAN EEN POORT

- ▭ –balk
- / –boom
- △ –hout
- × –knevel

pq̄rt.grenʹal L 430; **hout van de poort:** *hq̄t* van *də pōrt* Q 88; **stalhout:** *stalhāt* K 278; **hout:** *hq̄t* L 429; *hōt* Q 170; **balk:** *balʹk* L 269b, 288c, P 51, Q 7; **legbalk:** *lex.balʹk* P 55; **dwarsbalk:** *dwars.balʹk* Q 2; *dwēš-* Q 32a; **wars-schei:** *wejəsšej* Q 72; **schei:** *sxē* P 178; **boom:** *bom* L 163, 163a; *būam* K 317; *bōm* L 269; *bōm* L 163, 164; **hefboom:** *hefbōm* L 372; **disselboom:** *desəlboym* P 222; **melger:** *melʹgər* K 318; **richel:** *rixəl* L 382; *rēxəl* K 358; **knuppel:** *knuppəl* Q 76; **stek:** *stək* L 312; **haak:** *hōk* Q 156; **hendel:** *hendəl* L 244d; **keper:** *kejpər* P 177; **vangkeper:** *vanʹkēpər* Q 7; **overslag:** *ovəršlāx* Q 18; **val:** *val* L 326; **schoude:** *šau* L 429, Q 11, 193; **degen:** *dēgə* Q 99*; **hang:** *han* L 326.

4.1.16 HORIZONTALE DRAAIBARE SLUITBALK VAN EEN POORT

(add. uit N 5A, 54a; N 4A, 48; A 49, 4)

[Een draaibare sluitbalk ter halve hoogte van een poort, in het midden vast bevestigd aan een van de poortvleugels. In horizontale stand gedraaid vallen de uiteinden in een bevestiging en is de poort afgesloten; in verticale stand is de poort

geopend. De sluitbalk wordt dan om hinder te voorkomen vaak boven en onder vastgezet.

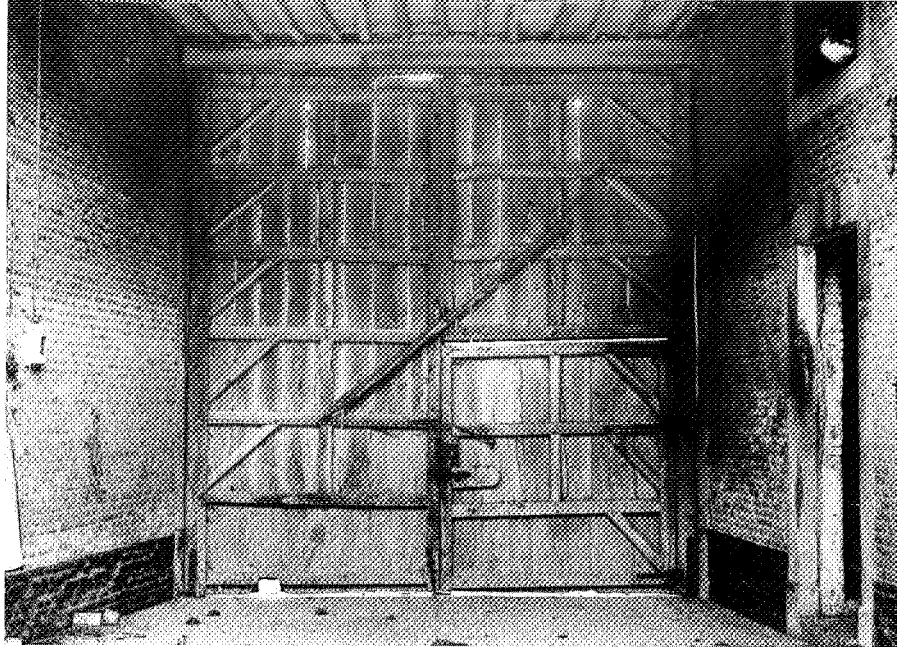
Zie afbeelding 20.]

wervel: *werʹvəl* L 360, Q 187a; *werʹvəl* L 318b, 320a, 321, 378, 430; *wōrʹvəl* L 290, 291; *welʹvər* Q 211; *welʹvər* P 222; Q 11; *v'erʹgəl* Q 202; *verʹgəl* Q 209; **sluitwervel:** *slūtwerʹvəl* L 270; **slinger:** *šleŋər* L 294; **slingerhout:** *šleŋərhq̄t* L 416; **tewarsbalk:** *twers.balʹk* L 250; **boom:** *bōm* Q 166; **deurhout:** *dōrhq̄t* L 266; **sleep:** *šlēp* Q 34.

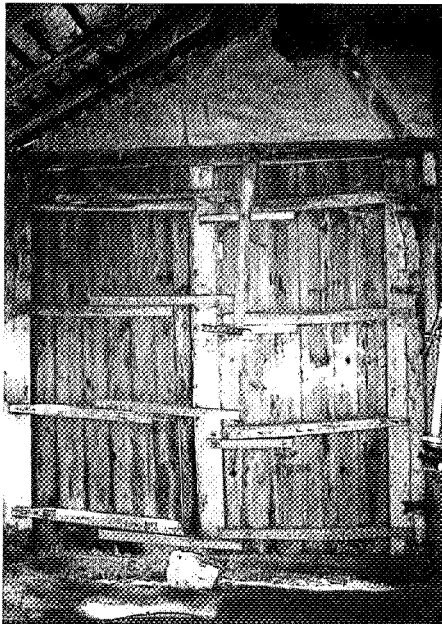
4.1.17 DRAAIBARE SLUITBALK AAN DE BOVENZIJDE VAN EEN POORTVLEUGEL

(N 4A, 47a; monogr.)

[Een draaibare sluitbalk aan de bovenzijde van een poortvleugel. Het draaipunt is aan de binnenkant van één van de poortvleugels bevestigd, iets onder de bovenkant. De „staart” van de balk steekt zover naar beneden dat men er gemakkelijk bij kan. De balk is zo draaibaar dat hij achter beide poortvleugels komt en zo de poort afsluit. Als hij horizontaal gedraaid is, kan de poort geheel geopend worden. Met deze balk in geheel

Afb. 20. Horizontale draaibare sluitbalk van een poort
(foto genomen te Vechmaal (Q 166) door Ruiters in januari 1969; doc. Bokrijk)

Afb. 21. Draaibare sluitbalk aan de bovenzijde
van een poortvleugel
(foto genomen te Bokrijk (Molzelm) door A.
Lambrechts in mei 1983)

vertikale stand kan men ook slechts één poc
vleugel afsluiten.

Zie afbeelding 21.]

draaibalk: *drēbal^ok* P 46; **draaistek:** *drōjsi*
K 314; **draaigrendel:** *drōjgrendəl* K 31
draaigrindel: *drēgrenəl* K 361a; **wervel:** *we*
vəl L 289b; *wer^ovəl* L 321, 423, Q 7, 21; *wōr^o*
L 290; *wōl^ovər* L 270, 282; *ver^ogəl* Q 39, 10
203b; *vřōgəl* Q 196, 196a; *vēl^ogər* Q 192; **w**
velbalk: *wer^ovəlbal^ok* Q 97; **wervelhout:** *we*
vəlhojt Q 7; **deurwervel:** *dōrwer^ovəl* L 318
dījər- L 378; **vleugel:** *vliǵəl* L 416; **zwing**
zweǵəl P 51; **wip:** *wep* L 360; **slag:** *slāx* L 32
430; **slaghout:** *slaxhōt* K 353; *slaxōt* P 48; *slē*
hojt L 312; **slaglat:** *slōxlat* Q 76; **sluitari**
slūter^om L 291; *slōjter^om* K 278; **sluitbal**
slōjyt-bal^ok P 55; *slōt-* P 46; *slyt-* Q 9
slūt- L 289, 372; *slūt-* L 270; **sluitbooi**
slūt-bōm Q 20; *sljyt-bōm* L 164; **sluithou**
slēthojt Q 33; *slōthojt* L 265; *slāthōt* P 17
218; *slōjthojt* Q 93; *slōthāt* K 316; **sluittlat:** *slu.*
lat Q 71; **sluiststek:** *slōtstek* K 357, 358; *slōt-*
46; *slit-* Q 86; **sluital:** *slūpal* L 326; **knevi**
knēvəl K 358, Q 9, 12; *knevəl* Q 196, 196a; **kn**
bel: *knēbəl* P 48; **grendel:** *grēndəl* L 420; **deu**
grendel: *dōrgrendəl* P 44; *dōrgreǵəl* L 31
grindel: *grendəl* L 159a; *grenəl* L 318b; *grej*
L 322, P 45; **grindelhout:** *grejālhōt* Q 8
schoude: *šaj* L 317; **schuifhout:** *šōjfhōt* Q 77

sperblok: *sperblqk* L 372; **arm:** *er^m* P 174; *ē^rm* L 286; **balk:** *bal^{pk}* L 269b; **hout:** *hōyt* L 429; **wimpel:** *wūmpal* P 222; **overslag:** *ōvārslox* Q 18; **trekboom:** *trēk-boqm* L 163; **warsschei:** *weġāsšeġ* Q 72; **klamp:** *klamp* P 176; **drevel:** *dri^tāval* Q 39; **nar:** *nar* Q 14.

4.1.18 SLUITSTANG BOVEN AAN EEN POORTVLEUGEL

(N 4A, 47b)

[Een poortvleugel kan aan de bovenzijde gesloten worden door een korte metalen stang omhoog te duwen in een gat in het kozijn. De stang heeft aan de onderzijde vaak een handvat dat met de stang gedraaid kan worden achter een pin of in een gleuf om te voorkomen dat de stang zakt. Meestal wordt slechts één van de beide poortvleugels zo gesloten.]

sluitijzer: *slōuteġzər* Q 72; *slōtēzər* P 44; **sluitstuk:** *slūitstōk* L 423; **bovengrendel:** *bōvāgrendəl* K 278; **bovenste grendel:** [*bovenste*] *greṅəl* K 358; *bōvāstə greṅəl* K 316; *būvōvāstə* ~ Q 93; **schuifgrendel:** *sxōf-greṅəl* P 175, 218; **grendel:** *grendəl* L 314; *greṅəl* K 357, 358, P 50, Q 71; *greṅəl* K 353, Q 2; **grindel:** *grendəl* L 286; *greṅəl* P 45, 46, 48, 51, Q 80; **schuifgrindel:** *sxōf-greṅəl* P 45; **verrou (fr.):** *veru* P 176; **bovenschoude:** *bōvāsxōġi* L 289b; *bōvāsxā* K 317; **trekschoude:** *trēksōm* Q 7; *trēksōl* L 291; **deurschoude:** *dijəršōm*, *-šōx* L 378; **schoude:** *šōġi* L 265; *šōm* L 430, Q 20, 21, 33, 202; *šōġi* L 318b, 321; *šō* L 290; *šōm* L 416; *sxāġi* L 269b, 271; *šāġi* L 270; *sxā* P 55, 174; *šā* Q 77b; *skā* P 222; *šāu* L 322, 322a, 360, 368b, 420, 429, 432, Q 9, 18, 97, 99*, 106; *ša* Q 86; *šāim* Q 98; *sxāās* (mv.) P 177; **bovenschaaf:** *bōvāšāf* L 270; **bovenste schaaf:** *bōvāstə sxāf* L 163; **trekschaaf:** *treksxāf* L 159a; **schaaf:** *šāf* L 270; *šōf* L 326; **schuif:** *sxōf* L 164; *šōf* Q 39; **schuifslot:** *sxōfslōt* K 361a; **stootslot:** *stōutslōt* Q 76; **stang:** *stān* L 312; **knevel:** *knēvəl* Q 96c; **handvat:** *hantvat* L 420; **wervelijzer:** *wer^vālīzər* L 372; **wervelslag:** *wer^vāslāx* L 372; **trendel:** *treṅəl* K 314; **spinzal:** *spenzəl* Q 14.

4.1.19 SLUITPIN ONDER AAN EEN POORTVLEUGEL

(N 4A, 47c)

[Een poortvleugel kan aan de onderzijde gesloten worden door een korte metalen stang of pin te laten zakken in een gat in de drempel. Aan de bovenzijde is meestal een ring of haak waardoor de stang in de hoogste stand kan blijven hangen aan een pin als de poortvleugel geopend wordt.] **sluitpin:** *slōtpen* P 45; *slūt*– L 322; *slōijūət*– P 55; **sluitgrendel:** *slōt-grendəl* P 44; **sluitijzer:** *slōuteġzər* Q 72; **sluitstuk:** *slūitstōk* L 423; **voetpin:** *vōtpen* Q 7; **valpin:** *valpen* Q 18; **grendel-**

pin: *grendəlpen* L 164; **pin:** *pen* P 48, Q 3, 33; *pe.n* Q 203b; *pēn* L 265; *pēn* L 269b; *penə* L 322a, 377; **ondergrendel:** *ōndārgrendəl* K 278; **onderste grendel:** *ōndārstə greṅəl* K 358; *undārstə greṅəl* K 316; *ōnāstə* ~ Q 93; **grendel:** *grendəl* L 314; *greṅəl* K 314, 357, 358, P 46, 50, 174; *greṅəl* K 353, L 312, Q 2; **grindel:** *grendəl* L 286; *grenəl* L 430; *greṅəl* P 48, 51, Q 76, 80; **verrou (fr.):** *veru* P 176; **grondschoude:** *grōnt-šāu* L 360; **vloerschoude:** *vlursā* Q 86; **voetschoude:** *vōtšōm* Q 21; **onderschoude:** *ōṅāršōm* Q 39; *ōṅārsxōġi* L 289b; *ōndārsxā* K 317; **pin-schoude:** *penšōm* L 378; *penšōx* L 378; **handhaafschoede:** *hant(h)āfšōm* Q 7; **schoude:** *šōġi* L 318b, 321; *šō* L 290; *šōġi* L 265; *šōm* Q 20, 28, 33, 39, 202, 203b; *šōm* L 416; *šūġi* L 372; *sxāġi* L 271; *skā* P 222; *šāu* L 360, 368b, 416, 420, 429, Q 9, 12, 14, 96c, 97, 99*, 106; *šāim* Q 98; **grondschaaf:** *gro.nišōf* L 326; *grōnt*– L 326; **onderschaaf:** *ōṅāršāf* L 270; **onderste schaaf:** *ōndārstə sxāf* L 163; **schaaf:** *sxāf* L 159a; *šāf* L 270; **onderschuifslot:** *ōṅārsxōfslōt* K 361a; **schuif:** *šōuf* L 372; *šūf* L 291; **schuifje:** *šōfke* Q 71; **slof:** *slof* L 312; **pegel:** *pīgəl* Q 77b.

4.1.20 WIGVORMIG SLUITHOUT

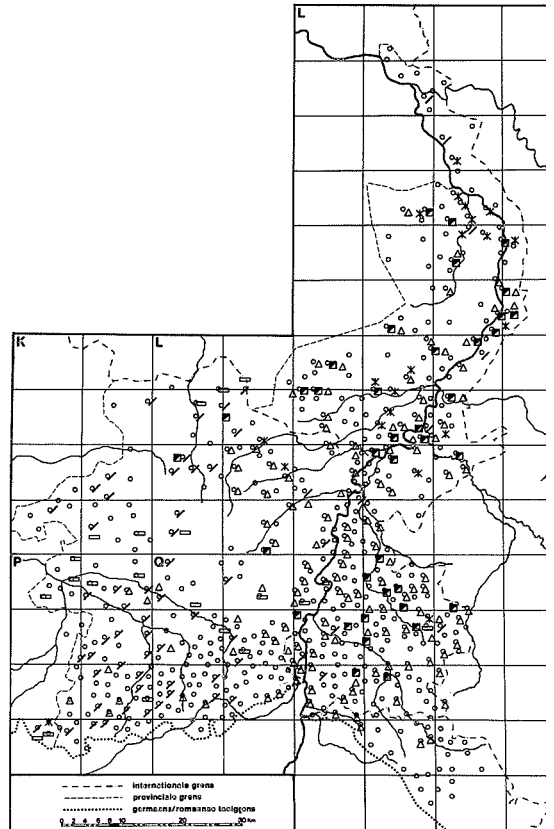
(N 4A, 46)

[Een wigvormig stuk hout dat men door een metalen beugel op de deurstijl steekt en dat aldus de deur tegen de deurstijl sluit.]

sluitspie: *slūitspi* L 372; *slōġitspi* Q 93; *slōtspi* K 316; **deurspie:** *dōrspi* L 318b; *dōrspeġi* K 361a; **spie:** *spi* L 163, 164, P 44, 48, Q 14; *spī* L 282, 289b, 312, 321, 374, 416, Q 72, 77b; *spī* L 318b; *speġi* K 358, P 174; *speġi* Q 9, 80; **deurspij:** *dōurspē* P 175, 218; **spij:** *spē* P 46, 50, 177, Q 2; *spēġi* P 55, 222, Q 71; *spaġi* P 51; **sluitkiel:** *slūitkil* L 378; **sluitpin:** *slōġtpen* K 278; *slōut*– Q 21; *slūt*– L 372; *slut*– Q 7; **sluithout:** *slūthōyt* L 322; **sluitstek:** *slōtstek* P 45; **slietstek:** *slūitstek* Q 86; **sluitkluppel:** *slūitklōpəl* L 322; **sluitbalk:** *slūt-bal^{pk}* L 326; **sluit:** *slūt* L 360; **wig:** *wex* K 317; **peg:** *pex* L 211; *pēk* L 269b, 270, 291; *pēk* L 290; **peg op de deur:** *pēk-ōp-də dōr* L 266; **cale (fr.):** *kal* K 358, L 282, P 174; *kāl* P 176; **kijl:** *kil* L 159a, 432; *kīl* L 291; *kāl* L 270, Q 14, 20, 33, 39; *kīl* Q 203b; **deurkijl:** *dijərkil* L 378; **geerstek:** *gīrstek* Q 7; **stek:** *stek* L 312; *štek* L 322a; **deurpin:** *dijərpe.n* Q 202; **postepin:** *pōstəpen* Q 39; **pin:** *pen* L 362, 429, 430, 432, P 46, Q 18, 39, 99*, 106; *penə* L 429a; **slautel:** *slōtəl* L 314; **slotlat:** *slōtlat* Q 76; **denhout:** *denhōyt* L 286; **val:** *val* L 326; **melger:** *mēl^pgər* K 353; **wervel:** *wer^vəl* L 321, 420; *wōr^vəl* L 360; **klamp:** *klamp* P 50; **knevel:** *knēvəl* Q 96c; **kluister:** *klustər* Q 111.

Kaart 58. GRENDEL

- / grendel
- = grindel
- schuif
- △ schoude en dim.
- x schaaf

4.1.21 GRENDEL (kaart 58)

(N 7, 47; L 6, 50; L 35, 86; div.; monogr.)

[Opgenomen zijn de benamingen voor een schuifgrendel in het algemeen.

Het materiaal liet niet toe na te gaan of er mogelijk verschil in benamingen is tussen een ronde of een platte grendel. In P 211 is een *grendel* rond en een *schaaf* plat, in Q 196 is een *schoude* plat. Voor andere plaatsen is een dergelijk onderscheid niet onwaarschijnlijk. Onder het woordtype *schoude* zijn enkele op -x-auslappende vormen geplaatst die wellicht ook verband houden met onder *schaaf* geplaatste vormen. Niet met zekerheid kon worden nagegaan of er sprake was van een wisseling *f* - *g* (*schaaf*) of van *j* - *g* (*schoude*).

Onder *vregel* moet wel een draaibare grendel worden verstaan; onder *sloop* een grote, zware grendel en onder *veter* een hangslot.]

grendel: *grendəl* K 278, 357, L 297, 313, 314, 352, 353, 355, 372, P 119, Q 95, 118, 193; *grendəl* L 354; *grëndəl* L 164; *gren'al* L 368; *grenəl* K 315, 316, 318, 353, L 313, 352, P 50, 54, 57, 58, 115, 116, 118, 176, 181, 188, 195,

214, 218, 219, Q 2, 71, 83, 156a, 158, 162, 16; *greṇəl* L 286, 414, P 211, Q 1; *greṇəl* P 1; *greṇəl* P 186, 188, 197, Q 156; *grēṇəl* Q 1, *grēṇəl* P 117, 119, 120, 177, Q 78, 180; *grāṇə* 193; *grenəl* K 318, L 316, 352, 413, 414, P: 176, 219, Q 2; *greṇəl* L 355; *greṇəl* P 121, 71; *greṇəl* L 422; **grendeltje:** *grenəlka* L 3; **schuifgrendel:** *sxūf-grendəl* L 191; *šūf-* L 3; 373, Q 99; *sxūf-* L 245b; **schuifgrind** *šūf-greṇəl* Q 113; **grindel:** *grendəl* L 282, 2; 312; *greṇəl* K 357, 360, L 414, P 45, 46, 47, : 195, 211, 212, Q 71, 83, 89; *grenəl* P 56, Q 12; **schuif:** *šūf* L 328, Q 101; *sxūf* L 210, 2; 247, 268, 269, 271, 288, 289, 289*, 313; *šūj* 265, 329, 331, 374, 377, 384, Q 20, 21, 32, : 39, 96c, 98, 99, 101, 113, 117a, 192, 203; *šūj* 330; *šūf* Q 101; *sxūf* L 246, 269, 271; *šūf* L 2; 291, 295; **schuifje:** *sxūfka* L 353; *sxūfkan* 353; *sxūfka* L 313; *šūfka* L 292a, 329; *šūfka* 417; **schuifpin:** *šūfpin* L 329; **schuifsta:** *šūfstaif* Q 112a; **schuifslot:** *šūfslōt* Q 1; **schuifslotje:** *šūfslōtsə* Q 88; **schoude:** *sxūj* 266, 287, 288, 289, 289*; *šūj* L 318, 321, 3; 374, 375; *sxūj* L 266; *sxūj* L 289; *sxūj* L 3; 304 L 322, 327, 329, 358, 362, 363, 366, 36

372, 381, 415, 416, 418, 420, 422, 425, 429a, Q 7, 9, 14, 20, 30, 32a, 33, 36, 39, 91, 95, 96, 101, 111, 112, 112a, 113, 117b, 121, 121b, 187, 188, 192, 196, 196a, 202, 203b, 211, 253; *š'qμ* Q 116, 119, 121, 200, 211, 222, 247, 247a, 252; *šq̄μ* L 433, Q 35, 95, 253; *šq̄* L 290, 293, Q 20; *šq̄μ* Q 95; *šq̄* Q 179; *sxāi* L 209, 246, 249, 268, 269, 271; *šāi* L 299, Q 167; *šāiμ* Q 88; *sxai* L 246; *šāμ* L 325, 328, 364, 368, 372, 381, 381b, 386, 387, 420, 0426, 427, 434, Q 7, 10, 12, 14, 15, 15a, 17, 19, 19a, 20, 32a, 39, 88, 94b, 95, 95a, 96, 98, 99, 99*, 101, 104, 111, 112a, 113, 118, 187a, 198, 198b, 201, 207; *šāμ* Q 10, 95; *sxā* P 174; *sxā* P 55, 176, 183, 186, Q 2; *šā* Q 83, 86, 160, 178, 179; *šq̄l* L 265, 290, 291, 295; *ša* L 329, 330, 331, 332; *šq̄x* L 329, 376; **schou-detje**: *šq̄ikə* Q 30; *šq̄jukə* Q 96; *šeikə* Q 20, 188; *šq̄ukə* L 319, 360; *šq̄ukə* Q 188; *šq̄tjə* L 318b; *šāukə* L 360; *sxākə* P 57, Q 2, 78; *šākə* Q 5, 89; *šq̄xskə* L 329; **schaaf**: *sxāf* L 192, 210, 214, 214a, 215, 217, 245b, 246a, 247; *šāf* L 270, 332, Q 113; *sxāuf* P 211; *šq̄f* L 292, 292a, 293, 324, 326, 382; *šq̄uf* L 317, 360; **sluitbout**: *slūt-bq̄ut* L 316; **schervel**: *sxq̄^val* L 267; **knip**: *knep* L 289; **slot**: *slōt* L 270; **knevel**: *knēval* Q 251; **klink**: *klenk* K 360, Q 117a; **vregel**: *ver^vgəl* Q 196, 248, 249; *fer^vjəl* Q 263; *ver^vkəl* Q 204a, 207, 253; *ver^vkəl* Q 253; *vēr^vkə l* Q 254; *vē.r^vkəl* Q 252; *vēr^vkəl* Q 252, 253; **sloop**: *slōp* Q 199; *slōp* Q 196, 196a; **veter**: *vētər* L 368.

4.2. Dak en ramen boven de poort

4.2.1 TERUGWIJKENDE DAKRAND BOVEN EEN POORT

(N 4A, 30)

[Een poort in de lange gevel van een schuur of stal zou door de geringe hoogte van het dak wel eens te laag kunnen zijn om wagens door te laten. Om dit te voorkomen kan men de poort binnenwaarts plaatsen ofwel het dak boven de poort verhogen. In beide gevallen wordt de hoogte groter. In het eerste geval ontstaat er boven de teruggebouwde poort een terugwijkende dakrand. Het dak wordt iets kleiner.

Zie afbeelding 22.a.]

inkeping: *inkēpeŋ* K 317; **uitsprong**: *q̄tspruŋ* K 353; **insprong**: *insprōŋ* K 358; *ensprōŋ* L 282; *ensprōŋk* Q 86; *ensprōŋk* L 420; *enspruŋk* P 176; **nisrand**: *nesraŋk* L 270; **verhoogde invaart**: *vər̄hū^vx-də* envärt L 290; **hap uit het dak**: *hap üt t- dāk* L 312; **inhoek**: *enhōk* L 318b; **deurhuif**: *dōrhūf* L 326; **hooivaart**:

hōivärt, *hūi*- L 372; **inlaat**: *enlōt* L 432; **inham**: *enham* P 45, Q 93, 156, 177; *enam* P 174; **insprong van het dak**: *enspruŋk >van t >dak* P 48; **terugsprong**: *trōkšprēŋ* Q 33; **insteek**: *ēnstēk* Q 7; **oversteek**: *q̄vər̄štēk* L 322a; **inkorting**: *ē-nkōteŋ* Q 179; **hemel**: *hīməl* P 51; **half kapelletje**: *hauf kapelkə* L 360; **kapel**: *kapel* Q 99*.

4.2.2 RUIMTE VOOR EEN TERUGGEBOWDE POORT

(N 4A, 36)

[Vóór een teruggebouwde poort in de lange gevel is een vierhoekige ruimte die aan een zijde begrensd wordt door de poort, aan twee andere zijden door de inspringende buitenmuur. De benamingen kunnen hetzelfde zijn als voor de terugwijkende dakrand boven deze ruimte (zie dat lemma, 4.2.1.)]

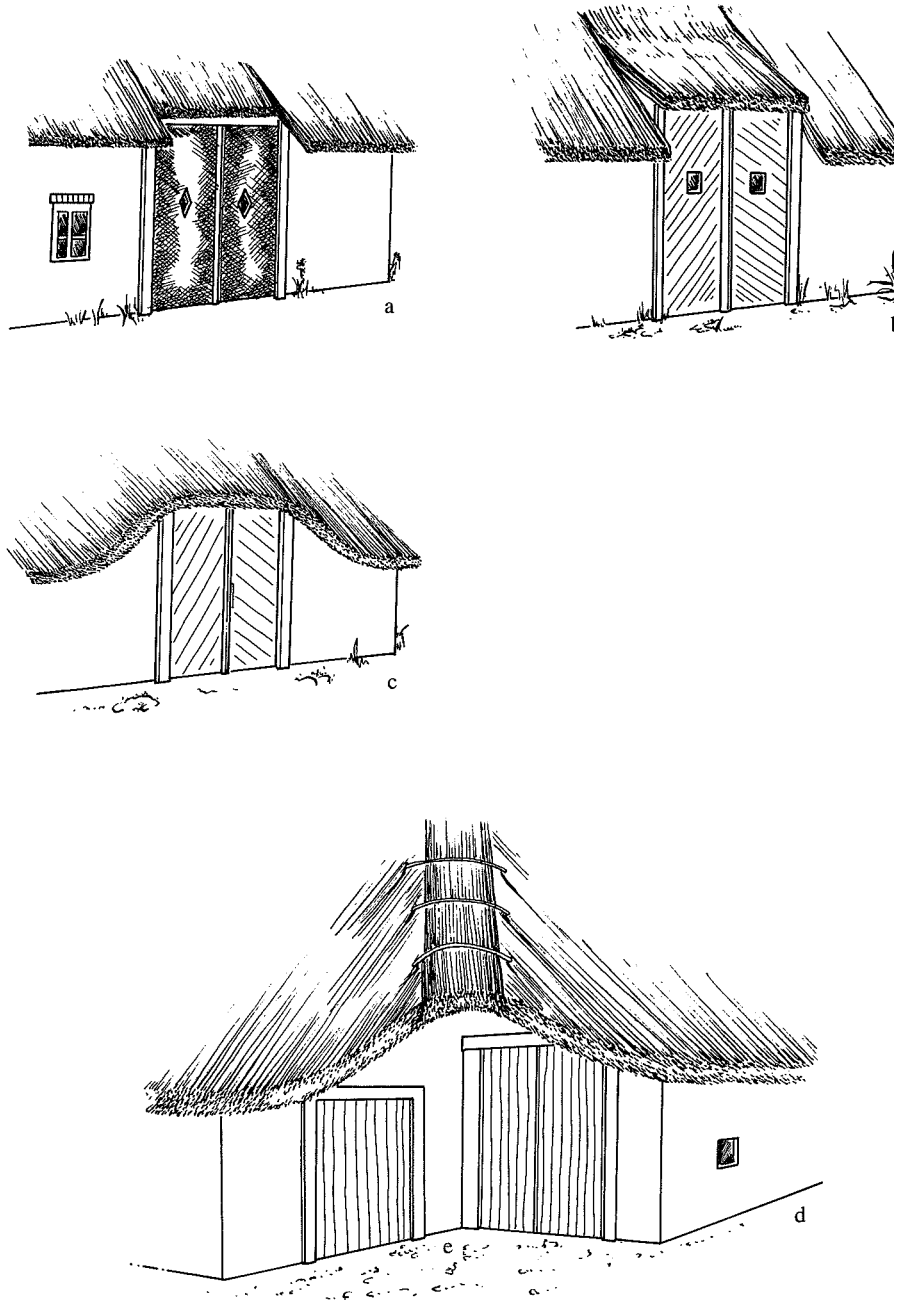
insprong: *insprōŋ* K 358; *i-nsprōŋk* Q 80; *ensprōŋk* Q 77b; *ensprōŋk* P 175, 218; *enspruŋ* P 45; *enspruŋk* P 176; *ēinsprōŋk* Q 156; **muurinsprong**: *mūrenspruŋk* P 48; **sprongetje**: *šprōŋskə* Q 39; **inspring**: *enspreŋ* K 317; **inbouw**: *ēnbuŋ* Q 7; **inham**: *enham* Q 93, 156; **sparing**: *špāreŋ* Q 99*; **inhoek van de poort**: *ē-nhuk >van də puōt* Q 177; **inhoek**: *enhōk* L 317; **hoek**: *hōk* L 318b; **invaart**: *envärt* L 291, 378; *ēnvō^vt* P 174; **oogstvaart**: *oŋxst-värt* L 372; **hooitrek**: *hōitrek*, *hūi*- L 372; **portiek**: *pōrtik* L 360; **portaal**: *pōrtāl* L 360; **deurnis**: *dōrnes* L 270; **deurgespan**: *dōrgəspan* L 326; **binnengang**: *bebəgaŋk*. Q 86; **gat**: *gats* L 420; **afdak**: *af-dak* P 46; **kapel**: *kapel* P 48; **op de kiezel**: *op >də kizəl* Q 106.

4.2.3 VERHOOGD DAKGEDEELTE BOVEN EEN POORT

(N 4A, 31)

[Om de hoogte van een poort te vergroten kan men het dak erboven verhogen. De omvang van de dakverhoging kan van geval tot geval verschillen. De verhoging kan ook een apart zadeldak zijn, dwars op dat van de schuur of de stal. Zie ook afbeelding 22.b bij het lemma TERUGWIJKENDE DAKRAND (4.2.1.)]

dakstal: *dākstāl* Q 201; **frans dak**: *frans- dō^vak* P 175, 218; **stulpdak**: *štūlp-dāk* L 270; **verhoog**: *vər̄hū^vx* K 358, L 312; **verhoogsel**: *vər̄hū^vxəl* L 312; **verhoogde invaart**: *vər̄hū^vgdə* envärt L 290; **verhoogd inrijdak**: *vər̄hū^vext* enrīdāk L 378; **kapelletje**: *kapelkə* P 48; *kapelkə* Q 39; *kapelkə* L 360; *kapelje*: *kepə* L 318b; **opbouw**: *op-bau* P 45; **koepel**: *kūpəl* P 176; **hemel**: *hīməl* P 51; **deurwelf**: *dōrwel^vf* L 326; **poorthuisje**: *puōthū^vskə* Q 177; *puōthū^vskə* Q 93; **uitsprong**: *ū^vtsprōŋ* L 282; *au^vtsprōŋk* Q 77b; **oversprong**: *ō.vərsprō.ŋk* Q 160a.

Afd. 22. Dakvormen boven een poort
 schematisch: a. terugwijkende dakrand boven de poort; b. verhoogd dak boven de poort;
 c. dakwieling boven de poort; d. oversteek tussen teruggebouwde schuurpoorten; e. ruimte ond
 die oversteek.

4.2.4 DAKWELVING BOVEN EEN SCHUURPOORT

(N 4A, 32)

[De welving van het strooien dak boven een schuurpoort die een poort van voldoende hoogte mogelijk maakt onder een overigens laag afhangend dak. Zie ook het lemma VERHOOGD DAKGEDEELTE BOVEN EEN POORT (4.2.3).

Zie ook afbeelding 22.c bij het lemma TERUGWIJKENDE DAKRAND (4.2.1).]

welving: *welven* L 321; **golving:** *golveŋ* Q 179; **kromming:** *krumeŋ* P 46; **gewelf:** *gawølf* Q 111; **boog:** *bōx* L 420; **dakboog:** *dak-bōx* K 317; **poortboog:** *pōrt-bōx* P 51; **boogdak:** *boux-dōk* Q 156; **draai:** *drē* P 222; **zadel:** *zāl* Q 39; **walmgolf:** *wamgo.lf* Q 7; **golfdak:** *golʹf-dōk* P 175, 218; **stulpdak:** *stōlp-dāk* L 270; **verhoog:** *vørhūx* K 358; *vørhōx* P 177; **verhoog van de poort:** *vørhōx -van dā puōt* Q 177; **verhoogde invaart:** *vørhūx-dā envārt* L 290; **kemel:** *kēmāl* L 372; **kemelstrek:** *kēmālstrek* L 372; **intrek:** *entrek* P 55; **deurluif:** *dōrlōijf* L 326; **kapelletje:** *kapelakā* P 48; **half kapelletje:** *hauf kapelkā* L 360.

4.2.5 OVERSTEEK BOVEN TERUGGEBOUWDE SCHUURPOORTEN

(N 4A, 35b)

[Bij een bepaald type schuur, in de lengterichting verdeeld en met de dorsvloer in de zijbeuk, met dwars daarop in het eerste gebont een wagenbergplaats of stal, zijn de beide poorten op dezelfde hoek teruggebouwd, zodat beide ongehinderd gebruikt kunnen worden. Op de hoek steekt het dak dan over en onder deze oversteek is een rechthoekige ruimte (zie het lemma RUIMTE ONDER DE OVERSTEEK BOVEN TERUGGEBOUWDE SCHUURPOORTEN, 4.2.6).

Zie ook afbeelding 22.d bij het lemma TERUGWIJKENDE DAKRAND (4.2.1).]

oversteek: *ōvarstēk* K 314, 317, 353, L 288a; *ō-rvār-* K 358, P 174; *ōvār-* K 358, 361a, P 44, 45, 46, Q 9, 11, 96c; *ōlvār-* L 423; *ōvār-* Q 7; *ijvār-* L 317; *ivār-* L 368b, 416; *ōvarštēk* L 291; *ōvār-* L 270, 299, 332; *ōvār-* L 322; *ijvarstēk* Q 39; *ēvār-* P 55; *ōvarštēk* Q 119; *ōvarstēk* L 286, 312, 378; *qvār-* L 265; *qvār-* L 266, P 48; *ōvār-* K 357, L 316, 318b, 321, P 49; *ijvār-* Q 177, 178; *ōvār-* Q 9; *ivār-* L 360, Q 3; *ijevār-* Q 86, 93; *ōvarštēk* L 432, Q 20; *ōvār-* L 322a; *ōvarstēk* P 48; *ōvarštēk* Q 204a; *ō.varstēk* Q 160a; *ōvarstēk* K 278; *ōvvarstēk* P 50; *ōvarstiak* Q 80; *ijvār-* L 420; *ōvarstēk* Q 71; *ōlvār-* P 222; *ēvār-* Q 2; *ōvarstōk* Q 12; **oversteeksel:** *ōvarstēksal* L 420; **overstek:** *ōvarstek* L 164; *ijvarstek* Q 117a; *ijvarstek* Q 111; **overstuk:** *ōvarstōk* L 312; *ōvār-* Q 18; *ijvār-* Q 179; **windsteek:** *wentstēk* L 372; **muursteek:**

mōrstēk L 372; **hallestek:** *halastēk* Q 7; **overslag:** *ōvarslax* P 175, 218; *ōvarslāx* Q 33; **oversprong:** *ōvarsprunx* P 176; *ōvār-* P 177; *ō.var-spro.ŋk* Q 160a; **overloop:** *ōvārloijp* Q 99*; **af-dak:** *af-dāk* L 299; **afdakje:** *ōf-dōksək* Q 156; **afhang:** *āfha.ŋk* L 282; **boogdak:** *boux-dōk* Q 76; **deurluif:** *dōrlōijf* L 326.

4.2.6 RUIMTE ONDER DE OVERSTEEK BOVEN TERUGGEBOUWDE SCHUURPOORTEN

(N 4A, 35a)

[Zie de toelichting bij het lemma OVERSTEEK BOVEN TERUGGEBOUWDE SCHUURPOORTEN (4.2.5). De ruimte wordt soms gezien als een deel van het erf.

Zie ook afbeelding 22.e bij het lemma TERUGWIJKENDE DAKRAND (4.2.1).]

wolfsdak: *wōlf-s-dak* K 358; **wolfsmuil:** *wōlf-mūl* L 326; **wolfsmuil:** *wōlfsmā* Q 156; **wolfsbakkes:** *wōlf-s-bakəs* K 317, L 312, 317, P 45, Q 93; **bakkes:** *bakəs* Q 86; **wolfbak:** *wōlf-bak* P 55; **hallebak:** *halabak* Q 7; **schuurportaal:** *šjrpōrtōl* Q 178, 179; **schuuldak:** *šauldōk* Q 177; **af-dak:** *af-dak* P 46; *af-dāk* L 374; *af-dōk* P 176; **schop:** *šop* L 432; **oversteek:** *ōvarstēk* K 361a; **luifel:** *loijfəl* Q 204a; **uitsprong:** *ōtsprunx* K 353; *ōtspronx* Q 80; **insprong:** *inspronx* K 358; **intrek:** *ēntrek* L 360; **inhoek:** *enhōk* L 270; **hol:** *hōl* L 282; **schaap(s)stal:** *šōp(s)stal* L 372; *šōp(s)-* Q 71; **schaapsren:** *šōpsren* L 372.

4.2.7 OVERDEKTE DOORGANG ACHTER DE DUBBELE TOEGANGSPOORT

(N 5A, 77c; N 5, 110; div.; monogr.)

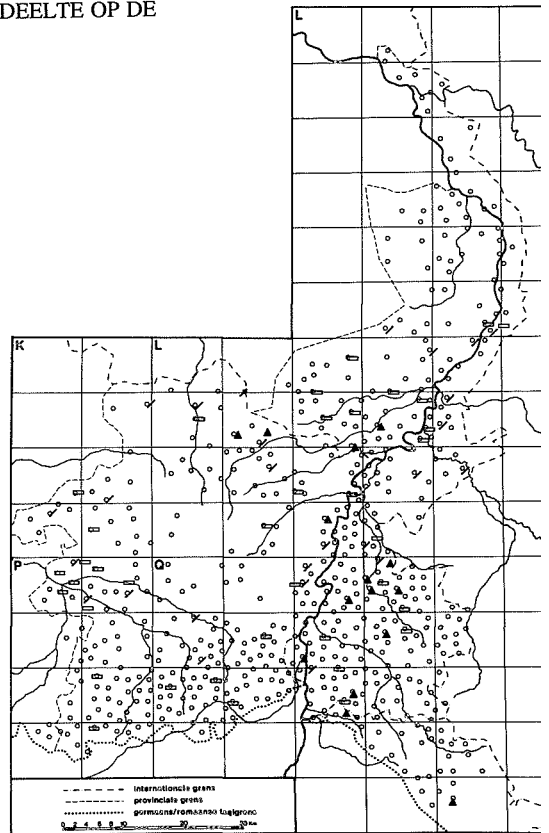
[Achter de dubbele toegangspoort bevindt zich een ruimte, waarboven zich een dak of zolder bevindt. Deze ruimte geeft toegang tot een door woonhuis en bedrijfsgebouwen omgeven binnenplaats.

Vergelijk ook afbeelding 6, gesloten hoeve.]

poorthuis: *pōrthōis* P 48; *pōrthūs* L 270; *pōrthōs* Q 71; *poat-* Q 156; *pōathouəs* P 222; *pōat-* P 188; *pōrthōus* Q 158; *poathouəs* Q 72; *pouthōs* P 222; *puo.thōs* Q 162; *pōthōs* P 50; *pōrthōs* P 55; *pōrt-ōs* Q 2, 2b; *pōrthōuəs* P 54, 55; *pōrthō(ə)s* P 44; *pōthās* P 218; *pōtās* P 174, 176; *pōtās* P 178; *pōrthās* Q 80; *pōrtas* P 174; *pōrthēs* P 49; *puoathouš* Q 177; *puoathouš* P 177; **poort:** *pōrt* Q 28; *poqt* Q 112b; *pōrt* K 357, L 377; **achterpoort:** *ātarpōt* Q 178; *ātarpōt* Q 179; **onder de poort:** *onar a pōrt* P 51; *oŋər dā pōrt* Q 9; *oŋər a port* L 382; *oŋər dā pōrt* L 426, 430, Q 111; *oŋər dā pōrt* L 420; *oŋər dā ~* L 291, 322, 360, 371; *oŋər dā puōt* Q 77, 170; *oŋdār dā pūrt* Q 198b; *unār dā puat* Q 76; *uŋər dā pērt* Q 33; **ouder gen poort:** *oŋər gən pōrt* Q 39; *ōndər gən pōrt* Q 204a; **ouder de spijker:**

Kaart 59. OVERSTEKEND DAKGEDEELTE OP DE BINNENPLAATS

- ∕ oversteek
- = afdak
- ▲ luif

ondar dā spī.kār Q 88; **poortdak:** *pyot-dōk* Q 86; **poortschuil:** *pyotšayl* Q 162; **afdak:** *āf-dāk* Q 20; **overdak:** *ivārdāk* L 416; **oversteek:** *ǫvārstēk* K 318; **spelonk:** *špəlonk* L 330; **kapel:** *kəpəl* L 269a; **hal:** *hal* K 358; **luif:** *lōif* Q 200, 204a, 247, 247a; **luifeltje:** *lōivəlkə* L 326; **rouw:** *roū* L 423.

4.2.8 AFDAKJE BOVEN DE POORT

(N 4A, 43b)

[Het kleine afdakje dat op een muur is geconstrueerd boven de poort.]

afdak: *af-dak* L 163, P 46, 48, 50; *af-daək* P 174; *af-dāk* L 286; *āf-* L 295, 299, 317, 368b, Q 14, 99*, 106, 111; *āf-dāp* L 420; *af-dōk* P 176; *ǫf-* Q 178, 179; **afdakje:** *af-dēkskə* L 164, 423; *āf-dēkskə* L 270, 321, 322a, 430, Q 119; *āf-dōkskə* Q 156; *ǫf-* Q 71; **poortdak:** *pūtdāk* P 177; *pyōtdōk* Q 158; **poortdakje:** *pōrdakskə* K 317; *pyōdekskə* Q 93; *pōrt-dēkskə* Q 191; *pyot-dōkskə* Q 177; **kapeldakje:** *kapeldēkskə* Q 201; **kapel:** *kapəl* L 322; **kapelletje:** *kapəl* Q 39; **zadeldak:** *zādəldāk* L 422; **overdak:** *ǫvārdāk* Q 7; **muurdakje:** *myōrdakskə* P 55;

dak: *dāk* Q 98; **dakje:** *dēkskə* Q 209; *dēkskə* 221; **dek:** *dēk* L 312; **kap:** *kap* L 314, Q 2, 160a; **muurkap:** *mūrkap* K 314, Q 7; *myər-357*; *mōr-* L 372; **muurkapje:** *mūrkapjə* L 3 **regenkap:** *rēgənkəp* P 51; *regə-* K 278; **drokap:** *drōxkap* L 360; **luifel:** Q 99*; *lōfəl* Q **poortluif:** *pōrtlōif* L 326; **muurluif:** *mōrlōi* 326; **oversteek:** *ovārstēk* K 353; *ǫvārstēk* L 3 **hemeltje:** *hīmālkə* K 358; **waterscherm:** *tāršerm* L 318b; **waterschut:** *watəršyt* L 3 **regenslag:** *rēgəslāx* L 378; **poortschof** *pōrtšōpkə* L 429; **poorthuis:** *pōthās* P 175, 2 *poūtās* P 174; *puathay* P 222; **poorthui:** *pyōthōskə* Q 77b.

4.2.9 OVERSTEKEND DAKGEDEELTE DE BINNENPLAATS (kaart 59)

(N 4A, 28; N 5A, 78b; monogr.)

[Het overstekend dakgedeelte op de binnenplaat van een gesloten hoeve. Doorgaans bevindt zich onder dit afdak een verhoogd en met kiezelst belegd gangpad dat rond de gehele binnenplaat en met name rond de mestvaalt gaat. Sommige benamingen voor de oversteek komen over

met die voor dit gangpad, nl. **luif** en **sprong**. Het gangpad wordt behandeld in de aflevering over het boerenef; hier worden, als aanvulling op de opgaven die in dit lemma zijn verwerkt, de betreffende plaatsen vermeld: **luif** „gangpad” in L 317, 322, 326, 422, 423, 426, 0426, 429, 430, Q 7, 9, 11, 12, 14, 22, 32, 32a, 95a, 97, 98, 99*; **sprong** „gangpad” in L 331, P 48, 55, Q 14, 28, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 101, 111, 112, 112b, 113, 116, 117a, 119, 121, 178, 179, 192, 196, 196a, 204a, 211, 222.

Sommige benamingen van de *dakdrup* (zie voor het betreffende lemma aflevering I.7, de paragraaf over het erf) zijn ook opgegeven als benaming voor het overstekend dakgedeelte als geheel; ze staan achterin het lemma bijeen.

Vergelijk ook afbeelding 6, gesloten hoeve.]

oversteek: *ðvarstēk* K 318, P 45; *ȳvar-* L 317; *ðvarstēk* L 291; *ðvar-* L 270, 331, 332, 386; *ēvarstēk* P 55; *ovarstek* K 353; *ðvar-* Q 7, 187a; *ðvarstēk* L 422; *qvār-* Q 9; *īvar-* L 360; *ðvarstēk* L 429; *ðvarstēk* L 286, 312; *qyvārsteik* P 50; *ovarstēk* K 278; *qvār-* L 265; *ðvar-* L 295, 382, Q 20; *ðvarstēk* Q 71, 80; **overstuk:** *iðvarstøk* L 416; **overslag:** *ðjvarslāx* P 175, 218; **overspant:** *ðvārspan* Q 7; **overkapping:** *ðvar'kapeŋ* L 321; **oversprong:** *ðvārspank* P 177; *ðvārspank* Q 33; **uitsprong:** *qisprøŋ* K 358; *ou.atsprø.ŋ* P 222; *ayātsprunġ* P 177; **afdak:** *af-dak* K 357, P 44, 45, 46, 48, 50, Q 191; *āf-dāk* K 314, L 269a, 270, 288a, 289, 292, 314, 318b, 320a, 322, 329, 330, 368b, 372, 416, 429, P 51, Q 9, 32a, 39, 99*, 112, 196; *āʔf-dāʔk* P 55; *af-dōʔk* P 218; *qf-dq.k* Q 180; *af-dōk* P 176; *qf-dōk* Q 86, 156; *qʰf-dʰqk* Q 158; **afdakje:** *āf-dqkskə* Q 156; *qf-dqkskə* Q 86; **overdak:** *ðvārdāk* L 377, 378, 423, Q 7, 97; *yvārdōk* Q 193; **overdakje:** *ðvār-dākskə* Q 80; **dakoversteek:** *dākðvarstēk* Q 113a; **dak:** *dāk* Q 95a; **dakje:** *dākskə* Q 162; *dēkskə* Q 209; **overdek:** *ðvārdek* Q 7; **sprong-dak:** *šprunġ-dāk* Q 39; **droogdak:** *drōx-dāk* L 378; **doorgeschoten dak:** *dørgəsxōtə dak* L 164; **overstaand dak:** *ðvārstōnt< dāk* Q 119; **ingewerkt hangdak:** *ʔŋgəwəʔk haŋdāk* Q 76; **afhang:** *āfhāŋ* L 282; *āfhaŋk* L 318b; **luif:** *lōjif* L 321, 326, 420, Q 19, 20, 21, 32b, 111, 284; *lōjif* L 316, 317; *lōf* Q 33; *lōf* Q 196, 196a; **luifje:** *lōjifkə* Q 95; **dakluif:** *dāklōjif* L 326; **luifdak:** *lōjif-dāk* Q 22; **luifel:** *lōjifəl* L 430, Q 72, 95, 111; **huifel:** *hūjifəl* L 382; **schuiltje:** *sxōlkə* Q 156; **schutting:** *sxytiŋ* P 44; **vlucht:** *vlōx* L 378; **vluchting:** *vlōxteŋ* L 378; **scherm:** *skərm* P 222; *šəʔm* Q 93; *šəʔm* Q 176a; **schermsteek:** *šəʔmstēk* L 372; **scherf:** *šəʔf* L 420; **cartouche (fr.):** *kartuš* Q 160a; *kərtūšə* Q 72; **voûte (fr.):** *vut* P 174; **dakdrup:** *dāk.drōp* Q 204a; *dāx.drūp* Q 211; **euze:** *ēzə* L 290; *jēzə* Q 177; *hijəzən* Q 76; **neuzel:** *nōzəl* K 357, 358, 361; **euzeleop:** *ið.zəlōp* Q 77; **eusleop:** *qislop* Q 71;

jēslāp Q 170; **euzeval:** *ēzəval* Q 2, 2b; **euzeleop:** *qēzəndrōp* Q 88.

4.2.10 GAT IN EEN KLEIN DAKSCHILD

(N 4A, 45a; N 4, 26c)

[In het kleine dakschild (boven de korte gevel) van een schilddak treffen we vaak een gat (soms een luik) aan om de zolder te beluchten en te belichten. De benamingen zijn vaak, vanwege functionele overeenkomst, dezelfde als voor het venster onder een dakwelling (zie dat lemma, 4.2.13).]

uilegat: *qləgat* P 44, 45, 48; *qlə-* K 317, 357, 358, P 48; *ylə-* L 163, 211, Q 7, 96c; *qiləgəʔ* P 174; *qiləgāt* L 420; *qlə-* L 372; *ylə-* L 269b, 270, 295, 378, Q 9, 11, 12, 18, 106; *ylə-* L 317, 318b, 432; *ilə-* L 422; *ilə-* L 368b, 416; *qiləgəʔt* L 420; *qləgəʔt* P 175, 218; **uils gat:** *ils.gāt* L 416; **kattgat:** *katəgāt* L 360; **luchtgat:** *lōxt.gat* L 164; **trekgat:** *trək.gāt* L 360; **windgat:** *wēn'gāt* Q 7; **loergat:** *lūərgəʔt* P 55; **uilekot:** *qiləkot* K 314; *qləkut* P 176; *eilə-* Q 86; *qləkut* Q 93; *uləkoat* L 312; *qiləkuət* Q 71; *qlə-* P 177; *qləkūyət* P 222; *yləkōət* L 282; *ylə-* L 312; *ā-ləkūt* Q 80; *eilə-* Q 76; *qləkūət* Q 2; **uilkot:** *qiləkūt* Q 77b; **uilaard:** *ylərt* L 322a; **uilelok:** *ylələk* Q 97; *-lək* Q 33; *ylələk* Q 39; **lochtkot:** *lōxkūtər* (mv.) Q 77b; **lochtkoker:** *lōxkūkər* L 372; **zoldervenster:** *zōldərvenstər* L 326; *zə-lərvenstər* Q 72

4.2.11 ROND GAT BOVEN IN DE SCHUUR-GEVEL (kaart 60)

(N 4A, 44a; N 5A, 73b; N F, 50c; monogr.; add. uit N 64, 153)

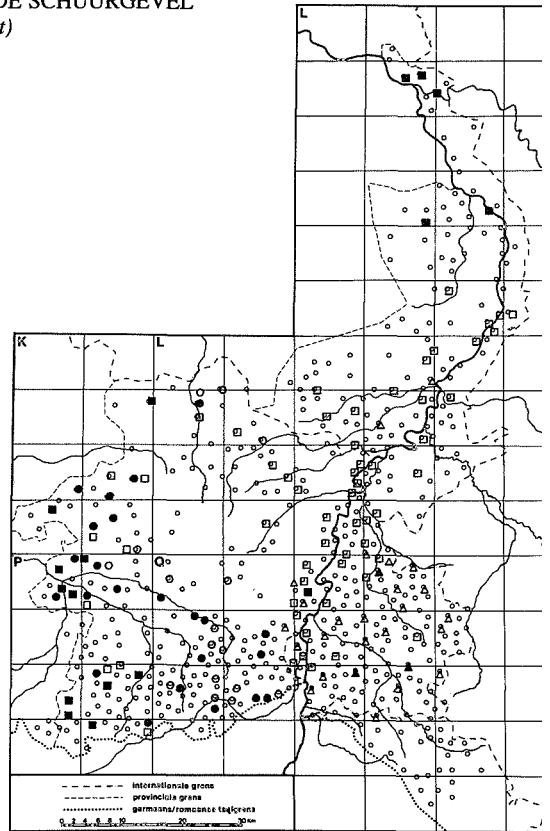
[Boven in de korte gevel van een schuur zijn een of meer ronde openingen zonder glas die dienen ter belichting en beluchting en ook als toegang voor de uil die dan in de schuur muizen kan vangen. In L 211, 290 en 318b is het een half-ronde opening. Zie ook het lemma GAT IN EEN KLEIN DAKSCHILD (4.2.10).

Het materiaal is ondergebracht in een gecombineerde woord- en klankkaart, te vergelijken met de kaart die is gemaakt van het materiaal van het lemma KIPPENUITGANG (kaart 35) en bevat de geografische verspreiding van de benamingen *kot*, *gat* en *lok*, telkens met opgave waar de kliniker lang en kort is. De termen **almgat** en **schalok** slaan eigenlijk op de galmgaten van de kerktoren.]

uilegat: *yləgat* L 159a, 163, 163a, 211; *qlə-* K 316, L 159a; *qlə-* P 48; *yləgāt* L 270, 271, 316, 318b, 330, 378, 429a, Q 7, 14, 96a, 96c; *qlə-* Q 187a; *ilə-* L 368b, 416; *qiləgəʔt* L 420; *qlə-*

Kaart 60. ROND GAT BOVEN IN DE SCHUURGEVEL
(gecombineerde woord- en klankkaart)

- kot en sst.
 ● a. kort
 ○ b. lang
 lok en sst.
 ▲ a. kort
 △ b. lang
 gat en sst.
 ■ a. kort
 □ b. lang

goat P 218; *q̄lāgq̄t* L 314; *ylāgātā* (mv.) L 0426, Q 18, 20, 21, 106, 113a; *ylā-* (mv.) L 322; *ylā-gatā* (mv.) L 163; *ylāgātār* (mv.) L 291, Q 9; *ylā-* (mv.) Q 14; *ūlā-* (mv.) L 422; *ylāgatār* (mv.) L 163, 164; *q̄ulāgātārs* (mv.) P 174; *q̄lā-xqātā(rs)* (mv.) P 175, 218; **uilegat:** *q̄lgq̄jātā(rs)* (mv.) P 48; *ylgātār* (mv.) Q 7; **uilekot:** *q̄lākqt* K 358; *q̄lā-* P 45; *q̄lākut* P 50; *q̄ulāq̄kūt* P 54; *q̄ulā-kqtār* (mv.) P 51; *q̄lākūtārs* (mv.) P 176; *q̄lākūtārs* (mv.) P 222; *q̄lākū.t* Q 162; *ylākōt* L 282; *ylākōt* L 312; *eijlākūtār* (mv.) Q 72; **uilelok:** Q 112b; *ylālōk* L 326, Q 95a, 97, 99*; *ylālqak* Q 192, 202; *ylālqk* L 294, Q 9, 98, 101, 111; *ylā-* L 430, Q 9, 111; *ūlā-* Q 12; *ylālq̄māk* Q 209; *q̄ilālūāk* Q 193; *ylālq̄kār* (mv.) Q 28; *ylālq̄ākā* (mv.) Q 39; **oog:** *q̄x* Q 158; **oogkot:** *q̄xxkūt* Q 158; **maan:** *mq̄n* L 269b; *m'q̄n* L 290; **half-maan:** *hal'fm'q̄n* L 290; **halve maan:** *hal'vāmq̄n* L 211; **lichtkot:** *lixtkotār* (mv.) L 312; **lichtgat:** *lōxt-gat* K 278; *lōxt-gāt* L 316; *lōx-* L 269a, 382; *lōxt-gq̄āt* P 50; *lōxt-gq̄tā* (mv.) K 317; **lichtkot:** *lōxtkqt* K 317, 318; **lichtvenster:** *lōxt-venstār* K 318; **lichtgat:** *lōxt-gat* L 163, 163a; *lōx-* L 215; *lq̄x-* Q 11; *luxt-* K 353, P 44, 45, 48; *lōxt-gaūāt* P 174; *lōxt-gāt* K

361a, L 289, 318b, 321, 322, 360, 362, 366, 371, 371a, 372a, 416; *lōx-* L 269, 331, 337, 378, Q 94b, 95; *loxt-* L 422; *lox-* L 270, 292, 295; *lōx-* L 266; *lōx-gā.t* L 429; *lōyx-gā* P 177; *lōxt-goat* P 178; *lōyx-* P 188; *lōx-goa* 218; *luxt-gq̄(i)āt* P 49; *lōxt-gātā* (mv.) L 4 *lōx-* (mv.) Q 12; *lu-xt-* (mv.) K 357; *lōxt-tār* (mv.) L 320a; *lox-* (mv.) Q 9; *lyxt-* (mv.) 44; *lox-gōtā* (mv.) P 222; **lochtkot:** *luxtkqt* 357, P 48; *lyxt-* K 314; *lyxtkōt* L 312; *lōxku* 72, 86, 162, 178; *lox-* Q 177; *layx-* Q 80; *lōx* Q 93; *lōxtkqtār* (mv.) P 46; *lōxtkotār* (mv.) 358; *lōyxkūtārs* (mv.) P 222; *lōxtkūt* K 361a 317, P 51; *lōx-* Q 77, 179; *lōx-* Q 176a; *lox-* 180; *lōyx-* Q 156; *lyx-* Q 76; *loxtkū* Q 3; *lōkūāt* Q 4; *lōx-* Q 2; *lōyx-* Q 71; *lōxtkuyāt* P *loxtkōtār* (mv.) L 352; *lōxkūtār* (mv.) Q 7 170; *lox-* (mv.) Q 76; *lōxkuātār* (mv.) Q *layxkūtār* (mv.) Q 80; **lochtlok:** *lōxlqk* *lox-* Q 35; *lōxlqak* Q 39; *lux-* Q 22; *loflq̄* 117, 118; *loflq̄x* Q 211; *lōxtliūjār* (mv.) Q 19 **lochtraam:** *lōxt-rām* L 286; **lochtpijp:** *lōxtip* L 414; *lōxpiip* L 372; **lochtingsgat:** *loxtens-g* (mv.) L 326; **tochtgat:** *tōxt-gātā* (mv.) L 2 322; *tōxt-gātār* (mv.) L 416; *tōxt-gatār* (mv.)

211, 265; *tøxt-gḡætā* (mv.) P 50; *tō.x(t)-gā.tār* (mv.) L 290; **tochtgaatje**: *tøxt-geṭjas* (mv.) L 164; **tochtlok**: *tuxlōk* Q 33; **trekगत**: *trek-gāt* L 432; *trek-gḡt* P 176; *trek-goat* P 218; *trek-gātār* (mv.) L 423; *trek-gḡtā* (mv.) L 286; *trek-goatā* (rs) (mv.) P 175, 218; **trekkot**: *trekkut* Q 156; *trekku²tār* (mv.) Q 2; *trekkūt* Q 162; **trekklok**: *treklūkār* (mv.) Q 198; **windगत**: *wenṭ-gāt* L 318b; *wenṭs-* L 420; *wenṭ-gātā* (mv.) L 322; *wenṭ-gātār* (mv.) L 321; *wenṭs-* (mv.) L 316; *wenṭs-* (mv.) L 368b; **windगत**: *wenṭs-gātār* (mv.) L 317; **windkot**: *wenikṭār* (mv.) K 353, P 46; *wenṭq²ār* (mv.) K 314; *wenṭkutār* (mv.) Q 86; *wenṭkōtār* (mv.) L 282; *wenṭkō²tā* (mv.) L 312; **windlok**: *wenṭlōqār* (mv.) L 429; **zwa-demगत**: *zwājmgātār* (mv.) L 423; **droogगत**: *drix-gḡtār* (mv.) P 55; **kijkगत**: *kik-gātā* (mv.) L 362; **loergat**: *lōrgāt* L 372; **loerkot**: *lūrḡt* K 314; **schuurkot**: *sxūrḡtā* (mv.) Q 2b; **gevelगत**: *gēvalgāt* L 292; *giəvalgātā* (mv.) P 177; **gevellok**: *gēvallōk* Q 204a; **schelftkot**: *sxel²fkūt* P 51; **hoogगत**: *ḡgātār* (mv.) Q 11; **vangeगत**: *vaṅga²tārs* (mv.) P 174; **lok**: *lōk* Q 88; *lōḡḡk* Q 209; **almगत**: *al²ms-gā²t* L 420; **schallok**: *šallōkār* (mv.) Q 33; *šallōk* (mv.) Q 28.

4.2.12 LIGGEND DAKVENSTER

(N 4A, 45c; monogr.)

[Een dakvenster is een liggend raampje op het dak dat meestal geopend kan worden en dat dient ter belichting en beluchting van de zolder, ook wel als toegang tot het dak bij bijv. reparaties of om door naar buiten te kijken. Het is meestal te klein om hooi door te laten, maar grotere vensters kunnen wel daartoe dienen (zie het lemma HOOIVENSTER, 3.4.5).]

dakvenster: *dak-venstār* K 317, 353, P 48; *dāk-* L 316, 368b; *dḡk-* P 175, 218, Q 72; *dak-venstār* K 314; *dḡk-* Q 93; *dāk-venstār* L 314, 322; *dāk-venstār* L 312; *dakvenstār* K 361a, L 282, 289, 291, 295, 299, 317, 318b, 321, 322a, 326, 332, 360, 362, 372, 377, 416, 420, 429, 432, P 51, 177, Q 2, 14, 18, 20, 21, 33, 76, 97, 106; *dā.k-* L 290, Q 203b; *dā²k-* L 420, P 55; *dḡk-* P 176, Q 86; *dāk-venstār* L 266; *dākvēnstār* L 286, Q 7; *daəkvēnstār* P 174; *dak.vinstār* K 357, 358, P 44; *dḡk-r* Q 80; *dḡk.vinstār* P 222; *dak-venstār* L 360, P 45, 46, 48, 50; **dakvenstertje**: *dak-venstārka* K 278; *dāk-* L 430; *dak-venstārka* K 358, Q 96c; *dāk-* L 299, 374, 378, 416, 423, Q 9, 12, 14, 98, 99*, 201; *dā.k-* Q 202; *dḡk-* Q 71; **platte dakvenster**: *platā dāk-venstār* Q 77b; **zoldervenster**: *zōldārvenstār* L 422; **opvenster**: *op-venstār* L 372; **dakraam**: *dakrām* L 159a, 163, 164; *dāk-* L 265, 270, 289b, 332; *dakrōm* K 316; **dakraampje**: *dākrēmka* Q 39; *dākrēmka* L 269b; **vasistas** (fr.): *vasestas* Q 7.

4.2.13 VENSTER ONDER EEN DAKWELVING

(N 4A, 45d)

[Bedoeld wordt een vertikaal venster of luik onder een velding van het dak in het dak. Het dient om de zolder te belichten en (vooral) te beluchten, minder om er iets door te steken. De vorm is vaak een halve cirkel (zie het lemma HALF-CIRKELVORMING RAAM, 4.2.15). De benamingen zijn soms gelijk aan die van het dakvenster (zie dat lemma) of andere vensters in het dak. Zie ook het lemma GAT IN EEN KLEIN DAKSCHILD (4.2.10).]

dakvenster: *dak-venstār* K 317; *dāk-venstār* K 361a, L 318b; *dḡk-* P 176, Q 77b; **dakvenstertje**: *dak-venstārka* K 278; *dāk-venstārka* Q 98; *dḡk-* Q 71; **zoldervenstertje**: *zōldārvenstārka* P 45; **windvenster**: *wenṭ²-venstār* L 420; **hooivenster**: *hōjvenstār* L 326; **uitkijkvenster**: *ōtikik-venstār* Q 86; **venster**: *venstār* K 353; *venstār* P 46; **zolderraampje**: *zōldārreṃka* Q 20; **dakraampje**: *dākrēmka* L 269b; **daklucht**: *dāklōxt* L 322; **trekगत**: *trek-gāt* L 360; **ventilatieगत**: *ventālāsīgāt* L 164; **luchtगत**: *lōxt-gāt* L 164; **lochtगत**: *lōx-gāt* Q 18; *lōxt-* L 270, 416; **windगत**: *wenṭ-gāt* P 48; **kijkगत**: *kik-gāt* K 358; **loergat**: *lōrgāt* L 372; **kruipगत**: *kriup-gāt* P 177; **spinnegat**: *spenagāt* L 265; **manegat**: *moṅnagaāt* P 174; **halve maan**: *hal²f mōn* P 51; **windkot**: *wenṭḡt* P 46; *wenṭkōt* L 312; **lochtkot**: *lōxtkō²t* L 360; *lōxkyt* Q 93; *loxtkōt* K 358; *luxt-* K 314; *lōxtkūiāt* P 55; **lochtlok**: *lōxlōk* L 430; **lochttrek**: *lōxttrek* L 372; **vensterluik**: *venstār²lōk* P 44; **dakluik**: *dāklūk* L 378; **windluik**: *wenṭlūk* L 321; **hooiluik**: *hōj²lūk* L 326; **stofluik**: *stōf²lūk* L 378; **kijkluit**: *kikuāt* L 282; *kiquāt* Q 9, 12; **koekoek**: *kukuk* Q 39; *kūkūk* L 286; **kapel**: *kapel* L 159a; **uilicht**: *ylēx* Q 7.

4.2.14 CIRKELVORMIG RAAM

(N 4, 52; N 4A, 38b)

[Een raam in de vorm van een cirkel, meestal aan de stallen. Vanwege de ronde vorm kunnen de benamingen gelijk zijn aan die voor (onbeglaasde) ventilatie-openingen in de muur of in het dak (zie het lemma ROND GAT BOVEN IN DE SCHUURGEVEL, 4.2.11). De meeste benamingen betreffen de vorm, sommige ook de functie (belichting en beluchting).]

cirkelvenster: *sirkəlvinstār* Q 80; **center**: *sentār* P 48; **rondoog**: *rōnduax* K 317, P 48; *rōndōḡux* L 422; *rōnd²ōḡux* L 318b; *rōndōḡux* L 317; **rondeel**: *rōndēl* L 321; *rōndil* L 270; **rondsel**: *rōnsəl* L 270; **rond raam**: *rōnt rām* L 420; *rōṅk* ~ L 269b; *rōnd²ā* ~ L 318b; *rōndā* ~ L 164; *rōn²ā* ~ L 322a; *rōnā* ~ L 360; **rond raampje**: *rōnt rēmka* K 278; *rōnt rēmka* L 360; **ronde venster**: *rōn venstār* P 175, 218, Q 72; *rōn* ~ K 361a, P

46, 51; *rōn* ~ P 55; **rond venstertje**: *rōnt>venstærkə* L 312; ~> *venstærkə* K 357, 358, P 176; *rōnt>venstærkə* K 318; ~> *vinstærkə* P 44; **maan**: *mōn* L 159a, 290, 295; *mōjn* Q 93; *mūon* Q 77b; **volle maand**: *vōlā mōnt* Q 202; ~ *mōnt* Q 86; **maanraam**: *mōnrām* L 322; **maanvenstertje**: *mōnvenstærkə* Q 97; **zon**: *zōn* K 361a, Q 71; **oog**: *ōux* L 432, Q 7, 9; *ōūx* Q 12; **oogvenster**: *ux>venstær* P 45; **oogvenstertje**: *ōūx>venstærkə* L 423; **osseoog**: *ōsēnūax* K 314; *ōsēux* P 176; *ōsēuax* L 312; *ōsēōux* Q 21; *ōsēāux* Q 7; **paardsoog**: *persōux* L 372; **uileoog**: *ūlāōux* L 326; **uilegat**: *ūlāgāæt* P 174; *ūlāgāt* L 378; **uileköt**: *ōlākut* P 50; *ōlākūæt* P 222; **uilelok**: *ūlālōk* Q 106; *ūlālōk* Q 98; *ūlālōk* Q 39; **lochtgat**: *lōxt>gāt* L 416; **lochtköt**: *lōxkūt* Q 76; **lochtkop**: *lūxtkop* K 357; **kijkküt**: *kikut* L 282; **loerköt**: *lurkōt* K 353; **vangegat**: *vanāgāæt* P 174; **patrijspoort**: *pārejspūært* L 420.

4.2.15 HALF-CIRKELVORMIG RAAM

(N 4, 51; N 4A, 38a)

[Een raam in de vorm van een halve cirkel met de rechte zijde aan de onderkant, meestal aan stallen. Het benoemingsmotief van de benamingen is meestal de vorm van de raampjes, soms zijn ze naar andere raampjes genoemd die dezelfde vorm hebben (van de oven of van - onbeglaasde - ventilatie-openingen in de muur of in het dak (zie o.a. het lemma ROND GAT BOVEN

IN DE SCHUURGEVEL, 4.2.11).]

halve maan: *hal²vā mōn* L 159a, 163, 266, 2 295, 299, 322, 432; *hōūvā* ~ L 416; *hāūvā* ~ 18; *havā* ~ Q 99*; *āūvā* ~ Q 9; *hal²vā mō²* 316; ~ *mō²n* K 358; ~ *māūæn* P 44; ~ *mō²* 312; ~ *mōæn* L 312; ~ *mōūæn* K 278; **h² maan**: *hal²fmōn* K 317, 318, 353, L 211, 26 270, 289, 290, 291, 318b, 321, 321a, 332, 422 45, 51, Q 2; *al²f*-P 176; *hāūf*-L 317, 360, 36 372, Q 7, 9, 11, 97; *āūf*-Q 12; *hal²fmō²n* L 3 *hāūfmōjn* Q 93; *hal²fmōn* K 314; *hāūfmōn* Q 7 *hal²fmōn* L 378; *hal²fmūōn* K 361a; *hal²fn* (*ə*)n P 174; *hāūfmōæn* Q 72; *hal²fmūæn* P 49, 71, 80; *hāūf*-Q 76; *hal²fmōūæn* P 55; *hal²fmā* K 357; **halve maand**: *hāvā mōnt* Q 39; ~ *m* Q 86; *hōvā m²ōnt* Q 202; **halfmaandje**: *h² mōntjə* Q 33; **halvemaanvenster**: *h² vāmōnvenstær* L 420; **halfmaanvenster**: *h² mōænvenstær* P 175, 218; *hal²fmūænvenstær* P · **halve center**: *hal²vā sētær* P 48; **halve bo** *hal²vā boax* P 222; **halve venster**: *hāūf>vens* L 360; **halfroond venstertje**: *hal²front>vinstə* P 44; **venstertje**: *venstærkə* P 46; **muurv² stertje**: *mōjærvenstærkə* P 46; **ovenvenstert** *ōvænēnstærkə* Q 7; **halve uileoog**: *hal²f ūlāōū* 326; **uilelok**: *ūlālōk* Q 98, 106; **osseoog**: *ōsē* Q 21; **spinnekop**: *spenākōp* L 318b, 377, 3' *špenā*-L 270, 430, Q 39; *spēnā*-P 50; *spōnā*-96c; **lochtkop**: *lūxtkop* K 357; **vleerkop**: *vl kop* L 372; **kleine kijkküt**: *klēnə kikut* L 2; **tuimelraam**: *tūmēlrām* L 164.

ALFABETISCH REGISTER
van woordtypen en lemmatitels
(in hoofdletters)

A

- aacht 41, 54
aalput 55
aanbouw 11
aangelag 1
aanhang 91
AANKLOPPEN, GESTEELDE
  PLANK OM EEN LEMEN
  DORSVLOER AAN TE
  KLOPPEN 96
aanslag 98
aanslagpaal 123
aanspender 25
aanstamper 96
aanwerven 19
AANWERVEN VAN PERSONEEL
  19
aardappelenkelder 101
aardappelmelder 101
aardappelmelder, krottenkelder
  en ~ 101
AARDAPPELKELDER,
  SCHURKELDER, ~ 100
aardappelketel 41
aardappeloven 88
aardappelmelder 101
aarde 51
aarden huis 38
aardestal 32
achter 27
achter de beesten 52
achter de koeien 52
achter de plank 34
achter, gang ~ de koe(ien) 52
achter het geleg werken 20
achter, kamertje ~ de stal 40
ACHTER, OVERDEKTE DOOR-
  GANG ~ DE DUBBELE TOE-
  GANGSPOORT 131
achter, pavei ~ de koeien 52
achter, staldeur ~ 28
achterbouw 27
achterdeur 28, 30, 31, 37
achterdeur van de schuur 84
achtergang 52
achterhaard 36, 40
achterhuis 27, 38
achterhuiswerken 20
achterkeuken 37, 40
achterkot 38
achterplaats 27
achterpoort 28, 131
achterpoortje 28
achterschuur 82
achterstaldeur 28
achterste deur 29
achterste poort 28
achterste staldeur 28
achterruit 27, 29, 30, 36, 37
afbank 91
afdak 90, 129, 131, 132, 133
AFDAK, SCHOP, ~ VOOR
  LANDBOUWGEREED-
  SCHAPPEN 88
afdakje 131, 132, 133
AFDAKJE BOVEN DE POORT 132
afgang 91
afhang 91, 131, 133
afhangdak 91
afloop 53, 54
afscheersel 98
afscheiding 30
afsluiting 49
afvoer 53
afzien 21
akkeren 7
almsgat 135
amerehoek 87
amerekelder 87
amerlok 87
anderhalf, (het) ~ 2
ang 118
arbeidersbedrijfje 4
arm 124, 127
asgat 88
askelder 87
aslok 87
assegat 88
assehoek 87
assehok 87
assekelder 87
assekot 87
asseoven 88
asseplaats 88
assepot 88
B
baan 52, 94
baantje 52
baar 91
bâche (fr.) 94
badding 47
baggelbak 67
baggelkooi 67
baggenbak 67
baggenhok 67
baggenhokje 68
baggenhorde 67
baggenkist 68
baggenkooi 67, 68
baggenkorf, witsen ~ 68
baggenkot 67
baggenkouw 67, 68
baggenren 68
baggenstal 67, 68
baggenstalletje 68
baggenren 21
bagkooi 67
bagkot 67
bagkouw 67
bagzoog, kooi voor de ~ 67
bail 6
bak 34, 43, 45, 58, 65, 67, 80,
  115
bakdeuren 45
bakhuis 27, 39, 84
BAKHUIS 84
bakhuisje 39, 84
bakhuiszolder 61
bakkelder 87
bakkies 131
BAKOVEN 84
bakoven 85
bakovendeur 86
bakovensdeur 86
bakplaat 47
balk 47, 58, 73, 75, 98, 125,
  127
balk, onderste ~ 47
balk tussenbeide 58
balkbomen 109
balken 95, 98, 100, 108, 109
BALKEN, BOVENSTE ~ VAN DE
  SCHELF 109
balken langs gen muur 67
BALKEN ONDER DE VERHOOGDE
  TASRUIMTE 100
BALKEN, ONDERSTE ~ VAN DE
  SCHELF 109
BALKEN VAN DE ZOLDER
  BOVEN DE DORSVLOER 95
balken voor het paardsgetuig
  aan te hangen 61
balkenlaag 96
balker 95, 108
balkhout 109
balkhouder 95, 109
balkjes 61, 109
balkvenster 111
banst 78
barre (fr.) 58
barreer 65
barriertje 121
bat 7
batch (wa.) 51, 58, 94, ~
  batche (wa.) 58
bebouwing, toe ~ 14
bed 49, 103
bed, platte ~ 51
bedding 51
bediender 23
bedrijf 2
bedrijf, groot ~ 3

- bedrijfje 2, 4
 BEDRIJFSGEDEELTE VAN HET
 BOERENHUIS 26
 BEER, HOK VOOR DE ~ 67
 beer, stal van de ~ 67
 beergoot 54
 beerkeien 117
 beerklauw 42
 beerkooi 67
 beerkot 67
 beerput 55
 beerputje 55
 beestebak 43
 beesten, achter de ~ 52
 beestenstal 31, 32
 beestenstand 51
 beetstal 43
 begang 79
 beggelbak 67
 beggelkooi 67
 beierd 95
 beierdshout 96, 109
 beierdshouten 96, 109
 beierdshouter 96, 109
 beitel 103
 belader 6
 beladergebruik 6
 belading 6
 beloop 79
 belsen 21
 ben 36, 47, 49, 58, 69
 benlepels 48
 benpoten 48
 berehok 67
 bereklauw 42
 berekooi 67
 berekot 67
 berekouw 67
 bereststal 67
 berestalletje 67
 berg 7, 103
 bergje 7
 bergschuur 82
 berm 100, 102, 108
 bermen, plaats voor te ~ 98
 bermgat 99, 111
 bermhol 99
 bermhorden 110
 bermhouten 96
 bermhouder 96, 109
 bermlok 111
 bermmuurtje 97
 bermplaats 98
 bermplak 99
 bermshouter 96, 109
 bermstaken 100
 bermstapel 102
 bermstee 98
 bermvenster 110
 bermwand 97
 bermwinkel 98
 bermzolder 108
 beschermer 67
 beschermers 117
 BESCHERMPALEN, BESCHERM-
 STENEN OF ~ 117
 BESCHERMSTENEN OF -PALEN
 117
 beschoot 51, 59
 betenhoek 43
 betenkelder 101
 betenkot 43
 beugels 49
 beugelstangen 67
 beun 49, 73, 75, 76, 104
 beunlatten 75
 bevrijdingsstenen 117
 bewaarkast 60
 BEWAARPLAATS VAN BIETEN EN
 GROENVOER IN DE STAL 42
 BEWAREN, RUIMTE WAAR MEN
 STRO HAKSELT EN BE-
 WAART 104
 BIETEN, BEWAARPLAATS VAN ~
 EN GROENVOER IN DE STAL
 42
 bietenkelder 101
 biggenbak 67
 biggenhokje 68
 biggenjong 25
 BIGGENKOOI 68
 bijdeur 29
 bijkeuken 37
 bijloop 25
 bijloper 25
 binnendeur 30
 BINNENDEUR TUSSEN STAL EN
 SCHUUR 30
 BINNENDEUR TUSSEN
 WOONHUIS EN STAL 30
 binnengang 52, 129
 binnengeleg 14
 binnengevel 30
 binnenmuur 30
 BINNENPLAATS, OVERSTEKEND
 DAKGEDEELTE OP DE ~
 132
 binnenschuurdeur 30
 binnenstaldeur 30
 binnenwerk doen 20
 bleek 80
 blok 103
 blokboerderij 14
 blokhuis 9, 14
 blokwinning 14
 bocht 66, 77
 bode 22
 bodem 77
 boden (coll.) 23
 BOER 14
 boer 16, 17
 BOER, BOERTJE, KLEINE ~ 17
 boer, grote ~ 17
 boer, kleine ~ 17
 boerderij 1, 3, 4, 9, 10, 13, 14,
 27
 BOERDERIJ, ALGEMEEN 1
 boerderij, dikke ~ 3
 boerderij, ferme ~ 3
 boerderij, gehuurde ~ 5
 boerderij, gepachte ~ 5
 boerderij, gesloten ~ 14
 BOERDERIJ, GROND WAAROP
 ~ STAAT 6
 BOERDERIJ, GROTE ~ 2
 boerderij, grote ~ 3
 boerderij, halfgesloten ~ 13
 boerderij, halfopen ~ 13
 BOERDERIJ, (HARD) WERKEN
 DE ~ 20
 boerderij, kempense ~ 9
 BOERDERIJ, KLEINE ~ 3
 boerderij, kleine ~ 3
 boerderij, lange ~ 9
 boerderij, open ~ 13
 boerderij, ouderwetse ~ 14
 boerderij, ronde ~ 14
 boerderij, toe ~ 13, 14
 boerderij van één paard 4
 boerderij van vijf paarden 3
 boerderijtje 3
 boerderijtje, klein ~ 3
 BOERDERIJTYPE, GESLOTEN ~
 14
 BOEREN 7
 boeren 7
 boerenbedrijf 2
 boerending 2
 boerending, groot ~ 3
 BOERENDOCHTER 17
 boerenerf 2
 boerenerfje 4
 boerengedoe, groot ~ 3
 boerengedoe, klein ~ 4
 boerengeleg 1, 3, 7
 boerengoed 1, 7
 boerengoedje 1
 boerenhof 1, 3, 9, 14
 boerenhofje 3
 boerenhuis 2, 9
 BOERENHUIS, BEDRIJFS-
 GEDEELTE VAN HET ~ 26
 boerenhuisje 4
 boerenjong 17
 boerenjongen 17
 boerenknecht 22, 23
 boerenknechtje 25
 boerenlui (coll.) 17
 boerenluitjes 17
 boerenmaagd 21

- boerenmannetje 17
 boerenmeidje 17
 boerenmens 17
 boerenmeste 7
 boerenplaats 1, 3, 6
 boerenschuur 82
 boerenvrouw 17
 boerenvrouwlui (coll.) 17
 boerenvrouwmen 17
 boerenvrouwte 17
 boerenwinning 2
 BOERENZOON 17
 boerenzoon 17
 boergoot 17
 BOERIN 17
 boerin 17
 boerinne 17
 boerinnetje 17
 boermeste 6
 boerse 17
 boertje 17
 boertje, klein ~ 17
 BOERTJE, KLEINE BOER 17
 bogerd 66, 80
 bogerddeur 29
 bok 58, 61
 bolder 95
 bolderbalken 96
 bolderhouters 96, 109
 bolderkot 111
 boog 131
 boog, halve ~ 136
 boogdak 131
 boom 47, 58, 125
 boom, onderste ~ 47
 borstboom 47
 borsthout 47
 bortelmuurtje 98
 bortels 100
 bortelwand 98
 bortelwandje 98
 bossen hout 110
 bout 79
 bouw, toe ~ 14
 bouwboer 16
 bouwhof 1
 bouwving 1
 bouwknacht 22
 bouwman 22, 23
 bouwmeester 23
 bovelste halve stalsdeur 120
 BOVEN, AFDAKJE ~ DE POORT 132
 BOVEN, BALKEN VAN DE ZOLDER ~ DE DORSVLOER 95
 BOVEN, DAKWELVING ~ EEN SCHUURPOORT 131
 boven de koeien 108
 boven de koestal 108
 boven de paardestal 61
 boven de stal 108
 boven de stallen 108
 boven de voerij 61
 boven, halve deur ~ 120
 BOVEN, OVERSTEEK ~ TERUGGEBOWUDE SCHUURPOORTEN 131
 BOVEN, ROND GAT ~ IN DE SCHUURGEVEL 133
 boven, tas ~ de schuurnere 95
 BOVEN, TERUGWIJKENDE DAK-RAND ~ EEN POORT 129
 BOVEN, VERHOOGD DAKGEDELTE ~ EEN POORT 129
 BOVEN, VERSTELBAAR LUIK ~ DE VARKENSTROG 65
 BOVEN, ZOLDER ~ DE DORS-VLOER 94
 boven, zolder ~ de koestal 108
 BOVENDEUR 120
 bovendeur 120
 bovengrendel 127
 bovenhalf 120
 bovenhelft 120
 BOVENHOEKEN, STEUNSELS IN DE ~ VAN EEN POORT 117
 bovenpoort 120
 bovenschaaf 127
 bovenschoude 127
 bovenslag 120
 bovenste 120
 BOVENSTE BALKEN VAN DE SCHELF 109
 bovenste deel 120
 bovenste deur 120
 bovenste grendel 127
 bovenste halfdeur 120
 bovenste halve slag 120
 bovenste helft 120
 bovenste poort 120
 bovenste schaaf 127
 bovenste slag 120
 bovenste stuk 120
 bovenste vleugel 120
 bovenstuk 120
 bovenstuk van de kleine kant 120
 bovenvleugel 120
 BOVENZIJDJE, DRAAIBARE SLUITBALK AAN DE ~ VAN EEN POORTVLEUGEL 125
 box 34, 51, 59, 66
 boxbalk 58
 boxboom 58
 boxen 49
 boxhout 58
 boxpalen 47
 brakelen 21
 brakkelaar 18
 brakkelen 7
 brandgevel 30
 brandmuur 29
 BRANDMUUR TUSSEN WOONHUIS EN STAL 29
 bred 51, 58, 76, 87
 brede gang 36
 breder 98
 bredertje 65
 breken 21
 brijzelbak 65
 brijzelsketel 71
 broednest 78
 broeiketel 41
 broodoven 85
 bruggen 109
 brutselpot 41
 brutspot 41
 buitelse deur 37
 buiten 27
 buitenden 94
 buitendeur 29, 37, 64
 buitendeurtje 63
 BUITENDEURTJE VAN HET VARKENSHOK 63
 buitengang 51
 buitenhok 66, 79
 buitenkooi 66
 buitenkot 66, 79
 buitenloop 66
 buitenpoort 119
 buitenstaldeur 29, 37
 buitenste deur 37
 butsel 98
 buttelen 21
 C
 cale (fr.) 127
 cartouche (fr.) 133
 center 135
 center, halve ~ 136
 cirkelvenster 135
 CIRKELVORMIG RAAM 135
 consolen 117
 consoles 117
 consoletjes 117
 contre-gâtes (fr.) 110
 D
 daghuur, op ~ gaan 19
 daghuur, op gen ~ gaan 19
 daghuurder 23
 dagloner 23
 dak 132, 133
 dak, doorgeschoten ~ 133
 dak, hap uit het ~ 129
 dak, insprong van het ~ 129

- dak, overstaand ~ 133
 dakboog 131
 dakdeur 111
 dakdrup 133
 DAKGEDEELTE, OVERSTEKEND
 ~ OP DE BINNENPLAATS
 132
 DAKGEDEELTE, VERHOOGD ~
 BOVEN EEN POORT 129
 dakje 91, 132, 133
 daklatten 109
 daklucht 135
 dakluif 133
 dakluik 135
 dakoversteek 133
 dakraam 135
 dakraampje 135
 DAKRAND, TERUGWIJKENDE ~
 BOVEN EEN POORT 129
 DAKSCHILD, GAT IN EEN KLEIN
 ~ 133
 dakstal 129
 dakvenster 135
 DAKVENSTER, LIGGEND ~ 135
 dakvenster, platte ~ 135
 dakvenstertje 135
 DAKWELVING BOVEN EEN
 SCHUURPOORT 131
 DAKWELVING, VENSTER ONDER
 EEN ~ 135
 dam 52, 96
 damhamel 96
 damklopper 96
 dammer 96
 dammer, houteren ~ 96
 damper 96
 dampplank 96
 damvlegels 96
 deel 31, 55, 91, 94, 101
 deel, bovenste ~ 120
 deel en schuur 27
 deel, onderste ~ 121
 deel, overste ~ 95
 deeldam 96
 deeldeur 28, 30, 37, 120
 deelsleger 96
 degen 125
 dek 108, 132
 dekkleed 94
 deksel 54, 65, 87
 den 27, 91, 94
 den, lemen ~ 92
 den, muurtje van de ~ 97
 dendeur 31, 84, 122
 dendeurtje 31, 122
 dendeurtje, klein ~ 122
 denhout 127
 denhouder 96
 denklopper 96
 denmuur 97
 denmuurtje 97
 dennemuur 97
 dennemuurtje 97
 denneplaat 97
 dennetje 94
 denneward 97
 dennewinkel 97
 denpoort 83
 denpoortje 122
 densleger 96
 denstamp 96
 denstoter 96
 denvenstertje 122
 denwand 97
 denzool 97
 dervloer 91
 deur 29, 30, 31, 37, 64, 86,
 121
 deur, achterste ~ 29
 deur, bovenste ~ 120
 deur, buitenste ~ 37
 deur, buitenste ~ 37
 deur, dubbele ~ 29
 deur, doorgesneden ~ 120
 DEUR, DRAAIPIN VAN EEN
 ZWARE ~ OF POORT 117
 deur, dubbele ~ 29
 Deur, grote ~ 29, 37, 84, 120
 deur, halve ~ boven 120
 deur, halve ~ onder 121
 deur, ingewerkte ~ 121
 deur, kleine ~ 29
 deur, onderste ~ 121
 deur, overgesneden ~ 120
 deur, peg op de ~ 127
 deur van de varkensstal 63
 deur van varkensbak 65
 deur, voorste ~ 37
 deurarm 124
 deurbalk 124
 deurebalk 124
 deurgespan 129
 deurgrendel 126
 deurhout 124, 125
 deurhuif 129
 deurkijl 127
 deurkot 123
 deurlat 124
 deurluif 131
 deurnis 129
 deurpaal 123
 deurpin 118, 127
 deurschoude 127
 deurslag 119
 deurspie 127
 deurspij 127
 deurstenen 117
 deurstijl 123
 deurstijp 123
 deurtje 29, 63, 65, 79, 86, 111
 121
 DEURTJE, IJZEREN ~ VOOR HE
 OVENGAT 86
 DEURTJE IN EEN POORTVLEUG
 121
 deurtje, klein ~ 29, 121
 deurtje van de ovenmuil 87
 deurtje van de trog 65
 deurvenster 122
 deurvenstertje 122
 deurvleugel 119
 deurwelf 129
 deurwervel 126
 dienstbode 21
 dienstgang 36, 51, 52
 dienstknecht 22
 dienstmaagd 21
 dienstmaagdje 21
 dienstmeid 21
 DIENSTMEID, MEID, ~ 21
 dienstmeidje 21
 dienstmeisje 21
 diepe stal 32
 dikke boerderij 3
 ding 2, 5
 disselboom 58, 125
 dobbel kweerhuis 14
 dobbel slot 124
 dobbelbed 51
 dobbeldeur 29
 dubbele deur 29
 dubbele draaideur 120
 dubbele mestgang 52
 dubbele schuurdeur 84
 dubbele staldeur 28
 dubbele voergang 36
 dobbelpoort 28
 doen, binnenwerk ~ 20
 doen, huiswerk ~ 20
 doen, keuterwerk ~ 20
 doen, staandwerk ~ 20
 doen, stalwerk ~ 20
 doenerij 11
 doening 2, 10, 27
 doening, grote ~ 3
 doening, kleine ~ 4
 does 41, 42
 domestique (fr.) 23
 domestique, eerste ~ 23
 domestique, halve ~ 25
 donkel stalletje 34
 dook 118
 doorgang 36, 51, 52, 122
 DOORGANG, OVERDEKTE ~
 ACHTER DE DUBBELE
 TOEGANGSPOORT 131
 doorgeschoten dak 133

- doorgesneden deur 120
 doorlaatplank 54
 doorloop 51, 52, 79
 doorslagpoort 120
 doorsprong 51
 doorvaartpoort 28
 dorpel 52
 dorpelmeidje 22
 dorsdeel 91
 dorsden 92
 dorseneer 93
 dorsere 93
 dorsgrond 91
 dorshaard 91
 dorshuis 91
 dorskleed 94
 dorsneer 93
 dorsnere 93
 DORSVLOER 91
 dorsvloer 91, 94
 DORSVLOER, BALKEN VAN DE
     ZOLDER BOVEN DE ~ 95
 DORSVLOER BUITENSHUIS 93
 DORSVLOER, GESTEELDE PLANK
     OM EEN LEMEN ~ AAN TE
     KLOPPEN 96
 DORSVLOER, TASRUIMTE NAAST
     DE ~ 98
 DORSVLOER, ZOLDER BOVEN DE
     ~ 94
 dorszeil 94
 draai 131
 draaibalk 126
 DRAAIBARE, HORIZONTALE ~
     SLUITBALK VAN EEN POORT
     125
 DRAAIBARE SLUITBALK AAN DE
     BOVENZIJDE VAN EEN
     POORTVLEUGEL 125
 draaideur, dobbele ~ 120
 draaideur, halve ~ 120
 draaiduim 118
 draaigrendel 126
 draaigrindel 126
 draaipegel 118
 draaipen 118
 draaipin 118
 DRAAIPIN VAN EEN ZWARE
     DEUR OF POORT 117
 draaistek 126
 drankkuip 45
 dreegbak 65
 drekplank 54, 76
 drenkbak 45, 80
 drenkkuip 45
 dresplaats 91
 dresschuur 91
 dresvloer 91
 drevel 127
 drink 80
 drinkbak 45, 65, 80
 DRINKBAK, VASTE VOER- EN ~
     43
 DRINKBAK VOOR DE KIPPEN 80
 DRINKBAK VOOR DE KOEIEN 45
 drinkbakje 80
 drinkemer 80
 drinkemmer 80
 drinkensbak 80
 drinkensbakje 80
 drinkgoot 43
 DRINKGOOT, VOER- EN ~ 43
 drinkkrib 45
 drinkkuip 45
 drinkschottel 80
 drinktrog 46
 drinkzouw 43
 droogdak 133
 drooggat 135
 droogkap 132
 droogplaats 88
 dubbele deur 29
 dubbele poort 28
 dubbele staldeur 28
 DUBBELE TOEGANGSPOORT VAN
     EEN GESLOTEN ERF 118
 DUBBELE, VOERGANG IN EEN ~
     STAL 36
 dubbelpoort 118
 duifhok 112
 duifhuis 113
 duifkouw 112
 duivel 42
 duiveltje 42
 DUIVENHOK 111
 duivenhok 112
 duivenhorde 115
 duivenhuis 113
 duivenkijker 114
 duivenklep 115
 duivenkooi 112
 duivenkot 112
 duivenloop 115
 duivennest 113
 duivenpolder 112, 115
 duivenrek 115
 duivenslag 113, 114
 DUIVENSLAG 114
 duivenspijker 113, 114
 duivenstal 112
 duivenstee 113
 duivenstok 115
 duiventil 112
 duivenval 114
 duivernest 113
 duivert 113
 dunne schelfthouters 109
 dwangkooi 67
 dwarsbalk 125
 dwarsboerderij 10
 dwarshout 47
 dwarshouten 95
 dwarshouster 100, 109
 dwarshuis 9, 10
 dwarshuis, half ~ 9
 DWARSSTUK VAN DE T-
     VORMIGE HOEVE 11
 E
 één, boerderij van ~ paard 4
 EENDENHOK 80
 eendenhok 80
 eendenkooi 80
 eendenkouw 80
 eendenstal 80
 eendenstalletje 80
 eendskooi 80
 éénspanner 4
 eerste domestique 23
 eerste knecht 23
 eerste paardsknecht 23
 EERSTE, PAARDSKNECHT, ~
     KNECHT 23
 eerste werkmans 23
 eetbak 45, 65, 80
 eethoek 43
 eetplek 59
 EETRUIJTE, KOOK- EN ~ IN DE
     STAL, ZOMERWONING 37
 eg, oude ~ 76
 eierbocht 77
 eierkorf 78
 eiernest 77
 eigenaar 17
 eindbred 51
 enk 25
 ere 92
 eremuurtje 97
 erewand 97
 erf 1, 5, 6
 ERF, DUBBELE TOEGANGSPOORT
     VAN EEN GESLOTEN ~ 118
 erfje 5
 erfpacht 6
 est 78
 eusloop 133
 euze 133
 euzeloop 133
 euzendrup 133
 euzeval 133
 ezel 58
 ezelen 21
 ezelsdeur 120
 F
 faggen 110
 fascinen 110
 fel werken 20

- ferm gedoe 3
 ferme boerderij 3
 flikken 110
 fornuis 39, 40, 41
 fornuishuis 39
 fornuiskamer 39
 fornuisketel 40, 41
 fornuiskot 39, 40
 fornuizeketel 40
 frans dak 129
 frontispice 111
- G**
- gaan, lok voor in en uit te ~
 79
 gaan, lok waar de katten uit en
 in ~ 122
 gaan, op daghuur ~ 19
 gaan, op gen daghuur ~ 19
 gaanpad 52
 gaard 79
 galerij 79
 galo (barg.) 17
 gang 36, 51, 52, 59
 gang achter de koe(ien) 52
 gang, brede ~ 36
 gang, grote ~ 36, 52
 GANG NAAST DE KOEIENSTAND
 51
 gang, open ~ 36
 gang van de koestal 36
 gangdeur 30
 gangetje 36, 51, 52, 122
 gangetje, klein ~ 51
 gangetjes 52
 GANZENHOK 80
 ganzenhok 80
 ganzenkooi 80
 ganzenkouw 80
 ganzenstal 80
 gard 76
 garde 26
 garnituur 124
 gat 53, 65, 79, 110, 111, 123,
 129
 GAT IN EEN KLEIN DAKSCHILD
 133
 GAT, ROND ~ BOVEN IN DE
 SCHURGEVEL 133
 gebermde, het ~ 102
 gebermde vruchten 102
 gebermens, het ~ 102
 gebint 105
 gebinte 105
 GEBINTEN, RUIMTE TUSSEN
 OPEENVOLGENDE ~ 104
 gebont 98, 100, 102, 105
 gebont, groot ~ 100
 gebont, klein ~ 100
- gebontbalk 95
 gebonte 106
 gebontleg 106
 gebouwen 2
 gedoe, ferm ~ 3
 gedaan 2, 5
 gedoens 4
 gedoetje, klein ~ 4
 geerden 110
 geerstek 127
 GEHALVEERDE POORTVLEUGEL
 120
 gehoogte 7
 gehuurde boerderij 5
 geitehok 69
 geitekot 69
 geitenhoeder 25
 GEITESTAL 68
 geitestal 68
 geitestalletje 69
 geleg 1, 3, 5, 7, 9, 10, 14, 27
 geleg, achter het ~ werken 20
 geleg, groot ~ 3
 geleg, klein ~ 3
 geleg, lang ~ 9
 geleg, op het ~ werken 20
 geleg, open ~ 14
 geleg, rond het ~ werken 20
 geleg, toe ~ 14
 gelegpoort 119
 gepacht 5
 gepacht goed 5
 gepachte boerderij 5
 gepachte hoeve 5
 GEPAËLTE HOEVE, PACTGOED
 4
 gepachte hof 5
 gepachte plaats 5
 geraams 67
 gerekast 60
 gerstlast 99
 gescheer 100
 gescheerbalk 61
 gescheerhaak 61
 gescheerkast 60
 gescheerkist 60
 gescheerskast 60
 gescheid 30
 geschot 51
 geschut 59
 geschuurde oogst 103
 gesloten boerderij 14
 GESLOTEN BOERDERIJTYPE 14
 gesloten hoeve 14
 gesloten hof 14
 gesloten huis 14
 gesloten winning 14
 GESTELDE PLANK OM EEN
 LEMEN DORSVLOER AAN TE
 KLOPPEN 96
- getuig, kast voor het ~ 60
 getuig, rek voor het ~ 60
 getuigbak 60
 getuigbalk 61
 getuigbok 61
 getuigenschap 61
 getuiggezel 61
 getuighaak 61
 getuigkamertje 60
 GETUIGKAST 60
 getuigkast 60
 getuigkist 60
 GETUIGREK 60
 getuigrek 60
 getuigschap 61
 getuigskast 60
 gevak 106
 geveldeur 29
 gevelgat 135
 gevelhuis 9
 gevellok 110, 135
 gevelpoort 119
 gevelvenster 110
 gevelvenstertje 110
 gewelf 131
 gewone knecht 25
 GIERGOOT 54
 GIERKUIL IN DE POTSTAL 55
 gierplank 54
 goed 3, 5, 6, 14
 goed, gepacht ~ 5
 goed, groot ~ 3
 goed, (het) ~ 1, 103
 goed, klein ~ 3
 goed, open ~ 14
 goed, toe ~ 14
 goede plak 38
 goedje 1, 3, 5, 7
 golfdak 131
 golving 131
 gooien, plaats waar het voer
 wordt gegooid 43
 goot 43, 52, 54
 gootje 54
 gootplank 54
 graanhoek 100
 graanschuur 82
 graantast 102
 granentas 102
 greb 54
 greinhoek 100
 greinloop 102
 greinschuur 82
 greintast 102
 grendel 65, 124, 126, 127, 128
 GRENDEL 128
 grendel, bovenste ~ 127
 grendel, onderste ~ 127
 grendelbalk 124
 grendeldeur 63, 121

grendelpaal 124
 grendelpin 127
 grendeltje 128
 greppel 53
 grib 52, 54
 gribplank 54
 gril 65
 grille (wa.) 54
 grindel 124, 126, 127, 128
 grindelaar 124
 grindelbalk 124
 grindelhout 126
 groeb 52, 54
 groef 52
 groenplaats 43
 groenstal 43
 GROENVOER, BEWAARPLAATS
 VAN BIETEN EN ~ IN DE
 STAL 42
 grond 51, 94
 GROND WAAROP DE BOERDERIJ
 STAAT 6
 grondkelder 101
 grondpin, ijzeren ~ 118
 grondschaaf 127
 grondschoede 127
 grondslag 7
 grondtandel 118
 groot bedrijf 3
 groot boerending 3
 groot boerengedoe 3
 groot gebont 100
 groot geleg 3
 groot goed 3
 grote boer 17
 GROTE BOERDERIJ 2
 grote boerderij 3
 grote deur 29, 37, 84, 120
 grote doening 3
 grote gang 36, 52
 grote hof 3
 grote knecht 23
 grote plaats 3
 grote schuurdeur 84
 grote staldeur 28, 37
 grote voedergang 36
 grub 53, 54
 grubplaat 54

H

haak 61, 125
 haakgat 110, 111
 haaks om, (het huis is) 10
 haambalk 61
 haamhaken 61
 haamhanger 61
 haamhout 61
 haamplank 61
 haamrek 60

haamstek 61
 haamtap 61
 haard 91
 haken 49
 hakselbak 60
 hakselden 104
 hakselen, plaats voor te ~ 104
 HAKSELEN, RUIMTE WAAR MEN
 STRO HAKSELT EN
 BEWAART 104
 hakselgat 104
 hakselgebont 104
 hakselhoek 104
 hakselhok 104
 hakselkamer 104
 hakselkist 60
 HAKSELKIST, HAVERKIST, ~ 59
 hakselkooi 104
 hakselkot 43, 104
 haksellok 104
 hakselplak 104
 hakselskist 60
 hakselstal 104
 hakselstalletje 104
 hakselton 60
 hakselzolder 104
 hal 132
 half dwarshuis 9
 half kapelletje 129, 131
 half krukhuis 9
 half, onderste halve slag 121
 half, onderste halve stalsdeur
 121
 half stamhuis 9
 half warshuis 9
 HAL-CIRKELVORMIG RAAM
 136
 halfdeur 120
 halfdeur, bovenste ~ 120
 halfdeur, onderste ~ 121
 halve 17, 18
 halfer 17, 18
 halferin 19
 halferse 17, 19
 halfersgoed 5
 halfershof 5
 halfersjong 17
 halfersvrouw 19
 halfgesloten boerderij 13
 halffinderse 19
 halfing 18
 halfingse 19
 halfinse 19
 halfmaan 134, 136
 halfmaandje 136
 halfmaanvenster 136
 halfopen boerderij 13
 halfopen huis 14
 halfopen winning 14
 halfronde venstertje 136

halfwinner 19
 hallebak 131
 hallesteek 131
 halsbalken 95
 halve boog 136
 halve, bovenste ~ stalsdeur 120
 halve, bovenste ~ slag 120
 halve center 136
 halve deur 120
 halve deur boven 120
 halve deur onder 121
 halve domestique 25
 halve draaideur 120
 halve maan 134, 135, 136
 halve maand 136
 halve poort 119
 halve poort/halfpoort 120
 halve schuurpoort 120
 halve slag 120
 halve stalsdeur 120
 halve uileoog 136
 halve venster 136
 halvemaansdeur 120
 halvemaanvenster 136
 halvert 3
 halving 3
 hamengalg 61
 hamenrek 60
 handhaafschoede 127
 handvat 127
 hang 125
 hangaar 90
 hangdak, ingewerkt ~ 133
 hangen, balken voor het
 paardsgetuig aan te ~ 61
 hangen, houten voor het
 paardsgetuig aan te ~ 61
 hangpolder 74
 hangrek 75
 hantering 2, 4, 27
 hantering (dim.) 4
 hap uit het dak 129
 hapa (wa.) 113
 har 117
 (HARD) WERKEN OP DE
 BOERDERIJ 20
 harpin 118
 harre 117
 harrepin 118
 haverbak 60
 haverekist 60
 haverkist 59
 HAVERKIST, HAKSELKIST 59
 haverlast 99
 havertast 102
 haverton 60
 haverwinkel 101
 haverzolder 61
 heem 7
 heer 17

I.6

- HEERBOER 17
 heerboer 17
 heerschap 17
 heetsels 110
 hefboom 58, 125
 heiboertje 18
 heikneuter 18
 HEKWERK VAN STALPALEN 49
 hel werken 20
 helpt, bovenste ~ 120
 helpt, onderste ~ 121
 hellen 21
 hemel 58, 129
 hemeltje 132
 hendel 125
 hengsel 118
 hengstetal 57
 henhuis 71
 henhuislok 79
 hennegat 122
 hennekot 122
 hennelok 122
 hennen-emmer 80
 hennenbeloop 79
 hennenbeun 75
 hennenbocht 77
 hennenbogerd 80
 hennenbout 79
 hennenbouw 76
 hennendeurtje 79
 hennengard 74
 hennengat 79
 hennenhof 79
 hennenhok 71, 79
 hennenhorde 75
 hennenhuisje 71
 hennenkooi 71, 79
 hennenkot 71, 78, 79
 hennenkotje 78
 hennenkouw 71
 hennenlat 75
 hennenledder 74, 75
 hennenleddertje 74
 hennenleer 74
 hennenleertje 74
 hennenleider 74, 75
 hennenleidertje 74
 hennenlok 79
 hennenloop 79
 hennenluikje 79
 hennennest 77
 hennenplank 76
 hennenpolder 73, 74
 hennenpolder, plank van de ~
     74
 hennenrek 74
 hennenrekken 75
 hennenren 74, 79
 hennenschuif 79
 hennenstal 71, 79
 hennenstalletje 71
 hennenstek 75
 hennenstekken 75
 hennensweitje 80
 hennentafel 76
 hennentrapje 74
 hennentrede 79
 hennentuin 79
 hennenverloop 79
 hennenvlucht 79
 hennenwei 79
 hennenzolder 73, 76
 hennenzoldertje 76
 hennetrek 122
 her 117, 118
 herd 24, 26
 herder 25
 HERDERIN 26
 herderin 26
 herderinnetje 26
 herderjong 26
 herdersjongetje 26
 herdertje 26
 hereboer 17
 herengoed 1
 herre 117
 het hoofd 30
 het kippen 47
 het voorste 35
 heuvel 7
 heuveltje 7
 hieldraaier 118
 hinderkeuken 37
 hoddelsjong 25
 hoeder 24, 26
 hoedersman 25
 hoefijzer 14
 hoefijzerboerderij 13
 hoek 42, 129
 hoek voor een kalf 34
 hoekbouw 9
 hoekhuis 9, 11
 hoekje 39
 hoekpalen 117
 hoekstenen 117
 hoekwinning 9
 hoenderbalk 75
 hoenderbeun 75
 hoenderbocht 77
 hoenderbred 76
 hoenderdeurtje 122
 hoenderen-emmer 80
 hoenderenbalk 73, 75
 hoenderengat 79
 hoenderenhok 70
 hoenderenkooi 71, 79
 hoenderenkot 71
 hoenderenleider 74
 hoenderenleidertje 74
 hoenderenlok 79
 hoenderenloop 79
 hoenderennest 77
 hoenderenrek 75
 hoenderenstal 70
 hoenderest 78
 hoendergaard 79
 hoendergat 79
 hoenderhof 79
 hoenderhok 70, 79
 hoenderhorde 75
 hoenderhuis 70
 hoenderkooi 70, 79
 hoenderkot 71
 hoenderkouw 70
 hoenderlatten 75
 hoenderledder 74
 hoenderleddertje 74
 hoenderleer 73
 hoenderleertje 73
 hoenderleider 73
 hoenderleidertje 74
 hoenderlok 79
 hoenderlokje 79
 hoenderloop 79
 hoedernest 77
 hoenderpark 79
 hoenderplaats 79
 hoenderraampje 79
 hoenderrek 74, 75
 HOENDERREK, KIPPENREK, ~
     74
 hoenderrekken 75
 hoenderren 79
 hoederskooi 71, 79
 hoederslag 75
 hoenderstal 70
 hoenderstallok 79
 hoenderstek 75
 hoenderstekken 75
 hoenderstok 75
 hoenderveken 75
 hoenderwei 79
 hoenderweitje 79
 hoenderzolder 73, 76
 hoenderzoldertje 73
 hoeve 1, 3, 5, 6, 14
 HOEVE, DWARSSTUK VAN DE
     T-VORMIGE ~ 11
 hoeve, gepachte ~ 5
 HOEVE, GEPACHTE ~,
     PACHTGOED 4
 hoeve, gesloteñ ~ 14
 HOEVE, L-VORMIGE ~ 9
 HOEVE, LANGWERPIGE ~ 7
 HOEVE, T-VORMIGE ~ 10
 HOEVE, U-VORMIGE ~ 13
 hoeven 7
 hoever 25
 hof 1, 3, 4, 6, 14, 27
 hof, gepachte ~ 5

- hof, gesloten ~ 14
 hof, grote ~ 3
 hof, kleine ~ 3
 hofdeur 29
 hofje 3
 hofpoort 37, 119
 hofstede 3
 hoge bak 43
 hoge spijk 103
 hok 60
 HOK VOOR DE BEER 67
 hol 99, 131
 holmuurtje 97
 hondsdeur 122
 hondsgat 122
 hoofd, het ~ 30
 hoofdwand 30
 hoog, het/de ~ 7
 hoogte 7
 hooi, het ~ 108
 hooi, luik voor ~ 110
 hooi-uilicht 99
 hooibalker 108
 hooibandvenstertje 110
 hooiberm 100, 102, 108
 hooibodem 108
 hooideur 110, 111
 hooideurtje 110, 111, 121
 hooigangetje 51
 hooigat 110, 111, 135
 hooihek 58
 hooihoek 111
 hooikot 99, 111, 122
 hooikrib 58
 hooileertje 58
 hooileider 58
 hooilok 111
 hooiloker 45
 hooiluik 110, 111, 135
 hooimattis (?) 82
 hooiraampje 111
 hooireep 46, 57
 hooirek 58
 hooiroop 58
 hooiruif 57
 hooischelf(t) 108
 hooischelm 108
 hooischouw 111
 hooislag 111
 hooistal 61, 108
 hooistalok 110, 111
 hooistalslag 111
 hooistapel 102
 hooitas 102, 108
 hooitrek 129
 hooivaart 129
 HOOIVENSTER 110
 hooivenster 110, 135
 hooivenstertje 110
 hooiwinkel 98
- hooizolder 61, 108
 HOOIZOLDER, KOESTALZOLDER,
 SCHELF 106
 hoop 55, 102
 hoop in de wis 103
 horde 69, 75, 77
 horden 110
 hordestal 108
 hordjes 110
 HORIZONTALE DRAAIBARE
 SLUITBALK VAN EEN POORT
 125
 HORIZONTALE SLUITBALK VAN
 EEN POORT 124
 hortje 58
 hospes 17
 hout 51, 58, 125, 127
 hout, bossen ~ 110
 hout van de poort 125
 houtbak 88
 houten 61
 houten nere 94
 houten pin 61
 houten stijlen 48
 houten 48, 67, 100
 houten voor het paardsgetuig
 aan te hangen 61
 houteren dammer 96
 houteren schot 67
 houters 100
 houtlade 88
 houtschop 89
 houtschuur 82
 houtsnijwerk 124
 huifel 133
 huis 2, 11, 37
 huis en stallen 2
 huis, gesloten ~ 14
 huis, halfopen ~ 14
 huis, toe ~ 14
 huisberg 7
 huisblok 2
 huisdeur 30, 122
 huisplaats 6
 huiswei 66
 huiswerk doen 20
 huizen, stallen en ~ 2
 huizing 2
 huren 5, 19
 huur 5
 huurgoed 5
 huurpacht 5
 huurwinning 5
- I
- IJZEREN DEURTJE VOOR HET
 OVENGAT 86
 ijzeren grondpin 118
 ijzers 48
- ik heb vandaag mijn père
 (vader) gezien 21
 in, hoop ~ de wis 103
 in, lok voor ~ en uit te gaan
 79
 in, lok waar de katten uit en ~
 gaan 122
 inbouw 129
 ingang 36
 ingangsdeur 122
 ingangsdeurtje 121
 ingangspoort 28, 119
 ingewerkt hangdak 133
 ingewerkte deur 121
 inham 129
 inhoek 129, 131
 inhoek van de poort 129
 inkeping 129
 inkorting 129
 inlaat 129
 inrijdak, verhoogd ~ 129
 inrijdeur 119
 inrijpoort 83, 119
 inspring 129
 insprong 129, 131
 insprong van het dak 129
 insteek 129
 insteekvenstertje 110
 intrek 131
 invaart 119, 129
 invaart, verhoogde ~ 129, 131
 invaartspoort 119
- J
- JONGSTE KNECHT, MANUSJE
 VAN ALLES 25
 jongste knechtje 25
 juffer 17
 KACHEL, LAGE ~ VOOR DE
 KETEL MET WAS OF VEE-
 VOER 41
- K
- kaf, plaats voor de ~ 104
 kafbak 104
 kafbeun 104
 KAFBEWAARPLAATS 103
 kaffer (barg.) 17
 kafgat 101, 103
 kafhoek 104
 kafhok 104
 kafhol 103
 kafhuis 101, 103
 kafhuisplaat 98
 kafhut 103
 kafkamer 103
 kafkelder 101, 104
 kafkevie 104

I.6

- kafkot 103
 kafkuil 103
 kaflok 104
 kafoord 104
 kafschoor 104
 kafsgat 104
 kafstal 104
 kafwis 104
 kafzolder 104
 kalf, hoek voor een ~ 34
 kalfbak 34
 kalfbbox 34
 kalfdeur 29
 kalfhok 34
 kalfkooi 34
 kalfsbox 34
 kalfstal 33
 kale 53
 kalvenstal 33
 kalver-batch (wa.) 34
 kalverbak 34, 45
 KALVERBAK, KALVERHOKJE, ~
 34
 kalverbox 34
 kalverdeur 29, 121
 kalverenbak 34
 kalverenstal 33
 kalverhoek 34
 kalverhok 33, 34
 kalverhokje 34
 KALVERHOKJE, KALVERBAK 34
 kalverhuisje 34
 kalverkist 34
 kalverkooi 34
 kalverkot 33, 34
 kalverleertje 51
 kalverplank 34
 kalverrekje 34
 kalverskot 34
 KALVERSTAL 33
 kalverstal 33
 kalverstalletje 34
 kalvertrog 45
 kalverveken 34
 kalvervetbak 34
 kamer 38
 kamer, (huis) met schele ~ 10
 kamer, koele ~ 38
 kamer, schele ~ 11
 kamer van de knecht 62
 kamertje 62
 kamertje achter de stal 40
 kamertje voor de knecht 62
 kant 119
 kant, bovenstuk van de kleine
 ~ 120
 kant, onderstuk van de kleine ~
 121
 kap 132, 135
 kapeldakje 132
- kapelletje 129, 131, 132
 kapelletje, half ~ 129, 131
 kapje 129
 kapstok 61
 karhuis 90
 karhuiven 94
 karkot 90
 karotenstal 43
 karottenkelder 101
 karreschop 89
 karscherm 90
 karschop 89
 karschoor 90
 kast 60
 kast voor het getuig 60
 kattedegang 122
 KATTEGAT 122
 kattedegat 122, 133
 kattedeholletje 122
 kattedek 122
 kattelok 122
 kattelokje 122
 katten, lok waar de ~ uit en in
 gaan 122
 katteslag 122
 keien 117
 kelder 87, 100
 kelderkot 101
 keldertje 101
 kemel 131
 kemelstrek 131
 kempense boerderij 9
 keper 125
 keperen 109
 kepers 109
 kepertjes 109
 ketel 40, 41
 KETEL, LAGE KACHEL VOOR DE
 ~ MET WAS OF VEEVOER
 41
 ketelhoek 39
 ketelhuis 39
 ketelhuisje 39
 keuken 37
 keukense 22
 keut 3, 18
 keutelboer 17
 keutelboertje 17
 keutelenplank 76
 keuter 3, 18
 keuteraar 18
 keuterbedrijf 3
 keuterbedrijfje 3
 keuterboer 17
 keuterboerderij 3
 keuterboerderijtje 3
 keuterboertje 17
 keuteren 20
 keuterij 3
 keuterijtje 3
- keutersbedrijf 3
 keuterwerk doen 20
 kiekendeurtje 79
 kiekenkot 71
 kiekenleer 74
 kiekenleertje 74
 kiekenloop 79
 kiekennest 77
 kiekenpolder 74
 kiekenren 79
 kiekenkot 71
 kiekenstal 71
 kijker 114
 kijkgaatje 122
 kijkgat 110, 122, 135
 kijkkot 122
 kijklok 122
 kijkkraam 122
 kijkkraampje 122
 kijkkuit 111, 135, 136
 kijkkuit, kleine ~ 136
 kijkvenster 122
 kijkvenstertje 122
 kijl 127
 kipbocht 77
 KIPPEN, DRINKBAK VOOR DE ~
 80
 kippen, het ~ 47
 KIPPEN, VOEDERBAK VOOR DE
 ~ 80
 kippengat 79
 kippenhek 79
 KIPPENHOK 69
 kippenhok 71
 kippenhorde 75
 kippenkooi 71
 KIPPENLADDER, KIPPENLEERTJE
 73
 kippenledder 74
 kippenleddertje 74
 kippenleer 74
 KIPPENLEERTJE, KIPPENLADDER
 ~ 73
 kippenleider 74
 kippenleidertje 74
 kippenlok 79
 kippenloop 79
 KIPPENREK, HOENDERREK 74
 KIPPENREN 79
 kippenren 79
 kippenstal 71
 KIPPENUITGANG 78
 kippenveken 75
 kippenzolder 73, 76
 KIPPENZOLDER, POLDER 72
 kist 67
 klamp 127
 klampetten 115
 klap 65
 klapdeur 120, 121

- klapdeurtje 120
 klapetten 115
 klauwen 117
 klein boerderijtje 3
 klein boerengedoe 4
 klein boertje 17
 klein, bovenstuk van de ~e kant 120
 klein dendeurtje 122
 klein deurtje 29, 121
 klein gangetje 51
 klein gebont 100
 klein gedoetje 4
 klein geleg 3
 klein goed 3
 klein knechtje 25
 klein nestje 4
 klein, onderstuk van de ~e kant 121
 klein plaatsje 3
 klein poortje 121
 klein schuifje 123
 klein schuurdeurtje 122
 klein staldeurtje 37
 klein venstertje 110, 122
 klein vuur 42
 klein vuurtje 42
 kleine boer 17
 KLEINE BOERDERIJ 3
 kleine boerderij 3
 KLEINE, BOERTJE, ~ BOER 17
 kleine deur 29
 kleine doening 4
 kleine hof 3
 kleine kijkuit 136
 kleine knecht 23, 25
 kleine poort 120, 121
 kleine schuurdeur 84
 kleine staldeur 28, 37
 kleine winning 4
 klep 65, 115
 kleppen 45
 kletser 96
 klink 129
 klinkdeur 121
 klinkdeurtje 121
 klinker 121
 klinket 121
 klinketje 121
 klooiër 25
 klopstok 96
 kluister 127
 knab 103
 knavel 124
 knebel 124, 126
 knecht 22
 KNECHT, ALGEMEEN 22
 knecht, eerste ~ 23
 knecht, gewone ~ 25
 knecht, grote ~ 23
 knecht, kamertje voor de ~ 62
 knecht, kleine ~ 23, 25
 knecht, overste ~ 23
 KNECHT, PAARDSKNECHT, EERSTE ~ 23
 knecht, slaapkamertje van de ~ 61
 KNECHT, SLAAPPLAATS VAN DE ~ BIJ HET VEE 61
 knecht, staande ~ 23
 knecht, tweede ~ 25
 knechtekamer 61
 knechtekamertje 61
 knechtekot 61
 knechtje 25
 knechtje, jongste ~ 25
 knechtje, klein ~ 25
 knechtskamertje 62
 kneukelen 21
 kneuterboer 17
 knevel 124, 126, 127, 129
 knevelbalk 124
 knevels 49
 kniebalk 47
 knieboom 47
 knieplaat 47
 knip 129
 knoddelenboer 18
 knoeien 21
 knokbalken 109
 knuppel 61, 125
 koe(ien), gang achter de ~ 52
 koe-erf 3
 koebak 43, 45
 koebakje 45
 koebed 51
 koeboertje 18
 koebomen 48
 koedekken 44
 koedeurtje 45
 KOEDREMPEL, KRIBBEBOOM 46
 koeëstal 31
 koegang 36
 koegoedje 3
 koegrats 53
 koeheg 25
 koeherd 24
 koeherder 24
 koeherdje 24
 koehoeder 23
 koeien, achter de ~ 52
 koeien, boven de ~ 108
 KOEIEN, DRINKBAK VOOR DE ~ 45
 koeien, pavei achter de ~ 52
 KOEIEN, RUIF VOOR DE ~ 46
 koeien, stand van de ~ 51
 koeienbak 45
 koeiendekken 44
 koeienhekken 44
 koeienhoeder 24
 koeienhorde 49
 koeienjong 24
 koeienketel 41
 koeienkuip 45
 koeienstaken 48
 koeienstal 31
 KOEIENSTAND 49
 KOEIENSTAND, GANG NAAST DE ~ 51
 KOEIENSTAND, SCHUTTING NAAST DE ~ 51
 koeientobbe 45
 koeientrog 45
 koeier 24
 koeiegger 25
 koejakken 21
 koejong 24
 koejongen 24
 koejongetje 24
 koeketel 41, 45
 koeknecht 23
 koekoek 135
 koekrib 44, 45
 koekuij 45
 koele kamer 38
 koele plek 38
 koemaagd 24
 koemeier 25
 koepalen 47
 koepel 129
 koepiet 25
 koepiezel 25
 koereep 46
 koerepels 47
 koerpoort 119
 koeschelft 108
 koescheper 25
 koeschind 25
 koeschut 51
 koesjeskot 63
 koeskrib 45
 koestaken 48
 KOESTAL 31
 koestal 31, 32
 koestal, boven de ~ 108
 koestal, gang van de ~ 36
 koestal, op de ~ 108
 koestal, op gene ~ 108
 koestal, zolder boven de ~ 108
 koestaldeur 28, 30, 31, 37
 koestaldeurtje 28
 koestalgang 36, 52
 koestalkamertje 61
 koestalsoerij 35, 43
 koestalzolder 108
 KOESTALZOLDER, HOOIZOLDER, ~, SCHELF 106
 KOESTALZOLDER, ZOLDERGAT,

I.6

- OPENING IN DE ~ 111
 koestand 51
 koestangen 48
 koeter 24
 koetobbe 45
 koetrog 44, 45, 6
 koetshuis 90
 koevoerij 35, 43
 koewachter 23
 KOEWACHTER, VEEKNECHT 23
 koewinning 2
 kozolder 108
 kok 22
 koken, plaats waar men
     varkensvoer kookt 39
 kolenbak 88
 kolenhaard 41
 kolenkot 87
 komfoor 41
 kooi 67, 79, 112
 kooi voor de bagzoog 67
 KOOI VOOR MESTVARKENS 67
 kooitje 63
 KOOK- EN EETRUIMTE IN DE
     STAL, ZOMERWONING 37
 kookkot 39
 kookplaats 38
 kookstoofje 41
 kookvuur 42
 koolraaphoek 43
 koren, het ~ 103
 korenberm 102
 korenhol 99
 korenhoop 102
 korenschuur 82
 korenstapel 102
 korentas(t) 100, 102
 korenwinkel 99
 korenzolder 61
 korf 65
 kot 39, 55, 61, 67, 78, 87, 101,
     111
 kotje 78
 kotstal 32
 kotten 27
 koud vuur 42
 kouw 67
 kouw van de zog 67
 kraakzolder 104
 kraam 2
 kraambak 67
 kraambed 67
 kraamhok 67, 68
 kraamstal 67
 kram 61
 krat 67
 krib 43, 45, 58, 65, 69
 kribbalk 47
 kribbalk, onderste ~ 47
 kribbalken 48
 kribbebomen 48
 kribbeboom 47
 KRIBBEBOOM, KOEDREMPEL, ~
     46
 kribbeboom, onderste ~ 47
 kribbed 51
 kribbepalen 47
 kribbeplaaï 47
 kribbetreem 47
 kribbezool 47
 kribbomen 48
 kribboom 47
 kribhout 47
 kribhout, onderste ~ 47
 kribhouter 48
 kribpalen 47
 kribplaat 47
 kribschot 51
 kribstangen 48
 kribstijlen 48
 kribzool 47
 kriembak 67
 kriemebak 67
 kriemehok 67
 kriemekooi 67
 kriemekouw 67
 kriemestal 67
 kriemkot 67
 kriemkouw 67
 krikkenkot 87
 kromming 131
 krottenhoek 43
 krottenkelder 101
 krottenstal 43
 krotten- en aardappelkelder
     101
 krottenhoek 43
 krottenkelder 101
 kruipgat 135
 kruipledder 74
 kruiplok 123
 kruk 11
 krukhuus 11
 krukhuus, half ~ 9
 kuikenhok 72
 kuikenhuus 72
 kuikenkouw 72
 kuimen 21
 kuip 45
 kurrenbak 67
 kurrenkot 67
 kurrensbak 67
 kurrenstal 67
 kweekkooi 67
 kweekstal 63
 kweer 11
 kweerhuus 11
 kweerhuus, dobbel ~ 14
- L
 L-VORMIGE HOEVE 9
 labeur 2
 labeurder 16
 labeuren 7, 20
 labeurij 2
 labeurman 16
 LAGE KACHEL VOOR DE KETEL
     MET WAS OF VEEVOER 41
 lampekot 122
 LANDBOUWGEREEDSCHAPPEN,
     SCHOP, AFDAK VOOR ~ 88
 landheer 17
 landhuur 6
 lang geleg 9
 langbouw 9
 lange boerderij 9
 lange vorst 9
 lange winning 9
 langgevelhuus 9
 langhuus 9
 langs, balken ~ gen muur 67
 langshuis 9
 LANGWERPIGE HOEVE 7
 last 99, 102
 lastmuur 97
 LATIERBOOM 58
 latierboom 58
 latten 68, 75, 109
 ledder 74
 leddertje 74
 leeftocht 6
 leemdam 96
 leemklopper 96
 leemsleger 96
 leer 58, 74
 leertje 58, 74
 legbak 78
 legbalk 125
 legbocht 77
 leger 51, 76
 legerhout 96
 legerhouten 96, 109
 legerhouter 96, 100, 109
 legerhoutjes 110
 legest 78
 leggers 95
 leghout 96
 leghouter 96, 100, 109
 leghouters 95
 legkist 78
 legmand 78
 LEGNEST 77
 legnest 77
 leider 46, 58, 74, 75
 leidertje 58, 74
 lemen den 92
 lemen muurtje 98
 leren 75

- lichtkot 134
 lid 65
 ligbed 51
 LIGGEND DAKVENSTER 135
 liggers 109
 linkse/rechtse poort 120
 lochtdeur 120
 lochtgat 122, 134, 135, 136
 lochting 38
 lochtingsgat 134
 lochtkoker 133
 lochtkop 136
 lochtkot 122, 133, 134, 135, 136
 lochtlok 134, 135
 lochtpijp 134
 lochtraam 134
 lochttrek 135
 lochtvenster 122
 loergat 122, 133, 135
 loerkot 122, 135, 136
 loerlok 122
 lok 79, 111, 135
 lok voor in en uit te gaan 79
 lok waar de katten uit en in gaan 122
 lomperiken 117
 loonwerken 21
 loop 36, 45, 53, 54, 66, 79, 115
 loopdeur 37, 121
 loopdeurtje 63
 loopgang 36, 51, 52
 loopgat 79, 123
 loopje 54
 loopjong 25
 loopknechtje 25
 loopkot 78
 loopkouw 67
 loopplaats 66, 79
 loopplank 115
 lopens 79
 looper 25, 53, 79
 lopertje 54
 los stuk 120
 losse stijl 123
 losse trog 65
 LOSSE VOERBAK IN DE VARKENSWEI 65
 LOSSE VOERBAK VOOR RUNDEREN 45
 loter 53, 54
 luchtgat 133, 134, 135
 luchtkot 111, 134
 luchtvenster 134
 lui, vreemde ~ 23
 luif 90, 132, 133
 luifdak 133
 luifel 90, 131, 132, 133
 luifeltje 132
 luifje 133
 luik 65, 110, 111, 121, 122
 LUIK, VERSTELBAAR ~ BOVEN DE VARKENSTROG 65
 luik voor hooi 110
 luiken 44
 luikje 79
 M
 maagd 21
 maagdje 21
 maan 134, 136
 maan, halve ~ 134, 136
 maand, halve ~ 136
 maand, volle ~ 136
 maanraam 136
 maanvenstertje 136
 machinesketel 41
 madam 17
 makelaar 124
 mandel 78
 manegat 135
 MANUSJE VAN ALLES, JONGSTE KNECHT, ~ 25
 marmiet 41, 45
 marmietvat 45
 martelen 21
 mastbak 34
 masthok 67
 maststal 67
 meelbak 65, 80
 meelkist 60
 meelplank 65
 meester 23
 meesterknecht 23
 meid 21
 MEID, DIENSTMEID 21
 meier 25
 meisje 21
 melger 123, 125, 127
 melkknecht 23
 mestbak 34, 76
 mestbed 77
 mestberm 52
 mestbred 76
 mestdam 52
 mestdeel 54
 MESTDEUR 55
 mestdeur 55
 mestdeurtje 55
 meste 7
 mestgang 51, 52
 MESTGANG 52
 mestgang, dubbele ~ 52
 mestgangen 52
 mestgat 55
 mestgeul 53
 MESTGOOT 52
 mestgoot 52, 54
 MESTGOOT, ROOSTER IN DE ~ 53
 mestgracht 53
 mestgroeb 52
 mestgrub 53
 mestheem 7, 55
 mestheem, open ~ 14
 mestheem, toe ~ 14
 mestheemdeur 37
 mesthoek 55
 mesthof 27, 94
 mesthof, open ~ 14
 mesthof, staldeur van de ~ 28
 mesthof, toe ~ 14
 mesthofdeur 37, 121
 mesthofpoort 119
 mesthoop 55
 MESTHOOP IN DE POTSTAL 54
 mesthorde 77
 mestkalle 53
 mestkooi 67
 mestkot 55, 67
 mestkouw 67
 mestkuil 55
 mestloop 53
 mestpad 51, 52
 mestplaaï 55
 mestplaat 54, 76
 mestplaats 55
 mestplank 54, 76
 MESTPLANK ONDER DE ZITSTOKKEN 76
 mestpoort 55
 mestput 55
 mestputje 55
 mestrek 75, 76
 meststal 32, 54, 67
 meststalsdeur 55
 meststoep 55
 MESTVARKENS, KOOI VOOR ~ 67
 mestvloer 52, 77
 mestzij 54
 mestzolder 77
 mestzouw 54
 met, (huis) ~ schele kamer 10
 met, (huis) ~ toe plaats 14
 meun 17
 middeldeur 30
 middelstaldeur 30
 middelste pad 52
 middendeur 30
 middengang 36, 52
 middenpad 52
 middenstijl 123
 middenweg 52
 miede 6
 mieden 5, 19
 miedepening 6
 mijt 103

I.6

moetenkot 34
 mokkenbak 34
 mokkenkooi 33, 34
 mokkenstal 33
 monds gat 86
 moren 21
 moren, zich ~ 21
 morenkelder 101
 morksen 21
 mortelwandje 98
 muil 85
 muil van de oven 85
 muilplaat 87
 muislok 122
 muizekot 122
 munkhof 2
 mutsels 110
 mutsemen 110
 mutsems 110
 mutserden 110
 mutserds 110
 mutsingen 110
 muttenkot 34
 muttensbak 34
 muttenkot 34
 muttenstal 33
 mutterkot 34
 muur 98
 muur, balken langs gen ~ 67
 muur, opgaande ~ 30
 muur van de schuur 30
 muur van de stal 30
 muur van de tas 97
 muurdakje 132
 muurinsprong 129
 muurkap 132
 muurkapje 132
 muurluif 132
 muurplaa 98
 muurplaa muur 98
 muursteek 131
 muurtje 51, 98
 muurtje, lemen ~ 98
 muurtje van de den 97
 muurtje van de winkel 97
 muurvenstertje 136
 muurwandje 98

N

NAAST, GANG ~ DE KOEIEN-
 STAND 51
 NAAST, SCHUTTING ~ DE
 KOEIENSTAND 51
 nachthok 71
 nakhouter 48
 nar 127
 neer 27, 92
 neerstamper 96
 neerwandje 97

ner 27, 38, 92, 94
 nereband 97
 nere deur 122
 neremuurtje 97
 nerewand 97
 nerewandje 97
 nere zolder 95
 nering 38
 nest 77
 nestje, klein ~ 4
 neuzel 133
 nevenpoortje 122
 nevenstal 67
 NIET GEHALVEERDE
 POORTVLEUGEL 119
 nisrand 129

O

olievloer 94
 om, (het huis is) haaks ~ 10
 omloper 9
 ONDER, BALKEN ~ DE VER-
 HOOGDE TASRUIMTE 100
 onder de oven 88
 onder de poort 131
 onder de spijker 131
 onder de tas(t) 101
 onder gen poort 131
 onder, halve deur ~ 121
 ONDER, MESTPLANK ~ DE
 ZITSTOKKEN 76
 ONDER, RUIMTE ~ DE OVER-
 STEEK BOVEN TERUG-
 GEBOUWDE SCHUUR-
 POORTEN 131
 ONDER, VENSTER ~ EEN
 DAKWELVING 135
 onderbalk 47
 onderberm 101
 ONDERDEUR 121
 onder deur 121
 ondergrendel 127
 ondergrib 54
 ondergrub 54
 onderhalf 121
 onderhelft 121
 onderoven 88
 onderpoort 121
 onderschaaf 127
 onderschoude 127
 onderschuifslot 127
 onderschuur 101
 onderslag 49, 51, 59, 60, 67,
 98, 121
 onderstal 36
 onderste 121
 onderste balk 47
 ONDERSTE BALKEN VAN DE
 SCHELF 109
 onderste boom 47
 onderste deel 121
 onderste deur 121
 onderste grendel 127
 onderste half deur 121
 onderste halve slag 121
 onderste halve stals deur 121
 onderste helft 121
 onderste kribbalk 47
 onderste kribbeboom 47
 onderste kribhout 47
 onderste paal 47
 onderste paards deur 121
 onderste plaat 47
 onderste poort 121
 onderste schaaft 127
 onderste slag 121
 onderste treem 47
 onderste vleugel 121
 onderstuk 121
 onderstuk van de kleine kant
 121
 ondervleugel 121
 onderzwaai 121
 oog 118, 134, 136
 oogkot 134
 oogst 103
 oogst, geschuurde ~ 103
 oogstgat 110
 oogsthoop 102
 oogstlok 111
 OOGSTSTAPEL IN DE SCHUUR
 101
 oogstvaart 129
 oogvenster 136
 oogvenstertje 136
 op daghuur gaan 19
 op de ere 95
 op de gang 36
 op de kiezel 129
 op de koestal 108
 op de paardsstal 61
 op de stal 40, 108
 op de stallen 109
 op gen daghuur gaan 19
 op gene koestal 108
 op gene stal 109
 op het geleg werken 20
 opbermplaats 98
 opbouw 129
 open boerderij 13
 open gang 36
 open geleg 14
 open goed 14
 open mestheem 14
 open mesthof 14
 open plaats 14
 open vuur 42
 OPENING, ZOLDERGAT, ~ IN DI
 KOESTALZOLDER 111

- opgaand leddertje 74
 opgaande muur 30
 opgang 38, 40, 122
 opperden 95
 opperschelft 108
 oppershoop 103
 opperstal 108
 opslag 43
 opstal 108
 opstallen 27
 opsteekgat 110
 opsteeklok 111
 opsteekvenster 110
 optas 100
 opvaart 119
 opvenster 135
 osseboer 18
 osseboertje 18
 ossekeuter 18
 osseoog 136
 osseplaatsje 4
 oude eg 76
 ouderwetse boerderij 14
 oven 84, 85
 oven, muil van de ~ 85
 oven, schedel van de ~ 86
 OVEN, STOOKGAT VAN DE ~ 85
 ovenbakkes 86
 ovenbreder 87
 ovenbredje 87
 ovendeksel 87
 ovendeur 85, 86
 ovendeurtje 85, 86
 ovengat 86, 88
 OVENGAT, IJZEREN DEURTJE VOOR HET ~ 86
 ovenhuisje 84
 OVENKELDER 87
 ovenkelder 87
 ovenkeldertje 87
 ovenkot 86, 87
 ovenlok 86
 ovenmond 86
 ovenmuil 85
 ovenmuil, deurtje van de ~ 87
 ovenmuil, laat van de ~ 87
 ovenplaat 86
 ovenschedel 85, 86
 ovenschepsel 86
 ovensdeur 85, 86
 ovensdeurtje 85
 ovenskelder 87
 ovensleutel 87
 ovenslok 87
 ovensmuil 85
 ovenstop 87
 ovenvenstertje 136
 overbeierd 82, 95
 overdak 132, 133
 overdakje 133
 overdek 110, 133
 OVERDEKTE DOORGANG ACHTER DE DUBBELE TOEGANGSPOORT 131
 overden 95
 overdenhouder 96
 overdeur 120
 overgesneden deur 120
 overgesneden poort 120
 overgesneden vleugel 120
 overhouder 96
 overkapping 133
 overkijk 122
 overlegger 110
 overleghouter 109
 overlicht 120
 overloop 66, 131
 overschelf(t) 95
 overslag 125, 127, 131, 133
 overspant 133
 oversprong 95, 129, 131, 133
 overspronghouders 96
 overstaand dak 133
 overstal 108
 overste deel 95
 overste knecht 23
 overste slag 120
 overste werkmán 23
 oversteek 95, 129, 131, 132, 133
 OVERSTEEK BOVEN TERUG-GEBOUWDE SCHUUR-POORTEN 131
 OVERSTEEK, RUIMTE ONDER DE ~ BOVEN TERUGGEBOUWDE SCHUURPOORTEN 131
 oversteeksel 131
 overstek 131
 OVERSTEEKEND DAKGEDEELTE OP DE BINNENPLAATS 132
 overstuk 131, 133
 overzwaai 120

 P
 paadje 52
 paal 123
 paal, onderste ~ 47
 PAAL, VERSIERING OP DE VERTIKALE ~ IN EEN SCHUURPOORT 124
 PAAL, VERTIKALE ~ IN EEN POORT 123
 paard, boerderij van één ~ 4
 paardebak 58
 paardehelft 120
 paardeknecht 23
 PAARDEKRIB 58
 paardekríb 58
 paarden, boerderij van vijf ~ 3
 PAARDERUIF 57
 paardeschelf(t) 61
 PAARDESTAL 55
 paardestal 55
 paardestal, boven de ~ 61
 paardestal, op de ~ 61
 PAARDESTAL, VOERGANG IN DE ~ 59
 PAARDESTALZOLDER 61
 paardestanzolder 61
 paardezolder 61
 paardknecht 23
 paardsbak 58
 paardsbox 59
 paardsdeur 29, 120
 paardsdeur, onderste ~ 121
 paardsgescheerkast 60
 paardsgescheerkist 60
 paardsgetuig, balken voor het ~ aan te hangen 61
 paardsgetuig, hout voor het ~ aan te hangen 61
 paardsgetuig, schap van het ~ 61
 paardsgetuig, stekken van het ~ 61
 paardsgetuigkast 60
 paardshooistal 61
 paardsjong 24
 paardskamer 61
 paardskamertje 61
 paardskist 60
 paardsknecht 23
 paardsknecht, eerste ~ 23
 PAARDSKNECHT, EERSTE KNECHT 23
 paardsknechtshuisje 62
 paardskrib 58
 paardsleer 58
 paardsleertje 58
 paardsluik 120
 paardsoog 136
 paardsplaats 3
 paardsreep 57
 paardsrek 60
 paardsroop 58
 paardsschelf(t) 61
 paardsstal 55
 paardsstal, op de ~ 61
 paardsstal, slaapplaats in de ~ 61
 paardsstal, zolder van de ~ 61
 paardsstaldeur 29, 121
 paardsstalkamer 61
 paardsstalkamertje 61
 paardsstalschelf(t) 61
 paardsstanzolder 61
 paardsstek 61
 paardsvoerij 59

I.6

- paardszolder 61
 pacht 5
 PACHT, VRUCHTGEBRUIK 5
 PACTBOER 18
 pachtboer 18
 pachtboerderij 5
 pachtboerin 19
 PACTEN 5
 pachten 5
 pachter 18
 pachteres 19
 pachterij 5
 pachterin 19
 pachterse 19
 pachtersgoed 5
 pachtershof 5
 PACTERSVROUW 19
 pachtertje 18
 pachtgoed 3, 5
 PACTGOED, GEPACHTE HOEVE,
 ~ 4
 pachthoeve 5
 pachthof 5
 pachtplaats 5
 pachtster 19
 pachtthuis 6
 pachtwinning 5
 pad 36, 52
 pad, middelste ~ 52
 pad van de stal 52
 pag 61
 palen 47, 109
 pan 118
 pand 106
 panhuis 38
 park 79
 pat 118
 patattenkelder 101
 patattenkot 101
 patrijspoort 136
 pavei 52
 pavei achter de koeien 52
 peelboer 18
 peelboertje 18
 peg 127
 peg op de deur 127
 pegel 127
 père, ik heb vandaag mijn ~
 (vader) gezien 21
 perenweitje 80
 PERSONEEL, AANWERVEN VAN
 ~ 19
 piemelen 21
 piezakken 21
 pijp 54
 pilaar 124
 pilaartje 58
 pilaren 48
 pin 118, 127
 pin, houten ~ 61
 pinnen 61
 pinschoude 127
 pivot (fr.) 118
 plaaï 47, 77, 97, 98
 plaaïmuurtje 98
 plaan 98
 plaat 47, 54
 plaat, onderste ~ 47
 plaat van de ovenmuil 87
 plaats 1, 3, 5, 6, 94
 plaats, gepachte ~ 5
 plaats grote ~ 3
 plaats, (huis) met toe ~ 14
 plaats, open ~ 14
 PLAATS, STOOKHUIS, ~ VOOR
 DE VEEVOERKOOKKETEL 38
 plaats, toe ~ 14
 plaats voor de kaf 104
 plaats voor te bermen 98
 plaats voor te hakselen 104
 plaats waar het voer wordt
 gegooid 43
 plaats waar men varkensvoer
 kooft 39
 plaatsdeur 122
 plaatsje 3
 plaatsje, klein ~ 3
 plaatspoort 119
 plagen, zich 21
 plak, goede ~ 38
 plank 47, 51, 54, 65, 74, 76, 98,
 115
 plank, achter de ~ 34
 PLANK, GESTEELDE ~ OM EEN
 LEMEN DORSVLOER AAN TE
 KLOPPEN 96
 plank van de hennepolder 74
 planken 45, 76
 planken schot 67
 plankje 115
 plateau 51
 platte bed 51
 platte dakvenster 135
 platte schansjes 110
 plavei 52
 plei 6
 plein 94
 plek, koele ~ 38
 plodderen 7
 ploeten 21
 ploeteren 21
 poejakken 21
 poggenschot 63
 poken 21
 polder 72, 74, 95
 POLDER, KIPPENZOLDER, ~ 72
 poldergat 79
 polderkot 78
 polderlatjes 75
 polderlatten 75
 polderleertje 74
 polderplank 74, 76
 polderstek 75
 polderstekken 75
 polderstekker 75
 poldertje 74
 poldertrap 74
 ponder 74
 ponnieboer 18
 poort 28, 37, 83, 115, 118, 12
 131
 POORT 115
 poort aan de straatkant 118
 poort, achterste ~ 28
 POORT, AFDAKJE BOVEN DE ~
 132
 poort, bovenste ~ 120
 POORT, DRAAIPIN VAN EEN
 ZWARE DEUR OF ~ 117
 poort, dubbele ~ 28
 poort, halve ~ 119
 poort, halve ~/halfpoort 120
 POORT, HORIZONTALE
 DRAAIBARE SLUITBALK VA
 EEN ~ 125
 POORT, HORIZONTALE
 SLUITBALK VAN EEN ~ 12
 poort, hout van de ~ 125
 poort, inhoek van de ~ 129
 poort, kleine ~ 120, 121
 poort, linkse/rechtse ~ 120
 poort, onder de ~ 131
 poort, onder gen ~ 131
 poort, onderste ~ 121
 poort, overgesneden ~ 120
 POORT, RAAMPJE IN EEN ~ 12
 POORT, RUIMTE VOOR EEN
 TERUGGEBOUWDE ~ 129
 POORT, STEUNSELS IN DE
 BOVENHOEKEN VAN EEN ~
 117
 POORT, TERUGWIJKENDE DAK-
 RAND BOVEN EEN ~ 129
 poort, verhoog van de ~ 131
 POORT, VERHOOGD DAKGE-
 DEELTE BOVEN EEN ~ 129
 POORT, VERTIKALE PAAL IN EE
 ~ 123
 poort voor 118
 poort, voorste ~ 83, 118
 poortboog 131
 poortdak 132
 poortdakje 132
 poortdeur 119, 121
 poortdeurtje 121
 poortebalk 124
 poorteboom 124
 poortehout 124
 poorteloper 118
 poortepaal 123

- poortrichel 124
 poortestijp 123
 poortgrindel 124
 poorthout 124
 poorthuis 9, 131, 132
 poorthuisje 129, 132
 poortje 28, 31, 37, 121
 poortje, klein ~ 121
 poortluif 132
 poortschopje 132
 poortschuil 132
 poortstenen 117
 poortvleugel 119
 POORTVLEUGEL, DEURTJE IN EEN ~ 121
 POORTVLEUGEL, DRAAIBARE SLUITBALK AAN DE BOVENZIJDE VAN EEN ~ 125
 POORTVLEUGEL, GEHALVEERDE ~ 120
 POORTVLEUGEL, NIET GEHALVEERDE ~ 119
 POORTVLEUGEL, SLUITPIN ONDER AAN EEN ~ 127
 POORTVLEUGEL, SLUITSTANG BOVEN AAN EEN ~ 127
 porring 106
 portaal 129
 portiek 129
 posten 48
 postepin 127
 poten 21
 potkachel 41
 POTSTAL 31
 potstal 32
 POTSTAL, GIERKUIL IN DE ~ 55
 POTSTAL, MESTHOOP IN DE ~ 54
 potstoof 41
 potstoofje 41
 pottenhoek 39
 prang (barg.) 17
 pulpkot 43
 pungelen 21
 pus (wa.) 55
 putstal 32

 R

 RAAM, CIRKELVORMIG ~ 135
 RAAM, HALF-CIRKELVORMIG ~ 136
 raam, rond ~ 135
 raampje 122
 RAAMPJE IN EEN POORT 122
 raampje, rond ~ 135
 rad 76
 raderboer 17
 reep 46, 49, 57, 69, 75
 reepbalk 47
 regulaar 65
 regenkap 132
 regenslag 132
 rek 46, 49, 58, 60, 74, 75
 rek voor het getuig 60
 rekje 75
 rekken 75
 rekstek 75
 remise 90
 ren 66, 79
 repels 48
 repen 48
 revels 48
 ribben 109
 richel 125
 richelwerk 124
 riest 76
 riester 65
 rigole (fr.) 53, 54
 rij 75
 rijben 49
 rijchel 95
 rijen 109
 rijghout 110
 rijshout 110
 rijswerk 110
 rijwerk 110
 rijzer 110
 rinderstal 31, 33
 ringen 49
 riool 53, 54
 rioolplaat 54
 ris 100
 roeden 75
 roest 75
 roetkast 88
 roetsjgat 111
 roglast 99
 ROND GAT BOVEN IN DE SCHUURGEVEL 133
 rond het geleg werken 20
 rond raam 135
 rond raampje 135
 rond venstertje 136
 rondbouw 14
 ronde boerderij 14
 ronde kepers 109
 ronde venster 135
 rondeel 135
 rondhout 109
 rondoog 135
 rondsel 135
 roop 46, 49, 58, 69
 roos 103
 rooster 53, 76
 ROOSTER IN DE MESTGOOT 53
 roepbalk 47
 rouw 132
 ruif 46, 49, 57, 69

 RUIF VOOR DE KOEIEN 46
 ruifel 57
 ruifje 46
 RUIMTE ONDER DE OVERSTEEK BOVEN TERUGGEBOWDE SCHURPOORTEN 131
 RUIMTE TUSSEN OPEENVOLGENDE GEBINTEN 104
 RUIMTE VOOR EEN TERUGGEBOWDE POORT 129
 RUIMTE WAAR MEN STRO HAKSELT EN BEWAART 104
 ruit 122
 ruitje 122
 RUNDEREN, LOSSE VOERBAK VOOR ~ 45

 S

 schaaf 127, 129
 schaaft, onderste ~ 127
 schaal 54
 schaaft(s)stal 131
 schaafterd 26
 SCHAAPHERDER 25
 schaafterder 25
 schaafteroeder 26
 schaafterpreep 69
 schaaftben 69
 schaaftboer 26
 schaaftsherder 25
 schaaftshoeder 26
 schaaftshut 69
 schaaftskooi 69
 SCHAAPSKOOI, SCHAPESTAL, ~ 69
 schaaftskouw 69
 schaaftsluik 122
 schaaftsmann 26
 schaaftstreep 69
 schaaftstren 131
 schaaftstrepel 69
 schaaftstrop 69
 SCHAAPSRUIF 69
 schaaftsruij 69
 schaaftstal 69
 schabben 100, 110
 schaldij 91
 schaldijte 91
 schallok 135
 schampers 117
 schampkeien 117
 schampaalte 117
 schamppalen 117
 schampstenen 117
 schans 2
 schansen 110
 schansenplaat 88
 schansers 110
 schansjes, platte ~ 110

I.6

- schap van het paardsgetuig 61
 schapeben 69
 schapekooi 69
 schapekot 69
 schapekrib 69
 schapenhoeder 26
 schapenstal 69
 schaper 25
 schapereep 69
 schaperek 69
 schaperoop 69
 schapestal 69
 SCHAPESTAL, SCHAAPSKOOI 69
 schapevoerbak 69
 scharkooi 79
 scharnier 118
 schedel 65, 87
 schedel van de oven 86
 schedel van een trog 65
 scheel, (huis) met schele kamer 10
 scheeps 69
 scheer 118
 scheerstiep 117
 schei 51, 58, 125
 scheiboom 58
 scheidemuur 30
 scheiding 51
 scheidingsmuur 30
 scheidmuur 30
 scheidsboom 58
 scheidsmuur 30
 scheidwand 30
 scheihout 58
 scheilinghout 58
 scheilingsmuurtje 97
 scheimuur 97
 scheimuurtje 97
 scheipaal 58
 scheirek 51
 schele kamer 11
 schelf 109
 SCHELF, BOVENSTE BALKEN VAN DE ~ 109
 SCHELF, HOOIZOLDER, KOESTALZOLDER, ~ 106
 SCHELF, ONDERSTE BALKEN VAN DE ~ 109
 schelf(t) 61, 90, 95, 107
 schelf(t)balken 95
 schelf(t)bomen 95
 schelf(t)gat 110, 111
 schelf(t)hout 95, 109
 schelf(t)houten 96
 schelf(t)houter 96, 109
 schelf(t)houters 96, 109
 schelf(t)kot 111
 schelf(t)shouter 96
 schelf(t)staken 95, 109
 schelf(t) van de schuurnere 95
 schelf(t)venster 110
 schelfbalken 109
 SCHELFHORDEN, SCHELFTAKKENBOSSEN, ~ 110
 schelfhout 109
 schelfhouten 109
 schelflatten 109
 schelfsgat 111
 schelfssteek 109
 SCHELFTAKKENBOSSEN, SCHELFHORDEN 110
 schelftbalken 109
 schelftdeur 110
 schelftdeurtje 110
 schelfthouten 100
 schelfthouters 109
 schelftkot 135
 schelm 108
 schelmendeurtje 121
 scheper 25, 26
 scheperin 26
 scheperse 26
 schepersvrouw 26
 schepertje 25, 26
 schepgat 55
 schepkot 55
 scheplok 55
 scherf 58, 90, 133
 scherfgat 110, 111
 scherfhok 104
 scherfhokje 104
 scherfhouten 96
 scherfkot 104
 scherfzolder 104
 scherm 51, 90, 117, 133
 schermers 117
 schermpanelen 117
 schermsteek 133
 schervel 129
 schietgat 86
 schijtgang 52
 schijtplank 76
 schinden 21
 schinden, zich 21
 schobbenluik 110
 schofdeur 29
 schoft 51, 58
 schoftbalk 47
 schoftboom 47
 schofthout 47
 schoftplaat 47
 schok 89
 schommelen 20
 schoonmaken 21
 schoor 76, 98
 schoorbalken 100
 schoorders 100
 schoorhouter 100
 schoorklauwen 117
 schoorpanelen 117
 schoorsel 100
 schoorshouter 100
 schop 88, 131
 SCHOP, AFDAK VOOR LANDBOUWGEREEDSCHAPPEN 88
 schopschuur 90
 schoren 100, 117
 schot 51, 59, 60, 68, 89, 98
 schot, houteren ~ 67
 schot, planken ~ 67
 schoude 125, 126, 127, 128
 schoudetje 129
 schouwmuur 30
 schovenhoop 103
 schrampers 117
 schravelaartje 18
 schroeven 21
 schrompen 21
 schuif 65, 76, 79, 124, 127, 128
 schuifbalk 124
 schuifdeurtje 122
 schuifgat 79
 schuifgrendel 127, 128
 schuifgrindel 127, 128
 schuifhout 124, 126
 schuifijzer 124
 schuifje 79, 87, 127, 128
 schuifpin 128
 schuifraampje 122
 schuifslot 127, 128
 schuifslotje 128
 schuifstaaf 128
 schuil 80, 89
 schuildak 131
 schuillatten 110
 schuiltje 133
 schuinse stijl 117
 schuiven 21
 schuregat 99
 schurenere 93
 schuring, stalling en ~ 27
 schutbalk 58
 schutsel 51, 59, 67, 98
 schutsmuur 30
 schutstenen 117
 schutting 51, 59, 133
 SCHUTTING NAAST DE KOEIENSTAND 51
 schutzbarak 91
 schutzraum (dü.) 67
 SCHUUR 80
 schuur 82
 schuur, achterdeur van de ~ 84
 SCHUUR, BINNENDEUR TUSSEN STAL EN ~ 30
 schuur, deel en ~ 27
 schuur, muur van de ~ 30

- SCHUUR, OOGSTSTAPEL IN DE ~
101
schuur, stal en ~ 27
schuur, stallen en ~ 27
schuur, stelling en ~ 27
schuurbalk 95
schuurbalken 100
schuurdeel 91
schuurden 92
schuurdeur 30, 83, 120, 121,
122
schuurdeur, dubbele ~ 84
schuurdeur, grote ~ 84
schuurdeur, kleine ~ 84
schuurdeurkot 123
schuurdeurslag 119
schuurdeurtje 31, 121, 122
schuurdeurtje, klein ~ 122
schuurdorpel 97
schuurere 93
schuurgat 99
SCHURGEVEL, ROND GAT
BOVEN IN DE ~ 133
schuurhaard 91
schuurhoog 100
schuurhout 100
schuurhouten 100
schuurhouter 100
schuurhouters 100
schuurhuis 9
schuurkelder 100
SCHURKELDER,
AARDAPPELKELDER 100
schuurkot 111, 135
schuurlok 99
schuurmuur 97
schuurmuurtje 97
schuurmeer 93
schuurmere 93
schuurmere, schelf(t) van de ~
95
schuurmere, tas boven de ~ 95
schuurplaaï 97
SCHURPOORT 82
schuurpoort 82, 120
SCHURPOORT, DAKWELVING
BOVEN EEN ~ 131
schuurpoort, halve ~ 120
SCHURPOORT, OVERSTEEK
BOVEN TERUGGEBOUWDE ~
EN 131
SCHURPOORT, RUIMTE ONDER
DE OVERSTEEK BOVEN
TERUGGEBOUWDE ~ EN
131
SCHURPOORT, VERSIERING OP
DE VERTIKALE PAAL IN EEN
~ 124
schuurpoort, vleugel van de ~
119
schuurpoortdeur 122
schuurpoortje 121
schuurportaal 131
schuurraampje 122
schuurspoot 83
schuurstijl 123
schuurtas 102
schuurtas(t) 100
schuurtje 104
schuurvenster 110, 122
schuurvenstertje 122
schuurvloer 91
schuurwand 97
schuurwandje 97
schuurwinkel 98
schuurzolder 61
separatie 49, 51
sinkel 95
sinkelbalken 96, 109
sinkelgat 111
sinkelhout 96
sinkelhouer 96, 109
sinkels 100
sint remeis 6
sjouwen 21
slaapbed 51
slaaphok 71
slaapkamer 61
slaapkamertje 61
slaapkamertje van de knecht 61
slaapplaats in de paardsstal 61
SLAAPPLAATS VAN DE KNECHT
BIJ HET VEE 61
slaappolder 74
slaaprek 75
slaapstal 72
slaapstek 75
slaapstekken 75
slaapstekker 75
slaapstokken 75
slag 65, 79, 111, 113, 114, 119,
120, 124, 126
slag, bovenste ~ 120
slag, bovenste halve ~ 120
slag, halve ~ 120
slag, onderste ~ 121
slag, onderste halve ~ 121
slag, overste ~ 120
slag, volle ~ 119
slagbalk 124
slagbomen 48
slagboom 51, 123, 124
slagdeur 65, 119, 120
slager 124
slaghout 58, 123, 124, 126
slagje 122
slaglat 123, 124, 126
slagpaal 51
slagstijp 123
slaven 21
sleep 125
sleger 96
sleuf 65
sleutel 127
slietbalk 124
slieten 95, 109
sliethout 124
slietpaal 124
slietstek 127
slinger 125
slingerhout 125
slof 127
sloop 129
sloot 53, 54
slot 124, 129
slot, dobbel ~ 124
slotlat 127
sloven 21
sluit 127
sluitarm 126
sluitbalk 124, 126, 127
SLUITBALK, DRAAIBARE ~ AAN
DE BOVENZIJDEN VAN EEN
POORTVLEUGEL 125
SLUITBALK, HORIZONTALE
DRAAIBARE ~ VAN EEN
POORT 125
SLUITBALK, HORIZONTALE ~
VAN EEN POORT 124
sluitbalkje 124
sluitboom 124, 126
sluitbout 129
sluitgrendel 127
sluithout 123, 124, 126, 127
SLUITHOUT, WIGVORMIG ~ 127
sluitleijzer 124, 127
sluitkiel 127
sluitkluppel 127
sluitknuppel 123
sluitlat 124, 126
sluitlijst 123
sluitpaal 124
sluitpal 126
sluitpin 127
SLUITPIN ONDER AAN EEN
POORTVLEUGEL 127
sluitschei 124
sluitspie 127
SLUITSTANG BOVEN AAN EEN
POORTVLEUGEL 127
sluitstek 124, 126, 127
sluitstijl 123
sluitstuk 124, 127
sluitwervel 125
smakdeur 121
smoutvloer 94
snijstal 104
snijwerk 124
snijzolder 104
sopketel 41

I.6

- soppot 41
sopton 45
spaarmuur 30
spar 117
sparing 129
sparren 117
spelderen 110
spelderhouster 109
spelderijs 110
spelonk 132
sperblok 127
spie 127
spij 127
spijk, hoge ~ 103
spijker 82, 111, 113, 114
spijker, onder de ~ 131
spijpel 123
spindje 40
spinnegat 135
spinnekop 136
spinzel 127
spionnetje 122
spoor 117
sporen 117
springlok 123
sprong 52
sprongdak 133
sprongetje 129
spruitwerk 110
spurriehouster 110
staai 2
staanbed 51
staande knecht 23
staande turen 118
staander 51
staandwerk doen 20
staanplak 51
staken 48, 110
staketsel 51
STAL 27
stal 27, 31, 32, 36, 57, 67, 68
STAL, BEWAARPLAATS VAN
BIETEN EN GROENVOER IN
DE ~ 42
STAL, BINNENDEUR TUSSEN ~
EN SCHUUR 30
STAL, BINNENDEUR TUSSEN
WOONHUIS EN ~ 30
stal, boven de ~ 108
STAL, BRANDMUUR TUSSEN
WOONHUIS EN ~ 29
stal en schuur 27
stal, kamertje achter de ~ 40
STAL, KOOK- EN EETRUIMTE IN
DE ~, ZOMERWONING 37
stal, muur van de ~ 30
stal, op de ~ 40, 108
stal, op gene ~ 109
stal, pad van de ~ 52
stal van de beer 67
STAL, VOERGANG IN EEN
DUBBELE ~ 36
stalbed 51
stalberden 48
stalbodem 51
stalbomen 48
staldeer 28, 30, 31, 37, 64, 120,
121
staldeer achter 28
staldeer, achterste ~ 28
staldeer, dubbele ~ 28
staldeer, grote ~ 28, 37
staldeer, kleine ~ 28, 37
STALDEUR, STALPOORT, ~ 28
staldeer van de mesthof 28
staldeer, venstertje in gen ~
122
staldeer, voorste ~ 37
staldeerampje 122
staldeurtje 28, 30, 37, 63, 121,
122
staldeurtje, klein ~ 37
staldeervenstertje 122
stalgang 36, 51, 52
stalgangetje 51
stalgat 110
stalgoot 52
stalhoek 39
stalhout 125
stalhouten 48, 109
stalhouter 48
staljong 24
stalkamer 61
stalkamertje 61
stalknecht 23
stallei 99
stallen 27
stallen, boven de 108
stallen en huizen 2
stallen en schuur 27
stallen, huis en ~ 2
stallen, op de ~ 109
stalletje 63, 69
stalletje, donkel ~ 34
stalliggers 109
stalling 2, 27, 51
stalling en schuring 27
stallingen 27
stalluif 36
stalmuurtje 51
stalpaadje 52
stalpad 36
STALPALEN 47
stalpalen 47
STALPALEN, HEKWERK VAN ~
49
stalpegger 25
stalpoort 28, 37
STALPOORT, STALDEUR 28
stalpoortje 28, 37
stalposten 48
stalraampje 122
stalreep 47
stalregels 48
stalrepels 47
stalrepen 48
staluruitje 122
stalschelf 108
stalsdeer 28, 64
stalsdeer, bovenste halve ~ 12
stalsdeer, halve ~ 120
stalsdeer, onderste halve ~ 12
stalstaken 48
stalvenster 122
stalvenstertje 122
stalvloer 51
stalweg 36
stalwerk doen 20
stalzolder 108
stam 11
stamhuis 11
stamhuis, half ~ 9
stampblok 96
stamper 96
stamperd 96
stand 51
stand van de koeien 51
standbed 51
standpalen 47
standplaats 51
standplak 51
stang 127
stangen 48
stapel 102
stapelplaats 99
steekgat 110, 111
steeklok 111
steekluik 110
steenslofften 117
stek 61, 75, 125, 127
stekken 75
stekken van het paardsgetuig
61
stekker 75
stellage 27
stellagen 99
stelling 27, 51, 63, 100, 108
stelling en schuur 27
stellingen 27, 63
stempel 96
stenen 117
stenen varkensbak 65
steun 117
steunblokken 117
steunhoek 117
steunlatten 109
STEUNSELS IN DE
BOVENHOEKEN VAN EEN
POORT 117

- steunzool 117
 stierenstal 31
 stijl 123
 stijl, losse ~ 123
 stijl, schuinse ~ 117
 stijlblokken 117
 stijlen 48
 stijlen, houten ~ 48
 stijp 123
 stijpel 103, 123
 stijpen 117
 stijper 103
 stijpkerf 124
 stijpteken 124
 stoep 51, 55
 stofdeurtje 121
 stofluik 110, 135
 stok 75
 stokbomen 48
 stokken 75
 stolbomen 48
 stolboom 47
 stollen 48
 stomper 96
 stoof 41
 stoofje 41
 stoofklep 87
 stookdeurtje 87
 stookgat 86
 STOOKGAT VAN DE OVEN 85
 stookgevel 30
 stookhoek 39
 stookhuis 27, 38, 84
 STOOKHUIS, PLAATS VOOR DE
   VEEVOERKOOKKETEL 38
 stookhuisdeur 30, 37
 stookketel 41
 stookkot 39
 stooklok 86
 stookmond 86
 stookmuur 30
 stookplaats 39
 stoomketel 41
 stoomketelkot 39
 stootbalk 124
 stootslot 127
 stop 60
 stopsel 87
 storm 103
 stort 36, 38, 43
 stortdeur 30
 stovenhuis 84
 stovenschedel 86
 straatkant, poort aan de ~ 118
 straatpoort 119
 streefjes 117
 streven 117
 strijklatten 110
 strijkplank 115
 stro 110
 STRO, RUIMTE WAAR MEN ~
   HAKSELT EN BEWAART 104
 stroberm 100, 102
 strodeur 31
 strogat 111
 strohoek 100
 strohok 104
 strokot 104, 111
 strolok 111
 strontboer 18
 strontenhoop 55
 stronthoop 55
 strontplank 76
 stronttafel 76
 stroschelft 104
 stroschop 104
 stroschuur 82
 strostal 104
 strotas(t) 102
 strovenster 110
 strowis 99
 strozolder 104, 108
 stublok 122
 stubvenster 120
 stuiker 96
 stuiter 96
 stuk, bovenste ~ 120
 stuk, los ~ 120
 stuk, vast ~ 121
 stulpdak 129, 131
 stut 124
 stutblokken 117
 T
 T-VORMIGE, DWARSSTUK VAN
   DE ~ HOEVE 11
 T-VORMIGE HOEVE 10
 taatspot 118
 tafel 76
 tap 61
 taperen 21
 tas 95, 108
 tas boven de schuurnere 95
 tas, muur van de ~ 97
 tas(t) 100, 101
 tas(t)dam 96
 tas(t)kot 99
 tas(t), onder de ~ 101
 tasdeel 91
 tashol 99
 tasmuur 97
 TASMUURTJE 96
 tasmuurtje 97
 TASRUIMTE, BALKEN ONDER DE
   VERHOOGDE ~ 100
 TASRUIMTE NAAST DE
   DORSVLOER 98
 tashouter 100
 tasting 100
 tastmuur 97
 tasvloer 91
 taset 100
 tavelen 21
 tchèri (wa.) 91
 teil 80
 TERUGGEBOUWD, RUIMTE VOOR
   EEN ~ EEN POORT 129
 terugspring 129
 TERUGWIJKENDE DAKRAND
   BOVEN EEN POORT 129
 terwetast 102
 teul 118
 teulder 118, 124
 teûtê (wa.) 51
 tewarsbalk 125
 thuiswerken 20
 tiendenschuur 91
 tiendhof 91
 tiendhok 91
 TIENDSCHUUR 91
 tiendschuur 91
 tiendschuurtje 91
 tijn 45
 til 112, 115
 tims 90
 tobbe 45
 tobben 21
 tocht 6
 tochtgaatje 135
 tochtgat 134
 tochtlok 135
 toe bebouwing 14
 toe boerderij 13, 14
 toe bouw 14
 toe geleg 14
 toe goed 14
 toe huis 14
 toe, (huis) met ~ plaats 14
 toe mestheem 14
 toe mesthof 14
 toe plaats 14
 toe winning 14
 TOEGANGSPOORT, DUBBELE ~
   VAN EEN GESLOTEN ERF
   118
 TOEGANGSPOORT, OVERDEKTE
   DOORGANG ACHTER DE
   DUBBELE ~ 131
 topslietjes 110
 tralie 115
 tralies 58
 trapje 74
 tras 93
 trasnere 93
 travakken 21
 traven 21
 treem 47
 treem, onderste ~ 87
 trekboom 127

I.6

- trekdeur 120
trekpat 55, 133, 135
trekkot 135
treklok 135
trekplank 54
trekschaaf 127
trekschoude 127
tremen 109
trendel 127
trique (fr.) 61
troets 17
trog 44, 45, 46, 64, 65, 80
trog, deurtje van de ~ 65
trog, losse ~ 65
trog, schedel van een ~ 65
trogdeur 65
troggat 65
trogje 80
trogluik 44, 65
trogplank 65
trogschedel 65
trogschuif 65
tuigenkast 60
tuigkamer 60
tuigkast 60
tuigkist 60
tuigkluppels 61
tuimelaar 121
tuimelraam 136
tuin 79
tuingeerden 110
tuintje 66
tuis 6
tuist 6
turen, staande ~ 118
TUSSEN, RUIMTE ~
    OPEENVOLGENDE GEBINTEN
    104
tussenbalk 58
tussenbeide 51
tussenbeide, balk ~ 58
tussendeur 30
tussengang 36
tussengevel 30
tussenmuur 30
tussenschuurdeur 30
tussenstaldeur 30
tussenstijl 123
tutenhok 71
tutenkouw 71
tweede knecht 25
tweeslag 120
- U
- U-VORMIGE HOEVE 13
uilaard 133
uilegat 133, 136
uilekot 133, 134, 136
uilelok 133, 134, 136
uileoog 136
uileoog, halve ~ 136
uilgat 134
uilicht 135
uilicht, de/het ~ 99
uilichthouter, de ~ 100
uilichtmuurtje 97
uilift, de/het ~ 99
uilkot 133
uilsgat 133
uit, lok voor in en ~ te gaan
    79
uit, lok waar de katten ~ en in
    gaan 122
uitgang 51
uitgangspoort 28
uitgat 79
uitgesteken, het ~ 124
uitkijk 122
uitkijkplank 115
uitkijkvenster 135
uitloop 66, 79
uitrijdeur 29
uitsprong 129, 131, 133
uitvlieg 115
- V
- vaarhouten 117
vaarknecht 23
vaarpoort 119
vaarstenen 117
vaarzenstal 34
vagevenster 122
vak 100, 106
val 65, 114, 125, 127
valdeur 65, 111
valdeurtje 121
valpin 127
valplank 115
vandaag, ik heb ~ mijn père
    (vader) gezien 21
vangepat 110, 135, 136
vangkeper 125
varkelsstal 63
varkensbak 65, 67
varkensbak, deur van ~ 65
varkensbak, stenen ~ 65
varkensbeloop 66
varkensboedetje 66
varkensbogerd 66
varkensbox 63
varkensdeur 63, 65
varkensdeurtje 63
varkensdrijver 25
varkensgang 63
varkensherd 25
varkenshof 66
varkenshofje 66
varkenshok 63, 68
VARKENSHOK, BUITENDEURTJE
    VAN HET ~ 63
VARKENSHOK, VARKENSSTAL,
    ~ 62
varkenshokken 63
varkenshuis 63
varkenshuisje 63
varkensjong 25
VARKENSKETEL 41
varkensketel 41
varkensklappe 65
varkenskooi 63, 67
varkenskooideurtje 64
varkenskooien 63
varkenskoois 63
varkenskot 63, 66
varkenskotdeur 63
varkenskotdeurtje 63
varkenskotje 63
varkenskotter 63
varkenskouw 63, 68
varkenskrub 65
varkensloop 66
varkensluik 65
varkensmaagd 25
varkensmarmiet 41
varkensmoor 41
varkensnelis 25
varkenspoortje 64
varkenspot 41
varkensren 66
varkensschop 63
varkensschot 63, 65
varkensschuur 63
varkensstal 62, 68
varkensstal, deur van de ~ 63
VARKENSSTAL, VARKENSHOK
    62
varkensstaldeur 29, 63
varkensstaldeurtje 63
varkensstallen 63
varkenstalletje 63
VARKENSTROG 64
varkenstrog 64, 65
VARKENSTROG, VERSTELBAAR
    LUIK BOVEN DE ~ 65
varkenstuin 66
varkensuitloop 66
VARKENSWEI 65
varkenswei 65
VARKENSWEI, LOSSE VOERBAK
    IN DE ~ 65
varkensweitje 66
varkenswin 25
vasistas (fr.) 135
vast stuk 121
VASTE VOER- EN DRINKBAK 43

- vatsji 18, 24
vatsjiën 21
VEE, SLAAPPLAATS VAN DE
KNECHT BIJ HET ~ 61
veebedrijf 2
veehoeder 23
veeknecht 23
VEEKNECHT, KOEWACHTER, ~
23
VEEVOER, LAGE KACHEL VOOR
DE KETEL MET WAS OF ~
41
VEEVOERKOOKKETEL 40
VEEVOERKOOKKETEL, STOOK-
HUIS, PLAATS VOOR DE ~
38
veken 34, 75
veldhuur 6
veldknecht 23
veldpoort 119
veldschuur 94
veldtien(de) 91
venster 110, 122, 135
venster, halve ~ 136
VENSTER ONDER EEN
DAKWELVING 135
venster, ronde ~ 135
vensterluik 135
venstertje 110, 122, 136
venstertje, halfroond ~ 136
venstertje in gen staldeur 122
venstertje, klein ~ 110, 122
venstertje, rond ~ 136
ventilatiegat 135
verbont 100, 102, 106
verborg 88
verdoen, zich ~ 19
verhoog 7, 51, 129, 131
verhoog van de poort 131
VERHOOGD DAKGEDEELTE
BOVEN EEN POORT 129
verhoogd inrijdak 129
verhoogde invaart 129, 131
verhoogsel 129
vermieden, zich ~ 19
verrou (fr.) 127
VERSIERING OP DE VERTIKALE
PAAL IN EEN SCHUURPOORT
124
versiersel 124
VERSTELBAAR LUTK BOVEN DE
VARKENSTROG 65
VERSTELBARE VOERLUIKEN 44
VERTIKALE PAAL IN EEN POORT
123
VERTIKALE, VERSIERING OP DE
~ PAAL IN EEN SCHUUR-
POORT 124
verzoeten 21
vetbak 34
veter 129
vetstal 31, 63, 67
veulensstal 57
vijf, boerderij van ~ paarden 3
vitsen 110
vitsgeerden 110
vitsstekken 110
vlechtmuurtje 98
vlechtwerk 110
vleerkop 136
vleugel 119, 126
vleugel, bovenste ~ 120
vleugel, onderste ~ 121
vleugel, overgesneden ~ 120
vleugel van de schuurpoort 119
vlieggat 79
vliegplank 115
vloeien 21
vloer 51
vloerschoude 127
vloot 43, 53, 54
vlootje 54
vlucht 133
vluchtgat 123
vluchting 133
voederbak 43, 45, 58, 60, 65,
80
VOEDERBAK VOOR DE KIPPEN
80
voederbalk 58
voederderij 35, 59
voederdeur 30, 37
voederdeurtje 31
voedergang 36, 51
voedergang, grote ~ 36
VOEDERGANG, VOORSTAL, ~
34
voedergat 111
voedergoot 43
voederhoek 35, 42
voederhuis 38, 39, 43
voederhuisdeur 37
voederij 35, 43, 59
voederijdeur 30
voederklep 45, 65
voederkot 40, 43, 65, 111
voederkrib 44
voederkuip 45
voedernere 40
voederpad 51
voederplak 40
voederreep 46, 69
voederrek 58
voederstal 36, 38, 40, 43, 59
voederstaldeur 30, 31, 37
VOER- EN DRINKGOOT 43
voer, plaats waar het ~ wordt
gegooid 43
voer-batch 58, 60
voerbak 43, 45, 58, 60, 65, 80
VOERBAK, LOSSE ~ IN DE
VARKENSWEI 65
VOERBAK, LOSSE ~ VOOR
RUNDEREN 45
VOERBAK, VASTE ~ EN
DRINKBAK 43
voerbakje 45, 65, 80
voerden 36, 43
voerderij 35, 43
voerdeur 37, 65
voerdeurtje 45
voerek 35, 36
voergang 36, 38, 40, 43, 51, 59
voergang, dobbele ~ 36
VOERGANG IN DE PAARDESTAL
59
VOERGANG IN EEN DUBBELE
STAL 36
voergangetje 36
voergat 45, 111
voergeul 43
voergoot 43, 80
voergrip 43
voerhaard 40, 43
voerhoek 40, 42
voerhok 39, 43
voerhuis 35, 39, 43, 59
voerhuisje 35
voerijs 35, 36, 38, 40, 43, 57,
59, 61
voerijs, boven de ~ 61
voerijs, voorste ~ 35
voerijsdeur 30, 31, 37
voerijszolder 61
voerik 43
voerijsdeur 30
voering 35, 36, 40
voeringsdeur 30
voerkast 60
voerkelder 101
voerketel 41
voerkeuken 40
voerkist 45, 60
voerklep 65
voerknecht 23
voerkomp 44, 58
voerkot 40, 111
voerkrib 44, 58
voerkuij 45
voerkuijje 45
voerluik 65, 111
voerluiken 44
VOERLUIKEN, VERSTELBARE ~
44
voerman 23
voernere 40
voeropslag 43
voerplaats 40, 43, 59
voerplak 36
voerplank 45

I.6

- voerreep 57
 voerrek 58
 voerruimte 43
 voerschottel 80
 voerstal 36, 43
 voerstelling 65
 voerstookhuis 39
 voerteil 45
 voertijn 45
 voertobbe 45
 voerton 45
 voertrog 44, 45, 65, 80
 voetpin 127
 voetschoude 127
 volle maand 136
 volle slag 119
 voor, poort ~ 118
 voorbaan 35
 voordak 91
 voordeel 35
 voordeur 37
 vooreinde 35
 voorgang 35
 voorgedeelte 35
 voorgoot 52
 voorhaard 35
 voorhuis 11, 35, 38, 40
 voorkamer 38
 voorkeuken 37
 voorkeukentje 37
 voornere 35, 59
 voorplaats 35
 voorpoort 37, 118
 voorraad 43
 voorraadplaats 43
 voorraadschuur 82
 voorstal 35, 36, 38, 40, 43, 59
 VOORSTAL, VOEDERGANG 34
 VOORSTALDEUR 36
 voorstaldeur 37
 voorstalsdeur 37
 voorste deur 37
 voorste, het ~ 35
 voorste poort 83, 118
 voorste staldeur 37
 voorste voerij 35
 voorvoerij 43
 voorwerker 23
 vorst, lange ~ 9
 voûte (fr.) 133
 vreemde lui 23
 vreetbak 80
 vregel 129
 vrouw 17
 vruchten, gebermde ~ 102
 vruchtenberm 100
 vruchtenschuur 82
 VRUCHTGEBRUIK, PACHT, ~ 5
 vuur 42
 vuur, klein ~ 42
 vuur, koud ~ 42
 vuur, open ~ 42
 vuurmond 86
 vuurtje 42
 vuurtje, klein ~ 42
 vuurwand 30
- W**
 waar, lok ~ de katten uit en in gaan 122
 waar, plaats ~ men
     varkensvoer kookt 39
 wagemot 90
 wagenhuis 90
 wagenschop 89
 wagenschuur 90
 walmgolf 131
 wand 98
 wandgevel 30
 wandje 98
 wandmuur 98
 warsbouw 9, 11
 warshout 58
 warshouten 109
 warshuis 9, 10, 11
 warshuis, half ~ 9
 warsschei 125, 127
 WAS, LAGE KACHEL VOOR DE
     KETEL MET ~ OF VEEVOER
     41
 wasketel 41
 wasvuurtje 42
 waterbak 45, 80
 waterbakje 80
 waterbalken 100
 watergoot 54
 waterplaat 54
 waterscherm 132
 waterschottel 80
 waterschut 132
 waterton 45
 wei 80
 weidebedrijf 2
 weidepoort 28
 weitlast 99
 welving 131
 werken, achter het geleg ~ 20
 werken, fel ~ 20
 WERKEN, (HARD) ~ OP DE
     BOERDERIJ 20
 werken, hel ~ 20
 werken, op het geleg ~ 20
 werken, rond het geleg ~ 20
 werkhuis 11
 werkknecht 22, 25
 werklui (coll.) 23
 werkman 22, 25
 werkman, eerste ~ 23
 werkman, overste ~ 23
 werkvolk (coll.) 23
 wervel 125, 126, 127
 wervelbalk 126
 wervelhout 126
 wervelijzer 127
 wervelslag 127
 wig 127
 WIGVORMIG SLUTHOUT 127
 wijpen 110
 wimpel 127
 windgat 133, 135
 windkot 135
 windlok 135
 windluik 135
 windscherm 51
 windsgat 135
 windsteek 131
 windvenster 135
 winkel 98, 103
 winkel, muurtje van de ~ 97
 winkelgoed 103
 winkelhaak 11
 winkelhaakwinning 9
 winkelhuis 11
 winkelwand 97
 winning 2, 3, 4, 5, 9, 10, 14,
     27
 winning, gesloten ~ 14
 winning, halfopen ~ 14
 winning, kleine ~ 4
 winning, lange ~ 9
 winning, toe ~ 14
 winningepoort 119
 winninkje 4
 wip 126
 wipplank 115
 wis 99
 wis, hoop in de ~ 103
 wisberm 102
 wisjes 110
 wiskelder 100
 wismuur 97
 witsen 110
 witsen baggenkorf 68
 woelen 21
 woesteren 21
 wolfbak 131
 wolfsmuil 131
 wolfsbakkes 131
 wolfsdak 131
 wolfsmuil 131
 wolven 21
 WOONHUIS, BINNENDEUR
     TUSSEN ~ EN STAL 30
 WOONHUIS, BRANDMUUR
     TUSSEN ~ EN STAL 29
 wroeten 21
 wurgten 21

Z

- zaadbalker 95
 zadel 131
 zadeldak 132
 zadelhaken 61
 zadelhanger 61
 zadelhout 61
 zeikdeksel 54
 zeikgang 52
 zeikgat 53, 54, 55
 zeikgoot 52, 54
 zeikgreb 54
 zeikgrib 52
 zeikgroeb 54
 zeikgrub 54
 zeikkalle 54
 zeikkot 53, 54, 55
 zeikkotje 54
 zeikkuil 54, 55
 zeiklok 55
 zeikloop 53, 54
 zeikplaat 54
 zeikplank 54
 zeikput 53, 54
 zeikputje 54, 55
 zeikriool 54
 zeikrooster 54
 zeikroostertje 54
 zeiksloot 54
 zeikvloot 53, 54
 zeikvoor 54
 zeikzijk 54
 zeikzog 53
 zeikzouw 53, 54
 zemelbak 60
 zet 100, 102
 zet, op 't ~ 102
 zethouter 100
 zetlatten 110
 zetmuur 97
 zeugbak 67
 zeugebak 67
 zeugehok 67
 ZEUGEKOOI 66
 zeugekooi 67
 zeugekot 67
 zeugekouw 67
 zeugenbak 67
 zeugestal 67
 zeugkooi 67
 zeugkouw 67
 zich moren 21
 zich plagen 21
 zich schinden 21
 zich verdoen 19
 zich vermieden 19
 zien, ik heb vandaag mijn père
 (vader) gezien 21
 zift 54
 zijbreder 51
 zijdeur 37, 122
 zijdeurtje 37
 zijgang 51, 52
 zijgangetje 51
 zijhouten 67
 zijjzers 67
 zijne, (het) ~ 6
 zijp 43, 53, 54
 zijper 54
 zijpoort 37
 zijpoortje 37, 122
 zijpplaat 54
 zijshot 51
 zijstukken 51
 zimmer (du.) 62
 zinkput 54, 55
 zitplaats 75
 zitplank 115
 zitrek 75
 zitstaken 75
 zitstek 75
 zitstekken 75
 zitstekker 75
 zitstok 75
 zitstokken 75
 ZITSTOKKEN, MESTPLANK
 ONDER DE ~ 76
 zittens 75
 zijdden 109
 zoei 53
 zog, kouw van de ~ 67
 zogdeurtje 63
 zogebak 67
 zogekooi 67
 zogekot 67
 zogekouw 67
 zogestal 67
 zogestoel 67
 zoggebak 67
 zoggekooi 67
 zoggenbak 67
 zogkot 67
 zolder 61, 108
 ZOLDER, BALKEN VAN DE ~
 BOVEN DE DORSVLOER 95
 ZOLDER BOVEN DE DORSVLOER
 94
 zolder boven de koestal 108
 zolder van de paardsstal 61
 zolderbalken 109
 zolderdeur 110
 zolderdeurtje 110
 zoldergat 110, 111
 ZOLDERGAT, OPENING IN DE
 KOESTALZOLDER 111
 zolderkot 111
 zolderlok 111
 zolderluik 111
 zolderraampje 135
 zoldertje 73
 zoldervenster 110, 133, 135
 zoldervenster 135
 zomerhuis 37, 66
 zomerhuisje 37
 zomerkeuken 37
 zomerkooi 66, 79
 zomervuur 42
 ZOMERWONING, KOOK- EN
 EETRUIMTE IN DE STAL, ~
 37
 zon 136
 zoogbak 67
 zoogkist 67
 zoogkooi 67
 zoogkot 67
 zoogstal 67
 zool 47, 97
 zoopbak 45
 zoopketel 41
 zooptijn 45
 zopensketel 41
 zopenstijn 45
 zouw 53, 54
 zouwplank 54
 zouwsplank 54
 zoutje 54
 zouwzeef 54
 zuipbak 80
 zuipensje 80
 zuipketel 45
 zul 36, 44, 47, 51, 52
 zullepels 48
 zwademgat 135
 zweitser 23
 zweitserkamer 61
 zwingel 126
 zwoegen 21

Van het *Woordenboek van de Limburgse Dialecten* verschenen tot nu toe de volgende afleveringen:

Deel I. Agrarische terminologie

- WLD, Inl. en I.1: dr. A. Weijnen, dr. J. Goossens, drs. P. Goossens, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Inleiding en Agrarische terminologie, afl. 1 (bemesten en ploegen)*, Assen 1983 (77 en 166 p.). ISBN 90 232 1820 5
- WLD, I.2 dr. A. Weijnen, dr. J. Goossens, drs. P. Goossens, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Agrarische terminologie, afl. 2 (eggen en slepen)*, Assen, 1984 (80 p.). ISBN 90 232 1819 1
- WLD, I.3 drs. J. Kruijsen, dr. J. Goossens, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Agrarische terminologie, afl. 3 (weidebouw)*, Assen/Maastricht, 1991 (136 p.). ISBN 90 232 2634 8
- WLD, I.4 drs. J. Kruijsen, dr. J. Goossens, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Agrarische terminologie, afl. 4 (verbouw van graangewassen)*, Assen/Maastricht, 1992 (202 p.). ISBN 90 232 2751 4
- WLD, I.5 drs. J. Kruijsen, dr. J. Goossens, dr. H. Brok, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Agrarische terminologie, afl. 5 (verbouw van knol- en andere gewassen)*, Assen 1994 (210 p.). ISBN 90 232 2890 1
- WLD, I.6 dr. J. Kruijsen, drs. J. Kokkelmans, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Agrarische terminologie, afl. 6 (boerderij, bedrijfsgebouwen)*, Assen, 1995 (162 p.). ISBN 90 232 3009 4
- WLD, I.9 dr. J. Molemans, dr. J. Goossens, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Agrarische terminologie, afl. 9 (het paard)*, Assen, 1994 (167 p.). ISBN 90 232 2920 7

Deel II. Niet-agrarische vakterminologieën

- WLD, II.1 dr. H. Cromptvoets, m.m.v. J. van Schijndel, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Niet-agrarische vakterminologieën, afl. 1 (huisslachter en bakker)*, Assen/Maastricht 1986 (214 p.). ISBN 90 232 2242 3
- WLD, II.2 drs. H. van de Wijngaard, dr. H. Cromptvoets, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Niet-agrarische vakterminologieën, afl. 2 (bierbrouwer en stroopstoker)*, Assen/Maastricht, 1988 (70 p.). ISBN 90 232 2410 8
- WLD, II.3 drs. H. van de Wijngaard, dr. H. Cromptvoets, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Niet-agrarische vakterminologieën, afl. 3 (moleenaar)*, Assen/Maastricht, 1991 (24 p.). ISBN 90 232 2669 0
- WLD, II.4 dr. H. Cromptvoets, drs. H. van de Wijngaard, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Niet-agrarische vakterminologieën, afl. 4 (turfsteker en ertsontginner)*, Assen/Maastricht, 1987 (132 p.). ISBN 90 232 2306 3
- WLD, II.5 dr. H. Cromptvoets, drs. H. van de Wijngaard, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Niet-agrarische vakterminologieën, afl. 5 (mijnwerker)*, Assen/Maastricht, 1988 (293 p.). ISBN 90 232 2469 8
- WLD, II.6 dr. H. Cromptvoets, drs. H. van de Wijngaard, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Niet-agrarische vakterminologieën, afl. 6 (imker, stro- of buntgrasvlechter)*, Assen/Maastricht, 1991 (128 p.). ISBN 90 232 2616 X
- WLD, II.7 dr. H. Cromptvoets, drs. H. van de Wijngaard, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Niet-agrarische vakterminologieën, afl. 7 (kleermaker, naaister, handspinner, hanuwever, touwslager, mutsenmaakster)*, Assen, 1993 (208 p.): ISBN 90 232 2821 9
- WLD, II.8 drs. H. van de Wijngaard, dr. H. Cromptvoets, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Niet-agrarische vakterminologieën, afl. 8 (pottenbakker, steenbakker, pannenkoek, gresbuisenindustrie)*, Assen/Maastricht, 1994 (136 p.). ISBN 90 232 2872 3
- WLD, II.10 dr. H. Cromptvoets, *Woordenboek van de Limburgse Dialecten, Niet-agrarische vakterminologieën, afl. 10 (schoenmaker, zadelmaker/gareelmaker)*, Assen, 1994 (107 p.). ISBN 90 232 2953 3